

ƏQİDƏ HƏR ŞEYDƏN ÖNCƏDİR, kaş ki, onlar bilsəydilər

Şeyx Əbu İslam Saleh Taha

*“Şeyx Muhəmməd Nəsirəddin əl-Albaninin tövsiyə və
göstərişləri əsasında, kitab halına salınmış, cümə
xütbələri və nəsihətlər toplusu”*

CİLD 1

**Bakı
2025**

Əbu İslam, Saleh Taha.

Əqidə hər şeydən öncədir, kaş ki, onlar bilsəydilər, 1-ci cild.

Əbu İslam, Saleh Taha. 1-ci nəşr. Bakı 2025 – 473 səhifə.

Bu kitab, müsəlman əqidəsinə maraq göstərən, geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulub.

ŞEYX MƏŞHUR İBN HƏSƏN ƏLİ SALMANIN GİRİŞ SÖZÜ

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə

Həmd olsun Allaha, biz Ona həmd edirik, Ondan kömək və bağışlanma diləyirik. Nəfsimizin şərindən və pis əməllərimizdən Allahdan qorunma diləyirik. Allah kimi doğru yola yönəltsə, heç kəs onu azdıra bilməz. Kimi azdırarsa, heç kəs onu doğru yola yönəldə bilməz.

Şəhadət edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq, haqq məbud yoxdur və Onun şəriki yoxdur. Və şəhadət edirəm ki, Muhəmməd Allahın qulu və elçisidir.

Daha sonra:

Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli olan Allah, zamanı, məkanı, insanı yaratmış və seçmişdir: **“Rəbbin istədiyini yaradır və (istədiyini də peyğəmbər) seçir”**.

(“Qasas” surəsi, 68-ci ayə)

O, zamanı yaratdı və ondan cümə gününü seçdi. O, insanları yaratdı və onlardan peyğəmbərlər seçdi, Allahın salavatı və salamı onların üzərinə olsun. Peyğəmbərlərdən elçilər seçdi, elçilərdən qətiyyətli olanları seçdi. Qətiyyətli olanlardan isə, Muhəmmədi صلى الله عليه وسلم seçdi və onun varislərini yaratdı, bunlar isə insanlara yaxşılıq öyrədənlərdir. Cümə xütbələri, şəriət elminin yayılmasının ən mühüm yollarından biridir, amma Allahın rəhm etdiyi kəslər istisna olmaqla, elm axtaranların bir çoxu bunda xəta ediblər. Xütbələr, bir vasitə və üstəlik, məqsəd və ibadətdir. Onların haqqını verən və onları layiq olduğu yerə qoyan azdır.

Çox vaxt, dinləyici hiss edir ki, moizəçi - düşünmədən, özündən qeyri adi əlavələr etmədən və hətta xütbəyə hazırlaşmadan danışır. Bəziləri isə, göstəriş xatirinə, sözləri bəzəyərək, nadir sözlər işlətməklə, mənada nöqsanlar buraxmaqla məşğuldur. Və yazıq dinləyici də, nə bu sözləri, nə də ki, imamın nə demək istədiklərini başa düşmür!

Başqa bir moizəçi kateqoriyası da var — dinləyici elə düşünür ki, o, Allahın evlərindən birində deyil. Lakin elə ola bilər ki, o, onların sözlərini siyasətçilərin sözlərindən fərqləndirə bilmir. Çünki onlar sözlərində Uca və Qüdrətli Allahı yad etmirlər, sübut gətirilməli olan yerlərdə isə mübarək ayələri və hədisləri qeyd etmirlər. Onlar niyə belə edirlər?! Bu moizəçinin (zavallının) seçdiyi mövzu isə yalnız ehtimallara, təxəyyüllərə və təbliğata əsaslanır, lakin əsası və təməli qoymaq üçün yox.

Və dördüncü qrup moizəçilər (onların sonuncusu) var — bunlar da insanların hisslərinə, ətraflarında baş verənlərə əhəmiyyət verməyən, hətta düz danışsalar da belə, ədalət göstərməyənlərdir.

Dinin bünövrəsini və əsasını quranlardan, Quran və Sünnənin nəcib mətnlərindən çoxlu dəlillər gətirərək, mənalar arasında uyğunluq toplayan, gözəl və asan formada gətirən, şəriət üçün qısqanlıq nümayiş etdirən, insanların hisslərini unutmayan, müəyyən edilmiş sərhədləri keçmədən və emosiyaları idarə edən təbliğatçılar arasından biri olan – qardaşımız, dostumuz, hörmətli Şeyx Əbu İslam Saleh Taha (Allah onu qorusun) İbrahim əl-Həc Həsən (Allah ona rəhmət etsin) məscidinin xətibisi və imamıdır.

Allahın ona bəxş etdiyi hidayətlərdən biri də — əvvəl qeyd olunanlarla yanaşı — onun moizə mövzusunun gözəl şəkildə seçməsi idi. Qardaşım, sənə qarşıda Şeyxin ardıcıl olaraq söylədiyi, hisslərə toxunan və Allaha və Axirət gününə imana təşviq edən xütbələr toplusudur. Yaxşılığın özəlliyi, adətən ondan ibarətdir ki, kiçik şeylər, böyük şeylərə səbəb olur. Allahın xeyirlə bağlı adətlərindən isə budur ki, o təsdiqlənir, möhkəmlənir və davam edir. Bu işin bəhrələrindən biri də məhz bu əsərdir — oxunan moizələr eşidildi və, *inşəAllah*, qəlblərdə möhkəmləndi və hər kəs üçün faydalı şəkildə yayılır.

Həmçinin, bu iş İslam kitabxanasının çatışmazlığını kompensasiya edir, çünki əsas və nümunə kimi, cümə xütbələrinə kifayət qədər diqqət yetirilmir və təcrübəsiz moizəçilər üçün, bu işdə onlara kömək edəcək material tapmaq çətindir.

Və sonda qardaşım, bu əsərin müəllifi olan şeyx Əbu İslama (Allah onu qorusun və himayə etsin) belə bir nəsihət vermək istəyirəm: O, bu yolda öz moizələrində davam etsin və sabit qalsın, ixtlaslı olaraq və qəlbi Uca və Qüdrətli Allaha yönəlmiş halda duaların qəbul olunduğu vaxtlardan faydalansın, moizəçilər üçün nəsihətlər və tövsiyələr yazsın, eləcə də onlar üçün natiqlik və bəlağət elminin nəzəriyyəsi üzrə praktik seminarlar təşkil etsin.

Qoy Allah onu, onun kitabını və nəslini hər iki dünyada faydalı etsin. Bizi və sizi doğru yolun imamlarından etsin, bizi nəfslərin istəklərindən və Onun razı olmadığı əməllərdən qorusun. Muhəmmədə, onun ailəsinə və səhabələrinə, Allahın salavat və salamı olsun.

Əbu Ubeydə Məşhur ibn Həsən Əli Salman tərəfindən,

1424-cü hicri il, Rəcəb ayının 22-ci günü,

çərşənbə axşamı günü, zöhrdən sonra yazılmışdır,

Amman, İordaniya.

MÜƏLLİFİN GİRİŞ SÖZÜ

Həmd olsun Allaha, Ona həmd edirik və Ondən köməklik və bağışlanma diləyirik. Nəfsimizin şərindən və pis əməllərimizdən, Allahın bizi qorumasını diləyirik. Allah — kimi doğru yola yönəltə, onu heç kəs azdırə bilməz, kimi də tərək edərsə, onu heç kəs düz yola yönəldə bilməz. Şəhadət edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə layiq, haqq məbud yoxdur və Onun şəriki yoxdur. Və şəhadət edirəm ki, Muhəmməd Allahın qulu və elçisidir.

“Ey insanlar! Sizi tək bir candan xəlq edən, onun özündən zövcəsini yaradan və onlardan da bir çox kişi və qadın (törədib yer üzünə) yayan, Rəbbinizdən qorxun! Adı ilə bir-birinizdən (cürbəcür şeylər) istədiyiniz Allahdan və qohumluq əlaqələrini kəsməkdən çəkinin! Həqiqətən, Allah sizə nəzarət edir”. («Nisa» surəsi, 1-ci ayə)

“Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz danışın ki, O, əməllərinizi islah etsin və günahlarınızı bağışlasın. Kim, Allaha və Onun Elçisinə itaət etsə, böyük bir uğur qazanar”. («Əhzab» surəsi, 70-71-ci ayələr)

Həqiqətən, ən gözəl söz — Allahın sözü Qurani-Kərimdir və yolların ən yaxşısı — Muhəmmədin ﷺ yoludur. Ən pis əməl, bidətdir və hər bidət isə, zəlalətdir, hər bir zəlalət isə, azğınlıqdır və hər bir azğınlıq isə, cəhənnəmdədir.

Müsəlmanlar, Allahın kitabına, əvvəldən axıra kimi baxsalar, görərlər ki, Nuhdan (aleyhissalam) tutmuş, Muhəmmədə ﷺ qədər, bütün peyğəmbərlər, əqidəyə çox diqqət yetirmişlər, ona böyük əhəmiyyət vermişlər və öz dəvətlərinə, onunla başlamışlar. Onlar hamısı deyirdilər: **“Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa ilahınız yoxdur”.** («Əraf» surəsi, 59-cu ayə)

Mən, bu haqda çox düşündüm və gördüm ki, Allahın qulunun səadəti, bu dünyada və əbədi aləmdə, düzgün etiqad-əqidə üzərində qurulub. Və qulun bu dünyada və əbədi aləmdəki bədbəxtliyi isə, etiqadının pozulduğuna görə baş verir. Mən, həmçinin gördüm ki, İslam ümməti düzgün etiqadda olmadan, nə birləşə, nə də düşmənlərinə qalib gələ bilməz. Və gördüm ki, İslam cəmiyyətinin başına gələn utanc, rüsvayçılıq, acizlik, yoxsulluq və təfriq — etiqadının pozulduğuna görədir. Ona görə də, Uca Allah buyurur: **“Tövbə edərək, Ona üz tutun, Ondan qorxun, namaz qılın və şərikin qoşanlardan olmayın! O kəslərdən ki, öz dinini bölüb firqələrə ayrıldılar. Hər firqə öz təriqətini (üstün bilib) sevinir”**. («Rum» surəsi, 31-32-ci ayələr)

Mən, Allaha dəvət üzərində çalışarkən, həm cümə xütbələrində, həm də həftəlik dərslərdə, düzgün etiqada diqqət yetirdim, buna görə Allaha həmd olsun. Mən, əvvəldən axıra qədər, etiqad-əqidə ilə bağlı, bir sıra Cümə xütbələrinə başlamaq haqqında, daim düşünürdüm. Ancaq mən buna başlamırdım, çünki minbərdən, yalnız etiqadı izah etmək, mənim kimi insanlar üçün və ümumi insan kütlələri üçün, çox ağır və çətindir. Eyni zamanda, bu mövzu, məni məşğul etməyə başladı və mən getdikcə, bu mövzuda düşünməyə başladım. Bir gün, Allah mənim qəlbimi bu mövzuya açdı. Mən peyğəmbərin ﷺ bizə öyrətdiyi kimi *istixarə* (xeyir diləmək) namazı qıldım, namazımda Tək Allaha təvəkkül etdim, Ondan, məni qüvvətləndirməsini diləyərək, məni hidayət etməsini istədim. Sonra, bir gün *sübh* namazından sonra, şeyxim — Muhəmməd Nasirəddin əl-Albaninin (Allah ona rəhmət etsin) yanına getdim ki, bu məsələdə, onunla məsləhətləşim, çünki, bütün dini və dünyəvi işlərimdə onunla məsləhətləşmək daimi adətim idi.

Mən, onun yanına, kitabxanasına girib, bütün etiqad-əqidə məsələlərinə dair, bir sıra xütbələrə başlamaq istədiyimi deyəndə o, mənə sözbəsöz belə dedi: “Sən bilirsən ki, ey Əbu İslam, etiqad-əqidə məsələlərinə diqqət yetirmək çox vacibdir. Və bu, Böyük və Qüdrətli Rəbbimizin, Öz kitabında bizə bildirdiyi kimi, peyğəmbərlərin dəvətlərinin yoludur. Lakin cümə xütbələrində, adi insanlar olurlar, müəllimlər, cahillər, elm tələb edənlər, elm adamları, yaşlılar və cavanlar iştirak etdiyi üçün, minbərdən yalnız etiqad-əqidə məsələlərindən danışmaq çox ağır və çətindir. Amma dəvətçi, sadə və aydın danışarsa və mövzunu asan şəkildə təqdim edərsə, onu hamı başa düşər. Və dəvətçiye, bu mövzuya keçməyə icazə verilir və biz də sənə üçün qorxmuruq, ey Əbu İslam. Elə

isə, Allaha təvəkkül et və bu mövzuya, lazımi şəkildə hazırlaşaraq başla. Biz isə, sənin yoxluğunda sənin üçün dua edəcəyik ki, Allah səni qüvvətləndirsin”.

Şeyxin sözünü ilə ürəyim açıldı, həvəsim gücləndi və evə qayıdandan sonra, ordan-burdan material toplamağa başladım, ondan sonra, bütün xütbələr silsiləsinə ad verdim və bu da: “Əqidə hər şeydən öncədir, kaş ki, onlar bilsəydilər.” Sonra, mən bu xütbələri, aşağıdakı formada yazmağa başladım: etiqadın niyə hər şeydən üstün olduğu, sualına cavabı, ehtiva edən "giriş". Bu sualın cavabı, beş xütbədə verilmişdir.

Sonra, imanın altı əsası olan, Allaha və Onun mələklərinə, Onun kitablarına və elçilərinə, qiyamət gününə və qədərə iman gətirməkdən danışmağa başladım və başqa xütbələrdə bunlara bəzi izahatlar verdim. Xütbələrin mövzusunu adlandırdıqda, əvvəlcə Allaha dua edirdim, bu işdə xeyir diləyirdim, sonra, telefonla şeyxlə (Allah ona rəhmət etsin) əlaqə saxlayıb, xütbənin mövzusu və onun məzmunu haqqında, onunla məsləhətləşirdim. O (Allah ona rəhmət etsin) mənə nəsihətlər verirdi, doğru yola yönəldirdi və Allahdan məni hidayət etməsini və qüvvətləndirməsini istəyirdi. Allah, onu mənim və müsəlmanların duası ilə, ən gözəl mükafatla mükafatlandırırsın və Qiyamət günü bunu, onun tərəzisində xeyirə çevirsin.

Allaha təvəkkül edərək, Allahın mənə və bütün insanlara göstərdiyi mərhəməti sayəsində, etiqad-əqidə haqqında xütbə deməyə başladım. Və mən, insanların, bu xütbələri necə yaxşı qəbul etdiyini, onları dinlədiyini və onlardan faydalandığını gördüm. Şeyx (Allah ona rəhmət etsin) məndən xəbərlər öyrənir, bəzən xütbələrə qatılır, mənim haqqımda, xüsusən də xütbələrim haqqında soruşurdu. Mən, ona insanların, bu xütbələri qəbul etmələrinə görə, Allahın mənə necə rəhm etdiyini söylədikdə o deyirdi: “Həmd olsun Allaha, bütün mərhəmət Allahdandır”.

Günlər, aylar və illər keçdi və insanların, etiqad-əqidə haqqında xütbələri qəbul etmələri və dinləmələri günü-gündən artırdı. Bu xütbələrin yazıları, hər yerdə elm axtaranlara və dəvətçilərə yayılırdı. Və bəzi, möhtərəm qardaşlar, məndən, xütbələrimi kitab şəklində çap etməyimi xahiş etməyə başladılar ki, elm tələb edənlər və dəvətçilər, müxtəlif yerlərdə onlardan faydalana bilsinlər, lakin mən buna uyğun olmadığımı üçün, əvvəlcə bundan qəti şəkildə imtina etdim.

Amma qardaşlar, ısrarla bu barədə məndən istədikdən sonra, Allaha dua edib, bu işdə xeyir dilədim və sonra adətimə uyğun olaraq, şeyxim, atam Muhəmməd Nasirəddin

əl-Albaninin (Allah ona rəhmət etsin) yanına getdim ki, bu xütbələrin, çap şəklində nəşri barədə, onunla məsləhətləşim. O (Allah ona rəhmət etsin) dedi ki: “Bu, yaxşı bir işdir və mən sənə bu xütbələri dərc etməyi tövsiyə edirəm. Üstəlik, etiqad-əqidə məsələsi, çox vacib olduğu üçün bu, sənə vacibdir və bütün dəvət edənlərin, onlara qayğı göstərməsi vacibdir. Bu kitabların çapı — sənin düzgün etiqadı yaymağındır və həmçinin xeyirxahlıqda və Allah qorxusunda yardımçı olmağındır. Ona görə də, Allaha təvəkkül et.” Daha sonra o dedi: “Minbərdən dediklərinlə, dəftərində yazdıqlarını qarşılaşdır, sonra, xütbədə söylədiklərinin və dəftərinə qeyd etdiklərinin ən yaxşısını yaz”.

Həyat yoldaşım, Ummu İslam (Allah onu hər cür şərdən qorusun) səs yazılarından, xütbələri köçürməyə başladı və sonra onları, xütbələr əsasında, mənim yazdıqlarımla qarşılaşdırmağa başladı. Sonra, onların mənbələrindən dəlillər gətirməyə başladı, bunu Allahdan başqa heç kimin bilmədiyini, böyük çalışqanlıq göstərərək edirdi. Uca Allahdan, bunu onun tərəzisində xeyir əməl kimi yazmasını diləyirik. Xütbələrdə, imanın beşinci əsası olan, qiyamət gününə iman haqqında danışdığım zaman, şeyximiz (Allah ona rəhmət etsin) xəstələndi.

Evində, onu ziyarət etmək üçün, onun yanına getdim, o, məndən vəziyyətimi, övladlarımı, sonra da adəti üzrə məndən etiqad-əqidə xütbələri haqqında soruşdu. Mən ona dedim ki, mən bu xütbələri dayandırmamışam, həyat yoldaşım isə, səs yazılarından xütbələri köçürməyi dayandırmayıb. Bu görüş, mənim etiqad-əqidə haqqında xütbələr verməyə başlayandan, dörd ildən çox sonra baş vermişdi. Bu məclisdə dedim ki: “Ey Şeyximiz! Elmin, xeyri və lütfündəndir ki, — onu sahibinə aid etmək lazımdır. Böyük və Qüdrətli Allahdan sonra, bu xütbələrdə mənə kömək edən sənsən. İstərdim ki, sən bu kitabı oxuyanlara aydınlıq gətirəcək, bir şey yazasan ki, mən, Uca və Qüdrətli Allaha dua etdikdən və bu işdə xeyir dilədikdən sonra, bu xütbələr haqqında və onların çapı ilə bağlı, sənənlə məsləhətləşdikdən sonra, sən bu kitabı yazmağı, mənə tövsiyə etdin.” O isə (Allah ona rəhmət etsin) mənə dedi ki: “İndi gördüyün kimi, çox xəstəyəm və yazı yaza bilmirəm. Lakin, sənə icazə verirəm ki, bu sözləri, kitabın müqəddiməsində yazasan və onun xarici üz qabığında qeyd edəsən ki, biz də bu kitabdan bəhrələnən, saleh şəxsin duasından faydalana bilək”. O (Allah ona rəhmət etsin) həmçinin dedi ki: “Allahdan istəyirəm ki, bu kitabın sayəsində müsəlmanlara, eləcə də hər yerdə elm axtaranlara fayda versin. Və bu kitab, yer üzündə qəbul olunan kitablardan olsun”. Mən

“Əmin” dedim və mənimlə birlikdə gələn, onun övladlarından və qardaşlarından bəziləri də “Əmin” dedilər.

Günlər keçdi, şeyxin xəstəliyi şiddətləndi və sonra ona (Allah ona rəhmət etsin) bütün canlılara da gələn şey gəldi, o da ki, ölümdür. O, Əbədi Dünyaya keçdi, Allahdan, hər şeyi əhatə edən rəhməti ilə, ona rəhm etməsini və məskəninin cənnət məkanı olmasını diləyirəm.

Şeyxin vəfatından sonrakı cümə günü, etiqad-əqidə ilə bağlı xütbələrin dövrəsini dayandırdım və həmin gün “Həqiqətən, biz səndən ayrılığımıza üzüldük, ey Nəsirəddin!” adlı bir xütbə oxudum. Orada, Şeyxin məqamından, elminin dərəcəsindən, vəfatı ilə, ümmətin başına gələn müsibətdən, itkisinin şagirdləri və onu sevənlərin, hətta bütün insanların başına gətirdiyi fəsadlardan danışdım. Sonra, növbəti cümə günü, mən əqidə-etiqadla bağlı, xütbələr silsiləsinə qayıtdım və imanın beşinci sütunu olan, qiyamət gününə iman haqqındakı, izahdan başladığımı davam etdirdim.

Şeyxin (Allah ona rəhmət etsin) vəfatından təxminən altı ay sonra, mən etiqad-əqidə haqqında danışmağı bitirdim, sonra isə, əvvəllər yazılmış səs yazıları köçürməyə və kağız üzərində yazılmış əsillərlə qarşılaşdırmağa başladım. Bu, İordaniyanın Amman şəhərindəki, İbrahim əl-Həc Həsən məscidində, ardıcıl beş il oxuduğum, etiqad-əqidə haqqında, xütbələr toplusuna əsaslanan, kitabın hekayəsidir. Və əgər, Uca və Qüdrətli olan Allahdan sonra, bu xütbələrdə mənə kömək edən olubsa, o şəxs, Şeyx Muhəmməd Nasirəddin əl-Albani (Allah ona rəhmət etsin) idi. Bu xütbələr, yalnız Şeyxin, bizimlə olduğu müddətdə və İordaniyada, onunla birlikdə olduğumuz müddətdə, bizə bəxş etdiyi zəhmətin, qayğı və nəsihətlərin yetişmiş bəhrələri idi. Bu xütbələrin sözlərində doğru olan və səhih olan, bütün hər şey yalnız Allahın lütfü ilədir, sonra isə, Şeyx Muhəmməd Nasirəddin əl-Albaninin (Allah ona rəhmət etsin) lütfü ilədir. Biz insanıq, bəzən səhv edirik, bəzən isə haqlı oluruq. Səhv olanlar, məndən və şeytandandırlar.

Mən, bunun üçün, Uca və Qüdrətli olan Allah qarşısında tövbə edirəm, deyirəm ki, Şeyx əl-Albaninin bu səhvlərə aidiyatı yoxdur. Allah rızası üçün, səmimi qəlbdən nəsihət edənlərin, nəsihətlərini qəbul etməyə hazırıq. Və bu kitabdan faydalanaçaq qardaşlarımdan xahiş edirəm ki, mənim və Şeyxim əl-Albaninin, eləcə də bütün ailə üzvlərimin və bu kitabın nəşrində əməyi olan, hər kəs üçün, dua etsinlər.

Allahdan diləyirəm ki, bu kitab vasitəsilə bütün dünya müsəlmanlarına, xüsusən də elm axtaranlara fayda versin, onu yer üzündə qəbul olunanlardan etsin, onu Allah rızası üçün iklasla yazılsın etsin. Allahın hüsuruna, sağlam qəlblə gələnlərdən başqa heç kəsə, nə malın, nə də övladın fayda verməyəcəyi bir gündə, Allah onun mükatatını mənə versin.

*“Əbu İslam” Saleh ibn Taha Əbdülvahid,
İbrahim əl-Həcc Həsən məscidinin imamı və xətibisi,
Amman, İordaniya, 1424-cü hicri il.*

1. ETİQADIN-ƏQİDƏNİN ƏHƏMİYYƏTİ

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

Həmd olsun Allaha, biz Ona həmd edirik və Ondən kömək və bağışlanma diləyirik. Nəfsimizin şərindən və pis əməllərdən, Allaha sığınırıq və Ondən qorunma diləyirik. Allah, kimi doğru yola yönəltmə, heç kəs onu azdırma bilməz. Kimi də azdırma, heç kəs onu doğru yola yönəldə bilməz. Şəhadət edirəm ki, Allahdan başqa, ibadətə layiq haqq məbud yoxdur və Onun şəriki yoxdur. Və şəhadət verirəm ki, Muhəmməd, Allahın qulu və elçisidir.

“Ey iman gətirənlər! Allahdan, Ona layiq olan tərzdə qorxun və ancaq müsəlman olduğunuz halda ölün!” («Ali İmran» surəsi, 102-ci ayə)

“Ey insanlar! Sizi, tək bir candan xəlv edən, onun özündən zövcəsini yaradan və onlardan da bir çox kişi və qadın (törədib, yer üzünə) yayan, Rəbbinizdən qorxun! Adı ilə bir-birinizdən (cürbəcür şeylər) istədiyiniz, Allahdan və qohumluq əlaqələrini kəsməkdən çəkinin! Həqiqətən, Allah sizə nəzarət edir”. («Nisa» surəsi, 1-ci ayə)

“Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz danışın ki, O, əməllərinizi islah etsin və günahlarınızı bağışlasın. Kim, Allaha və Onun Elçisinə itaət etsə, böyük bir uğur qazansın”. («Əhzab» surəsi, 70-71-ci ayələr)

Və sonra:

Həqiqətən, ən gözəl söz - Allahın kitabıdır, yolların ən yaxşısı isə, Muhəmmədin ﷺ yoludur. Ən pis əməl - bidətdir və hər bidət - zəlalətdir, hər bir zəlalət - azgınlıqdır və hər bir azgınlıq isə - cəhənnəmədir.

Ey qardaşlar! Bugünkü görüşümüz “Əqidə hər şeydən öncədir, kaş ki, onlar bilsəydilər” adlı, yeni moizə silsiləsinin, başlanğıcı olacaq.

İki səbəb, əqidə haqqında danışmağa məni təşviq etdi.

Birincisi - Allah rızası üçün, sizə olan sevgim və sizə düzgün İslam etiqadını, asan şəkildə izah etmək istəyimdirdi, çünki bilirəm ki, Allah bəndəsinin, bu dünyada və əbədi dünyada səadəti, düzgün etiqada-əqidəyə əsaslanır:

“Sizə dediklərimi mütləq xatırlayacaqsınız. Mən, öz işimi Allaha həvalə edirəm”. («Ğafir» surəsi, 44-cü ayə)

İkincisi - bu məsciddə, on il qaldıqdan sonra, mənim bildiklərim odur ki, siz, ey bu məscidin ziyarətçiləri, yüksək idrak və zəkaya sahibsiniz. Mən, sizi Allah qarşısında tərifləmirəm və O, Özü sizinlə haqq-hesab çəkəcək.

Qardaşlarım! Etiqad-əqidə söhbəti, bizim üçün uzun olacaq və əgər onu davam etdirməkdə, mənə Allah tərəfindən kömək göstərilərsə, bu ancaq Allahdandır və bütün mərhəmət Allaha məxsusdur:

“Mən, ancaq Allahın sayəsində uğur qazanıram”. («Hud» surəsi, 88-ci ayə)

Əgər başqa cür olsa, mən Allaha sığınaram, yalnız Allahdan bağışlanma diləyirəm və Onunla qarşılaşmamışdan əvvəl, Ona tövbə edirəm. Allahdan, mənə gözəl bir izah, sizə isə gözəl anlayış diləyirəm.

“(Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Köksümü açıb, genişlət! “İşimi yüngülləşdir!” Dilimdəki düyünü aç ki, sözümü anlasınlar!”

(«Ta ha» surəsi, 25-28-ci ayələr)

Ey tövhid əhli! İslamda etiqad - nə düşüncələrdə əyləncə məsələsi, nə nitqlərdə olan əhəmiyyətsiz söz, nə həyat kitabının səhifələrində bir qeyd, nə də zəiflik və ya qorxu əlaməti deyildir. Lakin etiqad - insanın fitrətidir ki, Allahu Təalə insanı, onun üzərində yaratmışdır, nəfs və qəlb üçün təxirəsalınmaz, bir ehtiyacdır. Əgər o itirilərsə, o zaman nəfsdə, doldurulmaz bir boşluq və sönməz bir aclıq qalacaq, qəlbə isə, bərpası mümkün olmayan, diriltmək mümkün olmayan, bir məhv olma baş verəcək.

Bəli, Allaha and olsun!

Ey İslam qardaşları! Etiqad-əqidə nədir?

Bu, insanın, öz Uca və Qüdrətli Rəbbinə ibadət etməsidir və qəlbinin əmin olduğu şeydir. Yəni, o mənada ki, etiqad-əqidə, qəlbin dərinliklərinə nüfuz edir və

ondan sonra, qəlbi tərəddüd və ya şübhə altına salmaq çətinləşir. Dağlar yerindən tərpənər, amma möminin qəlbindəki möhkəm etiqad-əqidə, yerindən tərpənməz.

Elm adamları demişlər ki: “Etiqad-əqidə odur ki, — sənin qəlbin, onun həqiqət olduğunu qəbul etməli, nəfsin bununla sakit olmalı və sənin şübhələrə qarışmayan bir inancın olmalıdır”. Etiqad-əqidə — sadəcə, ağızdan deyilən söz deyil! Lakin bu, qəlbə yerləşdirilmiş bir şeydir, sənin qəlbin buna əmin olmalıdır ki, bu etiqad-əqidə üzərində olmaqla, Allaha qovuşa biləsən.

Ey İslam qardaşları! Biz, etiqadımızı haradan alırıq? Biz, onları fəlsəfi kitablardan götürürükmi? Qərbdən, yoxsa Şərqdən? Yox! Pisliklə dolu, televizor ekranlarındanmı? Gündəlik qəzetlərdən oxuyaraqmı? Yox, yox, yenədə yox! Lakin biz, öz etiqadlarımızı, Rəbbimizin kitabından alırıq, çünki ki,

“Nə önündən, nə də arxadan, batil o kitaba girişə bilməz. O, Müdrək, Tərifəlayiq (Allah) tərəfindən nazil edilmişdir”. («Fussilət» surəsi, 42-ci ayə)

Və Peyğəmbərimizin ﷺ sünnəsindən götürürük, çünki Allah, onun haqqında belə buyurmuşdur:

“O, öz istəyi ilə danışmır. Bu, ona təlqin edilən bir vəhydir”.

(«Nəcm» surəsi, 3-4-cü ayələr).

Buna görə də, Peyğəmbər ﷺ belə demişdir: “Mən, sizin aranızda, iki şey qoyub, gedirəm. Əgər onlardan möhkəm yapışsanız, zəlalətə düşməyəcəksiniz. Bunlar - Allahın kitabı və mənim sünnəmdir. Onlar, mənim hovuzuma gələnə qədər, bir-birindən ayrılmayacaqlar”.

Bəs, ümmətin düşdüyü bu zəlalət nədir? Və ümmətin yaşadığı geriliyin səbəbi nədir? Səbəb odur ki, onlar öz Rəbbinin kitabını və Peyğəmbərinin ﷺ sünnəsini tərk etdilər, öz yollarını azdılar və başqalarını da azdırdılar. Əgər onlar, böyüklük və rəhbərlik istəsəydilər, Rəbbinin kitabına və Peyğəmbərinin ﷺ sünnəsinə qayıtmalı idilər.

Ey İslam qardaşları! Kitab və Sünnədən, etiqadımızı necə başa düşməliyik?

Biz, öz etiqadlarımızı, Kitab və Sünnədən, ilk nəsil, tarixin gedişatını dəyişdirən, İslam adamları tərəfindən, başa düşüldüyü kimi, başa düşürük. Siz, onları tanıyırsız mı? Onlar Muhəmmədin ﷺ səhabələridirlər. Etiqadı, onların başa düşdüyü kimi, başa düşməyin nəyi pisdır?! Pak və Uca olan Allah, onlar haqqında belə buyurmuşdur:

“Dində, hamını ötüb, keçən ilk mühacirlərə və ənsarlara, həmçinin yaxşı işlər görməkdə, onların ardınca gedənlərə gəlincə, Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. (Allah) onlar üçün, (ağacları) altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları, Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur”. («Tövbə» surəsi, 100-cü ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: “Mənim ümmətim, yetmiş üç dəstəyə bölünəcək, onlardan bir dəstə istisna olmaqla, hər biri Cəhənnəmdə olacaq”. İnsanlar soruşdular: “Bu dəstə kimdir, ey Allahın Rəsulu?” O cavab verdi:

“Mənim və səhabələrimin olduğu yol üzərində olanlar”. (“əS-Səhihə” 1492)

Ey İslam qardaşları! Burada, öz-özünə ortaya çıxan, bir sual var: niyə etiqad, hər şeydən öncədir? Niyə biz, onunla başlayırıq?

Nə üçün biz, camaatın birliyindən, sonra da cihaddan başlamayaq və yalnız bunlardan sonra etiqadı öyrənməyək?

Anlayın və başa düşün ki, ey Allahın bəndələri, niyə etiqad-əqidə çox mühümdür. Yer üzündəki, hər bir müsəlman kişi və qadından soruşduğumuz, bir neçə sözdən ibarət olan sualdır. Allahu Təalə istəsə, bu sualın cavabını, bu cümə və gələn cümə günü verəcəyik. Ola bilsin ki, artıq uzanmış, dərin yuxumuzdan oyanıb, vaxt itirmədən səhlənkarlığımızdan qurtularıq.

Niyə etiqad-əqidə, hər şeydən əvvəldir?

1. Etiqad-Əqidə, hər şeydən öncədir, çünki.

Bu, dinin və ümmətin əsasıdır. Əgər, kimsə desə ki: “mən birinci mərtəbədən əvvəl, ikinci mərtəbəni tikə bilərəm”, o ağıllıdır mı? Ağıllı adam, belə sözlər deyirmi? Yaxud, kimsə desə ki: “mən, dənizin dalğaları üzərində, ev tikə bilərəm!” Belə bir şeyi təsəvvür etmək olarmı? Bu fantaziyadır və bizə bu fantaziyalar artıq lazım deyil! Bu, həm də tələskənlikdir, bizə bu tələskənlik də artıq bəsdir! Axı Kitab və Sünnə ilə məhdudlaşmayan, dağıdan əhval-ruhiyyələrə görə, ümmət və onun çalışqanlığı itmişdir.

2. Etiqad-Əqidə, hər şeydən öncədir, çünki.

O, bünövrədir və bünövrə sağlam, düzgün və möhkəm olarsa, onun üzərində qurulan bina da güclü, möhkəm olar və yerindən tərpənməz. Uca Allah buyurur:

“Allahın, necə məsəl çəkdiyini görmürsənmi? Gözəl söz (la ilahə illəllah) kökü (yerdə) möhkəm olan, budaqları isə, göyə yüksələn, gözəl bir ağac kimidir. O (ağac) Rəbbinin izni ilə, öz bəhrəsini hər zaman verir. Allah, insanlar üçün misallar çəkir ki, bəlkə, düşünüb, ibrət alsınlar”.

(«İbrahim» surəsi, 24-25-ci ayələr)

Budaqları, göyə qədər uzanan, güclü olduğu üçün, Rəbbinin izni ilə, hər zaman bəhrəsini verən, güclü ağac. Əgər onun bünövrəsi, kövrək və zəifdirsə, o, tez bir zamanda fəaliyyətini dayandıracaq. Uca Allah buyurur:

“Pis söz isə, yerdən qoparılmış və artıq kökü üstə dura bilməyən, pis bir ağaca bənzəyir.” («İbrahim» surəsi, 26-cı ayə)

Ey müsəlmanlar! Ona görə də, hər bir ümmətdə, bu əsasları quran və təsdiq edən bir nəsihətçi var idi. Uca Allah buyurur:

“Biz, hər ümmətə: “Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun” — (deyə) elçi göndərdik. Onlardan kimisini, Allah hidayət yoluna yönəltmiş, kimisinə də azmaq nəsib etmişdir. Yer üzündə gəzib, dolaşın və görün (haqqı) yalan sayanların aqibəti necə oldu!” («Nəhl» surəsi, 36-cı ayə)

Allahın Peyğəmbəri Nuh, öz qövmünə belə demişdir: **“Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa ilahınız yoxdur”.** (“Əraf” surəsi, 59-cu ayə)

Allahın Peyğəmbəri Hud (aleyhissalam) öz qövmünə demişdir:

“Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin, Ondan başqa ilahınız yoxdur. Siz yalnız (Allaha) böhtan atırsınız”. (“Hud” surəsi, 50-ci ayə).

Allahın Peyğəmbəri Saleh (aleyhissalam) öz qövmünə belə buyurdu:

“Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin, Ondan başqa ilahınız yoxdur. O, sizi torpaqdan yaratdı və orada sizi məskunlaşdırdı. Elə isə, Ondan bağışlanmağınızı diləyin və Ona tövbə edin! Həqiqətən, mənim Rəbbim (bəndələrinə) yaxındır, (dualarını) qəbul edəndir”. (“Hud” surəsi, 61-ci ayə).

Bizim Peyğəmbərimiz ﷺ on üç il Məkkədə qaldı, bu əsasları qurdu. Bundan xəbəriniz var idimi? O deyirdi ki: **“Ey qövmüm, “Lə iləhə illəllah” deyın”**

İnsanlar: **“O, bütün məbudları bir məbudmu etdimi? Həqiqətən, bu, əcaib bir şeydir”** (“Sad” surəsi, 5-ci ayə) deyənə qədər, Peyğəmbərimiz ﷺ bunu davam edirdi.

Allah Rəsulu ﷺ Rəbbi ilə görüşənə qədər, bu əsasa, bu üsula çox qayğı göstərdi. Hətta bir nəfər, Peyğəmbərin ﷺ hüzurunda dedikdə ki: **“Allah və sən istədiyi kimi”**, Peyğəmbər ﷺ qəzəblənərək dedi ki: **“Məni, Allah ilə bərabərmi etdin? De ki: “Allahın istədiyi kimi!”** (“Əs-Səhihə” 139)

Uca Allah buyurur: **“Aləmlərin Rəbbi Allah istəməyincə, siz istəyə bilməzsınız!”** (“Təkvir” surəsi, 29-cu ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Kim, Allahdan qeyrisinə and içərsə, Ona şərik qoşmuş olar”.** (“Səhihul-Cami” 6204)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ bu əsasın qayğısına qalaraq, belə buyurmuşdur: **“Kim, bir fəlçinin və ya cadugərin yanına gedib, onun dediklərinə inanarsa, Muhəmmədə nazil olana küfr etmiş olar.”** (“Səhihul-Cami” 5815)

Peyğəmbərimiz ﷺ hətta uşaqlara münasibətdə də, bu əsasın, bu üsulun qayğısına qalmışdır. İbn Abbas (Allah ondan razı olsun) hələ uşaq ikən, Peyğəmbərimiz ﷺ ona dedi ki: **“Ey oğlan, mən sənə bir neçə kəlmə öyrədəcəm:**

Allahı yad et ki, O da səni qorusun, Allahı yad et ki, Onu önündə tapasan. Əgər bir şey istəmək istəyirsənsə, Allahdan istə, əgər kömək diləmək istəyirsənsə, bunun üçün, Allaha üz tut və bil ki, bütün insanlar, sənin üçün, faydalı bir iş görmək üçün, bir araya gəlsələr, onlar sənə ancaq, Allahın təqdir etdiyinə görə, fayda verərlər, əgər onlar sənə zərər vermək üçün, bir araya gəlsələr, onlar ancaq Allahın sənin üçün, təqdir etdiyinə görə, sənə zərər verərlər, çünki qələmlər artıq qalxıblar və səhifələr qurumuşdurlar". ("Səhih əl-Cami" 7957)
Yəni, Allahın dilədiyi olacaq, istəmədiyi isə olmayacaq.

Ey müsəlmanlar! Biz daha yaxşıyıq, yoxsa peyğəmbərlər? Amma onlar, hər şeyi, vacib və əsas olan etiqad-əqidə ilə başlayırdılar.

3. Etiqad-Əqidə, hər şeydən öncədir, çünki.

Söz və əməl, Allah dərgahında, ancaq düzgün etiqad-əqidə olduqda qəbul olar. Əgər söz, əməl və ibadət, düzgün etiqad-əqidə sahibindən gəlsə, Allah dərgahında qəbul olar və həmin şəxs, Qiyamət günü, Allah yanında onların əvəzini tapar.

Uca Allah buyurur: **"Mömin olaraq, yaxşı iş görən kişi və qadınlara, əlbəttə gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə, onları mütləq mükafatlandıracağıq".** ("Nəhl" surəsi, 97-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **"Həm kişilərdən, həm də qadınlardan, mömin olaraq yaxşı işlər görənlər, Cənnətə girərlər və onlara xurma çərdəyinin qırıntısı qədər haqsızlıq edilməz".** («Nisa» surəsi, 124-cü ayə)

Əgər, söz və əməl, yanlış etiqad-əqidə sahibindən gələrsə, o zaman rədd olunur. O, Qiyamət günü Allah yanında, onlar üçün bir mükafat ala bilməz.

Uca Allah buyurur: **"Biz onların etdikləri əməllərə baxdıqdan sonra, onları sovrulmuş toz dənəciklərinə çevirərik".** ("Furqan" surəsi, 23-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **"Əgər (Ona) şərik qoşsaydılar, əlbəttə, etdikləri əməllər puç olardı."** ("Ənam" surəsi, 88-ci ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **"İmanı inkar edən, əməlləri boşa çıxar və o, Axirətdə ziyana uğrayanlardan olar."** («Maidə» surəsi, 5-ci ayə)

Həmçinin, Pak olan Allah buyurur: **“Sənə və səndən əvvəlkilərə, belə vəhy olunmuşdur: “Əgər şərikin qoşsan, əməlin puç olacaq və mütləq ziyana uğrayanlardan olacaqsan.”** («əz-Zumər» surəsi, 65-ci ayə)

4. Etiqad-Əqidə, hər şeydən öncədir, çünki.

İnsanın, ona su və havadan daha çox ehtiyacı var. Əgər insan susuz və havasız yaşaya bilsə, o zaman biz deyəcəyik ki: “Həqiqətən o, etiqadsız-əqidəsiz də yaşaya bilər, lakin etiqadsız-əqidəsiz, insan azmış, sərgərdan, cəzaya məruz qalmış, mahiyyətini, varlığını itirmiş olur.”

Bir misalla izah edək: Bu, aşağıdakı misralar, etiqadsız, azmış, sərgərdan, əzab içində olan, bir sual verənin sözləri və şeiridir. Etiqadsız adamın necə olduğunu bilin və tanıyın!

*Mən, gəldim amma hardan gəldiyimi bilmirəm.
Amma gəldim və qarşıdakı yolu görüb, getdim.
İstəsəm də, istəməsəm də getməyə davam edəcəyəm.
Necə gəldim? Yolumu necə gördüm?
Bilmirəm.*

*Mən, bu aləmdə təzəyəmmi, yoxsa köhnə?
Mən, azadammi, yoxsa zəncirlənmiş dustaq?
Mən, həyatda idarə edilirəmmi, yoxsa özüm idarə edirəm?
Bilmək istəyirəm, amma bilmirəm.*

*Düşünürsən ki, gözəl qurulmuş insan olmaqdan əvvəl,
Mən yoxluq və ya absurd idim?
Yoxsa mənim nəsa bir şey olduğumu düşünürsən?
Bu tapmacanın həlli varmı? Yoxsa o əbədi qalacaq? —
Bilmirəm.
Niyə bilmirəm? — Bilmirəm.*

Ölümdən sonra, qəbirdən sonra dirilmə varmı?

Orada həyat və əbədiyyət varmı, yoxsa çürümə və ölüm?

İnsanların sözləri doğrudurmu, yoxsa yalan?

Bəzi insanların bildiyi doğrudurmu? — Bilmirəm!

Bəli, etiqadsız insan, özünü yaradanı tanımır. Və bəlkə də kimsə deyəcək ki: "Yer üzündə bunu bilməyən varmı?" Biz isə deyəcəyik ki: "Bəli! Eşitməmişinizmi ki, İslam ölkələrində tərbiyə alan gənclərimiz, kafir ölkələrinə getdikdən sonra, Allahın varlığını tanımadan, azğınlaşıb öz ölkələrinə qayıtdılar! Onlar, özlərini yaradanı tanımırlar! Və onların heç biri, anasını da tanımır. Lakin onlar, ana və bacılarını, özlərinə icazəli edirlər. Onlar üçün nə halal, nə də haram vardır. Və onlar azmış və sərgərdan yaşayırlar!

Onlar, belə böyüdülər və beləcə azğınlaşdılar! Düzgün etiqada gəlincə isə, insan özünü yaradanı bilir və onu nə üçün yaratdığını da bilir. Və bu dünyadan sonra, nə olacağını da bilir. Qiyamət günü, nə olacağını da bilir. Və bilir ki, insanlar iki dəstədən birinə — Cənnətdəki dəstəyə və ya Cəhənnəmdəki dəstəyə bölünəcəklər.

Ey müsəlmanlar! Bilənlə, bilməyən eynidirmi?

Uca Allah buyurur: **"Elə isə, üzü üstə sürünərək, gedən daha doğru yoldadır, yoxsa düz yolda özü şax gedən?"** ("Mulk" surəsi, 22-ci ayə)

Yəni bu, Rəbbimizin, hər bir müsəlmana verdiyi sualdır. Üzü üstə sürünərək, gedən — pozulmuş etiqad-əqidə sahibidir. Düz yolda, özü şax gedən isə — doğru etiqad-əqidə sahibidir. Məgər birinci, ikincidən daha düz bir yol ilə gedirmi? Allaha and olsun ki, xeyr!

Etiqad-əqidə, hər şeydən öncədir, kaş ki, bilsələr!

Uca Allah buyurur: **"Rəbbindən, sənə nazil edilənin, haqq olduğunu bilən kimsə, kora bənzəyə bilərmə? (Bundan) ancaq ağıl sahibləri ibrət alırlar."**

(«Rad» surəsi, 19-cu ayə)

5. Etiqad-Əqidə çox mühümdür.

Çünki o, kişiləri tərbiyə edir. Və biz, bu məqamı, Allahu Təalənin izni ilə, gələn cümə gününə saxlayırıq. Bilin ki, kişi ancaq, ilk nəsillərin olduğu, düzgün etiqad-əqidə üzərində olduğu halda, möhkəm olar. Etiqad, insanlara sınaqlar zamanı, uğur qazanmağa kömək edirdi və bu sınaqlar zamanı, etiqad-əqidə sayəsində, onlar güclü olurdular. Və etiqadlarına görə, onlar düşmənlərini məğlub etdilər.

Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə öz dininə qaytar!

2. NİYƏ ETİQAD-ƏQİDƏ ÇOX MÜHÜMDÜR - 1?

Ey Allahın qulları! Ötən cümə günü, biz etiqad-əqidə haqqında danışmağa başladıq və beləliklə öz-özünə qarşımızda sual yarandı ki: etiqad-əqidə niyə çox mühümdür? Cavabımız bu oldu: çünki bu - dinin əsasıdır. Və əgər, bünövrə möhkəm olarsa, o zaman tikili, Qiyamətə qədər möhkəm və bərk olar. Amma bünövrəsi, əsası zəif, kövrəkdirsə, o əsas tezliklə yox olacaq. Və dedik ki: etiqad-əqidə hər şeydən üstündür, çünki bəndənin öz Uca və Qüdrətli Rəbbinə, dualarla yaxınlaşdığı sözləri və əməlləri, yalnız düzgün etiqadı olduqda qəbul olurlar.

Uca Allah, düzgün etiqad-əqidə sahibləri haqqında belə buyurmuşdur: **“Belələri, əməllərinin ən yaxşısını qəbul edəcəyimiz, günahlarından keçəcəyimiz və Cənnət əhli içərisinə daxil edəcəyimiz kimsələrdirlər. Bu, onlara verilmiş doğru vəddir”**. («Əhqaf» surəsi, 16-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah, yanlış etiqad-əqidə sahibləri haqqında belə buyurmuşdur: **“Biz, onların etdikləri əməllərə baxdıqdan sonra, onları sovrulmuş toz dənəciklərinə çevirərik”**. («Furqan» surəsi, 23-cü ayə)

Həmçinin, biz dedik ki: etiqad-əqidə çox mühümdür, çünki insan üçün, su və havadan daha vacibdir. İnsan susuz, havasız yaşaya bilmədiyi kimi, düzgün etiqadsız da yaşaya bilməz! Və əgər insan, pozulmuş etiqad-əqidə ilə yaşasa, əzaba düşər olar, azmış yaşayar, sərgərdan qalar. O, cadugərdən cadugərə, falçıdan falçıya, şarlatandan şarlatana gedəcək. O, bu dünyada ölüm və yox olmaq istəyi ilə dağılacaq!

Ey müsəlmanlar! Bu gün, etiqadın niyə çox mühüm olduğu sualının, cavabını tamamlayacağıq inşaAllah. Deyəcəyik ki: çünki kişiləri tərbiyə edən - budur. Düzgün etiqad-əqidə ilə, tərbiyə olunan kişilər, imtahanlara səbir edənlərdirlər. Bu dünyada, insan sınaq üçün yaradılmışdır. "Sən, bu dünyada oyun və əyləncə üçün yaradılmışan", düşüncəsindən çəkin, ey Allahın qulu! Həqiqətən sən, imtahan üçün

yaradılmışan. Uca Allah buyurur: **“İnsanı, qarışdırılmış nütfədən yaradaraq, onu sınaqdan keçirmək məqsədilə, eşidən və görən etdik”**. («İnsan» surəsi, 2-ci ayə)

İmtahanlar, Allahın bəndələri üçün qoyduğu qanunlardan biridir.

Amma insan, yalnız bələlarla yaşamayacaq — o, bələda və sevincdə, şərdə və xeyirdə, yaxşı və pis əməllərdə, yoxsulluqda və zənginlikdə, xəstəlikdə və sağlamlıqda olacaqdır. Sən, bu dünyada, bir bələdan sonra, digər bələda, bir sınaqdan sonra, digər sınaqda olursan. Uca Allah buyurur: **“Hər kəs ölümü dadacaqdır. Biz, sizi sınamaq üçün, şəər və xeyirlə imtahana çəkirik. Siz, ancaq Bizə qaytarılacaqsınız!”** («Ənbiya» surəsi, 35-ci ayə)

İbn Kəsir (Allah ona rəhmət etsin) bu ayənin təfsirində belə demişdir: “Yəni sizi, bəzən bələlarla, bəzən də nemətlərlə imtahana çəkirik ki, görək kim küfr (nankorluq) edəcək, kim şükür edəcək; kim dözəcək, kim ümidini itirəcək”. Uca Allah buyurur: **“Biz, onları yer üzündə, ümmətlərə böldük. İçərilərində, həm əməlisaleh olanlar, həm də belə olmayanlar vardır. Biz onları, yaxşılıq və pisliklə sınaдық ki, bəlkə (doğru yola) dönələr”**. («Əraf» surəsi, 168-ci ayə)

Fani aləmdən, nəfsin sevdiyi hər şey - xeyir, fani aləmdən olan nəfsin sevmədiyi hər şey - şərdir. Uca Allah buyurur: **“İnsana gəlincə, Rəbbi onu sınaııb, ehtiram göstərəndə və ona nemət verəndə: “Rəbbim mənə ehtiram göstərdi!” — deyər. Amma onu sınamaq üçün, ruzisini azaldanda: “Rəbbim mənə alçaltdı!” — deyər. Xeyr!”** («Fəcr» surəsi, 15-17-ci ayələr)

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Xeyr!”** Həqiqətən, sevinc və kədər, xeyir və şəər, sağlamlıq və xəstəlik - imtahanıdır. Ey Allahın bəndələri, imtahan mütləq gələcək və heç kəs imtahandan xilas olmayacaq! Həqiqətən də, bu imtahanlar, Allahın yaratdıqları arasında, pisi yaxşıdan, doğru danışanı, yalan danışandan ayırmaq üçün - Allahın adətidir.

Uca Allah buyurur: **“İnsanlar elə güman edirlər ki, təkcə: “İman gətirdik!” – demələri ilə, onlardan əl çəkiləcək və onlar imtahan edilməyəcəklər? Biz, onlardan öncəkiləri də sınaqdan keçirmişdik. Sözsüz ki, Allah doğru danışanları da, yalançıları da aşkara çıxardacaqdır”**. («Ənkəbut» surəsi, 2-3-cü ayələr)

Ey Allahın qulları! Bu sınaqlarda xilas olan kimdir? Bunlar ancaq, doğru etiqad-əqidə sahibləridirlər, onlardan başqa heç kəs nicat tapmaz. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Möminin məqamı, necə də heyratamizdir! Həqiqətən, onun hər bir halı, onun üçün xeyirlidir və bu xeyir, mömindən başqa heç kimə verilmir: Əgər bir şey, onu sevindirərsə, Allaha şükür edər və bu, onun üçün xeyirli olar, əgər ona bəla üz verərsə, səbr edər və bu da, onun üçün xeyirli olar”***. (Muslim, 2999)

Düzgün etiqad-əqidə sahibi, başına sevindirici bir şey gəldiyi zaman, şükür edər və düzgün etiqadına-əqidəsinə görə, bunun Allahdan olduğunu bilər. Necə ki, pak olan Allah buyurmuşdur: ***“O zaman, Rəbbiniz bildirmişdi: “Əgər şükür etsəniz, sizə (olan nemətimi) artıraram, yox əgər nankorluq etsəniz, (bilin ki,) Mənim əzabım şiddətlidir”***. («İbrahim» surəsi, 7-ci ayə)

Başına bir müsibət gəldiyi zaman isə, səbir edər, çünki o adam, Uca Allahın sözlərini bilir: ***“Əgər Allah, sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını, Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər, sənə bir xeyir toxundursa, (heç kəs Ona mane ola bilməz). O, hər şeyə qadirdir”***. («Ənam» surəsi, 17-ci ayə)

Ey islam ümməti! Əgər Uca Allah, sizə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər, sizə bir nemət gəlsə, şükür edin ki, imtahanda uğur qazanasınız. Əgər, başınıza bir müsibət gəlsə, səbr edin ki, imtahanda uğur qazanasınız.

Buna görə də, ey Allahın bəndələri, əzəmətli Peyğəmbərimiz ﷺ səhabələrini və ümmətini, düzgün etiqad-əqidə üzərində tərbiyə etmişdir. Niyə? Çünki insan, etiqadı sayəsində imtahanlarda səbir göstərir, Allahın rızasını qazanaraq, uğur qazanar, düşmənlərinə qalib gəlirlər.

Xəbbab ibn əl-Ərat (Allah ondan razı olsun) demişdir: “Bir dəfə, Allah Rəsulu ﷺ Kəbənin kölgəsində uzanmış, paltarını başının altına qoymuşdu və biz ona şikayət etməyə başladıq və dedik ki: “Bizim üçün kömək istəyərsənmi? Bizim üçün dua edərək, Allaha üz tutarsanmi?” O, buna cavab olaraq dedi: ***“Sizdən əvvəl yaşamışlar arasında, elə olub ki, bir adamı tutub, onun üçün yer qazıb, oraya yerləşdiriblər, sonra da mişar gətirib, başına qoyub, onu iki yerə bölüblər. Və***

elə olub ki, insanı əti sümükdən ayıran, dəmir daraqlarla parçalayıblar, lakin bu, onu dinindən dönməyə məcbur edə bilməyib! Allaha and olsun ki, Allah bu işi mütləq yekunlaşdıracaq və elə olacaq ki, Sənadan Hədrəmuta gedən atlı, Allahdan başqa heç kimdən və ya canavarın qoyunlarına hücumundan qorxmayacaq, amma siz çox tələsirsiniz!" (Əl-Buxari 6943)

Dağlar yerindən tərpənər, amma insanın qəlbindəki doğru etiqad-əqidə yerindən tərpənməz. Peyğəmbər ﷺ Xəbbab ibn əl-Ərattanı, səhabələrini və bütün ümməti tərbiyə edərkən, belə buyurdu: ***"Amma bu da, onu dinindən dönməyə məcbur edə bilməzdi!"***

Ey İslam ümməti! Lakin siz, tələsirsiniz! Ey İslam gəncləri! Lakin siz, tələsirsiniz! Bizim üçün, duyğular artıq kifayətdirlər! Yetər, bizim axmaqlığımız! Həqiqətən, siz Allah Rəsulu ﷺ üçün Xəbbabdan daha şərəfli deyilsiz! O ﷺ Xəbbaba demədi ki: "Sənin üçün, bir firqə yaradacağam, sənin üçün bir dəstə yaradacağam və səni işgəncələrə məruz qoyan, kafirlərdən intiqam alacağıq!" Xeyr, ancaq onu etiqad-əqidə üzərində tərbiyələndirdi, camaatı da etiqad-əqidə üzərində tərbiyələndirdi. Və onlara başa saldı ki, qələbə Allahdandır və o ancaq doğru etiqad-əqidə ilə gələcək. "Lakin siz tələsirsiniz". Tələskənliyə görə, yetişməmiş meyvələr yeyilir. Və tələskənlik üzündən, həbsxanalar müsəlman gənclərlə doludurlar! Əgər bu, nəyəsə işarə edirsə, o zaman, nə Quran, nə də ki, Sünnə ilə məhdudlaşmayan düşüncələrə, cahillik və emosionallığa işarə edir!

Bu, düzgün etiqad-əqidə ilə tərbiyə olunan Bilal idi. Onu, Məkkənin istisində, səhrada üzü üstə yerə yıxırdılar. Siz onun haqqında eşitmisiniz, onu arxası üstə sürüyüb, aparırdılar. Onun sinəsinə, ağır daşlar qoyurdular və ondan, Muhəmmədin dinindən çıxmasını tələb edirdilər, lakin o, "Allah Təkdir, Təkdir!" deyirdi.

Bu isə, Əmmar ibn Yasir, həmçinin onun atası və anasıdır. Onlar, Allaha imanlarına görə, ağır işgəncələrə məruz qalırdılar, lakin eyni zamanda, Peyğəmbər ﷺ onların yanından keçirdi, onlara qarşı mərhəmətli idi və işgəncəyə məruz qaldıqlarını görürdü. Və deyirdi ki: ***"Səbr edin, ey Yasir ailəsi! Həqiqətən, sizinlə görüş — Cənnətdədir!"*** Nə üçün o, onlara bunu dedi? Çünki o ﷺ imtahanların

insanı tərbiyə etdirdiyini və insanların yalnız düzgün etiqad-əqidə səbəbiylə, səbir göstərdiyini bilirdi.

Ey Müsəlmanlar! Gəlin, İslamın ilk nəslilə bağlı, baş vermiş bir hadisəyə baxaq, düzgün tərbiyə almış kişilər haqqında. İlk növbədə, niyə etiqad-əqidə əhəmiyyətlidir. Biz, İslam ümmətinə xəbərdarlıq edirik ki, ertiqad ilk növbədədir, kaş onlar bunu bilsəydilər.

Əl-Əhzab günü — Əhzab gününün, nə olduğunu bilirsinizmi? Bu çətin gündür! Kritik bir gün! O gün, gözlər bərəlməmiş, ürəklər xirtdəyə çatmışdır! Elə bir sarsıntı baş verdi ki, Peyğəmbər və onunla birlikdə olan möminlər: “Allahdan kömək nə vaxt gələcək?” – dedilər.

Böyük və Qüdrətli Allah, o günü vəsf edərək, buyurdu: **“Ey iman gətirənlər! Allahın, sizə göstərdiyi iltifatını xatırlayın. O zaman ki, (düşmən) ordusu, sizin üstünüzə (hücuma) keçmişdi, Biz də onların üstünə külək və görmədiyiniz qoşunlar göndərmişdik. Allah, sizin nə etdiyinizi görür. O zaman onlar, sizin həm yuxarı və həm də aşağı tərəfinizdən, üstünüzə gəlmişdilər. O vaxt, (qorxudan) gözlər bərəlməmiş, ürəklər xirtdəyə çatmış və siz də, Allah barəsində zənnə-gümana qapılmışdınız. Orada, möminlər imtahana çəkilmiş və güclü sarsıntıya məruz edilmişdilər”.**

(«Əhzab» surəsi, 9-11-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Gəlin, düzgün etiqadın tərəfdarlarına baxaq – bu imtahan zamanı, nə dedilər və necə oldular!

Rəbbimiz, onları vəsf edərkən, belə buyurmuşdur: **“Möminlər, müttəfiqləri gördükdə: “Bu, Allahın və Onun Elçisinin, bizə olan vədidir. Allah və Onun Elçisi doğru söyləmişlər!” – dedilər. Bu, onların yalnız imanını və itaətini artırdı.”** («Əhzab» surəsi, 22-ci ayə)

Onlar dedilər: “Bu, Allahın və Rəsulunun, bizə vəd etdiyidir”. Niyə? Çünki onlar, Allahla qarşılaşacaqlarına əmin idilər, çünki yardımın Allahdan gəldiyinə əmin idilər, çünki qələbənin, insan sayına görə deyil, qələbənin Allahın izni ilə verildiyinə əmin idilər.

Uca Allah buyurur: **“Möminlərin içərisində, Allaha etdikləri əhdə sadıq qalan kişilər vardır. Onlardan kimisi əhdini yerinə yetirib, şəhid olmuş, kimisi də (şəhid olmasını) gözləyir. Onlar (əhdlərini) əsla dəyişdirməyiblər”.**

(«Əhzab» surəsi, 23-cü ayə)

Əhzab günündə, pozulmuş etiqad-əqidə tərəfdarından olan, başqa bir qrupa baxın, ey Allahın bəndələri. Uca Allahın dediyi kimi, onlar elə ilk anda batmışlar: **“Doğrusu, onlar artıq günaha batmışlar.”** («Tövbə» surəsi, 49-cu ayə)

Onlar nə dedilər? Uca Rəbbimiz, onları vəsf edərək, buyurdu: **“O zaman, münafıqlar və qəlbində xəstəlik olanlar: “Allah və Onun Elçisi, bizə ancaq yalan vədə vermişdir” – deyirdilər. Onlardan, bir dəstə demişdi: “Ey Yəsrib əhli! Siz, müqavimət göstərə bilməyəcəksiniz. Geri qayıdın!” İçərilərindən bir qismi isə: “Evlərimiz nəzarətsiz qalıb”– deyərək Peyğəmbərdən izin istəyirdi. Halbuki evləri nəzarətsiz deyildilər. Onlar sadəcə olaraq, qaçmaq istəyirdilər”.** («Əhzab» surəsi, 12-13-cü ayələr)

Zəif, pis etiqad - sınaq zamanı, ilk qorxuda yığılmalarının səbəbi oldu. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, onlar haqqında, belə buyurdu: **“İnsanların arasında: “Allaha iman gətirdik!” – deyənləri də vardır. Amma, Allah yolunda əziyyətə məruz qaldıqda, insanların fitnəsini, Allahın əzabı ilə eyni tuturlar. Əgər Rəbbindən, bir zəfər gəlmiş olsa, mütləq: “Biz də sizinlə idik!”– deyərlər. Məgər Allah, yaradılmışların kökslərində olanları, ən yaxşı bilən deyilmi?”**

(«Ənkəbut» surəsi, 10-cu ayə)

Xəstə qəlblər — onlar dedilər ki, iman gətiriblər, amma mömin deyillər! Onların ağızları ilə dedikləri, qəlblərindəki ilə eyni deyil! **“Onlar, Allahı və iman gətirənləri aldatmağa çalışırlar. Halbuki, yalnız özlərini aldadır və (bunu) anlamırlar”.** («Bəqərə» surəsi, 9-cu ayə)

Uca Allah, onlar kimilər haqqında, belə buyurmuşdur: **“İnsanlardan eləsi də vardır ki, Allaha şübhə ilə ibadət edir. Əgər ona bir xeyir çatsa, onunla rahatlıq tapar. Yox, əgər başına bir iş gəlsə, üz döndərüb (küfrə) qayıdır. O (şəxs) dünyanı da itirər, axirəti də. Gerçək zərər də elə budur”.**

(«əl-Həcc» surəsi, 11-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Əhzab günü, döyüşün nəticəsinə baxın! Qalib kim oldu? Doğru etiqad-əqidə sahibləri qalib oldular. Uca Allah buyurur: **“Allah, kafirləri qəzəbli olduqları halda, geri qaytardı və onlar heç bir xeyrə nail olmadılar. Döyüşdə, Allah möminlərə kifayət etdi. Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir”.**

(«Əhzab» surəsi, 25-ci ayə)

Onlar, silah gücü ilə qalib gəldilərmidi? Yoxsa əzələ gücü ilə qalib gəldilər? Yoxsa saylarına görə qalib gəldilər? Həqiqətən də, onları bir araya gətirən və bu barədə tərbiyə edən — düzgün etiqad-əqidə idi.

Ey Allahın qulları! Bu dünyada, mömin davamlı olaraq, ona hər an bəlaların toxunması ilə qarşılaşır. Bu, Allahın ona olan nifrətinə görə deyil, Allahın ona nifrət etməsinə görə deyil! Həqiqətən bu, Allahın mömin bəndəsinə olan sevgisidir. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Allah, Öz quluna yaxşılıq istədikdə, artıq bu dünyada ona azab verər, amma bəndəsinə pislik etmək istədikdə isə, Qiyamət günü, əməllərinin qarşılığını tam vermək üçün, onu günahlarına görə, bu dünyada cəzalandırmaz”***. (əS-Səhihə 1220)

Eyni isnadla, xəbər verilir ki, həmçinin Ənəs, Peyğəmbərin ﷺ belə dediyini rəvayət edir: ***“Həqiqətən, böyük bir imtahana görə, böyük mükafat vardır və həqiqətən, Allahu Təalə, insanları seversə, onları imtahana düşür edər, bundan sonra, razı olanlar, Allahın rəhmətini qazanar, qəzəblənənlər isə (Onun) qəzəbini qazanarlar”***. (“Səhih Sunən” İbn Macə 403)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Heç bir günah olmadan, Allah ilə görüşənə kimi, mömin kişi və ya mömin qadınların özləri, övladları və mal-mülkü ilə bağlı imtahanlar, sınaqlar gəlməyə davam edirlər”***. (ət-Tirmizi, 2399)

Ey müsibətlərə səbir etməyənlər! Ey sehrbazlara tərəf qaçanlar! Məgər siz, huşunu itirən qadını unutmusuzmu və o, Peyğəmbərin ﷺ yanına gəlib, dedi: “Həqiqətən, mən huşumu itirirəm və buna görə də, üst-başım açılır, mənim üçün bir dua ilə, Uca Allaha müraciət et”. Ona cavab olaraq, peyğəmbər ﷺ dedi ki: ***“İstəsən, səbr et, o zaman səni cənnət gözləyir və ya əgər istəsən, mən Allaha dua edərdəm, sənə şəfa versin”***. Qadın dedi: “Mən səbr edəcəm” – və dedi ki: “Həqiqətən, mənim üst-başım açılır, Allahdan istə ki, üst-başım açılmasın” – və peyğəmbər ﷺ onun üçün dua ilə, Allaha üz tutdu. (əl-Buxari 5652, Muslim 2576)

Ey islam ümməti! Epilepsiya xəstəsi deyir ki: “Mən sehrlənmişəm!” Ər tapmayan qız deyir ki: “Mən sehrlənmişəm!” İş tapa bilməyən gənc deyir ki: “Mən sehrlənmişəm!” Günün sonunda, gəlib heç nə sata bilməyən tacir deyir ki: “Mən sehrlənmişəm!” Bu naqis, pis etiqaddır! Səbr etmək və səbəblərin yerinə

yetirilməsi hardadır? Mömin kişi və mömin qadın, üzərlərində heç bir günah olmayan, bir şəkildə, Allahla görüşənə qədər imtahana çəkilərlər. Doğru etiqad-əqidə sahibi, mömin o kəsdir ki, başına bir fitnə gəldiyi zaman, Allaha həmd edər və belə deyər: “Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq və dönüşümüz də Onadır”. Əgər özünüzdə — sağlamlıqda və ya malınızda, bir imtahan sizi narahat edirsə, o zaman düzgün etiqad, sizi belə deməyə sövq edir: “Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq və dönüşümüz də Onadır”. Bu əsl etiqaddır. “Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq” deməklə, Allahın qulu olduğunuzu etiraf etmiş olursunuz. “Və qayıdışımız Onadır” — bununla siz, Allaha dönəcəyinizə əmin olursunuz.

“Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. (Bu, Allahın) pislik edənlərə, əməllərinin cəzasını verməsi, yaxşılıq edənləri isə, ən gözəli ilə, (Cənnətlə) mükafatlandırması üçündür”. («Nəcm» surəsi, 31-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Biz sizi, bir az qorxu, bir az aclıq, bir az da mal-dövlət, insan və məhsul itkisi ilə sındırıq. Səbr edənlərə müjdə ver. O kəslər ki, onlara bir müsibət üz verdikdə: “Biz, Allaha məxsusuq və Ona da qayıdacağıq!”– deyirlər. Onlara, öz Rəbbi tərəfindən təriflər və mərhəmət vardır. Məhz onlar, doğru yolda olanlardır”.** («Bəqərə» surəsi, 155-157-ci ayələr)

Başlarına bir müsibət üz verdikdə: “Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq və dönüşümüz də Onadır!”– deyən, səbirli möminlərə müjdə ver”. Misallardan istifadə etməklə, aydın olacaq ki, etiqad, ilk sarsıntıda əzm verir, sarsıntılar isə çoxdurlar. Amma, böyük bir fəlakət var ki, o əvvəllər heç vaxt, insanların başına gəlməmişdir. Bunun nə olduğunu bilirsinizmi? Bu, Allah Rəsulunun ﷺ vəfatıdır. Bu, müsəlmanların başına gələn, böyük fəlakətdir. Lakin, doğru etiqada baxın — fəlakət başlarına gələndə, doğru etiqad-əqidə sahibləri nə etdilər? Həqiqətən, Peyğəmbərin ﷺ səhabələri, Allah Rəsulunu ﷺ özlərindən, mallarından və bütün insanlardan çox sevən kişilər idilər. Allah Rəsulu ﷺ vəfat etdikdə və bu xəbər yayılıanda, onlara çox təsir etdi. Beləliklə, bir səhabə deyir ki: “Xeyr, Rəsulullah ölmədi!” Digəri isə deyir: “O öldü, ﷺ!” Üçüncüsü isə, yerə yıxıldı! Ümmətin heç vaxt qarşılaşmadığı çətin bir vəziyyət!

Etiqada baxın — belə bir vəziyyətdə danışa bilən kimdir? Allaha and olsun ki, biz bacarmazdıq. Lakin etiqad-əqidə ilə tərbiyə olunan kişilərə baxın, işləri necə öhdələrinə götürdülər, bu sarsıntıyı necə qarşıladılar? “Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq və dönüşümüz də Onadır” kəlməsi ilə.

Bu, həmin Əbu Bəkrdir ki, ayağa qalxıb, camaata xütbə verib, dedi ki: “Hər kim, Muhəmmədə ﷺ ibadət edirsə, həqiqətən, Muhəmməd ﷺ öldü. Kim, Allaha ibadət edirdisə, şübhəsiz ki, Allah diridir və ölməzdir”. (əl-Buxari, 4454)

Həqiqətən, böyük kədərlə olsa da, budur əsil etiqad. Sonra, Əbu Bəkr onlara, Uca Allahın kəlamlarını oxudu və onlar, sanki ilk dəfə eşidirdilər bunu: **“Muhəmməd, ancaq bir elçidir. Ondan əvvəl də elçilər gəlib-getmişlər. Məgər o ölərsə və ya öldürülərsə, siz gerimi dönəcəksiniz? Kim geri dönərsə, Allaha heç bir zərər yetirməz. Allah şükür edənləri mükafatlandırır”.**

(«Ali İmran» surəsi, 144-cü ayə)

Onlar, Elçinin öləcəyinə və özlərinin də öləcəklərinə əmin idilər. Ancaq bu, sarsıntıdır və sarsıntı qarşısında, doğru inanca sahib olanlar, möhkəmlik nümayiş etdirirlər. Onlar, Peyğəmbərin ﷺ vəfat etdiyini biləndə, Allahın təqdirindən razı qaldılar.

Digər bir məqam isə — Fatimənin (Allah ondan razı olsun) halıdır. Allah Rəsulu ﷺ vəfat edərkən, Fatimə (Allah ondan razı olsun) belə buyurmuşdur: “Ay atam, onu Özünə çağırən Rəbbinə cavab verdi! Ay atam, indi Cənnət bağları, onun sığınacağı oldular! Ay atam, biz Cəbrailə vəfatını xəbər veririk!” O, dəfn edildikdən sonra, Fatimə (radıyallahu ənhu) dedi ki: “Ey insanlar, məgər Allah Rəsulunun ﷺ üzərini torpaqla örtdüyünüz zaman, sevindinizmi?!” (əl-Buxari 4462)

Həqiqətən, etiqad-əqidə çox mühümdür, kaş ki, bilsəydilər.

Ey Böyüklük və Səxavət sahibi olan, Allah! Müsəlmanları, gözəl bir şəkildə, doğru etiqadlarına qaytar!

3. NİYƏ ETİQAD-ƏQİDƏ ÇOX MÜHÜMDÜR - 2?

Ey Allahın qulları! Daim, bizim qarşımıza çıxan sual budur: niyə etiqad-əqidə çox mühümdür? Nəyə görə müsəlmana və dəvətçiyə, başqa bir işə başlamazdan əvvəl, etiqad-əqidə məsələsi ilə məşğul olmaq və müsəlmanları ilk növbədə düzgün etiqad-əqidə ilə tərbiyə etmək vacibdir? Keçən cümə, biz dedik ki, etiqad-əqidə — insanı tərbiyə etdiyi üçün çox mühümdür və ilk sarsıntıda güc verir.

Bu gün deyəcəyik ki: Etiqad, ona görə hər şeydən üstündür ki, o, Allah bəndəsini təslim olmağa və yaxşı əməllərin kamilliyinə aparır. Burada etiqad, insanı xeyirxah işlərə sövq edən, hərəkətverici qüvvə kimidir.

Ey Müsəlmanlar! İnsan, Allaha Rəbb olaraq, İslama din olaraq, Muhəmmədə ﷺ peyğəmbər və elçi olduğuna iman gətirdikdə, Böyük və Qüdrətli olan Allahın, onu bu dünyaya Ona ibadət etmək üçün yaratdığına əmin olur. Və o adam, bu dünyadan Rəbbinin hüsuruna gedəcəyinə əmindir. Və o adam, Qiyamət günü, Rəbbinin hüsuruna çıxacağına əmindir. Və Allahın, onu hər şeyə görə hesaba çəkəcəyinə əmindir. Və əmindir ki, Rəbbinin yanında, Qiyamət günü, tərəzi haqqdır. Və əmindir ki, Qiyamət günü, insanlar iki qrupa bölünəcəklər - Cənnətdə olanlar və Cəhənnəmdə olanlar. Və əmindir ki, bir yaxşı əməl, qulun xoşbəxtliyinə səbəb ola bilər. Və əmindir ki, bir pis əməl, Qiyamət günü bəndənin bədbəxtliyinə səbəb ola bilər. Bu etiqad, onu gecə-gündüz yaxşı işlər görməyə sövq edir. Buna görə də, salehlərdən bəziləri deyirdilər ki: “Əgər mənə, qiyamətin sabah olacağı xəbəri verilsəydi, mən olduğum vəziyyətin üzərinə heç bir şey əlavə edə bilməzdim”.

Bu da, onun bacardığı qədər saleh əməllərlə, Rəbbinə səy etməsinə dəlalət edir. Peyğəmbərimiz ﷺ isə buyurmuşdur: ***“Yaxşı əməllər etməyə tələsin, çünki, qaranlıq gecənin, bəzi hissələrinə bənzər, bir sınaqlar mütləq gələcəkdirlər və insan səhər mömin, axşam isə kafir olar və ya axşam mömin, səhər isə dinini dünya malı üçün satan kafir olar”***. (Muslim 118)

Saleh işlər görməyə tələsin, çünki imtahan vaxtı mütləq gələcək. İndi sınaqlar (bəlalar) aşkar olublar. Həqiqətən də biz, insanlardan eşidirik ki, səhər iman gətirib, axşam dinlərini tərk edirlər. Yaxud, axşam iman gətirib, səhər dinlərini tərk edirlər və onlardan biri, dinini beş dinara satır.

Ey müsəlmanlar, etiqad-əqidə hər şeydən üstündür, çünki saleh əməllərə təşviq edir. Bir misal ilə, məsələlər aydınlaşdırılır. Ey Allahın bəndələri, gəlin görək, düzgün etiqad, onun tərəfdarlarına nə verir?

BİRİNCİ: vacib namaza olan münasibətdə.

Etiqadın zəifliyinin izlərini görmək üçün, müsəlmanların indi namazla bağlı vəziyyətlərinə baxın. Həqiqətən, Allah Öz kitabında, bizə namaza qarşı diqqətli olmağı əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Namazları və (günortadan sonrakı) orta namazı qoruyun və Allah qarşısında mütiliklə durun”**. («Bəqərə» surəsi, 238-ci ayə)

Peyğəmbərdən ﷺ soruşdular ki, Allah yanında ən sevimli əməl hansıdır? O dedi: **“Vaxtında qılınan namaz”**. (əl-Buxari 527, Muslim 85)

Peyğəmbərin ﷺ səhabələri bunu eşitdilər və indi müsəlmanlar da, eyni sözləri eşidirlər. Lakin, düzgün etiqada baxın, sahiblərini hara aparır?

Səhabələrdən, Abdullah ibn Məsud (Allah ondan razı olsun) demişdir: “Sizlərdən hər kim, müsəlman olaraq, Allahla görüşməyə şad olacaqsas, o zaman namazları, elan olunduqları (azan vaxtı) yerdə, sabit olaraq qılsınlar. Həqiqətən Allah, sizin Peyğəmbəriniz ﷺ üçün, doğru yolun adətlərini (sünnələrini) müəyyən etmişdir və həqiqətən, bu namazlar doğru yolun adətlərindəndir, əgər siz də, evdə qalan adam kimi, öz evinizdə namaz qılmağa başlasanız, bu əməl, Peyğəmbərinizin ﷺ sünnəsini tərk etməyiniz mənasına gələr və əgər siz, Peyğəmbərinizin ﷺ sünnəsini rədd etsəniz, şübhəsiz ki, yolunuzu azmış olarsınız. Bizə gəlincə, münafıqlıqları ilə tanınan münafıqlərdən başqa, heç kəs camaat namazını tərk etməyib. Və elə hal olurdu ki, xəstə bir nəfəri, məscidə başqa iki nəfər gətirirdilər ki, ibadət edənlər arasında yer tutub, camaatla namaz qıla bilsin”. (Muslim 654)

Ey müsəlmanlar! Şərhsiz, bu aciz, xəstə adamı, cərgədə öz yerini tutmaq üçün, bu iki şəxsin gətirməsinə, sövq edən etiqada baxın. Və sonda, indiki müsəlmanlara baxın, onlar namazlarında nə edirlər ki, bu ibadətin — bir etiqad-əqidə olduğunu bilmək üçün?

İndi isə, Ubey ibn Kəbə (radiyallahu ənhu) qulaq asın, o demişdir ki: “Mədinədə, bir kişi yaşayırdı və mən məscidə ondan uzaqda yaşayan, başqasını tanımıram, lakin bununla belə o, bir dənə də camaat namazını tərk etmədi. Bir gün, kimsə ona dedi ki, (yaxud: ... mən ona dedim ki:) “Sən, bəlkə özünə bir eşşək alasan ki, qaranlıq gecədə və qızmar istidə minə biləsən ona!” — kişi isə, buna belə cavab verdi: “Mən, məscidin yanında yerləşən evə, sahib olmaq istəməzdim. Arzu edirəm ki, məscidə doğru və ailəmə geriye olan addımlarım mənə savab olaraq yazılsınlar”. Onun bu sözlərindən xəbər tutan, Allah Rəsulu ﷺ dedi ki: **“Allah bütün bunları, sənin üçün topladı!”** (Muslim 663)

Həqiqətən, bu — etiqaddır. O, Allahın hər addımında onun cənnətdəki dərəcəsini yüksəltdiyinə və hər səhər və ya axşam məscidə gedəndə, Allahın, cənnətdə onun üçün bir nemət hazırladığına əmin olaraq, məscidə gəlirdi. Bəs, biz indi hardayıq ey Allahın qulları?

Belə ki, düzgün etiqad - öz tərəfdarını, məsciddə namaz qılmağa təşviq edir. Zəif etiqad-əqidə isə, öz tərəfdarını namazı tərk etməyə, yəni evdə namaz qılmağa məcbur edir.

Görürsən ki, fitnə-fəsadın tərəfdarları, namaza tənbel halda gəlirlər: “onlar namaza tənbelliklə qalxırlar”. («Tövbə» surəsi, 54-cü ayə) **“Onlar namaza durarkən, könülsüz qalxar, özlərini camaata göstərər və Allahı olduqca az yad edərlər”.** («Nisa» surəsi, 142-ci ayə)

İKİNCİ: gecə namazına qalxmaq.

Etiqada baxın ki, öz tərəfdarlarını yaxşı işlər görməyə necə vadar edir. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **“Ey insanlar! Salamı yayın, yemək yedizdirin, qohumluq əlaqələrini qoruyun, gecələr başqaları yatarkən, namaz qılın, o zaman Cənnətə rahatlıqla daxil olarsınız”.** (“Səhih əl-Cami” 7865)

Peyğəmbərin ﷺ səhabələri, bu sözləri, ürəklərində, etiqad-əqidə kimi qəbul edərək, gecə namazını qılmağa başladılar və az yatırdılar. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, onları vəsf edərkən, belə buyurmuşdur: **“Onlar gecələr (ibadət edib) az yatırdılar”.** («Zəriyət» surəsi, 17-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Onlar (gecə namazını qılmaq üçün) böyürlərini yataqdan qaldırır, qorxu və ümid içində, öz Rəbbinə yalvarır və onlara verdiyimiz ruzilərdən (Allah yolunda) xərcləyirlər”.** (“Səcdə” surəsi, 16-cı ayə)

Onlar, gecələrini Rəbbi yanında necə keçirirdilər? “Onlar, gecələrini Rəbbi üçün səcdədə və qiyamda keçirərlər.” (“Furqan” surəsi, 64-cü ayə). **Onlar nə istəyirdilər? “Onlar deyərlər: “Ey Rəbbimiz! Cəhənnəm əzabını bizdən uzaq elə. Doğrusu, onun əzabı həmişəlikdir”.** (“Furqan” surəsi, 65-ci ayə).

Onlar, Allahdan qorxur və Cənnəti arzulayırlar.

Onların vəziyyətinə baxın və bizim indiki vəziyyətimizə baxın!

Süheyb ər-Rumi gecələr az yatırdı. Özünə yer tapa bilmədiyi üçün, carpayısında fırlandı və arvadı ona dedi: “Ey Süheyb! Allahdan qorx və bir az yat, çünki Allah, gecəni sənin üçün istirahət vaxtı etdi”, o isə arvadına dedi: “Bəli, gecə Suheybdən başqa, bütün insanlar üçün, istirahət vaxtıdır”. Arvadı dedi: "Niyə axı?" Və o arvadına belə cavab verdi: “Cənnəti və orada olan nemətləri xatırladığım zaman, ona olan həvəsdən yuxum gedir. Odu (Cəhənnəmi) və onun içindəki ağırılı-acılı əzabları xatırladığım zaman, onun qorxusundan ürəyim uçar, gedir və buna görə də yatmıram”.

Uca Allah buyurur: **“Məgər gecə saatlarını səcdə edərək və ayaq üstə duraraq, ibadət içində keçirən, axirətdən çəkinən və Rəbbinin rəhmətinə ümid bəsləyən kimsə (kafirlə eynidirmi?) De: “Heç bilənlərlə bilməyənlər**

eyni ola bilərmə? (Bundan) ancaq ağıl sahibləri düşünüb, ibrət alarlar”.

(«əz-Zumər» surəsi, 9-cu ayə)

ÜÇÜNCÜ: Allah yolunda cihada münasibətdə.

Həqiqətən də cihaddan danışanlar çoxdur, lakin cihad haqqında düzgün etiqadı olanlar azdır.

Ey İslam ümməti! Cihaddan danışan hər kəs cihad istəmir, cihaddan danışan hər kəs cihadın mənasını başa düşmür. Allah yolunda canını və malını satanlar, düzgün eti

Uca Allah buyurur: **“Doğrudan da, Allah möminlərdən, Cənnət müqabilində, onların canlarını və mallarını satın almışdır. (Çünki) onlar, Allah yolunda vuruşub, öldürür və öldürülürlər. (Bu, Allahın) Tövratda, İncildə və Quranda Öz öhdəsinə götürdüyü bir vəddir. Allahdan daha yaxşı, əhdini yerinə yetirən kimdir? Elə isə, sövdələşdiyiniz alış-verişə görə sevinin. Məhz bu, böyük uğurdur”.** («Tövbə» surəsi, 111-ci ayə)

Alan Allahdır, satan isə, həqiqi mömindir. Sadiq möminlər, Allah yolunda vuruşurlar, partiyalara görə vuruşmazlar, qruplara görə vuruşmazlar, qəzəb və ya şücaət, göstəriş və şan-şöhrət üçün vuruşmazlar, lakin Allahın kəlamını ucaltmaq üçün, Allahın yolunda vuruşurlar. Dinləyin, ey Allahın bəndələri, düzgün etiqad-əqidə ilə tərbiyə olunanların, Allah yolunda canlarını və mallarını ucuz sayaraq, necə satdıqları xəbərinə qulaq asın.

Ənəs ibn Malik (Allah ondan razı olsun) dedi ki: “Bir gün, Bədr döyüşündə iştirak etməyən əmim, Ənəs ibn ən-Nədr (Allah ondan razı olsun) Peyğəmbərə ﷺ dedi: “Ey Allahın Rəsulu, mən sənə, müşriklərlə ilk döyüşündə iştirak etməmişəm, amma əgər nə vaxtsa Allah mənə onlarla döyüşmək fürsəti versə, həqiqətən Allah nə edəcəyimi görəcək!” Uhud döyüşü günü, müsəlmanlar məğlub olduqları zaman, o belə dedi: “Allahım, mən bu insanların etdiklərinə, yəni yoldaşlarıma görə, Səndən üzr istəyirəm və Səni şəhadət etməyə çağırıram ki, mən onların etdiklərinə qarışmıram! — müşrikləri nəzərdə tutur. Bunu dedikdən sonra, irəli getdi və qaçan Səd ibn Muazla qarşılaşdı və ona dedi: “Ey Səd ibn Muaz, mən Cənnət və ən-Nədrin Rəbbinə üçün çalışıram! Həqiqətən, mən onun qoxusunu, Uhud tərəfdən hiss edirəm!” Sonra Səd dedi: “Ey Allahın Rəsulu, mən onun etdiklərini edə bilmədim!”

Ənəs dedi: “Və döyüşdən sonra, onu müşriklər tərəfindən öldürülmüş və eybəcər hala salınmış vəziyyətdə gördükdə, onun bədənində qılnc, nizə və oxlardan, səksəndən çox yara olduğunu hesabladıq və Ənəs ibn ən-Nədr (Allah ondan razı olsun) o qədər eybəcər hala salınmışdı ki, onu əl barmaqlarından tanıyan, bacısından başqa, heç kim tanıya bilmədi”. Ənəs dedi: “Və biz hesab etdik və ya güman etdik ki, yuxarıda qeyd olunan ayədə, onun və onun kimilərinin haqqında danışılır”. (əl-Buxari 2805 və Muslim 1903)

“Möminlərin içərisində, Allaha etdikləri əhdə sadıq qalan kişilər vardır. Onlardan kimisi, əhdini yerinə yetirib, şəhid olmuş, kimisi də (şəhid olmasını) gözləyir. Onlar (əhdlərini) əsla dəyişdirməyiblər”.

(“Əhzab” surəsi, 23-cü ayə)

Həqiqətən etiqad-əqidə çox mühümdür!

Ey Müsəlmanlar! Bu da, Peyğəmbərin ﷺ yanına gəlib, ona iman gətirmiş, ona tabe olmuş və sonra: “Mən də? səninlə hicrət edirəm” deyən bir bədəvidir. Və buna görə, Peyğəmbər ﷺ bəzi səhabələrinə, onun qayğısına qalmağı tapşırırdı. Döyüş zamanı, düşmənlər əsir düşəndə, Peyğəmbər ﷺ onları bölüb, ona pay verdi. Bədəvi gəlib dedi: “Bu nədir, ey Allahın Rəsulu?”

O ﷺ cavab verdi ki: ***“Bu, sənə ayırdığım paydır”.***

Bədəvi dedi ki: “Sənin ardınca, bunun üçün getmədim, lakin mən sənin ardınca getdim ki, ox mənə bura dəysin” - boğazına işarə etdi - “və mən ölüb, Cənnətə girə bilim!” Onda, Rəsulullah ﷺ buyurdu: ***“Əgər sən, Allaha qarşı doğru olsan, Allah da sənə qarşı doğru olar”.***

Bir az sonra, onlar düşmənlərlə vuruşmağa getdilər və bu bədəvini, Peyğəmbərin ﷺ yanına gətirdilər. Həmin bədəvinin, biraz öncə Peyğəmbərə ﷺ göstərdiyi boynundakı yerə girmiş bir oxla gətirdilər. Peyğəmbər ﷺ soruşdu: ***“Bu odurmu?”*** Cavab verdilər ki: “Bəli”.

Peyğəmbər ﷺ dedi: ***“O, Allaha qarşı doğru idi, Allah da ona qarşı doğru oldu!”***

Sonra Peyğəmbər ﷺ onu libasına bürüdü, qabağa çıxdı və onun üçün cənazə namazı qıldı və namazı əsnasında, Peyğəmbərin ﷺ belə dediyi eşidilirdi: ***“Allahım, bu qulun Sənin yolunda hicrət etdi, sonra şəhid oldu və mən buna şahidəm!”***

(“Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 1336).

Həqiqətən, bu — etiqaddır. Uca Allah buyurur: ***“Kim, Allah üçün hicrət edərsə, yer üzündə çoxlu sığınacaq və bolluq tapar. Kim, Allaha və Onun Elçisinə tərəf hicrət edərək, evindən çıxdıqdan sonra da, ölüm onu haqlayarsa, onun mükafatını Allah verər. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir”.***

(«Nisa» surəsi, 100-cü ayə)

Bu isə Hənzələdir, ey Allahın bəndələri! Onu tanıyırsız mı, ey İslam ümməti? O, mələklər tərəfindən yuyulmuşdur. O, Ühüd döyüşündən öncəki gecəsi, yenicə evləndi, Allah Rəsulunun arxasında, sübh namazını qıldı, sonra evinə qayıdıb, təzə gəlinlə yatdı. Sonra insanlar, Allah yolunda cihad çağrıldılar və o, cənabət halında, cihad üçün, qılınıc ilə evindən çıxdı. O, döyüşməyə başladı və öldürüldü. Allahın

Rəsulu ﷺ onun yerlə göy arasında yuyulduğunu gördü və səhabələrinə dedi ki: **“Bunu, onun arvadından soruşun”**. Qadın dedi ki: “O, cihad çağırışını eşitdi və cənabət halında çıxdı, çünki zənn etdi ki, qüsl almağa görə yubanarsa, cihada gecikər”. Və Peyğəmbər ﷺ buyurdu ki: **“Buna görə də, mələklər onu yudular”**.¹ Həqiqətən bu — etiqaaddır. O, qüsl almağı belə gözləmədi!

Bu isə, Uhud günü, xurma yeyən və: “Ya Rəsulullah, öldürülsəm, harada olacağam?” deyən başqa bir adamdır. Peyğəmbər ﷺ ona dedi ki: **“Cənnətdə”**. Bu zaman o, əlindəki xurmanı atıb, döyüşə atıldı və öldürülənə qədər vuruşdu.

(əl-Buxari 4046, Muslim 1899).

O, xurmaları yeyib, bitirməyi belə gözləmədi. Həqiqətən bu — etiqaaddır.

Məgər sələm yeyən adam, Allah yolunda cihad edirmi? Və ya fasiqlərə baxanlar, Allah yolunda cihad edirlərmi? Və ya qadınlarının gözəlliyini nümayiş etdirən kişilər, Allah yolunda cihad edirlərmi?

Ey Allahın qulları! Allah Rəsulunun ﷺ hüzuruna gəlin, üç kasıbın, bu cür deyən, xəbəri sizə gəlib çatdımı: “Ey Allahın Rəsulu! Bizi, Allah yolunda cihada hazırla!” Peyğəmbər ﷺ dedi ki: **“Allaha and olsun ki, sizi təchiz edəcək bir şey tapmıram”**. Onlar ağlaya-ağlaya qayıtdılar, amma bəzi səhabələr (Allah onlardan razı olsun) tərəfindən, sursatla təmin etdilər. Və onlar haqqında, Uca Allahın bu sözləri nazil oldu: **“Miniklə təmin edəsən deyə, sənin yanına gəldikdə: “Sizin üçün minik tapa bilmirəm” – dediyin zaman, (cihad üçün) xərcləməyə bir şey tapa bilmədiklərinə görə ötrü kədərlənib, gözləri dolmuş halda, geri dönmələri də (heç bir günahı yoxdur)”**. («Tövbə» surəsi, 92-ci ayə)

Və indi, İslam ümmətimizə nəzər salsaq, görərik ki, onlar xeyirxah işlərə etinasız yanaşırlar. Bu əməl, etiqaadın-əqidənin zəifliyinə dəlalət edir. Və nəticə verməyəcək bir işə vaxt və səy sərf etməzdən əvvəl, hər bir müsəlmana və hər bir dəvətçiye, ilk növbədə öz etiqaadının qayğısına qalmaq vacibdir.

Etiqaad-əqidə — yaxşı işlər görməyə təşviq edir, yaxşı əməllər isə, insanın dünya və əbədi aləmdə səadətinə səbəb olur. Uca Allah, yaxşı əməllərin — gözəl

¹ Yaxşı hədis: İbn Hibban 15/495, “əl-Müstədrək” 3/225, əl-Beyhəqi 4/15, “Hilyat əl-övliya” 1/357, “əs-Silsilət əs-səhihə” 326.

həyatın səbəbi olduğunu izah edərək, buyurur: **“Mömin olaraq, yaxşı iş görən kişi və qadınlara, əlbəttə gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə, onları mütləq mükafatlandıracağıq”**. (“Nəhl” surəsi, 97-ci ayə)

Beləliklə, yaxşı əməllər — yaxşı həyatın səbəbi, pis əməllər isə — bütün həyatın, bədbəxt və çətin olmasına səbəb olur. Kim, bədbəxtlik və ağırlıq içində yaşayırsa, ancaq özünü qınasın!

YAXŞI ƏMƏLLƏR:

Bil ki, yaxşı əməllər, cənnətdə uğurun səbəbidirlər. Uca Allah buyurur: **“Həm kişilərdən, həm də qadınlardan, mömin olaraq, yaxşı işlər görənlər, Cənnətə girərlər və onlara, xurma çərdəyinin qırıntısı qədər haqsızlıq edilməz”**.

(«Nisa» surəsi, 124-cü ayə)

Və xeyirxah əməllər, yer üzündə qüdrət qazanmağa səbəb olurlar. İslam dövləti istəyənlərə, böyüklük və qüdrət istəyənlərə, biz deyirik ki: “Müsəlman dövləti, yaxşı əməllər və düzgün etiqad-əqidə ilə qurulur. O ki, qaldı — sələm yeməklə; gözəlliklərini nümayiş etdirən qadınlarla; namaza durmayan insanlarla; lakin pis filmləri buraxmayan insanlara birlikdə; Müsəlman dövlətinin qurulmasına (onları məscidlərdən daha çox kinoteatrlarda və oyun salonlarında görürsünüz) — o zaman bu mümkün deyil”.

Uca Allah buyurur: **“Allah, sizlərdən iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri varislər etdiyi kimi, onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün, Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar, Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir”**. («Nur» surəsi, 55-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar! Xatırlatmaq, möminlərə fayda verir və mən də sizə, bir neçə gündən sonra, bizə gələcək olan, Zilhiccə ayının, ilk on günündə, yaxşı əməllərin artması və onları yerinə yetirməkdə, tələsməyin vacibliyi haqqında xatırladıram.

Peyğəmbər ﷺ Zilhiccə ayının, ilk on gününə işarə edərək, demişdir: ***“Allah, bu günlərdə edilən əməlləri, digər günlərdə görülmən əməllərdən daha çox sevir”***. İnsanlar soruşdular: “Ey Allahın Rəsulu, bu, Allah yolunda döyüşə də aiddirmi?” (Yəni, günlərdə edilən əməllər, cihaddan da sevimlidirmi Allah üçün?) Allahın Rəsulu ﷺ dedi ki: ***“Bu, Allah yolunda cihada da aiddir, əgər söhbət, canı və malı ilə cihada çıxıb, hər ikisini itirən şəxsdən getmirsə, (o, istisnadır və daha sevimlidir Allaha)”*** (əl- Buxari 969).

Bu günlərdə, özünüzü namaz qılmaq, oruc tutmaq, Allah yolunda xərcləmək kimi, yaxşı əməllərdən məhrum etməyin. Orucun haram olduğu günlər istisna olmaqla, bu günlərdə oruc tutun. Bir gün oruc tutun, bir gün oruc tutmayın. Bazar ertəsi və cümə axşamı oruc tutun. Ey Allahın bəndələri, özünüzü Ərəfa günü oruc tutmaqdan məhrum etməyin, həqiqətən o gün, iki ilin günahlarına kəffarə olar: yəni, keçmiş və sonrakı illərin. Bayramda, üç təşriq günündə, qurban kəsməkdən özünüzü məhrum etməyin. Sizdən, qurbanlıq heyvan üçün çox pul istəyənlərə fikir verməyin. Biz deyirik: çünki qurbanın mahiyyəti, qan tökməyinizdir. Və bu qurbanla, Allaha yaxınlaşmağınızın, Allah tərəfindən bir mükafatı var. Sizlərdən kim, qurban kəsmək istəyirsə, ey Allahın bəndələri, ayın əvvəlindən saçını və dırnağını kəsməsin. Sən, ey Allahın qulu, əməllər yurdundasan və sabah isə, haqq-hesab olacaq. Ölüm, gözlənilmədən gəlir və buna görə də, yaxşı işlər görməyə tələsin. Birimiz bu gün namaz qılır, gələn cümə isə, yerin altında olacaq.

Allahdan istəyirəm ki, bizi və sizi, İslam üzərində öldürsün və bizi salehlərə qovuşdursun!

4. NİYƏ ETİQAD-ƏQİDƏ ÇOX MÜHÜMDÜR - 3?

Ey Allahın qulları! Biz, bu suala cavab verməkdən, heç vaxt əl çəkməmişik: niyə dini etiqad-əqidə çox mühümdür?

Keçən cümə, biz dedik ki: Etiqad-əqidə çox mühümdür, çünkü Allah, bəndəsini təslim olmağa və yaxşı işlərdə tələsməyə sövq edir.

Bu gün isə, əgər Allah istəsə, deyəcəyik ki, etiqad-əqidə hər şeydən üstündür, çünki o, Allah bəndəsini itaətsizlikdən qoruyur.

Ey Müsəlmanlar! İtaətsizliyin, günahların və etiqadın zəifliyi arasında əlaqə vardır. Hər hansı bir cəmiyyətə nəzər salsaq, onun itaətsizlik və orda sələmçilik, zina və gözəllik nümayişi kimi günahlarla dolu olduğunu görsək – bunlar, Allah bəndələrinin qəlbində, etiqadın zəifliyinə dəlalət edir. Əgər etiqad, qəlblərdə möhkəmlənərsə, ruhun dərinliklərinə nüfuz edərsə, Allah bəndəsi ilə, itaətsizlik əməlləri arasında bir maneə olar.

Uca Allah buyurur: **“De: “Əzəmətli əzabından qorxduğum üçün, Rəbbimə asi olmaram”**”. («Ənam» surəsi, 15-ci ayə)

Ona, itaətsizlik etməyə mane olan budur: **“Əzəmətli əzabından qorxduğum üçün, Rəbbimə asi olmaram”**. Etiqad-əqidə budur. Qəlbə, Allaha və axirət gününə olan etiqad, onun tərəfdarını itaətsizlikdən çəkindirir. Düzgün etiqad-əqidə sahibi, ona rüşvət təklif edilərsə, ondan imtina edir. Niyə? Çünki: **“Əzəmətli əzabından qorxduğum üçün, Rəbbimə asi olmaram”**. Əgər o, zina etmək istəsə, onu tərk edir. Niyə? Çünki: **“Əzəmətli əzabından qorxduğum üçün, Rəbbimə asi olmaram”**.

Əgər etiqad, qəlbə zəifləsə və ya yox olarsa, itaətsizlik artır. Uca Allah buyurur: **“Lakin insan (bundan sonra da) günah etmək fikrindədir. O: “Qiyamət günü nə vaxt olacaq!” – deyə (rişxəndlə) soruşur”**. («Qiyamət» surəsi, 5-6-cı ayələr). **“Lakin insan, (bundan sonra da) günah etmək fikrindədir”** — insan günah etmək istəyir və Qiyamət gününü unudur və ya

unutmuş kimi göstərir. Ona görə də, görürsən ki, o rüşvət alır, zina edir, sələm yeyir və oğurluq edir. Əgər ona desən ki: “Allahdan qorx! Allaha dönəcəyin gündən qorx!” O deyəcək ki: **“Qiyamət günü nə vaxt olacaq?”** Buna görə də, Peyğəmbər ﷺ etiqadın zəifliyi ilə günah arasında, əlaqə olduğunu göstərmişdir. O, ﷺ demişdir ki: **“Bir qul, zina etdikdə, mömin deyildir, oğurluq etdikdə, mömin deyildir, sərxoşedici içki içdikdə, mömin deyildir və adam öldürdüüyü zaman, mömin deyildir”.** (əl-Buxari 6772)

Bu, böyük günahlarla əlaqəlidir, etiqadın zəifləməsi və insanın iman nurunu itirməsi səbəbindəndir. Biz onu, böyük günahlar etdiyi üçün, küfrdə ittiham etmirik, yox!

Nə qədər ki, onlar bu günahı caiz hesab etmirlər, biz də o müsəlmanları heç bir günaha görə, küfrdə ittiham etmirik. Əgər onlar zina, sələm və sərxoşedici içkilərdən istifadəni caiz hesab etsələr, kafir olarlar və İslamdan tamamilə çıxırlar.

Ey müsəlmanlar! İstəyirəm ki, hamı başa düşsün ki, cəmiyyət etiqad-əqidə zəifliyinə görə, günahlar bataqlığında qalıb. Ey tövhid əhli! Əgər qəlbə, düzgün etiqad-əqidə möhkəmlənərsə və onun tərəfdarı da, günahlar haqqında düşünməyə başlayarlarsa, bu əməl, onları günahlardan çəkindirər. Uca və Qüdrətli Allah, Öz Kitabında, düzgün etiqad-əqidə sahibləri olan, bəndələrini vəsf etmişdir ki, onlar qəblərindəki, düzgün etiqad-əqidə səbəbi ilə, günahlar haqqında düşünəndə, günah etməkdən imtina edirlər.

Uca Allah buyurur: **“Allahdan qorxanlara, şeytandan bir vəsvəsə toxunduğu zaman, (Allahı) xatırlayar və dərhal (gerçəyi) görürlər”.**

(«Əraf» surəsi, 201-ci ayələr)

Onlar nəyi xatırlayırlar? Ölümü, qəbri xatırlayırlar, Tərəzini xatırlayırlar, Qiyamət gününü xatırlayırlar, Allahın hüzuruna gəlməyi xatırlayırlar, Cənnət və Cəhənnəmi xatırlayır və günahlardan əl çəkərlər.

Suallara, misallar vasitəsilə aydınlıq gətirilir:

— Çıxışı, daşla bağlanmış mağaraya girən, üç nəfər: **“Həqiqətən, ancaq yaxşı əməllərinizə görə, Allahu Təaləyə dua ilə, üz tutmağınız (Onun sizi ondan xilas etməsi) sizi bu daşdan xilas edə bilər!”** — onlar bilirdilər ki, onları bələdan,

Allahdan başqa heç kim xilas etməyəcək. Onlar bilirdilər ki, Allahdan başqa heç kəs, möhtacın duasına cavab verməz. Onlar demədilər ki: “Ey ağam filankəs” və ya: “Ey Allaha yaxın olan filankəs!” Lakin, onların: “Həqiqətən, ancaq yaxşı əməllərinizə görə, Allahu Təaləyə dua ilə üz tutmağınız (Onun sizi ondan xilas etməsi) sizi bu daşdan xilas edə bilər!” – dedikləri zaman, etiqada baxın. Bu hədisdən dəlildir. Onlardan biri, zina edə bildiyi halda, qəti etiqadına-əqidəsinə görə, onu tərk etdi: “Əzəmətli əzabından qorxduğum üçün, Rəbbimə asi olmaram”. Onlardan biri dedi: ***“Allahım, həqiqətən də əmimin bir qızı var idi, mən onu bütün insanlardan çox sevirdim və ondan, özünü mənə təslim etməsini istədim, amma o buna razı olmadı. Bu, o vaxta qədər davam etdi ki, quraqlıq bir il gəldi”*** (yəni ona yoxsulluq və ehtiyac üz verdi). ***“O, çətin vəziyyətdə qalaraq, mənim yanıma gəldi və mən də, özünü mənə təslim etməsi şərti ilə yüz iyirmi dinarı ona verdim, o da buna razı oldu. Amma, ona sahib olmaq, yaxınlıq etmək ərafəsində, o dedi ki: “bu möhürü haqsız yerə qırmaq sənə halal deyil!”***. Yəni, yalnız qanuni nikah yolu ilə halal olar. Qadın, ona Allahı xatırlatdı, o da xatırladı. O dedi ki: ***“Onda düşündüm ki, ona sahib olsam, günah işlədəcəm və onu hamıdan çox sevməyimə baxmayaraq, onu da, ona verdiyim qızilları da qoyub, getdim. Allahım, əgər bunları, Sənin rizana layiq olmaq üçün etmişəmsə” – zinanı tərk edib, malımı qoyub, getdimsə – bizi, düşdüyümüz bu vəziyyətdən qurtar!”*** Bundan sonra, daş yenidən yerindən tərpəndi, lakin keçid hələ də, onların oradan çıxması üçün, kifayət qədər, geniş deyildi”. (əl-Buxari 2272)

Bu, Allahın ondan bu əməli qəbul etdiyinə işarə edir. Hədisdən dəlil odur ki, ona xatırladılan zaman, onun yadına düşdü. Niyə? Çünki o, itaətsizlik etsə, Əzəmətli gündə, Allahın ona əzab verəcəyindən qorxurdu və onun etiqadı onu zinadan çəkindirirdi.

Məgər, balaca qızı tutub, onunla insanların gözündən uzaqlaşan, cinayətkar haqqında eşitməmisinizmi: ***“Onlar (öz günahlarını) insanlardan gizlədir, Allahdan isə, gizlətmirlər (Ondan çəkinmirlər). Halbuki onlar, (Allahın) razı qalmadığı sözləri, gecələr xəlvətdə söylədikləri vaxt belə, Allah onların yanında olur. Allah onların nə etdiklərini əhatə edir”***. («Nisa» surəsi, 108-ci ayə)

Kiçik qız, onun qabağında ağladı, lakin o adam, ona rəhm etmədi, ona Allahı xatırlatdı, ancaq o adam, Onu xatırlamadı. Qız, ondan istədi ki, onu ailəsinin yanına qaytaracağına dair Allaha and içsin, amma o adam, bunu etmədi. Bəs sonra nə oldu? Həmin adam, o qızla zina etdi və onu öldürdü. Məgər bu insandır mı? Məgər o Allahdan qorxur mu? Düşünürəm ki, o adam, nə Allahdan, nə də insanlardan qorxmur və onu günahlardan çəkindirəcək heç bir imanla Allaha inanmır. Məncə o adam, Allaha qaytarılacağını unudub. Fərqə baxın: o biri adama xatırlatdılar və o xatırladı. Bu cinayətkara gəlincə isə, qız ona xatırlatdı, amma o xatırlamadı¹. Beləliklə, etiqad-əqidə çox mühümdür.

Yusuf (aleyhissalam) padşahın evində. Padşahın arvadı, onu cəzb etməyə başladı, qapını bağladı və dedi: “Yanıma gəl”. Yusuf bəs nə dedi? O dedi ki: “Allaha sığınırım” və dedi: **“Ey Rəbbim! Mənim üçün zindan, bunların məni sövq etdikləri işi görməkdən daha xoşdur”**. («Yusuf» surəsi, 33-cü ayə)

Zindan! Saraylardan sonra, zindanda yaşa, amma zina etmə! Bəli, həqiqətən də bu — dini etiqaddır.

Adəmin iki oğlu. Onlar haqqında, Allahın kitabında oxuyursuz. Onlar, Allaha qurban kəsdilər və Allah doğru etiqad-əqidə sahibindən qəbul etdi, digərindən qəbul etmədi. Və pis etiqad-əqidə sahibi isə dedi: “Mən, səni hökmən öldürəcəyəm”. Uca Allah buyurur: **“Onlara, Adəmin iki oğlunun gerçək əhvalatını oxu. O zaman, ikisi də qurban vermiş, onların birindən qəbul edilmiş, digərindən isə qəbul edilməmişdi. (Qurbanı qəbul olmayan oğlu, öz qardaşına) demişdi: “Səni hökmən öldürəcəyəm!”** («Maidə» surəsi, 27-ci ayə)

Doğru etiqad-əqidə sahibi isə, dedi: **“Allah, ancaq müttəqilərdən (qurban) qəbul edər! Sən məni öldürmək üçün, mənə əl qaldırısan da, mən səni öldürmək üçün, sənə əl qaldıran deyiləm. Həqiqətən mən, aləmlərin Rəbbi Allahdan qorxuram”**. («Maidə» surəsi, 27-28-ci ayələr)

Əgər cəmiyyətdə, qətlərin olmamasını istəyirsinizsə, o zaman, insanlara dini etiqadı öyrədin. Əgər cəmiyyətdə, zinanın olmamasını istəyirsinizsə, insanlara dini etiqadı öyrədin.

¹ Şeyx orada olanlara öz zamanında baş vermiş cinayəti danışdı.

Ey Müsəlmanlar! Doğru etiqad-əqidə, Allah bəndəsini, günah işlətdiyi təqdirdə, Allah qarşısında tövbə etməyə tələsməyə təşviq edir. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, bizlərə doğru etiqad-əqidə sahiblərini vəsf etdi, onlar pis iş gördükdə və ya günaha düşdükdə, tövbə edib, Allaha tərəf dönərlər. Uca Allah buyurur: **“O kəslər ki, bir pis iş gördükdə, yaxud özlərinə zülm etdikdə, Allahı xatırlayıb günahlarının bağışlanmasını diləyərlər, – günahları Allahdan başqa kim bağışlaya bilər? – onlar bilə-bilə etdiklərinə görə, israr etməzlər. Onların mükafatı, Rəbbindən bağışlanma və (ağacları) altından çaylar axan Cənnət bağlarıdır ki, orada əbədi qalacaqlar. (Yaxşı) əməl sahiblərinin mükafatı, necə də gözəldir!** («Ali İmran» surəsi, 135-136-cı ayələr)

Etiqad-əqidə — tövbəyə təşviq edir və peyğəmbərlərdən başqa heç kəs, günahlardan qorunmur.

Adəm və Həvva. Böyük və Qüdrətli Allah, onlara o ağacın meyvəsindən yeməyi qadağan etdi, Adəm isə unutmazlıqdan yedi. Rəbbi onlara (belə) müraciət etdi: **«“Mən sizə o ağacı qadağan etmədimmi və şeytan sizin açıq-aşkar düşməninizdir, demədimmi?” Hər ikisi: “Ey Rəbbimiz! Biz özümüzə zülm etdik. Əgər bizi bağışlamasan və bizə rəhm etməsən, əlbəttə, ziyan uğrayanlardan olarıq”– dedilər»**. («Əraf» surəsi, 22-23-cü ayələr)

Ey Müsəlmanlar! Günahlar, etiqadın kölgəsində yox olurlar. Əgər qətl və zina cəmiyyətdən yox olarsa, fərdlər və cəmiyyət, sülh və əmin-amanlıq içində yaşayırlar. Ondan başqa, ibadətə layiq məbud və Ondan başqa, Rəbb olmayan, Allaha and olsun! Əgər bütün dövlət, bütün ətrafları boyunca polislərə çevrilsəydi də, yenə də o dövlətdə doğru dini etiqadın kölgəsindən başqa heç bir sülh və əmin-amanlıq olmazdı. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, İbrahim (aleyhissalamın) dili ilə, belə buyurmuşdur: **“Siz, Allahın sizə, haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi şeyləri (bütləri) Ona şərikin qoşmaqdan qorxmursunuzsa, mən sizin şərikin qoşduqlarınızdan necə qorxa bilərəm? Əgər bilirsinizsə, (deyin görüm) iki dəstədən hansı əmin-amanlıqda olmağa daha haqlıdır?” İman gətirdikdən sonra, imanlarına zülm qatışdırmayanları, əmin-amanlıq gözləyir. Doğru yola yönəlmişlər də məhz onlardır**”. («Ənam» surəsi, 81-82-ci ayələr)

İman gətirənlər, doğru etiqad-əqidə tərəfdarlarıdır, onlar sülh və əmin-amanlığa layiq olanlardır.

Ey Müsəlmanlar! Gəlin indi məni dinləyin və hər kəsə, xüsusilə tələsənlərə izah edin ki, etiqad-əqidə hər şeydən öncədir. Peyğəmbər ﷺ Məkkədə, insanlara o zaman göndərilmişdir ki, ərəblərin ölkəsi, şimaldan Rumların, cənubdan isə farsların hakimiyyəti altında idi. Və əgər Peyğəmbər ﷺ vətəni uğrunda döyüş elan edib, torpaqları işğaldan azad etmək üçün, vətən bayrağını qaldırsaydı, çoxları onun ətrafında birləşərdi. Lakin o, bunu etməmişdir - buna görə də, buna diqqət yetirin, ey Allahın bəndələri! Peyğəmbər ﷺ Məkkəyə göndərildiyi zaman, ərəb cəmiyyəti, daha ağır vəziyyətdə idi, rifahını və bütövlüyünü itirirdi. Və əgər Peyğəmbər ﷺ vəziyyəti düzəltmək üçün, birləşmə bayrağını qaldırsaydı, cəmiyyət onun ətrafına toplaşardı. Niyə? Çünki mal və ehtiram sahibi az idi, kölə və kasıb olanlar isə çox idilər. Amma o, bunu etmədi. O ﷺ insanlara o zaman göndərilmişdir ki, onlar şərab içirdilər, sələmçiliklə məşğul olurdular, zina edib, bir-birini öldürürdülər. Və əgər, o insanların əxlaqını islah etmək istəyərək, islah bayrağını qaldırsaydı, cəmiyyət onun ətrafında birləşərdi. Lakin o ﷺ bunu etmədi və əksinə, ilk olaraq etiqad-əqidə ilə başladı və ən çətini də bu idi.

Tələsərək, əvvəlcə İslam dövlətini qurmağa və yalnız odan sonra, etiqadın qayğısına qalmağı, vəziyyəti düzəltməyi əmr edənlərə deyirik ki: “Həqiqətənmi siz, Allaha tərəf dəvət etməkdə, Rəsulullahın ﷺ yolundan daha doğru yoldasız?” O, torpaqları azad etmək istəyərək, vətənpərvərlik bayrağını qaldırmadı və vəziyyəti düzəltmək üçün, birləşmə bayrağını qaldırmadı. Və vəziyyətin islah olması üçün, vəhdət bayrağını qaldırmadı, əksinə dedi: **“Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin, Ondan başqa ilahınız yoxdur”**. («Əraf» surəsi, 59-cu ayə)

On üç il ərzində, Məkkədə nazil olan Quran ayələri, Məkkədə insanlara, ilk növbədə etiqaddan bəhs edərək, nazil olmuşdur. Peyğəmbərimiz ﷺ bu müddət ərzində, insanları *“Lə iləhə illəllah”*a çağırırdı. Niyə? Çünki əgər insanda əvvəlcə, etiqad-əqidə qəlbə möhkəmlənərsə, bütün problemlər həll olunarlar və insanlar: “Eşitdik və itaət etdik” deyərlər. Onlara bir şey əmr olunduğu və ya qadağan

edildiği zaman: “Eşitdik və itaət etdik!” — deyəcəklər. Necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz buyurmuşdur: **“Aralarında hökm vermək üçün, Allahın və Onun Elçisinin yanına çağırıldıqda, möminlərin sözü ancaq: “Eşidirik və itaət edirik!” – demələridir. Nicat tapanlar da, məhz onlardırlar”**. («Nur» surəsi, 51-ci ayə)

Ey Allahın bəndələri, İslamın ilk nəsilərindən olan kişilərinə baxın! Allah onlara, Məkkədən *hicrət* etməyi əmr etdi və onlar da dedilər ki: “Eşitdik və itaət etdik”. Onlar, evlərini tərk etdilər, uşaqlarını qoydular, mallarını qoydular. “Eşitdik və itaət etdik” – onlar, Mədinəyə hicrət etdikdə, hökmlər nazil olanda və sərxoşedici içkilərin haram olması ilə bağlı ayələr nazil olduqda: **“Ey iman gətirənlər! Şübhəsiz ki, sərxoşedici (içki) də, qumar da, (tapınmaq məqsədilə) dik qoyulmuş daşlar da, fal oxları da şeytan əməlindən olan murdar şeylərdir. Bunlardan çəkinin ki, bəlkə nicat tapasınız. Həqiqətən, şeytan sərxoşedici (içki) və qumar vasitəsilə sizin aranızda ədavət və kin salmaq, sizi Allahı yad etməkdən və namazdan ayırmaq istəyər. Siz (buna) son qoyacaqsınız?”** («Maidə» surəsi, 90-91-ci ayələr)

Onlar dedilər: “Biz, son qoyduq və təslim olduq”.

Müjdəçi qışqırdı: “Həqiqətən, Allah sərxoşedici içkiləri, sizə haram etdi” və istisnasız olaraq hamı: “Biz son qoyduq, ya Rəbbimiz!” dedilər və içkiləri Mədinə küçələrinə tökərək, evlərini sərxoşedici şeylərdən təmizlədilər!

Həqiqətən, etiqad-əqidə çox mühümdür. Əgər onlardan biri, bir günah işlətsə, Allah Rəsulunun ﷺ hüzuruna gələr, bu haqda danışar və deyərdi: “Ey Allahın Rəsulu! Mən şəriət cəzasına layiqəm, məni təmizlə”.

Bu, Allah Rəsulu ﷺ zamanında zina etmiş qadındır. O, zinadan hamilə olandan sonra, gəlib dedi ki: “Ey Allahın Rəsulu! Mən şəriət cəzasına layiqəm, məni təmizlə”. Peyğəmbər ﷺ onun qəyyumunu çağırdı və doğuşa qədər onunla yaxşı davranmağı əmr etdi. Doğuşdan sonra, o Rəsulullahın ﷺ hüzuruna gəldi, çünki qəlbindəki etiqad-əqidə səbəbiylə, Allahın əzabından qorxurdu. O bilirdi ki, Əbədi Dünyadakı cəza, bu dünyadakından daha şiddətlidir: **“Axirət əzabı isə, daha böyükdür. Kaş ki, biləydilər!”** («əz-Zumər» surəsi, 26-cı ayə) **“Axirət əzabı isə, daha rüsvayedicidir. Onlara kömək də edilməz”**. («Fussilət» surəsi, 16-cı ayə)

Allahın Rəsulu ﷺ onun paltarını sarmağı əmr etdi, sonra da onun daşlanmasını əmr etdi. Ona qarşı şəriət cəzası tətbiq olundu, sonra Peyğəmbər ﷺ onun üçün cənazə namazı qıldı. Ömər, buna təəccübləndi və soruşdu: “Onun üçün namaz qıldınmı, ey Allahın Rəsulu?” O ﷺ dedi: ***“O, elə bir tövbə gətirdi ki, Mədinə əhlinin aralarında o tövbə bölünsəydi, yetmiş nəfəri əhatə edərdi! Həqiqətənmi hesab edirsən ki, o qadın, Allahu Təalə yolunda özünü qurban verməkdən daha layiqli bir iş görə bilərdi?!”*** (Muslim 1696)

Həqiqətən etiqad-əqidə çox mühümdür.

Ey Müsəlmanlar! Bu, öz qızına «südü, su ilə qarışdır» deyən qadındır, siz bunu bilirsiniz və eşitmisiniz – ona hiylə işlətməyi əmr edib, südü insanlara satmaq istəyirdi. Ürəyində sağlam etiqad-əqidə olan qız isə dedi: “Ay ana! Sən Ömərdən qorxmursanmı? Anası dedi: “Məgər Ömər bizi görürmü?” Və düzgün etiqad-əqidə sahibi olan bu qız dedi ki: “Ay ana! Ömər, bizi görməsə belə, Ömər Rəbbi, bizi görür!”

Harada olursa olsun, etiqad-əqidə, qəlbi canlandırır. İnsan Allahdan başqa heç kimdən qorxmıdıqda, Allah rızası üçün əməllər edər və Allah rızası üçün günahları tərk edərsə: ***“Əzəmətli əzabından qorxduğum üçün, Rəbbimə asi olmaram”.***

(«əl-Ənam» surəsi, 15-ci ayə)

Etiqad-əqidə gücləndiyi zaman, cəmiyyət necə də sakit idi! Etiqad-əqidə gücləndiyi zaman, cəmiyyət necə də təmizlənmişdi! Bəs bunlar hara getdilər? Sən, Allahın yer üzündə, Allahın göylərinin altındasan! Əgər Allaha, asi olmaq istəyirsənsə, bu yerdən üzündən başqa bir yer və bu göydən başqa bir göy tap! Ancaq tapa bilməzsən, çünki sən, Allahın qulusan və sən Rəbbin var. Buna görə də, Allaha asi olma.

Və o şəxsi xatırla ki, səhrada bir bədəvi qadını yoldan çıxararaq ona deyirdi ki: “Bizi ulduzlardan başqa heç kim görmür!” Səhrada yaşayan, alimliyi olmayan, bədəvi qadın dedi ki: “Vay sənə halına! Bəs ulduzların Rəbbi haradadır?”

Allahın qulları! İndi sizdə təsdiqləndimi ki, əgər qəlbinizdə etiqad-əqidə möhkəmlənərsə, çətinliklər aradan qalxar?

Rüşvətxor - rüşvət almaz, oğru - oğurlamaz və hamı deyər ki: **“Əzəmətli əzabından qorxduğum üçün, Rəbbimə asi olmaram”**. («əl-Ənam» surəsi, 15-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar! Allah bizi izləyir. O, Öz əzəmətinə yaraşaraq, Öz Ərşi üzərində yüksəlmişdir və harada olsa da, O bizimlədir.

Uca Allah buyurur: **“Məgər Allahın, göylərdə və yerdə olan hər şeyi bildiyini görmürsənmi? Üç nəfərin arasında gedən, elə bir xəlvəti söhbət yoxdur ki, (onların) dördüncüsü, beş nəfərin də altıncısı Allah olmasın. İstər bundan az, istərsə də çox olsunlar – harada olursa olsunlar, O (Allah) onların yanındadır. Sonra, Qiyamət günü, onlara nə etdiklərini xəbər verəcəkdir. Allah hər şeyi bilir”**. («Mucadilə» surəsi, 7-ci ayə)

Allahın səni gördüyünü bilə-bilə, zina edirsənmi? Allahın səni gördüyünü bilə-bilə, rüşvət alırsanmi?

Ey Adəm oğlu! Etiqad-əqidə çox mühümdür, o günahlardan qoruyur, səninlə günahlar arasında dayanır, səni dünyada və əbədi həyatda xoşbəxt edir.

Ey Allahım, mən çatdırdım! Allahım, şahid ol!

Allahım, mən çatdırdım. Allahım, sən şahid ol!

Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə öz dininə qaytar!

Allahım, bizə haqqı, haqq olaraq göstər və ona əməl etməyi bizə nəsib et!

Allahım, bizə xətanı, xəta olaraq göstər və onu tərک etməyi bizə nəsib et!

5. ÖLÜM ANINDA VƏ ƏBƏDİ DÜNYADA, ALLAH BƏNDƏSİNİN ÜZƏRİNDƏ, OLAN DÜZGÜN ETİQADIN İZLƏRİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, biz dedik ki: etiqad-əqidə hər şeydən önəmlidir, çünki qulun, bu həyatdakı xoşbəxtliyi, onun düzgün etiqadı-əqidəsi üzərində qurulur. Allahu Təalənin izni ilə, bu gün sizə danışacağıq ki: etiqad-əqidə hər şeydən önəmlidir, çünki əbədi dünyada, bir qulun xoşbəxtliyi, düzgün etiqad-əqidə üzərində qurulur.

Ey Allahın qulları: Bu gün, sizinlə söhbətim, Allah bəndəsinin, əbədi həyatda, düzgün etiqadının izləri haqqında olacaq. Və qoy sizə aydın olsun ki, ey İslam ümməti, bəndənin bu dünyada və əbədi aləmdəki səadəti — düzgün etiqad-əqidə üzərində qurulub, Allah bəndəsinin axirət həyatı isə, ölümlə başlayır və Cənnətdə və ya Cəhənnəmdə məskunlaşana qədər davam edir.

Ey Müsəlmanlar! Gəlin görək, doğru etiqad, Allahın bəndəsinə ölüm zamanı necə təsir edir. Abdullah ibn Ömərdən rəvayət olunur ki: “Allahın Rəsulu ﷺ belə demişdir: **“Kim, Allaha şərik qoşaraq ölərsə, Cəhənnəmə girər”**. Mən (yəni ibn Ömər) dedim: “Hər kim, heç bir şeyi şərik qoşmadan ölərsə, Cənnətə daxil olar”.

(əl-Buxari 1238, Muslim 92)

Yəni kim, tövhid üzərində, düzgün etiqad-əqidə üzərində ölərsə, Cənnətə daxil olar. **“Kim, Allaha şərik qoşaraq, ölərsə”**, yəni şirk içində, pis etiqad-əqidə ilə ölən şəxs — Cəhənnəmə girər. Doğru etiqad-əqidə sahiblərinə, ölüm gəldiyi zaman, onların yanına göydən mələklər enirlər, onları genişliyi yerlə göy qədər olan Cənnətlə sevindirir və deyirlər ki: “Qorxmayın və kədərlənməyin”. Necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz kitabında, bunu bizə bildirmişdir: **“Həqiqətən də:**

“Rəbbimiz Allahdır!” – deyib, sonra düz yol tutan kəslərə, mələklər nazil olub, (deyirlər:) “Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin! Biz dünya həyatında da, axirətdə də sizin dostlarınızıq. Orada, sizin üçün, nəfsinizin çəkə biləcəyi hər şey hazırlanmışdır. Orada, istədiyiniz hər şey vardır. Bağışlayan və Rəhmli (Allah tərəfindən) (verilən) ziyafət kimi”.

(«Fussilət» surəsi, 30-32-ci ayələr)

Bu, ölüm anında, üzərlərinə mələklər nazil olunan, düzgün etiqad-əqidə sahiblərinin halıdır. Onlar, o kəslərdirlər ki, Allah onları qüvvətli sözlə qüvvətləndirir və onlar *“Lə iləhə illəllah”* deyərək, dünyadan köçürlər. Rəsulullah ﷺ buyurub ki: ***“Son sözü “Lə iləhə illəllah” olan şəxs - Cənnətə daxil olar”.***

(“Səhih əl-Cami” 6479)

Yəni, hər kim *“Lə iləhə illəllah”* deyərsə, düzgün olan etiqad-əqidə üzərindədir və əgər bunun üzərində ölərsə, Cənnətə daxil olar.

Batıl əqidə sahiblərinə gəlincə isə, ölüm onlara yetişdiyi zaman, mələklər onların üstünə enər, qanadları ilə onları arxadan və qabaqdan döyərlər və onlar kim olurlarsa olsunlar, heç vaxt ölüm anında *“Lə iləhə illəllah”* deyə bilməyəcəklər, çünki tövhid kəlmələri, ancaq sağlığında onu demiş, qəlbində müvafiq etiqad-əqidə olan və ölməzdən əvvəl bədəni ilə əməllər etmiş şəxsin ağzından çıxırlar.

Buna misal olaraq: yer üzünü pisliklə dolduran, Fironu göstərmək olar, Allah ona lənət etsin. O, insanlara dedi ki: “Mən, sizin ən böyük Rəbbinizəm”, boğulmağa başlayanda isə, bu cinayətkar, özünü Allahın əzabından xilas etmək üçün *“Lə iləhə illəllah”* deməyə çalışdı. Amma, kafirin ağzından, ölümdən əvvəl tövhid sözü çıxarmı?! Uca Allah buyurur: **“Biz, İsrail oğullarını dənizdən keçirdik. Firon və onun qoşunu, zülm və düşmənçilik məqsədilə, onları təqib etdilər. Nəhayət (firon) (dənizdə) batdığı vaxt dedi: “İsrail oğullarının, iman gətirdiklərindən başqa ilah olmadığına inandım. Mən də müsəlmanlardanam!”**

(«Yunus» surəsi, 90-cı ayə)

O, bu böyük sözləri demək istəyirdi, amma bu sözlər kafirin ağzından çıxmaz. Böyük və Qüdrətli Allah, onun yalançı tövbəsini rədd etdi və ona dedi: **“(firon deyildi:) “İndimi? Sən ki, əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənlərdən**

olmuşdun. Bu gün, sənin bədənini xilas edəcəyik (sahilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə, ibrət olasan". Həqiqətən də, insanların çoxu, ayələrimizdən xəbərsizdir." («Yunus» surəsi, 91-92-ci ayələr)

Bizim gözümüzün önündə, nə qədər müşriklər, nə qədər kafirlər var ki, "*Lə iləhə illəllah*" deyə bilmədən, bu dünyadan köçüb, gedirlər! Deməli, insanın dünyadan "*Lə iləhə illəllah*" ilə getməsi üçün, etiqad-əqidə çox əhəmiyyətlidir.

Ey Müsəlmanlar! Bu dini etiqada sahib olanın, qəbirdə olarkən, halına baxın. İnsan bu dünyadan gedəndə, qəbrə aparılır, qəbrə qoyulur və üstünə torpaq tökülür, iki mələk onun yanına gəlir və onu ucadan çağırırlar, oturdurlar və deyirlər: "Rəbbin kimdir? Dinin nədir? Sizə göndərilən bu adam haqqında nə deyirdin?" Doğru etiqad-əqidə əhlindən olan: "Rəbbin kimdir?" – deyə soruşulduqda, "Rəbbim Allahdır" deyər. "Dinin nədir?" sualına: "Mənim dinim İslamdır" deyə cavab verər. "Sizə göndərilən o adam haqqında nə deyirdin?" sualına isə "O, Allahın Rəsulu Muhəmməddir ﷺ" - deyir. Bəli, o, ağır sınaqdan keçir və bu, ağır və çətin sınaqdır. O sınağı "*Lə iləhə illəllah*"-ın üzərində öləndən başqa, heç kəs keçməyəcək, yəni həyatda ikən, bu sözləri dili ilə tələffüz etsə, qəlbi ilə buna əmin olsa və əzaları ilə onlara uyğun hərəkətlər etsə. Dili ilə "*Lə iləhə illəllah*" deməyən və ya onu tələffüz edən, lakin münafıqlər kimi, düzgün etiqadı olmayan və "*Lə iləhə illəllah*"-a əməl etməyən, münafıqlərə gəldikdə isə, onlar qəbrə qoyulduqda: "Rəbbin kimdir?" – deyə soruşulduqda, o: "Ah, ah, bilmirəm!" deyər. "Dinin nədir?" sualına deyir: "Ah, ah, bilmirəm!" Və "Sizə göndərilən adam haqqında nə deyirdin?" sualına: "Ah, ah, bilmirəm!" deyir.

Sual soruşulduqda, "bilmirəm" cavabını verən, şairi unutmusunuzmu? Eynilə, onun kimiləri də, qəbirə qoyulduqda və onlardan soruşulduqda: "Bilmirəm!" – deyərlər. O bilmir! Və o, hardan bilsin ki, əgər ömrü boyu, dünya işlərinin dalınca qaçıb, gecələr pislik edənlər üçün zəhmət çəkibsə?! O, gecəni, Allahın hüsurunda ağlamaqla, keçirməyib! Allah rızası üçün, heç vaxt əlini uzatmayıb! O, gündüz vaxtı, Rəbbini tanımırdı! Dünya həyatı, onu ovsunladı və ölüm gələndə qədər aldatdı! Və o, qəbrə girdi və imtahanıdan kəsildi.

İslam ümməti! Qəbir imtahanında, necə uğur qazanacağınızı bilirsinizmi? Həqiqətən, etiqad-əqidə hər şeydən mühümdür.

Baxın, ey Allahın bəndələri, siz Qiyamət günü — lüt, ayaqyalın və sünnətsiz olacaqsınız. Bədənləriniz çılpacaq olacaq, baxışlarınız təvazökar olacaq, ürəkləriniz titrəyəcək. Günəş, başlarının üstündə olacaq, tər axacaq, sonra kitablar uçacaq və insanlar onları sağ və ya sol əllərinə alacaqlar. Kitabı, sağ əlinə alanların, kim olduğunu bilirsinizmi? Bunlar, doğru etiqad-əqidə sahibləridirlər. Rəbbinizin kitabını oxuyun: **“Kitabı, sağ əlinə verilən deyəcəkdir: “Budur, oxuyun kitabımı! Mən bilirdim ki, etdiklərimin hesabına qovuşacağam”. O, xoşbəxt həyat sürəcəkdir, uca bir Cənnətdə, (elə bir Cənnətdə ki,) onun meyvələri lap yaxınlıqda olacaqdırlar. (Onlara): “Keçmiş, günlərdə etdiyiniz əməllərə görə, nuşcanlıqla yeyin-için!” (deyiləcəkdir)”**. («Haqqə» surəsi, 19-24-cü ayələr)

Həqiqətən, mən hesab çəkiləcəyimə əmin idim! Və mən əmin idim ki, Allahu Təalənin hüzuruna çıxacağam.

O ki, qaldı pis etiqad-əqidə sahibinə, o sol əli ilə kitabını götürər. Uca Allah buyurur: **“Kitabı, sol əlinə verilən kimsə isə, deyəcəkdir: “Kaş, kitabım mənə verilməyəydi hesabımdan da xəbərim olmayaydı! Kaş, ilk ölümüm həmişəlik olaydı. Var-dövlətim, məni (əzabdan) qurtarmadı. Hökmranlığım da məhv olub, getdi”. (Mələklərə deyiləcək): “Onu yaxalayıb, zəncirləyin! Sonra da, Cəhənnəmə atın! Onu, uzunluğu yetmiş dirsək olan zəncirə vurun! Çünki o, Böyük Allaha iman gətirmirdi, və (heç kəsi) kasıbı yedirtməyə rəğbətləndirmirdi. Bu gün, burada, onun üçün bir dost tapılmaz. Qanlı irindən başqa, yeməyi də yoxdur. Onu, ancaq günahkarlar yeyərlər”**

(«Haqqə» surəsi, 25-37-ci ayələr)

Dünya həyatında isə, o nə hesabdan, nə də cəzadan xəbərdar idi! O deyirdi: **“O: “Qiyamət günü nə vaxt olacaq!”– deyə (rişxəndlə) soruşur”** («Qiyamə» surəsi, 6-cı ayə) — və bu, pis etiqaddır.

Ey Allahın qulları! Etiqad-əqidə hər şeydən mühümdür, çünki günahların bağışlanmasının səbəbidir.

Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allah, Ona şərik qoşmağı bağışlamayacaq. Bundan başqa olan (günahları) isə, istədiyi kimsəyə bağışlayacaqdır. Allaha şərik qoşan şəxs əlbəttə ki, dərin bir azğınlığa düşmüşdür.”** («Nisa» surəsi, 116-cı ayə)

Yəni, həqiqətən Allah, pis etiqad-əqidə sahibini heç vaxt bağışlamaz ¹. Dünya həyatında, Allahdan başqasını çağırdığın halda, axirətdə isə, Allahın səni bağışlamasını gözləyirsənmi? Dünya həyatında nicat üçün, Allahdan başqasına müraciət etdiyin halda, Qiyamət günü isə, Allahın səni bağışlayacağına ümid edirsənmi?! Dünya həyatında, Allahdan başqasına təvəkkül etdiyin halda, Qiyamət günü isə, Allahın səni bağışlayacağını xəyal edirsənmi!?

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: “Uca Allah buyurdu: ***“Ey Adəm övladı, həqiqətən, Mənə dua etməyi və Mənə təvəkkül etməyi dayandırmayınca, nə qədər günah etsən də, səni bağışlayacağam! Ey Adəm övladı, əgər sən, səma buludlarına çatacaq qədər günah etsən, sonra Məndən bağışlanma diləsən, mən səni bağışlayaram! Ey Adəm oğlu, həqiqətən, əgər sən, Mənə az qala bütün yer üzünü dolduracaq qədər, çox günahla gəlsən, amma Mənimlə bərabər başqa heç bir şeyə ibadət etmədən, Mənə qovuşsan, sənə mütləq elə bağışlanma bəxş edəram ki, bu günahların hamısını örtər!”*** (Səhih ət-Tirmizi 2805)

Yəni, əgər dua edirsənsə, Allaha dua et — bu, əsl etiqaddır. Həqiqətən, mömin əmindir ki, günahları Allahdan başqa heç kim bağışlamaz. Yəni, ***“Əgər sən, Mənim yanıma, az qala bütün yer üzünü dolduracaq qədər çox günahla gəlsən, amma Mənimlə yanaşı, başqa heç bir şeyə ibadət etmədən, Mənə qovuşsan, Mən, sənə mütləq elə bağışlanma bəxş edəram ki, bu günahların hamısını örtər!”***

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Həqiqətən Allah, Qiyamət günü, ümmətimdən bir nəfəri, bütün məxluqatın önünə çıxaracaq və onun önündə qeydləri olan, doxsan doqquz vərəq açacaq ki, onların hər biri insanın baxışının əhatə edə biləcəyi qədər, böyük olacaq. Sonra (Allah) soruşacaq: “Bunlardan birini inkar edirsənmi? Mənim, yazıları yazıb, onları qoruyanlarım, sənə zülm etdilərmi?” O cavab verəcək: “Xeyr, ya Rəbb!” (Allah) soruşacaq: “Sənin üzrün varmı?” O deyəcək: “Xeyr, ya Rəbb!” Onda (Allah) deyəcək: “Var! Həqiqətən bizdə, sənin bir yaxşı əməlin var və bu gün sənə haqsızlıq edilməz!” O zaman, bir vərəq çıxaracaqlar, üzərində yazılacaq: “Şəhadət verirəm ki, Allahdan başqa, ibadətə layiq haqq, ilah yoxdur və şəhadət verirəm ki, Muhəmməd, Onun qulu***

¹ Əgər sağlığında, Allaha səmimi qəlbdən tövbə etməsə.

və elçisidir". (Allah) deyəcək: "Tərəziyə qoyulacaq yükünü gətir!" O zaman, o deyəcək: "Ey Rəbbim! Bu kağız parçasının, bu vərəqlərlə müqayisədə çəkisi nə qədərdir?!" Allah buyuracaq: "Həqiqətən, sənə haqsızlıq edilməz!" Sonra vərəqlər bir tərəziyə, tək vərəq isə digərinə qoyulacaq. Tək vərəq, bu vərəqlərdən o qədər çox ağır olacaq ki, hətta onlar uçacaqlar". ("Səhih əl-Cami" 8095)

Əsl etiqad-əqidə budur ki: insan, bütün qəlbi ilə, Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq məbudun olmadığına, Muhəmmədin də Onun qulu və elçisi olduğuna şəhadət vermiş olsun. Və yuxarıda qeyd olunan adam, bu sözləri, münafıqlar kimi, sadəcə dili ilə deyib, ürəyində təsdiqi olmadan deməmişdir.

Ey Allahın qulları! Doğru etiqad-əqidə — Cənnətin açarıdır. "Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur və Muhəmməd Allahın Rəsuludur" — Cənnətin açarıdır.

Ey Müsəlmanlar! Bəndənin, Allah qulunun, dünya və əbədi həyatda, səadətinin səbəbi — düzgün etiqaddır.

Keçən cümə və bu gün eşitdiniz ki, qulun bu dünya və əbədi həyatda səadəti, düzgün etiqad-əqidə ilə əldə edilir və buna görə də, etiqad-əqidə hər şeydən üstündür. Bu, bizi etiqad-əqidə haqqında danışmağa vadar etdi. Və əgər, Allahu Təalə izn versə, gələn cümə günü, etiqad-əqidə haqqında, ətraflı danışmağa başlayacağıq ki, bununla hamımıza aydın olsun ki, Rəbbimiz tərəfindən əfv edilənlərdən başqa, bir çox müsəlmanlar, təəssüflər olsun ki, etiqad-əqidə haqqında bilmirlər və buna görə də, etiqad-əqidə məsələlərində nadanlıq üzündən, Allahın qadağan etdiyi şirkə və başqa günahlara düşürlər.

Allahdan diləyirəm ki, bizlərə düzgün etiqad-əqidə ilə yaşayıb, onun üzərində ölməyi nəsib etsin, bizə düz yol göstərsin və sabitlik versin.

6. ETİQAD-ƏQİDƏ HARADAN GÖTÜRÜLÜR VƏ ONUN ƏSASLARI NƏDİR?

Ey Allahın qulları! Ötən beş cümə günləri, çox vacib bir suala cavab verdik və o, "nə üçün etiqad-əqidə hər şeydən üstündür" sualıdır?

Bizə aydın oldu ki, bəndənin, bu dünyadaki və əbədi aləmdəki səadəti, İslam cəmiyyətinin bu dünyadaki və əbədi aləmdəki səadəti — düzgün etiqad-əqidə ilə olacaqdır.

Ey müsəlmanlar! Bizim etiqadımız, dediyimiz kimi, Qurandan və Sünnədən götürülüb ki, azğınlığa düşməyəkdir. Allahın Rəsulu ﷺ buyurmuşdur: **“Mən, sizin aranızda iki şey qoyub getdim, onlarla olduğunuz müddətcə, doğru yoldan azmayacaqsınız. Bunlar: Allahın kitabı və mənim sünnəmdir. Onlar, mənim su hovuzuma gələncə qədər ayrılmayacaqlar!”** (“Səhih əl-Cami” 2934)

Quran və Sünnə qarşımızdadırlar və biz dedik ki: Həqiqətən, Quran və Sünnədən götürdüyümüz bu etiqad, mütləq ki, səhabələrin (Allah onlardan razı olsun) Tabiinlərin və görkəmli alimlərin eləcə də bizim günümüzə qədər və Qiyamət gününə qədər, onların yolunda gedənlərin, dərk etdiyi kimi, başa düşülməlidir. Uca Allahın, bu sözünə cavab verərək, düşülməlidir: **“Sən də onların haqq yoluna yönəl.”** («Ənam» surəsi, 90-cı ayə)

Allahın, bizə izləri ilə getməyi və onların yoluna riayət etməyi əmr etdiyi şəxslər - Allah Rəsulunun ﷺ səhabələri və onlara ciddi şəkildə tabe olanlardırlar. Uca Allah buyurur: **“Dində hamını ötüb, keçən ilk mühacirlərə və ənsarlara, həmçinin yaxşı işlər görməkdə, onların ardınca gedənlərə gəlincə, Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. (Allah) onlar üçün, (ağacları) altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları, Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur.”** («Tövbə» surəsi, 100-cü ayə)

Pak olan Allah buyurur: **“O kəs ki, doğru yol ona bəlli olduqdan sonra, Peyğəmbərə qarşı çıxsa və möminlərin yolundan başqa, bir yolla getsə, onu - üz tutduğu yola yönəldər və Cəhənnəmdə yandırarıq. Ora nə pis dönüş yeridir.”** («Nisa» surəsi, 115-ci ayə)

Allahın Rəsulu ﷺ demişdir: **“Həqiqətən, sizdən kim, kifayət qədər ömür sürsə, çoxlu ixtilaflar görəcək və buna görə də, siz mənim və doğru yolda olan, saleh xəlifələrin sünnəsinə (yoluna) riayət edin. Ondan bərk yapışın və azı dişlərinizlə tutun!”** (Əbu Davud 4607, ət-Tirmizi 2676)

Həmçinin o, (Allahın ona salavatı və salamı olsun) demişdir ki: **“Mənim ümmətim, yetmiş üç dəstəyə bölünəcək, bir dəstə istisna olmaqla, hər biri cəhənnəm odunda olacaq”** və insanlar dedilər: “O, bir dəstə kimlərdir? Ya Rəsulallah?” O buyurdu: **“O kəslər ki, mənim və səhabələrim getdiyi yolun üzərindədirlər və ona sadıqdırlar”** (“əs-Səhihə” 1492)

Ey müsəlmanlar! Bunu, hamının gözü qarşısında deyirəm, çünki bu etiqaddır, Allahla görüşənə qədər, mən onu təbliğ edəcəm.

Etiqadı öyrənməkdə, bizim yolumuz budur ki, etiqadımızı yalnız Quran və Sünnədən götürürük və onu səhabələr, tabeilər, görkəmli alimlər və onların yolu ilə gedənlərin başa düşdüyü kimi anlayırıq. Necə ki, onlar belə deyərdilər: “Bütün yaxşılıqlar — sələflərə tabe olmaqdadır; bütün pislilər isə — sonrakı nəsillərə tabe olmaqdadır”.

Ey müsəlmanlar! Düzgün etiqad-əqidə — altı əsas üzərində qurulur: Allaha, mələklərinə, kitablarına, elçilərinə, axirət gününə və xeyirlə-şərlə birlikdə təqdirə (alın yazısına) imandır. Bunlar, Rəbbimizin Kitabından və Peyğəmbərimizin ﷺ sünnəsindən götürdüyümüz - əsaslarıdır.

Uca Allah buyurur: **“Peyğəmbər, öz Rəbbindən ona nazil edilənə, iman gətirdi, möminlər də (iman gətirdilər). Hamısı Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. (Onlar dedilər): “Biz, Onun elçiləri arasında fərq qoymuruq!” Onlar dedilər: “Eşitdik və itaət etdik! Ey Rəbbimiz! Səndən bağışlanma diləyirik, dönüş də yalnız Sənədir!”** («Bəqərə» surəsi, 285-ci ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Allaha, Onun Elçisinə və Elçisinə nazil etdiyi Kitaba və ondan əvvəl nazil etdiyi kitablara iman gətirin! Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü inkar edən şəxs, dərin bir azğınlığa düşmüşdür.”** («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Cəbrail (aleyhissalam) Peyğəmbərimizə ﷺ dedi ki: **“İndi, mənə imandan xəbər ver”**. Allahın Rəsulu ﷺ dedi: **“İmanın əsası budur ki, Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına, elçilərinə və axirət gününə iman gətirmək və qədər in xeyrinə və şərinə iman gətirməkdən ibarətdir”**. (Muslim 8)

Ey müsəlmanlar! Bütün etiqad, bu altı təmələ qayıdır. Bu haqda, Allahu Təalə izn versə, daha ətraflı izahı ilə, əsaslı şəkildə danışacağıq. Ancaq, birinci təməl olan, Allaha imandan bəhs etməzdən əvvəl, İslam etiqadının yarımçıq olduğu halda, qəbul olunmayacağını, hamımızın bilməsi vacibdir. O, ən güclü əlaqə ilə birləşir və bir-birinə bağlıdır. Və bir əsasa inanıb, başqa bir əsasa inanmayan isə kafirdir. Və beş əsasa inanıb, birinə inanmayan kafirdir. Və bütün əsaslara iman gətirib, bir peyğəmbəri inkar edən kəs kafirdir. Bütün elçilərə iman gətirib, Muhəmmədə ﷺ iman gətirməyənlər, Allahı inkar etmişlər və əbədi olaraq Cəhənnəmdə qalacaqlar.

Uca Allah buyurur: **“Allahı və Onun elçilərini inkar edənlər, Allahı Onun elçilərindən ayırmaq istəyib: “Biz (o elçilərin) bəzisinə inanır, bəzilərinə isə inanmırıq!” – deyənlər və bunun arasında bir yol tutmaq istəyənlər – məhz onlar əsl kafirlərdir. Biz, kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışıq”**.

(«Nisa» surəsi, 150-151-ci ayələr)

Beləliklə, bu altı əsasa və onun qollarına inanmaq, hamımıza vacibdir. Biz, bunu qəlbimizə yerləşdirməli, uyğun etiqada sahib olmalı və Allaha qovuşana qədər, Allah rızası üçün, dini buna uyğun olaraq, icra etməliyik.

Ey müsəlmanlar! Lakin, təkcə ürəkdəki, bu etiqad-əqidə kifayət deyil! Sözləri dillə tələffüz etmək və bədən üzvləri ilə əməlləri etmək, mütləq lazımdır. Qəlbə yaşayan, amma haqqında dilin danışmadığı, bədən üzvlərinin əməl etmədiyi bir etiqad, boş və zəif bir etiqaddır ki, ona etiqad-əqidə da demək olmaz. Qəlbə qüvvətlənənə uyğun olaraq, sözləri dillə tələffüz etmək, qəlbin əmin olduğu şeyin izlərini, bədəndə göstərmək mütləq lazımdır.

Nümunələr, sözləri aydınlaşdırırlar: bu Əbu Talibdir, hansı ki, Muhəmmədin ﷺ dininin haqq olduğunu və Allahın Rəsulunun ﷺ Allahın elçisi olduğunu əminliklə bilirdi. O, bu haqda demişdir ki:

Sən, mənə çağırıdın və mən anladım ki, sən mənə qarşı səmimisən.

Sən, doğru danışırıdın və etibarlı idin.

Sən, bir din təklif etdin və mən, onun

Yaradan qarşısında dinlərin ən yaxşısı olduğunu bildim.

Ancaq, məzəmmət və təhqir qorxusu olmasaydı,

Mənim bunu açıq şəkildə etiraf etdiyimi görərdin.

Lakin, bu bilgisinə baxmayaraq, iki şəhadəti demədi, bədən üzvləri ilə İslama uyğun əməllər etmədi və kafir olaraq öldü. Əgər elm - dillə söz söyləmək və bədən üzvləri ilə əməllər etməklə müşayiət olunmazsa, onun heç bir faydası yoxdur.

Beləliklə, ey Allahın bəndələri, etiqad-əqidə ilə, iman arasında bir əlaqə vardır. Etiqad, imanın əsasını təşkil edir və iman da iki şərti var — qəlbə möhkəmlənən düzgün, pak etiqad-əqidə və əzalarda təzahür edən əməllər. Dil ilə söylənməyən, orqanlarla əməl edilməyən etiqad, heç bir fayda verməz! Etiqadsız, yəni naqis etiqad-əqidə ilə, əməl və söz, qəbul olunmaz və buna görə də, etiqad-əqidə də, əməl də mütləq lazımdırlar. Buna görə də, iman sözünün tərfi belədir: “Dil ilə kəlmə tələffüz etmək, qəlblə iman etmək, bədən üzvləri ilə əməl etmək. İman, itaət olduqda — artır, itaətsizliklə isə — azalar”. Əgər bir şəxs, İslama daxil olmaq istəsə, mütləq ki, iki şəhadəti deməlidir; “Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur və Muhəmməd Allahın elçisidir” şəhadətinin mənasına, ürəyində əmin olmalıdır; və bu iki şəhadətin bizə bildirdiklərinə, əhatə etdiklərinə uyğun olaraq hərəkət etməlidir.

Ey müsəlmanlar! Dili ilə söz deyən, bədən üzvləri ilə əməl edən, lakin qəlbində küfr göstərən - bizim üçün (zahirən) müsəlmandır, Allah yanında isə münafıqdır. İki şəhadət verən, namaz qılan, oruc tutan, həcc və cihad edən, lakin qəlbində küfr edib, bu dinə daxilən düşmənçilik edən şəxs bizim üçün müsəlmandır (zahirən)

Allah yanında isə münafıqdir. Niyə? Çünkü münafıqlar dedilər ki: **“Biz şəhadət veririk ki, sən Allahın Elçisisən!”** («Munafiqun» surəsi, 1-ci ayə)

Onlar şəhadət gətirdilər, namaz qıldılar, oruc tuturdular, sonra deyəcəklər: **“Məgər biz sizinlə birlikdə deyildikmi?” (Möminlər) deyəcəklər: “Bəli”.**

(«Hədid» surəsi, 14-cü ayə)

Ancaq onlar, Cəhənnəmin ən aşağı səviyyəsində olacaqlar. Və bizim heyratamız dövrümüzdə, nə qədər insanlar var ki, İslama bağlı olduqlarını bəyan edirlər, amma İslamla heç bir əlaqələri yoxdur!

Eləcə də, qəlbi ilə bilən, lakin dili ilə şəhadət deməyən və əməl etməyən kəsi — biz, yalançı hesab edirik! Çünki sadəcə bilmək, fayda gətirmir.

Bu, Musanın öz Rəbbindən açıq-aydın, dəlillərlə gəldiyini bilən və tanıyan, lakin eyni zamanda, onları inkar edən, Musa və onunla birlikdə olanlarla, düşmənçilik edən - Firondur.

Bunlar, Muhəmmədin öz Rəbbindən, haqq olaraq gəldiyini bilən, kitab əhli, yəhudilər və xaçpərəstlərdirlər. Böyük və Qüdrətli Allah, onları təsvir edərək, buyurur: **“Kitab verdiyimiz şəxslər onu (Peyğəmbəri və yaxud Kəbənin qible olduğunu) öz oğullarını tanıdıqları kimi tanıyırlar”.** («Bəqərə» surəsi, 146-cı ayə)

Amma eyni zamanda, bu günə qədər düşmənçilik edir, onunla vuruşur, çağırışına qarşı çıxırlar! Tək yalnız bilik, heç bir fayda vermir.

Və hətta İblis də bilir ki, ibadətə layiq bir Allah var. O, bilir ki, qiyamət və Allah qarşısında durma olacaq. Uca Allah, İblisin dili ilə buyurdu: **(İblis dedi ki) “Ey Rəbbim! Onların dirildiləcəkləri günə qədər, mənə möhlət ver”**

(«Hicr» surəsi, 36-cı ayə).

O bilir ki, Cənnət və Cəhənnəm olacaq, bilir ki, öz firqəsini Cəhənnəm sakinləri olmağa çağırır. Eyni zamanda, özünü və ordusunu haqq və onun tərəfdarları ilə döyüşə hazırlayıb! Deməli, təkcə bilik fayda gətirmir, lakin mütləq ki, söz söylənməlidir, əməlin icrası mütləq olmalıdır və mütləq əminlik olmalıdır.

Həmçinin, bir çox insanlardan gördüyümüz kimi, kimin qəlbində əminlik olarsa, dili ilə söz deyərsə, amma əməldən isə heç nə etməzsə, həmin adam, Allah

və Rəsuluna asi olmuş sayılır, çünki Allah buyurur: **“İşinizdə olun!”**

(«Tövbə» surəsi, 105-ci ayə)

Amma o, əməllər etmir! Peyğəmbərimiz ﷺ buyurur: **“Əməl edin və hər kəs nə üçün yaradılmışsa, o şey, onun üçün asan olar”**. (əl-Buxari 4949, Muslim 2647)

Və o, ﷺ buyurur: **“Əməllərinizi etməyə tələsin”**. (Muslim 118)

Lakin o, əməl etmir! Ona görə də, böyük təhlükədədir!

Beləliklə, nicat — yalnız qəlbə olan etiqada görə və ya əməllərə görə gəlməyəcək. Lakin, Allahın əzabından xilas edən və sahibini Cənnətə aparan, həqiqi iman — qəlbəki etiqad-əqidə və sözlərin dillə söylənilməsi və orqanların əməlləridir. İman — itaət etməklə artır və itaətsizliklə azalır. Quran və Sünnədə, imanın artdığına dair dəlillər gəliblər. Uca Allah buyurur: **“Möminlər, ancaq o kəslərdir ki, Allah anıldığı zaman, onların qəlbi qorxuya düşər, Onun ayələri, onlara oxunduqda, imanları artar, yalnız öz Rəbbinə təvəkkül edər, namaz qılar və Bizim onlara verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) xərcləyərler. Onlar, həqiqi möminlərdirlər. Onlar üçün, Rəbbi yanında dərəcələr, bağışlanma və bolluca ruzi vardır”**. («Ənfal» surəsi, 2-4-cü ayələr)

Həqiqi mömin, Allahı zikr etdikdə, qəlbi qorxu ilə dolur, Quranı eşidəndə imanı artır. Uca Allah buyurur: **“(Bəzi) adamlar onlara: “Camaat sizə qarşı (ordu) toplayıbdır, onlardan qorxun!” – dedilər. Bu, onların imanını daha da artırdı və onlar: “Allah bizə yetər. O, nə gözəl Qoruyandır!” – dedilər. Onlar, özlərinə heç bir pislik toxunmadan, Allahın neməti və mərhəməti sayəsində, geri döndülər və Allahın razılığına tabe oldular. Allah, böyük lütf sahibidir”**.

(«Ali İmran» surəsi, 173-174-cü ayələr)

Uca Allah buyurur: **“Möminlərin imanı üstünə iman artırmaq üçün, onların qəlbinə rahatlıq göndərən Odur. Göylərin və yerin orduları Allahındır. Allah Biləndir, Müdrikdir”**. («Fəth» surəsi, 4-cü ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“İman, altmışdan çox qoldan ibarətdir, həya isə imanın qollarından biridir”**. (əl-Buxari, 9)

Peyğəmbər ﷺ buyurur: ***“Sizdən hər kim, məzəmmət olunacaq bir şey görsə, onu öz əli ilə dəyişdirsin. Əgər bunu edə bilmirsə, dili ilə dəyişsin məzəmmət olunanı, bunu da edə bilmirsə, qəlbi ilə dəyişsin ki, bu da imanın ən zəif təcəllisi olacaq”***. (Muslim, 49)

Buna görə də, Əbu əd-Dərda, Allah ondan razı olsun, demişdir: “Bir qul, dinini (*fıqhi*) dərk etdikdə, imanını təzələyir və ondakı nöqsanları düzəldir”.

Hər birimiz bilir ki, əgər insan, elm öyrənmək üçün, məclisdə olsa, imanı artar, pis söz danışılan məclisdə olarsa, imanı azalar. Hər birimiz, diqqət etməliyik ki, Allahın kitabına baxanda — imanımız artırmı, yoxsa azalır? Və həmçinin, əgər küçədə - geyimli, amma eyni zamanda, əslində soyunmuş qadınlar görürüksə, imanımız artır yoxsa azalır?

Bəs imanın artmasına səbəb nədir?

BİRİNCİ: Şəriət elmi.

Bu, Quran və Sünnəni bilməkdir, ey elm axtaranlar! Şəriət elmi — imanı artırır. İnsanın Allahın rızasını qazanmaq üçün, elmi artdıqca, onun imanı da artır. Uca Allah belə buyurmuşdur: **“Onun bəndələri arasında, Allahdan ancaq elm sahibləri qorxarlar”** (“Fətir” surəsi, 28-ci ayə).

Yəni, insanların ən çox Allahdan qorxanları — elmi olan alimlərdirlər və onlar sahib olduqları elm vasitəsilə, Allahın rızası üçün və əbədi həyat üçün çalışırlar. Onlar, özlərini göstərmək üçün və ya şöhrət üçün və ya dünyadan bir şey əldə etmək üçün elm almırlar. Onlar, məclislərdə fəxri yerlər tutmaq üçün, bilik öyrənmirlər. Lakin onlar, Allahın rızası üçün, bilik əldə edirlər və onların imanları da, bu elmlə artır. Uca Allah buyurur ki: **“Məgər, gecə saatlarını, səcdə edərək və ayaq üstə duraraq, ibadət içində keçirən, axirətdən çəkinən və Rəbbinin rəhmətinə ümid bəsləyən kimsə, kafirlə eynidirmi? De: “Heç bilənlərlə bilməyənlər eyni ola bilərmidi? Bundan, ancaq ağıl sahibləri düşünüb, ibrət alırlar”**. («əz-Zumər» surəsi, ayə 9)

Səhabələr, (Allah onlardan razı olsun) dedilər ki: "Biz, Quranı öyrənirdik və bununla imanımız artırdı".

İKİNCİ: Doğru yola tabe olmaq və səbr etmək — imanı artırır.

Bir kişi demişdir ki: "Ey Allahın Rəsulu, mənə İslam haqqında elə sözlər de ki, (onlardan sonra) daha bu barədə, heç kəsdən heç nə soruşmayım." Peyğəmbər ﷺ buyurdu ki: **«De: "Mən Allaha iman gətirdim" — sonra isə, doğru yoldan ayrılma».** (Muslim 38)

İman üçün — düz yolda qalmaq lazımdır. İmanda səbr edib, düz yolda qalmaq — imanı artırır, səbr olmadan isə — iman qala bilməz, həmçinin imansız da, düz yolda səbr etmək olmur. Uca Allah buyurur: **"Həqiqətən də: "Rəbbimiz Allahdır!" – deyib sonra, düz yol tutan kəslərə, mələklər nazil olub, deyirlər: "Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin! Biz, dünya həyatında da, axirətdə də sizin dostlarınızıq. Orada, sizin üçün, nəfsinizin çəkə biləcəyi hər şey hazırlanmışdır. Orada, istədiyiniz hər şey vardır. Bağışlayan və Rəhmli Allah tərəfindən, verilən ziyafətlər bunlardırlar".**

(«Fussilət» surəsi, 30-32-ci ayələr)

Onlar səbr etdikdə, imanların artdı, imanları artdıqdan sonra isə, iman - onları daha da səbirli olmağa və saleh əməllər etməyə sövq etdi.

Namaz hardadır ey Allahın bəndələri!? Zəkat haradadır!? Cümə günündən başqa, məsciddən xəbəri olmayanlar! Ailə bağlarını qorumayanlar! O kəslər ki, xeyirli əməlləri əmr etmirlər və məzəmmət olunanı qadağan etmirlər! Sizə əmr olunan səbr haradadır?

ÜÇÜNCÜ: Şəriətdə sabit olan və Rəsulullahdan ﷺ nəql olunanlarla, Allahı zikr etmək: **"Bilin ki, qəlblər ancaq Allahı zikr etməklə rahatlıq tapır"**

(«Rad» surəsi, 28-ci ayə)•

Əgər, Allahı zikr edirsinizsə, bilin ki, imanınız yaxşıdır. Əgər, Allahı zikr etməkdə səhlənkar görsəniz, bilin ki, təhlükədəsiniz.

Səhabələrdən biri dedi ki: "İman artar və azalar". İnsanlar soruşdular: "Onu artıran və azaldan nədir?" O dedi: "Allahı zikr etdikdə, Onu təsbih etdikdə və həmd

etdikdə, iman artır. Biz, diqqətsizlik edib, unudanda isə, iman azalır”. İtaətsizlik — imanı azaldır və əgər insan gecələr və gündüzlər itaətsizliyə qərq olarsa, islamdan çıxıb bilər, çünki sələflərin etiqađı belədir ki, iman itaət etdikcə çoxalır, ta ki, kamilliyə çatana qədər. Və itaətsizliklə azalır, ta ki, yox olana qədər! Və axırda ondan heç nə qalmaz. Və bir çox insanlar, itaətsizliyə qərq olduqları üçün, onları caiz hesab etdilər. Əgər Allaha asi olmağı caiz hesab edərlərsə, kafir olarlar. Peyğəmbər ﷺ buyurur: **“Zinakar - zina etdiyi zaman, mömin deyil, oğru - oğurluq etdiyi zaman mömin deyil və insan - içki içdiyi zaman mömin deyil, lakin tövbə etmək imkanı var”**. (Buxari 6810, Muslim 57)

İnsanlar, günah edənlərə münasibətdə, iki ifrat və bir orta yolu tuturlar.

İfratlardan biri, hər bir günaha görə, insanları küfrdə ittiham etməkdir. Onların fikrincə, günah edən şəxs, İslamı tərək etmiş, müsəlman qəbiristanlığında dəfn olunmayan kafirdir. Onun malını, qanını və namusunu özlərinə halal hesab edirlər. Bunlar, xəvariclər və mötəzilələr və bu günə qədər, onların yolunu davam etdirənlərdir. Bunlar, pis fikirlər və aşkar azğınlıqlardır! Biz, onlara deyirik ki, Peyğəmbər ﷺ belə buyurmuşdur: **“Bir kəs, öz qardaşına: “Ey kafir!” desə, bu onlardan birinə qayıdar”**. (əl-Buxari 6104, Muslim 60)

Hər bir günaha görə, küfrdə ittiham edənlər, camaatı fitnə oduna qərq edirlər. Biz onların fikir və əməllərinə aid olmadığımızı, Allah qarşısında bildiririk.

Digər ifrat isə, heç vaxt küfrdə ittiham etməyənlərdir! Onlar deyirlər ki: “İman olduğu zaman, günahların heç bir zərəri yoxdur”. Bunlar — mürcilərdirlər və onların yolu, pis və azmış yoldur. Onların fikirləri, insanlar arasında mövcuddurlar. Baxırsan ki, bir çox insanlar namaz qılmır, oruc tutmur, həcc etmir və görürsən ki, onlar sərxoşedici içkilərdən istifadə edirlər, sələmçiliklə məşğul olurlar, ata-anaya hörmətsizlik edir və deyirlər ki: “Əsas qəlbə olandır, Allah Bağışlayan, rəhm edəndir”. Bəzi ifratçılar, insanları günah işləməyə təhrik edir, başqa ifratçılar günaha görə küfrlə ittiham edir, digərləri isə heç vaxt küfrlə ittiham etmirlər — bu isə həddi aşmaq və səhlənkarlıqdır. Xilas olunan dəstəyə gəlincə isə — İlahi, bizi onlardan et, onlar heç bir müsəlmanı, heç bir günaha görə, küfrdə ittiham etməzlər, ancaq edilən günahı halal saymaqları istisnadır, onlar

müsəlmanın etdiyi günahı, özünün halal hesab etdiyi halda, onu kafir hesab edərlər. Və onlar deməzlər ki: “Günahlar — iman olduğu halda, onları edənə, heç bir zərər verə bilməz”. Lakin biz deyirik ki: “Günah edən şəxs — böyük təhlükədir”, amma şərtlər yerinə yetirilənə və heç bir maneə olmayana qədər, onu küfrdə ittiham etmirik. Amma, haram olduğuna əmin olaraq, sələmçiliklə məşğul olarsa, böyük günah etmiş olar. Və əgər o, İslamda vəfat edərsə, Allahın istəyi altındadır — Allah istəsə, onu bağışlayar, istəsə, bu böyük günaha görə, cəzalandırar. Biz, zahirdə olana əsasən, hökm veririk, Qiyamət günü isə, Allah gizlində olana əsasən, hökm verəcəkdir.

Ey Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə Öz dininə qaytar.

7. BİRİNCİ ƏSAS — ALLAHA İMANDIR. TÖVHİD ƏR-RUBUBİYYƏ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, biz dedik ki, etiqad-əqidə — imanın əsasıdır. Biz dedik ki: “Həqiqətən, iman — sözün dillə söylənilməsi, qəlbə etiqadın olması və bədən üzvlərinin də əməlləri yerinə yetirməsidir; iman — itaət etdikdə artır, itaətsizliklə isə azalır. Həmçinin, biz dedik ki: “Həqiqətən, biz qiblə əhlindən heç kəsi günaha görə, küfrdə ittiham etmərik, ta ki, o adam həmin günahı icazəli hesab etməyincə”. Və biz demirik ki: “Günah, imanla birlikdə, insanda olduğu zaman, onu edənə zərər verməz”. Həmçinin, biz dedik ki: “Həqiqətən, doğru etiqad, altı əsas üzərində qurulmuşdur və bunlar — Allaha, mələklərinə, kitablarına, elçilərinə, axirət gününə və qədər (alın yazısının) xeyrinə və şərinə imandır”.

Əgər, Allahu Təalə izn versə, bu gündən, onların birinci əsası olan — Allaha iman haqqında, danışmağa başlayacağıq.

Allaha iman - o deməkdir ki, müsəlman üçün, Rəbbinin – rəbblikdə, ilahiliyində (ibadət haqqında) və ad və sifətlərindəki təkliyinə inanmaq vacibdir. Və bugünkü mövzumuz, bu növlərdən birincisi haqqında olacaq, bu da Rəbblik (Rububiyyə) tövhiddir. Bunun mənası budur ki, müsəlmanın qəlbində, Böyük və Qüdrətli Allahın, hər şeyin Rəbbi olduğuna, heç bir şübhə olmayan, möhkəm bir etiqad-əqidə olmalıdır. Və həmçinin etiqad-əqidə olmalıdır ki, hər şeyi yaradan Odur. O, hər şeyin Rəbbi, Hökmdarıdır. Və ruzi verən də, həyat verən də, öldürən də, fayda və zərər verən də Odur. Və bütün işlər Ona, Pak və Müqəddəs olana qayıdır.

Uca Allah buyurur: **“Bütün işlər də Ona qayıdacaqlar”**. («Hud» surəsi, 123-cü ayə)

Bu etiqad, mütləq müsəlmanın qəlbində olmalıdır. Ey Allahın bəndələri, biz bunu, Rəbbimizin kitabından götürürük. Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında, hər şeyin Rəbbi olduğunu bizə bildirmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha”**. («Fatihə» surəsi, 2-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Onlara, bir ayə gəldikdə: “Allahın elçilərinə verilənin bənzəri, bizə də verilməyincə iman gətirməyəcəyik” – dedilər. Allah, peyğəmbərliyini kimə verəcəyini daha yaxşı bilir. Günahkarlar, qurduqları hiylələrə görə, Allah dərgahında rəzil olacaq və şiddətli əzab çəkəcəklər”**. («Ənam» surəsi, 124-cü ayə)

Və Rəbbimiz, kitabında hər şeyi yaradanın, ən Pak Allah olduğunu bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“O, göyləri və yeri icad edəndir. Onun zövcəsi olmadığı halda, övladı necə ola bilər? Hər şeyi O xəlv etmişdir. O, hər şeyi bilir. Budur Allah – sizin Rəbbiniz. Ondan başqa ilah yoxdur. Hər şeyin Yaradıcısı (Allahdır)! Elə isə, Ona ibadət edin! O, hər şeyi Qoruyandır”**

(«Ənam» surəsi, 101-102-ci ayələr)•

Uca Allah buyurur: **“(İldırım)dan qorxasınız və (yağışın yağmasına) ümid bəsləyəsiniz deyə, sizə şimşək göstərən və (yağış dolu) ağır buludları var edən Odur”**. («Rad» surəsi, 12-ci ayə)

Və Rəbbimiz, kitabında, hər şeyin Rəbbi, Hökmdarı olduğunu bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“De: “Ey mülkün sahibi Allahım! Sən istədiyin kəsə, mülkü verir- və istədiyindən də onu geri alırsan; istədiyin kimsəni yüksəldir və istədiyini də alçaldırırsan. Xeyir (yalnız) Sənin Əlindədir. Həqiqətən, Sən hər şeyə qadirsən”**. («Ali İmran» surəsi, 26-cı ayə)

Və Rəbbimiz, Öz kitabında, bizə ruzi verənin, O olduğunu bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən Allah, ruzi verəndir, qüvvət sahibidir, Mətin”**.

(«Zəriyət» surəsi, 58-ci ayə)

Və Rəbbimiz, bizə Öz kitabında, fayda və zərər verənin, O olduğunu bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Əgər Allah, sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını, Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər sənə, bir xeyir toxundursa, (heç kəs Ona mane ola bilməz). O, hər şeyə qadirdir”**.

(«Ənam» surəsi, 17-ci ayə)

Və Rəbbimiz, Öz kitabında, dirildən və öldürənin, ən Pak və Müqəddəs Allah olduğunu bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Allahı necə inkar edirsiniz ki,**

siz ölü idiniz, O sizi dirilti. Sonra, O sizi öldürəcək və yenə dirildəcək, daha sonra isə, siz Ona qaytarılacaqsınız”. («Bəqərə» surəsi, 28-ci ayə)

Və Rəbbimiz, Öz kitabında, məxluqatın işlərini idarə edənin, ən Pak və Müqəddəs Allah olduğunu bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Rəbbiniz göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. İşləri yoluna qoyan Odur. Yalnız Onun icazəsindən sonra, kimsə şəfaətçi ola bilər. Budur, Rəbbiniz Allah. Ona ibadət edin. Məgər düşünüb, ibrət almırsınız?”** («Yunus» surəsi, 3-cü ayə)

Və Rəbbimiz, Öz kitabında bütün işlərin Ona, Pak və Müqəddəs olana qayıdacağını bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Göylərin və yerin qeybi Allaha aiddir. Bütün işlər də, Ona qayıdacaqlırlar. Elə isə, yalnız Ona ibadət et və yalnız Ona təvəkkül et. Rəbbin, nə etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir”.**

(«Hud» surəsi, 123-cü ayə)

Ey müsəlmanlar! İçində yaşadığımız bu kainat, Hökmranlıq-Rəbblik (Rububiyyə) tövhidinə işarə edən, açıq bir işarədir ki, – insanların, Allaha qarşı dəlili olmasın. Ey insan, Böyük və Qüdrətli Allah, sənə düşünə biləsən deyə, ağıl verərək, sənə ehtiram göstərdi. Sənə qulaq verdi ki, eşidə biləsən. Göz verdi ki, görə biləsən. Amma, çox təəssüf ki, Rəbbimin rəhm etdiyi kəslərdən başqa, bir çox insanlar, heyvanlar kimidirlər və ya daha çox azgınlıqdadırlar. Necə ki, Uca Allah buyurur: **“Biz, Cəhənnəm üçün bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox azgınlıqdadırlar. Qafil olanlar da məhz onlardır”.** («Əraf» surəsi, 179-cu ayə)

Uca və Qüdrətli Allah, insana göylərə baxmağı əmr etmişdir ki, onları dayaqsız bərqərar edən Allahdan, insan xəbər tutsun. O, insana əmr etdi ki, üzərində gəzdiyi yerə baxsın və insan bilsin ki, yeri kim yayıb və elə bərkidib ki, dünya öz üzərində olanlarla birlikdə tərpənmir. Və bizim Rəbbimiz, insana hər biri müəyyən vaxta qədər, orbitdə üzən günəşə və aya baxmağı əmr etdi: **“Nə günəş aya çatır, nə də gecə gündüzü keçə bilər. Onların hər biri, (öz) orbiti (ilə) üzüb gedir”.**

(«Ya sin» surəsi, 40-cı ayə)

Allahdan başqa, ibadətə layiq, heç bir şeyin olmadığını bilsin deyə, insana yediyinə baxmağı əmr etdi. Uca Allah buyurur: **“Qoy insan, yediyinə diqqət yetirsin (bir az!) Həqiqətən, yağışı bol-bol Biz yağdırırıq. Sonra da, yeri çat-çat yarıb, orada taxıl yetişdiririk (Habelə) üzüm və yonca, zeytun və xurma (ağacları) sıx-sıx bağlar, meyvələr və otlar da (bitirdik). (Bu nemətlər) sizin (istifadəniz) və mal-qaranızın faydalanması üçündür”**. («Əbəsa» surəsi, 24-32-ci ayələr)

Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, insana əmr etmişdir ki, özünə baxsın. Bizdən birimiz, özünə baxıb, düşünməyə başlasa, deyəcək ki: “Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur” və bunu biləcək ki: **“Sizin özünüzdə də (dəlillər vardır.) Məgər görmürsünüzmi?”** («Zəriyə» surəsi, 21-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Qoy insan, nədən yaradıldığına bir baxsın! O, axan bir mayedən yaradılmışdır. Bu (maye) bel və köks sümükləri arasından çıxır. Şübhəsiz ki, (Allah) onu (dirildib) qaytarmağa qadirdir”**. («Tariq» surəsi, 5-8-ci ayələr)

Bundan sonra, Rəbbimiz, insana — qarşısına, arxasına və yuxarisına baxmağa əmr edir ki, Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq məbudun olmadığını bilsin. Rəbbimiz, bizi çağırdı ki, insanlar öz Rəbbini tanısinlər. Uca Allah buyurur: **“Doğrudan da, Rəbbiniz göyləri və yeri, altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. O, gündüzü sürətlə, təqib edən gecə ilə örtüb, bürüyür. Günəşi, ayı və ulduzları Öz əmrinə tabe edən də, Odur. Əslində, yaratmaq da, əmr etmək də, Ona məxsusdur. Aləmlərin Rəbbi, Allah nə qədər xeyirxahdır”**

(«Əraf» surəsi, 54-cü ayə).

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Rəbbiniz, göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. İşləri yoluna qoyan, Odur. Yalnız, Onun icazəsindən sonra, kimsə şəfaətçi ola bilər. Budur, Rəbbiniz Allah. Ona ibadət edin. Məgər düşünüb, ibrət almırsınız?”** («Yunus» surəsi, 3-cü ayə)

Əgər, ağıllı bir insan, bu kainatdakı məxluqlardan, hər hansı birinə nəzər salssa, Allahdan başqa, ibadətə layiq olan, bir varlığın olmadığını bilər. Və o öyrənir ki, hər şeydə, Onun tək olduğunu göstərən, bir əlamət vardır. Bundan sonra, bu heyvətamiz zamanda, "itlərin" belə deyərək, hüzməsini eşidirik: “Bu kainatın yaradıcısı yoxdur, ruzi bəxş edən yoxdur!” Məgər, Yaradanın varlığını inkar edən, təbiətin yaradıcı olduğunu deyən, ateistləri eşitmərsinizmi! **“Ağızlarından çıxan**

söz, necə də ağırdır. Onlar, yalandan başqa, bir şey danışmırlar”.

(«Kəhf» surəsi, 5-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Rəbbini inkar edən və Ondən başqasına ibadət edən kafirlər, Yaradanın Allah olduğunu etiraf edirlər. Və ruzi verənin də, Allah olduğunu etiraf edirlər. Və dirildənin, öldürənin də, Allah olduğunu etiraf edirlər. Uca Allah buyurur: **“Əgər sən, onlardan: “Göyləri və yeri yaradan, günəşi və ayı ram edən kimdir?” – deyə soruşsan, onlar mütləq: “Allahdır!” – deyəcəklər. Onlar, necə də (haqdan) döndərilirlər!”** («Ənkəbut» surəsi, 61-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Əgər, onlardan özlərini, kimin yaratdığını soruşsan, əlbəttə: “Allah!” – deyərlər. (Gör) necə də (haqdan) döndərilirlər!”**

(«Zuxruf» surəsi, 87-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“De: “Sizə göydən və yerdən ruzi verən kimdir? Qulaqlara və gözlərə hakim olan kimdir? Ölüdən diri çıxaran, diridən də ölü çıxaran kimdir? İşləri yoluna qoyan kimdir?” Onlar deyəcəklər: “Allah!” De: “Bəs (belə olduğu halda) (Allahdan) qorxmursunuz?”** («Yunus» surəsi, 31-ci ayə)

Bəli, onlar Yaradanın, Allah olduğunu bilirlər. Tarix boyu, heç kimin, göyləri və ya yeri yaratdığını, dediyini eşitməmişik! Rəbbimiz bizə, Nəmruddan xəbər verdi, o zaman ki, İbrahim (aleyhissalam) dedi: **“Mənim Rəbbim həm dirildir, həm də öldürür!”** («Bəqərə» surəsi, 258-ci ayə) Nəmrud isə, öz cəhaləti ilə, belə dedi: “mən dirildirəm, həmdə öldürürəm”, və İbrahim isə, onunla mübahisə etmədi, lakin dedi ki: **“Allah, günəşi məşriqdən gətirir. Sən də, onu məğribdən gətir!” – dedikdə, o kafir çaşmış, qalmışdır”.** («Bəqərə» surəsi, 258-ci ayə)

İndi də, zamanımızdakı ateistlər gəlib, deyirlər ki: “Yaradan yoxdur!” Amma, fitrətlərinə uyğun olaraq, bilirlər ki, yaradan Allahdır. Lakin özləri, buna əmin olduqdan sonra, haqsızlıq və təkəbbür göstərərək, onu rədd edirlər.

Ey müsəlmanlar! Səhrada, bir dəvə otaran çoban, düşünməyə başlasa, həqiqəti biləcək. Bu çoban, düşünür və deyir ki: “Peyin dəvənin olmasına, izlər isə gəzmiş kimsənin olmasına işarədir. Ulduzlara malik olan göylər; yolların olduğu

torpaq; dalğaların olduğu dənizlər — məgər bunların hamısı Bilən, Müdrik olana işarə etmirlərmi?”

Eşitdiyimiz və oxuduğumuz, bu yanaşma, ateistlərin və kafirlərin, çətinliklərlə üzləşdikləri zaman, Allahdan başqasını çağırmaqlarını göstərir. Və misal olaraq, göydə uçan, bir təyyarə — ateistlərlə, kafirlərlə doludur (onların arasında sərxoşedici içkilər istifadə edənlər də var) və birdən, təyyarə xarab olur, sağa-sola yellənməyə başlayır — doğrudan da, bu dəhşətli vəziyyətdir. Onların hamısı, həlak olacaqlarına əmindirlər və bu vəziyyəti yaşayanlardan başqa, heç kim təsəvvür edə bilməz bu halı. Pilot, heç bir şəkildə, təyyarəyə kömək edə bilmir, sərnişinlər özlərinə heç nə ilə kömək edə bilmirlər, nə güc ilə, nə imkan ilə, sonra isə ürəklər Rəbbinə yönəlməyə başlayır və hər biri öz dilində “Ya Rəbb!” deməyə başlayırlar. Allah onları xilas edir, yerə enirlər və öz şəhərlərinə çatdıqdan sonra, yenidən küfr və dinsizliyə qayıdırlar: **“Qoy ölsün (kafir) insan! O necə də nankordur!”**

(«Əbəsə» surəsi, 17-ci ayə)

Onların, öz Rəbbini ancaq çətin anlarında tanıdıqlarına dəlil, Allahın kitabında deyilir: **“Sizi quruda və dənizdə hərəkət etdirən Odur. Siz, gəmilərdə olduğunuz, (gəmilər də) içindəkiləri xoş bir küləklə apardığı və onlar buna sevindikləri zaman, birdən fırtına qopar və dalğalar hər yandan, onların üstünə gəlirlər. Dalğaların, onları bürüyəcəyini yəqin etdikdə isə, Allaha — dini məhz Ona aid edərək yalvarıb, deyərlər: “Əgər, bizi bundan xilas etsən, əlbəttə, şükür edənlərdən olarıq”.** («Yunus» surəsi, 22-ci ayə)

Allah, onları xilas etdikdə isə, Ona şəriq qoşarlar. Qəlbi düzgün etiqad-əqidə ilə dolmayan insanın, mövqeyi budur.

Buradan aydın olur ki, kafirlər — tövhidin bu hissəsini — Hökmranlıq, Rəbblik (Rububiyyə) tövhidini tanıyırlar. Eşitdiyiniz kimi: **“Əgər sən, onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, onlar mütləq: “Allah!” – deyəcəklər”.** («əz-Zumər» surəsi, 38-ci ayə)

Amma buna baxmayaraq, əgər onlar, tək olan, Böyük və Qüdrətli Allaha ibadət etmədən, yalnız bu Rububiyyə tövhidi üzərində ölsələr, o zaman Cənnətin iyini duymazlar və oraya daxil olmazlar. Əksinə, onlar əbədi olaraq, Cəhənnəm oduna

girəcəklər. Uca Allah buyurur: **“Onların çoxu, ancaq şərik qoşaraq, Allaha iman gətirir”**. («Yusuf» surəsi, 106-cı ayə)

Onların imanları: “Yaradan - Allahdır, ruzi verən də - Allahdır” demələri, şirkləri isə, Allahla yanaşı başqa tanrılara ibadət etmələrindədir. Onlar iman gətirirdilər, amma şirk edirdilər, Yaradanı və ruzi verəni tanıyırdılar, lakin Ondan başqasına ibadət edirdilər!

Ey müsəlmanlar! Bəlkə kimsə soruşacaq ki: “Dünyanın hər yerində, müsəlmanlar qətlə yetirilir, öldürülür, həbs edilir, bəs biz, etiqad-əqidə haqqında danışmağı dayandırmayacayıqmı?” Biz deyəcəyik ki: “Bəli! Biz, etiqad-əqidə haqqında danışacağıq, çünki bu, hər şeydən vacibdir”. Niyə? Çünki biz, etiqad-əqidə vasitəsilə, yer üzündə, qələbə və güc qazanırıq. Etiqad-əqidə vasitəsilə, biz ucalırıq və qəlblərimiz bir-bimizə yaxınlaşır. Böyük və Qüdrətli Allah, vəd vermişdir və Onun vədi haqdır. Uca Allah buyurur: **“Allah, sizlərdən iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri, varislər etdiyi kimi, onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün, onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu, sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar, Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra, küfr edənlər — məhz onlar fasiqlərdir”**.

(«Nur» surəsi, 55-ci ayə)

Bunlar, doğru etiqad-əqidə tərəfdarlarıdır.

Məgər, İslam ümmətində, Allahın Hökmranlıq, Rəbblik sifətlərində Ona şərik qoşan varmı? Məgər aramızda, yaradanın Allah, ruzi verənin Allah olduğunu dərk edib, bundan sonra Hökmranlığında, Rəbblikdə Ona şərik qoşan varmı? Gəlin, qulaq asın və təəccüblənməyin, çünki bəlkə də qarşımızda oturanlar arasında belələri var, amma tövbə qapıları açıqdır. Bu, o şəxsdir ki, əvvəlki qurban bayramında, qurbanlıq heyvanını kəsdi və kəsdikdən sonra qanını götürüb, maşınının altına sürtdü. Nə üçün? O, əmin idi ki, bu qan və ya bu hərəkət, onun avtomobilini, bəd nəzərdən, paxılıqdan və qəzalardan qoruyacaq! Bu, pis, naqis bir etiqaddır, şirkdir. Biz, bu insana sual veririk ki: kim fayda və zərər verir? Bu qan və ya bu hərəkətin, səni pis gözdən qoruduğuna əminsənmi?! Özünü İslama aid edənlərin, çoxuna baxın. Maşında, göz və ya əl asırlar. Ancaq bəla ondadır ki,

bu göz və əllər satan müsəlmanlar var. Və həmçinin, maşına nal asanlar da var! Bunları görmüsüzmi ya yox?

Bu, pozulmuş bir etiqaddır! Əgər ondan, kimin fayda və zərər verdiyini soruşsan, o: “Allah” deyər. Bəs niyə, bu nal və ya əl, maşında asılır? Və məni, ən heyrtləndirən şey, bir gün maşınımla gedərkən, qarşımda bir maşın dayandı, onun üzərində, sahibinin həkim olduğunu bildirən lövhə vardı. Və mən, maşının arxasına baxdım və orada bir at nalının asıldığını gördüm! Mən dedim: “Allah Pak və Müqəddəsdir! O, həkimdir və əmindir ki, bu nal, onun avtomobilini bəd nəzərdən qoruyur! Ancaq niyə təəccüblənirəm — axı bu Hindular, bu dünyada, böyük inkişaflarına baxmayaraq, hələ də inəklərə sitayiş edirlər! Və dünya işlərində alim olan, bu yəhudilər eyni zamanda deyirlər ki: “Üzeyr Allahın oğludur!” Dünyəvi elmlər üzrə, ali təhsilli bir adamın, paxılıqdan qoruduğuna əmin olaraq, maşınına əl və muncuq asdığını görsəniz, təəccüblənməyin! Pozulmuş etiqad! Hökmranlıqda, Rəbblikdə Allaha şərik qoşmaqdır! Necə ki, İslam ölkələrində, müsəlmanlar arasında, Allaha yaxın olanların və saleh insanların ətrafında təvaf edənlər var, qəbirlərin ətrafında təvaf edənlər var. Eynilə necə ki, Allahın Beytül-həramının ətrafında təvaf edildiyi kimi. Bu insanlar, çətinliklərə düşəndə, onlara müraciət edər və Allahı qoyub, onlara yalvararlar. Hətta, onlar iman edir və deyirlər ki: “Əgər, çətinlik yaranarsa, qəbir əhlinə üz tutmalısınız!” Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq və dönüşümüz də Onadır.

Peyğəmbərimiz ﷺ İbn Abbasa belə demişdir: ***“Bir şey istəmək istəyirsənsə, Allahdan istə, kömək diləmək istəyirsənsə, onun üçün Allaha müraciət et”.***

(“Səhih əl-Cami 7957)

Ey iman gətirənlər! Müsəlmanlar arasında, cinlərdən qorxanlar var! Bunun dəlili budur ki, sən onun namaz qıldığını görürsən və ondan: “Fayda və zərər, kimin əlindədir?” deyə soruşsan, o: “Allahın əlindədir!” deyər. Lakin o, yeni ev tikəndə, qurbanlıq gətirir və evin astanasında kəsir ki, qanı tökülsün! Və bunun, onu cinlərdən qoruduğuna əmindir! Həmçinin, sizdən biriniz maşın alarkən, eyni şeyi edir. Və əgər o, təzə evə məskunlaşırsa, görürsən ki, quyu qazır. O, bu əməlin, onu cinlərdən qoruyacağını düşünür və buna əmindir! Siz, bunu görmüşsünüz hər halda!

Ey Allahın qulları! Bu qurbanlar, haramdırlar və onlardan yemək olmaz. Bunları edən şəxs, öz əməli ilə, Hökmranlıqda, Rəbblikdə Allaha şərikin qoşar! Əgər yeni ev tikmişənsə, Allah rızası üçün, qurban kəsməyə heç nə mane olmur — axı bu, Allahın rəhmətidir və rəhmətə şükür etmək vacibdir. Sonra, Allahın sizə bu yeni evi bəxş etdiyinə görə, şükür etmək üçün, bu əti yoxsullar arasında paylayın.

İnsanların bir çoxsu, Allahdan qorxmaq əvəzinə, daha çox cadudan qorxurlar. Onlar, sehrbazların zərər və fayda gətirdiyinə əmindirlər! Əgər, bütün insanlar və cinlər bir işdə, sənə fayda vermək üçün, bir yerə toplaşsalar, Allahın sənə yazdığından başqa, heç bir şeydə, sənə fayda verə bilməzlər. Əgər onlar, bir yerə toplaşsalar ki, sənə bir zərər yetirsinlər, Allahın sənə yazdığından başqa bir şeylə, sənə zərər verə bilməzlər. Qələmlər qaldırılıblar və səhifələr quruyublar.

Qadınlar arasında, elələri də var ki, ərinin başqası ilə evlənmək istədiyini eşidib, sehrbazın yanına qaçır və əmin olur ki, sehrbaz ona amulet düzəltmə, onun ərinin başqası ilə evlənməsinə mane olacaq. Bu, pozulmuş etiqaddır!

Uşaqları olmayan bir kişi, sehrbazın yanına qaçır və əmindir ki, ona amulet düzəltmə, onun uşaqları olacaq! Pozulmuş etiqad! Məgər siz, Quran oxumursuzmu? Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz buyurur ki: **“Göylərdə və yerdə səltənət Allahındır. O, istədiyini yaradır; kimə qız uşaqları, kimə də oğlan uşaqları bəxş edir. Yaxud hər ikisindən – oğlan və qız uşaqları verir, istədiyini də sonsuz edir. Həqiqətən, O, Biləndir, Qadirdir”**.

(«əş-Şura» surəsi, 49-50-ci ayələr)

Allah, öz bəndələrinin halını bilir və birinə verməyə də, birindən almağa da qadirdir. Əgər biz, hər şeyin, Böyük və Qüdrətli Allahın əlində olduğuna inansaq, sehrbazın yanına getmərik, amulet asmarıq.

Ey müsəlmanlar! *Tövhid ər-rububiyədə* şirk, İslam ölkələrində müsəlmanlar arasında baş verir! Şirkin növlərindən birinə düşmüş, hər bir şəxs üçün, ölümündən əvvəl, Allaha tövbə edib, Ona qayıtmaq vacibdir.

Allahım! Allahım şahid ol! Allahım, bizə haqqı haqq olaraq göstər və ona əməl etməyi bizə nəsib et. Bizə, xətanı xəta olaraq göstər və onu tərkin etməyi bizə nəsib et.

8. ALLAHIN RƏBBLİK TÖVHİDİNDƏ, ŞİRKİN TƏZAHÜRLƏRİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, *ər-rububiyyə* tövhidi haqqında danışdıq və dedik ki: həqiqətən də, hər şeyi yaradanın Allah olduğuna, hər şeyin hökmdarı olduğuna, müsəlmanların qəti şəkildə əmin olması vacibdir. Və O, ruzi verən, dirildən, öldürən, xeyir və zərər verəndir. Bütün bəndələrin işlərini idarə edən Odur və bütün işlər Ona qayıdırlar. Bu düşüncə ilə, qəlbə möhkəm bir əminlik olmalıdır və insan bunun əsasında, ölüm ona gələndək, Allaha ibadət etməlidir. Həmçinin, ötən cümə günü, insanların çoxunun, *tövhid ər-rububiyyədə*, Allaha şərik qoşduğunu söylədik və buna misallar gətirdik. Böyük və Qüdrətli Rəbbimizin dediyi kimi: **“Onların çoxu, ancaq şərik qoşaraq, Allaha iman gətirir”**.

(«Yusuf» surəsi, 106-cı ayə)

Ey Müsəlmanlar! Şirk - həm bu dünyada, həm də əbədi aləmdə, onu edənlər üçün, fəlakətə çevrildiyinə görə, buna düşməmək üçün, sizə xəbərdarlıq edərək, (Allahu Təalənin izni ilə) biz bu gün də *ər-Rububiyyə tövhidində*, şirkin bəzi təzahürlərindən bəhs etmək qərarına gəldik. Amma, Allahın rəhm etdiyi şəxslərdən başqa, bir çox insan, artıq bu cür şirkə düşmüşdür.

Ey Allahın qulları! *Ər-rububiyyə tövhidində*, şirkin təzahürlərindən biri — xurafat və ya əlamətlərə inanmaqdır.

Xurafat və ya əlamətlər, İslamdan əvvəl, cahiliyyət dövründə yayılmış adətlərdir. Belə ki, insan səfərə çıxarkən və ya başqa bir iş üçün evdən çıxarkən, sağdan sola uçan quşları görsəydi, bunu pis əlamət kimi hesab edərək, niyyət etdiyi şeyi yerinə yetirməkdən imtina edib, evə qayıdırdı. Əgər evindən çıxıb, soldan sağa uçan quşları görsəydi, bunu yaxşı əlamət olaraq hesab edərək, yoluna davam edərdi.

Və peyğəmbər ﷺ bəşəriyyətin cəhalət zülmətində olduqları zaman, bu böyük dinlə və bu aydın nurla, bəşəriyyətə gəlmiş və onların etiqadlarının batıllıyına işarə etmişdir. O, onlara başa saldı ki, pis əlamət gördükləri hər şey, onlara nə xeyir verə bilər, nə də zərərdən xilas edə bilər. Və O ﷺ əlamətlərin və xurafatların şirk olduğunu izah etdi. O ﷺ demişdir ki: ***“Xurafat — şirkdir, xurafat — şirkdir, amma aramızda elə bir insan yoxdur ki, buna bənzər bir şey düşünməsin, lakin Allah, insanın Ona təvəkkül etməyi sayəsində, onu bundan xilas edir”***.

(“əs-Səhihə” 430)

O ﷺ həmçinin belə demişdir: ***“Allahın izni olmadan, xəstəlik yoluxmaz. Nə quşların uçuşu, nə də bayquş pis əlamət deyildir və Səfər ayı pis bir şey vəd etmir”***. (əl-Buxari, 5757)

Həmçinin o ﷺ demişdir: ***“Hər hansı bir şeyi, pis əlamət sayan və ya ona inanan, falçılıq edən və ya onları dinləyən, cadu edən və ya cadugərin köməyinə sığınan kimsə — bizdən deyildir”***. (“Səhih əl-Cami” 5435)

Ola bilsin ki, kimsə soruşacaq: “Niyə əlamətlər və ya xurafatlar şirkdir?”

Cavab: Çünki əlamətlərə və ya xurafatlara inanan şəxs, qəlbində əmindir ki, əlamət və ya xurafatla əlaqəli olan şey, ona zərər verə bilər, lakin bu əməl, tövhidin tamlığına ziddir və imanın tamlığına ziddir. Doğru mömin, tövhid əhli bilir ki, başına gələnlər, onda keçə bilməzlər, keçənlər isə qayıda bilməzlər. Və o bilir ki, hər şey, yalnız Allaha məxsusdur, O, Böyük və Qüdrətlidir. Ona görə də, müsəlmana vacibdir ki, əgər pis əlamət gördüyü bir şey baş versə, Allaha təvəkkül edərək, işini davam etdirsinsin. Amma, əgər pis əlamət hesab edərək, bu işdən imtina edərsə, şirk etmiş olar.

Əlamətlər və xurafatlar — Allahu Təaləyə təvəkkül və müəyyən olunmuş səbəblərdən istifadə ilə, ziddiyyət təşkil edirlər.

Çoxları əmindirlər ki, gecələr itlərin hürdüyünü eşidirsinizsə, deməli bu kiminsə ölüm xəbəridir! Və çoxları əmindirlər ki, əgər bayquş bir evin və ya kiminsə üstünə qonarsa, o zaman, bu evin sahibinin ölümünü xəbər verir və o, bunu pis əlamət kimi görür! Batil inanc! Pozulmuş etiqad! Əgər onlar, bütün işlərin,

Allaha qayıdacağına əmin olsalar, o zaman itlərin, quşların, bayquşların və sair şeylərin müəyyən hərəkətlərini, pis əlamət hesab etməzlər. Buna görə də, Peyğəmbər ﷺ izah etdi və buyurdu ki: ***“Hər kim, pis əlamətə görə, hər hansı bir işi tərk edərsə, şirkə düşmüşdür”***. İnsanlar: “Bunun kəffarəsi nədir?” deyər soruşdular. O cavab verdi ki: ***“Siz deməlisiniz ki: “Allahım! Sənin xeyirindən başqa xeyir yoxdur, Sənin şərindən başqa şər yoxdur və Səndən başqa, ibadətə layiq məbud yoxdur”***. (əs-Səhihə, 1605)

Ey Müsəlmanlar! Əlamət və xurafatlara inamın, şirk olması ilə yanaşı, bu həmçinin müşriklərin, kafirlərin və elçilərin düşmənlərinin də pis əxlaqlarındandır. Əgər Quranı oxusaq, görərik ki, Peyğəmbər ﷺ göndərildiyi zaman, Məkkə kafirləri, onu pis əlamət hesab edirdilər. Uca Allah buyurur: ***“Onlara bir yaxşılıq üz verdikdə: “Bu, Allahdandır!” – deyər, bir pislik üz verdikdə isə: “Bu, səndəndir!” – deyərlər. De: “Hamısı Allahdandır!” Bu adamlara nə olub ki, az qala söz də anlamırlar?”*** («Nisa» surəsi, 78-ci ayə)

Həmçinin, Salehin (aleyhissalam) qövmü, Allahın Peyğəmbəri Salehə müraciət etdilər: ***«Onlar dedilər: “Biz, sənin və səninlə birlikdə olanların ucbatından, uğursuzluğa uğradıq”. (Saleh) dedi: “Sizin uğursuzluğunuz, Allah yanındadır. Siz sınağa çəkilən, bir camaatsınız”»*** («Nəml» surəsi, 47-ci ayə).

Yəni biz, səni və səninlə gələnləri pis əlamət hesab edirik.

Həmçinin, şəhər sakinləri də, elçilərinə müraciət etdilər: ***«Onlar dedilər: “Biz, sizdə bəd əlamət gördük. Əgər (dəvətinizə) son qoymasanız, sizi mütləq daşqalaq edəcəyik və bizdən sizə mütləq ağırılı-acılı bir əzab toxunacaqdır”»***

(«Ya sin» surəsi, 18-ci ayə).

Yəni biz, sizi pis əlamət hesab edirik. Beləliklə, əlamət və xurafatlara inanmaq — şirkdir və pis əxlaqi keyfiyyətdir.

Ey Müsəlmanlar! Həmçinin *ər-Rububiyyə tövhidində*, şirk təzahürləri arasında — sehlər, amuletlər və ovsunlamalar da vardır. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Qadağan edilmiş sehlər, amuletlər və ovsunlamalar şirkdir”*** (“Səhih əl-Cami” 1632).

Ovsun/ruqya — nədir? Bu, xəstənin üzərində oxunan duadır. Bunlardan, şəriətin icazə verdiyi də var, şirk olanı da var. Allahın Rəsulu ﷺ buyurmuşdur ki: **“Şirk olmayan ovsunlarda, heç bir problem yoxdur”**. (Muslim 2200)

Cəbrailin (aleyhissalam) Peyğəmbərə ﷺ ruqya oxuduğu, səhih (etibarlı şəkildə) nəql olunur. Və səhih olaraq nəql olunur ki, Peyğəmbər ﷺ öz səhabələrinə ruqya oxuyurdu. Və səhabələr də, bir birlərinə ruqya oxuyurdular. Buna görə də, İmam Nəvəvi (Allah ona rəhmət etsin) və başqalarının dediyi kimi, üç şərtlə, ruqyanın icazəli olması barədə, alimlər yekdildirlər. Diqqət edin, ey Allahın bəndələri! Bizim dövrümüzdə, insanlardan bəziləri, könüllü olaraq, ruqya oxuyurlar və onları barmaqla göstərirlər. Hətta, onlardan biri, məclislərdə deyir ki: “Mən ruqya oxuyuram, cinləri çıxarıram!” Amma, bu yazıq bilmir ki, bu əməl özünü tərifləmək sayılır. Uca Allah isə buyurur ki: **“Özünüzü təmizə çıxartmayın!”**

(«Nəcm» surəsi, 32-ci ayə).

Səhv etməyiniz - qüsurlar deyil, səhvinizdə israrlı olmağınız - qüsurdur.

Ey Müsəlmanlar! Ruqya, üç şərtlə dində qanuniləşdirilir.

BİRİNCİ ŞƏRT: Bu, Allahın sözləri [yəni Qurandan bir şey] olmalıdır, məsələn: «Fatihə» surəsi, əl-Kursi ayəsi, Quranın son iki surəsi. Özünü ruqya etməyə və başqalarını ruqya etməyə icazə verilir. Quran, Allahın kəlamıdır və onda möminlər üçün şəfa vardır.

İKİNCİ ŞƏRT: Ərəbcə və mənası aydın olan tərzdə olmalıdır. Anlaşılmaz sözlər, yazılar və ya anlaşılmayan təsvirlərlə edilən ruqya isə - sehrbazların və şarlatanların əməlləridir və buna heç vaxt icazə verilmir. Sünnədə, bunu təsdiq edən, bir şey bizə çatdırılıb. Etibarlı olaraq, rəvayət olunur ki, Cəbrail (aleyhissalam) Allah Rəsulunun ﷺ yanına gəlib, dedi ki: “Ey Muhəmməd, narahatsanmı?” O dedi: **“Bəli”**. Onda Cəbrail (aleyhissalam) Rəsulullahın ﷺ ümmətinə öyrədərək, onu ruqya etdi və dedi ki: **“Bismilləh! Sənə, səni incidən hər şeydən, hər şər nəfsdən, həsəd edici gözədən ruqya edirəm. Allah sənə şəfa versin. Allahın ismi ilə, sənə ruqya edirəm”**.

(Muslim 2186)

Bilin, ey Allahın qulları! Biz, dinimizdən çıxdıq və TV ekranlarında, bizə fəsiqlərin göstərdiklərini öyrəndik! Neçələrimiz bu duanı sehrbazlara və şarlatanlara getmək əvəzinə, özümüzü və ya uşaqlarımızı ruqya etmək üçün öyrənmişik? Lakin, hər birimiz, yeni bir televiziya kanalını, evdə artıq mövcud olan, kanallara qoşmağa çalışırıq. Dinini öyrənməyə gəlcə isə, yox!

Allahdan başqa heç bir qüvvə və qüdrət yoxdur.

Peyğəmbərdən ﷺ etibarlı şəkildə nəql olunur ki, O ﷺ nəvələri Həsən və Hüseyini (Allah onlardan razı olsun) ruqya edirdi və O ﷺ deyirdi ki: ***“Hər bir şeytandan, zərərli həşəratdan və hər pis gözdən qorumaq üçün, sizi Allahın tam kəl-mələrinə həvalə edirəm”***. (əl-Buxari 3371)

Bizdən biri, özünü necə ruqya edə bilər? Peyğəmbər ﷺ bədənində ağrı olan birinə dedi ki: ***“Əlini, bədəninin ağrıyan hissəsinə qoy və üç dəfə de ki: “Allahın adı ilə!” (Bismillah) — sonra yeddi dəfə de: “Duyduğum və həzər etdiyimin şərindən Allaha və Onun qüdrətinə sığınırım!” (Əuzu billəhi və qudratihi min şərri mə əcidu və uhaziru)”***. (Muslim 2202)

Beləliklə, hər bir insan, özünü ruqya edə bilər, çünki xeyir verən də, şəfa verən də Allahdır. Beləliklə, heç birimizin, ruqya mütəxəssisi olduğumuzu iddia etməmiş üçün, heç bir səbəb yoxdur, çünki Allah Rəsulu ﷺ bizə birimizin özünü və ya övladlarını necə ruqya edə biləcəyimizi öyrətdi. Əgər bir insan, bir xəstəni görsə və əgər o xəstə, ondan ruqya etməyi istəməsə də belə, Allahın Üzünü diləyərək və bununla əbədi salamatlıq istəyərək, ona ruqya etməkdə heç bir problem yoxdur.

ÜÇÜNCÜ ŞƏRT: *Ruqyən*i oxuyan və *Ruqyə* oxunan şəxs, əmin olmalıdır ki, *ruqyə* özlüyündə şəfa deyil, amma şəfa verən Allahdır. Ruqyaya gəlcə, bu səbəbdir, yəni şəriətdə qanuniləşdirilmiş dərmanlar kimidir – amma şəfa verən Allahdır, dərman isə ancaq səbəbkardır. Həmçinin, burada da şəfa verən Allahdır, *ruqya* isə səbəbdir, çünki bütün əməllər Allaha qayıdırlar.

Həmçinin *ər-Rububiyyə tövhidində*, şirk təzahürləri arasında — amuletlər də var.

Amulet — uşaqlara, avtomobillərə, evlərə və minik heyvanların üzərinə asılan bir şeydir, biləklər, göz muncuğu, muncuqlar və başqaları kimi.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Hər kim, amulet asarsa, şirk etmişdir”***

(“Səhih əl-Cami” 6270).

Kim, maşına ələm asarsa, şirk etmiş olur. Kim, maşında və ya evdə nal asarsa, şirk etmişdir. Və o qədər qadınlar var ki, amulet taxırlar! Əgər onlardan birinin uşağı olub, vəfat etsə, cahil biri ona deyir: “filan sehrbazın yanına get, o sənə amulet düzəltsin və onda doğulan övladların ölməyəcəklər!” O qadın isə, gedir və sehrbaz ona amulet düzəldir, onu doğulan övladının üstünə qoyur – amma Allah, onun övladının ölməyəcəyini əvvəlcədən təqdir etmişdir. Bu cahil ana isə, əmin olur ki, əgər bu amuleti, onun uşağının üzərindən çıxartsa, o dərhal öləcək! Pis etiqad! Şirk! Əgər o qadın, bu etiqadla ölərsə, o adam, heç vaxt uğur qazana bilməyəcək, çünki o adam, sehrbazların və şarlatanların zərər və fayda verə biləcəyinə əmindir.

Həmçinin şirk təzahürləri arasında — ovsun (sevgi sehləri) də var.

Ovsun (sevgi sehri) — insanlar arasında, tez-tez baş verən və sehrbazlar tərəfindən edilən, bir cadu növüdür. Beləliklə, əgər qadın, ərinin başqası ilə evlənmək istədiyini bilsə, sehrbazın yanına qaçır və ərinin onu sevməsi üçün, onun yaxasına amulet düzəltdirir.

Rəsulullah ﷺ demişdir: ***“Qadağan edilmiş ruqya, amulet və ovsun — şirkdir”*** (“Səhih əl-Cami” 1628).

Həmçinin, Rəsulullah ﷺ demişdir: ***“Kim, öz üzərinə bir şey asarsa, ona həvalə olunar”*** (“Səhih ət-Tirmizi” 2072).

Beləliklə, bizə aydın oldu ki, xurafat, amulet, cadu və qadağan olunmuş *ruqya* — şirkdir. Ey Allahın bəndələri, şirk, zülmətlərin üstündə zülmət, dünya və əbədi həyatda bir fəlakətdir. Şirk — günahların ən böyüyüdür. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Sizə, hansı günahların ən ağır olduğunu deyimmi?”*** və bunu üç dəfə təkrarladı. İnsanlar dedilər: “Əlbəttə, ya Rəsulullah”. O dedi: ***“Bu, Allaha şərik qoşmaq, atanaya hörmətsizlik etməkdir”*** — O, söykənərək uzanmışdı, sonra oturub dedi:

“Və yalandan şahidlik etmək”. Və o, bu sözləri təkrarlamağa davam etdi, ta ki, biz: ***“Ah, kaş o sussaydı!”*** deyənə qədər”. (əl-Buxari 2654, Muslim 87)

Şirk ən böyük günahlardan biridir. İbn Məsud, (Allah ondan razı olsun) Peyğəmbərdən ﷺ soruşdu: “Ən böyük günah nədir?” Peyğəmbər ﷺ belə cavab verdi ki: ***“Allah, səni yaratdığı halda, digər kimisə, Allaha bərabər tutmaq”.*** Yəni, Allah səni yaratmışdır, amma sən, Ona şəriq qoşursan.

Şirk - əməlləri batil edir. Əgər sən, müşrik olaraq, Qiyamət günü, dağ boyda, yaxşı əməllərlə gəlsən, Allah yanında, onlar üçün bir mükafat tapa bilmərsən.

Uca Allah buyurur: ***“Biz, onların etdikləri əməllərə baxdıqdan sonra, onları sovrulmuş toz dənəciklərinə çevirərik”.*** («Furqan» surəsi, 23-cü ayə)

Uca Allah, həmçinin buyurur ki: ***“Əgər (Ona) şəriq qoşsaydılar, əlbəttə, etdikləri əməllər puç olardı”.*** («Ənam» surəsi, 88-ci ayə)

Uca Allah, həmçinin buyurur ki: “Sənə və səndən əvvəlkilərə, belə vəhy olunmuşdur: ***“Əgər şəriq qoşsan, əməlin puç olacaq və mütləq ziyana uğrayanlardan olacaqsan”.*** («əz-Zumər» surəsi, 65-ci ayə)

Şirk, yalnız həqiqi tövbə ilə bağışlanır. Uca Allah buyurur: ***“Şübhəsiz ki, Allah, Ona şəriq qoşmağı bağışlamayacaq. Bundan başqa olan (günahları) isə, istədiyi kimsəyə bağışlayacaqdır. Allaha şəriq qoşan şəxs, əlbəttə ki, dərin bir azgınlığa düşmüşdür”.*** («Nisa» surəsi, 116-cı ayə)

Şirk — onu edəni, Cənnətdən məhrum edir və Cəhənnəmə aparır. Uca Allah buyurur: ***“Şübhəsiz ki, Allah Məryəm oğlu Məsihdir” – deyənlər, artıq kafir oldular. Məsih isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şəriq qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”.*** («Maidə» surəsi, 72-ci ayə)

Fayda verən Allahdır, zərər verən Allahdır. Tövhid əhli olan mömin, sağlam etiqad-əqidə sahibi, bu dünyada rahat yaşayır. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Möminin halı necə də heyratamizdir! Həqiqətən, onun başına gələn hər şey, onun üçün xeyirlidir və bu, mömindən başqa heç kimə verilmir: əgər bir şey***

onu sevindirəsə, o Allaha şükür edər, bu da onun üçün xeyirli olar, əgər ona bəla gəlsə, o buna səbr edər və bu da həmçinin onun üçün xeyirli olar". (Muslim 2999)

Peyğəmbər ﷺ İbn Abbasa (Allah ondan razı olsun) dedi: "Ey oğlan, mən sənə bir neçə kəlmə öyrədəcəyəm: ***"Allahı yad et ki, O da səni qorusun, Allahı yad et ki, Onu önündə tapasan. Əgər bir şey istəmək istəyirsənsə, Allahdan istə, əgər kömək diləmək istəyirsənsə, bunun üçün Allaha üz tut və bil ki, bütün insanlar, sənin üçün faydalı bir iş görmək üçün bir araya gəlsələr, sənə ancaq Allahın təqdir etdiyinə görə fayda verərlər, əgər onlar, sənə zərər vermək üçün bir araya gəlsələr, ancaq Allahın sənin üçün təqdir etdiyinə görə sənə zərər verərlər, çünki artıq qələmlər qalxıblar və səhifələr qurumuşdurlar***".

(ət-Tirmizi, 2516)

Bütün əməllər, Allaha qayıtmalıdır və Ona qayıdacaqdır.

Allahım! Həqiqətən, biz Səndən faydalı elm, qəbul edilən əməl, Allahdan qorxan qəlb, Allahı zikr edən bir dil və bəlalara səbirli bir bədən istəyirik.

9. ALLAHIN, İLAHİLİKDƏ TƏKLİYİ (TÖVHİD ƏL-ULUHİYYƏ)

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, *ər-Rububiyyə tövhidindən* və ondakı şirkin təzahüründən danışdıq. Bizə aydın oldu ki, Rəbbimizin rəhm etdiyi şəxslərdən başqa, insanların bir çoxu, bu şirkə düşürlər, Böyük və Qüdrətli Rəbbimizin, bu haqda bizə xəbər verdiyi kimi: **“Onların çoxu, ancaq şərikin qoşaraq, Allaha iman gətirir”**. («Yusuf» surəsi, 106-cı ayə)

Bugünkü görüşümüz, Allahın izni ilə, ikinci növ tövhid haqqında olacaq və bu *tövhid əl-uluhiyyədir* (ibadətdə tövhid).

Onun mənası odur ki: Tək olan, Böyük və Qüdrətli Allahın, ibadətə layiq olduğuna, möminin qəti şəkildə əmin olması vacibdir. Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq məbud yoxdur, çünki Böyük və Qüdrətli Allah haqqdır. Onların, Ondan başqa yalvardıqları isə uydurmadır. Allahdan başqasına ibadət edən adamda isə, ağıl yoxdur.

Və insanın ağılına, belə bir sual gəlir ki, nə üçün ibadətə yalnız Allah layiqdir?

Cavab: Çünki, Böyük və Qüdrətli Allah, ibadətə layiqdir. Ruzi verən də Odur, dirildən də, öldürən də Odur. O, bütün işlərə hakim olan hökmdardır. O, ən Pak olandır, qorxmağa və ibadət edilməyə layiqdir. Necə ki, Uca Allah, özü haqqında buyurmuşdur ki: **“(Bilin ki,) Allah istəmədikcə, onlar xatırlaya bilməzlər. (Mütləq qüdrətindən) qorxub, çəkinməyə layiq olan da, bağışlamağa qadir olan da Odur!”** (Mudəssir surəsi, 56-cı ayə)

Pak və Uca Allah, Öz Kitabında, bunu bəndələrinə xatırladır və bunu onlar üçün hökm etmişdir. Əgər onlar, bunu dərk etsələr, Uca Allah onları, Özünə ibadət etməyə çağırır, necə ki, belə buyurur: “ **De: “Əgər bilirsinizsə, (deyin görüm) yer və onun üstündə olanlar kimidirlər?” Onlar: “Allahındır!” – deyəcəklər.**

De: “Bəs düşünüb, ibrət almayacaqsınızmı?” De: “Yeddi göyün Rəbbi və əzəmətli Ərşin Rəbbi kimdir?” Onlar: “Allahdır!” – deyəcəklər. De: “Bəs qorxmursunuzmu?” De: “Əgər bilirsinizsə, (deyin görüm) hər şeyin hökmü əlində olan, himayə edən, Özünün isə, himayəyə ehtiyacı olmayan kimdir?” Onlar: “Allahdır!” – deyəcəklər. De: “Bəs necə olur ki, aldanırsınız?”

(«Muminun» surəsi, 84-89-cu ayələr)

Tarix boyu insanlar, dünyanın Allaha məxsus olduğunu, insanları yaradanın, Allah olduğunu və dünyanı, Öz qullarından istədiyinə miras olaraq, verəcəyini bilmişlər. O, elə etdi ki, onlar bunu etiraf etdilər və bundan sonra, onları Özünə ibadət etməyə çağırdı, Böyük və Qüdrətli Allah bu haqda belə buyurmuşdur: **“O, göyləri və yeri icad edəndir. Onun zövcəsi olmadığı halda, övladı necə ola bilər? Hər şeyi O xəlq etmişdir. O, hər şeyi bilir. Budur Allah – sizin Rəbbiniz. Ondən başqa ilah yoxdur. Hər şeyin Yaradıcısı (Allahdır)! Elə isə, Ona ibadət edin! O, hər şeyi Qoruyandır”**. («Ənam» surəsi, 101-102-ci ayələr)

İnəklərə ibadət edənlər! Günəşə və aya, pula və vəzifəyə sitayiş edənlər! Nə üçün onlar, özlərini Yaradana ibadət etmirlər? Gözlər kor olmazlar, kökslərdə olan qəlblər kor olarlar.

Uca Allah buyurur: **“Ey insanlar! Sizi və sizdən öncəkiləri yaratmış, Rəbbinizə ibadət edin ki, bəlkə (Allahdan) qorxasınız. O, sizin üçün, yer üzünü döşəmə, göyü isə tavan etdi. Göydən su endirib, onunla sizin üçün, (növbənöv) məhsullardan ruzi yetişdirdi. Siz də, (bunu) bildiyiniz halda, (heç kəsi) Allaha tay tutmayın”**. («Bəqərə» surəsi, 21-22-ci ayələr)

Ey Müsəlmanlar! Şeyxulislam İbn Teymiyyə, Allah ona rəhmət etsin, dedi ki, ibadət: “Bu, Allahın sevdiyi, zahiri və batini, söz və əməllərdən razı qaldığı, hər şeyin ümumi adıdır”. Zahiri olanlar, məsələn: namaz, oruc, zəkat, həcc və sair. Daxili olanlar isə, məsələn: qorxu, ümid, Allaha tövbə, təvəkkül, sevgi və sair. Bütün bunları, yalnız Allaha həsr etmək lazımdır. Bu ibadət növləri, Qiyamət günü, Böyük və Qüdrətli Allah tərəfindən qəbul ediləcək və onları yerinə yetirən adam, ancaq dörd şərt yerinə yetirildiyi təqdirdə, Allah yanında savab qazanacaqdır.

Ey Allahın bəndəsi, bax gör ki, sən Allah Təaləyə etdiyin hər ibadətdə, bu şərtlərə əməl olunurmu, yoxsa ki, sən namaz qılırsan, amma eyni zamanda, Allahın rızası üçün deyil, digəri üçün qurban kəsirsən?

BİRİNCİ ŞƏRT — həqiqi, iqlaslı iman. Uca Allah buyurur: **“Mömin olaraq, yaxşı iş görən, kişi və qadınlara, əlbəttə gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə, onları mütləq mükafatlandıracağıq.”** («Nəhl» surəsi, 97-ci ayə)

O, həmçinin buyurur: **“İman gətirib, xeyirxah əməllər işləyənlərin məskəni isə, Firdovs bağları olacaqdır”.** («Kəhf» surəsi, 107-ci ayə)

İman və saleh əməl. Uca Allah buyurur: **“ And olsun axşam çağına! Həqiqətən, insan ziyan içərisindədir. Yalnız iman gətirib, yaxşı işlər görənlər və bir-birinə haqqı məsləhət görənlər və bir-birinə səbrli olmağı məsləhət edənlərdən başqa”.** («Əsr» surəsi, 1-3-cü ayələr)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **“De: “Mən Allaha iman gətirdim”, sonra düz yolda ol”.** (Muslim, 38)

Xeyirli əməllər, həqiqi imanla bərabər, Allah dərğahında qəbul olunurlar. Xeyirli əməllər, pis etiqadla, Allah dərğahında qəbul olunmazlar. İman - hər şeydən öncədir, etiqad-əqidə — hər şeydən öncədir, sonra isə, düz yolda olmaq lazımdır. Əməllər — düzgün etiqaddan və imandan sonra gəlirlər, əxlaq — etiqaddan və imandan sonra gəlir, ədəb — etiqaddan və imandan sonra gəlir. Əgər ədəb, hər şeydən üstün olsaydı, Peyğəmbər ﷺ buyurardı: “Düz yolda ol, sonra de: “Mən Allaha iman gətirdim!” Lakin o ﷺ kişiye dedi ki: **“Mən Allaha iman gətirdim”-de, sonra düz yolda ol**”. Etiqad-əqidə hər şeydən əvvəl gəlir: namazdan əvvəl, xeyri əmr etməkdən və pislili qadağan etməkdən əvvəl gəlir.

İKİNCİ ŞƏRT — Allah rızası üçün iqlas. Əməllərdə iqlas - əməldə Allah rızası üçün səy göstərməkdir. Əgər namaz qılırsansa, onu şöhrət və göstəriş üçün deyil, Allah rızası üçün qıl. Əgər bəyəniləni (yaxşılığı) əmr edib, məqbul olmayanı (pisi) qadağan edirsənsə, bununla Allahın rızasını arzu et. Bütün saleh əməlləriniz, Uca və Mübarək Allah rızası üçün olsun.

Uca Allah buyurur: **“Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, həniflər kimi ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də elə budur!”** («Beyyinə» surəsi, 5-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Sən də, dinin yalnız Allaha məxsus olduğuna (iman gətirərək) Ona ibadət et!”** («əz-Zumər» surəsi, 2-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Hər kim ixlasla “Lə iləhə illəllah” desə, Cənnətə daxil olar”** (“Səhih əl-Cami” 6433).

Həmçinin o ﷺ buyurmuşdur: **“Həqiqətən, əməllər yalnız niyyətlərə görə ölçülülər və həqiqətən də, hər bir insan, ancaq əldə etmək niyyətində olduğunu alacaqdır və buna görə də, Allaha və Rəsuluna hicrət etmək istəyən şəxs, Allaha və Rəsuluna hicrət edər, ancaq dünya üçün və ya evlənmək istədiyi bir qadına görə, hicrət edən kimsə ancaq hicrət etmək istədiyi şeyə hicrət edər”.** (əl-Buxari 1, Muslim 1907)

ÜÇÜNCÜ ŞƏRT — əməllərin sünnəyə uyğunluğu. Allahın dininə bidətlər daxil etmə və Sünnəyə zidd olmaqdan çəkin, necə ki, Uca Allah bu haqda buyurur: **“Peyğəmbər sizə nə verirsə, onu götürün, nəyi də qadağan edirsə, ondan çəkinin. Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah şiddətli cəza verəndir”.**

(«Həşr» surəsi, 7-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Kim, bizim bu işimizə, heç bir əlaqəsi olmayan bir şey gətirsə, rədd ediləcəkdir”.** (Muslim 1718)

DÖRDÜNCÜ ŞƏRT — şirkdən uzaqlaşmaq. Şirk - əməlləri batil edir. Əgər Qiyamət günü, dağlar kimi əməllərlə gəlsən, lakin Pak olan Allaha şərik qoşmusansa, o zaman əməllərin boşa çıxacaq. Uca Allah buyurur: **“Biz, onların etdikləri əməllərə baxdıqdan sonra, onları sovurulmuş toz dənəciklərinə çevirərik”.** («Furqan» surəsi, 23-cü ayə)

Uca Allah buyurur: **“Amma əgər, (Ona) şərik qoşsaydılar, əlbəttə, etdikləri əməllər puç olardı”.** («Ənam» surəsi, 88-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Əgər şərik qoşsan, əməlin puç olacaq”.**
(«əz-Zumər» surəsi, 65-ci ayə)

Əbu Hureyra rəvayət edir ki, Allah Elçisi ﷺ demişdir: **«Uca Allah buyurdu: «Mən, şərik olmağa möhtac deyiləm. Kim, Məndən qeyrisini, Mənə şərik qoşaraq, bir əməl etsə, onu da, onun şirkini də tərk edəram».** (Muslim 2985, 5300, 7666)

Allahu Təalə, təqvalı bəndələrini, Ona şərik qoşmadıqlarını bildirərək, vəsf etmişdir. Uca Allah buyurdu: **"Rəbbinə şərik qoşmayanlar".** («əl-Muminun» surəsi, 59-cu ayə)

“Ən heyvətli isə odur ki, — bizim yanımızda namaz qılan, öyüd-nəsihətlərimizi dinləyən, lakin eyni zamanda hər il, Şueyb (aleyhissalam) üçün qurban kəsən, bununla da Allaha yaxınlaşan qadınlar var! Allaha həmd olsun ki, o qadın soruşub, haqqı öyrəndikdən sonra, tövbə edib, Allaha tərəf döndü. Allahdan, onun tövbəsini qəbul etməsini diləyirik! Uca Allah, Muhəmməd ﷺ və ondan sonrakı ümmətinə əmr edərək, buyurur: **«De: “Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də, aləmlərin Rəbbi Allaha məxsusdur! Onun heç bir şəriki yoxdur. Mənə, belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanların birincisiyəm”**». («Ənam» surəsi, 162-163-cü ayələr)

Ey iman gətirənlər! *Tövhid əl-uluhiyyə, tövhidin* ən mühüm növlərindən biridir. Allahu Təalə, göyləri və yeri bunun üçün yaratdı. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Rəbbiniz göyləri və yeri, altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. İşləri yoluna qoyan Odur. Yalnız, Onun icazəsindən sonra, kimsə şəfaətçi ola bilər. Budur, Rəbbiniz Allah. Ona ibadət edin. Məgər düşünüb, ibrət almırsınız?”** («Yunus» surəsi, 3-cü ayə)

Allah, sizi məhz bu tövhid üçün yaratmışdır. Uca Allah buyurur: **“Mən, cinləri və insanları, ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım”.** («Zəriyət» surəsi, 56-cı ayə)
Hamımız öyrənmişik bu ayələri.

Sən, Allaha ibadət etmək üçün yaradılmışsan, ey Allahın qulu, dünyanın qulu olaraq, xəlv edilməmişən! Və ey Allahın qulu, Allah səni nə pulun, nə də başqa bir şeyin qulu olmaq üçün yaratmayıb. Lakin səni Öz qulu olaraq yaratmışdır.

Və bu tövhid növü üçün, Allah bəşəriyyətə elçilər göndərmişdir. Onlar, Böyük və Qüdrətli Allaha necə ibadət etməyi, insanlara izah etmək üçün gəlmişdilər.

Uca Allah buyurur: **«Biz, hər ümmətə: “Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun” – (deyə) elçi göndərdik. Onlardan kimisini, Allah - hidayət yoluna yönəltmiş, kimisinə də, azmaq nəşib etmişdir. Yer üzündə gəzib, dolaşın və görün (haqqı) yalan sayanların aqibəti necə oldu!”»** («Nəhl» surəsi, 36-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«Səndən əvvəl, elə bir elçi göndərməmişik ki, ona: “Məndən başqa, heç bir ilah yoxdur, Mənə ibadət edin!” – deyə vəhy etməyək”».** («Ənbiya» surəsi, 25-ci ayə)

Elçilərin hər biri, öz qövmünə gələrək, onları çağırır, dedilər ki: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin, sizin Ondən başqa məbudunuz yoxdur!” Bu tövhid üçün, Allah kitablar nazil etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Əlif. Ləm. Ra. (Bu,) Müdrik, (hər şeydən) Xəbərdar (olan Allah) tərəfindən, ayələri mükəmməlləşdirilmiş, sonra da ətraflı izah edilmiş, bir Kitabdır. (Bu ona görədir) ki, Allahdan başqasına ibadət etməyəsınız. Həqiqətən, mən Onun tərəfindən, sizi xəbərdar edən və müjdələyənəm”.** («Hud» surəsi, 1-2-ci ayələr)

“Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur” mənasını daşıyan *“Tövhid əl-Uluhiyyə”* Allahın bəndələri üzərindəki haqqıdır. Allahın, qulları üzərində haqqı - Ona ibadət etmələri və Ona heç bir şeyi şərik qoşmamalarıdır. Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: "Ey Muaz, bilirsənmi ki, Allahın qulları üzərində haqqı nədir?" O: “Ən yaxşısını, Allah və Rəsulu bilir” deyə cavab verdi. Peyğəmbər ﷺ isə dedi: **“Onlar, Allaha ibadət etsinlər və Ona heç bir şeyi şərik qoşmasınlar”.** (əl-Buxari 2856, Muslim 30)

Bizlərdən nə qədər insan - özümüz, ailəmiz və övladlarımız üzərində olan, Allahın haqqını tapdalayırıq?!

Tövhid əl-Uluhiyyə, Allahın qullar üzərindəki haqqıdır. Əgər biz, Allahın üzərimizdəki haqqını yerinə yetirsək, istədiyimizə və ümid etdiyimizə nail olarıq. Bunlardan:

Birincisi: Allah, bizi bu dünyada və axirətdə əzabdan xilas edəcəkdir. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **“Sən bilirsənmi ki, əgər onlar belə edərlərsə,**

onların Allah qarşısında haqqı nədir?" O: "Allah və Rəsulu daha yaxşı bilir" deyə cavab verdi. O da, dedi: **"Onları, əzaba düçar etməyəcəkdir".**¹

İkincisi: Allah bizə, yer üzündə qüdrət verəcək, yəni yer üzündə, İslam dövləti quracaq. İslam dövlətinin qurulmasından, gecə-gündüz danışanlara deyirik ki: Bu dövlət, ancaq Allahın, bizim üzərimizdəki haqqını, yerinə yetirdikdən sonra, bərqərar olacaq. Və heç kim, bizimlə mübahisə etməz, etiraz etməz ki, biz Allahın haqlarını ödəməkdə, nöqsanlara yol vermirik. Çünki, həqiqətən də biz, nöqsanlara yol veririk.

Uca Allah buyurur: **"Əgər siz, Allaha (Onun dininə) kömək göstərsəniz, O da, sizə kömək göstərər və ayaqlarınızı möhkəmlədir".** («Mühəmməd» surəsi, 7-ci ayə) Biz, Allaha kömək edirikmi, namazı vaxtında qılırıqmi? Faizdən imtina etməklə, Allaha kömək edirikmi? Biz, Allaha Onun şəriətini qurmaqla kömək edirikmi?

Uca Allah buyurur: **"Allah, sizlərdən iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri, varislər etdiyi kimi, onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün, onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu, sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar, Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şəriq qoşmurlar. Bundan sonra, küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir".** («Nur» surəsi, 55-ci ayə)

Biz, bütün bunları, tövhid əl-uluhiyyənin həyata keçməsi şərti ilə, alacağıq.

Üçüncüsü: Allah, bizi insan və cinlərdən olan şeytanlardan qoruyar. Uca Allah buyurur: **"Şübhəsiz ki, qullarım üzərində, sənə heç bir hökmün yoxdur. Yalnız sənə uyan, azğınlar istisnadırlar"** («Hicr» surəsi, 42-ci ayə).

Rəbbimin rəhm etdiyi kəslər istisna olmaqla, şeytanlar bizə sahib çıxır və bizə, Allahı zikr etməyi unutdurur. Gündüzlər, dünya işlərinin dalınca qaçıraq, gecələr isə fasiqlərlə vaxt keçiririk, bundan Allaha sığırıq.

Ey İslam ümməti! Bu yuxu, artıq uzandı! Uca Allah buyurur ki: **"Möminlərin qəlbinin, Allahın zikri və haqdan nazil olan (ayələr) üçün yumşalması, daha öncə, özlərinə Kitab verilmiş, uzun bir müddət keçdikdən sonra isə, qəlbləri**

¹ Əvvəlki mənbə.

sərtləşmiş, çoxusu da fasiq olmuş kimsələr kimi, olmaması vaxtı gəlib, çatmadımı?" («Hədid» surəsi, 16-cı ayə)

Məgər indi, Allaha qayıtmağın vaxtı deyilmi? İndi qadınlarımıza, hicab geyindirməyin vaxtı deyilmi? İndi, Allahın kitabına və Rəsulunun ﷺ sünnətinə qayıtmağın vaxtı deyilmi?

Dördüncüsü: Biz, sülh və əmin-amanlıq şəraitində yaşayacağıq. Sülh və əmin-amanlıq, biz yalnız tək olan Allaha qul olanda gələcək. O zaman, hər birimiz - özümüzü də, malımızı da, həyat yoldaşımızı və övladlarımızı da əmin-amanlıqda hiss edəcəyik. Uca Allah buyurur: **“Əgər bilirsinizsə, (deyin görüm) iki dəstədən hansı əmin-amanlıqda olmağa daha haqlıdır?” İman gətirdikdən sonra, imanlarına zülm qatışdırmayanları əmin-amanlıq gözləyir. Doğru yola yönəlmişlər də, məhz onlardır”**. («Ənam» surəsi, 81-82-ci ayələr)

Beləliklə, bu dünyada və əbədi Aləmdə uğur, bu növ tövhidi həyata keçirməklə əldə edilir. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Ruku edin, səcdəyə qapanın, Rəbbinizə ibadət edərək yaxşı işlər görün ki, bəlkə nicat tapasınız”**.

(«əl-Həcc» surəsi, 77-ci ayə)

Ey Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə, Öz dininə qaytar.

10. «LƏ İLƏHƏ İLLƏLLAH» SÖZLƏRİNİN MƏNASI VƏ ŞƏRTLƏRİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü *“Tövhid əl-Uluhiyyə”*-dən danışdıq və dedik ki, onun mənası, bundan ibarətdir ki; müsəlmana - möhkəm bir şəkildə, qəlbində əmin olması vacibdir ki, yalnız Allah ibadətə layiqdir, yəni Allahdan başqa ibadətə layiq olan yoxdur. *“Lə iləhə illəllah”*-ın mənası da budur.

Bugünkü görüşümüz *“Lə İləhə İlləllah”* mövzusunda olacaq.

Ey İslam ümməti! *“Lə iləhə illəllah”* tövhid kəlmələridir və Allahu Təalə, məxluqları, bunun üçün yaratmışdır. Uca Allah buyurur: **“Mən, cinləri və insanları, ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım”**. («Zəriyət» surəsi, 56-cı ayə)

“Lə iləhə illəllah” – Allah Rəsulunun ﷺ və səhabələrin (Allah onlardan razı olsun) şəhid olmaq üçün, uğrunda vuruşduğu şey — tövhid kəlmələridirlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Mənə əmr olundu ki, bu insanlar, Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah olmadığına və Muhəmmədin — Allahın Rəsulu olduğuna, şəhadət verənə, namaz qılmağa və zəkat verməyə başlayana qədər, onlarla vuruşum və əgər bütün bunları edərlərsə, gələcəkdə yalnız İslam şəriəti ilə, onlardan məhrum edilə bilən, qanlarını və mallarını, məndən qoruyarlar və bundan sonra, onlardan haqq-hesab tələb etməyə, yalnız Allahın haqqı çatar”**. (əl-Buxari 25)

“Lə iləhə illəllah” tövhid kəlmələridirlər və kim, bunları söyləyib, Muhəmmədin ﷺ Allahın elçisi olduğuna şəhadət verərsə, İslama daxil olar və müsəlmanlardan olar və həmin müsəlmanın da, malı və qanı haram olar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur (Lə iləhə illəllah)” deyənin və Allahdan başqa, ibadət edilən, hər bir şeyi inkar edən şəxsin, malı və qanı haram olar və bundan sonra, yalnız Allah, onlardan haqq-hesab tələb edə bilər”**. (Muslim, 23)

“Lə iləhə illəllah” — imanın ən yüksək qoludur. Peyğəmbər ﷺ demişdir: “İmanın yetmişdən çox (və ya altmışdan çox) qolu vardır. Onların ən yaxşısı “Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur” kəlməsidir. Ən kiçiki isə — insanları narahat edən şeyləri, yoldan götürməkdir və həya da imanın qollarındandır” (Muslim 35).

“Lə iləhə illəllah” — tövhid kəlmələridir və kim bunları, ölüm yatağında desə, sonra isə ruhu, Yaradanına yüksəlsə, o adam Cənnətə daxil olar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: “Son sözü “Allahdan başqa, ibadətə layiq haqq, ilah yoxdur” kəlməsi olan şəxs - Cənnətə daxil olar” (“Səhih əl-Cami” 6479).

“Lə iləhə illəllah” - tövhid kəlmələridirlər və onları deyən şəxsin - Cəhənnəmdə əbədi qalmasına mane olurlar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: “Həqiqətə, Allah, Onun rızasını diləyərək “Lə iləhə illəllah” deyən kəs üçün, Cəhənnəmi haram etmişdir” (Muslim 33).

Şəfaətlə bağlı hədisdə, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, mələklərə belə buyurur: *“Qəlblərində, xardal dənəsi ağırlığında iman olanları çıxardın!”* (əl-Buxari 22, Muslim 184).

Ey İslam ümməti! Bilin ki, *“Lə iləhə illəllah”* Allahın, Özü haqqında şəhadət verdiyi, tövhid kəlmələridir. Mələklər və məxluqlarından olan elm sahibləri, Onun barəsində şahidlik etdilər. Uca Allah buyurur: **“Allah, Özündən başqa tanrının ol-madığına şahidlik etdi, mələklər və elm sahibləri də (şahidlik etdilər). (Allah əbədi olaraq) ədalətli olmaqdadır. Ondan başqa ilah yoxdur, Qüdrətlidir, Müdrikdir”**. («Ali İmran» surəsi, 18-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar! Öz-özünə belə bir sual yaranır ki: *“Lə iləhə illəllah”* kəlməsi, onu deyən və ona bağlı olan hər kəsə, bu dünyada və əbədi aləmdə, fayda verəcəkmi? Cavab: yox! Bəs niyə? Çünki münafıqlar, hər zaman və hər yerdə *“Lə iləhə illəllah”* deyərək, şəhadət vermiş və Muhəmmədin ﷺ Allah Rəsulu olduğuna şəhadət vermişlər. Ancaq eyni zamanda, onlar Cəhənnəm odun ən aşağı təbəqəsində olacaqlar. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən münafıqlar, Odun ən aşağı təbəqəsində olacaqlar və sən onlara heç bir köməkçi tapa bilməzsən”**.

(«Nisa» surəsi, 145-ci ayə)

Bizim heyvətamiz dövrümüzdə, bir çox insanlar “*Lə iləhə illəllah*” deyib, Muhəmmədin ﷺ Allah elçisi olduğuna şəhadət verirlər, lakin “*Lə iləhə illəllah*”ın, onlarla heç bir əlaqəsi yoxdur! Və onlar, Odun ən aşağı təbəqəsində olacaqlar! Çünki onlar, ağızları ilə deyirlər, lakin qəlbləri küfr içindədir. Uca Allah buyurur ki: **“Onlar, qəlblərində olmayanı, ağızları ilə deyirlər”**. («Ali İmran» surəsi, 167-ci ayə)

Və onlar deyirlər: **“İnsanlar arasında elələri də vardır ki, mömin olmadıqları halda: “Allaha və Axirət gününə inanırıq” – deyirlər. Halbuki onlar, kafirdirlər. Onlar, Allahı və iman gətirənləri aldatmağa çalışırlar. Halbuki, yalnız özlərini aldadır və (bunu) anlamırlar”**. («Bəqərə» surəsi, 8-9-cu ayələr) Onlar, ağızları ilə “*Lə iləhə illəllah*” dedilər, lakin qəlbləri ilə, onu inkar etdilər və onun tərəfdarlarına da düşmənçilik etdilər!

O ki, qaldı “*Lə iləhə illəllah*” deyib, onun şərtlərini və tələb etdiyi şeyi yerinə yetirənə, o adam həm bu dünyada, həm də əbədi həyatda, bu kəlmədən faydalanar və onun tərəfdarlarından olar.

Ey Müsəlmanlar! “*Lə iləhə illəllah*”ın — səkkiz şərti vardır və kim, ona uyğun olaraq, əməllər etməyə başlasa, bu kəlmə həm bu dünyada, həm də əbədi dünyada, ona kömək edər və o adam, bu kəlmənin tərəfdarı olar. Bu şərtləri, aşağıda qeyd edəcəyəm və siz, Qiyamət günü, Allahın hüsurunda, onlara görə soruşulacaqsınız. Kim, Allahın əzabından xilas olmaq istəyirsə, “*Lə iləhə illəllah*”ın tərəfdarlarından olmaq üçün, bu şərtləri bilməli və onlara uyğun, hərəkət etməlidir.

BİRİNCİ ŞƏRT: onun mənasını bilmək. “*Lə iləhə illəllah*” deyən hər kəs, onun mənasını bilməlidir. “*Lə iləhə illəllah*” deyənlərin çoxu, onun mənasını anlamırlar. Uca Allah buyurur: **“Bil ki, Allahdan başqa (ibadətə layiq olan) heç bir məbud yoxdur. Sən, həm öz günahlarının, həm də mömin kişilərlə, mömin qadınların bağışlanmasını dilə. Allah, gəzib-dolaşdığınız yeri də, gecələyəcəyiniz məskəni də bilir”**. («Muhəmməd» surəsi, 19-cu ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Kim, Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah olmadığını bildiyi halda ölərsə, Cənnətə daxil olar”**. (Muslim, 26)

Bil ki, ey Allahın qulu, “*Lə iləhə illəllah*” inkar və təsdiqdir. “La iləhə” – ibadətə layiq, məbud yoxdur deməkdir – bu, inkardır. “İlləllah” isə – Allahdan başqa

deməkdir – təsdiqdir. Sən, hər hansısa bir, ibadət olunan varlığa münasibətində, onun ibadət haqqını inkar etməlisən və ibadət haqqını yalnız Allaha münasibətdə təsdiq etməlisən, çünki Allah — haqqdır, Ondan başqa ibadət edilənlər isə — yalan, batildirlər.

Ey İslam ümməti! *“Lə iləhə illəllah”* haqqında məlumatsızlıq, bir çox insanı şirkə qərq etmişdir, amma halbuki, o adamlar doğru iş gördüklərinə inanırlar. Bunlar, Musanın (aleyhissalam) qövmüdür və Allah onları düşmənlərindən xilas etmişdir. Onlar, dənizi keçib, o biri sahilə çatdıqda, Allaha şərik qoşaraq, bütələrinin yanında olan, bir dəstə adamın yanından keçdilər. **«Onlar dedilər: “Ey Musa! Onların tanrıları olduğu kimi, bizim üçün də bir tanrı düzəlt”. (Musa) dedi: “Həqiqətən siz, cahil bir tayfasınız”».** («Əraf» surəsi, 138-ci ayə)

(Musa) dedi: “O, sizi aləmlərdən üstün etdiyi bir halda, mən sizin üçün, Allahdan başqa tanrımı axtaracağammi?” («Əraf» surəsi, 140-cı ayə)

Kim *“Lə iləhə illəllah”* deyib, Allahdan qeyrisini çağırırsa, onun *“Lə iləhə illəllah”*-dan xəbəri yoxdur. *“Lə iləhə illəllah”* deyən, amma eyni zamanda yaxınlarının və əməlisalehlərin qəbirləri ətrafında təvaf edənin *“Lə iləhə illəllah”*-dan xəbəri yoxdur. Bu sözləri söyləyənin, onların mənasını bilməsi vacibdir.

İKİNCİ ŞƏRT: Şübhə ilə, bir araya sığmayan əminlik. Yəni *“Lə iləhə illəllah”* deyən, bu sözlərə qəlbində əmin olmalıdır. Böyük və Qüdrətli olan Allah, Öz Kitabında möminləri, sadıq bəndələrini, şübhə etməmələri ilə vəsf etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Möminlər, ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən, sonra heç bir şəkk-şübhəyə düşməyən, Allah yolunda, malları və canları ilə cihad edənlərdir! (İmanlarında) sadıq olanlar da - məhz onlardır!”** (Hucurat surəsi, 15-ci ayə)

Və Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Şəhadət verirəm ki, Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq məbud yoxdur və mən, Allahın Rəsuluyam və əgər Allahın bəndələrindən hər hansı biri, bu iki şəhadəti, öz azuqə ehtiyatında saxlayaraq, onların doğruluğuna şəkk-şübhə etmədən, Allahla qarşılaşarsa, şübhəsiz ki, Cənnətə daxil olar!”*** (Muslim 27)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ Əbu Hureyrəyə dedi: ***“Bu bağdan kənarda rastlaşdığın və Allahdan başqa, ibadətə layiq İlahın olmadığına, qəlblərində amin olaraq, şəhadət verən, hər kəsi — Cənnətlə müjdələ”***. (Muslim 31)

Rəbbimiz, münafıqları *“Lə iləhə illəllah”*-a şəkləri ilə vəsf etmişdir. Uca Allah buyurur ki: ***“Qəlbləri, şəkk-şübhəyə düşənlər. Onlar, öz şübhələri içində, tərəddüd edirlər”***. («Tövbə» surəsi, 45-ci ayə)

Yəni, onların qəlbləri şəkk edər, şübhələrinə görə, tərəddüd edərlər. Buna görə də, həqiqətən, münafıqlar - imanla, küfr arasında tərəddüd edirlər.

Uca Allah buyurur: ***“Onlar (imanla küfrün) arasında tərəddüd edirlər, nə bunlara (möminlərə) nə də onlara (kafirlərə) tərəf olurlar. Allahın azdırdığı şəxs üçün, heç bir yol tapa bilməzsən”***. («Nisa» surəsi, 143-cü ayə)

ÜÇÜNCÜ ŞƏRT: Qəlb, dil və əzalarla *“Lə iləhə illəllah”*ın vacib etdiyi şeyləri və onun özünü qəbul etmək. *“Lə iləhə illəllah”* deyən şəxs üçün, onun şərtlərini qəbul etmək vacibdir. Böyük və Qüdrətli Allah *“Lə iləhə illəllah”* deyən mömin bəndələrini — eşidib, itaət etmələri ilə vəsf etmişdir. Uca Allah buyurur: ***“Aralarında hökm vermək üçün, Allahın və Onun Elçisinin yanına çağırıldıqda, möminlərin sözü ancaq: “Eşidirik və itaət edirik!” – demələridir. Nicat tapanlar da - məhz onlardırlar”***. («Nur» surəsi, 51-ci ayə)

Və kafirləri belə vəsf etdi ki, onlara: *“Lə iləhə illəllah”* söyləyin deyildiyi zaman, onlar təkəbbür göstərirlər. Uca Allah buyurur: ***“Çünki onlara: “Allahdan başqa (ibadətə layiq olan) məbud yoxdur!” – deyildikdə, təkəbbür göstərirdilər”***

(«Saffat» surəsi, 35-ci ayə).

Bu günümüzdə, nə qədər insana *“Lə iləhə illəllah”* deyin, Ondan hökm istəyin, Onun kölgəsində yaşayın, Onun yolunda cihad edin” deyildikdə; onların təkəbbür göstərdiyini görürsən?! Onlar deyirlər ki: “Biz, öz məbudlarımızı, həddi aşanlara və çətinləşdirənlərə görə tərk edəcəyikmi?” Aləmlərin Rəbbi olan, Allahdan başqa, heç kəsə güc və qüdrət yoxdur.

DÖRDÜNCÜ ŞƏRT: *“Lə iləhə illəllah”*-a təslim olmaq və itaət etmək. Yəni *“Lə iləhə illəllah”* deyən adam, bu şəhadətə və onun gətirdiyinə təslim olmalıdır. Uca

Allah buyurur: **“Əzab, sizə gəlməmişdən öncə, Rəbbinizə üz tutun və Ona itaət edin. Sonra sizə heç bir kömək olunmaz”**. («əz-Zumər» surəsi, 54-cü ayə)

Yəni Rəbbinizə qaydın. Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Yaxşı əməl sahibi olub, özünü Allaha təslim edən şəxs, ən möhkəm dəstəkdən yapışmış olar. Bütün işlərin sonu, Allaha qayıdır”**. (Loğman surəsi, 22-ci ayə)

Yəni, Allaha təslim olan şəxs, tövhid əhli olaraq *“Lə iləhə illəllah”* dan yapışmışdır.

BEŞİNCİ ŞƏRT: yalanla bir araya sığmayan doğruluq. *“Lə iləhə illəllah”* deyən şəxs, onları qəlbdən, doğru şəkildə deməlidir. İnsanların çoxu *“Lə iləhə illəllah”* deyir, lakin onlar, insanların ən yalançılarıdır. Uca Allah buyurur: **“Əlif. Ləm. Mim. İnsanlar elə güman edirlər ki, təkcə: “İman gətirdik!” – demələri ilə, onlardan əl çəkiləcək və onlar imtahan edilməyəcəklər? Biz, onlardan öncəkiləri də sınaqdan keçirmişdik. Sözsüz ki, Allah doğru danışanları da, yalançıları da, aşkara çıxardacaqdır”**. («Ənkəbut» surəsi, 1-3-cü ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“İnsanlar arasında elələri də vardır ki, mömin olmadıqları halda: “Allaha və Axirət gününə inanırıq” – deyirlər”**.

(«Bəqərə» surəsi, 8-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Hər kim, Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah olmadığına və mənim, Allahın Rəsulu olduğuma, qəlbdən şəhadət verərsə, Allah cəhənnəm odunu ona haram edər”***. (əl-Buxari 128, Muslim 32)

ALTINCI ŞƏRT: iqlas. *“Lə iləhə illəllah”* deyən şəxs, ibadətini yalnız Allaha həsr etməlidir və başqa heç kimə etməməlidir. Kim, ibadətinin bir hissəsini, Allahdan qeyrisinə həsr edərsə, Allaha şərik qoşmuş və şirk etmiş olar. Uca Allah buyurur: **“Doğrusu, əsl din ancaq Allaha məxsusdur”**. («əz-Zumər» surəsi, 3-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, həniflər kimi ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də elə budur!”** («Beyyinə» surəsi, 5-ci ayə)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurur: ***“Qiyamət günü, mənim şəfaətim sayəsində, insanların ən xoşbəxti, o kəs olar ki, qəlbində iklasla deyər: “Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur”*** (əl-Buxari 99).

O ﷺ həmçinin, demişdir: ***“Həqiqətən, Allah: “Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur” deyən və bununla, Allahın rızasını diləyən şəxs üçün, cəhənnəm odunu haram etmişdir”***. (əl-Buxari 425, Muslim 33)

YEDDİNCİ ŞƏRT: Lə iləhə illəAllah dəyənlərin, tərəfdarlarına olan sevgi. Uca Allah buyurur: ***“İnsanlardan elələri də vardır ki, Allahdan qeyrilərini (Ona) tay tutur, onları da, Allahı sevdikləri kimi sevirlər. İman gətirənlərin isə, Allaha olan sevgisi daha güclüdür. Kaş zülm edənlər, əzabı gördükləri zaman, bütün qüdrət və qüvvətin, Allaha məxsus olduğunu və Allahın şiddətli əzab verdiyini görəydilər”*** («Bəqərə» surəsi, 165-ci ayə).

Həmçinin, Uca Allah buyurur: ***«De: “Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də aləmlərin Rəbbi Allaha məxsusdur! Onun, heç bir şəriki yoxdur. Mənə, belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanların birincisiyəm”»*** («Ənam» surəsi, 162-163-cü ayələr)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***“İmanın şirinliyini, üç xüsusiyyəti olan şəxs hiss edər: Allahı və Rəsulunu hər şeydən çox sevən, hər hansı bir digər şəxsi, yalnız Allah rızası üçün sevən və alova atılmağı istəmədiyi kimi, Allah onu küfrdən xilas etdikdən sonra, yenidən küfrə qayıtmağı istəməyən şəxs”***

(əl-Buxari 16, Muslim 43)

SƏKKİZİNCİ ŞƏRT: Tağuta inanmamaq. Tağutlar — Allahdan başqa, ibadət edilən hər şeydir, amma bir şərtlə ki, bu tağutlar, özlərinə ibadət olunmağa razıdırlarsa. Əgər insan, digər insanların, ona ibadət etməsindən razıdırsa, o adam - tağutdur. Uca Allah buyurur: ***“Dində məcburiyyət yoxdur. Artıq doğru yol, azgınlıqdan aydın fərqlənir. O kəs ki, tağutu inkar edib, Allaha iman gətirərsə, heç vaxt qırılmayan, ən möhkəm dəstəkdən yapışmış olar. Allah Əşidəndir, Biləndir”***. («Bəqərə» surəsi, 256-cı ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur (Lə iləhə illəllah)” deyən və Allahdan başqa, ibadət edilən hər şeyə, küfr edən adamın, malı və qanı haram olar, o zaman onlardan, ancaq Allah haqq-hesab tələb edə bilər***” (Muslim, 23).

Allahdan diləyirəm ki, bizi və sizi “Lə iləhə illəllah” kəlməsinin mənasını düzgün anlamağa yönəltsin və bizi onun ardıcıllarından etsin.

11. “LƏ İLƏHƏ İLLƏLLAH”IN TƏLƏBLƏRİNDƏN — DOSTLUQ VƏ DÜŞMƏNÇİLİK

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü “*Lə iləhə illəllah*” haqqında danışdıq və dedik ki, onun mənası: Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq məbud yoxdur deməkdir.

Biz dedik ki: “Kim, qəlbən “*Lə iləhə illəllah*” desə, onun şərtlərini yerinə yetirsə və vacib etdiyinə uyğun əməllər etsə, o adam “*Lə iləhə illəllah*”-ın ardıcılardan olar və “*Lə iləhə illəllah*” o adama, bu dünyada və axirətdə fayda verər.

Ey Allahın qulları! Bugünkü mövzumuz, Allahu Təalənin izni ilə, “*Lə iləhə illəllah*”-la bağlı, mühüm bir məsələ haqqında olacaq, bu da, kimlərlə dostluq etmək və kimlərdən uzaq durmaq məsələsidir. “*Lə iləhə illəllah*”-ın tələb etdiyi şey — dostluq etmək və ya uzaq durmaqdır. Yəni, “*Lə iləhə illəllah*”-ı qəlbən, doğruluqla deyən müsəlman, mütləq - küfrə və “*Lə iləhə illəllah*”-a küfr edənlərə qarışmamalıdır. Necə ki, imanı sevmək və onu sevən “*Lə iləhə illəllah*” deyənləri də sevmək vacibdir. Uca Allah buyurur: **“O kəs ki, tağutu inkar edib, Allaha iman gətirərsə, heç vaxt qırılmayan, ən möhkəm dəstəkdən yapışmış olar. Allah Əşidəndir, Biləndir”**. («Bəqərə» surəsi, 256-cı ayə)

Salehlərdən bəziləri demişdilər ki: “Həqiqətən insan, şirki tərk edib, kafirlərlə düşmənçilik etməyə başlayana qədər, yalnız Allaha ibadət etsə belə, onun İslamı düzgün olmaz”.

Dostluq etmək və ya uzaq durmaq — imanın tamlığının göstəricisidir. Peyğəmbər ﷺ buyurur: **“Hər kim, Allah üçün sevibsə, Allah üçün nifrət edibsə, Allah rizası üçün veribsə, Allah üçün qadağan edibsə, o zaman, həmin adam, öz imanını kamilliyə çatdırmış olar”**. (Əbu Davud 4681)

Dostluq etmək və ya uzaq durmaq — imanın ən möhkəm bağlarındanır. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“İman bağlarının ən etibarlısı — Allah üçün dostluq,**

Allah üçün düşmənçilik, Allah üçün sevgi və Onun üçün uzaq durmaqdır”.

(“Səhih əl-Cami” 2539)

Dostluq etmək və ya uzaq durmaq — səni, Allaha yaxın olanlardan edər. Allah, o cür adam haqqında belə buyurmuşdur: **“Şübhəsiz ki, Allahın dostlarının heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. Onlar, iman gətirmiş və (Allahdan) qorxmuşlar. Dünya həyatında da, axirətdə də onlara müjdə vardır. Allahın kəlmələri əsla dəyişilməz. Bu, böyük uğurdur”.**

(«Yunus» surəsi, 62-64-cü ayələr)

İbn Abbas (Allah ondan razı olsun) demişdir: “Hər kim, Allah üçün sevər, Allah üçün nifrət edər, Allah üçün düşmənçilik edərsə, bununla o şəxs Allahın himayəsinə nail olar. Və bəndə, belə olmadıqca, namazı və orucu çox olsa da belə, imanın şirinliyini dadmaz”.¹ Yəni, Allah üçün sevib, Onun üçün düşmənçilik etməyə qədər, imanın şirinliyini dadmaz.

Ey İslam ümməti! «الولاء» (əl-valə) sevmək, kömək etmək, tabe olmaq və yaxınlaşmaqdır. Bizim “filankəs-filankəsi sevir” sözüümüz, onu sevdiyini, ona kömək etdiyini, onun ardınca getdiyini, ona yaxınlaşdığını göstərir.

Möminin sevgisi — Allaha, Onun Rəsuluna və “*Lə iləhə illəllah*” deyən, onun şərtlərini yerinə yetirən və bu şəhadətin tələb etdiyi kimi, əməllər edən, bütün möminlərə qarşı, biruzə edər.

Rəbbimizin Kitabından dəlil, Uca Allahın bu sözləridir: **“Sizin himayədarınız yalnız Allah, Onun Elçisi və iman gətirənlərdir. Onlar (Allaha) boyun əyərək, namaz qılır və zəkat verirlər. Kim - Allahı, Onun Elçisini və iman gətirənləri (özünə) dost tutarsa, (bilsin ki,) qələbə çalanlar da, məhz Allahın firqəsidir”.** («Maidə» surəsi, 55-56-cı ayələr)

Ey müsəlmanlar! Rəbbimiz, öz kitabında, ilk nəsil müsəlmanların öz aralarında və qiyamət gününə qədər, onların yolu ilə gedənlərin öz aralarında, necə bir sevginin olması haqqında, bizə bildirmişdir ki, biz də onlar kimi olaq və Qiyamət günü, onlarla birlikdə toplanaq. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, mühacirlərin xüsusiyyətləri haqqında, bizə xəbər verib. Uca Allah buyurur ki:

¹ “Hilyat əl-övliya” 1/312, “Cami’ul-‘ulum və əl-hikam” səh.30.

“(Qənimət həmçinin) yurdlarından qovulmuş və mallarından məhrum olunmuş, yoxsul mühacirlərə məxsusdur. Onlar, Allahın mərhəmətini və razılığını qazanmağa can atır, Allaha və Onun Elçisinə kömək edirlər. Doğru olanlar da - məhz onlardır!”. («Həşr» surəsi, 8-ci ayə)

Onlar - Allaha, Onun Elçisinə və möminlərə olan sevgilərində doğru idilər. Onlar, Allaha olan sevgisi və Ona yaxın olduqları üçün, yurdlarından qovulmuş, mallarından məhrum edilmişlər. O, Böyük və Qüdrətli Allah, Mədinədə mühacirlərini qarşılayan, ənsarlar haqqında, belə demişdir: **“(Mühacirlərdən, Mədinədə) əvvəl (orada) yurd salmış və iman gətirmiş kimsələr, öz yanlarına hicrət edənləri sevir, onlara verdiklərinə görə, qəlblərində peşmançılıq hissi duymurlar. Hətta özləri, ehtiyac içində olsalar da belə, onları özlərindən üstün tuturlar. Nəfsinin tamahından qorunan kimsələr, nicat tapanlardır!”**. («Həşr» surəsi, 9-cu ayə)

Ənsarlar, Allaha məhəbbət və Ona yaxın olduqları üçün, mühacirləri Mədinədə qarşıladılar, mallarını mühacirlərə verdilər və Allaha olan sevgilərinə görə, onları öz evlərində yerləşdirdilər. Onlardan sonra gələnlər və onların yolu ilə gedənlər isə, özlərindən əvvəlkiləri, Allah rızası üçün sevirilər. Uca Allah buyurur: **“(Səhabələrdən) sonra gələnlər deyirlər: “Ey Rəbbimiz! Bizi və bizdən əvvəl, iman gətirmiş qardaşlarımızı bağışla. Bizim qəlbimizdə, iman gətirənlərə qarşı nifrət və həsədə yer vermə. Ey Rəbbimiz! Həqiqətən də, Sən Şəfqətlisən, Mərhəmətlisən!”** («Həşr» surəsi, 10-cu ayə)

Mühacirlər, Allah sevgisinə görə, evlərini tərk etdilər, ənsarlar isə, Allah rızası üçün məhəbbətlə, onları öz evlərinə qəbul etdilər. Onlardan sonra gələnlər isə, Allah rızası üçün, sevgi ilə, onlar üçün dua edirlər. Beləliklə, əgər möminlər arasında yaxınlıq, Allah rızası üçün qurularsa, o zaman Allah Öz Kitabında, onları təsvir etdiyi kimi, aralarındakı qardaşlıq da doğru olar. Uca Allah buyurur: **“Möminlər, həqiqətən də qardaşdirlər. Elə isə, qardaşlarınızı barışdırın və Allahdan qorxun ki, sizə rəhm edilsin”**. («Hucurat» surəsi, 10-cu ayə)

Yəni, bu qardaşlıq, yalnız həqiqi möminlər arasında, özünü göstərir. Möminlər, ancaq Allah rızası üçün sevdikləri üçün, qardaş olurlar. Bu halda, Allah rızası üçün, həqiqi sevgimizə görə, öz gücümüzlə, bir binaya bənzər kimi olacağıq.

Artıq çoxdandır ki, Allah rizası üçün, aramızda olan sevgiyə ehtiyacımız var. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***“Həqiqətən möminlər, (bir-birinə münasibətdə) ayrı-ayrı hissələrin, bir-birini möhkəmləndirən bir bina kimidirlər”*** və bunu dedikdən sonra, peyğəmbər ﷺ barmaqlarını bir-birinə doladı. (əl-Buxari 2446, Muslim 2585)

Əgər aramızda, Allah rizası üçün sevgi olarsa, həssaslıqda bir bədən kimi olarıq. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Möminlər, bir-birinə olan sevgi, mərhəmət və şəfqət baxımından, vahid bədən kimidirlər: onun bir üzvü xəstələndikdə, bütün bədən buna yuxusuzluq və qızdırma ilə cavab verir”***. (Muslim 2586)

Əgər aramızda, Allah rizası üçün sevgi olarsa, Allah da bizə rəhmətini göndərir. Uca Allah buyurur: ***“Mömin kişilərlə, mömin qadınlar, bir-birinin dostlarıdır. Onlar (insanlara) yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməllərə isə qadağa qoyurlar, namaz qılır, zəkat verir, Allaha və Onun Elçisinə itaət edirlər. Allah onlara rəhm edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir”***. («Tövbə» surəsi, 71-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar! «البراء» (əl-bəra) sözünün mənası — qarışmamaqdır: nifrət, düşmənçilik, uzaqlıq və ikrahdır. Ərəblər deyirlər ki: “Filankəs-filankəsə qarışmaz”, yəni ona nifrət edir, onunla düşmənçilik edir və ondan üz döndərir. Mömin, “Lə iləhə illəllah”-a küfr edən heç bir kəsə qarışmaz. Nifrət — məhəbbətin antonimidir. Yəni, kafirin kim olmasından və harada olmasından asılı olmayaraq, Uca Allahın bu sözünə razılıq cavabı olaraq, müsəlmana icazə verilmir ki, kafiri sevsin: ***“Ey iman gətirənlər! Mənim düşmənimi də, öz düşməninizi də, özünü də dost tutmayın! Onlar, sizə gələn həqiqəti inkar etdikləri halda, siz onlara mehribanlıq göstərib, (sirrinizi açıb deyirsiniz). Rəbbiniz olan Allaha, iman gətirdiyiniz üçün, onlar Peyğəmbəri və sizi (yurdunuzdan) qovub, çıxardılar. Əgər siz, Mənim yolumda və Mənim razılığımı qazanmaq uğrunda, cihada çıxmısınızsa, onlara gizlədib mehribanlıq göstərsiniz. Mən, sizin gizli saxladığınızı da, aşkar etdiyinizi də bilirəm. Sizlərdən, kim bunu etsə, doğru yoldan sapmış olar”***. («Mumtəhənə» surəsi, 1-ci ayə)

Uca Allah buyurur: ***“Allaha və Axirət gününə iman gətirən, elə bir camaat tapa bilməzsən ki, onlar Allaha və Onun Elçisinə düşmən olanlarla – öz***

ataları, oğulları, qardaşları, qohum-əqrəbələri olsalar da belə – dostluq etsinlər. Allah, onların qəlbinə iman salmış və onları, Öz tərəfindən bir ruhla dəstəkləmişdir. (Allah) onları, (ağacları) altından çaylar axan, Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar, orada əbədi qalacaqlar. Allah, onlardan razıdır, onlar da Allahdan razıdırlar. Onlar, Allahın firqəsidirlər. Həqiqətən, **məhz Allahın firqəsi nicat tapanlardır**". («Mucadilə» surəsi, 22-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar, Allah bizə Öz Kitabında – Öz peyğəmbəri, İbrahim (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənlərin, öz qövmlərinə qarşı necə qarışmadıqlarını misal çəkdi. Onların qövmü "*Lə iləhə illəllah*"-a qarşı küfr etdi ki, möminlər onlara tabe olsunlar. Uca Allah buyurur: **"İbrahim və onunla birlikdə olanlarda, sizin üçün gözəl bir nümunə vardır. Onlar, öz qövmünə dedilər: "Həqiqətən, biz sizdən və sizin, Allahdan başqa tapındığınız şeylərdən uzağıq. Biz, sizi inkar edirik. Siz, bir olan Allaha iman gətirincəyə qədər, bizimlə sizin aranızda, daim ədavət və nifrət olacaqdır!" Yalnız, İbrahimin öz atasına: "Mən, sənin üçün mütləq bağışlanma diləyəcəyəm. Fəqət, Allahdan sənə gələn (əzabı) dəf edə bilmərəm!" – deməsi istisnadır. (Onlar dedilər): "Ey Rəbbimiz! Biz, yalnız Sənə təvəkkül edir və yalnız Sənə üz tuturuq. Dönüş də yalnız Sənədir"**". («Mumtəhənə» surəsi, 4-cü ayə)

İbrahimi (aleyhissalam) və onunla birlikdə olanları, nümunə götürün. Bax, onlar öz qövmlərinə və ən yaxınlarına nə dedilər: "Biz, sizdən və sizin, Allahdan başqa tapındığınız şeylərdən uzağıq".

Ey Allahın qulları! Ola bilsin ki, kimsə soruşsun ki: nə üçün müsəlmana, kafirlərə qarışmamaq, uzaq olmaq vacibdir? Yəni müsəlmanın, kafirləri sevməsi nə üçün icazəli deyil?

BİRİNCİ: Ona görə ki, kafirlər "*Lə iləhə illəllah*"-a küfr edirlər. Şəriət, bizim üçün tərəzidir, ona görə də "*Lə iləhə illəllah*"-a inanan, İslamda bizim üçün qardaş olur. "*Lə iləhə illəllah*"-a küfr edənə gəlincə isə, bu barədə biz, Allah qarşısında, o adama qarışmadığımızı göstəririk. Uca Allah buyurur: **"Çünki onlara: "Allahdan başqa, (ibadətə layiq olan) məbud yoxdur!" – deyildikdə, təkəbbür göstərirlər"**". («Saffat» surəsi, 35-ci ayə)

İKİNCİ: çünki kafirlər, öz mallarını, insanları Allah yolundan azdırmaq üçün xərcləyirlər. Uca Allah buyurur: **"Şübhəsiz ki, kafir olanlar, (insanları) Allah yolundan sapdırmaq üçün, öz mallarını sərf edirlər. Onlar, onu sərf edəcək, sonra bunun peşmançılığını çəkəcək, daha sonra isə məğlub ediləcəklər. Kafir olanları, Cəhənnəmə toplayacaqlar ki, Allah - murdarı pakdan ayırsın, murdarları bir-birinin üstünə qoyub, bir yerə yığsın və onları Cəhənnəmdə yerləşdirsin. Ziyana uğrayanlar da - məhz onlardır".** («Ənfal» surəsi, 36-37-ci ayələr)

ÜÇÜNCÜ: Çünki kafirlər, möminləri sevmirlər. Uca Allah buyurur: **"Bax, siz o kəslərsiniz ki, onlara məhəbbət bəsləyir, onlar isə, sizi sevmirlər. Siz, (nazil olan) kitabların hamısına inanırsınız. Onlar, sizinlə rastlaşanda: "Biz iman gətirdik!" – deyirlər, təkliddə qalanda isə, sizə qarşı qəzəbdən barmaqlarının ucunu gəmirirlər. De: "Qəzəbinizdən ölün!" Şübhəsiz ki, Allah kökslərdə olanları bilir".** («Ali İmran» surəsi, 119-cu ayə)

Pak olan Allah buyurur: **"Düşmənçilikləri, onların ağızlarından (çıxan sözlərdən) bəllidir. Kökslərində gizlətdikləri (düşmənçilik) isə, daha böyükdür. Əgər anlayırsınızsa, Biz ayələri artıq sizə bəyan etdik".**

(«Ali İmran» surəsi, 118-ci ayə)

DÖRDÜNCÜ: Çünki kafirlər, gecə-gündüz istəyirlər ki, onlar kafir olduqları kimi biz də kafir olaq. Uca Allah buyurur: **"Kitab əhlindən, bir çoxu, həqiqəti bildikdən sonra da, paxıllıqları üzündən sizi, siz iman gətirdikdən sonra, kafirliyə qaytarmaq istəyərlər. Allah, Öz əmri ilə gəlincəyə qədər, (onları) bağışlayın və (onlara) baş qoşmayın. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir".**

(«Bəqərə» surəsi, 109-cu ayə) Uca Allah, həmçinin buyurur: **"və sizin kafir olmanızı istəyərlər".** («Mumtəhənə» surəsi, 2-ci ayə) Uca Allah buyurur: **"(Kafirlər) bacarsalar, sizin dininizdən döndərəne qədər, sizinlə vuruşmaqdan əl çəkməyəcəklər".**

(«Bəqərə» surəsi, 217-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar! Əgər Müsəlman bilsə ki, məhəbbət və ya uzaq olmaq, *"Lə iləhə illəllah"*-ı vacib edən şeydən əmələ gəlir, yəni etiqaddan, insanın nəyə iman gətirib və nəyin üzərində ölməli olduğundan əmələ gəldiklərini bilsə və əgər o adam, Allah bizi küfrdən xilas etdikdən sonra, kafirlərin gecə-gündüz bizi kafir

etmək üçün, çalışdıqlarını bilsə, o zaman - birincisi: Uca Allahın bu sözünə cavab olaraq, müsəlmana kafirləri sevmək olmaz:

“Ey iman gətirənlər! Mənim düşmənimi də, öz düşməninizi də, özünüzə dost tutmayın!” («Mumtəhənə» surəsi, 1-ci ayə)

İkincisi: Peyğəmbərin ﷺ bu sözünə razılıq cavabı olaraq, bir müsəlmana, geyim və digər şeylər kimi, kafirlərin fərqləndirici xüsusiyyəti olan, hər hansısa bir şeydə, kafirlərə bənzəməyə icazə verilmir: **“Kim, özünü bir qövmə bənzədərsə, o da onlardandır”**. (“Səhih əl-Cami” 6149)

Üçüncüsü: kafirlər arasında yaşamağa, müsəlmana icazə verilmir. O kəslər ki, müsəlman ölkələrindən, küfr ölkələrinə köçürlər, onların vətəndaşlıqlarını alır və onların arasında yaşamağa başlayırlar. Onlar bilməlidirlər ki, kim bunu etsə, Allaha və Onun Elçisinə asi olmuşdur. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: **“Mən, müşriklər arasında yaşayan, heç bir müsəlmana qarışmıram”**. (“Səhih əl-Cami” 1461)

Dördüncüsü: kafirləri özünə köməkçi götürmək, müsəlmana caiz deyil. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Sizlərdən olmayanı, özünüzə sirdaş tutmayın. Onlar, sizə qarşı fəsad törətməkdən əl çəkməzlər, sizin sıxıntıya düşməyinizi istəyərlər. Düşmənçilikləri, onların ağızlarından (çıxan sözlərdən) bəllidir. Kökslərində gizlətdikləri (düşmənçilik) isə, daha böyükdür. Əgər anlayırsınızsa, Biz, ayələri artıq sizə bəyan etdik”**.

(«Ali İmran» surəsi, 118-ci ayə)

Beşinci: kafirlər üçün bağışlanma diləmək, müsəlmana caiz deyildir, hətta ona ən yaxın adamlar belə olsalar. Uca Allah buyurur: **“Müşriklərin, Cəhənnəm sakinləri olmaları, onlara bəlli olduqdan sonra, qohum olsalar belə, Peyğəmbərə və möminlərə onlar üçün bağışlanma diləmək yaraşmaz”**.

(«Tövbə» surəsi, 113-cü ayə)

Altıncısı: müsəlmanın, kafirlərə itaət etməsi caiz deyil. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Əgər, kafirlərə itaət etsəniz, onlar sizi geriye qaytarar və siz də ziyana uğramış halda, geriye qayıdarsınız”**. («Ali İmran» surəsi, 149-cu ayə)

Müsəlmanların, kafirlərə təslim olduqdan sonra, onların vəziyyətinə bax! Bunlar bizim paltarlarımızdır! Bunlar bizim evlərimizdir! Bunlar bizim qadınlarımızdır! Biz, özümüzü kafirlərə bənzədib, dinimizi tərk edirik! Və Allahdan başqa, heç bir kəsdə güc və qüvvət yoxdur!

Yeddincisi: müsəlmanın kafirlərə meyl etməsi caiz deyil. Uca Allah buyurur: **“Zalımlara meyl etməyin, yoxsa sizə od toxunar. Sizin, Allahdan başqa dostlarınız yoxdur. Sonra sizə kömək də olunmaz”**. («Hud» surəsi, 113-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Kafirlər isə, zalımdırlar”**. («Bəqərə» surəsi, 254-cü ayə)

Ey iman gətirənlər! İslamda, dostluq və düşmənçilik, Allah rızası üçün təzahür edir. Allah rızası üçün vermək, Allah rızası üçün imtina etmək, Allah rızası üçün sevmək və Allah üçün nifrət etmək lazımdır. İndiki vəziyyətimizə baxın. Hər şey, bir-birinə qarışıb və indi aramızda olan sevgi, bu dünyanın pozulmuş şeyləri naminə olub! Sevgi — dünya xatirinə olub və biz, dünya xatirinə imtina etməyə başladıq! Biri digərini, öz partiyasından və ya qrupundan olduğu üçün sevir! Biri digərini, ondan mal almaq istədiyi üçün sevir və sair şeylər üçün!

Müsəlmanların indiki vəziyyətinə baxın. Bizim özümüzə qarşı, sərt olduğumuzu və kafirlərə mərhəmət etdiyimizi görərsən! Lakin bunun əksi vacibdir - kafirlərə qarşı sərt, içimizdən olanlara isə mərhəmətli olaq. Necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Peyğəmbərimizi və onun səhabələrini vəsf edərək, buyurur: **“Mühəmməd, Allahın Elçisidir. Onunla birlikdə olanlar, kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə mərhəmətlidirlər. Sən, onları rüku edən, səcdəyə qapanan, Allahdan lütf və razılıq diləyən görərsən. Əlamətləri isə, üzlərində olan səcdə izidir. Bu, onların Tövratdakı vəsfidir. İncildə isə, onlar elə bir əkin kimi vəsf olunurlar ki, bu (əkin) cücərtisini üzə çıxarıb, onu qüvvətləndirmiş, o da getdikcə qalınlaşıb, gövdəsi üstündə şax duraraq, əkinçiləri heyran etmişdir. (Allah möminlərin sayını artırır, özlərini də qüvvətləndirir) ki, kafirləri qəzəbləndirsin. Allah, onlardan iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə bağışlanma və böyük bir mükafat vəd etmişdir”**.

(«Fəth» surəsi, 29-cu ayə)

Ey İslam ümməti! Mən, öyüd-nəsihət və xəbərdarlıq edərək, deyirəm ki: Allah və Onun Elçisi, sizi həyat verəcək şeyə, çağırıqları zaman, cavab verin. Bilin ki, Böyük və Qüdrətli Allah, öz kitabında, xəbərdarlıq edərək, buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Sizlərdən, hər kim dinindən dönsə, Allah (onun əvəzinə) Özünün sevdiyi və Onu sevən, möminlərə qarşı mülayim, kafirlərə qarşı isə sərt olan, Allah yolunda cihad edən və tənə edənin tənəsindən qorxmayan bir camaat gətirər. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verər. Allah (hər şeyi) Əhatəedəndir, Biləndir”**. («Maidə» surəsi, 54-cü ayə)

Və pak olan Allah buyurur ki: **“Əgər üz çevirsəniz, yerinizə sizin tayınız olmayan, başqa insanlar gətirər”**. («Muhəmməd» surəsi, 38-ci ayə)

Uca Allahdan diləyirik ki, müsəlmanları gözəl şəkildə, öz dininə qaytarsın və bizləri içimizdəkilərə qarşı mərhəmətli, düşmənlərimizə qarşı isə sərt etsin. Həqiqətən, O, buna qadirdir.

12. “LƏ İLƏHƏ İLLƏLLAH”IN TƏLƏBLƏRİNDƏN – RƏHMANA YAXIN VƏ ŞEYTANA YAXIN OLANLARI TANIMAQDIR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz sevgi və düşmənçilik haqqında danışdıq və dedik ki, dostluq və düşmənçilik “*Lə iləhə illəllah*”-ın vacib etdiyi şeydir. Həmçinin biz dedik ki, sevgi və düşmənçilik — imanın ən möhkəm bağlarındanırlar və bu da, imanın möhkəmliyinin göstəricisidir. Bizə aydın oldu ki, Rəbb olaraq Allahdan, din olaraq İslamdan, peyğəmbər və elçi olaraq Muhəmməddən (sallallahu aleyhi və sallim) razı olan müsəlmana — Allah rizası üçün dostluq etmək, Allah üçün düşmənçilik etmək, Allah üçün sevmək və Allah üçün nifrət etmək vacibdir.

Ey Müsəlmanlar! Bugünkü mövzumuz «*Lə iləhə illəllah*»-la bağlı, mühüm məsələlərdən biri haqqında olacaq, bu isə, Allahın yaxınlarını və şeytanın yaxınlarını tanımaq məsələsidir.

Ey Allahın qulları! Rəhmana yaxın olanlar, “*Lə iləhə illəllah*”-a iman gətirən, onun şərtlərinə əməl edən və onun, nəyi vacib etdiyini bilən, doğru danışan, Allahdan qorxan möminlərdirlər. **“Şübhesiz ki, Allahın dostlarının, heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. Onlar, iman gətirmiş və (Allahdan) qorxmuşlar”.** («Yunus» surəsi, 62-63-cü ayə)

Şeytanın, yaxın dostlarına gəlibcə isə, bunlar “*Lə iləhə illəllah*”-ı inkar edənlər və şeytanın firqəsindədirlər. **“Şübhe yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər, ziyana uğrayanlardır”.** («Mucadilə» surəsi, 19-cu ayə)

Ey iman gətirənlər! Məni, Rəhmanın yaxınları və Şeytanın yaxınları haqqında danışmağa, iki səbəb sövq etdi.

BİRİNCİ: bunun “*Lə iləhə illəllah*” etiqađıyla əlaqəsidir. Biz dedik ki, Allah rızası üçün sevmək, müsəlmana vacibdir. Əgər belədirsə, hər bir müsəlmanın, Allah rızası üçün, kimi sevəcəyini, kiminlə düşmənçilik edəcəyini bilməsi vacibdir. Yaxınlıq və sevgi — Rəhmana yaxın olanlara, düşmənçilik və nifrət isə — şeytana yaxın olanlara göstərilər.

Məsələlər, nümunələr vasitəsilə izah olunurlar: bu — İbrahimdir (aleyhissalam) o, Allah naminə dostluq etdi və düşmənçilik apardı, hətta ən yaxın insanları ilə də.

Uca Allah buyurur: **“İbrahimin, öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə, sadəcə ona verdiyi vədə görə idi. Atasının, Allaha düşmən olduğu, ona bəlli olduqdan sonra isə, ondan uzaqlaşdı. Həqiqətən, İbrahim (Allaha) çox yalvaran, həlim bir kimsə idi”**. («Tövbə» surəsi, 114-cü ayə)

Atasının, Allaha düşmən olduğu, İbrahimə (aleyhissalam) bəlli olduqdan sonra, İbrahim (aleyhissalam) ondan uzaqlaşdı və qövmündən iman gətirənlərlə birlikdə, dedi:

“Həqiqətən, biz sizdən və sizin, Allahdan başqa tapındığınız şeylərdən uzağıq. Biz, sizi inkar edirik. Siz, bir olan Allaha iman gətirincəyə qədər, bizimlə sizin aranızda daim ədavət və nifrət olacaqdır!” («Mumtəhənə» surəsi, 4-cü ayə)

Və məlum oldu ki, Rəhmana yaxın olanlara - dostluq və sevgi, şeytana yaxın olanlara isə - düşmənçilik və nifrət göstərilməlidir.

Uca Allah buyurur: **“Muhəmməd Allahın Elçisidir. Onunla birlikdə olanlar, kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə, mərhəmətlidirlər”**. («Fəth» surəsi, 29-cu ayə)

İKİNCİ: hər şey, bir-birinə qarışıb. Bir çox müsəlmanlar, Rəhmana yaxın olanlarla, şeytana yaxın olanlar arasında fərq qoymurlar. Əgər, hər hansısa bir müsəlman ölkəsində, bəzi insanlardan soruşsan ki, “Allaha yaxın olanlar kimlərdir?” sənə cavab verərkən, Allahdan qorxan və insanlara yaxşılığı öyrədən, bir elm adamına işarə etməzlər. Lakin onlar sənə, qəbrinin üstündə günbəz tikilmiş, şəxsə işarə edərlər. Onlar, sənə deyəcəklər ki: “Bu adam, Allahın yaxınlarındandır!” Yaxud onlar sənə - qəbri üzərində türbə ucaldılmış, insanların da onun ətrafında *təvaf* etdikləri, ölmüş bir şəxsi işarə edərlər! Yaxud onlar sənə,

küçələrdə gəzən, yaşıl çalmalı və ya yamaqlı paltar geyinmiş, adamı işarə edərlər. Və həmin o adam, heç işləmir də və insanlar üçün də bir yükdür. Yaxud da, özünü qılıncla döyən, mismar və şüşə yeyən adamı, sənə işarə edərlər. Bu isə, yalnız müsəlmanlar arasında, böyük cəhalətin yayıldığını göstərir. Əgər insanlar, Allaha yaxın olanların — qəbirlərdə, günbəz altında yatan və ya yaşıl çalma taxan kəslər, olduğuna əmindirlərsə, bu inanc, pis bir işə dəlalət edir. Çünki bu - tam cəhalətin yayılmasının nişanəsidir və buna görə də insanlar, Rəhmana yaxın olanlarla, şeytana yaxın olanları ayırd edə bilmirlər! Allahdan başqa, heç bir güc və qüdrət yoxdur!

Ey Müsəlmanlar! Yaxın olanlar, iki növdürlər:

1. Rəhmana yaxın olanlar.
2. Şeytana yaxın olanlar.

Bu yaxınlıq, Adəmlə İblisin, yerə endiyi andan başlayıb. Uca Allah buyurur: **“Biz dedik: “Hamınız oradan (yerə) enin! Mənim tərəfimdən, sizə doğru yolu göstərən, rəhbər gəldikdən sonra, Mənim yol göstərənimin ardınca gedənlərə, (axirətdə) heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər”.**

(«Bəqərə» surəsi, 38-ci ayə)

O andan etibarən, yaxın olanlar — Rəhmana yaxın olanlar və şeytana yaxın olanlar əmələ gəldilər. Uca Allah buyurur: **“Sizi ilk dəfə yaratdığı kimi diriləcəksiniz”. (Allah Öz bəndələrinin) bir qismini doğru yola yönəltdi, digərlərinə isə (haqq yoldan) azmaq layiq görüldü. Çünki onlar, Allahı qoyub, şeytanları özlərinə dost tutdular və elə güman edirlər ki, doğru yoldadırlar”.** («Əraf» surəsi, 29-30-cu ayələr)

Bir dəstəsi Rəhmana yaxın, digər bir dəstəsi də şeytana yaxındır. Allah, bəndələrə olan mərhəmətinə görə, Adəmin nəslini, şeytandan və onun bəlalarından xəbərdar etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Ey Adəm oğulları! Şeytan, əcdadınızın ayıb yerlərini, özlərinə göstərmək məqsədilə (aldadaraq) libaslarını soyundurub, Cənnətdən çıxartdığı kimi, sizi də aldatmasın. Şübhəsiz ki, o və onun nəsl, sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən sizləri**

görürlər. Həqiqətən Biz, şeytanları, iman gətirməyənlərin dostları etdik”.

(«Əraf» surəsi, 27-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Adəmin nəslini, Allahı qoyub, şeytanı özlərinə himayədar tutmamaqdan çəkəndirmişdir, çünki belə halda, onlar bu dünyada və əbədi dünyada ziyana düşəcəklər. Uca Allah buyurur: **“Allahı qoyub, şeytanı özünə himayədar tutan şəxs, açıq-aşkar ziyana uğramışdır”.** («Nisa» surəsi, 119-cu ayə) Yəni, o adam, bu dünyada və əbədi dünyada ziyana uğrayar və bu iş, açıq-aşkar ziyandır. Uca Allah buyurur: **“Bir zaman, Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa, hamısı səcdə etdilər. (İblis) cinlərdən idi. O, Rəbbinin əmrinə boyun əymədi. Onlar, sizin düşməniniz olduğu halda, siz Məni qoyub, onu və onun nəslini, özünüzdə dostmu tutursunuz? Zalımlar üçün, bu necə də yarıtmar mübadilədir!”** («Kəhf» surəsi, 50-ci ayə)

Bununla belə, ey Allahın qulları, Adəm övladına edilən bu xəbərdarlıqdan sonra, həqiqətənmi Allahı qoyub, şeytanı özünüzdə himayədar götürəcəksinizmi? Biz gördük ki, bir çox insanlar, Allahı qoyub, şeytanlara yaxın oldular və şeytanın firqəsinə daxil oldular! Ey Allahın qulları! Möminin - Rəhmana yaxın olanlarla, şeytana yaxın olanları, bir-birindən ayırd edə bilməsi üçün və həmçinin, həlak olanın tam aydınlıqla həlak olması üçün, sağ qalanın isə tam aydınlıqla sağ qalması üçün, mən sizə, Rəhmana yaxın olanların və şeytana yaxın olanların vəsflərini verəcəyəm.

Ey Allahın qulları! Bunlar, Rəhmana yaxın olanların vəsfləridir və Qurani-Kərimin mətnindən, onların təsvirləridir:

“Şübhəsiz ki, Allahın dostlarının, heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. Onlar, iman gətirmiş və (Allahdan) qorxmuşlar. Dünya həyatında da, axirətdə də onlara müjdə vardır. Allahın kəlmələri əsla dəyişilməz. Bu, böyük uğurdur”. («Yunus» surəsi, 62-64-cü ayələr)

Bu ayələrdə, hər kəsə aydın olur ki, Allahın məxluqları arasında, dostları (yaxın olanları) vardır və Allah onları sevir, onlar da Onu sevirlər; O, onlardan razıdır və onlar da Ondən razıdırlar; Onlar, Ona möhtacdırlar, lakin Ən Pak olan Allah, onlara ehtiyac duymur. Ayənin özündə, Allahın Özünə yaxın olanları, necə vəsf etdiyini görəcəksən. Gəlin onların vəsflərinə qulaq asaql ki, görək ayədə

Allahın yaxınları haqqında — özlərini qılınca və ya dəmirlə vuraraq, ya su üzərində gəzərək, ya odla oynayaraq vəsf etdiyinə bir işarə varmı? Əlbətdə Xeyr, bu belə deyil!

Birinci sifət: **“Onlar, iman gətirdilər”** yəni həqiqi imanla və onlar düzgün etiqada malik idilər. Qəlbində düzgün etiqad-əqidə olan hər kəs, Rəhmana yaxın olanlardandır. Qəlbində pis etiqad-əqidə olan hər kəs, kimliyindən asılı olmayaraq, şeytanın yaxın dostlarındandır. Allahdan başqasını çağıran və çətinliklərdə Allahdan başqasından kömək diləyən şəxs, şeytanın yaxın dostlarındandır!

İkinci sifət: **“Və Allahdan qorxurdular”**. Şeyxulislam İbn Teymiyyə (Allah ona rəhmət etsin) demişdir: “Kim, Allahdan qorxan mömindirsə, Allaha yaxın olanlardandır”. Allaha yaxın olanlar — müttəqilərdirlər. Yəni, onlar Böyük və Qüdrətli Allahdan qorxurlar, Onun buyurduqlarını yerinə yetirərlər, qadağan etdikləri və çəkirdikliklərini tərk edirlər. Onlar, Uca Allahdan qorxur, nazil olana inanır, ölüm gününə hazırlaşır və gecə-gündüz Allaha yaxınlaşırlar. Əgər məscidlərə baxsan, onları orada görərsən. Əgər şəriət bilikləri dərslərinə baxsan, onları orada görərsən. Allahdan qorxan hər bir mömin, Allaha yaxın olandır — istər əkinçi, istər tacir, istər sənətkar, istərsə də həkim — kim olursa olsun. Əgər o, Allaha iman gətirib, Allahdan qorxarsa, Allaha yaxın olanlardandır. Ayədə, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Ona yaxın olanlar üçün, bu dünyada və əbədi aləmdə nələr hazırladığını bizə izah edir.

Uca Allah buyurur: **“Dünya həyatında da, axirətdə də, onlara müjdə vardır”**. («Yunus» surəsi, 64-cü ayə)

“Heç bir qorxusu yoxdur” («Yunus» surəsi, 62-ci ayə)

Niyə? Çünki Allah, onları bu dünyada qoruyacağına söz vermiş və buna görə, də Allahdan başqa, heç kimdən qorxmayacaqlar.

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allah, iman gətirənləri mühafizə edir”**.

(«əl-Həcc» surəsi, 38-ci ayə)

Və ona görə ki, Böyük və Qüdrətli Allah, onların himayədarıdır.

Uca Allah, Peyğambərin (sallallahu aleyhi və sallim) dili ilə buyurur: **“Həqiqətən, mənim himayədarım, Kitabı nazil edən Allahdır. O, əməlisalehlərə himayəçilik edir”**. («Əraf» surəsi, 196-cı ayə)

Onlar qorxu bilmirlər, çünki Allah, onlara hər bir çətinlikdən çıxış yolu və hər cür qayğıdan qurtuluş verir. Uca Allah buyurur: **“Allahdan qorxana, (Allah) çıxış yolu göstərir və ona təsəvvürünə gətirmədiyi bir yerdən ruzi bəxş edir. Kim, Allaha təvəkkül etsə, (Allah) ona kifayət edir”**. («Talaq» surəsi, 2-3-cü ayələr)

Onlar, bu dünyada və Qiyamət günündə heç bir qorxu bilməyəcəklər. Onları ən böyük dəhşət kədərləndirməz, dünya həyatı da ondan (dünyadan) çıxdıqları zaman onları kədərləndirməz. Çünki onlar, eni göylərin və yerin eni qədər olan, Cənnətə daxil olacaqlar və Qiyamət günü kədərlənməzlər. Çünki, Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allahın dostlarının, heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər”**. («Yunus» surəsi, 62-ci ayə)

“Hətta ən böyük dəhşət belə, onları kədərləndirməyəcək. Mələklər onları qarşılayıb: **“Bu, sizə vəd olunmuş gününüzdür! – deyəcəklər”**. («Ənbiya» surəsi, 103-cü ayə)

Rəhmana yaxın olanlar üçün, bu dünyada müjdə — insanın özü haqqında gördüyü və ya başqalarının, onun haqqında gördüyü, xoş yuxu vasitəsilə olur. Rəhmana yaxın olanlar üçün, bu dünyada müjdə — həm də onu gözəl şəkildə tərif edən, insanların dilindən, ona deyilən xoş tərif ilə də olur.

Allaha yaxın olanlar üçün müjdə — insanların Ona olan sevgisi ilə də olur. Allah, ona qarşı sevgini, insanların qəlbinə yerləşdirir, onlar da onu qohumluq və mal-dövlət üçün deyil, Allah rızası üçün sevirlər. Bu, axirətdən əvvəl bu dünyada mömin üçün müjdədir.

Həmçinin, Allaha yaxın olanlara ölüm gəldiyi zaman, onlara mələklərin göndərilməsi də — müjdədir. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!” – deyib sonra düz yol tutan, kəslərə mələklər nazil olub (deyirlər:) “Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan, Cənnətlə sevinin! Biz, dünya həyatında da, axirətdə də sizin dostlarıyıq. Orada sizin üçün, nəfsinizin çəkə biləcəyi, hər şey hazırlanmışdır. Orada istədiyiniz hər şey vardır.**

Bağışlayan və Rəhmli (Allah tərəfindən) (verilən) ziyafət kimi (ziyafət olaraq)”. («Fussilət» surəsi, 30-32-ci ayələr)

Qiyamət günü, onlara müjdə: **“Onları, ən böyük dəhşət kədərləndirməyəcək”**. («Ənbiya» surəsi, 103-cü ayə)

Körpüdə, Qiyamət günü, onlara müjdə olacaq, sən Körpünün nə olduğunu haradan biləsən? Uca Allah buyurur: **“O gün, sən mömin kişilərin və mömin qadınların nurunun, onların önlərindən və sağ tərəflərindən yayıldığını görəcəksən. (Onlara:) “Bu gün, sizin müjdəniz, (ağacı) altından çaylar axan, Cənnət bağlarıdır. Siz orada, əbədi qalacaqsınız!” – (deyiləcək.) Bu, böyük uğurdur”**. («Hədid» surəsi, 12-ci ayə)

Rəhmana yaxın olanlar, iki növdürlər — orta və yaxın.

Orta səviyyədə olanlar, yalnız vacib əmrləri yerinə yetirməklə, Allaha yaxınlaşanlardır.

Yaxın olanlar və öndə olanlar, vaciblərdən sonra, nafilə əməllərlə Allaha yaxınlaşanlardır.

Buna dəlil: qüdsi hədisdə gələn, Peyğəmbərin ﷺ bu kəlamıdır; Uca Allah belə buyurmuşdur demişdir ki: **“Kim, Mənə yaxın olanlara, düşmənçilik etsə, Mən ona müharibə elan edəram. Qulumun Mənə yaxınlaşmaq istəyində, etdiyi işlərdən, Mənim üçün ən sevimlisi, ona vəzifə olaraq, təyin etdiyim şeydir. Və qulum, fərzə əlavə edilən, əlavə ibadətlə (nafilə ilə) Mənə yaxınlaşmağa çalışacaq, ta ki, mən onu sevənə qədər. Mən, onu sevdiyim zaman, onun eşidən qulağı, görən gözü, tutan əli və yeriyən ayağı olacağam. Əgər, Məndən bir şey istəsə, ona verərəm, əgər Məndən qorunma istəsə, Mən onu mütləq qoruyacağam”**. (əl-Buxari, 6502)

Bütün möminlər, Rəhmana yaxın olanlardır və onların Allah yanında ən hörmətli, Allahdan ən çox qorxanları, Quran və Sünnəyə başqalarından daha çox tabe olanlardır. Onları zülmətdən nura çıxaran Allah, onların himayədarıdır, necə ki, bu haqda Uca Allah buyurur: **“Allah, iman gətirənlərin Himayədarıdır, onları zülmətlərdən nura çıxarır. Kafirlərin dostları isə tağutlardır, onları**

nurdan zülmətə salarlar. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar”. («Bəqərə» surəsi, 257-ci ayə)

Allah onlara, Öz Kitabını göndərdi və onları zülmətdən çıxarıb, nura çıxarmaq üçün, öz elçisini göndərdi. Uca Allah buyurur: **“Artıq sizə, Allahdan bir nur (Muhəmməd) və açıq-aydın bir Kitab gəldi”.** («Maidə» surəsi, 15-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar! Şeytanın yaxınlarına gəlincə isə, bunlar **“Allahdan başqa, (ibadətə layiq olan) məbud yoxdur”** kəlamına iman gətirməyən və küfr edənlərdir”. («Saffat» surəsi, 35-ci ayə)

Şeytan, onların himayədarıdır və onlar şeytana yaxın olanlardırlar, necə ki, bu haqda Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən Biz, şeytanları - iman gətirməyənlərin dostları etdik”.** («Əraf» surəsi, 27-ci ayə)

Onların təsvirlərinə gəlincə isə, onlar çoxdurlar və biz onlardan bəzilərini qeyd edəcəyik:

BİRİNCİ: Onları *“Lə iləhə illəllah”*-a dəvət etdikdə, onlar imtina edər, qaçar və təkəbbür göstərirlər. Uca Allah buyurur: **“Çünki onlara: “Allahdan başqa (ibadətə layiq olan) məbud yoxdur!” – deyildikdə, təkəbbür göstərirlər”.** («Saffat» surəsi, 35-ci ayə) Onlar təəccüblənib, deyirlər: **“O, bütün məbudları bir məbudmu etdimi? Həqiqətən, bu, əcaib bir şeydir”.** («Sad» surəsi, 5-ci ayə)

İKİNCİ: Tərəddüd edirlər. Bunlardan, küfrlərini insanlara elan edənlər də var, küfrlərini gizlədərək, İslamı bizə göstərənlər də var. Lakin, Böyük və Qüdrətli Allah, onları rüsvay edəcək və sən görəcəksən ki, əgər onlar möminlərlə birlikdə otursalar: **“Həqiqətən, biz sizinləyik!”** – deyəcəklər. Onlar, şeytanlarla oturduqları zaman: **“Həqiqətən, biz sizinləyik, lakin biz ancaq istehza edirik!”** – deyirlər.

Uca Allah buyurur: **Onlar möminlərlə rastlaşdıqda: “Biz iman gətirdik!” – deyirlər, öz şeytanları (azmış dostları) ilə təklikdə qaldıqda isə: “Biz sizinləyik. Biz (möminlərə) ancaq istehza edirik!” – deyirlər.**

(əl-Bəqərə surəsi, 14-cü ayə)

Uca Allah buyurur: **“Onlar (imanla küfrün) arasında tərəddüd edir, nə bunlara (möminlərə) nə də onlara (kafirələrə) tərəf olurlar. Allahın azdırdığı şəxs üçün, heç bir yol tapa bilməzsən”.** («Nisa» surəsi, 143-cü ayə)

ÜÇÜNCÜ: Quran və Sünnə ilə, aralarında hökm etməyə çağırıldıqda, bunu rədd edib: “Eşitdik və asi olduq” deyirlər. Necə ki, Rəbbimiz onlar haqqında, bizə bildirmişdir: **«(Münafıqlar:) “Allaha və Peyğəmbərə iman gətirdik, itaət etdik!” – deyirlər. Bundan sonra isə, onlardan bir dəstə üz çevirir. Onlar mömin deyillər. Aralarında hökm vermək üçün, Allahın və Onun Elçisinin yanına çağırıldıqları zaman, onlardan bir dəstə üz çevirir”.**».

(«Nur» surəsi, 47-48-ci ayələr)

DÖRDÜNCÜ: Onlar gecə-gündüz, böyük və yenilməz qüvvət sahibi olan Allaha, böhtan atır və asi olurlar. Uca Allah buyurur: **“Şeytanların, kimə nazil olduqlarını sizə xəbər verimmi? Onlar, hər bir yalançıya və günahkara nazil olurlar. (Şeytanlar vəhydən) eşitdiklərini (kahinlərə) təlqin edirlər. Halbuki, onların əksəriyyəti yalançıdırlar!”** («əş-Şuəra» surəsi, 221-223-cü ayələr)

«الأفأك» affak — qatı yalançı deməkdir, «الأثیم» asim isə — gecə-gündüz Allaha asi olandır. Şeytanların qulluğunda olan və yanlarına da cahil insanların gəldiyi şarlatanlar - onlar Allaha, Onun Elçisinə və insanlara qarşı yalan danışirlar. Görürsən ki, onlar küfr sayılan günahları edərək, şeytanlara yaxınlaşırlar. Məsələn; onlar Quranın üzərinə sidik axıdırlar, bütələrə səcdə edirlər və digər günahları edirlər. Çünki şeytanlar - insanların onlara qulluq etmələrindən əvvəl, şərt qoyurlar ki, Allahı inkar etsinlər və ən iyrənc günahları işlətməyə başlasınlar.

BEŞİNCİ: Heç vaxt Allahı zikr etməzlər, Onu zikr etsələr də, Quran və Sünnəyə zidd olan, şeylərlə edərlər.

Uca Allah buyurur: **“Şeytan, onları üstələmiş və onlara, Allahı zikr etməyi unutdurmuşdur. Onlar, şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər ziyana uğrayanlardır”.** («Mucadilə» surəsi, 19-cu ayə)

Ey iman gətirənlər! Əgər siz, özünü Allahın yaxınlarından hesab edərək, havada uçan və suyun üzərində yeriyən bir kəsi görsəniz, onun əməllərini Quran və Sünnə ilə əlaqələndirin. Əgər onun, düzgün etiqadı varsa, fərzləri qoruyub,

Allahın haram buyurduğunu tərک edibсə, bu gördüyünüz, Allahın möcüzələrindən olan möcüzədir. Amma mən düşünürəm ki, Allaha yaxın olan kimsə, insanlara desin ki: "Mən, Allaha yaxın olanlardanam". Heç vaxt ola bilməz!

Əgər, onun etiqadının düzgün olmadığını, fərzləri qorumadığını, əksinə onlarda boşluqlar buraxdığını və Allahın haram buyurduqlarını, yerinə yetirdiyini görsəniz, o zaman həmin adam, şeytanın yaxınlarındanr. Şeytan – yaxınlarına, bundan daha çoxunu edir. Allaha yaxın olduqlarını bəyan edən, özlərini qılinc və dəmirlə vuran, şüşə və mismar yeyən kəslərə, biz deyirik ki: bu Quran və sünnəyə ziddir, çünki onlar:

Birincisi, onlara deyirik: Siz bu əməlləri edib, Allahın yaxınlarından olduğunuza dəlil gətirdiyiniz zaman, sizə deyirik: İnkəklərə ibadət edənlər və kafirlər bundan artığını edirlər, biz onları, Allahın yaxınlarından hesab edirikmi? Deməli, bu əməllər, həmin insanların Allaha yaxın olduqlarına dəlil deyildir.

İkincisi, onlara deyirik: "Siz, özünüzü qılincə, dəmirlə döyürсünüz, şüşə və mismar yeyirsiniz və deyirsiniz ki, bunun sizə heç bir zərəri yoxdur?" Onlara deyəcəyik: "Siz daha yaxşıсızmı, yoxsa əl-Faruk? (Allah ondan razı olsun) Bu adam, cənnət əhlindən olduğuna müjdələnən Ömərdir. O, *mehrabda* ikən, imam olaraq, camaatla namaz qılarkən, yaralanıb. Onun qanı töküldü və buna görə öldü". Biz, onlara deyirik: "Ey şeytanın yaxın dostları, siz özünüze qılincə vurursunuz və bunun izi olmurmu?" Həqiqətən, cəhalət və yalan, öz tərəfdarları ilə, bunlardan da betərini edir.

Üçüncüsü, biz onlara deyirik: "Siz iddia edirsiniz ki, bunlar möcüzələrdir. Bununla siz, İslama nəсə verdinizmi? Günlərlə, özlərinə qılinc və dəmir vuraraq: "Biz, Allaha yaxın olanlarıq" deyənlərin, İslama və müsəlmanlara nə faydası oldu? Həqiqətən onlar, bu əməlləri ilə, ancaq özlərini öldürürlər, halbuki Böyük və Qüdrətli Allah belə buyurmuşdur:

"...özünüzü (bir-birinizi) öldürməyin" («Nisa» surəsi, 29-cu ayə).

Rəsulullah ﷺ isə buyurub ki: **"Özünə və başqalarına zərər vurma!"**

("Səhih əl-Cami" 7517).

Biz, onlara deyirik ki: "Həqiqətən bu əməllər, Quran və Sünnəyə ziddirlər və onları edən şəxs, Rəhmana yaxın olan deyil, əksinə şeytanın yaxın dostudur".

Ey müsəlmanlar! Rəhmana yaxın olan ilə, şeytana yaxın olanı, ayırd edə bilməyiniz üçün, Quran və Sünnəni öyrənməli, şəriət elmini öyrənməlisiniz.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Allah kimə yaxşılıq istəsə, ona dini dərk etməyi bəxş edər”**. (“Səhih əl-Cami” 6611)

Əgər, Quran və Sünnədən cahilsənsə, halal ilə haramı ayırd etmədiyin halda, Rəhmanın yaxınları ilə, şeytanın yaxınlarını necə ayırd edə bilərsən?

Allahdan diləyirəm ki, bizə və sizə, sözdə və əməldə ixlas bəxş etsin və bizi, Rəhmana yaxın olanlardan qərar versin.

13. “LƏ İLƏHƏ İLLƏLLAH”IN TƏLƏBLƏRİNDƏN BİRİ DƏ — DUADIR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz Allahın yaxınlarından və şeytanın yaxınlarından danışdıq və dedik ki, “*Lə iləhə illəllah*”-ın vacib etdiyi budur ki, mütləq müsəlman olan, Rəhmanın yaxınlarını sevməli və şeytanın yaxınları ilə, düşmənçilik etməlidir.

Ey Müsəlmanlar! Bugünkü mövzumuz “*Lə iləhə illəllah*”-la bağlı, mühüm məsələlərdən biri haqqında olacaq — bu da duadır.

Ey Müsəlmanlar! Məni, dua haqqında danışmağa üç səbəb sövq etdi:

BİRİNCİ: Dua imanla bağlıdır, yəni “*Lə iləhə illəllah*” ilə bağlıdır, çünki “*Lə iləhə illəllah*”-ın mənası — Allahdan başqa, ibadətə layiq olan, haqq məbud yoxdur, bütün ibadətlər, ancaq Allaha həsr oluna bilər - deməkdir. Dua — ibadət növlərindən biridir, necə ki, bu haqda, Uca və Qüdrətli Rəbbimiz buyurur: **«Rəbbiniz dedi: “Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim. Həqiqətən, Mənə ibadət etməyə təkəbbür göstərənlər, zəlil olaraq, Cəhənnəmə girəcəklər”»**.

(«Ğafir» surəsi, 60-cı ayə)

Rəsulullah ﷺ demişdir: **“Dua - ibadətdir”** (“Səhih əl-Cami” 3407). Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurub: **“İnsanların ən zəifi, o kəsdir ki, hətta dua etməyi də bacarmır”** (“Səhih əl-Cami” 1044). Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **“Uca Allahın yanında, duadan daha layiqli bir şey yoxdur”** (“Səhih əl-Cami” 5392). Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Ən yaxşı ibadət - duadır”** (“Səhih əl-Cami” 1122).

Dua — ən böyük ibadətdir. Ey Allahın bəndələri, bu məsələ, ona görədir ki, dua edən şəxs, əllərini qaldırıb, Rəbbinə dua etdikdə, qəlbində əmindir ki, Böyük və Qüdrətli Allah zəngindir. Və əmindir ki, verən də Odur, məhrum edən də Odur və O, hər şeyin Hökmdarı, hər şeyin Rəbbidir. Daha əvvəl, haqqında danışdığımız,

ər-Rububiyyə tövhidi budur. Həmçinin, Rəbbinə dua edən şəxs, özünün kasıb olduğunu, Allahın isə zəngin olduğunu bilir. Özünün, qul olduğunu və onu idarə edən, Allah olduğunu bilir.

Beləliklə o qul, Rəbbinin, bu sözlərinə cavab verir: **"Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim"** («Ğafir» surəsi, 60-cı ayə) və həmçinin, bu sözlərinə cavab verir: **"Allahdan başqa, heç kəsə dua etməyin!"** («Cinn» surəsi, 18-ci ayə)

Dua edən şəxs, Rəbbinə dua etdikdə, Allaha belə cavab verir. Və möminlərin xüsusiyyətlərindən biri kimi, təsvir edilir ki, mömin olanlar, aralarında hökm verilmək üçün, Allaha və Rəsuluna (sallallahu aleyhi və sallim) tərəf çağırıldıqda: "Eşitdik və itaət etdik" deyirlər. Bu, indi haqqında danışdığımız *tövhid əl-uluhiyyədir*. Həmçinin, dua edən şəxs - əllərini qaldırıb, Böyük və Qüdrətli Allaha dua etdikdə, qəlbində əmin olur ki, Böyük və Qüdrətli Allah, onun üzərindədir. Yəni O, Ucadır. Yəni, insan əmin olur ki, Pak olan Allah, Öz əzəmətinə yaraşan şəkildə, Öz Ərşi üzərinə yüksəlmişdir. Və adam əmindir ki, Allah eşidəndir və onu daim eşidir, görəndir və onu daim görür, biləndir və onun kim olduğunu və harada olduğunu bilir. Bu, *tövhid əl-əsməi və əs-sifətdir* (ad və sifətlərdə tövhid).

Dua edən şəxs, Rəbbinə dua etdikdə, *tövhid əl-rububiyyə, tövhid əl-uluhiyyə* və *tövhid əl-əsməi vəs-sifat* arasında cəm olar. Dua — düzgün etiqadın, hər şeydən üstün olduğunun göstəricisidir.

Məni, dua haqqında danışmağa sövq edən,

İKİNCİ məsələyə gəlincə, bu məsələ odur ki, indiki vaxtda, insanların çoxu, Allaha üz tutmurlar! Məlumdur ki, bir çox insanlar, Allah rizası üçün namaz qılır, Allah rizası üçün oruc tutur, Allah rizası üçün həcc edirlər, lakin onlar dua edərkən, Allahdan başqasına — ya peyğəmbərlərə, ya Allaha yaxın olanlara, ya salehlərə, ya mələklərə və ya başqalarına üz tuturlar. Onlar, belə etməklə, yaxşılıq etdiklərini zənn edirlər, lakin ey Allahın bəndələri, onların etdikləri, aldanmaqdır, şirk və cahillikdir. Çünki dua — ibadətdir və onu Allahdan qeyrisinə həsr edən adam zalım, cahil, müşrik və kafirdir. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz kitabında bizə bildirmişdir ki, Allahdan başqasına dua edən kəs, azmışdır. Uca Allah buyurur: **"Allahı qoyub, Qiyamət gününədək, özünə cavab verə bilməyən əşyalara yalvaran kimsədən, daha çox azmış kim ola bilər?"** («Əhqaf» surəsi, 5-ci ayə)

Allaha dua etməyəndən, daha azmış biri yoxdur.

Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, bizə izah etmişdir ki, kim Allahdan başqasını çağırırsa, o adam zalımdır. Uca Allah buyurur: **"Allahı qoyub, sənə nə bir fayda, nə də bir zərər verə bilməyən şeylərə yalvarma. Əgər belə etsən, sözsüz ki, zalımlardan olarsan"** («Yunus» surəsi, 106-cı ayə) yəni müşriklərdən olarsan.

Böyük və Qüdrətli olan Rəbbimiz, bizə izah etdi ki, Ondan başqasına dua edən kəs, bu dünyada və əbədi dünyada əzaba düşər olacaq. Uca Allah buyurur: **"Odur ki, Allahla yanaşı, başqa bir tanrıya ibadət etmə, yoxsa əzaba düşər edilənlərdən olarsan"**. («əş-Şuəra» surəsi, 213-cü ayə)

Allahdan qeyrisinə dua edənlər, bu əməllərinə görə, əzaba düşər olacaqlar, yəni bu dünyada və axirətdə əzab çəkəcəklər.

Ey iman gətirənlər! Biz, Allaha yaxın olanların və əməlisalehlərin, qəbirləri ətrafında *təvaf* edənlərə və Allahdan qeyrisini çağıranlara deyirik ki: **"Allahdan savayı çağırdığınız da, sizin kimi qullardılar. Əgər doğru deyirsinizsə, çağırın onları, sizə cavab versinlər"**. («Əraf» surəsi, 194-cü ayə)

Və biz, Allahdan başqasını çağıranlara isə deyirik: **"Şübhəsiz ki, sizin çağırdığınız, hətta özlərinə belə nə xeyir nə də zərər verə bilməzlər, nə öldürməyə nə də diriltməyə qadir deyillər."**

Necə ki, Uca Allah buyurur: **"(Kafirlər) isə, Onun (Allahın) əvəzinə, heç nəyə fayda verməyən, həm də özləri yaradılan, özlərinə nə bir zərər, nə də bir xeyir verməyə qadir olmayan, öldürməyə, həyat verməyə və yenidən diriltməyə qüdrəti olmayanları, özlərinə tanrı götürdülər"**. («Furqan» surəsi, 3-cü ayə)

Və biz, Allahdan başqasını çağıranlara deyirik: Həqiqətən sizin, Allahdan başqa dua etdikləriniz, heç bir şeyə qadir deyillər və onları çağırdığınız zaman sizi eşitməzlər. Və hətta eşitsələr də, sizə cavab verməzlər. Necə ki, Uca Allah buyurur: **"Sizin, Ondan başqa yalvardığınız, xurma çəyirdəyinin pərdəsinə belə sahib deyillər. Əgər siz, onları çağırırsanız, onlar sizin duanızı eşitməzlər, eşitsələr də cavab verə bilməzlər. Özləri də Qiyamət günü, sizin (onlara) ibadət etdiyinizi danacaqlar. Heç kəs, (hər şeydən) Xəbərdar olan (Allah) kimi, sənə xəbər verə bilməz"**. («Fətir» surəsi, 13-14-cü ayələr)

Biz onlara sual veririk ki: "Allahdan başqa çağırduğunuz kəslər, onları çağırduğunuz zaman, sizi eşidirlərmə, sizə fayda və ya zərər verirlərmə? Cavab: Yox!

Beləliklə, Allahdan başqa çağırıcılarınız, sizə nə bir xeyir, nə də bir zərər verməyə qadir deyillər. Həqiqətən, Allaha and olsun ki, bu əməl, açıq-aydın bir azğınlıqdır. Biz onlara deyirik: Siz unutmusunuzmu ki, zərər və fayda verməyə qadir olan yalnız Allahdır? Siz unutmusunuzmu ki, Allah şəfa verəndir, bəxş edir və məhrum edir?

Uca Allah buyurur: **"Əgər Allah sənə bir zərər toxundursa, bunu Ondan başqa heç kəs aradan qaldıra bilməz. Əgər sənə bir xeyir diləsə, heç kəs Onun lütfünün qarşısını ala bilməz. O, bunu Öz qullarından istədiyinə nəsisib edir. O, Bağışlayandır, Rəhmlidir"**. («Yunus» surəsi, 107-ci ayə)

Biz onlara deyirik: Məgər unutmusunuzmu ki, yalnız Allaha dua edən şəxs, Cənnətə girər? Uca Allah buyurur: **"Onlar bir-birinə üz tutub soruşacaqlar. Onlar deyəcəklər: "Biz əvvəllər, ailəmiz içində olarkən, (Allahdan) qorxurduq. Allah da bizə mərhəmət göstərdi və bizi qızmar yelin (küləyin) əzabından qorudu. Biz əvvəllər, Ona dua edirdik. Həqiqətən, O, yaxşılıq edəndir, Rəhmlidir!"** («Tur» surəsi, 25-28-ci ayələr)

Biz onlara deyirik ki: "Məgər unutmusunuzmu ki, Allahdan başqa çağırıcılarınız, buna görə Cəhənnəmə girəcəklər? Uca Allah, Od əhlini vəsf edərək, buyurdu: **"O zaman ki, boyunlarında dəmir halqalar və zəncirlər olduğu halda, sürüklənəcəklər — qaynar suya tərəf; sonra odda yandırılacaqlar. Sonra da, onlara deyiləcəkdir: "Haradadır şəriq qoşduqlarınız — Allahdan başqa (ibadət etdikləriniz)?" Onlar deyəcəklər: "Onlar bizi qoyub, qaçdılar. Xeyr, biz öncə də heç bir şeyə ibadət etmirdik!" Allah, kafirləri beləcə azğınlığa salar. "Bu, sizin yer üzündə, nəhaq yerə sevinməyinizə və qürrələnməyinizə görədir! İçində əbədi qalacağınız, Cəhənnəmin qapılarına girin!" Təkəbbürlülərin yeri necə də pisdir!"** («Ğafir» surəsi, 71-76-cı ayələr)

Ey Müsəlmanlar! Allahdan başqasını çağıranlar - azğın, zalım, cahil müşriklərdir. Hər bir müsəlmana, bilmək vacibdir ki, dua ibadətdir və yalnız Allah, ibadət olunmağa layiqdir.

ÜÇÜNCÜ səbəb: Duanın, Allah rızası üçün sevgi ilə əlaqəli olması. Doğru mömin — Rəhmana yaxın olanlar üçün, onlardan gizli dua edir. Necə ki, Uca Allah bu haqda buyurur: **“(Səhabələrdən) sonra gələnlər deyirlər: “Ey Rəbbimiz! Bizi və bizdən əvvəlki, iman gətirmiş qardaşlarımızı bağışla. Bizim qəlbimizdə, iman gətirənlərə qarşı nifrət və həsədə yer vermə. Ey Rəbbimiz! Həqiqətən də, Sən Şəfqətlisən, Rəhmlisən!”** («Həşr» surəsi, 10-cu ayə)

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Müsəlmanın — qardaşı üçün etdiyi, gizli duası qəbul olar. Onun başının üstündə, vəzifə verilmiş bir mələk var. İnsan, hər dəfə qardaşı üçün xeyirli dua ilə, Allahı çağırdıqda, vəzifə verilmiş mələk, belə deyər: “Amin! Sənə də!”*** (Muslim 2733)

Həqiqi mömin, öz qardaşı üçün gizlində dua edir. Münafiqin qəlbində isə nifrət və həsəddən başqa bir şey yoxdur — o, qardaşı üçün gizlində dua etmir, əksinə, ona həsəd aparır və Allahın ona bəxş etdiyi nemətlərdən məhrum olmasını istəyir.

Ey Müsəlmanlar! Dua — ən böyük ibadətlərdən biridir. Onu, Allaha həsr edən adam, nicat tapar. Kim onu, Allahdan qeyrisinə həsr etsə, uğursuzluğa düşər olmuş və ziyana uğramışdır. Bu, açıq-aydın bir zərərdir və Böyük və Qüdrətli Allah, bizə Öz kitabında, dua etməyi əmr etmiş və ona cavab verəcəyinə vəd etmişdir. Uca Allah buyurur: **«Rəbbiniz dedi: “Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim. Həqiqətən, Mənə ibadət etməyə təkəbbür göstərənlər, Cəhənnəmə zəlil olaraq girəcəklər”»**. («Ğafir» surəsi, 60-cı ayə)

Rəbbimiz öz kitabında, peyğəmbərlərin dualarını xatırladaraq, Ona necə dua etməli olduğumuzu bizə öyrətdi, sonra onları nümunə götürməyi və onların yolu ilə getməyi əmr etdi. Uca Allah buyurur: **“Bunlar, Allahın doğru yola yönəltdiyi kəslərdir. Sən də onların haqq yoluna yönəl”**. («Ənam» surəsi, 90-cı ayə)

Bu da — Nuhdur (aleyhissalam). Görün o, Rəbbini necə çağırdı. Məgər o dedimi ki: “Ey Rəbbim, mən Səndən filankəsin məqamı ilə istəyirəm!” Ya da: “Ey Rəbbim, mən Sənə filankəsin vasitəsilə yaxınlaşıram!” dedimi? Yox! Nə dedi?

“Nuh dedi: “Ey Rəbbim, kafirlərdən yer üzündə bir nəfəri belə sağ qoyma!” (“Nuh” surəsi, 26-cı ayə) Həmçinin: **“O, Rəbbinə yalvarıb: “Məni üstələdilər!**

(Mənə) kömək et!" – dedi". (Qamər surəsi, 10-cu ayə) Allah ona cavab verdi: **"Nuhu da (yada) (sal!) Daha öncə o dua etmişdi. Biz onun duasını qəbul etmiş, onu və onun ailəsini böyük qəm-qüssədən qurtarmışdıq!"** («Ənbiya» surəsi, 76-cı ayə)

Bu da — Əyyubdur (aleyhissalam) ona xəstəlik dəymiş, onun canına xəstəlik gəlmişdir. Məgər o (aleyhissalam) sehrbazların və şarlatanların yanına getdimi? Xeyr, ey Allahın qulları! Lakin o (aleyhissalam) əllərini qaldırıb, Rəbbinə dua etdi və Allah da ona (aleyhissalam) cavab verdi. Uca Allah buyurur: **"Əyyubu da (yada sal!) Bir zaman o, Rəbbinə yalvarıb, demişdi: "Mənə, həqiqətən də, bəla düşər olubdur. Sən Rəhmlilərin ən Rəhmlisisən!" Biz, onun duasını qəbul etdik və ona düşər olmuş bəlanı aradan qaldırdıq. Öz tərəfimizdən bir mərhəmət və ibadət edənlərə bir ibrət olsun deyə, ailəsini ona qaytardıq, üstəlik bir o qədər də əlavə etdik".** («Ənbiya» surəsi, 83-84-cü ayələr)

Bu isə, uzaq bir zindanda — böyük balığın qarnında, dənizin içində və gecənin qaranlığında olan Yunusdur (aleyhissalam). O (aleyhissalam) Rəbbinə dua edərək, özünü çətinliklərdən qurtarması və qəm-qüssədən xilas etməsini dilədi və Allah da ona (aleyhissalam) cavab verdi. Uca Allah buyurur: **"Zün-Nunu da (yada sal!) Bir zaman, o (qövmündən) qəzəbli (halda) ayrılıb, getmiş və ona gücümüz çatmayacağını güman etmişdi. Sonra da, zülmətlər içində yalvarıb, demişdi: "Səndən başqa heç bir ilah yoxdur! Sən Paksan, Müqəddəssən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!" Biz, onun duasını qəbul etdik və onu qəm-qüssədən qurtardıq. Biz, möminləri belə xilas edirik!"** («Ənbiya» surəsi, 87-88-ci ayələr)

Bu da, Rəbbindən saleh zürriyyət istəyən və Rəbbindən övlad istəyən Zəkəriyyədir (aleyhissalam). Bunu özünü zə ibrət götürün, ey sonsuzluq üzündən cadugərlərə, şarlatanlara gedənlər. Bu, bizə Böyük və Qüdrətli Allaha dua etməyi öyrədən Zəkəriyyədir (aleyhissalam). Uca Allah buyurur: **"Zəkəriyyəni da (yada sal!) Bir zaman, o yalvarıb, demişdi: "Ey Rəbbim! Məni tənha buraxma. Sən, varislərin ən yaxşısısan!" Biz, onun duasını qəbul etdik, ona Yəhyanı bəxş etdik və zövcəsini ona (uşaq doğmağa) qadir etdik. Həqiqətən onlar, yaxşı işlər görməyə tələsər, ümid və qorxu ilə Bizə yalvarardılar. Onlar, Bizə müti (qullar) idilər".** («Ənbiya» surəsi, 89-90-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli Allaha dua edin və O, sizə cavab verəcəkdir. Uca Allah buyurur: **"Darda qalan kimsə, yalvardığı zaman, ona cavab verən, şəri sovuşduran və sizi yer üzünün varisləri edən kimdir? Heç Allahla yanaşı, başqa bir məbudmu var? Siz, necə də az düşünürsünüz?"**

(«Nəml» surəsi, 62-ci ayə)

Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq məbud yoxdur! Ey *tövhid* ümməti! Böyük və Qüdrətli olan Allah — eşitməsi, görməsi, elmi, ad və sifətləri ilə, bizə yaxındır. O, Öz Ərşinin üstünə, Ona yaraşdığı kimi yüksəldi. O, Pak və Ucadır. Onu çağırana, cavab verir. Uca Allah buyurur: **"Qullarım səndən, Mənim barəmdə soruşsalar, Mən (onlara) yaxınam, Mənə yalvaranın duasını, yalvardığı vaxt, qəbul edəram. Qoy onlar da, Mənim çağırışımı qəbul edib, Mənə iman gətirsinlər ki, doğru yola yönələ bilsinlər"**. («Bəqərə» surəsi, 186-cı ayə)

Allaha dua edin və Ondan dünya və axirət xeyirini istəyin. Allahın xəzinələri genişdir və onlardan istədiyi şeyi, istədiyi varlığa, istədiyi vaxt verir. Yalnız Allahdan istəyin və Allahla yanaşı, başqa bir məbud çağırmayın. Əgər çağırırsınız, o zaman, dünya və axirətdə əzaba düçar olarsız.

Ey Müsəlmanlar! Duanın qəbul olunacağı vaxtlar var. Bundan faydalanın və həmin vaxt, Allahı çağırın, O da sizə cavab verəcəkdir.

Birinci vaxt — gecənin ortasında və gecənin son üçdə birində olur. Bu vaxt, ayağa qalx, əllərini qaldır, Böyük və Qüdrətli Allahı çağır, və O, sənə cavab verəcəkdir. Allahın Rəsulu ﷺ buyurmuşdur ki: "Bilirsinizmi, hansı duanın, qəbul olunacağına daha çox ümid var?" Və davam edib, dedi ki: **"Gecə yarısı, həmçinin vacib namazdan sonra, Allaha xitab edilən dua"**. (ət-Tirmizi, 3499)

Peyğəmbər ﷺ həmçinin demişdir ki: "Xeyirxah və Uca Rəbbimiz, hər gecənin bitməsinə, üçdə bir hissəsi qaldığı zaman, aşağı səmaya enər və buyurar: **"Məni, kim çağıracaq ki, ona cavab verim? Kim Məndən, ona istədiyini verməyimi istəyəcək? Kim Məndən, bağışlanma diləyəcək ki, mən də bağışlayım"**

(əl-Buxari 1145, Muslim 758).

Ey Allahın qulu, bu vaxt qalx və istə. Övlad istəyirsənmi? Əllərini qaldır və istə. Mülk istəyirsən? Əllərini qaldırıb istə. Xəstəsən və sağalmaq istəyirsənmi? Şarlatanların yanına getmək əvəzinə, Allah daha yaxındır və dua edənin duasına cavab verir.

2. Dua - azanla iqamə arasında qəbul olunur. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **"Azanla iqamə arasındakı dua — qəbul olunur, elə isə dua edin"**. ("Səhih əl-Cami" 3405)

3. Həmçinin, səcdədə edilən dua qəbul olunur. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **"Bəndə, ən çox, səcdə zamanı Rəbbinə yaxındır, ona görə də (belə anlarda) daha çox dua edərək, Ona müraciət edin"**. (Muslim 482)

4. Həmçinin, əgər haqsızlığa məruz qalsan və dua etsən, Allahdan cavab alacaqsan. Əgər kimsə, sənə zülm edibsə, əllərini qaldırıb, dua et. Həqiqətən Allah, məzlumun dualarına cavab verir, hətta günahkar olsa belə. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **"Məzlumun duası, hətta günahkar olsa belə, qəbul olar, günahları isə, onun əleyhinədir"**. ("Səhih əl-Cami" 3382)

Haqsızlıqdan, yalandan çəkinin.

Ey Müsəlmanlar! Ola bilsin, kimsə soruşar ki: "Biz, Allaha dua edirik, amma cavab almırıq. Bunun səbəbi nədir?"

Birinci səbəb: cavab almağa tələsirsən. Dua edirsən və cavab almağa tələsirsən, cavabın tez gəlməsini istəyirsən. Sənə şəfa verməsi üçün, Allaha dua edirsən və bunu dərhal istəyirsən. Bu, bizim etiqadımıza ziddir. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **"Hər birinizə cavab veriləcək, ancaq hadisələri tələsdirib, belə deməyincəyə qədər: "Mən, Allaha dua etdim, lakin O, mənə cavab vermədi!"**

(əl-Buxari 6340, Muslim 2735)

Bu cür tələskənlik, duaya mane olur və dua etməkdə israrlı olmaqla, ziddiyyət təşkil edir və buna görə də, qəbul olunmaz.

İkinci səbəb: duanın qəbul olunmasına mane olan şey, Allahın hikmətinə uyğun bir səbəbdir ki, bunu ancaq Allah bilir. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **"Elə bir müsəlman yoxdur ki, onun duasında, günah istək olmazsa və ya qohumluq əlaqələrinin kəsilməsi istəyi olmazsa, bu üç növdən birində, Allah onun duasını qəbul etməsin: 1) Dasını qəbul edər, 2) Bu istəyi axirət üçün qoruyub, saxlayar və ya, 3) Bu duanın misli qədər olan, pisliyi ondan uzaqlaşdırar"**.¹

Üçüncü səbəb: Haram yemək, haram paltar, haram içki. Rüşvət alan, ondan geyinən, ondan yemək yeyən — onun duası necə qəbul oluna bilər? Faiz yeyən, ondan geyinən, ondan yeyən — duası necə qəbul oluna bilər? Ticarətdə aldadan, ondan geyinən və ondan yeyən kəsin — duası necə qəbul oluna bilər?

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **"Ey insanlar, həqiqətən, Allah xeyirxahdır, xeyirdən başqa heç nəyi qəbul etməz və həqiqətən, Allah möminlərə də, elçilərə əmr etdiyi şeyi əmr etmişdir"**, və Uca Allah buyurur: **"Ey elçilər! Halal nemətlərdən yeyin və yaxşı işlər görün!"** («Muminun» surəsi, 51-ci ayə)

¹ Əhməd 3/18, "Səhih ət-tərgib və ət-tərhib" 1633.

Uca Allah, həmçinin buyurur: **"Ey iman gətirənlər! Sizə ruzi kimi verdiyimiz, pak şeylərdən yeyin ..."** («Bəqərə» surəsi, 172-ci ayə)

Sonra, Peyğəmbər ﷺ saçları dağınıq, toz basmış, uzun müddət yolda olmuş və əllərini göyə qaldıraraq: ***"Ya Rəbb!"*** deyən bir adamı qeyd etdi – və dedi: ***"Lakin, onun yeməyi haram, içməsi haram, paltarı haram və o haram ilə yedizdirilib, bəs o zaman onun duası necə qəbul olunsun?"*** (Muslim 1015)

Haram yeməkdən çəkinin, haram içməkdən çəkinin ki, duanızın qəbul olunmasından məhrum qalmayasınız.

Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə, dinlərinə qaytar.

14. TÖVHİD ƏL-ULUHİYYƏDƏ, ŞİRKİN BƏZİ TƏZAHÜRLƏRİ

Göstəriş, Allah yolunda olmayan qurban kəsmə, Allaha olmayan nəzir, Allahdan başqasına and içmək.

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, bizə bəlli oldu ki, müsəlmanın yalnız Allaha ibadət etməsi vacibdir. Bu, *tövhid əl-uluhiyyədir*. Biz dedik ki: Həqiqətən, kim Allahdan qeyrisinə ibadət etsə, o adam şirk etmişdir. Və keçən cümə günü, bizə aydın oldu ki - dua ibadətdir və kim onu, Allahdan qeyrisinə həsr edərsə, şirk etmiş olar.

Ey Müsəlmanlar! Bugünkü görüşümüz, *tövhid əl-uluhiyyədə*, şirkin bəzi təzahürləri haqqında olacaq, bu da “göstəriş”, Allah rizası üçün olmayan qurban, Allah üçün olmayan nəzir və Allahdan başqasına and içməkdir.

Bunlar, ey Allahın bəndələri, müsəlmanlar arasında yayılan xəstəliklərdir və bir çoxları buna düşar olublar, amma onlar yaxşı iş gördüklərini zənn edirlər. Yaxud, bütün bu əməllərin, insanları Allaha yaxınlaşdırdığına inanırlar — halbuki bu hərəkətləri, onları yalnız Allahdan uzaqlaşdırır, çünki onlar şirkə düşdülər.

Ey iman gətirənlər! Göstəriş — *tövhid uluhiyyədə*, şirkin təzahürlərindəndir. Göstəriş — insanın özünə qarşı etdiyi cinayətdir. Göstəriş — gözlə görülməyən, qulaqla eşidilməyən, toxunmaqla hiss olunmayan, çox təhlükəli ürək xəstəliyidir. Lakin bu, hətta onu daşıyan adamdan da, gizli qalan, gizli bir xəstəlikdir. Buna görə

də, Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Ümmətimdə şirk — daşın üstündə sürünən, qarışqadan daha gizlidir”*** (“Səhihul-Cami” 3730)

Ey iman gətirənlər! “Göstəriş” (الرياء) sözü — insanın, bir əməli, digər insanların və dünyəvi şeylərin razılığını qazanmaqdan ötrü, yerinə yetirməsi deməkdir. Göstəriş — gizli şirkdir.

Səhabələr, Məsih Dəccalı xatırlayarkən, peyğəmbər ﷺ onların yanına gəldi və dedi: ***“Sizin üçün, Dəccal Məsihdən daha çox qorxduğum şey haqqında, sizə xəbər verimmi?”*** Biz dedik: “Əlbəttə!” O zaman, o buyurdu: ***“Bu gizli şirkdir ki, insan namaza qalxır və ona kiminsə baxdığını gördükdə, onu bəzəyir”***.¹

Yəni insan, namaza qalxır və orada ona baxan birinin olduğunu bilir. Görürsən ki, o, namazını bəzəməyə başlayır və bununla, Allahın rızasını istəmir, əksinə insanların ona baxmasını istəyir.

Rəsulullah ﷺ buyurdu ki: ***“Ey insanlar! Gizli şirkdən çəkinin!”*** İnsanlar dedilər: “Ya Rəsulallah, gizli şirk nədir?” O cavab verdi: ***“Bu, insanın ayağa qalxıb, namaz qıldığı və insanların ona baxdığı üçün, namazını səylə bəzəməsidir. Bu gizli şirkdir!”***²

Bu əməl, gizli şirk adlanıb, çünki zahirən o adamın əməli, Allah rızası üçün edilmiş kimi görünür, lakin o, Allahı istəmir.

Göstəriş — münafıqların keyfiyyətlərindən və xarakterlərinin təzahürlərindən. Sən, ey müsəlman, göstəriş etmə.

Uca Allah münafıqları belə təsvir etmişdir: ***“Münafıqlar, həqiqətən də, Allahı aldatmağa çalışırlar. Halbuki (Allah) onları aldadır. Onlar, namaza durarkən, könülsüz qalxar, özlərini camaata göstərər və Allahı olduqca az yad edərlər”***. («Nisa» surəsi, 142-ci ayə)

Göstəriş — qanunpozanların, təkəbbürlülərin, tiranların xüsusiyyətlərindəndir.

Uca Allah buyurur: ***“Yurdlarından təkəbbürlə, özlərini camaata göstərmək üçün çıxan və (insanları) Allah yolundan sapdıran kəslər kimi olmayın. Allah, onların əməllərini hər tərəfdən ehtiva etmişdir”***.

(«Ənfal» surəsi, 47-ci ayə)

¹ İbn Macə 4204, Əhməd 3/30, “Səhih sünnən İbn Macə” 3389.

² “Səhih ət-Tərgib və ət-Tərhib” 31

Göstəriş — əməlləri batil edir, ona görə də, Allah Öz kitabında, özünü göstərən adamı misal çəkib ki, bundan ibrət götürək. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Sədəqələrinizi, özünü camaata göstərmək məqsədilə xərcləyən, Allaha və Axirət gününə inanmayan şəxs kimi, minnət qoymaqla və əziyyət verməklə puç etməyin. Bunun məsəli, üzərində torpaq olan, hamar qayanın məsəlinə bənzəyir ki, şiddətli yağış yağıb, onu çılpaq hala salmışdır. Onlar, qazandıqlarından heç bir şeyə nail olmazlar. Allah, kafir xalqı doğru yola yönəltməz”**. («Bəqərə» surəsi, 264-cü ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: **«... və Uca Allah buyurmuşdur: “Mənə, şəriklər qoşulmasına ehtiyacım yoxdur; (kim) yalnız Mənim üçün deyil, başqası üçün bir iş görsə, həm ondan, həm də onun şirkindən imtina edəcəyəm!”»** (Muslim 2985)
Uca Allah buyurur: **“Kim, dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsə, onlara əməllərinin əvəzini, orada tam verərik və onlar orada zərər çəkməzlər. Onlar, axirətdə özləri üçün oddan başqa heç bir şeyi olmayan kimsələrdir. Onların, dünyada gördükləri işlər boşa çıxar və tutduqları əməllər puç olar”**.

(«Hud» surəsi, 15-16-cı ayələr)

Özünü göstərən birinin misalı, üzərində torpaq olan, hamar bir qaya misalıdır. Üstünə yağış yağanda, torpaq silinir və qaya əvvəlki kimi hamar qalır. Eləcə də, özünü göstərməyə çalışan kəs, Qiyamət günü gələcək və əməlinin qarşılığını görməyəcək.

Ey müsəlmanlar! Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli olan Allah, dünya və axirətdə, özünü göstərənləri rüsvay edir. Bu dünyada, özünü göstərməklə məşğul olan insan, digər insanların razılığını istəyər və öz əməlləri ilə, insanlar arasında mövqeyini göstərmək istəyər. O, öz hərəkətləri ilə, insanların üzlərini ona çevirmələrini istəyir, buna görə də, Allah onun istədiyinin əksini edir, onu insanların gözündə alçaldır və rüsvay edir.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Allah, danışanı rüsvay edir, göstəriş üçün, bir iş görəni isə, başqalarının görməsi üçün, aşkara çıxarar”** (əl-Buxari 6499, Muslim 2987)

Yəni, kim istəsə ki, insanlar onun əməllərini eşitsinlər və əməllərindən xəbər tutsunlar, Allah onu rüsvay edir və onda gizli olanı, insanlara aşkar edir. Lakin kim, əməlini Allah rızası üçün etsə, Allah onu sevir. Əgər Allah onu seversə, insanlara da onu sevirər və elə edir ki, onu yer üzündə sevirələr. Lakin kim, özünü göstərməklə məşğuldursa, öz əməli ilə, insanların razılığını və dünyanın fani şeylərini arzulayırsa, Böyük və Qüdrətli olan Allah, onu rüsvay edib, cəzalandırır.

Qiyamət gününə gəlincə isə, Böyük və Qüdrətli Allah, onu insanlar qarşısında rüsvey edər.

Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: ***“Allahın, hər hansı bir bəndəsi, dünyada onu eşitsinlər və görsünlər deyə, yaxşı işlər görsə, Allah onu, Qiyamət günü, bütün məxluqlar qarşısında rüsvey edər”***.¹ Yəni əgər o, insanlar eşitsin və onu görsünlər deyə, riya və şöhrət arzusu ilə, insanlara dərs deməyə başlayarsa, yaxud da elm öyrətməyə başlayarsa, amma məqsədi insanların onu eşitməsi və görməsi olarsa, Allah onu rüsvey edər. Uca və Qüdrətli Allah, Onun hüzuruna çıxacaqları gün, onları rüsvey etmək üçün, özünü göstərənlərə deyəcək: ***“Dünya həyatında, özünüzü göstərdiyiniz kəslərin yanına gedin və görün, onlardan özünüə bir mükafat görəcəksinizmi?”***²

Riya— Atəşə girməyin səbəbidir. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Hər kim, alimlərlə yarışmaq, axmaqlarla mübahisə etmək və ya insanların, ona hörmətlə baxması üçün, elm əldə etsə, Allah onu Cəhənnəmə daxil edər”***.³

Diqqət edin, ey İslam ümməti! Bu məsələ təhlükəlidir. Əgər əməllərinizi, Allah rızası üçün etdiyinizi bəyan edirsinizsə, Allah qeybi görəndir, qəlbləri görəndir. Səmiyyə qəlbədir, onu heç kim görmür. Ən yaxın mələk də onu görməz, amma qəlblərdə olanı görən, yalnız Allahdır. Məsələn: insanların arasında, Quranı əzbər bilənlər var, onlar öyrənir, çalışır və bununla da Allahın rızasını arzulayırlar. Lakin onların arasında, elələri də var ki, insanların diqqətini özlərinə çevirmək istəyirlər və insanlara: “Mən” deyirlər ki, onları barmaq ilə göstərsinlər deyə. Yəni, insanların diqqətini özlərinə tərəf çevirmələri üçün, bunu edirlər və belə insanları, Allah Cəhənnəmə salar.

Ey müsəlmanlar! Cəhənnəm odu, təkəbbürlü və özünü göstərən insanlarla alovlandırılacaq. Əbu Hureyrə, bu hədisi insanlara danışarkən, üç dəfə huşunu itirdi. O, özünə gələndə, hədisi zikr etmək istədikdə, yenə huşunu itirirdi. Əbu Hureyrə dedi ki: “Allahın Elçisi ﷺ buyurdu: ***“Qiyamət günü, Böyük və Uca Allah, Öz qullarının yanına enəcək və onları mühakimə edəcək və o zaman bütün ümmətlər diz çökəcək”***.⁴ Əbu Hureyrə rəvayət edir ki, Allah Rəsulu ﷺ belə buyurdu: ***“Həqiqətən, Qiyamət günü, mühakimə olunacaq insanların birincisi — iman uğrunda döyüşdə həlak olan kəsidir. O, gətiriləcək və Allah, ona Öz***

¹ “Səhih ət-Tərgib və ət-Tərhid” 28.

² Əhməd 5/428, “əs-Silsilya əs-səhihə” 951.

³ İbn Macə 260, “Səhih sünən İbn Macə” 209.

⁴ Ət-Tirmizi 2382, “Səhih ət-tərgib və ət-tərhid” 1335.

mərhəmətini xatırladacaq, o da bunları etiraf edəcək, sonra Allah soruşacaq: "Bəs onlara minnətdarlıq olaraq, nə etdin?" O cavab verəcək ki: "Öləmə qədər, sənin yolunda vuruşdum!" Allah buyuracaq: "Sən yalan danışırısan, çünki sən ancaq ona görə vuruşdun ki, insanlar sənə: "İgid adam!" – desinlər – və onlar da belə dedilər. Ondan sonra, onun barəsində əmr veriləcək və o, üzünü aşağı sürüklənərək atəşə atılacaq. Sonra elm öyrənmiş, onu başqalarına öyrətmiş və Quran oxumuş, bir şəxsi gətirəcəklər, Allah ona mərhəmətini xatırladacaq, o da bunları etiraf edəcək, sonra Allah soruşacaq: "Bəs onlara minnətdarlıq olaraq, nə etdin?" O cavab verəcək ki: "Mən, elm öyrəndim, onu başqalarına öyrətdim və Sənin üçün Quran oxudum!" Allah buyuracaq: "Sən yalan danışırısan, çünki sən, elmi ancaq insanların, sənə: "O, alimdir!" deməsi üçün əldə etdin, Quranı da ancaq insanlar, sənə: "O, oxuyandır!" desinlər deyər oxudun, – və onlar da belə dedilər!" Bundan sonra, onun barəsində əmr veriləcək və o, atəşə atılana qədər üzünü aşağı sürüklənəcək. Sonra, Allahın miras verdiyi və ona hər cür mal-dövlət bəxş etdiyi bir şəxsi gətirərlər, Allah da ona, Öz mərhəmətini xatırladar və o, onları etiraf edər, sonra Allah soruşar ki: "Bəs onlara minnətdarlıq olaraq, nə etdin?" O cavab verəcək ki: "Sənin razılığın üçün, Sənin istədiyin kimi xərcləmək üçün, heç bir fürsəti əldən verməmişəm". Allah deyəcək ki: "Sən yalan danışırısan, çünki sən, bunu yalnız ona görə etdin ki, insanlar, sənə: "Səxavətli!" – desinlər, sonra da onun barəsində əmr veriləcək və o, atəşə atılana qədər, üzünü aşağı sürüklənəcək".

(Muslim 1905)

Uca Allah, doğru deyirdi: **"Kim, dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsə, onlara əməllərinin əvəzini, orada tam verərik və onlar orada zərər çəkməzlər. Onlar, axirətdə özləri üçün, oddan başqa heç bir şeyi olmayan kimsələrdir. Onların, dünyada gördükləri işlər, boşa çıxar və tutduqları əməllər puç olarlar"**. («Hud» surəsi, 15-16-cı ayələr)

Ey Müsəlmanlar! *Tövhid uluhiyyədə*, şirkin təzahürlərindən biri də — Allahdan başqasına qurban kəsməkdir. Qurban kəsmə, yalnız Allaha aid edilməsi vacib olan bir ayindir, ibadətdir. Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **«De: "Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də, aləmlərin Rəbbi Allaha məxsusdur! Onun heç bir şəriki yoxdur. Mənə belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanların birincisiyəm"»**. («Ənam» surəsi, 162-163-cü ayələr) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **"Sən də, Rəbbin üçün namaz qıl və qurban kəs!"** («Kovsər» surəsi, 2-ci ayə)

Namaz — Allaha ibadətdir. Qurban kəsmək də — insanı Allaha yaxınlaşdıran bir ibadətdir. Qurbanı, Allah yolunda kəsməyən şəxs, şirk etmiş olar və lənətlənmiş olar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Allah, atasına lənət oxuyana, Allahdan başqasına qurban kəsənə, dinə yenilik daxil edən birinə sığınacaq verənə, sərhəd nişanlarını dəyişənə lənət etmişdir”*** (Muslim 1978).

Allah, dörd nəfəri lənətləmişdir, onlardan biri — qurbanı, Allah yolunda kəsməyəndir. Mələklər üçün qurban kəsən şəxs, lənətlənmişdir və şirk etmişdir. Allaha yaxın olanlar üçün və əməlisalehlər üçün qurban kəsən şəxs, lənətlənmiş və şirk etmiş olar. Cinlərdən qorxaraq, evinin astanasında, cinlər üçün qurban kəsən şəxs, lənətlənmişdir. Qurban kəsmək — Allahdan başqasına edilməməli olan ibadətdir.

Uluhiyyə tövhidində, şirkin təzahürləri arasında olan, Allah rızası üçün olmayan nəzirdir.

Nəzir — ibadətdir və Böyük və Qüdrətli Allah, nəzirləri yerinə yetirənləri tərifləmişdir. Uca Allah buyurur: ***“Onlar, vəd etdikləri nəziri verər və vəhşəti (hər yeri) sarsıdacaq Gündən qorxarlar”***. («İnsan» surəsi, 7-ci ayə)

Bil ki, ey müsəlman, nə yerdə, nə də göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz. O, sizin haqqınızda, istər Onun xatirinə, istərsə də başqasının xatirinə nəzir etdiyinizi bilir. Uca Allah buyurur: ***“Xərclədiyiniz hər bir sədəqəni və verdiyiniz hər bir nəziri, şübhəsiz ki, Allah bilir. Zalımların isə, köməkçiləri olmaz”***.

(«Bəqərə» surəsi, 270-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Kim, Allaha təslim olmağı nəzir etmişdirsə, yerinə yetirsin. Kim, Allaha asi olmaq üçün nəzir etmişsə, ona asi olmasın”***. (əl-Buxari 6696)

Kim, Allah rızası üçün, toyuq kəsməyi nəzir etmişsə, onu yerinə yetirməlidir. Və hətta nəzirini yerinə yetirmək, ona vacibdir. Məsələn kim, Şüeyb üçün və ya Allahdan qeyrisi üçün, yaxud Ona yaxın olanlar və əməlisalehlər üçün, qurban kəsməyi nəzir edərsə, nəzirinə əməl etməməlidir və nəziri üçün kəffarə ödəməlidir. Necə ki, Peyğəmbər ﷺ buyurub: ***“Allaha asilik sayılan, nəzir ola bilməz və onun kəffarəsi, pozulmuş and kimi ödənilir”*** (“Səhih əl-Cami” 7547). Çünki

qurban — ibadətdir, nəzir də — ibadətdir, bunlar yalnız Allah rızası üçün edirlər. Uca Allah buyurur: **“Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, həniflər kimi ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də elə budur!”** («Beyyinə» surəsi, 5-ci ayə).

Ey Müsəlmanlar! *Tövhid uluhiyyədə*, şirk təzahürlərindən biri də, Allahdan qeyrisinə and içməkdir.

And – ibadətdir, Allahdan başqası üçün edilmir. Əgər and içsən, Allaha and iç. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Kim Allahdan başqasına and içərsə, şirk etmişdir”** (“Səhih əl-Cami” 6204).

Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **“Atalarınıza and içməyin”** (Buxari 6108, Muslim 1646). Allahdan qorxun və riyadan (göstərişdən) çəkinin. Qurbanı, Allah yolunda kəsməməkdən, Allah rızası üçün nəzir etməməkdən və Allahdan başqasına and içməkdən çəkinin. Bilin ki, Allah sizi, dünyada yalnız Ona ibadət etmək üçün yaratmışdır.

Uca Allah buyurur: **“Mən, cinləri və insanları, ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım”.** («Zəriyət» surəsi, 56-cı ayə)

Uca Allah buyurur: **“Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, həniflər kimi ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də, elə budur!”** («Beyyinə» surəsi, 5-ci ayə)

Allahım, biz Səndən, müsəlmanları gözəl bir şəkildə, düzgün etiqadlarına qaytarmağı diləyirik.

15. TÖVHİD ƏL-ULUHİYYƏNİN ƏHƏMİYYƏTİ VƏ ONUN ŞƏXSİYYƏTLƏR VƏ CƏMİYYƏT ÜZƏRİNDƏKİ İZLƏRİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, *tövhid əl-uluhiyyədən* və oradakı şirkin təzahürlərindən danışdıq. Bizə aydın oldu ki, bu tövhid növü, onun ən mühüm növlərindən biridir.

Və Allah, məxluqları bu tövhid (tək ilahlıq) növü üçün yaratmışdır. Uca Allah buyurur: **“Mən, cinləri və insanları, ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım”**.

(«Zəriyət» surəsi, 56-cı ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Ey insanlar! Sizi və sizdən öncəkiləri yaratmış, Rəbbinizə ibadət edin ki, bəlkə (Allahdan) qorxasınız”**.

(«Bəqərə» surəsi, 21-ci ayə)

Bu tövhid növü üçün, Böyük və Qüdrətli Allah, elçilər göndərmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz, Biz hər bir ümmətə: “Allaha ibadət edin və Tağutdan (bütләrdən) uzaq durun!” - deyə (əmr etmələri üçün) peyğəmbər göndərdik. Allah onlardan bir qismini doğru yola yönəltmişdir. Onlardan bir qisminin də zəlalətdə qalması vacib olmuşdur. Ona görə də yer üzündə dolaşın və (peyğəmbərləri) yalanlayanların aqibətinin necə olduğunu görün!”** («Nəhl» surəsi, 36-cı ayə)

Və hər ümmətə, bir xəbərdar edən göndərildi. Bu xəbərdar edən, öz qövmünə dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin, sizin Ondan başqa, heç bir ilahınız yoxdur”.

Bu tövhid növü üçün, Allah Kitabı nazil etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Əlif. Ləm. Ra. (Bu,) Müdrik, (hər şeydən) Xəbərdar (olan Allah) tərəfindən, ayələri mükəmməlləşdirilmiş, sonra da ətraflı izah edilmiş bir Kitabdır. (Bu ona görədir) ki, Allahdan başqasına ibadət etməyəsınız. Həqiqətən, mən Onun tərəfindən sizi xəbərdar edən və müjdələyənəm”**. («Hud» surəsi, 1-2-ci ayələr).

Bu tövhid növünə görə, mömin - kafirlərə qarışmadığını göstərir. Uca Allah buyurur: **«İbrahim və onunla birlikdə olanlarda, sizin üçün gözəl bir nümunə vardır. Onlar, öz qövmünə dedilər: “Həqiqətən, biz sizdən və sizin Allahdan başqa tapındığınız şeylərdən uzağıq. Biz, sizi inkar edirik. Siz, bir olan Allaha iman gətirincəyə qədər, bizimlə sizin aranızda, daim ədavət və nifrət olacaqdır!” Yalnız İbrahimin öz atasına: “Mən, sənin üçün, mütləq bağışlanma diləyəcəyəm. Fəqət, Allahdan sənə gələn (əzabı) dəf edə bilmərəm!” – deməsi istisnadır. (Onlar dedilər): “Ey Rəbbimiz! Biz, yalnız Sənə təvəkkül edirik və yalnız Sənə üz tuturuq. Dönüş də yalnız Sənədir”»**.

(«Mumtəhənə» surəsi, 4-cü ayə)

Bu tövhid növü üçün, möminlərlə kafirlər arasında müharibələr aparılırdı. Uca Allah buyurur: **“Kitab verilənlərdən (yəhudi və xristianlardan) Allaha və axirət gününə iman gətirməyən, Allah və Peyğəmbərinin haram etdiyini haram saymayan, haqq dini qəbul etməyən kimsələrlə, boyun əyib əlləri ilə cizyə verənə qədər vuruşun!”** («Tövbə» surəsi, 29-cu ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Fitnə aradan qalxana qədər və din tamamilə, yalnız Allaha həsr edilənədək, onlarla vuruşun! Əgər (şirkə) son qoysalar, (bilsinlər ki,) Allah onların etdiklərini görür”**. («Ənfal» surəsi, 39-cu ayə)

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: **“Mənə bu insanlar: “Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur “Lə iləhə illəllah” deyincəyə qədər, onlarla döyüşmək əmr olundu – kim “Lə iləhə illəllah” desə, malını və canını məndən qoruyar, əgər malından və canından haqlı olaraq, məhrum edilə biləcək bir iş görməsə və o zaman, onu ancaq Allah hesaba çəkə bilər”**. (əl-Buxari 1399; Muslim 20)

Bu tövhid növü üçün, Allah insanları Qiyamət günü haqq-hesab və intiqam üçün dirildəcək. Uca Allah buyurur: **“Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır.**

(Bu, Allahın) pislik edənlərə, əməllərinin cəzasını verməsi, yaxşılıq edənləri isə, ən gözəli ilə (Cənnətlə) mükafatlandırması üçündür". («Nəcm» surəsi, 31-ci ayə)

Bu tövhid növü üçün, Qiyamət günü, Tərəzi qoyulacaq. Uca Allah buyurur: **"Biz qiyamət günü, ədalət tərəziləri ilə, haqq-hesab çəkəcəyik. Heç kimə, hər hansı bir şeydə, ədalətsizlik edilməyəcəkdir. (Görülmüş iş) bir xardal dənəsi mislində olsa belə, onu gətirib (tərəziyə) qoyacağıq. Biz, haqqı araşdırmağa bəs edərək"**. («Ənbiya» surəsi, 47-ci ayə) Sonra: **"(O gün) məhz tərəziləri ağır gələnlər, nicat tapacaqlar. Tərəziləri yüngül gələnlər isə, özlərini ziyana uğradanlardırlar. (Onlar) Cəhənnəmdə, əbədi qalacaqlar"**.

(«Muminun» surəsi, 102-103-cü ayələr)

Bu tövhid növü üçün, Allahu Təalə, Cənnəti və Cəhənnəmi yaratmışdır. Ona ibadət edənlər və Onu təkləşdirənlər üçün Cənnəti, Onu inkar edənlər üçün isə, Cəhənnəmi yaratdı.

Ey Müsəlmanlar! *Tövhid əl-uluhiyyə* — ibadətdə tövhiddir, yer üzündə, yalnız Allaha edilən ibadətdir. Bu *tövhid* — Allahın, bəndələri üzərindəki haqqıdır. Bəs əgər biz, Allahın, bizim üzərimizdəki haqqını yerinə yetirsək, o zaman bizim üçün nə mükafat olacaq?!

BİRİNCİ: Böyük və Qüdrətli olan Allah, bizə bu dünyada, gözəl həyat bəxş edir. Uca Allah buyurur: **"Mömin olaraq, yaxşı iş görən kişi və qadınlara, əlbəttə gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə, onları mütləq mükafatlandıracağıq"**. («Nəhl» surəsi, 97-ci ayə) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **"Əgər o ölkələrin əhalisi, iman gətirib, (Allahdan) qorxsaydı, əlbəttə Biz, onların üstünə, göydən və yerdən bərəkət (qapı-larını) açardıq. Lakin onlar, (peyğəmbərləri) yalançı hesab etdilər. Biz də onları, qazandıqları günahlara görə, (əzabla) yaxaladıq"**. («Əraf» surəsi, 96-cı ayə)

İKİNCİ: Allah, düşmənlərimizə qarşı bizə kömək edəcəkdir. Uca Allah buyurur: **"Möminlərə yardım etmək, Bizim borcumuz idi"**. («Rum» surəsi, 47-ci ayə) Böyük və Qüdrətli olan Allah, İslamın başlanğıcında, doğru yolda olan, ixləsli möminlərə kömək etdi. Uca Allah buyurur: **"Siz, zəif olduğunuz halda, Allah, Bədrdə sizə yardım etdi. Elə isə, Allahdan qorxun ki, bəlkə şükür edəsiniz"**.

(«Ali İmran» surəsi, 123-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən Allah, əksər döyüşlərdə, habelə Huneyn günündə də, sizə kömək etmişdi”**. («Tövbə» surəsi, 25-ci ayə)

Lakin Böyük və Qüdrətli Allah, möminlər üçün şərt qoymuşdur və əgər onu yerinə yetirsələr, Allah da onlara kömək edər. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Əgər siz, Allaha (Onun dininə) kömək göstərsəniz, O da sizə kömək göstərər və ayaqlarınızı möhkəmlədir”**. («Muhəmməd» surəsi, 7-ci ayə)

ÜÇÜNCÜ: Allah bizə, yer üzündə qüdrət verəcək və bizi orada hökmdar edəcək. Uca Allah buyurur: **“Allah, sizlərdən iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri varislər etdiyi kimi, onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün, Özünün bəyəndiyi, onların dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu, sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar, Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra, küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir”**. («Nur» surəsi, 55-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Əgər onlara, yer üzündə hökmranlıq versək, onlar namaz qılar, zəkat verər, yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər. Bütün işlərin aqibəti, Allaha aiddir”**. («əl-Həcc» surəsi, 41-ci ayə)

DÖRDÜNCÜ: Allah bizi, dünyada və axirətdə ucaldar. Böyük və Qüdrətli Allah, ucalığı ancaq möminlər üçün etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Onlar: “Əgər biz, Mədinəyə qayıtsaq, ən qüdrətlilər (münafıqlar) ən alçaqları (müsəlmanları) mütləq oradan çıxardacaqlar!” – deyirlər. Halbuki qüdrət, yalnız Allaha, Onun Elçisinə və möminlərə məxsusdur, lakin (bunu) münafıqlar bilmirlər”**.

(«Munafiqun» surəsi, 8-ci ayə)

Münafıqlar, kafirlərdən böyüklük istədikdə, Böyük və Qüdrətli Allah, onları lənətlədi. Uca Allah buyurur: **“Möminləri qoyub, kafirləri (özlərinə) dost tutanlar, gücü və əzəməti onlardanı axtarırlar? Halbuki qüvvət və əzəmət, tamamilə Allaha məxsusdur”**. («Nisa» surəsi, 139-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«De: “Ey mülkün sahibi, Allahım! Sən, istədiyin kəsə mülkü verir və istədiyindən də onu geri alırsan; istədiyin kimsəni yüksəldir və istədiyini də alçaldırsan. Xeyir (yalnız) Sənin Əlindədir. Həqiqətən, Sən hər şeyə qadirsən”»**. («Ali İmran» surəsi, 26-cı ayə)

BEŞİNCİ: Allah bizi, düşmənlərimizin şərrindən qoruyar və xilas edər. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allah, iman gətirənləri mühafizə edir. Həqiqətən Allah, heç bir nankor, xaini sevmir”**. («əl-Həcc» surəsi, 38-ci ayə)

ALTINCI: Allah bizi, vahid bir ümmət edər. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, bu, vahid bir din olaraq, sizin (hamınızın) dininizdir. Mən də, sizin Rəbbinizəm. Elə isə, Mənə ibadət edin!”** («Ənbiya» surəsi, 92-ci ayə)

Əgər biz, tək Allaha ibadət etməyə başlasaq, Allah bizi, tək bir ümmət edər, çünki tövhid və düzgün etiqad-əqidə ilə, qəlblər birləşərlər. Uca Allah buyurur: **“Hamınız, Allahın ipindən möhkəm yapışın və parçalanmayın! Allahın, sizə olan nemətini xatırlayın ki, siz (bir-birinizə) düşmən idiniz, O, sizin qəblərinizi birləşdirdi və Onun neməti sayəsində (bir-birinizlə) qardaş oldunuz. Siz, odlu bir uçurumun, lap kənarında idiniz. O, sizi ondan xilas etdi. Allah, Öz ayələrini, sizə beləcə bəyan edir ki, bəlkə doğru yola gələsiniz”**.

(«Ali İmran» surəsi, 103-cü ayə)

Siz, bu din ilə, yəni tövhid etiqadı ilə, qardaş oldunuz. Pis etiqad-əqidə və şirk səbəbi ilə, qruplara və firqələrə bölünmə ehtimalı var. Uca Allah buyurur: **“Tövbə edərək, Ona üz tutun, Ondən qorxun, namaz qılın və şərikin qoşanlardan olmayın! O kəslərdən ki, öz dinini bölüb, firqələrə ayrıldılar. Hər firqə, öz təriqətini (üstün bilib) sevinir”**. (Rum surəsi, 31-32-ci ayələr)

Əgər biz, bu tövhidi həyata keçirsək, günahların sayı azalar. Əgər günahların sayı azalarsa, yerin və göyün Rəbbindən rəhmət, bizə nazil olar. Bəyənilən əməllərin əmr edilməsi, məzəmmət edilən əməllərin qadağan edilməsi — günahların azalmasına səbəb olur. Və əgər bəyənilən əməllərin əmr edilməsində və məzəmmət edilən əməllərin qadağan edilməsində, bir əskiklik etsək, günahların sayı artar. Uca Allah buyurur: **“Mömin kişilərlə mömin qadınlar, bir-birinin dostlarıdır. Onlar (insanlara) yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməllərə qadağa qoyur, namaz qılır, zəkat verir, Allaha və Onun Elçisinə itaət edirlər. Allah, onlara rəhm edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir”**.

(«Tövbə» surəsi, 71-ci ayə)

Deməli, bizim dünya və axirət xoşbəxtliyimiz — Allahın üzərimizdəki haqqını yerinə yetirməyimizdədir. Allahın bizim üzərimizdəki haqqı isə, yalnız Ona ibadət

etməyimizdir — bu, tövhid əl-uluhiyyədir. Əgər biz, tövhidin bu növünü təcəssüm etdirsək, Allah bizi dünyada və əbədi aləmdə ucaldar. Əgər biz, bu növ tövhiddə səhv edib, Allahın haqqını yerinə yetirməsək, fəsadlı dünyaya üz tutsaq, nəticəsi necə olar?!

BİRİNCİ: Biz, dinimizə qayıtmayana qədər, Allah bizi rüsvay edər və zəillikdən xilas etməz. Peyğəmbər ﷺ buyurur: ***“Əgər siz, Əl-inə ticarət növü ilə, ticarətə başlasanız, inəklərin quyruğunu tutsanız, məhsullarınızdan razı qalıb, kifayətlənsəniz və cihadı tərk etsəniz, Allah sizi rüsvay edər və ya sizə zillət göndərər və dininizə qayıtmayıncaya qədər, sizi bu rüsvayçılıqdan xilas etməz”***.¹

Ey İslam ümməti! Baxın, biz sələm yeyirikmi? Bəli! Rəbbimin rəhm etdiyi kəslərdən başqa. İnəklərin quyruğundan tutub, məhsuldan razı qalıb, kifayətlənmişikmi? Dünya həyatını, Əbədi aləmdən çox sevdikmi? Bəli! Rəbbimin rəhm etdiyi kəslərdən başqa. Allah yolunda cihadı tərk etdikmi? Bəli, və ona görə də, Allah bizə zillət nazil etmişdir və biz Rəbbimizin ibadətinə qayıtmayana qədər, *tövhidə* dönənə qədər ondan qurtulmayacağıq. Biz bunu etsək, dinimizə qayıtsaq, Allah, bizi zillətdən xilas edər. Günahlarda və dünya sevgisində, olduğumuz yerdə qalsaq, o zaman, başımıza gələn zillət olacaq.

İKİNCİ: Biz, bu tövhidi və ona uyğun əməlləri tərk edib, fəsadlı dünyəvi şeyləri və onları toplamağı başladığımız zaman, ümmətlər bizə hücum etdilər. Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: ***“Elə bir vaxt yaxınlaşır ki, başqa ümmətlər, bir-birlərini sizə qarşı çıxmağa və sizə məxsus olanı almağa dəvət edəcəklər, sanki bir xörək qabının başına toplanmış və bu yeməyi qəbul etməyə heç bir mane olmayan insanlar, bir-birlərini yeməyə dəvət etdikləri kimi”***. Bir nəfər soruşdu: “Ey Allahın Rəsulu! Çünki o dövrlərdə bizim sayımız az olacaqmı?” Peyğəmbər ﷺ cavab verdi: ***“Xeyr, əksinə, çox olacaqsınız, amma çayın üzərində daşdığı zir-zibil kimi olacaqsınız. Allah, düşmənlərinizin köksündən, sizə olan qorxunu götürər, sizin qəlblərinizə isə, zəiflik yerləşdirər və sizin dünya sevginizə və***

¹ Əbu Davud 3462, “əs-Silsilə əs-səhihə” 11.

ölümə qarşı nifrətinizə görə də, düşmənlərinizin qəlblərini qorxudan təmizləyər". ("Səhih" -Cami" 8183)

Ey müsəlmanlar, bu hədisi anlayın və yadda saxlayın! İndi o bizə aiddirmi? Kafir ümmətlər, bir-birlərinə səsləndilər: "Tələsin! Müsəlmanlar dinlərini tərk etdilər, onları öldürün və məhv edin! İslamı məhv edin və onun tərəfdarlarını məhv edin!" Sonra da, indi olduğu kimi, onlar hökmranlıq edirlər, özbaşınalıq edirlər, döyüşürlər, namuslara hücum edirlər və İslam toplumlarından qorxmurlar. Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq və dönüşümüz də Onadır. Ey Müsəlmanlar! İndi müsəlman ölkələrində, məsələn Bosniyada baş verənləri — çoxsaylı qətlərdən, zəif müsəlmanların qovulmasından oxuyursunuz və eşidirsinizmi? Uca Allah buyurur: **"Onlar möminlərlə münasibətdə, nə qohumluq əlaqəsinə, nə də əhdə riayət etmirlər. Onlar, həddi aşanlardır"**. («Tövbə» surəsi, 10-cu ayə)

Biz, heç nə edə bilmirik. Başımıza nə gəlib, ey Allahın bəndələri, biz insanlar arasında yetişdirilmiş, ən yaxşı ümmət deyilikmi? Məgər biz, haqq yolunda deyilikmi, onlar da azgınlıqda deyillərmi? Ey Allahın qulları! Məgər biz, Allah yolunda vuruşmuruqmu, onlar isə, tağut yolunda vuruşmurlarmı? Allah, bizim himayədarımızdır, kafirlərin isə, himayəçisi yoxdur. Məgər unutmusunuz ki, siz Qiyamət günü, axirət diyarında, Allahın hüzuruna çıxacaqsınız və Allah sizdən - həm hökmdarlardan, həm də tabe olanlardan, müsəlmanların torpaqlarında əziyyət çəkən, övladlar və əziyyət verilmiş namuslar haqqında soruşacaq?

Ey İslam ümməti! Qiyamət günü, Böyük və Qüdrətli Allah, diri-diri basdırılan şəxs haqqında soruşduqda, Rəbbinizə nə deyəcəksiniz? Və biz, ey Allahın bəndələri, xristianlığı qəbul etdirilmiş olan, müsəlmanların övladları haqqında soruşulacağıq, amma biz isə, heç nə olmamış kimi, nağara çalır, oxuyub, rəqs edirdik. Möminlərin, möminlər üçün, bir-birini möhkəmləndirən, binalar kimi olduğunu unutmusunuzmu? Məgər unutmusunuz ki, Allah Rəsulu ﷺ buyurmuşdur: ***"Möminlər bir-birinə olan sevgi, mərhəmət və şəfqət baxımından, bir bədən kimidirlər: Onun üzvlərindən birinə, xəstəlik üz verdikdə, bütün bədən yuxusuzluq və qızdırma ilə cavab verir"***. (Muslim 2586)

Böyük Ərşin Rəbbi olan, Böyük Allahdan, müsəlmanları gözəl şəkildə, dinlərinə qaytarmasını diləyirəm.

16. ALLAHIN AD VƏ SİFƏTLƏRİNDƏ TÖVHİD, (TÖVHİD ƏL-ƏSMAİ VƏS-SİFAT)

Ey Allahın qulları! Etiqad-əqidə haqqında, söhbətin əvvəlində dedik ki: Həqiqətən, düzgün etiqad, altı əsas üzərində qurulmuşdur və bunlar — Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına, elçilərinə, axirət gününə, xeyirin və şərin qədərdən (alın yazısından) olmasına imandır.

Onların birinci əsası olan, Allaha iman haqqında, danışmağa başladıq. Biz dedik ki, onun mənası odur ki, müsəlman üçün, Böyük və Qüdrətli Allahın hökmranlığında, ilahiliyində, ad və sifətlərində, təkliyinə iman gətirmək vacibdir.

Biz, tövhidin birinci növündən danışdıq, bu da, *tövhid ər-Rububiyyə* idi və onun şirkdəki təzahürlərindən danışdıq.

Və biz, ikinci növ tövhiddən danışdıq, bu isə *tövhid əl-uluhiyyədir* və şirkin onda olan təzahürlərindən də danışdıq.

Bugünkü görüşümüz isə, üçüncü növ tövhid haqqında olacaq və bu da, *tövhid əl-əsməi vəs-sifətdir*.

Tövhid əl-əsməi vəs-sifət-in – mənası budur: Böyük və Qüdrətli olan Allahın, bütün kamil sifətləri ilə vəsf edildiyinə və bütün nöqsanlı sifətlərdən uzaq olmasına qəti inanmaqdır.

Həmçinin onun mənası — qəlbə qəti inancın və təsdiqin olmasıdır, yəni Allah-Təalanın Öz Kitabında, Öz zəti barəsində sabit etdiyi, və Onun rəsulunun ﷺ Allah barəsində sabit etdiyi ad və sifətləri təsdiqləməkdir — bənzətmədən, mənə inkarı etmədən (*ta'tıl*) “necədir?” sualı vermədən və təhrif etmədən (yəni mənanı dəyişdirmədən və ya sifətləri təhrif etmədən).

Ey iman gətirənlər! *Tövhid əl-əsməi və əs sifət* – elə bir tövhiddir ki, ona görə, haqq tərəfdarları ilə, azğınlıq tərəfdarları arasında, döyüşlər gedib. Bu, elə bir tövhiddir ki, Rəbbimin rəhmət etdiyi kəslər istisna olmaqla, bir çox İslam firqələri bu məsələdə azmışdır. Bu, ona görədir ki, onlar ad və sifətlərin təfsirinə, öz ağılları, rəyləri və ehtirasları ilə başlamışlar, buna görə də, özləri azmış və başqalarını da azdırmışlar. Əgər onlar, Allahın ad və sifətləri ilə bağlı, səhabələr kimi (Allah onlardan razı olsun) hərəkət etsəydilər, bu azğınlıqdan xilas olardılar. Səhabələr (Allah onlardan razı olsun) ərəb dilini başa düşən, Quran oxuyan və onu Rəsulullahdan ﷺ eşidən və anlayanlardır. Onlar, Allah Rəsulundan ﷺ ad və sifətlər haqqında soruşmurdular, çünki onlar anlayırdılar ki, Böyük və Qüdrətli Allahın ad və sifətləri, Allahın əzəmətinə yaraşır və məxluqların ad və sifətləri məxluqlarına yaraşır. Çünkü Allah kimi birisi yoxdur. O, Böyük və Qüdrətlidir. Onlar oxuyurdular ki, Allah eşidəndir, görəndir. Onlar oxuyurdular ki, insan eşidəndir, görəndir, amma eyni zamanda bilirdilər ki, Allahın eşitməsi, Allahın əzəmətinə, insanın eşitməsi və görməsi isə, insanın təbiətinə uyğundur. Bu, onlar üçün heç vaxt anlaşılmaz deyildi, çünki onlar, sifətləri təsdiqləyirdilər və eşitdikləri kimi saxlayırdılar. Onlar sifətləri bənzətmə ilə, mənə inkarı ilə izah etməz, “Necədir?” (kəfiyyəti nədir?) deyə sual verməzdilər, çünki əmin idilər ki, Uca və Qüdrətli olan Allah heç bir varlığa bənzəmir.

Ey müsəlmanlar! Azmış firqələrə gəlincə isə, onlar öz nəfs və fikirlərinə uymuşlar və buna görə də, özləri yollarını azmış, başqalarını da azdırmışlar. Bir azgın firqə, Böyük və Qüdrətli olan Allahın əli və eşidən qulağı olduğunu oxudu və dedilər ki: “Xeyr, Allahın əli yoxdur və Allahın eşidən qulağı yoxdur”. Onlar, sifət və adları mənasızlaşdırmaqla, Böyük və Qüdrətli olan Allahı yalançılıqda, Onun Rəsulunu ﷺ yalan danışmaqda, ittiham etdilər. Onlar, öz yolunu azmış və başqalarını azdırmış, *muattildirlər* (mənalari boşa çıxaranlar).

Başqa bir firqə dedi ki: “Həqiqətən, Allah eşidəndir və O, bizim eşitdiyimiz kimi eşidir. Və O, görəndir və bizim gördüyümüz kimi görür. Onlar, Allaha və Onun Elçisinə böhtan atdılar, çünki Böyük və Qüdrətli Allah belə buyurmuşdur: **“Onun heç bir bənzəri yoxdur”**. Onlar, Allahın sifətlərini, məxluqatın sifətlərinə bənzətmiş, özləri də azmış və başqalarını da azdırmışlar.

Digər firqə: təhrifçilər. Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Kitabında, belə buyurur: **“Allahın Əli, onların əllərinin üstündədir”**. («Fəth» surəsi, 10-cu ayə) onlar isə deyirlər ki: “Allahın Əli, Allahın qüdrətidir”. Həmçinin, Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Ər-Rəhman Ərşə ucaldı”** (“Ta ha” surəsi, 5-ci ayə) və onlar isə dedilər: “Rəhman, Ərşi zəbt etdi” – təhrif etdilər, özləri azdılar və başqalarını da azdırdılar.

Ey Müsəlmanlar! Kim, bu növ *tövhiiddə*, zəlalətdən və azmış dəvətçilərdən xilas olmaq istəyirsə, *tövhiidi-uluhiyyəni*, aşağıdakı üç əsas üzərində qurmalıdır.

BİRİNCİ ƏSAS: Biz, Böyük və Qüdrətli Allaha münasibətdə, Onun ad və sifətlərdən, Özünü haqqında müəyyən etdiyini və Rəsulunun ﷺ öz sünnəsində, onun barəsində, müəyyən etdiklərini, heç bir əlavə etmədən və ya azaltmadan təsdiq edirik. Çünki, bir şeyi əlavə etmək, Allaha və Rəsuluna qarşı böhtandır, Onun ad və sifətlərində, nəyisə azaltmaq isə, Allah və Rəsuluna qarşı yalan ittihamıdır. Böyük və Qüdrətli Allah, Ona qarşı yalan uyduranlara, Cəhənnəm əzabını vəd etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Allaha qarşı yalan uyduran və həqiqət ona bəyan edildikdə, onu yalan sayan kimsədən daha zalım kim ola bilər? Məgər Cəhənnəmdə, kafirlər üçün yer yoxdurmu?”** («əz-Zumər» surəsi, 32-ci ayə)

Rəsulullah ﷺ ona qarşı yalan uyduranlara, cəhənnəm əzabını vəd etdi. O, ﷺ dedi ki: **“Kim, bilərəkdən mənə qarşı yalan danışarsa, cəhənnəmdəki yerini tutsun”** (Muslim 3, əl-Buxari 110).

Ey iman gətirənlər! Bu ad və sifət etiqadı, istək və fikirlərə deyil, yalnız Quran və Sünnəyə əsaslanır. Çünki, Böyük və Qüdrətli olan Allah — Özünü, Rəsulu da Rəbbini daha yaxşı bilir: **«De: “Siz daha yaxşı bilirsiniz, yoxsa Allah?”»**

(«Bəqərə» surəsi, 140-cı ayə).

Buna görə də, İmam Əhməd (Allah ona rəhmət etsin) demişdir: “Böyük və Qüdrətli Allah, Özünü vəsf etdiyindən və ya Rəsulunun ﷺ Quran və sünnənin, hüduqlarından kənara çıxmadan, Onu vəsf etdiyindən başqa, heç bir şeylə vəsf olunmaz”. Müsəlman üçün vacibdir ki, Böyük və Qüdrətli Allahın, ad və sifətlərini Quranda və Sünnədə gəldiyi kimi, heç bir şey əlavə etmədən və çıxarmadan təsdiq etsin.

İKİNCİ ƏSAS: Allahı, ad və sifətlərində, məxluqa bənzətməkdən uzaq olmaq lazımdır, çünki Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında belə buyurmuşdur: **“Onun, heç bir bənzəri yoxdur”** («əş-Şura» surəsi, 11-ci ayə). Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Onun bənzəri də yoxdur”** (İxlas surəsi, 4-cü ayə). Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Heç kəsi, Allaha oxşatmayın. Həqiqətən, Allah bilir, siz isə bilmirsiniz”**. («Nəhl» surəsi, 74-cü ayə) Əl-Qurtubi, “Onun heç bir bənzəri yoxdur” ayəsinin təfsirində, belə demişdir: “Həqiqətən Allah, Öz Böyüklüyündə, Ucalığında, Əzəmətində, Hakimliyində, Gözəl Adları və Əzəmətli Sifətlərində — məxluqatından heç kimə bənzəmir. Şəriətin, Xaliq (Yaradan) və məxluqlar (yaradılmışlar) barəsində, ümumi şəkildə qeyd etdiyi şeylər, məna və həqiqət baxımından, onlar üçün eyni və bənzər deyillər”.

Əl-Vasit, **“Onun heç bir bənzəri yoxdur”** ayəsinin təfsirində, belə demişdir: “Yəni, Onun zəti kimi heç bir zat, Onun adı kimi heç bir ad, Onun sifəti kimi heç bir sifət və Onun əməli kimi heç bir əməl yoxdur, ancaq sözün oxşarlığı var.”

Əl-Buxari, (Allah ona rəhmət etsin) demişdir: “Kim, Allahı, Onun məxluqatına bənzədirsə - küfr etmişdir. Hər kim, Allahın Özünü vəsf etdiyini və Rəsulullahın ﷺ vəsf etdiyini inkar edərsə, küfr etmişdir. Allahın, Özünü vəsf etdiklərində və Rəsulunun ﷺ vəsf etdiyi şeylərdə, məxluqatın bənzəri yoxdur”.

ÜÇÜNCÜ ƏSAS: Allahın sifətlərinin, surəti haqqında düşünməyə çalışmamaq. Niyə? Çünki Allah, bizə Onun bənzəri olmadığını bildirmişdir. Böyük və Qüdrətli olan Rəbbimiz, Onun zəti haqqında düşünməyi bizə qadağan etmişdir. Ona görə də, bidət əhli olan bir şəxs, İmam Malikdən ucalmaq haqqında soruşduqda: “Rəhman, Ərşin üstünə ucaldı. Bəs O, necə ucaldı? Onda, İmam Malik, ona çox qəzəbləndi və sonra buyurdu: “Ucaldığı məlumdur, amma necə olduğu məlum deyil. Buna inanmaq vacibdir, soruşmaq isə bidətdir”.

Və sənə də, ey müsəlman: “Rəhman, Öz ərşi üzərində necə ucaldı?” – deyə soruşmaq icazəli deyil. Və sənə “Rəbbimiz, hər gecə ilk səmaya necə enir?” deyə soruşmağa icazə verilmir. Və “Rəbbimiz necə eşidir?” deyə soruşmağa icazə verilmir. Niyə? Çünki Allahın, heç bir bənzəri yoxdur və O, Eşidəndir, Görəndir. Allahın Özünün Özünü haqqında, Onun ad və sifətləri haqqında və həmçinin Rəsulunun Onun ad və sifətləri barəsində təsdiq etdiyini, heç bir şey çıxartmadan,

bənzətmədən — müsəlmanın təsdiq etməsi ona vacibdir. Sifətləri təsdiqləmək lazımdır, amma onların sürətindən danışmaq lazım deyil. Lakin insan, Şafiinin (Allah ona rəhmət etsin) dediyi kimi danışmalıdır: “Mən, Allahdan mənə gələnə, Allahın istədiyi kimi iman etdim. Və mən, Allah Rəsulunun ﷺ istədiyi kimi, Allah Rəsulundan ﷺ gələnə iman gətirdim”.

Ey Müsəlmanlar! *Tövhid əl-əsməi vəs-sifat*, bu dünyada və axirətdə, sizə fayda verəcək, çox mühüm bir tövhid növüdür. Bu dünyaya gəldikdə isə, dinini dərk edən, doğru yolda olan, Allahın adları və sifətləri ilə bağlı, qəlbində düzgün etiqad-əqidə sahibi olan müsəlman, Böyük və Qüdrətli olan Allaha, Onun adları və sifətləri ilə yaxınlaşır. Çünki Uca Allah, Kitabında buyurur: **“Ən gözəl adlar Allahındır. Ona, bu adlar vasitəsi ilə dua edin”** («Əraf» surəsi, 180-ci ayə).

Müsəlmanın: “Ey Xeyirxah (Lətif) mənə xeyir bəxş et!” deməsi və ya: “Allahım, mən Sənin gözəl adların və ən uca sifətlərinlə, Səndən məni bağışlamağını, məni ruzi ilə təmin etməyini, mənə rəhm etməyini istəyirəm” deməsi icazəlidir — bu, dində qanuniləşdirilmişdir. Bəzi cahillərə gəlincə isə, onlardan biri oturub: “Ey Xeyirxah, ey Xeyirxah” — minlərlə dəfə deyir, Allah isə ona: “Sənin qarşıdayam, ey bəndəm, nə istəyirsən?” deyər və o adam dayanmadan deyir: “Ey Xeyirxah, Ey Xeyirxah” və Allah da buyurur: “Mən sənin qarşıdayam, ey bəndəm, nə istəyirsən?”

Bu hal, birincisi: Böyük və Qüdrətli Allaha qarşı ədəbli olmağı göstərmir. Çünki, hətta bir insanı, bir dəfədən çox çağırmaq caiz deyildir, çünki bu əməl - xitab etdiyin şəxsə istehza etmək və alçaltmaqdır. Bəs bu əməl, Böyük və Qüdrətli Allaha qarşı olursa necə?

İkincisi: Həqiqətən Allah, bizə bunu əmr etməmişdir, lakin Uca Allah buyurmuşdur ki: **“Ən gözəl adlar - Allahındırlar. Ona, bu adlar vasitəsi ilə dua edin və Onun adları barəsində, haqdan sapanları tərk edin. Onlar, etdikləri əməllərin cəzasını alacaqlar”**. («Əraf» surəsi, 180-ci ayə)

Və Pak olan Allah deməmişdir ki: “Onları sadalayın”, lakin O deyib ki: **“Ona, bu adlar vasitəsilə dua edin”**. O kəs ki, adları çoxlu sadalayır və Allahın dininə bidət gətirir, o adam ancaq Böyük və Qüdrətli Allahdan uzaqlaşır. Allahdan qorxun və

Allaha Onun adları vasitəsi ilə dua edin. Peyğəmbərimiz ﷺ Böyük və Qüdrətli Allaha dua etməyi bizə öyrədib. O ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Əgər narahat və ya kədərli olan biri deyərsə ki: “Ey Allahım! Mən Sənin qulunam, qulunun oğluyam, kənizinin oğluyam! Kəkilim (məni idarə etmək) Sənin əlindədir. Baramda verdiyin hökm yerinə yetəndir. Mənə yazdığın tale ədalətlidir. Sənə, Özünə verdiyin və ya Kitabında nazil etdiyin, yaxud yaratdıqlarından kiməsə öyrətdiyin, yaxud da Öz yanında olan qeyb elmində saxladığın, Özünə aid olan hər bir adla yalvarıram ki, Quranı qəlbimin baharı və köksümün nuru et, üzüntümün aradan qalxması və kədərimin getməsi (üçün səbəb) et!” – onda Uca və Qüdrətli Allah, onu qəmdən xilas edər və kədərini sevinclə əvəz edər”.***

İnsanlar dedi: “Ey Allahın Rəsulu! Bu sözləri öyrənməliyikmi?” Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Əlbəttə. Onları eşidən, öyrənməlidir”.***¹

Bu duaya baxın — elə bir etiqaddır ki, onunla sən, özünü Allahın bəndəsi kimi hiss edirsən və sənin çağırdığın, Qüdrətli Allahın (ibadət obyektı) olduğunu hiss edirsən. Böyük və Qüdrətli Allaha necə dua edə biləcəyinizi öyrənin, çünki Allah buyurur: **«Rəbbiniz dedi: “Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim”».**

(«Ğafir» surəsi, 60-cı ayə)

Böyük və Qüdrətli Allaha dua etməkdə, təkəbbür göstərməkdən çəkinin. Allah Özünü, Ona ibadətdən üstün tutanları, Cəhənnəmlə qorxutmuşdur. Əgər başınıza qəm-qüssə və çətinliklər gəlsə, siqaret yandırmaqdan çəkinin, ey Allahın qulu, çünki bu, şeytanların əməllərindəndir. Biz görürük ki, müsəlman namaz qılır, Rəbbini tanıyır, amma qəzəblənəndə siqaret çəkir. Şeytan ona, bu əməli bəzəyir və inandırır ki, əgər siqaret çəksə, qəm-qüssə və çətinliklər keçər! Yox, ey müsəlman, əgər sənə qəm-qüssə və kədər gəlsə, bu dua ilə, Allaha yalvarmalısən. Onu öyrənin, ona uyğun hərəkətlər edin. Bu, etiqad-əqidə və tövhiddir ki, ona görə Qiyamət günü, Nəim bağlarında, tövhid əhli ilə birlikdə olarsan.

¹ Əhməd 1/391, “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 1822.

Ey iman gətirənlər! Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli Allahın, doxsan doqquz adı vardır, yüzdən bir əksik. Kim onları sayarsa, Cənnətə daxil olar”*** (əl-Buxari 2736, Muslim 2677).

Bu kəlmə, adların sadalanmasına işarə etmir. Lakin kim, bu doxsan doqquz adı sayarsa, Cənnətə daxil olar. Sadalayacaq, yəni onları anlayacaq, öyrənəcək, onlara uyğun hərəkətlər etməyə başlayacaq, cahillər kimi sadəcə sadalayıb, təkrar etməyəcək. Xeyr, lakin siz onlara iman gətirməlisiz. Allahın eşidən olduğunu öyrənib və əzbərlədiyiniz zaman, kimlərsə Allaha böhtan atdıqları və ya pis zöhlər danışılan bir məclisdə oturduğunuzda, yaxud da özünüzün pis söz danışmaq və ya qulaq asmaq istəsəniz, o zaman - Allahın eşitdiyini xatırlayacaqsınız. Allahın Eşidən olduğuna dair bu inanc, sizi qeybət etmək və pis söz danışmaq kimi günahlardan çəkindirir. Həmçinin, siz harada olursunuzsa olun, əgər Allahın sizi gördüyünə və eşitdiyinə əminsinizsə, bu sizi Allaha asi olmaqdan çəkindirir. Ad və sifətlərlə bağlı bu etiqad-əqidə, sizi Allaha asi olmaqdan çəkindirir və sizi təslim olmağa və tövbə etməyə təşviq edir.

Ona görə də, *"tövhid əl-əsmāi və əs-sifat"*-in, insan üçün azuqə ehtiyatının olmasına əmin olan şəxs üçün, həqiqətən bu dünyada və axirətdə azuqə olacaqdır. Qəlbində, Allahın ad və sifətlərinə, möhkəm bir əminliklə inanan kimsə, Allahın onu görməsinə əmin olduqdan sonra, heç vaxt ola bilməz ki, Allaha asi olsun. Mən, sizə, bir ananın, öz qızına “Südü, su ilə qarışdır” dediyi, ananı xatırladacağam. O zaman, həmin qız belə demişdi: “Ay ana! Ömərdən qorxmursanmı? Anası dedi ki: “Əslində, Ömər bizi görmür!” Qız isə dedi ki: “Ay ana! Əgər Ömər, bizi görmürsə, həqiqətən də Ömər Rəbbi bizi görür! Ona, südü suya qarışdırmağa mane olan, Allahın onu gördüyünə inanması idi. Ey Allahın bəndələri, Allahdan qorxun, bu adları öyrənin və onlara uyğun əməl edin. Onların üzərində ölün ki, Qiyamət günü tövhid əhli ilə, bir yerə toplanasınız.

Ey Allahım, bizə haqqı haqq kimi göstər və ona əməl etməyi bizə qüvvətləndir. Bizə, azgınlığı azgınlıq olaraq göstər və bizi ondan uzaqlaşdır.

17. AYƏT «ƏL-KÜRSİ» VƏ TÖVHİDİN ÜÇ NÖVÜ (1)

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, Allahın ad və sifətlərindən danışdıq və dedik ki, müsəlman üçün, Böyük və Qüdrətli Allahın ad və sifətlərindəki, təklisinə iman etmək, vacibdir. Bu, Uca və Qüdrətli Allahın, Öz zati barəsində bildirdiyi ad və sifətləri, eləcə də Rəsulunun ﷺ Allah haqqında bildirdiyi ad və sifətləri heç nəyə bənzətmədən, mənasını inkar etmədən, təhrif etmədən, oxşatmadan və surət vermədən qəbul etməklə yerinə yetirilir.

Ey Müsəlmanlar! Bugünkü görüşümüz, üç növ tövhidi özündə ehtiva edən, Rəbbimizin Kitabından, böyük bir ayə haqqında olacaq, bu da “əl-Kürsi” ayəsidir. Uca Allah buyurur: **“Allah, Ondan başqa ilah yoxdur, (əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur. Onu nə mürğü, nə də yuxu tutar. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Onun izni olmadan, Onun yanında kim havadarlıq edə bilər? O, (məxluqatın) gələcəyini və keçmişini bilir. Onlar, Onun elmindən, Onun istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər. Onun Kürsüsü, göyləri və yeri əhatə edir. Bunları qoruyub, saxlamaq Ona ağır gəlmir. O, Ucadır, Uludur”**. («Bəqərə» surəsi, 255-ci ayə)

Ey Müsəlmanlar! Ayət əl-Kürsi, Allahın kitabında, ən əzəmətli ayədir. Ubey ibn Kəbdən rəvayət olunur ki, o belə demişdir: “Bir dəfə, Allahın Rəsulu ﷺ mənə dedi: **“Ey Əbul-Munzir, Allahın kitabından xatırladıqlarından, hansı ayənin ən əzəmətli olduğunu bilirsən?”** Mən: “Ən yaxşısını Allah və Rəsulu bilir” dedim. O soruşdu: **“Ey Əbul-Munzir, Allahın kitabından xatırladıqlarından, hansı ayənin ən əzəmətli olduğunu bilirsən?”** Mən cavab verdim: **“Allah, Ondan başqa ilah yoxdur, (əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur”**. “Sonra Peyğambər ﷺ əlini Əbul-Munzirin sinəsinə vurdu və dedi: **“/Liyəhni-kəl-ilmu/**

elminlə xoşbəxt olasan, ey Əbul-Munzir! (Muslim 810) Bu, “əl-Kürsi” ayəsinin, ən əzəmətli ayə olduğuna dəlalət edir.

Kim, yatmazdan əvvəl, “əl-Kürsi” ayəsini oxuyarsa, səhər açılana qədər, Allah tərəfindən onun üzərində bir himayədarı olar və şeytan ona yaxınlaşmaz. Buna görə də, Əbu Hureyrə (Allah ondan razı olsun) zəkatdan oğurluq edən, şeytanı yaxalayanda, onu tutdu və dedi ki: “Mən, mütləq səni, Rəsulullahın ﷺ yanına aparacağam!” Şeytan dedi ki: “Həqiqətən, mən möhtacam, çoxlu övladım var və çox ehtiyac içindəyəm!” O zaman, onu buraxdım və səhər tezdən, Peyğəmbər ﷺ məndən soruşdu ki: ***“Ey Əbu Hureyrə, dünən tutduğun əsirin nə edirdi?”*** Mən cavab verdim ki: “Ey Allahın Rəsulu, o hədsiz yoxsulluqdan və övladının çoxluğundan şikayət etdi, mənim isə ona yazığım gəldi və onu buraxdım”. Peyğəmbər ﷺ dedi ki: ***“Həqiqətən, o, sənə yalan danışdı və o yenə də qayıdacaq”***. Və o həqiqətən də, üç dəfə belə gəldi və getdi. Üçüncü dəfə şeytan, Əbu Hureyrəyə (Allah ondan razı olsun) dedi ki: “Məni burax, bunun üçün sənə elə sözlər öyrədəcəm ki, Allah sənin üçün onları faydalı edəcək!” Mən soruşdum: “Bu nə sözlərdir?” O dedi: “Yatmazdan öncə, “əl-Kürsi” ayəsini oxu: ***“Allah, Ondan başqa ilah yoxdur, (əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur...”***, əvvəldən axıra qədər və əgər bunu oxusan, Allah tərəfindən bir himayəçi, həmişə səninlə olacaq və səhər oyanana qədər, şeytan sənə yaxınlaşa bilməyəcək!”, — və mən, onu buraxdım, səhər isə, Allah Rəsulu ﷺ məndən soruşdu ki: ***“Sənin əsirin, dünən nə edirdi?”*** Mən cavab verdim ki: “Ey Allahın Rəsulu, o əsir, mənə elə sözlər öyrədəcəyini söylədi ki, Allah mənim üçün onları faydalı edəcək və mən də onu buraxdım”. (Peyğəmbər ﷺ) soruşdu: ***“Bu hansı sözlərdir?”*** Mən cavab verdim ki: “Mənə dedi ki: “Yatan zaman, “əl-Kürsi” ayəsini, əvvəldən axıra qədər oxu: “Allah, Ondan başqa ilah yoxdur, (əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur...”, və mənə dedi ki: “Allah tərəfindən bir himayəçi, həmişə səninlə olacaq və səhər oyanana qədər, şeytan sənə yaxınlaşa bilməz!” Allahın Rəsulu ﷺ dedi ki: ***“O, qatı yalançı olmasına baxmayaraq, sənə həqiqəti dedi...”*** (əl-Buxari 2311)

Buradan məlum oldu ki, kim yatmazdan əvvəl, bu ayəni oxusa, Allahın qoruması və himayəsi altında olar və şeytanlar ona yaxınlaşmazlar. O ki, qaldı onu

unudan və ya ona etinasızlıq edib, yatmazdan əvvəl onu oxumayana, özündən başqa, heç kəsi qınamasın. Belə bir adam, şeytanın toxunuşuna məruz qalmışdır, çünki şeytan sizi daim pusquda gözləyir. Əgər yatırsınızsa, dəstəmazlı yatın, yatmazdan əvvəl Allahı zikr edən, şəhadət kəlmələrini söyləyin və bu ayəni oxuyun ki, şeytanların hiyləsindən, Allahın himayəsində olasınız.

Nə qədər müsəlmanlar, laqeydlik etdikləri üçün, şeytan onlara toxunub. Və bundan sonra onlar, seyrbazların və şarlatanların yanına gedirlər. Düşünürəm ki, televiziya ekranları qarşısında yatanların “əl-Kursi” ayəsini oxumaq, ağına belə gəlmir.

Ayət əl-Kürsi, üç növ *tövhid*i ehtiva edir. Məsələn: **“Allah – Ondan başqa ilah yoxdur”** kəlməsi – bu, *tövhid əl-uluhiyyədir*. Bu sözlər isə: **“(əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur. Onu nə mürgü, nə də yuxu tutar”** — bu, *tövhid əl-əsməi və əs-sifatdır*. Bu sözlər isə: **“Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Onun izni olmadan, Onun yanında kim havadarlıq edə bilər?”** – bu, *tövhid ər-rububiyyədir*. Ey Müsəlmanlar! Ayət əl-Kürsi bir ayədir, lakin etiqadın ən vacib, on məsələni ehtiva edir:

1. **“Allah, Ondan başqa ilah yoxdur”.**
2. **“(əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur”.**
3. **“Onu nə mürgü, nə də yuxu tutar.”**
4. **“Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur”.**
5. **“Onun izni olmadan, Onun yanında kim havadarlıq edə bilər?”**
6. **“O, (məxluqatın) gələcəyini və keçmişini bilir.”**
7. **“Onlar, Onun elmindən, Onun istədiyindən başqa, heç bir şey qavraya bilməzlər.”**
8. **“Onun Kürsüsü, göyləri və yeri əhatə edir.”**
9. **“Bunları qoruyub, saxlamaq, Ona ağır gəlmir.”**
10. **“O, Ucadır, Uludur.”**

Müsəlmanın etiqad-əqidə məsələlərini dərk etməsi vacibdir.

Allahu Təalə istəsə, bu gün, vaxtımızı bu ayə ilə keçirəcəyik və gələn cümə günü də, davam edib, Allahu Taalədən bu ayə vasitəsilə, bizə fayda verməsini, bizi onun ardıcılardan və ona uyğun əməl edənlərdən qərar verməsini diləyəcəyik.

BİRİNCİ MƏSƏLƏ: “Allah, Ondan başqa ilah yoxdur” – bu *tövhid əl-uluhiyyədir*. Yəni, Allahdan başqa, ibadətə layiq olan yoxdur. Allah, Öz kitabında, Onun haqq ilah olduğunu, bizə tez-tez xatırladır.

Uca Allah buyurur: **“Bu, sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk, Ona məxsusdur. Ondan başqa, heç bir məbud yoxdur. Siz, necə də (haqdan) döndərilirsiniz!”** («əz-Zumər» surəsi, 6-cı ayə). Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Budur sizin Rəbbiniz, hər şeyin Xaliqi olan Allah! Ondan başqa, məbud yoxdur! Siz, necə də (haqqa qarşı) dönük çıxırsınız!”** («Ğafir» surəsi, 62-ci ayə) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Sizin ilahınız, Tək olan İlahdır. Ondan başqa, ilah yoxdur, Mərhəmətlidir, Rəhmlidir”**. («Bəqərə» surəsi, 163-cü ayə)

Bundan sonra, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz barəsində şahidlik etdi ki, O, Haqq (ibadətə layiq) İlahdır. Uca Allah buyurur: **“Allah, Özündən başqa, tanrının olmadığına şahidlik etdi, mələklər və elm sahibləri də (şahidlik etdilər). (Allah əbədi olaraq) ədalətli olmaqdadır. Ondan başqa, ilah yoxdur, Qüdrətlidir, Müdrikdir”**. («Ali İmran» surəsi, 18-ci ayə)

Allah şahidlik etdi ki, O, ibadətə layiq, haqq İlahdır. Əgər bu, sənə aydıncırsa, ey Allahın bəndəsi və ürəyində buna əminlik varsa, o zaman sənə vacib olar ki, Allahın həqiqi qulu olasan və bütün ibadətlərdə, Allah üçün səy göstərəsən. Yalnız Onun üçün, rüku edəsən, yalnız Onun üçün, səcdə edəsən, yalnız Allahdan qorxasan. Və yadında saxlamalısan ki, kim ibadətindən bir şeyi, Allahdan başqasına həsr etsə - şirk etmiş və açıq-aydın azgınlığa düşmüşdür.

İKİNCİ MƏSƏLƏ: “(əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur”. Bu — *tövhid əl-əsməi və əs-sifatdır*. Böyük və Qüdrətli Allah, Özünü adlarla və sifətlərlə vəsf etmişdir, müsəlman isə, Böyük və Qüdrətli Allaha münasibətdə, bu ad və sifətləri, heç bir məhrumiyyət və bənzətmə etmədən, həqiqi mənalarına uyğun olaraq, təsdiq etməlidir. Allahın sifətləri, Allahın böyüklüyünə,

məxluqların sifətləri isə, yaradılmışlara uyğundur (təbiətinə uyğundur) və buna görə də, Allahın sifətləri ilə, məxluqların sifətləri arasında, heç bir oxşarlıq yoxdur. Böyük və Qüdrətli Allah, Özünü əbədi Yaşayan (الحي) adlandırmışdır və O, Əbədi, Başlanğıcsız Yaşayandır. O, diridir və ölməzdir, bütün yaratdıqlarının Qəyyumudur, yatmayan, pak və ucadır. Biz, Rəbbimiz haqqında, Onun Öz Kitabında, Özü barədə təsdiq etdiyini və Rəsulunun ﷺ öz sünnəsində, onun haqqında təsdiq etdiyini, təsdiq edirik.

ÜÇÜNCÜ MƏSƏLƏ: “Onu nə mürgü, nə də yuxu tutar”. Bu, *tövhid əl-əsmāi və əs-sifāt*dandır. Böyük və Qüdrətli Allah, mürgü və yuxunu, Özünə nisbətdə, inkar etmişdir, çünki bunlar, nöqsan xüsusiyyətlərdir. Müsəlman üçün vacibdir ki, Böyük və Qüdrətli olan Allahı, bütün nöqsan sifətlərindən təmizləsin və Allahın Böyük və Qüdrətli olduğuna əmin olsun. Rəsulullah ﷺ demişdir: **“Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli olan Allah, yatmaz və yatmaq Ona yaraşmaz”.** (Muslim 179)

DÖRDÜNCÜ MƏSƏLƏ: “Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur”. Hökmdar Allahdır. Göylərdə və yerdə, onların arasında və yerin altında nə varsa, Onundur. Bu, Tövhid ər-Rububiyyədir: Bu dünyada və əbədi aləmdə, gücün Allaha məxsus olduğuna, qəlbin qəti əminliyidir. **“Sur üfürüləcəyi gün, hökm (yalnız) Ona məxsus olacaqdır”.** («Ənam» surəsi, 73-cü ayə)

«Bu gün, hökm kimə məxsusdur? Tək olan, (hər şeyə) Qalib Gələn Allaha!» («Ğafir» surəsi, 16-cı ayə)

Hökm, Allaha məxsusdur və bütün yer üzü, Allaha məxsusdur. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, yer üzü Allahındır. O, qullarından dilədiyini onun varisləri təyin edir. (Gözəl) aqibət müttəqiləridir”.** («Əraf» surəsi, 128-ci ayə)

Sahib olduğumuz mülk, Allaha məxsusdur. Uca Allah buyurur: **“Doğrudan da Allah - möminlərdən, Cənnət müqabilində, onların canlarını və mallarını satın almışdır. (Çünki) onlar, Allah yolunda vuruşub, öldürür və öldürülülər. (Bu, Allahın) Tövratda, İncildə və Quranda, Öz öhdəsinə götürdüyü bir vəddir. Allahdan daha yaxşı, əhdini yerinə yetirən kimdir? Elə isə, sövdələşdiyiniz alış-verişə görə, sevinin. Məhz bu, böyük uğurdur”**

(«Tövbə» surəsi, 111-ci ayə).

Bil ki, ey Allahın qulu, hökm Allaha məxsusdur və sən bu dünyada qonaqsan. Nəyə nail olursan ol, sən bura necə gəldinsə, o cür bu dünyadan da gedəcəksən. Uca Allah buyurur: **“Hüzurumuza ilk dəfə, sizi xəlf etdiyimiz kimi, tək-tənha, həm də sizə verdiyimiz (nemətləri) arxanızda qoyub, gəldiniz. Öz aranızda (Allaha) şərik saydığınız, şəfaətçilərinizi də yanınızda görmürük. Artıq, aranızda əlaqə qırılmış, iddia etdiyiniz (tanrılar) isə, sizdən uzaqlaşmışdır”.**

(«Ənam» surəsi, 94-cü ayə)

Sən bu dünya həyatına, heç bir şeyə sahib olmadan, gəldiyin kimi, özünlə heç bir şey götürmədən, bu dünya həyatından ayrılacaqsan. Səndən əvvəl gələnlərə bax, gör onlar özləri ilə bir şey aparıblarmı?

Gördüyün heç bir şey əbədi deyil.

Allah qalacaq, oğullar və var-dövlət gedəcək.

Xurmuza, onun xəzinələri xilas etmədilər.

Ad gövmü əbədi yaşamaq istədilər, amma bu onlarda alınmadı,

Və hətta, Süleymana itaət edən külək.

İnsanlar da, cinlər də — onların heç biri, əbədi yaşamırlar.

Hardadırlar böyük hökmdarlar indi?

Hər tərəfdən yanlarına nümayəndələr gəlirdi.

Bu su bulağından, bizdən əvvəl yaşamış, hər kəs içib

Və biz də mütləq ondan içməli olacağıq.

Hökm - Allaha məxsusdur və əgər bundan xəbər tutmusunuzsa, o zaman dolub-daşan və heç vaxt bitməyən xəzinələri olan, Hökmdardan başqasına əllərinizi qaldırmayın. Göylərə və yerə hakim olanı tərk edib, ölüldənmə istəyirsiniz? Göylərin və yerin hakimiyyətinin sahibi olduğu, Allahı qoyub, qəbirlərdən istəyərək, onlara toxunanların ağılı haradadır? Allahdan istəyin, həqiqətən O, zəngindir.

BEŞİNCİ MƏSƏLƏ: “Onun izni olmadan, Onun yanında kim havadarlıq edə bilər?” Bu, inkara dəlalət edən, bir sualdır, yəni Qiyamət günü, Onun izni olmadan, şəfaət edən yoxdur.

Uca Allah buyurur: **«De: “Şəfaət bütünlüklə Allaha məxsusdur”»**

(«əz-Zumər» surəsi, 44-cü ayə)•

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Göylərdə, neçə-neçə mələklər vardır ki, onların şəfaəti, Allahın istədiyi və Özünün razı qaldığı kimsələrdən başqa (heç kəsə) heç bir fayda verməz”** («Nəcm» surəsi, 26-cı ayə)•

Şəfaət, Allahdan istənməlidir və əgər kimsə peyğəmbərlərdən, mələklərdən, Allaha yaxın olanlardan və ya əməlisalehlərdən şəfaət istəsə, açıq-aydın bir azğınlığa düşmüşdür. Peyğəmbərlər, mələklər, Allaha yaxın olanlar və alimlər — hamısı Qiyamət günü, Allahın izni ilə, şəfaət edəcək və Allahın razı olduğu şəxslərə şəfaət edəcəklər.

Uca Allah buyurur: **“Onun qarşısında, izin verdiyi kəslərdən başqa, heç kimin şəfaəti fayda verməz. Nəhayət, (mələklərin) qəlbindən qorxu keçib getdikdə onlar: “Rəbbiniz nə buyurdu?” – deyə soruşarlar, digərləri isə: “Haqqı (buyurdu)! O, Ucadır, Böyükdür!” – deyə cavab verərlər”**

(«Səba» surəsi, 23-cü ayə)•

Peyğəmbərimiz ﷺ Qiyamət günü, Ərşin altına, səcdə edərək, Allaha həmd edəcək və Böyük və Qüdrətli Allah isə, ona buyuracaq ki: **“Ey Muhəmməd! Başını qaldır. İstə və istəyin qəbul olar, şəfaət et və şəfaətin qəbul olunar”**

(əl-Buxari 3340, Muslim 194)•

Şəfaətə icazə verən Allahdır. Buna görə də, müsəlman heç vaxt, Allahdan başqa, heç kəsdən şəfaət istəməməlidir. Kim, Allahdan başqasından şəfaət diləsə, kimliyindən asılı olmayaraq, açıq-aydın azğınlığa düşmüşdür.

ALTINCI MƏSƏLƏ: “O, (məxluqatın) gələcəyini və keçmişini bilir”. Böyük və Qüdrətli Allah, göylərdə və yerdə olanları bilir, sən kim olduğunu, harada olduğunu, nə etdiyini bilir. Əgər insan, ürəyində buna əmindirsə, o zaman, Allahın qorxusundan titrəyəcək, çünki Allah ona baxır.

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«De: “Kökslərinizdə olanı gizlətsəniz də, üzə çıxarsanız da, Allah onu bilir. O, göylərdə və yerdə olanları da bilir. Allah hər şeyə qadirdir”».** («Ali İmran» surəsi, 29-cu ayə)

Əgər insan, buna əmin olsa və bilsə ki, Allah onu görür və nə etdiyini bilir, o zaman, günahlarını tərk edər. O, Allaha tərəf tələsər, itaət etməyə tələsər, çünki bilir ki, Allah onun hər işini bilir. Və günahlarını tərk edər, çünki Allahın onun nə etdiyini bildiyinə əmin olar. Görəcəksən ki, o insan, daim itaət etməyə çalışır və günahlardan uzaqlaşır. Bu, Peyğəmbərin ﷺ dediyi kimi ehsandır: ***“Ehsanın mahiyyəti, ondan ibarətdir ki, Allaha, sanki Onu görürsən kimi ibadət edirsən. Əgər sən Onu görmürsənsə, həqiqətən O, səni görür”*** (əl-Buxari, 50).

YEDDİNCİ MƏSƏLƏ: “Onlar, Onun elmindən, Onun istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər”. Qiyamət gününə qədər olanları, olacaqları və mövcud olanları bilən - ancaq ən pak Allahdır. Və O, qeyb haqqında, qizli olanları, ancaq Özünün bildiyini, bizə bildirərək belə buyurmuşdur ki: **“O, qeybi Biləndir və Öz qeybini heç kəsə açmaz”** («Cinn» surəsi, 26-cı ayə).

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Qeybin açarları, Onun yanındadır, Onları yalnız O bilir. O, quruda və dənizdə nələr olduğunu bilir”.** («Ənam» surəsi, 59-cu ayə). Mələklər, Allahın onlara bildirdiyindən başqa qeybi bilmirlər. Cinlər də qeybi bilməzlər. Həmçinin peyğəmbərlər, Allaha yaxın olanlar və əməlisalehlər — heç biri qeybi bilmirlər. Falçılar və şarlatanlar qeybi bilmirlər — və əgər sən də, Allahdan başqa heç kimin, qeybi bilməyəcəyinə inanırsansa, bu səni aşağıdakıları bilməyə vadar edəcək.

Birincisi: insanın, kim olmasından və nə cür elmə malik olmasından asılı olmayaraq, sabah yağış yağacağını və ya küləyin əsəcəyini, qəti şəkildə söyləməsi caiz deyil. Yalnız: “Allah izn verərsə” deməsi istisnadır, çünki Allahın dilədiyi olar, istəmədiyi isə olmaz. Uca Allah buyurur: **«Heç bir şey barəsində: “Mən, onu sabah edəcəyəm!” – demə! Ancaq: “Əgər Allah istəsə!” (“inşallah”- de!) Unutduğun zaman, Rəbbini yada salıb: “Ola bilsin ki, Rəbbim məni, haqqa bundan daha yaxın olan, bir yola yönəltsin” – de».** («Kəhf» surəsi, 23-24-cü ayələr)

İkincisi: Əgər əminsənsə ki, Allahdan başqa heç kim qeybi bilmir, onda ey müsəlman, ey qəlbində düzgün etiqad-əqidə daşıyan şəxs, sənə bürclərin proqnozlarına inanmaq icazəli deyil. Namaz qılan, rüku edən, səcdə edən, xeyir və zərər verənin, Allah olduğunu bilən, amma eyni zamanda bu bürclərə inanan müsəlmana təəccüblənirik. Və o, bir xeyir gördükdə sevinir, lakin bir pisliklə qarşılaşdıqda bunu pis bir əlamət kimi qəbul edir. Gün boyu, o adamı, başını aşağı salmış halda görürsən. Bu — pis bir əqidədir, azğın əməllərindən biridir və bu cür ulduz fallarının (bürclərin) müsəlman ölkələrində yayılmasına yol vermək olmaz.

Üçüncüsü: Əgər bir çox insanlardan, dində bir şey haqqında soruşsan: “Allah və Rəsulu daha yaxşı bilir” deyərlər. Bu, səhvdir çünki, Allahın Rəsulunun ﷺ səhabələrindən, bir şey haqqında soruşduqda, onlar belə cavab verirdilər: “Ən yaxşısını Allah və Rəsulu bilir, çünki o vaxt, ona göydən vəhy gəlirdi. Lakin, Peyğəmbər ﷺ Rəbbinin hüzuruna getdikdən sonra, müsəlmanın “Allah və Rəsulu daha yaxşı bilir” deməsi heç vaxt icazəli deyil, lakin “ən yaxşısını, yalnız Allah bilir” deməlidir”.

Dördüncüsü: Əgər bilsən ki, qeyb elmi Allahdadır və qeybi, Allahdan başqa heç kəs bilmir, onda falçıların və şarlatanların yanına getməyin, haram və azğınlıq olduğunu biləcəksən. Xatırlayacaqsan ki, onların yanına gedib, hətta onlara inanmayanın, qırx gün namazı qəbul olunmur. Amma onların dediklərinə inanan isə, Muhəmmədə nazil olana küfr etmiş olur. Nə qədər namaz qılanlar, qeybi bildiyini iddia edənlərin yanına gedib, onlara inanırlar?!

Qeybi, Allahdan başqa heç kim bilmir. Lakin, bəzən kahinlərə (falçılara) bu haqda müəyyən elmi olanlar xəbər verənlər var. Kahinlər, bu məlumatları haradan alırlar? Həqiqətən kahin, Allahı inkar etdikdə, şeytanlar onun bu inkarına görə, ona xidmət etməyə başlayırlar. İnsanla daima birgə olan şeytan, həmin insanla bağlı, bəzi məlumatları, kahinlə birlikdə daima olan şeytana çatdırır. Kahinlə olan şeytan da, bu məlumatları kahinin qulağına pıçıldayır və kahin də, yanına gələn adama bunları deyir. Cahillər isə, öz cahillikləri ucbatından elə zənn edirlər ki, kahin qeyb (gizli olan şeylər) haqda bilik sahibidir. Cahil adam isə, öz nadanlığından elə bilir ki, falçı qeybi bilir. Sizcə, qeyb haqqında olanların, ancaq Allahın yanında olduğunu bilən mömin - sehrbazın və ya falçının yanına gedərmisə? Bu açıq-aydın azğınlıqdır!

Ey Allahın qulu, onların yanına getməkdən çəkin, həqiqətən, onlar Allah yanında sənə heç bir fayda verə bilməzlər. Ölüm gözlənilmədən gələr və əgər sən “*Lə iləhə illəllah*”la ölməsən, bu dünyada və əbədi aləmdə ziyana uğrayanlardan olarsan. Bu açıq-aşkar ziyandır.

Və ayənin qalan hissəsi haqqında isə, Allahu Təalə izn verərsə, gələn cümə günü danışacağıq.

Allahım, bizə fayda verən şeyləri öyrət və öyrəndiklərimizlə bizə fayda ver və elmimizi artır.

18. AYƏT «ƏL-KÜRSİ» VƏ TÖVHİDİN ÜÇ NÖVÜ (2)

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, əl-Kursi ayəsi haqqında danışdıq və dedik ki, bu ayə, Allahın kitabında olan, ən əzəmətli ayədir. Və dedik ki, hər kim onu yatmazdan əvvəl oxusa, səhərə qədər, şeytan ona yaxınlaşmaz və Allah tərəfindən olan bir himayədar, onun yanından uzaq durmaz. Və biz dedik ki, “əl-Kursi” ayəsi, özündə, *tövhidin* üç növünü əhatə edir. Burada həmçinin, imanla bağlı, 10 ən mühüm məsələnin göstəricisi var və onlardan yeddisi haqqında, artıq bəhs etmişik. Bu gün də, bizim üzərimizdə olan Himayədar Allahdan, düzgünlük və köməklik istəməklə, qalan məsələlər haqqında danışacağıq.

SƏKKİZİNCİ MƏSƏLƏ: “Onun Kürsüsü, göyləri və yeri əhatə edir”, yəni Onun Ərşi, göyü və yeri əhatə etmişdir.

Ey Allahın qulları! Ərş və Kürsü haqqdır, çünki onlardan xəbər verən ayə və hədislər gəlib, bizə çatmışdırlar. Kürsü, Ərşə nisbətdə, Peyğəmbərimizin ﷺ bizə dediyi kimi, səhraya atılan bir üzük kimidir. Ərş və Kürsü, Allahın yaratdıqlarının ən böyüyüdür.

DOQQUZUNCU MƏSƏLƏ: “Bunları qoruyub, saxlamaq Ona ağır gəlmir”, yəni Onun göyləri və yeri qoruması mümkünsüz deyildir, çünki Allah, hər şeyə qadirdir, göyləri və yeri, yox olmaqdan saxlayan, Böyük və Qüdrətli Allahdır. Onun izni olmadan, göyləri, yerə düşməkdən saxlayan, Pak olan Allahdır!

ONUNCU və sonuncu məsələ: **“O, Ucadır, Uludur”.** O, pak və Ucadır, bütün məxluqatından ucadır. Bu haqda, Uca Allah buyurmuşdur: **“Ən Uca Rəbbinin adına təriflər de!”** («Əla» surəsi, 1-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Onlar, özlərinin fəvqündə olan Rəbbindən qorxur və onlara əmr olunanları yerinə yetirirlər”.** («Nəhl» surəsi, 50-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ər-Rəhman Ərşə ucaldı”**. («Ta ha» surəsi, 5-ci ayə) Ərş isə göylərin üstündədir. Ucalıq məsələsi, mühüm etiqad-əqidə məsələsidir, lakin Rəbbimin rəhm etdiyi kəslər istisna olmaqla, müsəlmanların çoxu, bu məsələdə azmışdırlar. Bunlardan elələri də var ki, Allahın zatının, hər yerdə mövcud olmasına əmindirlər. Bu, Peyğəmbərin ﷺ xəbər verdiyi, azğın qruplardan biri olan, cəhmilərin etiqadıdır.

Onların içərisində, elələri də var ki, deyirlər ki: “Mən bilmirəm ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah göylərdədir, yoxsa yerdədir”. Ucalıq məsələsində, düzgün etiqad-əqidə budur ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah, məxluqatın ucalığı kimi olmayan, Onun Böyüklüyünə yaraşan bir ucalıqla, Öz Ərşinə, göylərin üzərində ucalıb. Onun, Ərşə və Ərşin altında olanlara ehtiyacı yoxdur. O - elmi, eşitməsi və görməsi ilə, hər yerdə bizimlədir: **“Onun, heç bir bənzəri yoxdur. O, Eşidəndir, Görəndir”**. («əş-Şura» surəsi, 11-ci ayə)

Əgər, heyrətamiz dövrümüzdə, bir insandan soruşsaq ki: "Allah haradadır?" Görəcəksən ki, ya “bilmirəm göydədirmi, yerdədirmi” deyəcək, ya da ki, cahil müsəlmanlardan eşitdiyimiz kimi, “hər yerdədir” deyəcək.” Bu yalnız etiqaddır.

Rəbbimin rəhm etdiyi kimsələrdən başqa, istədiyin kimsədən soruş: “Allah haradadır?” Ola bilsin ki, elmlər doktoru olan birindən soruşarsan, amma görərsən ki, o adam, Allahın harada olduğunu bilmir. Soruşsan ki, göydədir, yoxsa yerdədir? O adam, ya “bilmirəm” deyəcək, ya da ki, “hər yerdədir” deyəcək.

İmam Əbu Hənifədən, Allahın göydə və ya yerdə olduğunu bilməyən şəxs haqqında soruşdular. İmam buyurdu: “O adam, buna görə, kafir oldu, çünki Allah Öz kitabında buyurmuşdur: **“Ər-Rəhman Ərşə ucaldı”**. («Ta ha» surəsi, 5-ci ayə) Məlumdur ki, Ərş göylərin üstündədir və beləliklə, Rəhman göylərin üzərində yüksəlmişdir. Və Onun, göylərin üzərinə ucalması, Onun böyüklüyünə yaraşır.

Ey müsəlmanlar! Bunu bizə açıq-aşkar izahatla, izah edən Rəsulumuzdur ﷺ.

Onun yanına, kənizi olan bir adam gəldi. Adam, kənizin üzünə şillə vurmuşdu və öz günahına kəffarə olaraq, Allah rızası üçün, bu kənizi azad etmək istəyirdi. Adam, bu hadisəni, Rəsulullahə ﷺ bildirdikdə, Allahın Rəsulu ﷺ dedi ki: **“Onunla**

mənim yanıma gəl". Həmin adam, kənizi Peyğəmbərin yanına gətirəndə, Allah Rəsulu ﷺ ondan ***"Allah haradadır?"*** — deyə soruşdu. O, "Göylərin üstündə" dedi. Peyğəmbər ﷺ soruşdu ki: ***"Mən kiməm?"*** Qadın cavab verdi: "Sən Allahın Rəsulusan". O zaman, peyğəmbər ﷺ onu gətirən adama dedi ki: ***"Onu azad et, çünki o, mömindir"*** (Muslim 537). Çünki o kəniz, əmin idi ki, Allah göylərin üstündədir, yəni ərşinin üstündə, göylərin üstündədir. O kəniz, Allah Rəsulunun, Allahdan gələn həqiqi bir elçi olduğuna əmin idi. Bu hədisdən, bizə aydın olur ki, əgər kimdənsə: "Allah haradadır?" — deyə soruşsaq, bu dində qanuni sualdır, çünki Rəsulullah ﷺ bir kənizdən soruşur ki: ***"Allah haradadır?"*** Əgər bizdən: "Allah haradadır?" — deyə soruşsalar və biz: "Göylərin üstündədir" — desək, bu cavab, qanuni bir cavabdır və düzgün etiqaddır. Çünki cariyyə: "O, göylərin üstündədir" — demiş və Peyğəmbər də bunu təsdiq etmiş və onun imanına şahidlik etmişdir. Həmçinin, bu hədisdə görürük ki, Allahın, Öz ərşinin üstündə, göylərin üstündə olduğuna əmin olan şəxs — mömindir.

Ey iman gətirənlər! Ucalıq məsələsində, düzgün etiqad-əqidə budur ki, Allah, Öz əzəmətinə yaraşan bir ucalıqla, Ərşinin üzərinə yüksəlmişdir və Onun bənzəri yoxdur. Onun, Ərşinə və Ərşin altında olanlara ehtiyacı yoxdur və O, eşitməsi, elmi və görməsi ilə hər yerdə bizimlədir.

Ey müsəlmanlar! Quran və Sünnədən dəlillər gəlib ki, Allah, Öz ərşinin üstünə yüksəlib. Rəbbimiz olan Allahın kitabının, yeddi yerində, Ərşə ucaldığını, ərşin isə göylərin üstündə olduğunu bildirmişdir. Yəni, sən əmin olmalısən ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah, Öz Ərşi üzərində yüksəlmişdir. Uca Allah buyurur: ***"Gözəl söz, Ona tərəf yüksəlir və onu ucaldan yaxşı əməldir"***. («Fatir» surəsi, 10-cu ayə) Yüksəliş isə, aşağıdan yuxarıya doğru baş verir.

Uca Allah buyurur: ***«O vaxt, Allah dedi: "Ey İsa! Mən, sənin həyatına son qoyub, Özümə tərəf qaldıracağam, səni kafirlərdən təmizləyəcək və sənin ardınca gedənləri, Qiyamət gününə qədər, kafirlərdən üstün edəcəyəm. Sonra, sizin dönüşünüz Mənə olacaq. Mən də, ixtilafa düşdüyünüz şeylər barəsində, sizin aranızda hökm verəcəyəm"»***. («Ali İmran» surəsi, 55-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Göydə olanın, sizi yerə batırmayacağına əminsinizmi? O zaman, yer hərəkətə gəlib, titrəyəcəkdir”**. («Mulk» surəsi, 16-cı ayə)
Göydə, yəni göylərin üstündə.

Ey müsəlmanlar! Sünnədən dəlillər gəlib ki, Allah səmaların üstündə, yəni ərşinin üzərinə ucalmışdır. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Allah məxluqatı tamamladıqdan sonra, bir yazı yazdı və həmin yazı, Onun Ərşinin üstündədir: “Mənim rəhmətim, qəzəbimə qalib gəldi (yaxud üstələyir)”**. (əl-Buxari, 7553)

Dəlil: **“Ərşinin üstündədir”** kəlməsidir. Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **“Rəhm edənlərə, Mərhəmətli Allah da rəhm edər, O Allah, Müqəddəs və Ucadır! Yer üzündə olanlara, mərhəmət edin ki, göydə olan da sizə rəhm etsin”**.¹ Dəlil bu sözlərdir: **“Göylərdə olan da, sizə rəhm etsin”**. Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **«Mən, göydəki Allahın etibar etdiyi bir adam ola-ola, üstəlik səhər-axşam mənə vəhy nazil olduğu halda, siz mənə etibar etmirsinizmi?»** (əl-Buxari 4351, Muslim 1064)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ kölə qadına: **“Allah haradadır?”** – dedi və o: **“Göylərin üstündədir”** cavab verdi (Muslim 537)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **“Canım əlində olan Allaha and olsun ki, kişilərdən hər kim, arvadını yatağa çağırırsa, o da onun yanına gəlməyi rədd edərsə, əri ondan razı olana qədər səmada olan (Allah) ona qarşı qəzəbli olar”** (Muslim 1436)

Hədisdən dəlil, bu sözlərdir: **“Səmada olan (Allah) ona qarşı qəzəbli olar, əri ondan razı olana qədər”**.

Sağlam fitrət, Allahın Öz Ərşi üzərinə yüksəlməsinə dəlalət edir. Bizlərdən olan kiçiklər və böyükələr, kişilər və qadınlar — görürsən ki, Böyük və Qüdrətli Allaha dua etdikdə, Allahın Ərşi üzərinə ucaldığına əmin olaraq, əllərini göyə qaldırırlar. Hər birimiz, Rəbbimizə dua edərək, qəlbimizin yuxarıya doğru yönəldiyini bilirik. Bu, sağlam fitrətin dəliliidir ki, Allah yuxarıdadır və Pak olan Allah, Öz əzəmətinə yaraşan bir ucalıqla, Ərşinin üzərinə yüksəlmişdir və bu, Onun

¹ Əbu Davud 4941, ət-Tirmizi 1924, Əhməd 2/160, “Səhih əl-Cami” 3522.

yaratdıqlarının ucalması kimi deyil. Onun, Ərşə və Ərşin altında olanlara ehtiyacı yoxdur: **“Onun, heç bir bənzəri yoxdur. O, Eşidəndir, Görəndir”.**

Ey müsəlmanlar! Bizdən: “Allah haradadır?” – deyə soruşsalar, “Göylərin üzərindədir” – deyərik. Əgər bidət əhli, bizdən soruşsa ki: “O, Öz ərşi üzərində necə yüksəldi?” Biz, İmam Malik kimi cavab verərik: “İstiva (Allahın yüksəlməsi) məlumdur, onun necə olduğu isə naməlumdur”. Buna iman gətirmək vacib, soruşmaq isə bidətdir.

Ey müsəlmanlar! Bəlkə kimsə soruşacaq ki: “Böyük və Qüdrətli olan Allahın, hər yerdə və ya səmaların üzərində olmasından və Öz ərşinin üzərinə ucalmasından, bizə nə fayda var? Ola bilsin ki, insanın ağına pis suallar gələcək və biz deyəcəyik ki: “Sən eşitdinmi ki, Allah Rəsulu ﷺ bir qulu sınamaq istəyəndə, ondan: **“Allah haradadır?”** – deyə soruşdu, o qul qadın isə, Onun göylərin üzərində olduğunu əmin olaraq deyəndə, peyğəmbər ﷺ onun ağasına dedi ki: **“Onu azad et, çünki o, mömindir”**. Bu o deməkdir ki, iman — Allahdan başqa, ibadətə layiq haqq ilah olmadığına, Muhəmmədin ﷺ Allahın elçisi olduğuna şəhadət vermək deməkdir. Həmçinin iman — Böyük və Qüdrətli olan Allahın, Öz əzəmətinə yaraşan bir ucalıqla, Öz ərşinin üzərinə, səmaların üzərində yüksəldiyinə inamdır. Bu imandır.

Allah, Öz zatiyla hər yerdədir desən, bu söz, cəhmilərin naqis etiqadıdır, onların tərəfdarları isə, özləri azmışlar, başqalarını da düz yoldan azdırmışlar. Ey Allahın bəndələri, insanları bu pis etiqada dəvət edən, pis dəvətçilərdən çəkinin. Böyük və Qüdrətli Allah, bizə Özündən xəbər verdiyi kimi və Rəsulullahın ﷺ Onun haqqında bizə xəbər verdiyi kimi, Allah Rəhmlidir, Ərşin üzərinə Öz əzəmətinə yaraşan bir ucalıqla ucalmışdır. O, eşitməsi və görməsi ilə hər yerdə bizimlədir.

Ey iman gətirənlər! Bilin ki, Böyük və Qüdrətli Allah, Öz əzəmətinə yaraşan bir ucalıqla, ərşinin üzərində ucalması ilə yanaşı, O həmçinin bəndələrini görür, onların əməllərindən xəbərdardır, gizli və xəlvəti söhbətləri eşidir, gizlini də xəlvəti də bilir. Nə yerdə, nə də göydə heç bir şey, Ondan gizli qalmaz — və bu da, Allahın, bütün məxluqlara aid olan, ümumi var olmasıdır.

Uca Allah buyurur: **“Siz harada olsanız belə, O sizinlədir. Allah sizin nə etdiklərinizi görür”.** («Hədid» surəsi, 4-cü ayə) Uca Allah buyurur: **“Məgər, Allahın göylərdə və yerdə olan hər şeyi bildiyini görmürsənmi? Üç nəfərin arasında gedən, elə bir xəlvəti söhbət yoxdur ki, (onların) dördüncüsü, beş nəfərin də altıncısı O (Allah) olmasın. İstər bundan az, istərsə də çox olsunlar – harada olursa olsunlar, (Allah) onların yanındadır. Sonra, Qiyamət günü, onlara nə etdiklərini xəbər verəcəkdir. Allah hər şeyi bilir”.** («Mucadilə» surəsi, 7-ci ayə)

Misallar, sözləri aydınlaşdırır: gecə Ay səyyahla bərabər burada olur, eləcə də səyyah hansı şəhərə getsə, Ay onunla bərabər olur. Bu "Ay" isə, Allahın məxluqlarından, kiçik bir məxluqdur. Allah, bütün misallardan ucadır. Böyük və Qüdrətli Allah, Ərşinin üzərində, səmələrinin üstündədir və O, elmi, eşitməsi və görməsi ilə, hər yerdə bizimlədir.

Bilin ki, Öz Ərşi üzərində ucalan, Böyük və Qüdrətli Allah, doğru olan möminləri qoruyaraq və gücləndirərək, onlarla birlikdədir. Onlara qələbə bəxş edir, onları qoruyur və qayğılarına qalır. Bu, Allahın möminlərə qarşı xüsusi varlığıdır.

Uca Allah, Musa və Haruna dedi: **“(Allah) buyurdu: “Qorxmayın, çünki Mən sizinləyəm, eşidirəm və görürəm!”** («Ta ha» surəsi, 46-cı ayə)

Necə ki, Peyğəmbər ﷺ bu barədə, bizə xəbər verir. Mağarada, onunla birlikdə olan, Əbu Bəkrə deyir ki: **“Qəm yemə, Allah bizimlədir!”** («Tövbə» surəsi, 40-cı ayə) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən də, Allah (Ondan) qorxanlar və yaxşı işlər görənlərlədir”.** («Nəhl» surəsi, 128-ci ayə) Yəni Allah, onlara dəstək olaraq, qoruyaraq və kömək edərək, onların yanındadır.

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Səbr etmək və namaz qılmaqla, (Allahdan) kömək diləyin. Həqiqətən, Allah səbr edənlərlədir!”** («Bəqərə» surəsi, 153-cü ayə)

Böyük və Qüdrətli olan Allahın - bütün kamillik sifətləri ilə vəsf edildiyinə, nöqsan olan bütün xüsusiyyətlərdən təmizləndiyinə, hər bir müsəlmanın qəti olaraq, əmin olması vacibdir. Bu isə, yalnız o zaman mümkündür ki, bir müsəlman, Allahın Öz Kitabında, Özü barəsində təsdiq etdiyini və Rəsulunun ﷺ öz sünnəsində təsdiqlədiyini, heç bir şey əlavə etmədən, çıxartmadan, bənzətmədən və məhrum etmədən, təhrif etmədən və surət vermədən, Allaha qarşı təsdiq etsə.

Beləliklə biz, *əl-əsməi vəs-sifat tövhidi* haqqında söhbəti tamamladıq və imanın əsaslarından birincisi olan, Allaha iman haqqında söhbəti tamamladıq.

Gələn cümə günü, görüşümüzdə, Allahu Təalə izn verərsə, imanın əsaslarının ikinci əsasından danışarıq, bu da mələklərə imandır.

Allahım, biz Səndən faydalı elm, qorxaq qəlb və zikr edən dil istəyirik.

19. MƏLƏKLƏR

Ey Allahın qulları! Biz dedik ki, sağlam iman, altı əsas üzərində qurulur və bunlar — Allaha, mələklərinə, kitablarına, elçilərinə, axirət gününə və qədər in xeyir və şərinə imandır. Bu əsasların birincisi haqqında danışdıq ki, bu — Böyük və Qüdrətli Allaha imandır. Və bu gün, məclisimizdə, Allahın izni ilə, iman əsaslarının ikinci əsəsindən danışacağıq, bu da — mələklərə imandır.

Ey müsəlmanlar! Mələklərə iman, möminlərin ən mühüm xüsusiyyətlərindəndir. Bu, iman vacib hissəsi və iman əsaslarından biridir. Mələkləri inkar edən adamın, İslamdan heç bir payı yoxdur.

Uca Allah buyurur: **“Peyğəmbər, öz Rəbbindən, ona nazil edilənə iman gətirdi, möminlər də (iman gətirdilər). Hamısı Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. (Onlar dedilər): “Biz, Onun elçiləri arasında fərq qoymuruq!” Onlar dedilər: “Eşitdik və itaət etdik! Ey Rəbbimiz! Səndən bağışlanma diləyirik, dönüş də yalnız Sənədir!”** («Bəqərə» surəsi, 285-ci ayə)

Peyğəmbərimiz ﷺ iman haqqında soruşulduqda, belə buyurdu: **“İmanın əsası — Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına, elçilərinə və axirət gününə və həmçinin qədər in (alın yazısının) xeyirinə və şərinə iman etməkdir”.** (Muslim 9)

Ey Allahın qulları! Mələkləri inkar etmək, Böyük və Qüdrətli olan Allaha küfrdür və açıq-aydın azgınlıqdır. Çünki Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Allaha, Onun Elçisinə və həmçinin Elçisinə nazil etdiyi Kitaba və ondan əvvəl nazil etdiyi kitablara iman gətirin! Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü inkar edən şəxs, dərin bir azgınlığa düşmüşdür”.** («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Mələklərə küfr edən şəxs — Böyük və Qüdrətli Allaha küfr etmişdir, dərin bir azgınlıq ilə azıb, İslam dinini tərk etmişdir.

Ey müsəlmanlar! Mələklər — bizim görmədiyimiz, lakin onlara inandığımız, gizli aləmlərdəndirlər. Allahın kitabında və Peyğəmbərinin ﷺ sünnəsində, mələklərdən bəhs edilir. Və onları görməsək də belə, ağılımızın varlığına görmədən inandığımız kimi, onlara inanırıq. Və həmçinin biz, bədəndəki ruhu görməsək də, ona da inanırıq. Allah bizə, mələklərdən xəbər vermişdir. Uca Allah buyurur: **“Doğrudan da, Allah və Onun mələkləri, Peyğəmbərə xeyir-dua verirlər. Ey iman gətirənlər! Siz də ona xeyir-dua verib, kamil ədəb-ərkanla salamlayın”**. («Əhzab» surəsi, 56-cı ayə)

Allah, bizə xəbər verdi ki, mələklər Peyğəmbərimizə ﷺ salavat göndərirlər. Uca Allah buyurur: **“Allah, Özündən başqa, tanrının olmadığına şahidlik etdi, mələklər və elm sahibləri də (şahidlik etdilər). (Allah əbədi olaraq) ədalətli olmaqdadır. Ondan başqa ilah yoxdur, Qüdrətli, Müdrikdir”**.

(«Ali İmran» surəsi, 18-ci ayə)

Allah, xəbər verdi ki, mələklər Pak olan Allahın təklyinə şahidlik etdilər. Allahdan daha doğru sözlü kim ola bilər? Heç kim! Peyğəmbərimiz ﷺ öz sünnəsində, mələklər haqqında, bizə məlumat vermişdir. O ﷺ demişdir ki: **“İçində it və şəkil olan evə, mələklər girməzlər”**. (əl-Buxari 3225, Muslim 2106) Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **“Həqiqətən, elm alan şəxs, elm öyrəndiyinə görə, mələklər ondan razı olarlar və qanadlarını ona toxundururlar”**.¹ Peyğəmbərimiz ﷺ bizə mələklər haqqında məlumat vermişdir və o, öz nəfsindən danışmırdı və bu məlumat, ona verilən vəhydən başqa bir şey deyildi. Və mələkləri görməsək də, onlara iman gətirmək bizə vacibdir, çünki qeybə iman — möminlərin və Allahdan qorxanların xüsusiyyətlərindəndir. Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli Allah, müttəqi bəndələrini, qeybə iman gətirmələri ilə vəsf etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Əlif. Ləm. Mim. Bu, qətiyyən şübhə doğurmayan, müttəqilərə doğru yol göstərən bir Kitabdır. O kəslər ki, qeybə iman gətirir, namaz qılır və Bizim onlara verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) xərcləyirlər”**. («Bəqərə» surəsi, 1-3-cü ayələr)

Ey müsəlmanlar! Mələklər haqqında, yalnız Quran və Sünnədən öyrənmək mümkündür və ona görə də, mələkləri öyrənmək üçün, Quran və Sünnəyə müraciət edək — onlar nədən yaradılıblar? Nə üçün yaradılıblar? Onların hansı

¹ Əhməd 4/239, “Səhih əl-Cami” 1956.

keyfiyyətləri var? Onların əxlaqi keyfiyyətləri hansılardırlar? Onların, Böyük və Qüdrətli Allahla əlaqəsi nədir? Onların, bu aləmlə əlaqəsi nədir? Ey Adəm oğlu, sən Allahla görüşənə qədər, onların səninlə əlaqəsi nədir? Biz bunu, bu gün və gələn cümə günü biləcəyik inşaallah.

Ey Allahın qulları! Mələklər nurdan yaradılmışdır və buna Peyğəmbərin ﷺ bu sözləri dəlalət edirlər: **“Mələklər nurdan, cinlər təmiz alovdan, Adəm isə sizə deyilənlərdən yaradılmışdır”**. (Muslim 2996) Mələklər nə vaxt yaradılmışdırlar? Allah daha yaxşı bilir. Lakin, Allah Öz Kitabında, Adəm yaradılmazdan əvvəl, mələklərin yaradıldıqlarını bildirmişdir. Allah, Öz Kitabında bizə xəbər vermişdir ki, O, mələklərə bildirmişdir ki, yer üzündə bir canişin — Adəmi yaradacaq. Uca Allah buyurur: **“Sənin Rəbbin mələklərə: “Mən, yer üzündə bir canişin bərqərar edəcəyəm!” – dedikdə, onlar: “Biz, Səni həmd-səna ilə təriflədiyimiz və Səni müqəddəs tutduğumuz halda, Sən orada fəsad törədib, qan salacaq bir kəsmi yerləşdirəcəksən?” – söylədilər. O dedi: “Şübhəsiz ki, Mən sizin bilmədiklərinizi bilirəm!”** («Bəqərə» surəsi, 30-cu ayə)

Allah, Adəmi Öz əli ilə yaratdı, ona Öz ruhundan üfördü və mələklərə, əmr etdi ki, Adəmə səcdə etsinlər. Və Allah, Adəmdən əvvəl, mələkləri yaratdığını bizə izah etdi.

Ey Allahın qulları! Mələklər iki, üç və ya dörd qanadları olan böyük varlıqlardır. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailənizi yanacağı insanlar və daşlar olan, oddan qoruyun! Onun başı üstündə, Allahın onlara verdiyi əmrlərə (heç vaxt) asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən, amansız və güclü mələklər vardır”**. («Təhrim» surəsi, 6-cı ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Göyləri və yeri Yaradan, mələkləri iki, üç və dörd qanadlı elçilər edən, Allaha həmd olsun! O, xəlv etdiklərindən, istədiyini artırır. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir”**. («Fətir» surəsi, 1-ci ayə) Rəsulullah ﷺ Cəbraili, Allahın onu yaratdığı surətdə gördü, onun altı yüz qanadı var idi və onlarla üföqü örtüdü. Və onu iki dəfə belə gördü — birinci dəfə Məkkədə, ikinci dəfə isə, merac gecəsində: **“Onu bir daha (öz surətində) enərkən gördü”**.

(«Nəcm» surəsi, 13-cü ayə)

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Mənə, ərşi daşıyıcılarından olan, bir mələk haqqında, sizə xəbər vermək icazəsi verildi. Həqiqətən, onun qulağının ucundan, çiyninə qədər olan məsafə, yeddi yüz illik yoldur”***.¹

Gecə-gündüz Allaha ibadət edən, böyük məxluqlar. Qulağının ucu ilə çiyninin arasında — böyük bir məsafə! Nəhəng varlıqlar! Onlar, Allah rizası üçün, səcdə və rüku edərlər. Bəs sən – ey Adəm oğlu – gildən yaradan kimdir? Və sən, Allah rizası üçün səcdə etməkdə, təkəbbürlük edirsənmi? Həqiqətənmi utanmırsan?! Allah, mələkləri möhtərəm və müti olaraq, vəsf etmişdir. Uca Allah buyurur: ***“Xeyr! Şübhəsiz ki, bu, bir nəsihətdir. Kim istəsə, qoy onu xatırlayıb, ibrət alsın. (Bu Quran) kəramətli səhifələrdədir, yüksək və pak (səhifələrdədir). (Bu səhifələr) elçilərin əllərində, möhtərəm və müti olanların (əllərindədir)”***.

(«Əbəsə» surəsi, 11-16-cı ayələr)

Həmçinin, Peyğəmbərimiz ﷺ buyurmuşdur: ***“Hər kim, Quranı gözəl oxuyarsa, möhtərəm və müti elçilərlə birlikdə olar”***², yəni mələklərlə birlikdə. Allahdan diləyirik ki, biz də onlardan olaq.

Mələklərin xüsusiyyətlərindən biri də — həyadır. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***“Mələklərin həya etdiyi adamdan, mən də həya etməyimmimi?”*** (Muslim 2401) yəni Osmandan (Allah ondan razı olsun). Peyğəmbərimiz ﷺ baldırları açıq vəziyyətdə olduğu halda, Əbu Bəkr onun yanına daxil olduqda, sonra Ömər içəri daxil olduqda, Rəsulullah ﷺ eyni, olduğu şəkildə qalmışdı. Amma Osman içəri daxil olduqdan sonra, o baldırını örtüdü və Aişəyə dedi: ***“Mələklərin həya etdiyi adamdan, məndə həya etməli deyiləmmi?”***

Mələklər kişi və ya qadın olaraq təsvir olunmurlar. Ərəblər cahiliyyət dövründə, mələklərin qadın olduğunu düşünərək, yanılmışdılar. Lakin, Böyük və Qüdrətli Allah, onları yalançılıqda ittiham etmiş və onlara bildirmişdir ki, Qiyamət günü, mələklərə qarşı işlətdikləri bu yalanı, onlardan soruşacaqdır. Uca Allah buyurur: ***“Onlar, Mərhəmətli (Allahın) qulları olan, mələkləri, qız hesab etdilər. Məgər onlar, (mələklərin) yaradılışının şahidi olublarmı? Onların bu şahidliyi, yazılacaq və buna görə cavab verməli olacaqlar”***. («Zuxruf» surəsi, 19-cu ayə)

Mələklər — yeməz, içməz, yorulmaz və insanların xüsusiyyətləri ilə təsvir olunmazlar. Uca Allah buyurur: ***“İbrahimin, möhtərəm qonaqlarının, əhvalatı***

¹ Əbu Davud 4727, “əs-Silsilə əs-səhihə” 151.

² Əbu Davud 1454, ət-Tirmizi 2904, Əhməd 6/48, “Səhih əl-Cami” 5497.

sənə gəlib, çatdımı? Onlar, onun yanına daxil olub: “(Sənə) salam olsun!” – dedilər. (İbrahim:) “Sizə də salam olsun! Siz, yad adamlara oxşayırsınız!” – dedi. O, təşviş içində, ailəsinin yanına getdi və kök bir buzov (qızardıb) gətirdi. Onu qabaqlarına qoyub: “Yemək yeməyəcəksinizmi?” – dedi. O, (qonaqların yemədiklərini görüb) onlardan qorxuya düşdü. Onlar: “Qorxma!” – dedilər və ona, elmlə bir oğlan uşağı haqqında müjdə verdilər”.

(«Zəriyət» surəsi, 24-28-ci ayələr)

Ayədən gələn dəlil odur ki, İbrahim (Allah ondan razı olsun) onları insanlardan olan bir qonaq hesab edərək, onlara ehtiram göstərərək, onlara yemək ikram etdi. Amma bunlar, insan qiyafəsində, mələklər idilər və yeməyi yemədilər.

İnsanlara əziyyət verən şeylər, mələklərə də əziyyət verirlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Sarımsaq yeyən (və digər bir vaxt demişdir ki: soğan, sarımsaq və ya pırasa) heç bir halda məscidimizə yaxınlaşmasın, çünki, həqiqətən də, Adəm oğullarına əziyyət verən şey, mələklərə də əziyyət verir!** (Muslim 564) Həmçinin, Muslimin rəvayətində (digər versiyasında) belə nəql olunur: **“Bu tərəvəzi yeyən, qoxusu gedənə qədər, məscidlərimizə yaxınlaşmasın!”** (Muslim 561) yəni sarımsaq. Sarımsaq və ya soğan yeyib, məscidə gedənlər, Allahdan qorxsunlar və siqaret çəkənlər də Allahdan qorxsunlar.

Mələklər, göylərdə olurlar. Uca Allah buyurur: **“Əgər onlar, təkəbbür göstərsələr (bilsinlər ki,) sənə Rəbbinin yanında olanlar, gecə-gündüz usanmadan Onun şəninə təriflər deyirlər”.** («Fussilət» surəsi, 38-ci ayə)

Əgər Adəm oğulları, təkəbbür göstərsələr, Allahın onlara ehtiyacı yoxdur. Mələklər, göydən Allahın əmri ilə, yerə enirlər ki, onlara əmr olunanı yerinə yetirsinlər. Buna görə də, Peyğəmbərimiz ﷺ Cəbrailə (aleyhissalam) dedi: “Nə üçün, (indi) bizi ziyarət etdiyindən, daha da tez-tez ziyarət etmirsən?” və bu ayə nazil oldu: **“(Mələklər dedilər:) “Biz (dünyaya) ancaq sənə Rəbbinin əmri ilə enirik”.** («Məryəm» surəsi, 64-cü ayə)

Onlar, ancaq Allahın əmri ilə enirlər. Və onların enmələrinin, bəzi səbəbləri var. Bu səbəblərdən biri – onlar, Qədr gecəsində enirlər. Uca Allah buyurur: **“Qədr gecəsi, min aydan xeyirlidir. O gecə, Rəbbinin izni ilə, mələklər və Ruh**

(Cəbrail) hər işə görə, (yerə) enirlər. O gecə, səhər açılanadək, əmin-amanlıq olur". («Qədr» surəsi, 3-5-ci ayələr)

Ey elm tələb edənlər — mələklər, elm məclislərində iştirak etmək üçün, göydən enirlər! Ey elm qarşısında təkəbbür göstərənlər, sizə elm öyrənməyə nə mane olur? Siz artıq elmlə, bilikli olmusunuzmu? Hansı elmə nail olursansa ol, sən Allahın Rəsulundan ﷺ daha bilikli deyilsən. Allah, Peyğəmbərimizə ﷺ buyurdu: **«"Ey Rəbbim! Elmimi artır!" – de»**». («Ta ha» surəsi, 114-cü ayə) O, daim Allahdan faydalı elm istəyirdi. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***"Allahım! Səndən faydalı elm, xeyirli ruzi və qəbul olunacaq əməllər istəyirəm"***.¹

Ey mömin! Əgər dini elm dərslərindən, heç bir fayda əldə etməsən, ancaq mələklərin səni əhatə etdiyi bir məclisdə oturmağın və Allahın, Ali Məclisdə səni xatırlaması — bu sənə kifayət etməzmi? Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***"İnsanlar, Allahın evlərindən birinə toplaşdıqları zaman, Allahın Kitabını, birlikdə oxuyub, öyrənsələr, onlara əmin-amanlıq nazil olar, rəhmət onları bürüyər, mələklər onları əhatə edər və Allah onları, Öz önündə olanların yanında yad edər"***. (Muslim 2699)

Sən, bu gözəl məclisləri tərk edib, fəsad yayanların qarşısında oturmağa gedirsənmi? Sən, bu məclisləri tərk edib, qeybət və dedi-qodu olan məclislərdə oturmağa üstünlük verirsənmi? Ey Adəm oğlu, sənin aqlın haradadır? Allaha nə vaxt ibadət etməyə başlayacaqsan? Axı ölüm sənə gələcək! Elm almağa nə vaxt başlayacaqsan? Mələklər, elm məclislərində iştirak etmək üçün enirlər, amma sən onlardan uzaqsan, ey yazıq!

Mələklər, Quranı dinləmək üçün, göydən enirlər. Əbu Səid əl-Xudrinin sözlərindən rəvayət olunur ki, gecələrin birində, xurma qurutduğu otaqda, Useyd ibn Hudeyrin Quran oxuyan zaman, onun atı, qəfil həyəcanlandı və hoppanmağa başladı. O, oxumağa davam etdi, bir müddət sonra isə, at yenidən hoppandı, bundan sonra, bu hadisə bir dəfə də təkrar oldu. Əbu Səid rəvayət edir ki, Useyd dedi: "Mən, atın, oğlum Yəhyanı tapdalayacağından qorxdum, yanına getdim və başımın üstündə, bulud kimi, bir şey gördüm, içində çiraq kimi bir şey var idi, sonra

¹ İbn Macə 925, Əhməd 6/294, "Səhih İbn Macə" 753.

o, havaya qalxıb gözümdən itdi. Səhər, Allah Rəsulunun ﷺ yanına gəldim və dedim: “Ey Allahın Rəsulu ﷺ dünən gecə, xurma qurutduğum otaqda, Quran oxuyarkən, atım qəfildən həyəcanlandı və tullanmağa başladı”. Allahın Rəsulu ﷺ buyurdu: **“Oxumağa davam et, ey ibn Hudeyr!”** Useyd dedi: “Oxumağa davam etdim, amma sonra, yenidən həyəcanlandı. Allahın Rəsulu ﷺ buyurdu: **“Oxu, ey ibn Hudeyr!”** Useyd dedi: “Oxumağa davam etdim, amma o, sonra yenidən həyəcanlandı. Allahın Rəsulu ﷺ buyurdu: **“Oxumağa davam et, ey ibn Hudeyr!”** Useyd dedi: “Sonra mən getdim, çünki oğlum Yəhya, onun yanında idi və atın onu tapdalamasından qorxdum. Və mən, orada bulud kimi bir şey gördüm, içində çıraq kimi, bir şey var idi, sonra o, havaya qalxıb, gözümdən itdi. O zaman, Rəsulullah ﷺ buyurdu: **“Bunlar, sən oxuduğunu dinləyən, mələklər idilər. Əgər oxumağa davam etsəydin, insanlar səhər tezdən, bu mənzərəni mütləq görərdilər və bu mənzərə onlardan gizli qalmazdı”** (əl-Buxari, 5018, Muslim 796)

Mələklər, Allahın qullarının ruhlarını almaq və möminləri cənnətlə sevindirmək üçün göydən enərlər. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!” – deyib, sonra düz yol tutan kəslərə, mələklər nazil olub, (deyirlər:) “Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin! Biz, dünya həyatında da, axirətdə də, sizin dostlarınızıq. Orada sizin üçün, nəfsinizin çəkə biləcəyi hər şey hazırlanmışdır. Orada istədiyiniz hər şey vardır. Bağışlayan və Rəhmli (Allah tərəfindən) (verilən) ziyafət olaraq”**

(«Fussilət» surəsi, 30-32-ci ayələr).

Mələklər, Allahın onlara əmr etdiyi görünüşü, əldə etmək qabiliyyətinə malikdirlər. Quran və Sünnədə, mələklərin insanlara bənzəməsi ilə bağlı, dəlillər var. Allah Subhanahu və Təalə, Cəbraili (aleyhissalam) Məryəm tək qalanda, gözəl bir gənc surətində göndərirdi. Uca Allah buyurur: **“Kitabda, Məryəmi də yada sal. O zaman o, ailəsindən (ayrılıb) şərq tərəfdə olan, bir yerə çəkilməmiş və (ibadət vaxtı) onlardan (gizlənmək üçün) pərdə tutmuşdu. Biz, Öz Ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında, tam insan surətində peyda oldu”**. («Məryəm» surəsi, 16-17-ci ayələr)

İbrahimin (aleyhissalam) də hüzuruna, insan surətində mələklər gəlmişdilər və Cəbrail (aleyhissalam) də insan surətində Peyğəmbər və səhabələrin yanına gəlmişdi. Ömər (Allah ondan razı olsun) deyirdi ki: “Bir dəfə biz, Allah Rəsulunun ﷺ yanında olarkən, göz qamaşdıran, ağ paltarlı, qap-qara saçlı, bir kişi, qəfildən bizə yaxınlaşdı, onun görünüşündən səfərdə olduğunu və ya bizim hər hasnisa birimizin onu tanımadığımızı demək olmazdı (yəni özgə adama oxşamırdı). O, peyğəmbərin yanında oturdu ...” – və bu, uzun bir hədisdir. Sonra, Allahın Rəsulu ﷺ dedi ki: **“Həqiqətən, bu gələn şəxs, sizə dininizi öyrətmək üçün gələn, Cəbraildir!”** (Muslim 8)

Mələklərin sayı çoxdur və bunu, Allahdan başqa heç kəs bilməz. Uca Allah buyurur: **“Sənin Rəbbinin, qoşunları barədə, yalnız Özü bilir”.**

(«Muddəssir» surəsi, 31-ci ayə)

Əgər onların sayının, çox olduğunu bilmək istəyirsinizsə, Peyğəmbərin ﷺ sözlərinə baxın. O ﷺ demişdir: **“Bu gün onlar, Cəhənnəmi gətirəcəklər, onun üzərinə, yetmiş min zəncir atılacaq və hər bir zəncir üçün yetmiş min mələk onu öz arxalarında sürüyəcəklər”.** (Muslim 2842)

Sayı çox olan, böyük varlıqlardır. Onlar gecə-gündüz, darıxmadan, zəifləmədən, Böyük və Qüdrətli Allahı təsbih edərlər. Peyğəmbər ﷺ merac haqqında, bir hədisdə buyurur ki: **“Sonra, mənə Müqəddəs ev (Beytül-Məmur) göstərildi və mən soruşdum: “Ey Cəbrail, bu nədir?” O cavab verdi ki: “Bu, hər gün yetmiş min mələk daxil olduğu, müqəddəs bir evdir və onlar çıxandan sonra, bir daha ora qayıtmazlar”** (əl-Buxari 3207, Muslim 164)

Diqqət edin, ey Allahın bəndələri! Həqiqətən, Allah bizə möhtac deyil və Ona ibadət etməkdə, təkəbbür göstərən, heç kəsə ehtiyacı yoxdur. Əgər üz çevirib, məscidləri tərk etsək və Allahdan qeyrisinə rüku və səcdə etməyə başlasaq, o zaman qorxmalıyıq ki, Böyük və Qüdrətli Allahın, bu kəlamı bizim haqqımızda yerinə yetsin: **“Əgər üz çevirsəniz, yerinizə sizin tayınız olmayan, başqa insanlar gətirər”.** («Mühəmməd» surəsi, 38-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Mələklərin Böyük və Qüdrətli Allahla əlaqəsi nədir? Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü bunu bilərik.

Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə, Öz dininə qaytar.

20. MƏLƏKLƏRİN, BÖYÜK VƏ QÜDRƏTLİ ALLAHLA ƏLAQƏSİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, biz dedik ki, mələklərə iman, düzgün etiqadın əsaslarından biridir. Və dedik ki, hər kim, mələkləri inkar etsə, Böyük və Qüdrətli olan Allahı inkar etmiş olar. Buna, Uca Allahın, bu kəlamı dəlalət edir: **“Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü, inkar edən şəxs, dərin bir azğınlığa düşmüşdür”**. («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Həmçinin biz dedik ki, mələklər nurdan yaradılmışdır, onların heyvani ehtirasları yoxdur və onlar kişi və ya qadın kimi təsvir olunmurlar. Onların qanadları var — iki, üç, dörd və sair. Onlar, günah işlətmirlər və bunu istəməzlər, əksinə onlar, Böyük və Qüdrətli Allaha itaət etmək və gecə-gündüz ibadət etmək üçün yaradılmışlar.

Bugünkü görüşümüz, mələklərin Böyük və Qüdrətli olan Allahla əlaqəsi haqqında olacaq.

Ey müsəlmanlar! Adəm oğullarının, bir çox cahillərinin inandığı kimi, mələklər - Allahdan başqa ibadət olunan tanrılardırmı? Ərəblərin, cahiliyyət dövründə, dediyi kimi mələklər Allahın qızlarıdırmı? Böyük və Qüdrətli Allah, bu yalanları təkzib etmişdir. Uca Allah buyurur: **“(Kafirlər): “Ər-Rəhman (Özünə) övlad götürdü!” – dedilər. O, pakdır, müqəddəsdir! Əksinə, (o mələklər) möhtərəm qulladırlar. (Mələklər) Ondan qabaq danışmazlar; onlar ancaq, Onun əmrini yerinə yetirərlər”**. («Ənbiya» surəsi, 26-27-ci ayələr) Uca Allah buyurur: **“Onlar Mərhəmətli (Allahın) qulları olan mələkləri, qız hesab etdilər. Məgər onlar (mələklərin) yaradılışının şahidi olublarmı? Onların bu şahidliyi yazılacaq və buna görə, cavab verməli olacaqlar”**. («Zuxruf» surəsi, 19-cu ayə)

Uca Allah buyurur: **“O gün (Allah) onların hamısını toplayacaq, sonra da mələklərə buyuracaq: “Bunlar sizəmi ibadət edirdilər?” (Mələklər) deyəcəklər: “Sən paksan, müqəddəssən! Onlar deyil, Sənsən bizim Hamimiz! Xeyr, onlar cinlərə ibadət edirdilər. Əksəriyyəti də, məhz onlara iman gətirmişdi”.** («Səba» surəsi, 40-41-ci ayələr)

Böyük və Qüdrətli Allah - mələkləri məbud qəbul edənləri təkzib etmişdir. Mələklərin, Allahın qızları olduğunu söyləyənləri də təkzib etmiş və onları yalançılıqda ittiham etmişdir. Və O, qiyamət günü, bu yalan barəsində, onlardan soruşacaq.

Beləliklə, mələklər tanrı deyillər və kişi və ya qadın olaraq, təsvir edilmirlər. Onlar fitrətən itaət edən, şərəfli və möhtərəm qullardırlar. Onlar, itaətsizliyi və ehtirasları bilmirlər. Allah, onları Özünə ibadət etmək üçün yaradıb və onlar, sıxıntı və zəiflik hiss etmirlər. Uca Allah buyurur: **“Onlar gecə-gündüz, usanmadan, Onun şəninə təriflər deyirlər”.** («Ənbiya» surəsi, 20-ci ayə) Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Əgər onlar, təkəbbür göstərsələr, bilsinlər ki, sən Rəbbinin yanında, olanlar gecə-gündüz usanmadan, Onun şəninə təriflər deyirlər”.**

(«Fussilət» surəsi, 38-ci ayə)

Ey iman gətirənlər! Mələklər — Allahın qullarından, Allahın Ona ibadət etmək üçün yaratdığı, məxluqlarından biridirlər. Onlar, Allahın onlara buyurduqlarına asi olmazlar və Allahın əmr etdiklərini edirlər.

Mələklərin, Böyük və Qüdrətli Allaha ibadətindən:

1. ALLAHA HƏMD İLƏ, TƏRİF ETMƏLƏRİ. Uca Allah buyurur: **“Onlar, gecə-gündüz, usanmadan, Onun şəninə təriflər deyirlər”.** («Ənbiya» surəsi, 20-ci ayə) Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Sən, mələklərin, Ərşi əhatə edərək, Rəbbinə həmd ilə, təriflər dediklərini görəcəksən”.** («əz-Zumər» surəsi, 75-ci ayə) Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Ərşi daşıyanlar və onun ətrafındakılar, öz Rəbbinə həmd edərək, onu tərifləyir, Ona iman gətirir və möminlər üçün də bağışlanma diləyirlər: “Ey Rəbbimiz! Sən, mərhəmətin və elminlə hər şeyi əhatə edirsən. Tövbə edib, Sənin yolunla gedənləri bağışla, onları Cəhənnəm əzabından xilas et!”** («Ğafir» surəsi, 7-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ isə buyurub ki: **«*Dilə asan, (rahat, yüngül) olan iki kəlimə var, mizanda (tərəzidə) onlar ağırdır. O iki kəlimə, Rəhman Allaha sevimlidirlər: “Allah Pak və Müqəddəsdir, Allaha həmd olsun, Böyük Allah, Pak və Müqəddəsdir!” (Subhanallahi və bihəmdih, Subhanallahi-l-azim) kəlmələridirlər*»**. (əl-Buxari 6406; Muslim 2694)

Mələklər, gecə-gündüz Allahı təsbih edir, biz isə Adəm övladlarının toplumu — qeybət, böhtan və pis sözlər danışmaqla məşğul oluruq. Allah Rəsuluna, onu tərifləməyi əmr etdi. Uca Allah, Rəsuluna buyurmuşdur: **“Ölməz, əbədi Yaşayana təvəkkül et və Onu həmd-səna ilə təriflə. Onun, Öz qullarının günahlarından agah olması, kifayətdir”**. («Furqan» surəsi, 58-ci ayə) Həmçinin Uca Allah, Rəsuluna buyurdu: **“Gecənin bir vaxtında və səcdələrdən sonra, Onun şəninə təriflər de!”** (Qaf surəsi, 40-cı ayə) Həmçinin Uca Allah, Rəsuluna buyurdu: **“Gecənin bir vaxtında, bir də ulduzlar batandan sonra, Onun şəninə təriflər de!”**

(ət-Tur surəsi, 49-cu ayə)

O, bəndələrinə Onu həmd etməyi əmr etdi. Pak olan Allah buyurur: **“Səhər-axşam, Onun şəninə təriflər deyın!”** («Əhzab» surəsi, 42-ci ayə) Dilin barəsində, Allahdan qorx, ey Allahın qulu. Mələklər, gecə-gündüz, Onu tərif edən, böyük məxluqlardırlar, sən dilin isə - böhtan, qeybət və pis söz danışmaqla məşğuldur!

2. SƏCDƏ ETMƏK VƏ SƏF-SƏF DÜZÜLMƏK. Peyğəmbər ﷺ səhabələrindən soruşdu: **“Mənim eşitdiklərimi siz də eşidirsinizmi?”** İnsanlar dedilər: “Biz heç nə eşitmirik”. O, ﷺ dedi: **“Həqiqətən, mən səmanın xırıltılı səslər çıxardığını eşidirəm və uğuldamaq da ona haqq oldu, çünki orada (səmada) dörd barmaq sıgacaq qədər, boş bir yer yoxdur, hər tərəfdə Allaha səcdə üçün alnını qoymuş bir mələk vardır”**. (“Səhihul-Cami” 95)

Mələklər, səf-səf düzülməklə məşğuldurlar. Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, mələklərdən xəbər verir ki, onlar deyirlər: **“Həqiqətən, biz səf-səf dururuq”**. («əs-Saffat» surəsi, 165-ci ayə)

Buna görə də, Allah Rəsulu ﷺ mələklərin cərgələrini düzdükləri kimi, səhabələrinə də öz sıralarını düzməyi əmr etdi. Peyğəmbər ﷺ öz səhabələrinə

dedi: ***“Nə üçün, mələklərin öz Rəbbi qarşısında səf-səf düzüldükləri kimi, siz də cərgələrə düzülmürsüz?”*** Onlar soruşdular: ***“Ey Allahın Rəsulu, mələklər öz Rəbbinin hüzurunda necə düzüülrlər?”*** O dedi: ***“Onlar, birinci cərgələri doldurur və bir-birinə yaxın dururlar”*** (Muslim 430).

Bəs siz, ey Allahın qulları, nə üçün Allaha itaət edərək, mələklərin öz Rəbbinin hüzurunda səf-səf düzüldüyü kimi düzülmürsüz? Görmürsünüzmü ki, məscidə gələnlər əvvəlcə birinci sırada yer alır, o dolandan sonra isə, imamın arxasında sağ və sol tərəfdən başlayaraq, ikinci sıranı doldurmağa başlayırlar! Əgər bunu dərk etsək, insanlara başqalarının üzərindən keçərək, önə keçməyə imkan vermərik, çünki belə hərəkət qadağandır. Həmçinin, Allah və Onun mələkləri, birinci sıraya xeyir-dua verirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***“Namaz vaxtı, kişilər üçün, səflərin ən xeyirlisi - birincidir, ən pisi isə - axıncısı, qadınlar üçün isə ən yaxşısı - sonuncusu, ən pisi isə - birincidir”***. (Muslim 440)

Ey Allahın bəndələri, mələklərin düzdüyü kimi, səfləri düzün, səfləri bağlayıb, boşluq qoymadan düzün. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Kim, səfi birləşdirərsə Allah da (ona Öz rəhmətini) çatdırar. Kim, səfi ayırırsa Allah da (onu Öz rəhmətindən) ayırar”***. (“Səhih əl-Cami” 6590)

3. MƏLƏKLƏRİN, RƏBBİNƏ İBADƏTİNDƏN — HƏCC ETMƏK. Lakin onlar, onu yerdəki Beytülharam üçün deyil, Allahın Öz Kitabında, and içdiyi, göylərdəki Beytul-məmur üçün edirlər. Uca Allah buyurur: ***“And olsun (mələklərin ibadət etdiyi) Beytül-məmur!”*** (“ət-Tur” surəsi, 4-cü ayə)

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***“Sonra, müqəddəs ev (Beytul-məmur) mənə göstərildi və mən soruşdum: “Ey Cəbrail, bu nədir?” O cavab verdi: “Bu, hər gün, yetmiş min mələyin daxil olduğu, müqəddəs evdir və onlar çıxandan sonra, bir daha ora qayıtmazlar”***. (əl-Buxari 3887, Muslim 164) Beytul-məmur, Rəsulullahın ﷺ xəbər verdiyi kimi, ətrafında təvaf etdiyimiz, Kəbənin üstündə, yeddi göyün üzərində yerləşir. Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***“Əgər müqəddəs ev (Beytul-məmur) göydən düşsəydi, Kəbənin üzərinə düşərdi”***.¹

¹ “əs-Silsilə əs-səhihə” 1/2/859.

Gecə-gündüz ibadət etmək — yəni onlar, gecə-gündüz səcdə və rüku edirlər, eyni zamanda, Allahdan qorxur və Ondən çəkinirlər. Böyük və Qüdrətli Allah, onları belə təsvir edir: **“Onun qorxusundan, tir-tir əsirlər”** («Ənbiya» surəsi, 28-ci ayə). Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Göy gurultusu, həmd edərək, Ona təriflər deyir. Mələklər də, Onun qorxusundan təriflər deyirlər. Allah, ildırımlar göndərüb, istədiyini vurur. Onlar, Allah barəsində mübahisə edirlər. Halbuki O, şiddətli cəza verəndir”**. (ər-«Rad» surəsi, 13-cü ayə) Uca Allah buyurur: **“Göylərdə və yerdə olanların hamısı, heyvanlar da, mələklər də təkəbbür göstərmədən, Allaha səcdə edirlər. Onlar, özlərinin fəvqündə olan, Rəbbindən qorxur və onlara əmr olunanları yerinə yetirirlər”**. («Nəhl» surəsi, 49-50-ci ayələr) Onlar, Allahın hiyləsindən, cezasından qorunacaqlarını düşünmürlər. Biz, Adəm övladları isə, bu dünyanı günahlarla doldurmuşuq, həyatımızı qeybətlə itiririk, amma eyni zamanda, özümüzü Allahın hiyləsindən amanda hiss edirik. Uca Allah buyurur: **“Yaxud onlar, Allahın hiyləsindən ehtiyat etmirdilərmə? Allahın hiyləsindən, yalnız ziyana uğrayanlar ehtiyat etməzlər”**. («Əraf» surəsi, 99-cu ayə)

Mələklərdən, elələri də var ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah, Öz dinini, bəndələrinə çatdırmaq üçün, peyğəmbərlərə vəhylər endirməyi, həmin mələklərə əmr etmişdir. Misal olaraq, Cəbrail (aleyhissalam) kimi. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, bu (Quran) aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir. Onu, sadıq Ruh (Cəbrail) endirdi – sənə qəlbinə ki, xəbərdar edənlərdən olasan. Bu, Quran açıq-aydın ərəb dilində nazil edildi”**. (əş-Şuəra surəsi, 192-195-ci ayələr) Mələklərdən, elələri də vardır ki, Böyük və Qüdrətli Allah, onları Ərşi daşımaq üçün təyin etmişdir. Uca Allah buyurur: **“O gün, sənə Rəbbinin Ərşini, səkkiz mələk daşıyacaqdır”**. (əl-Həqqə surəsi, 17-ci ayə)

Mələklərdən eləsi də vardır ki, Allah ona, sura üfürməyi həvalə etmişdir, bu İsrəfildir. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **“Mən, necə ləzzət ala bilərəm ki, suru tutan, artıq onu ağzına qoyub, diqqətlə dinləyirək, icazə gözləyir ki: nə vaxt əmr olunacaq?”**¹ Yəni ona üfürməyi gözləyir.

¹ Əhməd 3/73, “əs-Silsilya əs-səhihə” 1079.

Mələklərdən, eləsi də vardır ki, Allah onu, qulların canlarını almağa təyin etmişdir, bu da - ölüm mələyidir.

Mələklərdən eləsi də vardır ki, Allah ona, dağları həvalə etmişdir.

Mələklərdən elələri də vardır ki, Allah onlara, qullara nəzarəti həvalə etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Sağında və solunda, iki mələk oturub, onun əməllərini qeydə alır”**. (Qaf surəsi, 17-ci ayə)

Qiyamət günü, mələklər yer üzünə enərək, toplantı yerini mühasirəyə alacaqlar.

Uca Allah buyurur: **“Həmin gün, səma, ağ buludlarla yarılaq və mələklər bölük-bölük endiriləcəkdirlər.. Həmin gün, gerçək hökm vermək, ancaq ər-Rəhməna məxsusdur. O, kafirlər üçün çətin bir gün olacaqdır”**.

(«Furqan» surəsi, 25-26-cı ayələr) O zaman, bu dünyada səhv edən şəxs: **“O gün insan deyəcəkdir: “Hara qaçaq?” Xeyr! Heç bir sığınacaq yer olmayacaqdır. O gün qayıdış, ancaq sənin Rəbbinə olacaqdır”**. (əl-Qiyəmə surəsi, 10-12-ci ayələr) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“...sənin Rəbbin və səf-səf düzülmüş mələklər gələcəklər”** («Fəcr» surəsi, 22-ci ayə)

Rəbbimiz, haqq-hesab günü, qullarını hesaba çəkmək üçün gələcəkdir. O, Pak və Uca Allah, Öz əzəmətinə uyğun şəkildə gələcək. Mələklər isə, göylərdən səf-səf gələrək, görüş yerini mühasirəyə alıb, qullara yol göstərəcəklər. Onlardan, insanları haqq-hesab yerinə aparanlar da olacaq, tərəzinin yanında duranlar olacaqlar və sair. Biz bunları, axirət günü haqqında danışarkən, öyrənəcəyik. Uca Allah buyurur: **“Yoxsa onlar, ancaq onu gözləyirlər ki, Allah bulud kölgəsində, mələklərlə birlikdə gəlsin və iş bitmiş olsun? Bütün işlər Allaha qaytarılacaqdırlar”**. («Bəqərə» surəsi, 210-cu ayə)

Qiyamət günü, mələklər yerə enəcək və insanların toplaşdığı məkanı hər tərəfdən əhatə edəcəklər. O gün, çox dəhşətli və ağır olacaq. O gün, yalnız Rəbbin mərhəmət etdiyi kəslər üçün, asan keçəcək.

Ey Allahın qulları! Mələklərlə insan arasında, nə əlaqə var? Əgər, Allahu Təalə izn verərsə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bunu öyrənəcəyik.

Böyük olan Allahdan diləyirik ki, Onun kölgəsindən başqa kölgənin olmayacağı gündə, bizi Öz kölgəsində sığındırsın. Allahım, bizə haqqı haqq olaraq göstər və ona tabe olmağı bizə nəsib et. Bizə batili batil olaraq göstər və ondan uzaq durmağı bizə nəsib et.

21. MƏLƏKLƏRİN ÜMUMİLİKDƏ İNSANLARLA ƏLAQƏSİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə biz, mələklərin Uca və Qüdrətli Allahla olan əlaqəsindən danışdıq. Bizə aydın oldu ki, mələklər – Allaha asi olmayan, Onun əmr etdiyini yerinə yetirən, hörmətli qullardırlar. Allah onları, Özünə ibadət etmək üçün yaratmışdır və onlar gecə-gündüz, Onu yorulmadan təsbih edirlər.

Allahu Təalə izn verərsə, bugünkü görüşümüz, mələklərin ümumən insanlarla əlaqəsi haqqında olacaqdır. Gələn cümə günü isə, söhbətimiz xüsusilə, mələklərlə möminlər arasındakı əlaqə haqqında olacaq.

Ey müsəlmanlar! Mələklərin insanlarla əlaqəsi var, bu da, bəşəriyyətin atası olan Adəmin (aleyhissalam) yarandığı ilk andan başlayır. Mələklərin, Adəm ilə (aleyhissalam) əlaqəsi nədir? Mələklər, Adəmi (aleyhissalam) öldükdən sonra yuyublar.

Ey müsəlmanlar! Allah, Adəmi yaratmaq istədikdə, bu barədə, mələklərə xəbər verdi. Mələklər, Adəmin yaradılışının hikmətini soruşdular və onun nəslinin yer üzündə, fəsad törədəcəyini, qan salacağını, itaətsizlik və imansızlıq edəcəyini öyrəndilər. Böyük və Qüdrətli olan Allah, Öz mələklərinə bildirdi ki, Adəmin yaradılışı ilə onların bilmədiyi bir hikmətin baş olmasını istəyir. Uca Allah buyurur: **“Sənin Rəbbin, mələklərə: “Mən yer üzündə, bir canişin bərqərar edəcəyəm!” – dedikdə, onlar: “Biz Səni həmd-səna ilə təriflədiyimiz və Səni müqəddəs tutduğumuz halda, Sən orada fəsad törədib, qan salacaq, bir kəsmi yerləşdirəcəksən?” – söylədilər. O dedi: “Şübhəsiz ki, Mən sizin bilmədiklərinizi bilirəm!”** («Bəqərə» surəsi, 30-cu ayə) Allah, Adəmi yaradıb, ona Öz ruhundan üfürən zaman, mələklərə əmr etdi ki, Adəmə səcdə edərək, ona ehtiram göstərsinlər. Uca Allah buyurur: **“Bir zaman, sənin Rəbbin mələklərə belə**

demişdi: “Mən, palçıqdan bir insan yaradacağam. Mən, ona surət verib, Öz ruhumdan üfürdüyüm zaman, ona səcdə edin!” («Sad» surəsi, 71-72-ci ayələr)

Adəm (aleyhissalam) dünyadan köçəndə, övladları çıxılmaz vəziyyətdə qaldılar ki, onunla nə etsinlər? O zaman mələklər, nə etmək lazım olduğunu, onlara öyrətdilər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Adəm vəfat etdikdə, mələklər onu, tək sayda su ilə yudular və qəbrində onun üçün dəlik (ləhəd) etdilər. Və onlar dedilər: “Bu, Adəmin, öz nəsli ilə bağlı sünnətidir”.*** (“Səhih əl-Cami” 5207) Səhih olaraq, xəbər verilir ki, mələklər, bizim ümmətdən olan, bir şəhidi yuyublar. Siz onu tanıyırsınızmı, ey Allahın bəndələri? Bu, Uhud döyüşündə, şəhid olan Hənzələdir (Allah ondan razı olsun).

Ümumilikdə, mələklərlə insanlar arasındakı əlaqəyə gəlincə, bu əlaqə, insanın ana bətnində yarandığı ilk andan başlayır. Mələklər, insanı ana bətnində, bu təhlükəsiz yerdə əhatə edirlər və ana bətnində nə baş verdiyini, Allahdan başqa heç kim bilmir. İnsanın, ana bətnində formalaşmasında, mələklərin öz rolu və vəzifəsi vardır, misal üçün, Allahın onlara yazdığı əmr etdiyini yazırlar. Və bunu aydınlaşdıran dəlillər gəlirlər.

Muslim öz “Səhih”ində rəvayət edir ki, Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***«Nütfənin, ana bətninə düşməsindən qırx iki gün sonra, Allah ona bir mələk göndərir və o mələk insana surət verir, eşitmə və görmə qabiliyyətini verir, onun dərisini, ətinə və sümüklərini yaradır, sonra belə deyir: “Ey Rəbbim! Kişi yoxsa qadın? — və Rəbbin istədiyi kimi hökm edər, mələk də Onun hökmünü yazar. Sonra mələk soruşur: “Ey Rəbbim, onun ömrü nə qədər olacaq?” — Rəbbimiz, istədiyini söyləyər, mələk də Onun sözlərini yazar. Sonra mələk soruşur: “Ey Rəbbim, onun ruzisi nə olacaq?” — Rəbbimiz, istədiyi kimi hökm edər, mələk də Onun hökmünü yazar. Sonra mələk, əlində kitabla çıxıb, gedir, ona heç nə əlavə etmədən və heç nə azaltmadan”.*** (Muslim 2645)

Qızının olacağı xəbəri ilə müjdələnen, lakin üzü qaralan və özünü sadəcə sıxıb saxlayan şəxs, qoy Allahdan qorxsun. Ey Allahın qulu, həqiqətən, iş sənəin əlində deyil, arvadının da əlində deyil, ana bətnində olan mələyin də əlində deyil, lakin həqiqətən hər şey - Allahın Əlindədir.

Həmçinin, iki "Səhih"də, Peyğəmbərin ﷺ belə dediyi rəvayət olunur:

"Sizin hər birinizin yaradılışı, qırx gün ərzində, anasının bətnində cəm olunur, sonra bir o qədər müddət qan laxtası, sonra bir o qədər müddət ət parçası olur. Sonra Allah, onun yanına mələk göndərir ki, insana ruh versin və dörd əmri yerinə yetirsin. Allah buyurur: "Əməlini, əcəlini, ruzisini, bədbəxt və ya xoşbəxt olacağını yaz!" Nəfsim əlində olan, Allaha and olsun ki, həqiqətən sizdən biriniz, Cənnət əhlinin əməlini edər, nəhayət, onunla Cənnət arasında bir qarış (məsafə) qaldıqda, Kitab (qədər) onun önünə keçər. O da, Cəhənnəm əhlinin əməlini edib, ora girər. Həqiqətən, sizdən biriniz, Cəhənnəm əhlinin əməlini edər, nəhayət, onunla Cəhənnəm arasında bir qarış (məsafə) qaldıqda, Kitab onun önünə keçər. O da, Cənnət əhlinin əməlini edib, ora girər".

(əl-Buxari 3208, Muslim 2643)

Həmçinin, iki "Səhih"də, Peyğəmbərin ﷺ belə dediyi rəvayət olunur:

"Həqiqətən, Allah, ana bətninə bir mələk yerləşdirir və o da deyir ki: "Ya Rəbb, damla! Ya Rəbb, qan laxtası! Ya Rəbb, ət parçası!" Allah, yaradılışını tamamlamaq istəyəndə mələk deyir: "Oğlan, yoxsa qız? Bədbəxt yoxsa xoşbəxt? Onun ruzisi nədir və əcəli nədir?" Və bütün bunlar, anasının bətnində yazılır"

(əl-Buxari 6595, Muslim 2646)

Mələklər, insanı ana bətnində olduğu ilk andan əhatə edirlər. İnsan, ana bətnindən dünyaya gəldikdə, mələklər onu önündən və arxadan qoruyurlar.

Uca Allah buyurur: **"Allahın əmri ilə, insanın həm önündə, həm də arxasında, daim onunla birlikdə olub, onu qoruyan mələklər vardır. Həqiqətən də, insanlar nəfslərində olanı dəyişmədikcə, Allah da onlarda olanı dəyişməz. Əgər Allah, hər hansı bir camaata pislik etmək istəsə, heç nə onun qarşısını ala bilməz. Onların, Ondan başqa ixtiyar sahibi yoxdur".**

(«Rad» surəsi, 11-ci ayə)

Quranın təfsirçisi, İbn Abbas (radiyallahu ənhu) deyir: "Bunlar, insanı öndən və arxadan qoruyan mələklərdirlər. Allahın ona təqdir etdiyi hökmü gəldikdə, mələklər onu tərk edirlər. Həmçinin bu mələklər, başqa bir ayədə də xatırlanırlar".

Uca Allah buyurur: **"Qullara aid (hər şeyə) Qadir olan da Odur. O sizə gözətçi (mələklər) göndərir. Nəhayət, sizlərdən birinə ölüm gəldiyi zaman,**

elçilərimiz (mələklər) onun canını alırlar və heç bir səhvə yol vermirlər”.

(«Ənam» surəsi, 61-ci ayə)

Ey Adəm oğlu, bu gözətçilər, səni öndən və arxadan qoruyurlar. Ey Adəm oğlu, sən kimsən ki, səni öndən və arxadan, sağdan və soldan mələklər qorusunlar? Ey Adəm oğlu, Allahdan olan himayədarlar, səni qoruyurlar və bundan sonra sən Allaha asi olmağa cəsarət edirsənmi? **“Qoy ölsün (kafir) insan! O necə də nankordur!”** («Əbəsə» surəsi, 17-ci ayə)

Ey müsəlmanlar! Mələklər, Adəm övladlarının ruhlarını, yaxşılıq etməyə təşviq edirlər. Böyük və Qüdrətli Allah, hər bir insan üçün, cinlərdən bir canişin və mələklərdən də bir canişin təyin etmişdir. Cinlərdən olan canişinlər, pisliyi əmr edib, pisik etməyə təşviq edirlər. Mələklərdən olan canişinlər isə, yaxşılığı əmr edib, yaxşılıq etməyə təşviq edirlər.

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Şeytan, Adəm oğluna toxunar, həmçinin mələk də insana toxunar. Şeytanın toxunuşu - şərə və haqqa inamsızlığa təşviq edir, mələyin toxunuşu isə, daim xeyirə və haqqın təsdiqinə təşviq edir. Kim, mələyin bu toxunuşunu hiss etsə, bilsin ki, bu toxunuş, Allahdandır və Allaha o adam həmd etsin, amma kim əksini hiss edirsə, lənətlənmiş şeytandan Allaha üz tutsun”.*** Sonra oxudu: ***“Şeytan, sizi yoxsulluqla qorxudur və yaramaz işlər görməyi əmr edir. Allah isə, sizə Öz tərəfindən bağışlanma və mərhəmət olunacağını vəd edir. Allah (hər şeyi) Əhatəedəndir, Biləndir”.***

(«Bəqərə» surəsi, 268-ci ayə)¹

Mələklər, səni diqqətlə izləyir və bütün əməllərini və etiqadını qeyd edirlər. Uca Allah buyurur: ***“İnsanı, Biz yaratdıq və nəfsinin ona nəyi vəsvəsə etdiyini də bilirik. Biz, ona şah damarından da yaxırıq. Sağında və solunda iki (mələk) oturub, (onun əməllərini qeydə alır.) Dediği elə bir söz yoxdur ki, (onu yazmaq üçün) yanında hazır durmuş, gözətçi olmasın”.***

(Qaf surəsi, 16-18-ci ayələr)

Uca Allah buyurur: ***“Həqiqətən, sizin üstünüzdə nəzarətçilər vardır – çox möhtərəm, (əməllərinizi) yazanlar. Onlar, sizin nə etdiklərinizi bilirlər”.*** («İnfitar» surəsi, 10-12-ci ayələr) Həmçinin, Uca Allah buyurur: ***“Yoxsa onlar elə hesab edirlər ki, Biz, onların sirlərini və gizli danışıklarını eşitmirik? Xeyr! Yanlarında (əməllərini) yazan, elçilərimiz vardır”.*** («Zuxruf» surəsi, 80-ci ayə)

¹ Zəif hədis: ət-Tirmizi 2988, “Daif əl-Cami” 1963.

Böyük və Qüdrətli Allah, hər bir insan üçün, iki mələk təyin etmişdir ki, onlar heç vaxt onu tərk etməz, bütün sözlərini və əməllərini yazırlar. Və hətta buyurulur ki: “Mələklər, sizin üçün hər şeyi yazır, hətta “yedim”, “içdim”, “yatdım” desəniz belə və dediyiniz bütün hər şeyi yazırlar”. Xəbər verilir ki, İmam Əhməd (rahmətullahi aleyhi) ağır xəstəlikdən inləyərək, ölüm yatağında idi. Ona dedilər ki: “Mələklər hər şeyi yazır” və o zaman, İmam Əhməd, ölənə qədər heç inləmədi və bu cür ölənə kimi qaldı.

İnsan, Qiyamət günü öyrənəcək ki, mələklər onun üçün hər şeyi — kiçik və böyük hər şeyi yazıblar. Əgər bunu bilmək istəyirsənsə, günahkarların kitablarında olan, hər şeyi gördükləri zaman, onların halına qulaq as. Uca Allah buyurur: **“(Hər kəsin) kitabı (qarşısına) qoyulacaq və sən, günahkarların orada (yazılmış) olanlardan qorxduqlarını görəcəksən. Onlar deyəcəklər: “Vay halımıza! Bu necə bir kitab imiş! O, nə bir kiçik, nə də bir böyük günahı buraxmadan, hamısını sayıb, yazmışdır!” Onlar, etdikləri əməlləri, öz qarşılarında görəcəklər. Rəbbin, heç kəsə haqsızlıq etməz!”** («Kəhf» surəsi, 49-cu ayə)

Həsən əl-Bəsri, bu ayəni oxudu: **“Sağında və solunda, iki (mələk) oturub, (onun əməllərini qeydə alır.) Dedi ki, elə bir söz yoxdur ki, (onu yazmaq üçün) yanında hazır durmuş, gözətçi olmasın”.** (Qaf surəsi, 17-18-ci ayələr)

Sonra o buyurdu: “Ey Adəm oğlu! Sənin kitabın açıqdı, (yəni ağdır) və sənin yanına iki nəcib mələk təyin edilib — onlardan biri sağda, digəri isə solda. Sağ tərəfdə olan, yaxşı əməlləri yazır. Sol tərəfdə olan isə, pis əməlləri yazır və belə deyir: “Nə istəyirsən et, istədiyini de”. İstədiyini kimi itaətsizlik et — az və ya çox”.

Həsən deyirdi ki: “Sən öləndə, kitabın bağlanacaq, boynuna asılacaq və səninlə birlikdə qəbrə qoyulacaq. Qiyamət günü isə, Böyük və Qüdrətli Allah buyuracaq ki: **“Biz, hər bir insanın əməlini, öz boynundan asdıq. Qiyamət günü isə, açıq vəziyyətdə qarşısına qoyulan kitabı, ona göstərəcəyik. Kitabını oxu! Bu gün sənə, özün-özünü hesaba çəkməyin yetər”.** («İsra» surəsi, 13-14-cü ayələr)

İndi isə — mələklərin, kafirlərlə və günahkarlarla əlaqəsi nədir? Mələklər, küfr içində yaşayıb və küfr üzərində ölən kafirlərə, lənət oxuyurlar. Uca Allah buyurur: **“Kafir olub, kafir kimi də ölənlərə - Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti olsun!”** («Bəqərə» surəsi, 161-ci ayə)

Kafir və ya günahkar, ölüm yatağında yatarkən, mələklər onun yanına gəlirlər, döyürlər, işgəncə verirlər və heç rəhm etmədən, ruhunu kobud şəkildə qoparırlar. Uca Allah buyurur: **“Zalımları, ölüm girdabında olduqda,**

mələklərin də əllərini uzadıb: “Canlarınızı çıxarın! Allaha qarşı, nahaq sözlər söylədiyinizə və Onun ayələrinə təkəbbür göstərdiyinizə görə, bu gün siz cəzalandırılacaqsınız!” (dediklərini) bircə görəydin”. («Ənam» surəsi, 93-cü ayə)

Mələklər, onlara deyirlər ki: “Ey xəbis bədəndə olan, xəbis nəfs! Qəzəbli olan Rəbbinin hüzuruna çıx! Qaynar atəş üçün çıx!”

Mələklər, kafirlərə və günahkarlara, qəbirlərində işgəncə verirlər. Kafir, qəbrə qoyulduqda, iki mələk, Münkər və Nəkir onun yanına gəlir və ona deyirlər ki: “Rəbbin kimdir? Dinin nədir? Aranıza göndərilən adam haqqında nə deyirdin?” O isə, cavab verir ki: “a, a, bilmirəm!” Və ona deyirlər ki: “Sən bilmirdin və onun ardınca getmədin (itaət etmədin)” – və onu dəmir çəkiclə vururlar.

Mələklər, cəhənnəmdə kafirlərə və günahkarlara əzab verirlər. Uca Allah buyurur: **“Biz, Cəhənnəm gözətçilərini, yalnız mələklərdən etdik və onların sayını (on doqquz) etdik ki, (bu) kafirlər üçün ancaq bir sınaq olsun”.**

(«Muddəssir» surəsi, 31-ci ayə)

Cəhənnəmin qapılarında duranlar — mələklərdir və Allahu Təalə onları belə vəsf etmişdir: **“Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailənizi, yanacağı insanlar və daşlar olan oddan qoruyun! Onun başı üstündə, Allahın onlara verdiyi əmrlərə (heç vaxt) asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən, amansız və güclü mələklər vardır”.** («Təhrim» surəsi, 6-cı ayə)

Cəhənnəmdə olanları, mələkləri çağıracaqlar. Uca Allah buyurur: **“Odda olanlar, Cəhənnəm gözətçilərinə deyəcəklər: “Rəbbinizə yalvarın ki, heç olmasa, bircə gün əzabımızı yüngülləşdirsin!” (Mələklər) deyəcəklər: “Məgər elçiləriniz açıq-aydın dəlillər gətirməmişdilərmi?” Onlar: “Əlbəttə (gətirmişdilər)!” – deyəcəklər. (Mələklər) (də:) “Elə isə, özünüz yalvarın!” – deyəcəklər. Kafirlərin yalvarması isə, boş şeydir”.** («Ğafir» surəsi, 49-50-ci ayələr) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Onlar (Cəhənnəm gözətçisini) çağırıb, deyəcəklər: “Ey Malik! Qoy Rəbbin canımızı alıb, qurtarsın!” O isə: “Siz (burada) əbədi qalacaqsınız!” – deyəcək”.** («Zuxruf» surəsi, 77-ci ayə)

Böyük Ərşin Rəbbi olan, Böyük Allahdan diləyirəm ki, bizi bu dünyadan *“Lə iləhə illəllah”*la aparsın.

22. MƏLƏKLƏRİN, MÖMİNLƏRLƏ XÜSUSİ ƏLAQƏSİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, mələklərin ümumiyyətlə insanlarla əlaqəsindən danışdıq. Bizə aydın oldu ki, bu əlaqə, Allahın əmri ilə, insanın ana bətnində ikən yaradılması ilə başlayır. O, bu dünyaya gəldikdən sonra, mələklər onu öndən və arxadan qorumağa və bu dünyada diqqətlə ona nəzarət etməyə başlayırlar.

Allahu Təalə izn versə, bugünkü görüşümüz mələklərin, möminlərlə əlaqəsi haqqında olacaq.

Ey müsəlmanlar! Mələklər, möminlərlə möhkəm bağlıdırlar və bu əlaqə sevgiyə əsaslanır.

MƏLƏKLƏR, MÖMİNLƏRİ SEVİRLƏR. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: *“Həqiqətən, Allah bir qulu sevdikdə, Cəbraili çağırır, ona deyir: “Həqiqətən Mən, filan qulumu sevirəm, sən də onu sev!” Cəbrail də onu sevir. Sonra o, səmada olanlara üz tutub, deyir: “Allah filan qulunu sevir, siz də onu sevin!” Səma əhli də onu sevir. Sonra onun üçün, yerdə olanların qəlbinə də məhəbbət hissi dolur”.* (əl-Buxari 7485, Muslim 2637) Allah, iman gətirənləri sevir, iman gətirənlər isə, Allahı daha çox sevərlər. Kim, Allah sevgisinə nail olmaq və mələklərin də onu sevməsini istəyirsə, vacib və müstəhəb əmrləri yerinə yetirərək, Böyük və Qüdrətli Allaha yaxınlaşsın. Allahu Təalə, qüdsi hədisdə buyurur: *“Qulumun, Mənə sevimli olan və onun vasitəsilə Mənə yaxınlaşdığı ən gözəl əməl - ona vacib buyurduğum əməllərdir. Qulum, mənə nafilə ibadətlərlə, durmadan yaxınlaşar. Nəhayət, mən onu sevərəm. Qulumu sevdiyim zaman da, mən onun eşidən qulağı, görən gözü, tutan əli və yürüyən ayağı olaram. Məndən nə istəsə, onu mütləq verərəm, mənə sığınsa onu qoruyaram”.* (əl-Buxari 6502)

Ey Adəm oğlu! Sünnəyə diqqətlə yanaşmağın, səni Allaha yaxınlaşdırar və Allahın sevgisini qazandırar. Əgər Allah səni seversə, mələklər də səni sevəcəklər.

MƏLƏKLƏR, MÖMİNLƏR ÜÇÜN BAĞIŞLANMA DİLƏYİR VƏ ONLAR ÜÇÜN DUA EDİRLƏR. Uca Allah buyurur: “Ərşi daşıyanlar və onun ətrafındakılar, öz Rəbbinə həmd edərək onu tərifləyir, Ona iman gətirir və möminlər üçün də bağışlanma diləyirlər: “Ey Rəbbimiz! Sən mərhəmətin və elminlə hər şeyi əhatə edirsən. Tövbə edib, Sənin yolunla gedənləri bağışla, onları Cəhənnəm əzabından xilas et!” («Ğafir» surəsi, 7-ci ayə)

Mələklər, möminlərə xeyir-dua verirlər. Uca Allah buyurur: “Sizi, zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün, sizə rəhm edən Odur. Onun mələkləri də (sizin üçün bağışlanma diləyərlər). (Allah) möminlərə qarşı Rəhmlidir”.

(«Əhzab» surəsi, 43-cü ayə)

Möminlərin, mələklər tərəfindən xeyir-dua alması — dua və bağışlanma diləməsidir. Məsələn, insanlara yaxşılığı öyrədən şəxslərə, mələklər xeyir-dua verir, yəni onlar üçün dua edir və onlar üçün bağışlanma diləyirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: “*Həqiqətən, Allah, Onun mələkləri, göylərin və yerin əhli, hətta yuvasında olan qarışqa və hətta (dənizdəki) balina belə, insanlara yaxşılığı öyrədənlərə xeyir-dua edirlər!*” (“Səhih əl-Cami” 1838)

Məscidə, namaz qılmaq üçün gedənlərə, mələklər xeyir-dua edirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: “*...Həqiqətən, sizdən hər hansısa biriniz, namaz qıldığı yerdə, oturmağa davam etdiyi müddətcə, ona mələklər xeyir-dua edirlər. Onlar deyirlər: “Allahım, onu bağışla! Allahım, ona rəhm et!” — o, dəstəməzi pozana qədər və ya orada olarkən, heç kimi incitmədiyi müddətcə, belə davam edər*” (əl-Buxari, 2119)

Mələklər, ön sırada namaz qılanlara, xeyir-dua verirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: “*Həqiqətən, Allah və Onun mələkləri, birinci səflərdə duranlara xeyir-dua edirlər!*” (“Səhih əl-Cami” 1839) Qoy yarışanlar, bu məqsədlə yarışsınlar! Ey məscidə erkən gələn, lakin arxa sıralarda oturanlar, birinci sırada namaz qılmağa can atın və bu işdə bir-birinizlə yarışın. Səflərdə boşluqları bağlayan namaz qılanlara, Mələklər xeyir-dua verirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: “*Həqiqətən,*

Allah və Onun mələkləri, səflərdə boşluq yarandıqda, onu birləşdirən kəs üçün, xeyir-dua verirlər. Və o kəs ki, səfdə bir boşluğu bağlasa, Allah bu əməli ilə onun dərəcəsinə yüksəldər". ("Səhih əl-Cami" 1843)

Rəsulullah ﷺ salavat deyənlərə, mələklər xeyir-dua edərlər. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***"Hansı müsəlman, mənə salavat desə, mələklər də onun mənə salavat dediyi kimi, ona da xeyir-dua edərlər. Elə isə, qoy Allahın qulu, bunu az sayda da olsa etsin, çox sayda da olsa etsin"***. ("Səhih əl-Cami" 5744)

Ey müsəlmanlar! Mələklər, xəstələri ziyarət edənlərə, xeyir-dua edirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***"Hər bir müsəlman, səhər tezdən, xəstə bir müsəlmanı ziyarət edərsə, mütləq yetmiş min mələk onun üçün axşama qədər Allaha dua edərlər. Əgər günün sonunda, xəstəni ziyarət etsə, mütləq yetmiş min mələk səhərə qədər onun üçün Allaha dua edərlər"***. ("Səhih əl-Cami" 5687)

Mələklər, elm məclislərində iştirak edir və onları sevirlər. Onlar, Allahın evlərindən birində oturub, Quran və Sünnəni öyrənən möminləri, qanadları ilə əhatə edir və beləliklə, göylərə qədər qalxırlar. Allah Elçisi ﷺ demişdir: ***"Allahı yad edən insanları axtarmaq üçün, yollarda dolaşan, Allahın mələkləri vardır. Onlar, Allahı yad edən bir camaat gördükləri zaman, bir-birlərini çağırır: "Axtardığının yanına gəlin!" - deyirlər. Sonra onlar, bu camaatı, öz qanadları ilə, dünya səmasınadək əhatəyə alırlar"***. (əl-Buxari 6408, Muslim 2689)

Əgər, Allahı zikr edən insanları görsələr, onlarla oturlar. Allah, bu insanları sevir və mələklər də onları sevirlər. Əgər, Allahı zikr etməyən insanları görsələr, onlarla oturmazlar. Allah və mələkləri belə məclisi sevməzlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"İnsanlar, Allahın evlərindən birinə toplaşaraq, Allahın Kitabını birlikdə oxuyub, öyrəndikləri zaman, onlara əmin-amanlıq nazil olar, rəhmət onları bürüyər, mələklər onları əhatə edərlər və Allah da Öz qarşısında olanların yanında həmin insanları yada salar"***. (Muslim 2699)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Allahı zikr etmədən, dağılışan məclis iştirakçıları — eşşək leşinin qabağından durmuş kimidirlər. Bu, onlar üçün peşman olacaqları bir işdir”***.¹

Ey müsəlmanlar! Mələklər — elm, Quran və Sünnə elmini öyrənənləri sevirlər, onları qanadları ilə əhatə edirlər. Təbrik edirəm səni, ey elm alan şəxs. Bir nəfər, Allah Rəsulunun ﷺ yanına gəlib, dedi: “Ey Allahın Rəsulu, mən elm öyrənmək üçün gəlmişəm”. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Xoş gəldin, elm axtaran! Həqiqətən, mələklər — elm axtarışında olan insanı, qanadları ilə (bir-birinə toxunaraq) əhatə edirlər, sonra isə, onun axtardığı elmə olan məhəbbətlərindən dolayı, göyün aşağıdakı səmasına çatana qədər, yuxarı qalxaraq bir-birindən yuxarı qalxarlar”***.²

Ey elm öyrənən! Əgər, elm öyrənmək üçün, evindən çıxmısan, şübhəsiz ki, mələklər səni başının üstündə əhatə edərkən, sənin etdiklərinlə razı qalaraq, səmalara qalxarlar. Çünki sən, dünyəvi bir şey axtarmaq üçün çıxmamısan! Lakin, sən Allahın dinini öyrənmək və elm əsasında, Allaha ibadət etmək üçün çıxmısan. Peyğəmbər ﷺ buyurur: ***“Kim, bir elm öyrənmək üçün, bir yola yönəlsə, Allahu Təalə, onu cənnətə gedən yollardan birinə daxil edər. Mələklər, elm öyrənəndən razı olaraq, qanadlarını onun üzərlərinə qoyarlar”***. (“Səhih əl-Cami” 5702)

Ey Allahın qulları! Gecə-gündüz, aranızda mələklər, bir-birini əvəz edirlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***“Bir dəstə mələk gecələr, bir dəstə mələk də gündüzlər, növbə ilə sizin yanınıza gəlirlər, onlar səhər və əsr namazlarında, bir yerə toplanırlar. Bundan sonra, gecəni sizin aranızda keçirən mələklər səmaya qalxır və Allah onlardan: “Siz, Mənim qullarımı nə vəziyyətdə tərk etmişiniz?” – deyə soruşur. Bununla da, onlar deyirlər: “Biz, onları namaz qıldıqları halda tərk etdik, yanlarına gəldikdə də, onlar namaz qılırdılar”***.

(Əl-Buxari 555, Muslim 632) *Səhər* namazında, bir mələk səmadan enir və *əsr* namazına qədər qalır, sonra Rəbbinin hüsuruna yüksəlir. Sonra, başqa bir mələk nazil olur və *əsr* namazından *səhər* namazına kimi səninlə qalır, sonra Rəbbinin hüsuruna yüksəlir. Bunlar, sənin haqqında olan, gecə-gündüz aparılan hesabatdır, ey Allahın qulu. Həqiqətənmi, sərxoş olduğun halda, sələmçiliklə məşğul olduğun zaman, Allahdan

¹ Əbu Davud 4855, Əhməd 2/527, “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 1514.

² “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 71.

və mələklərin göydən üzərinə enməsindən utanmırsanmı?! Sizin aranızda, mələklər gecə-gündüz, bir-birini əvəz edirlər. Və buna görə də, Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: ***“Kim, soyuq havada iki rükət namaz qılarsa, Cənnətə daxil olar”***.¹

Cümə günü, mələklər məscidin qapıları üzərində dayanaraq, cümə namazına daxil olanları qeyd edirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: ***“Cümə günü, məscidin hər qapısının üzərində mələklər dayanır və namaza gələnlərin adlarını yazırlar. İmam minbərə çıxıb, oturduqda, onlar da yazdıqları səhifələri bağlayar və oturub, xütbəni dinləyərlər”***. (Əl-Buxari 929)

Xətib, nəsihətə başlayandan sonra, cümə namazına gəlməyənlər, Allahdan qorxsunlar. Onlar özlərini, böyük bir mükafatdan məhrum etdilər və mələklər onların adlarını səhifələrə yazmadılar.

Mömin adam, müsəlman bir qardaşı üçün dua etdikdən sonra, mələklər “Amin” deyirlər. Peyğəmbər ﷺ buyurub: ***“Müsəlmanın***

, öz (müsəlman) qardaşı üçün, onun xəbəri olmadan, gizlicə etdiyi duası — qəbuldur. Onun (dua edənin) başı üzərində bir mələk vardır ki, hər dəfə qardaşı üçün xeyir-dua etdiyi zaman, ona vəkil olunmuş bu mələk deyər: “Amin və sənə də onun mislində olsun”. (Muslim 2733) Bəli, gizli dua qəbul olunar, ona görə də, qardaşlarınız üçün gizli dua etməkdən özünü müəhrum etməyin.

Möminlər, kafirlərlə döyüş meydanında döyüşdüüy zaman, möminlərlə bərabər döyüşmək və möminləri gücləndirmək üçün, mələklər, göydən enərlər.

Allaha tövbə edərək, dönəcəyimiz gün və həqiqi mömin olduğumuz gün, kafirlərə qarşı, bizimlə birlikdə vuruşmaq üçün, Allahu Təalə, göydən mələklər endirəcəkdir. Necə ki, Bədr döyüşü günü, müsəlmanlar öz Rəbbinə üz tutduqda, O da onlara göydən bir ordu ilə kömək etmişdir. Uca Allah buyurur: ***“O vaxt, siz Rəbbinizdən kömək diləyirdiniz. O da: “Mən, sizə bir-birinin ardınca gələn, min mələklə yardım edəcəyəm” – deyə duanızı qəbul etmişdi”***.

(«Ənfəl» surəsi, 9-cu ayə) Onlar, Allaha cavab vermişdilər və Allah da onlara cavab verdi, çünki onlar, Allahdan kömək istədilər. Buna görə də, biz deyirik ki: “Həqiqətən, etiqad-əqidə hər şeydən öncədir, kaş biləydilər”.

Səhabələr, nə şərqdən, nə də qərbdən, nə də ki, Allaha yaxın olanlardan və saleh insanlardan kömək istəmirdilər, lakin zəif olduqları halda, yalnız Rəbbinə üz

¹ Əl-Buxari 574, Muslim 635. Bu, səhər namazı və əsr namazıdır.

tutdular və ona görə də, Allah onlara kömək edirdi. Uca Allah buyurur: **“Siz zəif olduğunuz halda, Allah, Bədrdə sizə yardım etdi. Elə isə, Allahdan qorxun ki, bəlkə şükür edəsiniz”**. («Ali İmran» surəsi, 123-cü ayə)

Bədr döyüşü günü, Peyğəmbər ﷺ səhabələrinə belə buyurdu: **«Baxın, bu Cəbraildir, onun üzərində zirehi var və o, öz atının yüyənindən tutub»**.

(əl-Buxari 3995)

Ondan başqa, ibadətə layiq məbud olmayan, Allaha and olsun! Əgər biz, Allaha tərəf dönsək, Allaha tövbə etsək, şübhəsiz ki, Cəbrail (aleyhissalam) nazil olar və mələklər də enərlər. Yer üzündə, hansı güc, mələkləri dayandıra bilər? Bu isə — İslama və müsəlmanlara son qoymaq üçün, hər tərəfdən müttəfiq qəbilələrin gəldiyi, Əhzab günüdür. Lakin Allah, möminləri döyüşdən xilas etdi, kafirləri isə, məqsədlərinə çatma bilməyərək, qəzəbli şəkildə geri qaytardı. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Allahın, sizə göstərdiyi iltifatını xatırlayın. O zaman ki, (düşmən) ordusu, sizin üstünüzə (hücuma) keçmişdi, Biz də, onların üstünə külək və görmədiyiniz qoşunlar göndərmişdik. Allah, sizin nə etdiyinizi görür”**. («Əhzab» surəsi, 9-cu ayə)

Aişədən (radiyallahu anha) rəvayət olunur ki, Rəsulullah ﷺ Əhzab döyüşü bitdikdən sonra, dəstəmaz otağına daxil oldu və qüsl aldı. O vaxt, Cəbrail (aleyhissalam) gəldi və dedi: “Silahlarınızı yerə qoymusunuzmu? Amma biz, silahlarımızı yerə qoymadıq! Bənu Qureyzaya gedin”. Aişə dedi ki: “Elə bil, indi mən, qapının yarığından Cəbrailə (aleyhissalam) baxıram və Cəbrailin başı tozla örtülüdür”. (Əhməd 6/131)

Uca Allah buyurur: **“O zaman Rəbbin, mələklərə: “Mən sizinləyəm! İman gətirənləri gücləndirin. Mən, kafirlərin qəlbinə qorxu salacağam. Onların boyunlarını vurun və barmaqlarının hamısını kəsin!”(deyə) vəhy etmişdi”**.

(«Ənfal» surəsi, 12-ci ayə)

Mömin qul, ölüm yatağında ikən, Mələklər onu sevindirmək üçün, onun üzərinə enirlər. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!” – deyib, sonra düz yol tutan kəslərə, mələklər nazil olub, (deyirlər:) “Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan Cənnətlə sevinin! Biz, dünya həyatında da, axirətdə də, sizin dostlarınızıq. Orada, sizin üçün, nəfsinizin çəkə biləcəyi**

hər şey hazırlanmışdır. Orada, istədiyiniz hər şey vardır. Bağışlayan və Rəhmli (Allah tərəfindən) (verilən) ziyafət olaraq". («Fussilət» surəsi, 30-32-ci ayələr) Mələklər, möminin ruhunu yumşaqlıqla alacaqlar. Və mömin bəndə, bu dünyadan köçüb, axirətə qovuşduqda, onun yanına səmadan, ağ üzlü mələklər gəlirlər. Bundan sonra, ölüm mələyi gəlib, onun başı üzərində oturaraq, deyir ki: "Ey gözəl nəfs (ruh)! Allahdan bağışlanma və razılıq qazanmaq üçün, üzə çıx!" Möminin nəfsi (ruhu) tuluğun ağzından suyun axdığı kimi, rahatlıqla çıxar". Qiyamət qopduğu zaman, möminlər qəbirlərindən çıxanda, mələklər onları qarşılayacaqlar və ən böyük dəhşət də onları kədərləndirməyəcək.

Uca Allah buyurur: **"Əvvəlcədən, ən gözəl aqibət yazılmış insanlara gəldikdə isə, onlar Oddan uzaqlaşdırılmış olacaqlar. Onlar, onun uğultusunu belə eşitməyəcəklər. Onlar, ürəklərinin istədiyi şeylər arasında, əbədi qalacaqlar. Ən böyük dəhşət belə, onları kədərləndirməyəcək. Mələklər, onları qarşılayıb: "Bu sizə vəd olunmuş gününüzdür!"(deyəcəklər)** («Ənbiya» surəsi, 101-103-cü ayələr). Cənnətin qapılarında isə, onları mələklər salamlayar. Uca Allah buyurur: **"Rəbbindən qorxanlar da, dəstə-dəstə Cənnətə gətiriləcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda, onun qapıları açılacaq və onun gözətçiləri, onlara deyəcəklər: "Sizə salam olsun! Xoş sizin halınıza! Əbədi qalmaq üçün, buraya daxil olun!"** («əz-Zumər» surəsi, 73-cü ayə)

Möminlər, Cənnətə daxil olduqda və bütün qapılardan, mələklər onların yanına daxil olacaqlar. Uca Allahın buyurduğu kimi: **"Əməlisaleh ataları, zövcələri və övladları ilə birlikdə, daxil olacaqları Ədn bağları hazırlanmışdır. Mələklər, bütün qapılardan onların yanına daxil olub, (deyəcəklər): "Səbr etdiyinizə görə, sizə salam olsun! Axirət yurdunuz necə də gözəldir!"** («Rad» surəsi, 23-24-cü ayələr)

Əhəmiyyətli bir sual – mələklərə münasibətdə, mömin üçün vacib olan nədir?

Birincisi: mələkləri görməsə də, qəti və şübhəsiz iman gətirməlidir. Həqiqətən, mələklərə iman etmək — imanın və etiqadın əsaslarındanıdır.

İkincisi: itaətsizlik və günahlardan uzaq durmaq lazımdır. Mələklər, günahları sevməzlər və günah edənləri də sevməzlər, çünki mələklər, Özünə ibadət etmək üçün, Allahın yaratdığı kəslərdir. Bilin ki, sərxoş adama, mələklər yaxınlaşmazlar. Hər zaman, sərxoş olmaqdan çəkinin. Həqiqətən mələklər, sənə

yaxınlaşmazlar. Bu dünyadan sərxoş halda ayrılısan, sərxoş halda diriləcəksən, sərxoş halda Allahın hüzuruna çıxacaq və sərxoş halda Cəhənnəmə atılacaqsan!

Bilin ki, cənabət halında olan insana, mələklər yaxınlaşmazlar. Əgər zərurət yoxdursa, cənabət halında qalmaqdan çəkin və pak olmağa səy göstər. Bil ki, it və şəkil olan evə, mələklər girməzlər. Ey müsəlmanlar, ey evləri canlı surətlərlə dolu olanlar, Allahdan qorxun!

Bilin ki, Adəm oğullarına əziyyət verən şeylər, mələklərə də əziyyət verir. ***"Kim, pis qoxu verən tərəvəzlərdən (sarımsaq və soğan) yesə, məscidimizə gəlməsin. Həqiqətən mələklər, insanların xoşlanmadığı şeylərdən xoşlanmazlar"*** (Muslim 564).

Soğan və sarımsaq yedikdən sonra, məscidə getməkdən çəkin – Allahdan bu məsələdə qorx və pis qoxunu aradan qaldırmağa çalış. Qoy siqaret çəkənlər də Allahdan qorxsunlar, həqiqətən mələklər, gecələr və gündüzlər, onlardan əziyyət çəkirlər. Həmçinin elə günahlar var ki, mələklər onları edənləri lənətləyirlər. Bu günahlardan çəkinin!

Birinci günah: Əgər qadın ərinə asi olsa, mələklər ona lənət oxuyar. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***"Kişi zövcəsini yatağa çağırıqda, o qadın, gəlməkdən imtina edərsə və əri ona qəzəbli qalarsa, o qadına, səhərə qədər mələklər lənət edərlər"*** (Əl-Buxari 5193).

İkincisi: Əgər bir şəxs, öz qardaşına qarşı, dəmir bir şeyi — yəni bıçaq, lanset (neştər) silah, qılınc və ya hər hansısa iti silahı tutarsa, hətta zarafatla da olsa, mələklər ona lənət oxuyar. Peyğəmbər ﷺ buyurur: ***"Hər kim, öz qardaşına, dəmir bir şey yönləndirərsə, ata və ana tərəfdən olan qardaşı olsa da belə, o əlini aşağı salana qədər, mələklər ona lənət edərlər"*** (Muslim, 2616). Həmçinin, toylarda güllə atmaq da bura daxildir, onlar bilsinlər ki, mələklər onları lənətləyirlər. Bu güllələrə görə, nə qədər müsəlman həlak olub? Buna görə neçə uşaq ölüb? Hamı bilsin və burada olanlar da olmayanlara desinlər ki, toyda tapança ilə güllə atan şəxslər, mələklərin lənətlədiyi kəslərdəndirlər.

Üçüncüsü: Səhabələrə küfr edənləri, mələklər lənətləyirlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Hər kim, mənim səhabələrimi lənətləsə, Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti onun üzərinə olsun"*** ("Səhih əl-Cami" 6285). Rafizilər kimi, azğın qruplar da var ki, səhabələrə, Əbu Bəkrə və Ömərə küfr etməklə, Allaha yaxınlaşırlar!

Beləliklə, nəcib mələklər dünyası haqqında, söhbətimizi tamamladıq. Gələn cümə günü isə, Allahu Təalə izn versə və biz sağ olsaq, cin və şeytan aləmindən danışmağa başlayarıq. Allahdan, bizi onların şərindən qorumasını diləyirik, həqiqətən onlar pis və zərərliyərlər.

Və Allahdan istəyirik ki, dinimizi dərk etməyi, bizə nəsib etsin.

23. CİNLƏR, ŞEYTANLAR ALƏMİ VƏ ONLARIN BƏZİ TƏSVİRLƏRİ

Ey Allahın qulları! Ötən cümə günü, əzəmətli mələklər aləmindən danışdıq və bizə məlum oldu ki, onlar, Allahın Özünə ibadət etmək üçün, yaratdığı, möhtərəm qullardır. Onlara bir şey əmr olunduqda, Allaha asi olmaz və özlərinə əmr olunanı edirlər. Onlar, həqiqi möminləri sevir, kafirləri isə, günahkarları və cinayətkarları lənətləyirlər. Onlar, insanı diqqətlə izləyirlər. Uca Allah buyurur: **“Yoxsa onlar, elə hesab edirlər ki, Biz onların sirlərini və gizli danışmalarını eşitmirik? Xeyr! Yanlarında (əməllərini) yazan elçilərimiz vardır”** («Zuxruf» surəsi, 80-ci ayə). Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, sizin üstünüzdə, nəzarətçilər vardır – çox möhtərəm, (əməllərinizi) yazanlar. Onlar, sizin nə etdiklərinizi bilirlər”** (İnfitar surəsi, 10-12-ci ayələr).

Ey müsəlmanlar! Əgər Uca Rəbbimiz izin verərsə, bu gün — gizli aləmlərdən olan, cinlər və şeytanlar barədə danışacağıq.

Ey İslam ümməti! Məni, cinlər və şeytanlar aləmindən danışmağa vadar edən, üç səbəb var.

BİRİNCİ SƏBƏB: bunun, dini etiqad-əqidə ilə əlaqəsidir. Qeybə iman etmək, etiqadın və imanın əsaslarından biridir. Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz kitabında, müttəqi bəndələrini, qeybə iman gətirmələri ilə vəsf etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Əlif. Ləm. Mim. Bu, qətiyyən şübhə doğurmayan, müttəqilərə doğru yol göstərən bir Kitabdır. O kəslər ki, qeybə iman gətirir, namaz qılır və Bizim onlara verdiyimiz ruzidən (Allah yolunda) xərcəyirlər”**. («Bəqərə» surəsi, 1-3-cü ayələr)

Cinlər və şeytanlar, qeyb aləminə aiddir. Biz onları görməsək də, onların varlığına iman etmək bizə vacibdir, çünki Böyük və Qüdrətli olan Allah, Öz kitabında, onlar haqqında bizə xəbər vermişdir, Rəsulullah ﷺ isə, öz sünnəsində, onlar haqqında, bizə məlumat vermişdir. İmanında doğru olan, qəlbində doğru etiqad-əqidə sahibi olan möminlər, cinləri görməmiş olsalar da, onların varlığına

inanırlar. Havanın varlığına, ağılın varlığına, görmədən inandıqları kimi. Bu, qeybə imandır. Və əgər Allah, bizə Öz kitabında xəbər veribsə və Onun Rəsulu ﷺ də öz sünnəsində xəbər veribsə, o zaman biz: “Eşitdik və iman gətirdik” deyirik.

İKİNCİ SƏBƏB: Bu təəccüblü dövrümüzdə, görürük ki, bəzi insanlar, azmış qrupların ardınca gedərək, cinlər və şeytanlar aləmini inkar edirlər. Amma, Allah Öz kitabında, cinlər və şeytanlar haqqında bizə xəbər vermişdir, Peyğəmbər ﷺ də öz sünnəsində, onlar haqqında xəbər vermişdir, buna görə də, onları inkar etmək üçün, heç bir əsas yoxdur. Onları inkar edən isə, küfr etmiş və açıq-aydın azgınlığa düşmüşdür.

Uca Allah buyurur: **“Mən cinləri və insanları, ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım”**. («Zəriyət» surəsi, 56-cı ayə)

Uca Allah buyurur: **“Ey cin və insan tayfası! Məgər sizə, öz içərinizdən, ayələrimi xəbər verən və bu gününüzlə qarşılaşacağınız barədə, sizə xəbərdarlıq edən elçilər gəlmədimi? Onlar deyəcəklər: “Biz, öz əleyhimizə şahidlik edirik!” Onları, dünya həyatı aldatdı və onlar kafir olduqları barədə, özlərinə qarşı şəhadət verdilər”**. («Ənam» surəsi, 130-cu ayə)

Uca Allah buyurur: **“Ey cin və insan tayfası! Əgər göylərin və yerin hüdudlarını yarıb, keçə bilərsinizsə, keçin! Siz ancaq qüdrət və qüvvətlə keçə bilərsiniz”**. (Rahmən surəsi, 33-cü ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **«De: “Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə, (Quranı) dinlədikdən sonra, (öz tayfalarına qayıdıb) dedilər: “Həqiqətən biz, heyretəmiz bir Quran dinlədik!”»** («Cinn» surəsi, 1-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Bir zaman, bir dəstə cini, Quranı dinləmək üçün, sənin yanına yolladıq. Onlar, (onu dinləməyə) gəldikdə, (bir-birinə): “Susun, (qulaq asaq!)” – dedilər. (Quran oxunub) qurtardıqdan sonra isə, xəbərdar etmək məqsədilə, öz tayfalarının yanına qayıtdılar”**.

(«Əhqaf» surəsi, 29-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, insanlardan bəziləri, cinlərin bəzilərinə sığınırdılar. (Bu isə) onların azgınlığını artırırdı”**. («Cinn» surəsi, 6-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, şeytan sizin düşməninizdir, siz də onu düşmən sayın. O, öz tərəfdarlarını, Od sakini olmağa çağırır”**.

(«Fətir» surəsi, 6-cı ayə).

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Beləliklə, Biz, hər bir peyğəmbər üçün, insanlar və cinlərdən olan, şeytanlarından, düşmənlər müəyyən etdik. (Bunlar) aldatmaq məqsədilə, bir-birlərinə təmtəraqlı sözlər təlqin edirlər. Əgər Rəbbin istəsəydi, onlar, bunu etməzdilər. Onları, uydurduqları şeylərlə birlikdə, tərək et”**. («Ənam» surəsi, 112-ci ayə)

Burada, cinlərin varlığına işarə vardır.

Rəbbimizin Kitabında, çoxlu dəlillər, cinlərin və şeytanların varlığına işarə edirlər. Həmçinin, peyğəmbərlik sünnəsində, Peyğəmbər ﷺ cinlər və şeytanlar aləmi haqqında, bizə xəbər vermişdir.

Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **“Sizdən, elə bir kəs yoxdur ki, onunla birlikdə, cinlərdən bir canişin olmasın!”** Ondan soruşdular: “Səninlə də, ey Allahın Rəsulu?!” O cavab verdi: **“Bəli, mənimlə də, lakin Allah, ona qarşı, mənə kömək etdi və o cin, İslamı qəbul etdi və mənə yaxşılıqdan başqa bir şey əmr etmir!”**

(Muslim 2814)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurub: **“Həqiqətən də, şeytan, insanın bədənində, qan dövran etdiyi kimi dövrən edir”**. (Əl-Buxari 2035, Muslim 2175)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Evinə girən adam, həm evə daxil olarkən, həm də yemək yeyərkən, Allahı zikr etsə, şeytanlar deyərlər ki: Sizin nə gecələməyə yeriniz, nə də şam yeməyiniz var”. Əgər insan, evə girəndə, Allahı zikr etmədən, evə daxil olarsa, şeytan: “Sizin gecələməyə yeriniz var” deyir, yemək yeyərkən, Allahı zikr etməzsə, şeytan deyir ki: “Sizin həm gecələməyə yeriniz, həm də şam yeməyiniz var”**. (Muslim 2018)

Həmçinin, peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Sağ əlinizlə yeyin, sağ əlinizlə için. Sizdən heç biriniz, sol əli ilə yeməsin, sol əl ilə içməsin. Çünki şeytanlar, sol əli ilə yeyər, sol əli ilə içərlər”** (Muslim 2020).

Əbu Səid əl-Xudri (Allah ondan razı olsun) bir nəfərə dedi ki: **“Həqiqətən, görürəm ki, sən qoyunları və səhranı sevirsən, qoyunlarınla birlikdə olub, azan verməyə başladığın zaman, onu deyərkən, səsinə yüksəlt, çünki, kim müəzzinin səsinə eşitsə - istər cin, istər insan və ya başqa bir məxluq da olsa, Qiyamət**

günü, mütləq buna şahidlik edəcəklər". Əbu Səid, davam edərək, dedi ki: ***"Mən bunu, Rəsulullahdan ﷺ eşitmişəm"***. (əl-Buxari 3296)

İbn Məsuddan rəvayət olunur ki: "Bir gecə, biz Rəsulullah ﷺ ilə bir yerdə idik və birdən onu itirdik, sonra "Onu cinlər apardı, yada öldürüldü" - deyərək, onu vadilərdə və dərələrdə axtarmağa başladıq. İbn Məsud, davam edərək, dedi ki: "Biz, insanların keçirdiyi, ən pis gecəni keçirdik və səhəri gün, onun Hira dağı tərəfdən, bizə tərəf gəldiyini gördük". "Biz dedik ki: "Ey Allahın Rəsulu ﷺ biz səni itirdik və səni axtarmağa başladıq, ancaq səni tapa bilmədik və insanların keçirdiyi ən pis gecəni keçirdik". Peyğəmbər ﷺ dedi ki: ***"Cinlərdən biri, mənə dəvətlə gəldi, mən də onunla getdim və onlara Quran oxudum"***. (İbn Məsud) dedi ki: "Sonra, bizi həmin yerə apardı və cinlərin izlərini və ocaqlarının izini, bizə göstərdi". (Muslim 450)

Quran və Sünnədən gələn, çoxsaylı dəlillər, cin və şeytan dünyasının varlığına işarə edir. Bundan sonra, kim onları inkar edərsə, o şəxs küfr etmiş və İslam dinindən çıxmışdır. Cin və şeytan dünyasını inkar etdiyinə, Quran və Sünnəyə inanmadığına görə, İslamın onunla heç bir əlaqəsi yoxdur.

ÜÇÜNCÜ SƏBƏB: Doğrudan da, bu dövrümüzdə, insanlardan tez-tez eşidirik ki, cinlərdən danışirlar və onlar haqqında nəsə xəbər verirlər. Onların içərisində elələri də var ki, Allahdan qorxmaq əvəzinə, cinlərdən və şeytanlardan daha çox qorxarlar. İnsanlar arasında elələri də var ki, Allahdan qorxduqlarından daha çox, cinlərdən dərs alan sehrbazlardan və şarlatanlardan qorxurlar. Mən, sizə nəsihət etmək və xatırlatmaq istədim, çünki xatırlatmaq möminlərə fayda verir. Cinlər və şeytanlar, Allahın izni olmadan heç kimə zərər verə bilməz, cinlər və şeytanlar zəifdirlər. Onlar, hətta özlərinə münasibətdə belə, zərər və fayda verməyə malik deyillər. Lakin cinlərdən qorxanlar, Allaha itaət etməkdən uzaq olduqlarına görə, onlara qarşı, cinlərə güc verilir və cinlər onlara əziyyət verməyə cürət edirlər. Uca Allah buyurur: ***"Həqiqətən, insanlardan bəziləri, cinlərin bəzilərinə sığınırırlar. (Bu isə) onların azgınlığını artırırdı"***. («Cinn» surəsi, 6-cı ayə)

Mən, sizə heç bir şübhə doğurmayan bir həqiqəti çatdırıram: cinlər və şeytanlar, Allahın məxluqları arasında ən zəif və ən rəzil olanlardır. Onlar, nə sizə, nə də özlərinə, heç bir zərər və ya fayda verə bilməzlər.

Rəbbimiz, Öz kitabında, şeytanın hiylələrindən xəbər vermişdir. Pak və Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, şeytanın hiyləsi zəifdir”**. («Nisa» surəsi, 76-cı ayə)

Bundan sonra, nə istəyirsən? Əgər, bizim əqidəmiz-etiqadımız doğru olsa, biz Allaha təvəkkül edib, Ona güvənsək, Cin və şeytanlar, sənə qarşı nə plan qursalar da, heç nə edə bilməzlər. Lakin, şeytanlar, uşaqlar topla oynadıqları kimi, kafir, müşrik və günahkarlarla oynayır. Amma möminə qarşı, şeytanlar fitnədən başqa heç nə edə bilməzlər. Mömin, Rəbbini yad etdiyi zaman isə, şeytan geri çəkilir. Şeytan geri çəkildiyi zaman isə, qiyməti olmayan milçək kimi olur. Buna görə də, Peyğəmbərdən ﷺ hidayət haqqında soruşulduqda o, belə cavab verdi: **“Bu, həqiqi imandır”**. (Muslim 133)

Əgər etiqad-əqidə doğru olarsa və insan Allaha təvəkkül edərsə və Allahdan qorxarsa, şeytan da, o insandan qorxar. Əgər, Adəm oğlu, Allahın qulu olarsa, Şeytan dan ondan qorxar.

Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **“Həqiqətən, şeytan, səndən qorxur**, (yəni səndən qorxur və qaçır) — **“Ey Ömər!”** (“Səhih əl-Cami” 1654)

Ömər hansı silahları var idi? Onun nəyisə var idimi? Xeyr! Həqiqətən də bu, onun qəlbində, möhkəm bir etiqad-əqidə idi. Ömər, yolda gedəndə, şeytan ondan qaçardı, əgər bir məclisdə otursa, şeytan ordan qaçardı.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Həqiqətən, mən insanlardan və cinlərdən olan şeytanların, Ömərdən qaçdıqlarını görürəm”**. (“Səhih əl-Cami” 2496)

Bu, təkcə Ömərə aid deyil, bu, düzgün etiqadlı, imanını möhkəm, Allaha təvəkkül edən, Allaha sığınan hər bir möminə aiddir. Əgər belə etsə, şeytanına qarşı yardım alacaq.

Doğru etiqadlı və doğru imanlı olan Adəm oğlu — sən həqiqətən, səni cinlərdən və şeytanlardan qoruyan bir qaladasan. Allah buyurur: **“Əslində, Mənim (ixlaslı) qullarım üzərində, sənin hökmün olmayacaqdır. Qoruyan olaraq, Rəbbin yetər”**. («İsra» surəsi, 65-ci ayə) Şeytan, bunu anladı və Allah, şeytanın sözləri haqqında, bizə belə xəbər verdi: “(İblis) dedi: **“Ey Rəbbim! Sən, məni yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə onlara (pis işləri) gözəl**

göstərib, onların hamısını azdıracağam. Yalnız, Sənin sadıq qullarından başqa”. («Hicr» surəsi, 39-40-cı ayələr).

Ey iman gətirənlər! Məni cin və şeytanlar haqqında danışmağa sövq edən odur ki, bu məsələ, etiqadla bağlı bir məsələdir.

Əgər biz, bunu öyrəndiksə, Allahu Təalə izn versə, bu gün və gələn cümə günü, əgər yaşamağa davam etsək, cinlər və şeytanlar aləmini, Qurandan və səhih sünnədən, bizimlə birlikdə öyrənərik. Bilin ki, ey Allahın bəndələri, cinlər oddan yaradılmışdır. Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **“Mələklər — nurdan, cinlər — tüstüsüz oddan, Adəm isə — bildiyiniz şeydən yaranmışdır”.** (Muslim 2996)

Uca Allah buyurur: **“Cinləri isə, daha öncə, qızmar alovdan yaratmışdıq”**

(«Hicr» surəsi, 27-ci ayə).

Ey müsəlmanlar! Cinlər, Adəmdən (aleyhissalam) əvvəl yaradılmışdılar. Uca Allah buyurur: **“Biz insanı, başqa şəkllə düşmüş, qara palçıqdan, (toxunduqda saxsı kimi) səs çıxaran, quru gildən yaratdıq. Cinləri isə, daha öncə qızmar alovdan yaratmışdıq”.** («Hicr» surəsi, 26-27-ci ayələr) Bu ayədə, cinlərin, Adəmdən (aleyhissalam) əvvəl yaradıldığına dəlil vardır.

Ey müsəlmanlar! Cinlər, üç növ olurlar.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Cinlər — üç növdür: bəzilərinin qanadları var və havada uçurlar, digərləri ilan və it şəklini alırlar, bəziləri isə, gah bir yerdə məskunlaşırlar, gah da ordan gedirlər”.** (Səhih əl-Cami” 3114)

Ey müsəlmanlar! Cinlər və şeytanlar harada yaşayırlar? Onlar, qaranlıq xarabalıqlarda, zibilliklərdə və ayaqyolu kimi, natəmizlik olan yerlərdə yaşayırlar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **«Həqiqətən bu yerlər (ayaqyolu və hamamlar) şeytanların olduğu yerlədirlər. Sizlərdən biri, oraya (hamama və ya ayaqyoluna) girdikdə, belə desin: “Allahım, dişi və erkək cinlərin şərrindən, Sənə sığınırım” /Allahummə inni əuzu bika minəl xubsi vəl xəbais/».**¹

¹ Əbu Davud 6, İbn Macə 296, Əhməd 4/369, “əs-Silsilya əs-səhihə” 1070.

Ey müsəlmanlar! Cinlər və şeytanlar ölürlərmə? Bəli, çünki onlar, bu ayəyə daxildirlər: **“(Yer) üzündə olan hər kəs, ölümə məhkumdur”**.

(«Rahmən» surəsi, 26-cı ayə)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Ey Allahım, Sənin izzətinə sığınırım, Səndən başqa, ibadətə layiq haqq, məbud yoxdur, azmaqdan Sənə sığınırım, Sən heç bir zaman ölməyən Dirisən, cinlər və insanlar isə, ölürlər”** (Əl-Buxari 7383). Bu sözlər, cinlərin və insanların, öldüyünə dair sünnədən bir dəlildir, bəs onlar bu dünyada nə qədər yaşayırlar? Ən doğrusunu Uca Allah bilir. Quran və sünnədə, onların yer üzündə, nə qədər yaşadıklarını izah edən, heç bir dəlil yoxdur. Lakin, Böyük və Qüdrətli Allah, Qiyamət gününə qədər, bu dünyada sağ qalacaq, lənətlənmiş İblis haqqında, bizə xəbər vermişdir. Uca Allah buyurur: **«(İblis) dedi: “Onların dirildiləcəyi günə qədər, mənə möhlət ver”. (Allah) dedi: “Şübhəsiz ki, sən möhlət verilənlərdənsən”**». («Əraf» surəsi, 14-15-ci ayələr)

Ey müsəlmanlar! Cinlər və şeytanlar, evlənilərmə və uşaqları olurmu? Onların nəslə varmı? Uca Allah, huriləri vəsf edərək buyurdu: **“Onlardan əvvəl, özlərinə heç bir insan və cin toxunmamış qızlar vardır”**. («Rahmən» surəsi, 74-cü ayə) Alimlər, bu ayəni, cinlərin bu dünyada, evləndiyinə dair, dəlil kimi göstəriblər.

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«Bir zaman, Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa, hamısı səcdə etdi. (İblis) cinlərdən idi. O, Rəbbinin əmrinə boyun əymədi. Onlar, sizin düşməniniz olduğu halda, siz Məni qoyub, onu və onun nəslini özünüzdə dostmu tutursunuz? Zalımlar üçün, bu necə də yarıtma mübadilədir!”**» («Kəhf» surəsi, 50-ci ayə) Bu ayə, cinlərin övlad sahibi olmaq üçün, evləndiklərini və onların nəslinin olduğunu göstərir.

Ey müsəlmanlar! Şeytan cindir mi? Şeytanlar yeyib-içirlər mi? Cinlər qeybi bilirlər mi? Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bütün bunları öyrənəcəyik.

Allahım, biz Səndən faydalı elm, təqvalı qəlb və zikr edən dil istəyirik.

24. CİNLƏRİN VƏ ŞEYTANLARIN TƏSVİRİ (1)

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz dedik ki, cinlər və şeytanlar aləmi — qeyb aləmlərdən biridir, biz onu görməsək də, ona iman edirik. Çünki, Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında, Rəsulullah ﷺ da öz sünnəsində, onlar haqqında xəbər vermişdir.

Həmçinin, biz dedik ki, möminin, cinlərdən və şeytanlardan qorxması, heç vaxt icazəli deyil, çünki kim onlardan qorxsas və onlara bir az hörmət etsə, onlar həmin adama hücum edər, düşmənçilik edərlər və daha da təkmilləşib, ona əziyyət verərlər.

Böyük və Qüdrətli Allah, bu haqda, bizə xəbər verərək, buyurur: **“Həqiqətən, insanlardan bəziləri, cinlərin bəzilərinə sığınurdılar. (Bu isə) onların azğınlığını artırırdı”**. («Cinn» surəsi, 6-cı ayə)

İnsanın, cinlərdən kömək istəməsi, onlardan qorxması, onları ucaltması, heç vaxt caiz deyil. Mən bunu deyirəm, çünki indiki zamanda, insanların çoxu - cinlərdən, şeytanlardan, cadugərlərdən və şarlatanlardan qorxurlar və onlarla məşğul olurlar. Biz deyirik ki: Ey mömin, sən cinlərdən və şeytandan necə qorxursan ki, əgər Allah, Öz kitabında, bizə belə buyurmuşdur: **“Şübhəsiz ki, şeytanın hiyləsi zəifdir”** («Nisa» surəsi, 76-cı ayə)

Və Rəsulullah ﷺ öz sünnəsində, şeytanların zəif və alçaq olduqlarını, bizə bildirmişdir? Buna dəlil, peyğəmbərin ﷺ bu sözləridir: ***“Dünən, cinlərdən çox qüvvətli birisi, namazımı yarımçıq kəsmək üçün, yanıma gəldi. Lakin Allah, mənə onu tutmağa yardım etdi. Əvvəlcə, mən istədim onu məscidin dirəklərindən birinə bağlayım ki, səhər açıldıqda, hamınız ona baxa biləsiniz, ancaq qardaşım Suleymanın dediyini xatırladım. O demişdir: “Ey Rəbbim!***

Məni bağışla və mənə elə bir səltənət ver ki, məndən sonra, heç kimə nəsib olmasın". («Sad» surəsi, 35-ci ayə) (Əl-Buxari 461, Muslim 541).

Hədisdən gələn dəlil - şeytanın zəif və kiçik olmasıdır.

Həmçinin biz dedik ki, cinlər oddan yaranıblar, Adəmdən (aleyhissalam) əvvəl yaranıblar, onlar üç növdürlər, ölürlər, evlənilər və onların nəsilləri olur.

Ey Allahın qulları! Bu gün biz, cinlər və şeytanlar dünyasını, öyrənməyə davam edəcəyik.

Ey müsəlmanlar! Bilin ki, İblis, bir anlıq da olsa belə, mələk olmayıb. Həqiqətən, o, cinlərdən idi. Bunun dəlili, Böyük və Qüdrətli Rəbbimizin bu sözləridirlər: **“Bir zaman, Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa, hamısı səcdə etdilər. (İblis) cinlərdən idi. O, Rəbbinin əmrinə boyun əymədi. Onlar, sizin düşməniniz olduğu halda, siz Məni qoyub, onu və onun nəslini, özünü də dostmu tutursunuz? Zalımlar üçün, bu necə də yarıtmaz mübadilədir!”** («Kəhf» surəsi, 50-ci ayə). Bu ayədə, onun mələklərdən olmadığına dair, təfsirə ehtiyacı olmayan, açıq bir dəlil var.

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: **“Mələklər - nurdan, cinlər - tüstüsüz oddan, Adəm isə - bildiyiniz şeydən (torpaqdan) yaranmışdır”**. (Muslim, 2996)

İblis - cinlərdəndir və o, oddan yaradılmışdır, yəni bir anlıq belə mələk olmamışdır. «Bəqərə» surəsi-nin, 34-cü ayəsindəki istisna isə, bir kəsintidir və İblisin mələklərin ailəsindən olmasına dəlalət etmir — bu birinci məsələdir.

İkincisi: bilin ki, cinlər iki növdür — cinlər və şeytanlar.

Şeytanlarda xeyir yoxdur və onlar, şərdən başqa, bir şey bilmirlər. Onlar, şərdən başqa, heç nəyə çağırmazlar, pislikdən başqa, heç nə əmr etməzlər. Onların rəhbəri və atası İblis (Allah ona lənət etsin) insanları cəhənnəm əhlindən olmağa çağırır. Cinlərə gəlincə, onların bir qismi müsəlman, bir qismi isə kafirdir; Onların bəziləri saleh, bəziləri isə kafirdir. Necə ki, Uca Allah, cinlərin sözləri haqqında belə buyurmuşdur: **“Sözsüz ki, bizlərdən müsəlmanlar da var, (doğru yoldan) sapanlar da. Müsəlman olan şəxslər, doğru yol tutanlardır. (Doğru yoldan) sapanlar, Cəhənnəm üçün odun olacaqlar”** («Cinn» surəsi, 14-15-ci ayələr).

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Əlbəttə, aramızda xeyirxah əməl sahibləri də, onlar kimi olmayanlar da var. Biz, ayrı-ayrı yollar tutmuşuq”.**

(«Cinn» surəsi, 11-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Cinlərdən, kim Allaha qarşı çıxarsa, Ona asi olarsa, yaxşılığı tərk edər və pislik etməyə çalışarsa, o zaman həmin cin, cinlərdən olan şeytandır. Cinlər arasında, şeytanlar var, insanlar arasında da şeytanlar var. Uca Allah buyurur: **“Beləliklə, Biz hər bir peyğəmbər üçün, insanlar və cinlərdən olan, şeytanlarından düşmənlər müəyyən etdik. (Bunlar) aldatmaq məqsədilə, bir-birlərinə təmtəraqlı sözlər təlqin edirlər. Əgər Rəbbin istəsəydi, onlar bunu etməzdilər. Onları, uydurduqları şeylərlə birlikdə, tərk et”.** («Ənam» surəsi, 112-ci ayə)

İnsan, insanlardan olan şeytanlardan qorunmaq üçün, pisliyi yaxşıqla dəf etməlidir. İnsan, cinlərdən olan şeytanlardan qorunmaq üçün, onlardan uzaqlaşaraq, Böyük və Qüdrətli Allaha sığınmalıdır.

Uca Allah buyurur: **«Sən, pisliyi yaxşıqla dəf et. Biz, onların aid etdikləri sifətləri, daha yaxşı bilirik. De: “Ey Rəbbim! Şeytanların vəsvəsələrindən Sənə sığınırım!”»** («Muminun» surəsi, 96-97-ci ayələr)

Ey müsəlmanlar! Cinlər də, insanlar kimi ibadət və şəriət hökmlərində mükəlləfdirlər (şəriət öhdəlikləri var). Allah, insanları Özünə ibadət etmək üçün, cinləri də Ona ibadət etmək üçün yaratmışdır. Uca Allah buyurur: **“Mən cinləri və insanları, ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım”.** («Zəriyət» surəsi, 56-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey cin və insan tayfası! Məgər sizə, öz içərinizdən, ayələrimi xəbər verən və bu gününüzlə qarşılaşacağınız barədə, sizə xəbərdarlıq edən elçilər gəlmədilərmə? Onlar deyəcəklər: “Biz, öz əleyhimizə şahidlik edirik!” Onları, dünya həyatı aldatdı və onlar kafir olduqları barədə, özlərinə qarşı şəhadət verdilər”.** («Ənam» surəsi, 130-cu ayə)

Ey Allahın qulları! Cinlər ibadət, etiqad-əqidə və din məsələlərində, tamamilə insanlara bənzəyirlər. Cinlərdən — müsəlmanlar, xristianlar, yəhudilər və kafirlər var. Cinlərdən — salehlər də var, fasiqlər də. Onların arasında, Allahdan qorxan və günahkarlar da var. Necə ki, Uca Allah, onların dilində demişdir:

“Əlbəttə, aramızda xeyirxah əməl sahibləri də, onlar kimi olmayanlar da var. Biz, ayrı-ayrı yollar tutmuşuq”. («Cinn» surəsi, 11-ci ayə)

İbn Abbas (radiyallahu ənhu) demişdir: **“Biz, ayrı-ayrı düşmüş dəstələr idik**, yəni aramızda möminlər də, kafirlər də var idi”.

Şeyxul-İslam İbn Teymiyyə, Allah ona rəhmət etsin, demişdir: **“Biz, ayrı-ayrı qruplar idik”**, yəni ayrı-ayrı qruplar və onların arasında - müsəlmanlar, kafirlər, sünnə tərəfdarları və bidət tərəfdarları var idilər”.

Ey Allahın qulları! Cinlərdən olan mömin, insanlardan olan möminlərlə birlikdə, Cənnətdə olacaqdır. Buna işarə edən dəlillər:

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, iman gətirib, yaxşı işlər görənlər üçün, ağacları altından çaylar axan, Cənnət bağları vardır. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir”.** («Buruc» surəsi, 11-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Kim, mömin olduğu halda, yaxşı işlər görsə, onun əziyyəti inkar olunmaz. Şübhəsiz ki, Biz onun (əməllərini) yazırıq”.** («Ənbiya» surəsi, 94-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Rəbbinin hüzurunda durmaqdan qorxanları, iki Cənnət bağı gözləyir”.** («Rahmən» surəsi, 46-cı ayə) İnsanlardan və cinlərdən, kim iman gətirib, yaxşı işlər görsə və Rəbbinin hüzurunda durmaqdan qorxarsa, Cənnət əhlindəndir, əgər Allah izn verərsə.

Böyük və Qüdrətli Allah, cənnətdəki huriləri vəsf edərək, belə buyurmuşdur: **“Onlardan əvvəl, özlərinə heç bir insan və cin toxunmamış, qızlar vardır”.**

(«Rahmən» surəsi, 74-cü ayə)

Ey müsəlmanlar! Cinlərdən olan kafir - insanlardan olan kafirlərlə birlikdə, Cəhənnəmdə olacaqdır. Böyük və Qüdrətli Allah, Odu yaratmışdır ki, orada insanlardan və cinlərdən olan kafirləri, günahkarları və cinayətkarları cəzalandırsın.

Uca Allah buyurur: **“Biz, Cəhənnəm üçün, bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla**

görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox azgınlıqdadırlar. Qafil olanlar da, məhz onlardır". («Əraf» surəsi, 179-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **"Əgər Biz istəsəydik, hər kəsi doğru yola yönəldərdik. Lakin Mənim: "Cəhənnəmi, mütləq bütün (günahkar) cinlər və insanlarla dolduracağam!" Sözü, yerinə yetəcək".** («Səcdə» surəsi, 13-cü ayə)

SUAL: Əgər cinlər, oddan yaradılmışdırsa, o zaman, Böyük və Qüdrətli olan Allah, cinlərə odda-alovda necə əzab verəcək?

Ey Allahın qulları! Allahın hər şeyə qadir olduğuna inanmaq, hər bir müsəlmana vacibdir. Ancaq biz, bu suala üç tərəfdən cavab verəcəyik:

Birincisi: Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli Allah, cinləri oddan yaradıb, lakin indi onlar od deyillər. Necə ki, Allah, insanları palçıqdan yaradıb, amma indi isə, siz palçıq deyilsiniz. Sən, qandan və ətdən ibarətsən, elə deyilmi? Cinlərin, indi od olmadığına dair dəlillər isə, bunlardırlar:

⇒ Peyğəmbərin ﷺ kəlamı: **"Həqiqətən, Allahın düşməni İblis, yanıma odla gəldi ki, onu üzümə atsın".** (Muslim 542) Dəlil budur ki, əgər İblis oddan ibarət olsaydı — yəni yaradıldığı kimi, od olsaydı — o zaman, onun özünün odu alışdırmağa ehtiyacı qalmazdı.

⇒ Peyğəmbərin ﷺ kəlamı: **"Həqiqətən də, şeytan, insanın bədənində qan dövrən etdiyi kimi dövrən edir".** (əl-Buxari, 2035; Muslim, 2175) Əgər şeytan, yaradıldığı formada olsaydı, o zaman, insan yanardı.

⇒ Aişədən (radıyallahu ənhu) rəvayət olunur ki, Peyğəmbər ﷺ namazda ikən, şeytanı gördü və onun boğazından tutdu, ta ki, onun dilinin soyuqluğu əlində hiss edənə qədər.¹ Dəlil budur ki, şeytan soyuqdur və o, od deyil.

İkincisi: Cəhənnəmdə, şiddətli isti və şiddətli soyuq var. Uca Allah, cənnət əhli haqqında, belə buyurmuşdur: **"...və orada nə günəş, nə də şaxta görməyəcəklər".** («İnsan» surəsi, 13-cü ayə) Bu ayədən, belə nəticəyə gəlmək olar ki, cəhənnəm əhli, Cəhənnəmdə şiddətli isti və şiddətli soyuq görəcəklər (əz-

¹ İbn Hibban 2350, Səhih İbn Hibban.

Zəmhərir). Alimlər demişlər ki, cinlər Cəhənnəmdə, bu şiddətli soyuqda, əzaba çəkiləcəklər.

Üçüncüsü: Böyük və Qüdrətli Allah, hər şeyə qadirdir, istədiyi varlığı da, istədiyi əzaba düçar edə bilər. Allah, insanı palçıqdan yaratmağa və ona palçıqla əzab verməyə qadirdir. Həmçinin, cinləri oddan yaradıb və onlara odla əzab verməyə də qadirdir. Sən, ey insan, palçıqdan yaradılmışsan və əgər yerin dibində bir çuxur qazıb, səni diri-diri basdırsaq, sənə palçıq ilə əzab veriləcəkmi? Cavab: bəli. Ey insan, sən palçıqdan yaradılmışsan və əgər səni palçıqdan bir daşla vursaq, bununla sənə əzab veriləcəkmi? Cavab: bəli. Həmçinin, şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir və cinləri oddan yaratsa da, onlara odda əzab verə bilər.

SUAL: Allahın Rəsulu ﷺ insanlara və cinlərə göndərilibmi? Cavab: bəli.

Şeyxul-İslam İbn Teymiyyə, Allah ona rəhmət etsin, demişdir ki: "Səhabələrin, tabiinlərin və müsəlmanların imamlarının, yekdil olduqları əsas budur ki, Rəsulullah ﷺ insanlara və cinlərə göndərilmişdir. Bunun dəlili, aşağıdakılardır:

1. Böyük və Qüdrətli Allah, insanlara və cinlərə demişdir ki, bu Qurana bənzər bir şey gətirsinlər. Uca Allah buyurur: **«De: "Əgər insanlar və cinlər, bu Qurana bənzər bir şey gətirmək üçün, (bir yerə) toplaşıb, bir-birinə kömək etsələr də, ona bənzərini gətirə bilməzlər"»**. («İsra» surəsi, 88-ci ayə)

2. Başqa bir dəlil budur ki, bir çox cinlər, Allah Rəsulundan ﷺ Qurani dinləmiş, ona iman gətirmiş və ona tabe olmuşlar. Uca Allah buyurur: **«De: "Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə, (Qurani) dinlədikdən sonra, (öz tayfalarına qayıdıb) dedilər: "Həqiqətən, biz heyvətamiz bir Quran dinlədik! O, doğru yola yönəldir. Biz ona inandıq və (bundan sonra) əsla kimsəni Rəbbimizə şəriq qoşmayacağıq"»**. («Cinn» surəsi, 1-2-ci ayələr)

Bu da, Qurani eşidən və ona iman gətirənlərdir, Böyük və Qüdrətli Allahın "Əhqaf" surəsində, adlarını çəkdiyi kəslərdir. Uca Allah buyurur: **"Bir zaman, bir dəstə cini, Qurani dinləmək üçün, sənin yanına yolladıq. Onlar, (onu dinləməyə) gəldikdə, (bir-birinə): "Susun, (qulaq asaq)!" – dedilər. (Quran oxunub) qurtardıqdan sonra isə, xəbərdar etmək məqsədilə, öz tayfalarının**

yanına qayıtdılar. Onlar dedilər: “Ey qövmümüz! Biz, həqiqətən də, Musadan sonra nazil edilmiş, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən, haqqa və düz yola yönəldən, bir Kitab dinlədik!” («Əhqaf» surəsi, 29-30-cu ayələr)

Cinlər iman gətirib, tabe oldular, sonra öz qövmlərinin yanına qayıtdılar, qövmlərini xəbərdar etdilər, tövhidə və imana dəvət etdilər.

Ey insanlar, Quranı və xəbərdar edənləri eşitməyimiz, lakin xalqımızı, ailəmizi, qonşularımızı düzgün etiqada, tövhidə, imana dəvət etməməyimiz, bizim laqeydliyimiz deyilmi?

3. Rəsulullahın ﷺ cinlərə Quran oxuması, Allahın ona öyrətdiklərini, onlara öyrətməsi və dünyanın hər yerindən cin dəstələrinin gəlmələri.

Bunun dəlili budur ki, Muslim “Səhih”ində İbn Məsuddan (Allah ondan razı olsun) rəvayət edir ki, o belə demişdir: “Bir gecə, biz Rəsulullah ﷺ ilə bir yerdə idik və birdən onu itirdik, sonra “Onu cinlər apardı, yada öldürüldü” - deyərək, onu vadilərdə və dərələrdə axtarmağa başladıq. İbn Məsud, davam edərək, dedi ki: “Biz, insanların keçirdiyi, ən pis gecəni keçirdik və səhəri gün, onun Hira dağı tərəfdən, bizə tərəf gəldiyini gördük”. “Biz dedik ki: “Ey Allahın Rəsulu ﷺ biz səni itirdik və səni axtarmağa başladıq, ancaq səni tapa bilmədik və insanların keçirdiyi ən pis gecəni keçirdik”. Peyğəmbər ﷺ dedi ki: **“Cinlərdən biri, mənə dəvətlə gəldi, mən də onunla getdim və onlara Quran oxudum”**. (İbn Məsud) dedi ki: “Sonra, bizi həmin yerə apardı və cinlərin izlərini və ocaqlarının izini, bizə göstərdi”. (Muslim 450) — Rəsulullah ﷺ cinlərə və insanlara göndərildi.

Cinlərdən elələri də var ki, öyüd-nəsihətlərə qulaq asıb, iman gətirirlər. Onların bəziləri mömin, bəziləri isə fasiqdir. Onlar, tamamilə insanlar kimidirlər, qruplara və firqələrə, müsəlmanlara, xristianlara və yəhudilərə bölünürlər.

Ey Allahın qulları! Cinlər, yeyib-içirlərmi? Cinlər, müxtəlif sifətlər ala bilirlərmi? Cinlər qeybi bilirlərmi? Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bütün bunları öyrənəcəyik.

Allahım, biz Səndən faydalı elm, təqvalı qəlb və zikr edən dil istəyirik.

25. CİNLƏRİN VƏ ŞEYTANLARIN TƏSVİRİ (2)

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz danışdıq ki, Pak və Uca olan Allah, cinləri Özünə ibadət etmək üçün yaratmışdır, necə ki, insanları da bu məqsədlə yaradıb. Uca Allah buyurur: **“Mən cinləri və insanları, ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım”**. («Zəriyət» surəsi, 56-cı ayə)

Və biz dedik ki, cinlərin arasında salehlər də var, fasiqlər də, bunu Rəbbimiz Öz kitabında, bizə bildirmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Əlbəttə, aramızda xeyirxah əməl sahibləri də, onlar kimi olmayanlar da var. Biz ayrı-ayrı yollar tutmuşuq”**. («Cinn» surəsi, 11-ci ayə) Yəni, müxtəlif qruplar — müsəlmanlar, kafirlər, sünnə tərəfdarları və bidət tərəfdarları. Və biz dedik ki, Peyğəmbər ﷺ ümumilikdə, insanlara və cinlərə göndərilmişdir.

Ey müsəlmanlar! Bilin ki, cinlər və şeytanlar aləmi, qeyb aləmidir, onlar bizi görürlər, amma biz onları görmürük. Uca Allah buyurur: **“Ey Adəm oğulları! Şeytan, əcdadınızın ayıb yerlərini özlərinə göstərmək məqsədilə (aldadaraq) libaslarını soyundurub, Cənnətdən çıxartdığı kimi, sizi də aldatmasın. Şübhəsiz ki, o və onun nəslə, sizləri sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən görürlər. Həqiqətən, Biz, şeytanları iman gətirməyənlərin dostları etdik”**. («Əraf» surəsi, 27-ci ayə)

Bilin ki, şeytanların zahiri görünüşü pisdir. Onların, zahirinin pisliliyinə dəlil budur ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah, cəhənnəmin dibindən bitən, günahkar cəhənnəm əhli üçün yemək olan, zəqqum ağacının meyvələrini, şeytanların başlarına bənzəməsini bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Bu ziyafət yaxşıdır, yoxsa zəqqum ağacı? Biz onu, zalımlar üçün bir sınaq etdik. O, Cəhənnəmin**

lap dibindən bitib, çıxan bir ağacdır. Onun meyvəsi, şeytanların başları kimidirlər”. («Saffat» surəsi, 62-65-ci ayələr) Yəni cəhənnəmdəki, bu pis ağacın meyvələri, şeytanların başlarına bənzəyirlər və bu da, şeytanların pis görkəmlərinə dəlalət edir.

Ey İslam ümməti! Cinlər və şeytanlar, fərqli görünüşlər ala bilərlərmi? Cavab: bəli. Cinlər — insan surətini, ilan surətini, qara it surətini və digər surətləri ala bilirlər.

Cinlərin, insan şəklinə düşə biləcəyinə dəlil, Əbu Hureyrənin (Allah ondan razı olsun) sözləridir ki, o demişdir: “Bir dəfə, Peyğəmbər ﷺ ramazan ayında yığılmış zəkatı qoruyub, saxlamağı mənə tapşırırdı. Bu əsnada, bir nəfər yanıma gəldi və ərzaqdan ovucdayıb, qabına yığmağa başladı. Mən, onu yaxalayıb, dedim: “Vallahi, mən səni mütləq Peyğəmbərin yanına aparacağam.” O, yalvarıb: “Mən, buna möhtacam, mənim külfətim var, özümün də bu yeməyə olduqca ehtiyacım var” – dedi, mən də onu buraxdım. Ertəsi gün, Peyğəmbər məndən soruşdu: **“Ey Əbu Hureyra! Tutduğun əsir nə etdi?”** Mən dedim ki: “Ya Rəsulallah! O mənə, həm ehtiyacı, həm də külfət sahibi olduğundan gileyləndi. Buna görə də, mənim ona yazığım gəldi və onu buraxdım.” Peyğəmbər dedi ki: **“O, sənə yalan danışib və o yenə qayıdacaq”.** Və belə, şeytan üç dəfə təkrar gəldi. Üçüncü dəfə, şeytan Əbu Hureyrəyə dedi ki: “Məni buraxsan, sənə elə sözlər öyrədərəm ki, Allah onların vasitəsilə sənə fayda verər.” Mən: “O hansı sözlərdir?” – deyə soruşdum. O dedi ki: “Yatağına uzananda, Kürsü ayəsini – **“Allah, Ondən başqa ilah yoxdur, əbədi Yaşayandır, bütün yaratdıqlarının Qəyyumudur...”** – axıra qədər oxu. Əgər bunu etsən, səhər yuxudan oyananadək, sənin yanında Allahın təyin etdiyi gözətçi bir mələk, durar və şeytan sənə yaxınlaşmaz.” Mən, yenə onu buraxdım. Səhəri gün, Peyğəmbər ﷺ məndən soruşdu: **“Dünən tutduğun əsir nə etdi?”** Mən dedim ki: “Ya Rəsulallah! O, Allahın izni ilə, mənə faydası olacaq sözlər öyrədəcəyini söylədi və mən də onu buraxdım.” Peyğəmbər ﷺ: “O hansı sözlərdir?” – deyə soruşdu. Mən dedim ki: “O, mənə söylədi ki, yatağına uzananda, Kürsü ayəsini – **“Allah, Ondən başqa ilah yoxdur, əbədi Yaşayandır, bütün yaratdıqlarının Qəyyumudur...”** – əvvəldən axıra qədər oxu. Əgər bunu etsən, səhər yuxudan oyananadək, sənin yanında Allahın təyin etdiyi gözətçi bir mələk durar, şeytan isə sənə yaxınlaşmaz.”

Peyğəmbər ﷺ dedi: ***“O, sənə doğru söylədi, halbuki özü qatı yalançıdır”.***

(Əl-Buxari 2311)

Bu şeytan, insan surətini alıb, gəlib ki, zəkətdən oğurlasın. Bilin ki, cinlər, hansısa surəti alsalar və bu şəkildə yaxalansalar, onda onlar öz adi surətlərini ala bilmirlər. Bunun dəlili budur ki, Əbu Hüreyrə onu yaxalayanda, o öz adi görünüşünü ala bilməmiş və eyni formada qalmışdır.

Ey müsəlmanlar! Şeytanların, qara it şəklini almasına dəlil, Əbu Zərrin (Allah ondan razı olsun) rəvayət etdiyidir ki, Rəsulullah ﷺ demişdir: ***“Biriniz namaza başlayarkən, qarşısına yəhərin arxası böyüklükdə maneə qoyarsa, namaz yerini qorumuş olar. Əgər qarşısında, yəhərin arxası böyüklüyündə maneə olmazsa, onun önündən keçən uzunqulaq, qadın və qara it, namazını batil edər”.*** Mən dedim: "Ey Əbu Zərr, bəs qara itin, qırmızı və sarı itdən nə fərqi var? Əbu Zərr (Allah ondan razı olsun) dedi: "Ey qardaşım oğlu, mən də Peyğəmbərdən ﷺ sənin soruşduğun kimi soruşduqda, o dedi: ***“Qara it şeytandır”*** (Muslim 510). Cinlər, qara it şəklini alır və ona görə də görürsən ki, onlar qaranlıq yerləri sevirlər.

Ey müsəlmanlar! Şeytanların və cinlərin, ilan şəklini almasına dəlil budur ki, Allah Rəsulunun ﷺ zamanında, yeni ailə qurmuş bir gənc, Allah Rəsulu ﷺ ilə birlikdə, əl-Xəndəkə getdi. Hər gün, günorta çağ, bu gənc, Allah Rəsulundan ﷺ icazə istəyirdi və arvadının yanına qayıdırdı. Bir gün o, Rəsulullahdan ﷺ icazə istədi və peyğəmbər ﷺ ona dedi ki: ***“Silahını özünlə götür, çünki Bəni-Qureyzə qəbiləsi ilə üz-üzə gəlməyindən qorxuram”***, yəni, Bəni Qureyzadan olan, yəhudilər.

Gənc oğlan, silahını götürdü və evə yollandı. Evə çatdığı zaman, o arvadının qapıda dayandığını görüb, qısqanclığından, nizə ilə onu deşmək istədi. Lakin arvadı ona dedi ki: “Nizəni saxla! Evə gir və gör mənə evdən çıxmağa nə məcbur edib!” O, içəri girdi və çarpayıda uzanan, nəhəng bir ilan gördü. Ona nizə atıb, onu deşdi. Sonra o, çölə çıxdı, nizəsini evin divarına sancdı və bu zaman, ilan onun üstünə cumdu. Və onlar hər ikisi öldülər və hansının birinci öldüyü məlum deyil — ilan, yoxsa gənc!

“Biz, Allahın Elçisinin ﷺ yanına gəldik və baş verənləri ona danışaraq dedik ki: “Allahdan, onu bizim üçün diriltməsinə dilə!” O cavab verdi: ***“Allahdan dostunuzu bağışlamasını diləyin!”*** sonra o dedi: ***“Mədinədə, bir neçə cin, İslamı qəbul etmişlər. Kim evində ilan görərsə, ona üç dəfə evi tərk etməyi təklif etsin. Əgər bundan sonra, yenə bu ilanla qarşılaşarsa, onu öldürsün, çünki o şeytandır”*** (Muslim 2236).

Beləliklə, Allahın Rəsulu ﷺ bizə öyrətdi ki, əgər evimizdə ilan tapsaq, ona üç dəfə, çölə çıxmağı əmr etməliyik. Əgər o, üçüncü gündən sonra qalsa, biz onu öldürə bilərik. Əgər o, müsəlman cinlərdəndirsə, onda çıxacaq. Əgər o, kafir cinlərdəndirsə, öldürüləcək. Əgər həqiqətən, əsl ilandırsa və əgər evin içərisindədirsə, o öldürüləcək. Əgər ilan, evin xaricindədirsə, onda yalnız iki növ ilan öldürülür, bunlar isə quyruqsuz ilanlar və arxasında iki cizgili xətt olan ilanlardır. Belələrini, hətta evlərin içində də öldürürlər, çünki Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: ***“İlanları öldürün. Xüsusən də, arxasında iki ağ cizgili xətt olan və bir də ən pisi olan quyruğukəsik (zınqırovlu) ilanı öldürün, çünki ilanların bu iki növü, insanın gözünün nurunu aparır və hamilə qadının uşağının düşməsinə səbəbdir”*** (Əl-Buxari 3297). Bu cinsdən olan ilan, qadına baxırsa, o uşağını düşürür, kişiye baxırsa, gözünün nurunu aparır. Allah, bizi və sizi, bu ilan növündən qorusun.

Ey müsəlmanlar! Cinlər qeybi bilirlərmi?

Cavab: yox. Lakin. Cinlərin, qeybi bildiyinə, əmin olan, bir çox insan var. Bunun səbəbi, bir çox insanın, cinlərlə əlaqə yaratmaq üçün, sehrbazlara və şarlatanlara getməsidir. İnsanlar arasında, bu inancı yayanlar asi cinlərdirlər, amma Böyük və Qüdrətli Allah isə, onları rüsvay etmək və insanlara, cinlərin qeybi bilmədiklərini göstərmək istəyir.

Ey Allahın qulları! Allah, cinləri Süleymana (aleyhissalam) tabe etdi ki, onlar onun üçün çalışsınlar. Bir gün, onlar ağır işdə çalışan zaman, Süleyman onların qabağında dayandı və əsasına söykəndi. O, əsaya söykənərək öldü, amma cinlər öz işlərini davam etdirdilər. Süleyman (aleyhissalam) artıq ölmüşdü, amma cinlərin

bundan xəbərləri yox idi. Onun əsasını yeyən termitdən başqa, heç bir şey, onun ölümünə şahid deyildi. O, yerə yığılanda, cinlərə onun öldüyü məlum oldu.

Uca Allah buyurur: **“(Süleymanın) ölümünə hökm verdiyimiz zaman, onun öldüyünü, (cinlərə) ancaq onun əsasını yeyən, bir ağac qurdu göstərdi. (Süleyman) yerə yığıldıqda, cinlərə bəlli oldu ki, əgər onlar qeybi bilsəydilər, alçalıcı əzaba məruz qalmazdılar”**. («Səba» surəsi, 14-cü ayə)

Bu da, sizin üçün, başqa bir dəlildir ki, cinlər qeybi bilmirlər. Allah Rəsulu ﷺ göndərildiyi zaman, şeytanların və səmədan gələn xəbərlərin arasında, bir sədd yarandı və onları alovlu işıqlarla vurmağa başladılar. Şeytanlar, öz qövmlərinin yanına qayıtdılar və qövmləri onlardan soruşdular: “Sizə nə olub?” Dedilər ki: “Göydən gələn xəbərlə bizim aramızda, sədd yarandı və bizi alovlu işıqlarla vurmağa başladılar”. Onlar dedilər: “Sizlə, göydən gələn xəbər arasına sədd, hansısa bir səbəbə görə gəldi. Dünyanın şərqinə və qərbinə gedin və bu səbəbi tapın” — əgər onlar qeybi bilsəydilər, o zaman bilərdilər ki, Allah Muhəmmədi ﷺ göndərib. Onlar, dünyanın şərqinə və qərbinə getdilər və o zaman, Allah Rəsulu ﷺ burada, Məkkədə idi və səhabələri ilə, sübh namazını qılırdı və Quran oxuyurdu. Cinlər, Allah Rəsulunun ﷺ yanına gəldikdə, Quranı dinləməyə başladılar. Onlar, Quranı eşitdikdə, onu anladılar, dərk etdilər və ona iman etdilər, sonra öz qövmlərinin yanına qayıdıb, dedilər: «... **“Həqiqətən, biz, heyrətamiz bir Quran dinlədik! O, doğru yola yönəldir. Biz, ona inandıq və (bundan sonra) əsla kimsəni Rəbbimizə şərik qoşmayacağıq”**». («Cinn» surəsi, 1-2-ci ayələr)

Ey müsəlmanlar! İnsanlar və mələklər, qeybi bilmədiyi kimi, cinlər də qeybi bilmirlər.

Uca Allah buyurur: **“O, qeybi Biləndir və Öz qeybini heç kəsə açmaz”** («Cinn» surəsi, 26-cı ayə). Qeybi bildiyini iddia edən şəxs — kafirdir və İslam dinindən çıxmışdır.

Sehrbazlar və falçılar qeybi bilmirlər. Bəs, şeytanların kimə nazil olduqlarını bilirsinizmi? Onlar — yalançıların, qeybətçilərin, hiyləgərlərin və Allaha qarşı daha çox asi olanların yanına enərlər.

Uca Allah buyurur: **“Şeytanların, kimə nazil olduqlarını sizə xəbər verimmi? Onlar, hər bir yalançıya və günahkara nazil olurlar. (Şeytanlar, vəhydən) eşitdiklərini, (kahinlərə) təlqin edirlər. Halbuki, onların əksəriyyəti - yalançıdırlar!”** («əş-Şuəra» surəsi, 221-223-cü ayələr)

Şeytan yalançıdır və o, yalançı sehrbaza nazil olur. Beləliklə, bir yalançı, digər yalançı ilə birləşir və onlar insanlara yalan danışaraq, onları aldadırlar. Onlara inanan kəs isə, Muhəmmədə ﷺ nazil olanı inkar etmiş olar. Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***"Kim, bir falçı və ya kahinin yanına gedib, onun söylədiklərini təsdiq edərsə, Muhəmmədə nazil ediləni inkar etmiş olar"***. ("Səhih əl-Cami" 5939)

Ey Allahın qulları! Ağıllı bir müsəlman, cadugərlərin və falçıların, cinlər tərəfindən yetişdirildiklərini və insanların ən hiyləgərləri olduqlarını eşidəndən sonra, sehrbazların və falçıların yanına gedərmə? Və əgər o, onların yanına gedib, onlardan eşitdiklərinə inanarsa, biz ona deyərik ki: "Sən, Muhəmmədə ﷺ nazil ediləni inkar etdin".

Ey Allahın qulları! Cinlər yeyib-içirlərmi? Cavab: bəli. Və buna dəlil, Peyğəmbərin ﷺ belə deməsidir: ***"Sizdən heç biriniz, sol əli ilə yeməsin, sol əl ilə içməsin. Çünki şeytanlar, sol əli ilə yeyər, sol əli ilə içərlər"***. (Muslim 2020)

Bu, şeytanların yeyib-içə bilmələrinə bir dəlildir. Sol əli ilə yeyib-içənlər, Allahdan qorxsunlar. Bir nəfər, Allah Rəsulunun ﷺ qarşısında, sol əli ilə yemək yeyirdi və Allah Rəsulu ﷺ ona dedi ki: ***"Sağ əlinlə ye!"*** O isə dedi ki: "Mən bacarmıram", bu zaman, Peyğəmbər ﷺ dedi: ***"Səni görüm heç bacarmıyasan!"*** və o, artıq sol əlini bir daha ağzına qaldıra bilmədi (Muslim 2021). Yəni onun qolu, iflic oldu.

Digər bir dəlil isə, Peyğəmbərin ﷺ Əbu Hureyrəyə dediyi sözləridir: ***"Mənə təmizləmək üçün bir neçə daş tap, amma nə sümük, nə də quru peyin gətirmə."*** Mən (yəni Əbu Hureyrə) dedim: "Sümük və peyinin nəyi pisdirdi?" Peyğəmbər ﷺ dedi: ***"Cinlər, onlardan qidalanırlar"***. (əl-Buxari 3860)

Başqa bir dəlil budur ki, Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***"Evinə girən adam, həm evə daxil olarkən, həm də yemək yeyərkən, Allahu Təaləni zikr etsə, şeytan öz***

əlaltılarına deyər ki: “Sizin nə gecələməyə yeriniz, nə də şam yeməyiniz var”. Əgər insan, evə girəndə, Allahı zikr etmədən, evə daxil olarsa, şeytan deyər: “Sizin gecələməyə yeriniz var”, yemək yeyərkən, Allahı zikr etməzsə, şeytan deyər: “Sizin həm gecələməyə yeriniz, həm də şam yeməyiniz var”. (Muslim 2018)

Şeytan, insanla yemək yemək istəyir, amma nə vaxt? İnsan, Allahı zikr etməkdə ehtiyatsızlıq edərsə, o zaman şeytan onunla gecələyər, onunla yemək yeyər və ola bilsin ki, onunla birlikdə, onun həyat yoldaşı ilə yaxınlıq edər.

Ey müsəlmanlar! Şeytanlarla, insan arasında düşmənçilik varmı? Bu düşmənçilik nə vaxt başlayıb? İnsan özünü necə qoruya bilər, bu aşkar düşməyə qarşı, hansı silahlardan istifadə edə bilər? Allahu Təalə izn versə və yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü bunu bilərik.

Allahdan, bizi şeytanların hiylələrindən qorumasını diləyirik.

Allahım, bizə haqqı, haqq olaraq göstər və ona əməl etməyə bizi qüvvətləndir. Və bizə xətanı, xəta olaraq göstər və onu tərk etməyi bizə nəsis et.

26. İBLİSİN, İNSANA QARŞI DÜŞMƏN OLMASI

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz dedik ki, cinlər və şeytanlar aləmi — qeybi bir aləmdir və onlar bizi görürlər, amma biz onları görmürük. Həmçinin biz dedik ki, cinlər və şeytanlar, müxtəlif surətlər ala bilərlər. Həmçinin biz dedik ki, cinlər və şeytanlar, qeybi bilmirlər. Və həmçinin, onlar yeyib-içirlər.

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, Allahu Təalə izn verərsə, insanların düşmənləri haqqında olacaq. Onun düşməni kimdir? Bu düşmənçilik, nə vaxt başlayıb? Bu düşmənçiliyin səbəbi nədir? Onunla, insan arasındakı döyüş meydanı haradır? Bu düşmən, insandan nə istəyir?

Ey müsəlmanlar! Düşmən — İblisdir (Allah ona lənət etsin) bütün şeytanların əsası və onların rəhbəri, və o, Cəhənnəmin tam ortasına aparandır. Onunla, insan arasındakı düşmənçilik, Allahu Təalə, Adəmi (aleyhissalam) yaratdığı ilk andan başlayır.

Ey tövhid əhli! Böyük və Qüdrətli Allah, Adəmi Öz əli ilə yaratmış, ona öz ruhundan üfürmüş və mələklərə, ona ehtiram göstərərək, səcdə etməyi əmr etmişdir. Bu zaman, mələklərlə birlikdə olan, amma heç vaxt mələk olmayan İblis də (Allah ona lənət etsin) var idi. Bütün mələklər, Allahın əmrinə cavab olaraq, səcdə etdilər, çünki onlar: **“Allahın onlara verdiyi əmrlərə (heç vaxt) asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən, amansız və güclü mələklərdirlər”**. («Təhrim» surəsi, 6-cı ayə) Və yalnız İblis, təkəbbür göstərdi və kafirlərdən oldu.

Uca Allah buyurur: **“Bir zaman, sənin Rəbbin, mələklərə belə demişdi: “Mən, palçıqdan bir insan yaradacağam. Mən, ona surət verib, Öz ruhumdan**

üfürdüyüm zaman, ona səcdə edin!” Mələklərin hamısı, birlikdə səcdə etdilər, yalnız İblisdən başqa! O təkəbbür göstərdi və kafirlərdən oldu”.

(«Sad» surəsi, 71-74-cü ayələr)

Səcdə etməyə, sənə nə mane oldu, ey İblis? Böyük və Qüdrətli Allah, ondan bunu soruşdu: “(Allah) dedi: **“Ey İblis! Sənə, Mənim iki əlimlə yaratdığımı, səcdə etməyə, mane olan nə idi? Təkəbbür göstərdin, böyükklərdənmi olmuşdun?”** («Sad» surəsi, 75-ci ayə) Onun cavabı isə, belə idi: **“(İblis) dedi: “Mən, ondan daha xeyirliyəm. Çünki, Sən məni oddan, onu isə palçıqdan yaratdın!”** («Sad» surəsi, 76-cı ayə) Təkəbbür və paxıllıq, İblisin (Allah ona lənət etsin) Adəmə (aleyhissalam) səcdə etməsinə mane oldu və nəticədə, Allah onu cənnətdən qovdu.

Uca Allah buyurur: **«(Allah) dedi: “Buradan aşağı en! Burada təkəbbürlük göstərmək, sənə yaramaz. Çıx get, çünki sən alçaldılmışlardansan”».** («Əraf» surəsi, 13-cü ayə)

Uca Allah buyurur: **“(Allah) buyurdu: “Oradan, mənfur və qovulmuş halda çıx! Onlardan kim, sənin ardınca getsə, əlbəttə, Cəhənnəmi sizin hamınızla dolduracağam”.** («Əraf» surəsi, 18-ci ayə) İblis (Allah ona lənət etsin) Allahın rəhmətindən uzaqlaşdığını və cənnətdən qovulduğunu öyrəndi. O zaman o, Allahdan, ona Qiyamət gününə qədər, möhlət verməsini istədi: **«(İblis) dedi: “Ey Rəbbim! Onların dirildiləcəkləri günə qədər, mənə möhlət ver”».** («Hicr» surəsi, 36-cı ayə) Yəni, məni Qiyamət gününə qədər, sağ burax. Və Allah, bildiyi hikmətə görə, onu Qiyamətə qədər sağ buraxdı və o, ölməyəcək. Bu istək, tövbə etmək üçün deyil, Adəmdən (aleyhissalam) və onun nəslindən intiqam almaq üçün idi.

Allahu Təalə, İblisi cənnətdən qovduğu və rəhmətindən uzaqlaşdırdığı zaman, Adəmi cənnətdə yerləşdirdi.

Uca Allah buyurur: **“Ey Adəm, sən zövcənlə birlikdə, Cənnətdə sakin ol. Bəyəndiyiniz yerlərdə yeyin, ancaq bu ağaca yaxınlaşmayın! Yoxsa, (özlərinə) zülm edənlərdən olarsınız”.** («Əraf» surəsi, 19-cu ayə)

Allahu Təalə, İblis haqqında, Adəmi xəbərdar edərək, ona belə buyurdu: **“Biz dedik: “Ey Adəm! Bu, həm sənin, həm də zövcənin düşmənidir. O, sizi Cənnətdən çıxartmasın, yoxsa bədbəxt olarsan”**. («Ta-Ha» surəsi, 117-ci ayə)

İblis, Adəmdən intiqamını necə alacağını düşünməyə başladı və səmimi bir məsləhətçi kimi, uzaqdan ona nəsihət etməyə başladı. O dedi: **“(Üstəlik) onlara: “Şübhəsiz ki, mən sizin nəsihətçilərinizdənəm” – deyə and içdi. Beləliklə, (şeytan) onları tovlayaraq, Cənnətdən aşağı endirdi. Hər ikisi, ağacdan daddıqda, ayıb yerləri özlərinə göründü və onlar, Cənnət (ağaclarının) yarpaqlarından, ayıb yerlərinin üstünə örtməyə başladılar. Rəbbi onlara, (belə) müraciət etdi: “Mən, sizə o ağacı qadağan etmədimmi və şeytan sizin açıq-aşkar düşməninizdir, demədimmi?” Hər ikisi: “Ey Rəbbimiz! Biz, özümüzə zülm etdik. Əgər bizi bağışlamasan və bizə rəhm etməsən, əlbəttə, ziyana uğrayanlardan olarıq” – dedilər**”. («Əraf» surəsi, 21-23-cü ayələr) Onların hamısının, Cənnətdən döyüş meydanına enməsi vacibdir. Uca Allah buyurur: **“Allah buyurdu: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək, hamınız buradan (yerə) enin”**. («Ta-Ha», surəsi, 123-cü ayə). Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«(Allah) dedi: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək, (yerə) enin! Yerdə, sizin üçün, müəyyən vaxta qədər, qərar tutacağınız məskən və faydalanmaq üçün, (istifadə edəcəyiniz şeylər) vardır”**». («Əraf» surəsi, 24-cü ayə) Bu dünya torpağı, döyüş meydanıdır. Döyüş artıq başlayıb və Allah, yer üzünə və yer üzündə olanlara miras olaraq, sahib olana qədər davam edəcək. Uca Allah buyurur: **«(Allah) dedi: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək, (yerə) enin! Yerdə, sizin üçün, müəyyən vaxta qədər, qərar tutacağınız məskən və faydalanmaq üçün (istifadə edəcəyiniz şeylər) vardır”. (Allah) dedi: “Siz, orada yaşayacaq, orada öləcək və oradan çıxarılacaqsınız”**». («Əraf» surəsi, 24-25-ci ayələr)

Ey insan, Allahın düşməni olan İblisə qarşı, şiddətli döyüş meydanındasan.

Onların hamısı, bu yer üzünə eniblər və aralarında düşmənçilik başlayıb. İnsanların, Allaha qarşı dəlili olmasın deyə, Allah onlara elçilər göndərdi, onlara kitab göndərdi və onları düşməndən xəbərdar etdi.

Uca Allah buyurur: **“Ey Adəm oğulları! Şeytan, əcdadınızın ayıb yerlərini, özlərinə göstərmək məqsədilə, (aldadaraq) libaslarını soyundurub, Cənnətdən çıxartdığı kimi, sizi də aldatmasın. Şübhəsiz ki, o və onun nəslə sizləri, sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən görürlər. Həqiqətən Biz, şeytanları, iman gətirməyənlərin dostları etdik”**. («Əraf» surəsi, 27-ci ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, şeytan, sizin düşməninizdir, siz də onu düşmən sayın. O, öz tərəfdarlarını, Od sakini olmağa çağırır”.**

(«Fətir» surəsi, 6-cı ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Allahı qoyub, şeytanı özünə himayədar tutan şəxs, açıq-aşkar ziyana uğramışdır”.** («Nisa» surəsi, 119-cu ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Ey insanlar! Yerdə olan, halal və təmiz ruzilərdən yeyin, şeytanın addım izləri ilə getməyin! O, sizin açıq-aşkar düşməninizdir”.** («Bəqərə» surəsi, 168-ci ayə)

Allah, Öz bəndələrini, bu düşməndən xəbərdar etmişdir və Qiyamət günü, sənin heç bir dəlilin olmayacaqdır. Buna görə də, Allah Qiyamət günü, şeytana ibadət edənləri və onun çağırışına cavab verənləri, inkar edərək, onlara deyəcəkdir: **“Ey Adəm övladları! Məgər Mən, sizə buyurmadımmı ki, şeytana ibadət etməyin, o sizin açıq-aydın düşməninizdir, Mənə ibadət edin! Doğru yol budur! Artıq (şeytan) içərinizdən bir çoxlarını yoldan çıxartmışdır. Məgər dərk etmirdiniz?”** («Ya sin» surəsi, 60-62-ci ayələr)

Bu zaman, onlar, yer üzünə enərkən, şeytan hazırlaşmağa başladı və Adəm oğulları ilə döyüş üçün, əlindən gələn hər şeyi hazırladı. O, açıq-aydın Adəm oğullarına qarşı müharibə elan etdi. İblisin dediyini, Allah bizim üçün yazdı ki, ondan çəkinək.

Uca Allah, onun dilində belə buyurdu: **«(İblis) dedi: “Sən məni yoldan çıxartdığına görə, mən də Sənin düz yolunun üstündə oturub, (insanları) tovlayacağam. Sonra, onların yanına, önlərindən və arxalarından, sağlarından və sollarından gələcəyəm və Sən, onların əksəriyyətini şükür edən görməyəcəksən”».** («Əraf» surəsi, 16-17-ci ayələr)

Allaha itaət edərək, hara getsəniz, harda olsanız, şeytan sizin qarşınızda dayanar və sizi itaət etməkdən yayındırar. O, sizi namazdan, Quranı əzbərləməkdən, elm öyrənməkdən, pis əməlləri qadağan etməkdən yayındırar. Əgər, Allaha asi olmaq istəsən, O səni buna təhrik edər. Uca Allah buyurur: **“Məgər kafirlərin üstünə, onları (günaha) sövq edən, şeytanları göndərdiyimizi görmürsənmi?”** («Məryəm» surəsi, 83-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«(İblis) dedi: “Sənin qüdrətinə and olsun ki, onların hamısını yoldan çıxaracağam; Təkcə Sənin seçilmiş (ixlaslı) qullarından başqa!”»** («Sad» surəsi, 82-83-cü ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«(İblis) dedi: “Ey Rəbbim! Sən, məni yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə, onlara (pis işləri) gözəl göstərib, onların hamısını azdıracağam”»**. («Hicr» surəsi, 39-cu ayə)

Ey Allahın qulları! Sələmçilik, bizim üçün bəzədilib və biz onu yeyirik. Qadınların, gözəlliklərini nümayiş etdirmələri, bizim üçün bəzədilmişdir və şeytan deyir ki: “Həqiqətən bu, sivilizasiya və inkişafdır” və biz də onun ardınca gedirik. Zina, bizim üçün bəzədilmişdir, biz də ona düşmüşük. Uydurulmuş konstitusiyalar, bizim üçün bəzədilmişdir və biz onlardan başqa, heç nə ilə mühakimə etmirik. Dünya həyatı, insanlara bəzəkli göstərilmişdir. Bax gör, onu toplamaq üçün, necə onun ardınca qaçırlar, amma dini və Əbədi həyatı unudurlar.

Ey Allahın qulları! Şeytan, Adəm oğullarına qarşı müharibə elan etdi və buna görə, müəyyən olunmuş bir günə qədər, özünü bütün pisliliklərə həsr edəcək. O, insanları hər cür pisliliyə dəvət etməkdə yorulmaz, ümidini kəsməz.

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **«Həqiqətən, şeytan dedi: “Ey Rəbbim, Sənin böyüklüyünə and olsun ki, qullarının ruhları, bədənlərində olduğu müddətcə, mən Sənin qullarını çaşdırmağa davam edəcəyəm!” Rəbbimiz isə, belə cavab verdi: “Böyüklüyümə və Qüdrətimə and olsun ki, onlar Məndən bağışlanma dilədikləri müddətcə, Mən onları bağışlamaqdan əl çəkməyəcəyəm!”»**

(“Səhih əl-Cami” 1650)

Sizidlə, bu düşmən arasındakı döyüş, ruh bədənəndən çıxana qədər davam edəcək. Əgər o, iman üzərində çıxarsa, bu sizin üçün xeyirli olar. Və bil ki, sən ölüm yatağında olanda belə, şeytan sənin yanına gələcək, Xristianlıq və ya Yəhudilik üzərində ölməni istəyəcək. O, səndən istəyəcək ki, sən “*Lə iləhə illəllah*” üzərində köçməyəsən bu dünyadan. Əgər Allah, səni qüvvətləndirməsə, açıq-aydın azgınlığa düşəcəksən, çünki o anda zəif olacaqsan.

Belə bir rəvayət olunub ki, İmam Əhməd, ölüm yatağında olarkən, oğlu ona deyirdi: “Atacan, “*Lə iləhə illəllah*” de, İmam Əhməd isə, ölüm zamanı: “Xeyr” deyirdi. Onun oğlu deyirdi: “*Lə iləhə illəllah*” de, o isə: “Xeyr” deyirdi. Əzab keçdikdən sonra, oğlu ona dedi: “Atacan, mən sənə deyirdim ki: “*Lə iləhə illəllah*” de, sən isə: “Xeyr” deyirdin. O cavab verdi ki: “Ey oğul, həqiqətən, şeytan gəldi və mənə dedi: “Sən məndən xilas oldun, ey Əhməd” mən isə: “Xeyr” deyidim. O, şeytana “yox” deyirdi, lakin: **“Allah, iman gətirənləri, dünya həyatında da, axirətdə də möhkəm sözlə, sabit saxlayar. Allah, zalımları sapdırar. Allah, istədiyini edər”**. («İbrahim» surəsi, 27-ci ayə)

Ey Adəm oğlu! İblis, Qiyamətə qədər yaşayacaq və o, özü bu müharibəni aparır! Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Həqiqətən, İblis, öz taxtını, suyun üzərində qurmuşdur”**. (Muslim 2813)

O, ordusuna başçılıq edir, insanlardan və cinlərdən olan şeytanları, təchiz edir. İnsanlar iki cür olurlar: Rəhmana yaxın olanlar və şeytana yaxın olanlar. Şeytana yaxın olanların, başlarının üstündə, İblis durur və hamısı Rəhmanın yaxınları ilə vuruşmaq üçün toplaşırlar. Həmçinin kafirlər, ateistlər və günahkarlar — hamısı, hər yerdə, Şeytanın firqəsindəndirlər və Rəhmana yaxın olanlara qarşıdırlar. Bilirsinizmi onlar nə istəyirlər? Onlar istəyirlər ki, Rəhmana yaxın olanlardan heç biri, Cənnətə daxil olmasın və Cəhənnəmdə onlarla birlikdə olsunlar. Şeytan, öz dəstəsini, od sakinləri olmağa çağırır.

Ey Adəm oğlu! Səninlə, İblis arasında, amansız bir döyüş gedir. O, səndən nə torpaq, nə də dünyəvi bir şey istəyir, ancaq səni Cənnətdən məhrum etmək istəyir ki, Cəhənnəmdə onunla birlikdə olasan.

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, şeytan sizin düşməninizdir, siz də onu düşmən sayın. O, öz tərəfdarlarını, Od sakini olmağa çağırır”**. («Fatir» surəsi, 6-cı ayə)

Buna görə də, şeytan yorulmaz və ümidini kəsməz. O davamlı olaraq, insanları, Allahı inkar etməyə çağırır. Uca Allah buyurur: **“(Münafıqlar) şeytana bənzəyirlər. Şeytan, insana: “Kafir ol!” – deyir. (İnsan) kafir olan kimi: “Mən, səndən uzağam. Mən, aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram!” – deyir. Onların, hər ikisinin aqibəti, atəş içində, əbədi qalmaqdır. Zalımların cəzası, budur”**. («Həşr» surəsi, 16-17-ci ayələr) Onlar, insanları küfrə və şirkə dəvət edirlər. Allah Rəsulu ﷺ buyurur: **“Şübhəsiz ki, Mən bütün qullarımı, hənif (müsəlman) olaraq yaratdım. Sonra şeytanlar, onları dinlərindən uzaqlaşdırdılar. Onlara, halal etdiyim şeyləri haram etdilər və haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyim şeyləri, Mənə şəriq qoşmalarını əmr etdilər”**. (Muslim 2865) Müsəlmanlar arasında, elələri də var ki, Allahdan qeyrisini çağırır və belə etməklə güya yaxşılıq etdiklərini düşünürlər. Uca Allah buyurur: **«De: “Rəbbim ədalətli olmağı əmr etdi. Hər səcdə etdiyiniz yerdə, üzünüzü Ona tutun və Allaha – dini məhz Ona məxsus edərək, dua edin. Sizi ilk dəfə yaratdığı kimi diriləcəksiniz”**. (Allah, Öz bəndələrinin) bir qismini doğru yola yönəltdi, digərlərinə isə (haqq yoldan) azmaq layiq görüldü. Çünki onlar, Allahı qoyub, şeytanları özlərinə dost tutdular və elə güman edirlər ki, doğru yoldadırlar”». («Əraf» surəsi, 29-30-cu ayələr)

Şeytan, sizi çağırır və pis və iyrənc işlər görməyi əmr edir ki, siz Cəhənnəm əhlindən olasız. Uca Allah buyurur: **“Ey insanlar! Yerdə olan, halal və təmiz ruzilərdən yeyin, şeytanın addım izləri ilə getməyin! O, sizin açıq-aşkar düşmənidir. O, sizə pis və iyrənc işlər görməyi və Allaha qarşı, bilmədiyiniz şeyləri söyləməyi əmr edir”.** («Bəqərə» surəsi, 168-169-cu ayələr)

Şeytan, sizi Cənnətdən məhrum etmək üçün, düz yolda qarşınızda oturur və sizi itaət etməkdən uzaqlaşdırmaq üçün, hər yerdən yanınıza gəlir.

Uca Allah buyurur: **«(İblis) dedi: “Sən məni, yoldan çıxartdığına görə, mən də Sənin düz yolunun üstündə oturub, (insanları) tovlayacağam”».** («Əraf» surəsi, 16-cı ayə) O, şirkə, küfrə və hər cür pisliliyə çağırır və itaət etməyi qadağan edir. O, nə istəyir? Cəhənnəmdə onunla birlikdə olmanızı istəyir, lakin o, (Allah ona lənət etsin) Cəhənnəmə girəndə, öz dəstəsinə qarışmadığını, onlara aid olmadığını deyəcək.

Uca Allah buyurur: **«İş bitdikdə, şeytan deyəcək: “Həqiqətən də, Allah sizə gerçək vəd vermişdi. Mən də sizə vəd vermişdim, lakin (vədimə) xilaf çıxdım. Mənim, sizin üstünüzdə heç bir hökmranlığım yox idi. Mən sizi, (azgınlığa) dəvət etdim, siz də (dəvətimi) qəbul etdiniz. Buna görə də, məni yox, özünüzü qınayın. Nə mən sizin köməyinizə çata bilərəm, nə də siz mənim köməyimə çata bilərsiniz. Heç şübhəsiz ki, mən əvvəllər də, sizin məni (Allaha) şərik qoşmağınızı rədd etmişdim”. Həqiqətən, zalımlar üçün, üzücü bir əzab hazırlanmışdır».** («İbrahim» surəsi, 22-ci ayə)

Sizi dəvət etməkdən başqa, sizin üzərinizdə heç bir hökmranlığım yox idi və siz də mənə cavab verdiniz: “Gözəlliyi göstərmək — inkişafdır” — və siz, mənə cavab verdiniz. “Sələm də — ticarət kimi bir şeydir” — və siz, mənə cavab verdiniz.

Peyğəmbər ﷺ buyurur: **«İblis, öz taxtını, suyun üzərində qurur. Sonra, öz ordularını, fitnə salmağa göndərir. Bunların ən çox fitnə edəni, ona ən yaxın olanı sayılır. Onlardan biri gəlib, filan-filan etdim deyir. (İblisdə ona) belə deyir: “Heç bir şey etmədin!” Sonra, onlardan biri gəlib, deyir: “Kişini, arvadından ayırmadan, onları tərk etmədim!” İblis, onu özünə yaxınlaşdırır və deyir: “Sən necə də yaxşı birisən!”»** (Muslim 2813)

Ey müsəlmanlar! Bu düşmən, insanların qəlbinə necə girir? Ey Adəm oğlu, bu düşmənin, sənənlə nə əlaqəsi var?

Ondan ehtiyatlı olmağın üçün və ona qarşı kömək almağın üçün nə etməlisən?

Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bunu bilərik.

Allahım! Bizləri cinlərdən və insanlardan olan şeytanların hiyləsindən qoru.

27. İNSANLARI AZDIRMAQ ÜÇÜN, ŞEYTANIN ÜSULLARI

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, şeytanın, Adəm övladı ilə düşmənçiliyindən danışdıq və bunun, Adəmin (aleyhissalam) yaradılmasından sonrakı, ilk andan başladığını söylədik. Və dedik ki, bizimlə Şeytan arasındakı döyüş meydanı, şiddətli döyüş meydanıdır. Allah, yer üzünə və yer üzündə olanlara miras olaraq, sahib olana qədər bu müharibə dayanmayacaq. İblis, Allahın mərhəmətindən uzaqlaşdırılıb, Cənnətdən qovulduqdan sonra, Rəbbindən insanların dirildiləcəyi günə qədər möhlət istədi. Allah isə, Öz hikmətinə əsasən, İblisi müəyyən bir vaxta qədər yaşamağa buraxdı.

Həmçinin, biz dedik ki, İblis özü döyüşə rəhbərlik edir, taxtını dəniz suyunun üzərində quran da özüdür. Sonra o, qoşunlarını göndərir və onlar qayıtdıqları vaxt onlardan suallar soruşur. Onlardan elələri var ki, Adəm övladını başqalarından daha çox azdırdıqları üçün, İblis onları özünə yaxınlaşdırır. Həsən əl-Bəsrindən soruşdular: “İblis yatırmı?” O cavab verdi: “Əgər o bir anlıq yuxuya getsəydi, bəşəriyyət dincələrdi”.

İblis, özünü pisliyə həsr edib, o yorulmur və ümidini kəsmir. O, hər an insana hücum edir. Döyüşdə mərhəmət yoxdur və sən ancaq, Allahın qulu olduğun təqdirdə, nicat tapa bilərsən, ey Allahın qulu.

Bugünkü görüşümüzdə, İblisin döyüşdə istifadə etdiyi, üsulları öyrənəcəyik ki, bundan çəkinə bilək. Kim, bundan sonra, şeytanın toruna düşərsə, özündən başqa heç kəsi qınamasın. Ey İslam ümməti! Allah, İblisi cənnətindən qovduqda və

rəhmətindən uzaqlaşdırdıqda, İblis, özünün döyüşəcəyi yollardan xəbər verdi. O dedi ki:

1. Yoldan çıxartmaq.
2. Yer üzündə olanları gözəl göstərmək.
3. Allah yolundan döndərmək.
4. Adəm övladlarını azdırmaq.

BİRİNCİ YOL: YOLDAN ÇIXARTMAQ

İblis, cənnətdən qovulduğu zaman, açıq aydın dediyini, Uca Allah, onun dilindən belə xəbər verir: **“(İblis) dedi: “Sənin qüdrətinə and olsun ki, onların hamısını yoldan çıxaracağam, təkcə, Sənin seçilmiş (ixlaslı) qullarından başqa!”** («Sad» surəsi, 82-83-cü ayələr) Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **“Həqiqətən, şeytan deyib ki: “Ey Rəbbim, Sənin böyüklüyünə and olsun ki, qullarının ruhları bədənlərində olduğu müddətcə, mən Sənin qullarını çaşdırmağa davam edəcəyəm!”** (“Səhih əl-Cami” 1650)

İblisin yoldan çıxartmağı, aşağıdakı mərhələləri əhatə edir.

Birinci mərhələ — sizi küfrə və Allaha şəriq qoşmağa çağırmasıdır.

Uca Allah buyurur: **“(Münafıqlar) şeytana bənzəyirlər. Şeytan, insana: “Kafir ol!” – deyir. (İnsan) kafir olan kimi: “Mən, səndən uzağam. Mən, aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram!” – deyir. Onların hər ikisinin aqibəti, atəş içində, əbədi qalmaqdır. Zalımların cəzası budur”.**

(«Həşr» surəsi, 16-17-ci ayələr)

Əgər bir şəxs, küfr edib, şirkə düşsə, dinini tərk edib, şeytana cavab versə, İblis dincəlir və sakitləşir, çünki bu şəxsi, öz dəstəsinə götürmüş olur. Onlar, onun partiyalarından birinə çevrilirlər. İnsanlar arasında da şeytanlar var, cinlər arasında da şeytanlar var. Amma şeytan, insanı küfrə sövq edə bilməsə, onu ikinci mərhələyə çağırır.

İkinci mərhələ — dində bidətlərdir. İblis üçün bidətlər, günahlardan daha sevimlidir. İblisin ən çox sevdiyi şey, Allahın dininə bidətlər gətirməyimizdir.

Bidət tərəfdarı, heç vaxt bidətə tövbə etməz, çünki onun həqiqət olduğuna əmindir və öz bidətini müdafiə edir və insanları ona dəvət edirlər. Qiyamət günü, Allahın dininə yenilik gətirənlərin üzlərinin, qara olduğunu görərsən. Buna görə də, şeytan dinə yeniliklər gətirməyə çalışır.

Üçüncü mərhələ — o, daha böyük günahlara dəvət edir.

O, zinaya, sələmçiliyə, sərxoşluğa, ata-anaya hörmətsizliyə, rüşvətə dəvət edir ki, biz insanlar, o günahların içinə düşüb, Əbədi Dünyada həlak olaq. Əgər o, üçüncü mərhələyə qadir deyilsə, o zaman dördüncü mərhələyə keçir.

Dördüncü mərhələ — o, kiçik günahlara dəvət edir.

Sən deyirsən ki: bu sadəcə sünnədir, bu caizdir, bunda heç bir problem yoxdur, bu sadəcə bəyənilməyən və kiçik günahlardır. Amma onlar, Qiyamət günü yığılıb, səni məhv edəcəklər. Məgər görmürsənmi ki, böyük dağ nədən ibarətdir? Kiçik daşlardan! Məgər böyük yanğını görmürsənmi, o nədən başlayır? Kiçik qılgımcılardan! Və əgər şeytan, bunu da edə bilməsə, o zaman, beşinci mərhələyə keçir.

Beşinci mərhələ — o, icazəli olana, halala dəvət edir.

Bunun üçün nə mükafat var, nə də ki, cəza yoxdur, amma ona görə Qiyamət günü, peşman ola bilərsən. Çünki vaxtını icazəli olan işlərə sərf edib: “Kaş ki, vaxtımı Allaha itaət etməklə keçirəydim” deyəcəksən. Şeytanın, səni yolundan çıxartmasından ehtiyat et.

İKİNCİ YOL: YER ÜZÜNDƏ, PİS İŞLƏRİ, GÖZƏL GÖSTƏRMƏK!

Şeytan, Allahın rəhmətindən uzaqlaşdırılıb, cənnətdən qovulduqda, yer üzündə, pis işləri, insanlara gözəl göstərəcəyini bildirdi.

Uca Allah buyurur: **“(İblis) dedi: “Ey Rəbbim! Sən, məni yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə, onlara (pis işləri) gözəl göstərib, onların hamısını azdıracağam”.** («Hicr» surəsi, 39-cu ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Allaha and olsun ki, səndən əvvəl də, ümmətlərə elçilər göndərmişdik. Şeytan isə, onların əməllərini, özlərinə gözəl- göstərmişdi. (Şeytan) bu gün də onların dostudur. Onlar üçün, üzücü**

bir əzab vardır". («Nəhl» surəsi, 63-cü ayə) Şeytanın yer üzündə, insanlara bəzəkli göstərdiyi şeylərdən biri də — Adəm oğullarına, dünya həyatını və onun cazibələrini gözəlləşdirilməsidir. Bundan sonra, onlar özlərini, ona həsr edirlər və onu yığmaqla məşğul olurlar, ona tərəf qaçırlar. Dünya üçün səyahət edirlər, dünya üçün birləşirlər, dünya üçün nəsə verir və ya məhrum edirlər, elm qazanırlar – və düşünürlər ki, əbədi olaraq bu dünyada yaşayacaqlar, lakin unudurlar ki, sonunda Allaha qayıdacaqlar.

Uca Allah, dünya həyatı haqqında, belə buyurmuşdur: **“Bilin ki, dünya həyatı, oyun və əyləncə, bəzək-düzək, bir-birinizin yanında öyünmək, var-dövləti və oğul-uşağı çoxaltmaq istəyindən ibarətdir. Bu elə bir yağışa bənzəyir ki, ondan əmələ gələn bitki, əkinçiləri heyran edir. Sonra, o quruyur və sən onun sapsarı olduğunu görürsən. Sonra isə o, çör-çöpə dönür. (Kimisini) axirətdə şiddətli əzab, (kimisini də) Allahdan bağışlanma və razılıq gözləyir. Dünya həyatı isə, aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir”.**

(«Hədid» surəsi, 20-ci ayə)

Nə qədər müsəlman, dünya işlərinə görə namazını buraxır? Bir çoxları bunu edirlər!

Uca Allah buyurur: **“Onların arxasınca, namazı buraxıb, şəhvətə uyan, bir nəsil gəldi. Onlar, ziyana uğrayacaqlar”.** («Məryəm» surəsi, 59-cu ayə)

Onlar, fəsadlı dünya həyatının, ehtiraslarına baş əyiblər. Sizlərdən neçəniz, elm dərslərini buraxırsız? Neçəniz dünyavi şeylərə görə, Qurandan surə əzbərləməkdən məhrum olmusunuz? Bunun səbəbi — şeytandır, çünki o, dünyanı sizin üçün bəzəmişdir. Şeytanın, yer üzündə, gözəl göstərdiklərindən biri də, odur ki, haram olanları halal adlarla adlandırır, biz də onları edirik. Misallar vasitəsilə, suallar aydın olular.

Birinci misal: Allahın, Adəmə cənnətdə haram buyurduğu ağacdır. Allah, belə buyurmuşdur: “Ey Adəm, nə istəsən ye, amma bu ağaca dəymə”. Məgər İblis, onun yanına gəlib: “Ey Adəm, Allahın, sənə haram etdiyi bu ağacdən ye ki, həlak olasan” dedimi? Xeyr!

Lakin şeytan, Adəmə dedi ki: “Sənə, əbədiyyət ağacını göstərimmi?” O, haram olan ağacı, əbədiyyət ağacı adlandırdı, bu zaman Adəm, Rəbbinə asi olaraq, onun yanına getdi və ondan meyvə yedi. O, tövbə etdikdən sonra, Allahın bildiyi hikmətə görə, cənnətdən qovulmuşdur.

İkinci misal: rüşvətdir və qadağandır. Allahın Rəsulu, rüşvət verənə də, alana da lənət etmişdir. Şeytan, insanları rüşvət almağa sövq etmək üçün, rüşvəti “hədiyyə” adlandırdı. Rüşvət verəndən soruşsan ki bu nədir, o deyər ki, bu hədiyyədir, rüşvət alan da, sənə deyər ki, bu hədiyyədir. Və alan, onu qəbul edir, çünki rüşvət, əsil adı ilə adlandırılır. Kim ona hədiyyə dedi? Həqiqətən, bu Şeytandır və o, öz tərəfdarlarına, bunun hədiyyə olduğuna inandırandır. Və insanlar arasında yayılıb ki, bu - hədiyyədir.

Üçüncü misal: sələmçilikdir. Allah, sələmlə məşğul olanlarla, müharibə elan etmişdir. Və Allah Rəsulu ﷺ sələm yeyənə, zəmin durana, qeyd edənə və şahidlərə lənət edib. Şeytan gəldi və sələmçiliyi — *fadə*, sadə və mürəkkəb faiz adlandırdı. Onlar, bu sözlərlə, haradan gəldilər? Öyrənin bilin ki, ərəbcə “sələm” (السَّلَام) sözü “fadə” (الفائدة) sözünə işarə edirmi?

Dördüncü məsələ: qadınların gözəlliklərini nümayiş etdirməsidir. Gözəllik nümayiş etdirmək, haramdır və ilk cəhəlin göstəricisidir. Uca Allah buyurur: **“İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi, açıq-saçıq gəzməyin”**. («Əhzab» surəsi, 33-cü ayə) Gözəlliyini nümayiş etdirən qadınlar — lənətlənmişdirlər. Lakin şeytan, gözəlliyi nümayiş etdirməyi — sivilizasiya və inkişaf adlandırır. Şeytan, qadına deyir ki: “Sən gözəl qadınsan, dəbli paltarlar geyinməlisən, gözəlliyini və kişiləri məftun etdiyin şeyləri göstərməlisən”. Səfeh qadın isə, şeytanın fitvası ilə razı qalır və öz gözəlliyini nümayiş etdirir. Əgər ona desən ki: “Üzünü açmaqla, gözəlliyi nümayiş etdirməklə — bunlara görə sən lənətlənirsən”, o deyəcək ki: “Xeyr, bu — insan azadlığıdır”. İnsanlar, hicablı qadına elə baxırlar ki, sanki o geridə qalmış və orta əsrlərdəndir.

Beşinci misal: sərxoşedicilərdir. Bunu, Quran və Sünənə qadağan edir, lakin şeytan gəlib: “Şərab — ruhun qidasıdır” dedi və çoxları buna aldandılar. Həqiqətənmi bizimlə namaz qılan, sonra evə gedib, sərxoş olan şəxsə təəccüb edirsiniz? O deyir ki, bunlar mənəvi içkilərdir, biz bunlarla dünya dərdrəini unuduruq! Şeytan, içkiləri bu şəkildə adlandırdı və onlar, həmin adama, Allahı zikr etməyi unutdurdular. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Şübhəsiz ki, sərxoşedici (içki) də, qumar da, (tapınmaq məqsədilə) dik qoyulmuş daşlar**

da, fal oxları da, şeytan əməlindən olan murdar şeylərdirlər. Bunlardan çəkinin ki, bəlkə nicat tapasınız. Həqiqətən, şeytan - sərxoşedici (içki) və qumar vasitəsilə, sizin aranızda ədavət və kin salmaq, sizi, Allahı yad etməkdən və namazdan ayırmaq istəyər. Siz, (buna) son qoyacaqsınızmı?"

(«Maidə» surəsi, 90-91-ci ayə)

Bəli. Şeytan gəldi və sərxoşedici içkiləri — ruhun qidası adlandırdı. Və qumarı — xeyriyyə lotereyası adlandırdı! Amma, bunda nə xeyir var?

Şeytanın, yer üzündə bəzədiyi digər şeylərdən biri də — Allaha itaəti pis adlarla adlandırmasıdır. O, cilbabın geyilməsini orta əsrlərə aid etdi, saqqal buraxmağı və qısa paltar geyinməyi gerilik saydı, şəriət hökmlərinə tabe olmağı isə həddini aşmaq kimi göstərdi. Bu adlar haradan gəlirlər? İblisdən! Çünki o, insanları Allah yolundan azdırmaq və uzaqlaşdırmaq üçün, bu dediklərimizi belə adlandırmışdır.

ÜÇÜNCÜ ÜSUL: ALLAH YOLUNDAN DÖNDƏRMƏK!

Uca Allah, İblisin dili ilə, buyurur: **"(İblis) dedi: "Sən, məni yoldan çıxartdığına görə, mən də Sənin düz yolunun üstündə oturub, (insanları) tovlayacağam".** («Əraf» surəsi, 16-cı ayə)

Şeytan, sizi Allah yolundan azdırmaq üçün, səmimi bir məsləhətçi şəklində gəlir. Uca Allah buyurur: **"(Üstəlik) onlara: "Şübhəsiz ki, mən sizin nəsihətçilərinizdənəm" – deyə and içdi".** («Əraf» surəsi, 21-ci ayə) O, sizi elm dərslərindən, saqqal uzatmaqdan, qadınları da hicab taxmaqdan uzaqlaşdırmaq üçün, səmimi bir məsləhətçi qiyafəsində gəlir. Rəsulullah ﷺ şeytanın bütün xeyir yollarda, qarşımızda necə oturduğunu, bizə izah edib.

Allahın Rəsulu ﷺ buyurmuşdur: **"Həqiqətən, şeytan, Adəm oğlunun yollarında oturur. O, insanın İslama doğru olan yolunda oturub, deyir: "Həqiqətənmi sən, İslamı qəbul edib, ata və babanın dinini tərk edəcəksən?!" Lakin o, şeytana qulaq asmır və İslamı qəbul edir. O zaman şeytan, onun hicrət yolunda oturur və deyir: "Həqiqətənmi, öz doğma yurdunu tərk edəcəksən?! Çünkü həqiqətən mühacir, (qürbətdə) iplə bağlanmış at kimidir!" Amma o, şeytana qulaq asmır və hicrət edir. Sonra o, cihad yolunda oturur və deyir: "Nəfsin və malın üçün, məşəqqət olan cihadı gedirsən?! Əgər döyüşə getsən, öldürülə bilərsən, arvadın başqası ilə evlənəcək və malın isə, varislər arasında bölünəcək!" Amma o, şeytana qulaq asmır və cihad edir"** və Rəsulullah ﷺ

sözünə davam etdi: ***“Kim bunu etsə, Allah onu Cənnətə daxil edəcəyini vəd etmişdir. Və kim öldürülsə, Allah onu Cənnətə daxil edəcəyini vəd etmişdir. Əgər suda boğularsa, Allah onu Cənnətə daxil edəcəyinə vəd vermişdir. Və əgər atından yıxılıb, boynunu qırırsa, Allah onu Cənnətə daxil edəcəyinə vəd etmişdir”***. (“Səhih əl-Cami” 1652)

Şeytanın, Allah yolundan azdırmasının, yollarından biri də, sizə itaət etməyi unutdurmasıdır. Adəmə, unutduraraq ağacdən meyvə yeməsini məcbur edən, şeytan olmasına dəlil, Uca Allahın bu kəlamıdır: ***“Biz, bundan əvvəl, Adəmlə də əhd bağlamışdıq. Lakin o, əhdi unutdu və Biz, onda əzm görmədik”***.

(«Ta ha», surəsi, 115-ci ayə)

O, unudub ağacdən yediyi zaman, ona bunu unutduran şeytan idi.

Dənizdə olarkən, Musanın yol yoldaşına unutduran — şeytandır. Uca Allah buyurur: ***“(Xidmətçi) dedi: “Qayanın yanında, gizləndiyimiz vaxt, yadına gəlirmi? (O zaman) mən balığı unutdum. Doğrusu, onu xatırlamağı, mənə yalnız şeytan unutdurdu. (Balıq dirilib) qərribə bir şəkildə, dənizdə yol tutub, getmişdir”***. («Kəhf» surəsi, 63-cü ayə) Balığı, xidmətçiyə unutduran — şeytandır.

Həmçinin, Yusifin (aleyhi salləm) yoldaşlarına, padşahın yanında, Yusifi xatırlamaqlarını unutduran da şeytandır və buna görə də Yusif (aleyhi salləm) bir neçə il zindanda qalır. Uca Allah buyurur: ***“(Yusuf) onlardan qurtulacağını yəqin etdiyi kimsəyə dedi: “Ağanın yanında məni yada sal!” Lakin şeytan, ona (Yusufu) ağasının yadına salmağı unutdurdu və o, zindanda bir neçə il də qaldı”***. («Yusuf» surəsi, 42-ci ayə)

Şeytan, Allahı zikr etməyi unutdurana qədər, insanı hər tərəfdən idarə etməyə çalışır. Əgər, Allahı zikr etməyi unutsan, şeytanın firqəsindən olarsan. Uca Allah buyurur: ***“Şeytan, onları üstələmiş və Allahı zikr etməyi onlara unutdurmuşdur. Onlar, şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər ziyana uğrayanlardır”***. («Mucadilə» surəsi, 19-cu ayə)

İnsanları, futbol matçlarının ətrafına toplayan şeytandır. Onlar daim orda toplaşırlar, amma aralarında *“Lə iləhə illəllah”* deyəcək bir adam görmərsən. Və həmçinin, şeytan, insanları kart oynamağa toplayır. Onlar, elə kart oynayırlar ki, onlardan heç birinin Allahı zikr etdiyini görməzsən.

DÖRDÜNCÜ ÜSUL: AZDIRMAQ!

Uca Allah buyurur: **“Onlar, Allahı qoyub, yalnız qadın bütlərə yalvarır və yalnız üsyankar şeytana sitayiş edirlər. Allah (şeytana) lənət etdi. O isə dedi: “Mən, Sənin qullarından müəyyən bir qismini, hökmən ələ alacağam. Mən onları, mütləq (doğru yoldan) azdıracaq və xülyalara salacağam; onlara mal-qaranın qulaqlarını kəsməyi buyuracaq və Allahın yaratdıqlarına dəyişiklik verməyi əmr edəcəyəm”. Allahı qoyub, şeytani özünə himayədar tutan şəxs, açıq-aşkar ziyana uğramışdır. (Şeytan) onlara vədlər verir və onları xülyalara salır. Lakin şeytanın, onlara verdiyi vədlər, aldatmaqdan başqa bir şey deyildir”.** («Nisa» surəsi, 117-120-ci ayələr)

Şeytan, İslamı qəbul edənə yanına gəlib: “Səni, İslamdan döndərəcəm” deməz. Yox! Lakin o, tədricən onun yanına gəlir. Məsələn, bir gənc, saqqalını uzadır və davamlı olaraq, camaat namazlarında və elm dərslərində iştirak edir. Şeytan, onun yanına gəlir və ona deyir: “Kaş, bir az saqqalını kəsəydin” və o, ona cavab verib, saqqalını qısaltmağa başlayır.

Sonra, onun yanına gəlib, deyir: “Məgər saqqalın, sünnə olduğunu unutmusan? Bunu edənə, savab verilir, tərək edənə isə günahı yoxdur?” Və o, saqqalını qırır. Doğru olan odur ki, saqqal uzatmaq fərzdır, kim onu qırırsa, günahkardır. Dörd imam, yekdilliklə bildirdilər ki, saqqalını qırın — günahkardır və Allaha və Rəsuluna asi olur. Beləliklə, Şeytan bu şəkildə gəlir və dəvət edir.

Sonra, şeytan ona deyir: “Məgər, məsciddə namaz qılmağın, sünnə olduğunu unutmusan? Evdə namaz qıl!” və o adam — camaat namazının vacib olduğunu tərək edənə, böyük günahlardan birini edən, günahkar olduğunu bilərək — camaat namazını tərək edir. İblis, ona bu şəkildə yaxınlaşır, ta ki, namazı tam tərək edib, İblisin ordusuna daxil olana qədər.

O həmçinin, bir hicablı qızın yanına yaxınlaşır və ona deyir ki: “Sən, özünə nə edirsən? Bu cür qızmar yayda, ximar və üzündə də örtü — bunu heç vaxt bacara bilməyəcəksən. Örtünü çıxart və örtüsüz, sadə hicaba qayıt.” O, şeytana cavab verir və bundan sonra, şeytan ona deyir ki: “Bu böyük ximarı qoyub, balacasını geyinsəydin, daha yaxşı və gözəl olardın”, və o qız, sadəcə şərf bağlamağa başlayır. Bundan sonra, şeytan ona deyir ki: “Ərə gedənə qədər, saçını və başını açsaydın, evlənəndən sonra hicab bağlasaydın, yaxşı olardın”.

Ey Allahın bəndələri, şeytandan çəkinin! Bunlar, şeytanın müharibə üsullarıdır. O, sənə müxtəlif surətlərdə gəlir və ona görə də, sənin üçün, Allahın dinini öyrənib, dərk etməkdən, Allahın qulu olmaqdan, daşlaşmış şeytandan,

Allaha sığınmaqdan və Allahdan sığınacaq diləməkdən başqa, nicat yoxdur. O zaman, Böyük və Qüdrətli Allah, səni qoruyacaqdır.

Ey müsəlmanlar! Şeytan, insana toxunma və vəsvəsə yolu ilə, hücum edə bilərmi? Şeytan, insanın evini yandıra bilərmi? Şeytan, insanın həyat yoldaşına hücum edə bilərmi? Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bunu öyrənəcəyik. Allahım, bizlərə dinimizi dərk etməyi nəşib et. Allahım, biz Səndən faydalı elm istəyirik.

28. İNSANIN DOĞULDUĞU ANDAN ETİBARƏN, ÖLÜMÜNƏ QƏDƏR, ŞEYTANIN ONUNLA DÜŞMƏNÇİLİYİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, Şeytanın, Adəm övladları ilə müharibə apardığı üsullardan, məsələn: yoldan çıxartmaq, yer üzündə olanları gözəl göstərmək, Allah yolundan döndərmək və onları azdırmaq kimi, üsullardan danışdıq.

Bizə aydın oldu ki, şeytan, gecə-gündüz çalışır, insana qarşı apardığı savaşında yorulmur, ümidini kəsmir. Şeytan, insana pislik etməyi əmr edib, ona tərəf sövq edir, yaxşılıq etməyi qadağan edir və ondan uzaqlaşdırır.

Necə ki, Uca Allah buyurur: **“Şeytan, sizi yoxsulluqla qorxudur və yaramaz işlər görməyi əmr edir. Allah isə, sizə Öz tərəfindən bağışlanma və mərhəmət olunacağını vəd edir. Allah (hər şeyi) Əhatəedəndir, Biləndir”.**

(«Bəqərə» surəsi, 268-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Bugünkü söhbətimiz, şeytanın insana, anadan olduğu andan etibarən, ölümünə qədər olan düşmənçiliyinin təzahürü haqqında olacaq ki, ondan ehtiyat edək.

Ey Allahın qulları! Allahu Təalə, İblisi, Öz rəhmətindən və cənnətdən uzaqlaşdırdıqda, İblis, Adəm övladlarından intiqam alacağına and içdi və belə söylədi: **“(İblis) dedi: “Məndən üstün tutduğuna bir bax! Əgər Qiyamət gününə qədər, mənə möhlət versən, az bir qismindən başqa, onun (bütün) nəslini özümə ram edəcəyəm”.** («İsra» surəsi, 62-ci ayə) Həmçinin Uca Allah, onun dili ilə buyurdu: **“Allah (şeytana) lənət etdi. O isə dedi: “Mən, Sənin qullarından müəyyən bir qismini, hökmən ələ alacağam. Mən, onları mütləq (doğru yoldan) azdıracaq və xülyalara salacağam; onlara mal-qaranın qulaqlarını**

kəsməyi buyuracaq və Allahın yaratdıqlarına dəyişiklik verməyi əmr edəcəyəm". Allahı qoyub, şeytanı özünə himayədar tutan şəxs, açıq-aşkar ziyanə uğramışdır". («Nisa» surəsi, 118-119-cu ayə)

Şeytan, əhd bağladı ki, Adəmdən və onun nəslindən intiqam alacaq. O, insanın doğulduğu ilk andan etibarən ona hücum edir. İnsan, ana bətnindən çıxanda şeytan, ilk andan ölümünə qədər, onunla müharibə elan etməsi üçün, uşağı sancır. Əbu Hureyrə (radiyallahu ənhu) rəvayət edir ki, Allah Rəsulu ﷺ buyurdu: ***"Hər bir insana, doğulduğu an, şeytan toxunur və onun toxunmasından, uşaq qışqırmağa başlayır, ancaq Məryəm və oğlundan (İsadan) başqa"***. Sonra, Əbu Hureyrə, bunu oxudu: ***"Onu və onun nəslini, lənətlənmiş şeytandan (qorunmağı) Sənə həvalə edirəm"***. («Ali İmran» surəsi, 36-cı ayə) (Əl-Buxari 4548)

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Yeni doğulmuş uşaq, şeytanın toxunmasından qışqırır"*** (Muslim 2367) yəni şeytan, uşağın yanına vurduğu zərbəyə görə ağlayır, bununla da uşaq doğulduğu andan, ölənə qədər şeytan ona müharibə elan edir. Şeytan, bununla məhdudlaşmır, o hətta insana yoldaş olur, ona hər cür pisliyi əmr edir və onu, buna təşviq edir.

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***"Sizdən elə bir kəs yoxdur ki, onunla cinlərdən yoldaşı olmasın!"*** Ondən soruşdular: "Səninlə dəmi, ey Allahın Rəsulu?!" O cavab verdi ki: ***"Mənimlə də, lakin Allah ona qarşı mənə kömək etdi və o, İslamı qəbul etdi və mənə yaxşılıqdan başqa bir şey əmr etmir!"*** (Muslim 2814)

Bu hədisdən, bizə məlum olur ki, hər bir insanın, cinlərdən olan yoldaşı vardır, ona pisliyi əmr edən və onu pisiyə dəvət edən bir yoladaş. Şeytan, bununla məhdudlaşmır, insanı zəiflətmək, kədərləndirmək üçün, yatarkən ona hücum edir. Şeytanın hiylələrindən biri də, insana onu zəiflədən, kədərləndirən yuxular göstərməsidir.

Bir bədəvi, Peyğəmbərin ﷺ yanına gəlib, dedi: "Ey Allahın Rəsulu! Yuxuda gördüm ki, başım kəsilib, sonra yuvarlanıb, getdi və mən də onun arxasınca getdim". Allahın Rəsulu ﷺ buyurdu: ***"Əgər yuxuda, şeytan səninlə oynayarsa, bunu insanlara danışma"***. (Muslim 2268)

Rəsulullah ﷺ ona belə yuxuların, şeytandan olduğunu, insanlara deyilməməli olduğunu və insana heç bir zərər verməyəcəyini izah etdi. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***"Yuxu, üç cürdür: "Biri yaxşı yuxu, bu yuxu Allahdan müjdədir, digəri şeytandan olan, kədərli yuxu, üçüncüsü isə insanın gündəlik düşündüyü şeylərdir. Əgər, sizlərdən biriniz, xoşlamadığı bir şey görərsə, qalxıb, namaz qılsın! Yuxunu, insanlara danışmasın!"*** (Muslim 2263)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Yaxşı yuxu - Allahdan, pis yuxu isə - şeytandandır. Əgər kimsə, pis yuxu görərsə, sol tərəfinə üç dəfə tüpürməli və həmin yuxunun və şeytanın şərindən, Uca Allaha sığınmalıdır. O, bu yuxunu heç kəsə danışmamalıdır. Və bu zaman, yuxusunda gördükləri, ona heç bir zərər verə bilməz. Və şeytan əsla, mənim surətimdə, özünü göstərə bilməz"***

(əl-Buxari 6995)

Bu hədislərdən, bizə aydın olur ki, əgər insan, yaxşı yuxu görsə, o zaman sevinməli və bunu insanlara söyləməlidir. Əgər yuxu, onu narahat edirsə, bilsin ki, bu şeytandandır, və insan, şeytanın şərindən Allaha sığınsın, üç dəfə sola tüpürsün və bu barədə insanlara danışmasın, o zaman heç bir zərəri olmaz.

Şeytan, insan yatarkən, yuxusunda ona hücum edir, başının arxasına üç düyün bağlayır, hər birinə vurur və deyir: "Sənin gecən uzun olacaq, yat!" Nə üçün? Gecə namazından məhrum olması və sübh namazını qıla bilməməsi üçün. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Sizlərdən hər hansı biriniz, yuxuya getdiyi zaman, şeytan başının arxasına üç düyün bağlayır və hər birinə düyün vurub, deyir ki: "Sənin gecən uzun olacaq, yat!" Və əgər insan oyanıb, Allahı zikr etsə, bir düyün açılar, dəstəməz alsa, ikinci düyün açılar, namaz qılsa, üçüncü düyün də açılar və insan səhərlər gümrah və məmnun qalxar, əks halda yuxudan pis əhval-ruhiyyə ilə qalxar və solğun olar".*** (əl-Buxari 1142; Muslim 776)

Gecə durub, gecə namazını qılanlara, sonra sübh namazını qılanlara baxın — görürsən ki, onlar bütün gün gümrah və razı olurlar. Gecə namazını qılmayan və sübh namazını buraxana gəlincə, görürsən ki, bütün günü onun əhval-ruhiyyəsi pisdir və əzgindir. Bir çox fitnə-fəsad gətirən televizorların, ekranları qarşısında yatanlar və Allaha asi olaraq, yatan biri haqqında nə düşünürsünüz? Onlar "əl-

Kürsi” ayəsini oxumurlar, yatmazdan əvvəl Allahı zikr etmərlər və şeytan, onlarla oynayır. Ah, kaş ki, şeytan yalnız bununla məhdudlaşsa! Lakin şeytan, insana yuxuda, hücum edir və gecəni onun burnunda keçirir, qulağına sidik ifraz edir. Yəni, əgər insan səhər namazına qədər yatarsa, bunlar baş verirlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Hər biriniz, yuxudan oyandıqdan sonra, burnunu üç dəfə yusun, çünki şeytan onun burnunda yatır”**. (əl-Buxari 3295, Muslim 238) Həmçinin, bir dəfə Peyğəmbərin ﷺ hüzurunda, bir nəfər, digər bir şəxs haqqında dedi ki: “O səhərə qədər yatıb qalıb”. Bunu eşidən Peyğəmbər ﷺ dedi ki: **“Şeytan, bu adamın qulaqlarına (yaxud: qulağına) idrar edib”**. (əl-Buxari 1144; Muslim 774)

Ey Allahın qulu! Əgər, Böyük və Qüdrətli Allahı zikr etmədən yatsanız, bu düşmən, sizə yuxuda hücum edir. Əgər, bir kəs, Allahı zikr edərək, dəstəmazlı olarkən, “əl-Kursi” ayəsini oxuyub, yuxuya getsə, həqiqətən də, Allahın izni ilə, şeytan o adamı heç vaxt ələ keçirə bilməz və onun üzərində, Allahdan bir himayədar mələk olar.

Həmçinin, Adəm övladına qarşı, şeytanın düşmənçiliyinin göstəricilərindən biri də budur ki, şeytan, səy edir ki, insanın evini yandırsın. Çox vaxt, yanğınlar şeytana görə və bizim səhvlərimizdən dolayı baş verirlər.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Yatdığınız zaman, çıraqlarınızı söndürün, çünki şeytan, bir siçana, sizin çırağınızı işarə edər və o da, sizi yandırar”**. (Səhih əl-Cami 816) Yəni şeytan gəlib, siçana, yanan çırağı göstərir, siçan çıraqdan yanır, sonra evin ətrafında qaçaraq alovu ətrafa yayır. Səbəb isə, odu yanılı halda qoyub, yatmağımızdır.

Səhlənkarlıq üzündən, nə qədər evlər yanıblar? Səhlənkarlıq üzündən, nə qədər canlar həlak olublar?

Həmçinin şeytanın, insana qarşı düşmənçiliyinin göstəricisi budur ki, insanın ən təhlükəli xəstəliklərə tutulması üçün səbəblər, vasitələr götürür. Pis xəstəliklərin səbəbkarı şeytandır: ya birbaşa özü, ya da xalq arasından, öz yaxın şeytanlarını təhrik edir və onlar da insanlar arasında, xəstəliklərin yayılmasına səbəb olan işləri görürlər.

Peyğəmbər ﷺ bu haqda rəvayət edərək, buyurub: ***“Ümmətimin ölümü — iki şeydədir. Bunlar, deşici silahlardan və vəbadan olan ölümlərdir”. İnsanlar soruşdular: Ya Rəsulallah, biz deşici silahları bilirik, bəs vəba nədir? O cavab verdi ki: “Bunlar, sizin cinlərdən olan, düşmənlərinizin iynələridir. Bütün bunlar da şəhidlik sayılır”***¹. Bunlar — ölümcül xəstəliklərdirlər.

Və mən deyirəm ki, bunlar indi, bizim aramızda yayılan xəstəliklərdir, məsələn; xərçəng və sair. Mən deyirəm ki, bu xəstəliyin səbəbkarı şeytandır. Necə ki, bizə aydın oldu ki, xərçəng, fitohormonlarla yetişdirildiyi üçün, bazarları dolduran, tərəvəzləri çox yeyən insanın xəstələndiyi xəstəlikdir. Rəbbimin rəhm etdiyi kəslərdən başqa, heç bir dini olmayan, əkinçilərə kim öyrədir ki, tərəvəzlərinə bu hormonları vursunlar? Bu insanlardan olan, şeytanlarına təlqin edən — İblisdir: “Bu tərəvəzlərə, hormon səpsən, tez yetişər və sən çoxlu mal mülk qazanarsan! Onlar, iblisin əmrinə cavab verirlər, bu hormonları alıb, tərəvəz yetişdirirlər. Çox insan onları yeyir və bu xəstəliklərdən xəstələnir. Bu xərçəngdir. Rəbbimin rəhm etdiyi kəslərdən başqa, bu məscidə gətirilən bütün ölümlərin, ölüm səbəbini soruşsaq, bizə: “Həqiqətən, o, pis bir xəstəlikdən öldü” deyərlər, bu da xərçəngdir. Səbəbinin nə olduğunu öyrəndinizmi? Bu şeytandandır. Lakin siz Allahı qoruyun, O da sizi qoruyacaq.

Həmçinin şeytanın, insana olan düşmənçiliyinin digər bir göstəricisi, onun malına əl atması və insanı ondan məhrum etməyə çalışmasıdır.

Buna görə də, Rəsulullah ﷺ bizə qapıları bağlamağı, qabların üzərini örtməyi və işıqları söndürməyi əmr etmişdir. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Axşam çağı və yaxud qaranlıq düşənə qədər, uşaqlarınızı evdən bayıra buraxmayın. Çünki bu vaxt, şeytanlar hər tərəfə yayılırlar. Bir müddət keçdikdən sonra isə, onları buraxa bilərsiniz. Qapıları kilidləyin, su tuluqlarının ağzını bağlayın, qabların ağzını bağlayın, qabqacağın üstünü örtün və çiraqları söndürün. Çünki şeytan, kilidli qapını, bağlı tuluğu və ağzı bağlı qabı açma bilməz”***. (Əl-Buxari 3280, Muslim 2012)

¹ Əhməd 4/395, “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 1403.

Niyə? Çünki şeytanlar qapının açıq olduğunu gördükdə, digər bir insanı bu evə girib, içindəkiləri götürməyə təhrik edir ki, siz maldan və sahib olduğunuz şeylərdən məhrum olasınız. Odur ki, bundan ehtiyatlı olun.

Həmçinin şeytanın, insana qarşı düşmənçiliyinin digər bir göstəricisi, onun yeməyinə və evinə hücum etməsidir. Şeytan, səninlə yatmaq, səninlə yemək yemək, həm də çağırılmamış qonaq kimi yaşamaq istəyir.

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Evinə girən adam, həm evə daxil olarkən, həm də yemək yeyərkən, Allahu Təaləni zikr etsə, şeytan öz əlaltılarına deyər: “Sizin nə gecələməyə yeriniz, nə də şam yeməyiniz var”. Əgər insan, evə girəndə, Allahı zikr etmədən, evə daxil olarsa, şeytan deyər: “Sizin gecələməyə yeriniz var”, yemək yeyərkən, Allahı zikr etməzsə, şeytan deyər: “Sizin həm gecələməyə yeriniz, həm də şam yeməyiniz var”.*** (Muslim 2018)

Ola bilsin ki, bir kişinin, öz arvadı ilə cinsi əlaqədə olduğu zaman, əgər o kişi, Allahın adını zikr etməzsə, şeytan onunla birlikdə əlaqədə olar.

Allahu Təalə buyurub: ***“...onların mallarına və övladlarına şərik ol, onlara vədlər ver. Şübhəsiz ki, şeytan, onlara ancaq yalan vədlər verir”.***

(«İsra» surəsi, 64-cü ayə)

Ey Adəm oğlu! Gecə yuxudan oyanıb, evinizdə tanımadığınız bir insanı görsəniz, nə edəcəksiniz? Sizin halınız necə olacaq? Hər şey, alt-üst olmayacaqmı? Evimdə tanımadığım naməlum şəxs?! Bəs lənətə gəlmiş, düşmən haqqında nə düşünürsən? Hansı ki, insanlardan da betərdi! O, evdə səninlə olacaq, amma sən onu görməyəcəksən, o isə səni görəcək? O, səninlə yatacaq, səninlə yemək yeyəcək, səninlə birlikdə cinsi yaxınlıq edəcək! Şeytandan çəkinin!

Lakin şeytan bununla da kifayətlənmir, insan içərkən ona hücum edir. Sol əli ilə içənlə birlikdə, şeytan da içər. Və ayaq üstə içənlərlə də, şeytan içər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Sizdən heç biriniz, sol əli ilə yeməsin, sol əl ilə içməsin. Çünki şeytanlar sol əli ilə yeyər, sol əli ilə içərlər”.*** (Muslim 2020)

Peyğəmbər ﷺ ayaq üstə su içən, bir nəfəri gördü və ona dedi: ***“Özünü qusdur”.*** O şəxs soruşdu: “Niyə?” Peyğəmbər cavab verdi: ***“Bir pişik səninlə***

birlikdə içsə, bu sənə xoş olardı?" O cavab verdi: "Xeyr". Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***"Həqiqətən, ondan daha pis biri səninlə içdi, o da şeytandır".***¹

Bizə aydın oldu ki, sol əlinlə içsən, şeytan da səninlə içər. Bizlərdən, nə qədər insan, həyat yoldaşımızın və ya uşağımızın, sol əli ilə içdiyini, yemək yediğini görürük? Məgər siz, sol əli ilə yeyən və sağ əli ilə siqaret çəkən o dəliləri görməmisizmi? Həqiqətən, şeytan onları məğlub etdi. Şeytan, ölüm əzabının son anında belə, sənə hücum edir. Şeytan, sən yatağında olanda yanına gəlir və deyir: "Yəhudiliklə öl, xristianlıqla öl! İslam sənə filan-filan pis şeyləri edib və sən buna baxmayaraq, İslamda öləcəksənmi?" Şeytan səni azdırır ki, "*Lə iləhə illəllah*" ilə dünyadan köçməyəsən. Buna görə də, Allah Rəsulu ﷺ ölüm anında, şeytanın gizlicə, ona yaxınlaşmaması üçün, daim Allaha sığındı.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Allahım! Yüksəklikdən yıxılmaqdan, dağıntıdan, boğularaq və yanaraq ölməkdən, Sənə sığınırım. Ölüm ayağında olarkən, şeytanın məni aldatmasından, Sənə pənah aparıram. Sənin yolunda döyüşərkən, döyüş meydanından qaçaraq ölməkdən, ilan və ya əqrəbin çalması nəticəsində ölməkdən, Sənə pənah aparıram"***. ("Səhih əl-Cami" 1282) Şeytan and içdi ki: "Sənin qullarının ruhları, bədənlərində olduqca, mən onları azdırmaqdan əl çəkməyəcəyəm".

Ey müsəlmanlar! Həqiqətən də, bu döyüş, şiddəti səngiməyən çətin bir döyüşdür. Dözülməz düşmən, Allaha and içdi ki, Allahın bəndələrindən müəyyən olunmuş ruzini alacaq. O — sənə, övladına, ailənə və malına hücum edəcək, ona görə də ondan çəkin.

Şeytanın düşmənçilik göstəricilərindən biri də, odur ki: sərxoşluq və qumar vasitəsilə, düşmənçilik və kin yaradır.

Nə qədər namazlar, sərxoşedici içki və qumara görə buraxılıblar? Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, bizi sərxoşedici içki və qumardan çəkindirir və bunların, bizim aramızda ədavət və kin yaransın deyə, şeytan əməllərindən olduğunu izah edir. Uca Allah buyurur: ***"Ey iman gətirənlər! Şübhəsiz ki, sərxoşedici (içki) də, qumar da, (tapınmaq məqsədilə) dik qoyulmuş daşlar***

¹ Əhməd 2/301, "əs-Silsilə əs-səhihə" 175.

da, fal oxları da şeytan əməlindən olan, murdar şeylərdir. Bunlardan çəkinin ki, bəlkə nicat tapasınız. Həqiqətən, şeytan sərxoşedicisi (içki) və qumar vasitəsilə, sizin aranızda ədavət və kin salmaq, sizi Allahı yad etməkdən və namazdan ayırmaq istəyər. Siz (buna) son qoyacaqsınızmı?"

(«Maidə» surəsi, 90-91-ci ayələr)

Həmçinin, şeytanın düşmənçilik göstəricilərindən biri də — pis sözlərdir. Şeytan, o sözləri, kişilərin və ya qadınların dilində təzahür etdirir və həmin insanlar da o sözləri tələffüz edirlər, bu da insanlar arasında ünsiyyətin kəsilməsinə səbəb olur. Nə qədər əlaqələr, belə sözlərə görə qırılıb? Neçə qadın belə sözlərə görə boşanıb? Nə qədər qohumluq əlaqələri, pis sözlərə görə qırılıb? Buna görə də, Allah bizə əmr edir ki, əgər danışırıqsa, onda ən gözəl söz danışaq, çünki şeytan pis sözlə, aramıza düşmənçilik salır. Uca Allah buyurur: **"Qullarıma de ki, ən gözəl sözləri danışsınlar. Çünki şeytan, onların arasına ədavət sala bilər. Həqiqətən, şeytan, insanın açıq-aydın düşmənidir".** («İsra» surəsi, 53-cü ayə)

Həmçinin, şeytanın düşmənçiliyinin göstəricilərindən biri də – zarafat kimi olsa da, silahı kiməsə doğrultmaq. İstər kiçik silahlarla, istərsə də böyük silahlarla. Biz, bu vəziyyətə düşürük mü? Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **"Sizlərdən heç biriniz, öz qardaşına silah doğrultmasın, çünki o adam, bilmir ki, bəlkə şeytan onun əlini yönəldər və o adam, özünü odlu bir çuxurda tapar!"** (əl-Buxari 7072, Muslim 2617)

Bu baş verirmi ey Allahın bəndələri? Bəli, baş verir. Nə qədər insan qardaşlarına qarşı, silahla zarafat edir və öldürür. Həqiqətən bu - şeytandandır, çünki o, insanlar arasında pislilik və ədavət salır. Həmçinin şeytanın düşmənçilik göstəricilərindən biri də odur ki, insanlar arasında sözlə və ya dünyəvi bir şeylə ədavət və kin salır.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **"Həqiqətən, şeytan artıq Ərəbistanda namaz qılanların, ona ibadət edəcəklərinə ümidini itirmişdir, lakin o, yenə də onların arasına nifaq sala biləcəyinə ümid edir".** (Muslim 2812) Şeytan, qardaşları bir-birinə qarşı qoyur, sonra biri, digər biri haqqında danışır və qardaşlıq bitir, düşmənçilik artır — bütün bunlar şeytanların əməllərindəndir. Bu, şeytanın sənə qarşı düşmənçiliyinin göstəricisidir. Ey Adəm oğlu, gərək şeytandan ehtiyat edəsən. Əgər, qardaşından xoşagəlməz bir söz eşitmisənsə, şeytanın hiylələrinin qarşısını almaq üçün, onu ən gözəl şəkildə təfsir et. Belə et ki, bununla şeytan, öz istədiyinə nail ola bilməsin, düşmənçilik və kin-küdurət yayılmasın.

Ey müsəlmanlar! Cin toxunması, vəsvəsə - şeytandandırımı?

Biz özümüzü, cadudan və vəsvəsədən necə qoruya bilərik?

Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü öyrənərik.

Allahım, bizləri şeytanların hiyləsindən qoru.

29. CADUGƏRLİK

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz şeytanın, Adəm övladları ilə düşmənçiliyindən danışdıq. Bizə məlum oldu ki, şeytan, aşkar düşməndir və əgər insan, Allahı zikr etməkdə səhlənkarlıq edərsə, o zaman şeytan, insanın yeməyinə, içməyinə, evinə hücum edir. Bizə həmçinin aydın oldu ki, insan anadan olduğu andan. ölüm gələnə qədər, şeytan ona hücum edir.

Şeytan, Allahın rəhmətindən uzaqlaşdırılıb, Cənnətdən qovulduqda, Adəm və onun övladlarından, intiqam alacağına dair, əhd bağladı.

Ey müsəlmanlar! Bugünkü məclisimiz, Allahu Təalə izn versə, insanlar arasında yayılmış, təhlükəli bir xəstəlikdən danışmağa həsr olunacaq, bu da — cadudur. Bu cür düşmənçiliyin arxasında duran isə — şeytandır. Və bu xəstəliyin ilk səbəbidə - şeytandır. Və o, bunun vasitəsilə, insanlara hücum edir.

Ey Allahın qulları! Cadu, bir çox evi dağıdan, çoxlu insanı öldürən - məhv edici xəstəlikdir. Cadu ilə, şeytan arasında əlaqə var. Cadugərliyin əsasını quran — şeytanlardır və bunun səbəbkarı da onlardır.

Uca Allah buyurur: **“Süleyman, kafir olmadı. Lakin şeytanlar, sehri və Babildə Harut və Marut adlı, iki mələyə nazil olanı, insanlara öyrədərək, kafir oldular”**. («Bəqərə» surəsi, 102-ci ayə)

Ey İslam ümməti! Cadugərliyin mahiyyətinin təsbit edilməsində, insanlar - iki ifrat yola və iki orta yola riayət edirlər.

Bir ifrat, odur ki — cadugərliyi tamamilə inkar edən bir qrup insan mövcuddur. Onlar, cadugərlik və cadugərlərin varlığını qəbul etmirlər. Bunlar mötəzililər və onların yolu ilə gedənlərdir və onlar uzaq bir azgınlığa düşmüşlər.

Çünki onlar, sehri inkar edərək, Quran və Sünnəni yalançılıqda ittiham edirlər. Allah bizə, öz kitabında, sehrbazlar və cadugərlik haqqında xəbər vermiş və Rəsulullah ﷺ sünnəsində, bizə sehrbazlar və cadugərlik haqqında xəbər vermişdir.

İkinci ifrat, odur ki — onlar, cadugərlərin və cadugərliyin varlığını təsdiq edir və inanırlar, lakin bu məsələdə bölünməyə başladılar və çıxılmaz bir yol tutdular. Onlar, şeytanın vəhyi deyilən, bir şey uydurmağa başladılar, özləri azdılar və başqalarını da azdırdılar. Onlar, insanlara da zərər verdilər, özlərinə də.

Məsələn; bir nəfər, mədə xəstəliyindən şikayət edərək, onların yanına gedir və onlar da ona deyirlər ki: “Sən sehlənmişən”. Əgərç bizim birimizə “sənə sehr olunub” desələr, biz sınıxarlıq və narahatlığımıza başqa bir narahatlıq, dərdimizə də başqa bir dərd əlavə olunacaq, amma əslində bu cadu deyil. Başında, qarnında və ya bədənində, ağrıdan şikayət edən bir şəxs, onların yanına gedir və onlar deyirlər ki: “Sən sehlənmişən”. Həqiqətən bu, şeytanın fitnəsindəndir. Üstəlik, əgər o adama, bir dərman vasitəsi haqqında məlumat versələr və buna görə də ödəniş haqqı alsalar, o zaman, insanların malını haqsız olaraq yemiş olarlar. Bundan sonra, əgər onlar üstəlik də şöhrətə can atsalar və ya insanların onları barmaqla işarə etməsini istəsələr, deməli - həm özləri azmış, həm də başqalarını azdırmışlar.

Peyğəmbərimiz ﷺ insanların, möminlərə qarşı ən mərhəmətlisidir, öz nəfsinə görə danışmayandır. Bir nəfər, mədə ağrısından şikayət edərək, onun yanına gəldi və Peyğəmbər ﷺ ona dedi: **“Sən bal yeməlisən”**. Başqa bir nəfər, başındakı ağrıdan şikayət edərək, peyğəmbərin yanına gəldi və peyğəmbər ﷺ ona dedi: **“Sən hicama etməlisən”**. Ayaqlarından şikayət edən, başqa bir nəfər, peyğəmbərin yanına gəldi və peyğəmbər ona dedi: **“Sən xına istifadə etməlisən”**. Və biz, Rəsulullahın ﷺ başında, mədəsində və ya ayağında ağrıdan şikayət edənə: “Sən, sehlənmişən” və ya “Sənə, cin toxunub” dediyini eşitməmişik.

Xəstəliklər, üç növə bölünürlər:

1. Bədən və bədən üzvləri xəstəlikləri — şəriətə zidd olmayan, təsiri məlum olan dərmanlarla, həkimlər tərəfindən müalicə olunurlar.

2. Psixi xəstəliklər — bu sahədə ixtisaslaşmış həkimlər tərəfindən, sakitləşdirici vasitəsilə, müalicə olunurlar.

3. Ruhi xəstəliklər — Quran və *ruqya* vasitəsilə, müalicə olunur.

Əgər biz, xəstəlikdən şikayət edən, hər kəsə: “Sən sehlənmişən” desək, o zaman, insanları yoldan çıxarar, özümüzə də zərər verərik, onlara da zərər verərik. Əgər xəstələrə: “Siz sehlənmişiz” desək, bu onları məhv edər, onlar nə yuxu, nə də rahatlıq bilməzlər. Çünki, əslində onlar, sehrli deyillər. Cadugərliyin əsl mahiyyəti haqqında həqiqət — orta yol tutanların yoludur və biz Allahdan diləyirik ki, bizlər də, sizlər də orta yol tutanların yolunda olaq. Onlar, caduya inanır və onun varlığına inanırlar, lakin Allahın izni olmadan, onun zərəri olmadığına əmindirlər.

Ey Allahın qulları! Bu məsələdə, həqiqət budur ki, biz cadugərliyin varlığına inanırıq, necə ki, Uca Allah bu haqda buyurmuşdur: **“Lakin onlar, Allahın izni olmadan, heç kəsə zərər verə bilməzlər”**. («Bəqərə» surəsi, 102-ci ayə)

Cadu və onun müalicəsi məsələsində, biz Quran və Sünnədə gələnlərlə məhdudlaşır, yolunu azmış və başqalarını da azdırmış, digər qrupdan olacağımızdan qorxaraq, ona heç nə əlavə etmirik.

Ey Allahın qulları! Biz, cadugərliyi inkar edənlərə və onu qəbul etməyənlərə deyirik ki: “Quran və Sünnədə gələn dəlillərə nə deyirsiniz?”

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında, cadu və sehrbazlar haqqında, bizə xəbər vermişdir. Uca Allah buyurur ki: **“Onlar, Suleymanın səltənətində, şeytanların oxuduqlarının ardınca getdilər. Süleyman, kafir olmadı. Lakin şeytanlar, sehri və Babildə Harut və Marut adlı, iki mələyə nazil olanı, insanlara öyrədərək kafir oldular”**. («Bəqərə» surəsi, 102-ci ayə) Ayədə, cadugərliyin varlığına və cadugərliyin, şeytanın əməli olduğuna dəlillər vardır. Və orada, cadugərliyin öyrənilməsinin, küfr olduğuna dair dəlil vardır.

Uca Allah buyurur: **“Onlar, (əllərindəki ipləri və dəyənəkləri) atdıqda, Musa dedi: “Sizin gördüyünüz iş - sehrdir. Həqiqətən, Allah onu boşa**

çıxaracaq. Çünki Allah, fitnə-fəsad törədənlərin, işini düzəltməz”.

(«Yunus» surəsi, 81-ci ayə)

Ayədə, sehrin varlığına və Allaha müraciət edildikdə, Allahın o sehri puç etməsinə dair, dəlillər vardır.

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Musanın ürəyi xoflandı. Biz dedik: “Qorxma, qalib gələn, mütləq sən olacaqsan! Sağ əlindəkini yerə at, onların qurduqlarını udsun”.** («Ta ha» surəsi, 67-69-cu ayələr) Ayədə, cadugərliyin varlığına və sehrbazın haraya getməsindən asılı olmayaraq, uğur qazana bilməyəcəyinə dəlil vardır.

Uca Allah buyurur: **“Sehrbazlar, səcdəyə qapandılar. Onlar dedilər: “Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik! Musa və Harunun Rəbbinə!”**

(«Əraf» surəsi, 120-122-ci ayələr)

Uca Allah buyurur: **«De: “Sığınırım sübhün Rəbbinə! Məxluqatının şərinədən, çökən zülmətin şərinədən, düyünlərə üfürən (cadugər) qadınların şərinədən”».** (Fələq surəsi, 1-4-cü ayələr)

Üfürən cadugərlər (ərəbcə: النفاثات *ən-nəffasat*) düyün bağlayıb, onlara üfürən cadugərlərdir.

Bunlar, Rəbbimizin kitabından, sehrin varlığına işarə edən dəlillərdir.

Allah Rəsulunun ﷺ sünnəsindən olan, dəlillərə gəlinəcə:

Rəvayət edilir ki, Aişə (Allah ondan razı olsun) demişdir: “Bəni Zureyq yəhudilərindən, Ləbid ibn əl-Əsləm adında bir yəhudi, Peyğəmbərə ﷺ sehr etdi. Hətta Peyğəmbər ﷺ bəzi işləri etmədiyi halda, ona elə gəlirdi ki, bu işləri edib. Nəhayət günün birində, yaxud da gecənin birində, Peyğəmbər ﷺ dua etdi, sonra təkrar dua etdi, sonra təkrar yenə də dua etdi. Sonra mənə buyurdu: **“Ey Aişə! Allahdan istədiyim şey haqqında, Allahın mənə onu verdiyini bildinmi? Mənim yanıma iki nəfər gəldi (Cəbrail və Mikail). Bunlardan biri baş tərəfimdə, digəri isə ayaq tərəfimdə oturdu. Baş tərəfimdə olan ayaq tərəfimdə olana və ya ayaq tərəfimdə olan baş tərəfdə olana: “Bu kimsənin xəstəliyi nədir?” - deyə soruşdu.**

O da: "Sehrlənmişdir" - deyə cavab verdi. O: "Kim onu sehr etmişdir?"- deyə soruşdu. Digəri: "Ləbid ibn əl-Əsləm"- deyə cavab verdi. O dedi: "Sehr nə ilə edilib?" Digəri: "Daraqdan götrülmüş saç, saqqal tükü və erkək xurmanın tumurcuğunun qurusu ilə"- deyə cavab verdi. Digəri dedi: "Harada edilmişdir?" O: "Zu-Zərvan quyusunda"- deyə cavab verdi. Səhəri Peyğəmbər ρ səhabələrdən bəziləri ilə çıxıb, o quyunun yanına getdi. Qayıtdıqdan sonra mənə buyurdu: "Ey Aişə! Allaha and olsun ki, quyunun suyu xına suyu kimi qırmızı, ətrafdakı xurma ağacının budaqlarının ucları isə şeytanın başları kimi idi". Mən: "Ya Rəsulullah! Sən o sehri çıxarıb basdırdınmı?"- deyə soruşdum. Peyğəmbər ρ buyurdu: "Xeyr, basdırmadım. Çünki, Allah mənə şəfa verdi. Bir də sehri çıxarmaqla insanlar arasında sehrin şərinin yayılmasını istəmədim". Quyunun ağzının bağlanmasını əmr etdi və quyu basdırıldı".

(Əl-Buxari 5763, Muslim 2189)

Hədisdə, cadugərliyin varlığına işarə vardır. Həmçinin hədisdə, yəhudilərin — sehrbazlar üçün müəllim olduqlarına dair dəlil var. Həmçinin, burda dəlil var ki, Allah Rəsuluna ﷺ qarşı istifadə edilən cadu, hər bir kişinin öz arvadına qarşı kişilik gücünü itirməsinə yönələn, cadu növlərindən biridir. Peyğəmbərə ﷺ elə gəlirdi ki, o, zövcələri ilə yaxınlıq edə bilər, lakin onlara yaxınlaşdıqda, bunu edə bilmirdi. Bu, insanın ağına, davranışına, hərəkətlərinə təsir etmir. Arvadına qarşı, kişiliyini itirmiş bir kişiye nəzər yetirsən, görəcəksən ki, o adam, namaz qılır, işə gedir, danışır, amma cadunun o adama hər hansı bir təsir etdiyini görmərsən. Ancaq bu cadu, yalnız onun bədənində təsir edir, o kişi, həyat yoldaşı ilə yaxınlıq edə bilmir.

Biz deyirik ki, bu sehr — Allah Rəsulunun ﷺ nə ağına, nə də davranışına təsir etməmişdir. Lakin, bir xəstəlik kimi, onun bədənində təsir etdi. Bu dəlildir ki, Peyğəmbər ﷺ başqa insanlar kimi — xəstələnə bilən insandır. Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **"Yeddi, məhvedici günahdan çəkinin..."** və onların arasında: **"Sehrbazlığı"** qeyd etdi. (Əl-Buxari 2766, Muslim 89) Bu hədisdə, cadugərliyin mövcudluğuna və sehrin məhvedici günahlardan, yəni böyük günahlardan olmasına işarə var.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Hər kim, ulduzların (hərəkətini müşahidə etməklə) elm əldə etsə, cadu növlərindən biri ilə məşğul olmuş olar və bu elmi nə qədər çox olarsa, bir o qədər caduya qərq olar”***. (“Səhih əl-Cami” 6074)

Bu hədisdə də, cadugərliyin mövcudluğuna və onun öyrənilməsinin qadağan olduğuna dəlil vardır. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Kim (düşər-düşməzlik, nəhs gətirmək və sair mövhumatı) sınaq etsə, yaxud etdirsə, kim baxıcılıq etsə, yaxud öz falına baxdırsa, kim sehr etsə, yaxud sehrbaza müraciət etsə — bizdən deyildir”***. (“Səhih əl-Cami” 5435)

Hədisdə, cadugərliyin varlığına və cadugərlərin yanına getməyin qadağan olmasına dəlil var. Cadugərlərin yanına gedən kəs, uzaq bir azgınlıqla azmışdır. Kim, cadu etmək üçün, sehrbazların yanına getsə, Peyğəmbərin ﷺ dediyi kimi, “bizdən deyildir”: ***“Daim (sərxoşedici) şərab içən, cadugərliyə inanan və qohumluq əlaqələrini kəsən — Cənnətə daxil olmaz”***.¹

Burada, cadugərliyin varlığına dəlil vardır. Həmçinin hədisdə, sehrin öz-özlüyündə, zərər və ya fayda verə biləcəyinə inanan şəxs, açıq-aşkar bir azgınlığa düşər olduğuna dəlil vardır. Həqiqətən, onun zərəri, ancaq Allahın izni ilə olar.

İmam Qurtubi (Allah ona rəhmət etsin) demişdir: “Əhli-sünnə inanır ki, cadugərliyin varlığı qeyd olunub, mövcuddur”.

İmam ən-Nəvəvi (Allah ona rəhmət etsin) buyurur: “Doğrusu budur ki, sehr mövcuddur, alimlər də bu barədə yekdildirlər. Buna, Qurandan və səhih sünnədən dəlillər gəlmişdir”.

Ey Allahın qulları! Beləliklə, cadugərliyin varlığını inkar etmək üçün, heç bir əsas yoxdur. Bəs cadu nədir?

Cadu — sehrbazların bağladığı düyünlərdir; şeytanların sehrbazlara təlqin etdiyi tilsimlər; sehrbaz tərəfindən edilən sehlər; sehrbazın çəkdiyi rəsmlər; sehrbazın dediyi sözlər — bütün bunlar şeytanın fitnəsindəndir. Cadugar — bu yolla qəlblərə və bədənələrə təsir etmək üçün, onları ya tələffüz edir, ya da talismanın üzərinə yazır. Bunların nəticəsində — xəstəliklər və ər-arvad

¹ “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 2362.

arasındakı ayrılıqlar əmələ gəlirlər. Ola bilsin ki, bu tilsimlər, amuletlər və ya bu sözlər — Quran ayələri arasında, balın içindəki zəhər kimi işlənirlər. Odur ki, cadugərlikdən ehtiyat edin.

Ey Allahın qulları! Cadu — sehrbazla, şeytan arasındakı razılaşmadır: sehrbaz, cadu etmək istəyir və şeytanla müqavilə bağlayır. Sehrbaz - şeytandan ona qulaq asıb, itaət etməsini istəyir və şeytan da buna razı olur. Cavabında, şeytan - şəriətə zidd və haram olan, bəzi əməllər etməyi istəyir və hətta bu sehrbazı küfrə sürükləyə bilər. Uca Allah buyurur: **“Biz, ancaq bir sınağıq, sən gəl kafir olma!”**

(«Bəqərə» surəsi, 102-ci ayə) Ola bilsin ki, sehrbaz deyir: “Mən kafir olmaq istəmirəm, amma səndən istəyirəm ki, ey şeytan, mənə xidmət edəsən”. Lakin, şeytanın cadugərə xidmət etməsi üçün, sehrbaz mütləq bəzi günahlar etməlidir və o günahların bəziləri bunlardır:

1. Sehrbaz, şeytanın razılığı üçün, Allahın kitabını ayağının altına qoymalı və ya onunla tualetə girməlidir.
2. Sehrbaz, Quranı tualetə qoyub, şeytanın razılığı üçün, üzərinə idrar etməlidir.
3. Sehrbaz (Allah onu məhv etsin) şeytanın razılığı üçün, Allahın kəlamlarını nəcasət və ya heyz qanı ilə yazmalıdır.
4. Sehrbaz, Allahdan başqası üçün, qurban kəsməli, Allahdan başqasına səcdə etməli və bunu şeytanın razılığı üçün etməlidir.
5. Sehrbaz, öz qızı və ya anası ilə, şeytanın razılığı üçün, cinsi əlaqədə olmalıdır.

Bir cadugər qadın var idi və o öləndə, onu yumağa başlayarkən, onun paltarını çıxaranda gördülər ki, cinsiyyət orqanının yanında, Quran ayəsini yazıb: **“Biz ancaq bir sınağıq, sən gəl kafir olma!”** — və küfrdən daha pis günah yoxdur. Sehrbazlar arasında, elələri də var ki, onların yanına gələn qadınlara hücum edib, onlarla iyrənc işlər görür və bununla şeytanı razı salır. Allah, Öz kitabında, bizi xəbərdar etmiş və onu oxumağı bizə bildirmişdir. Amma kim anlayır? Və kim başa düşəcək?

Uca Allah buyurur: **“Şeytanların, kimə nazil olduqlarını sizə xəbər verimmi? Onlar, hər bir yalançıya və günahkara nazil olurlar. (Şeytanlar vəhydən) eşitdiklərini, (kahinlərə) təlqin edirlər. Halbuki, onların əksəriyyəti —yalançıdırlar!”** («əş-Şuəra» surəsi, 221-223-cü ayələr)

Yalançı (affak) o kəsdir ki, heç bir yalanı tərk etməmişdir. Günahkar (asim) o kəsdir ki, şeytanın razılığı üçün, heç bir günahı tərk etməmişdir. Eyni zamanda, insanlar, sehrbazların yanına gedirlər, onu dinləyirlər və nə etməli olduqlarını ondan soruşurlar. Həqiqətənmi, isamda olmadan, Allahla görüşmək istəyirsiniz?!

Ey Allahın qulları! Cadugər — şeytandır, saqqal saxlasa da, boynuna təsbeh taxıb, məsciddə beş vaxt namaz qılsa da. Gecə-gündüz, təsbihi etdiyini görsək də, cadu və şarlatanlıqla məşğul olması, onu insanlardan olan şeytan edir. O, Allaha asi olmaqda və Adəm oğlu ilə müharibə etməklə - cinlərdən olan şeytanlarla razılaşma bağlayır. Sehrbaz — cinayətkar və virusdur, ona görə də, hökmdarlara vacibdir ki, həbs və ya edam yolu ilə, onlara son qoysun ki, camaat onların şərindən və zərərindən dincəlsin.

İslam şəriətinin, sehrbazlarla bağlı hökmü — edamdır.

İmam Malik demişdir: “Mən, hesab edirəm ki, sehrbazlar edam edilməlidirlər”.

İbn Qudamə demişdir: “Sehrbazın cəzası — qılınçdır”.

İbn Həcər demişdir: “Sehrbazın hökmü - şəriət cəzası olaraq, bidətçinin hökmü kimi, ölümdür. Bu barədə, imam Malik və İmam Əhməd demişdirlər”.

Ömər əl-Faruk (Allah ondan razı olsun) şəhərlərdəki valilərinə, hər bir sehrbazı və cadugəri öldürmək üçün, məktub yazmışdı.

İki növ cadu var:

1. TƏXƏYYÜL SEHRİ — odur ki, sənin gözünə elə gəlir ki, nəşə bir şey görürsən, amma sənə zərər vermir: **“Ona elə gəldi ki, onların kəndirləri və çomaqları — sehrləri sayəsində, hərəkətə gəlib, sürünürlər”**. («Ta ha» surəsi, 66-cı ayə)

2. AYRILIQ CADUSU — odur ki, onun vasitəsi ilə, cinsi zəiflik və ya ikrah hissi əmələ gətirib, ərhlə arvadı bir-birindən ayırırlar. Lakin, arvadından uzaqlaşan hər kəs, sehrlənmiş deyil və arvadına nifrət edən hər kəs, sehrlənmiş deyil.

Ey Allahın qulları! Müsəlmana, cadunu aradan qaldırmaq üçün, sehrbazın yanına getmək icazəlidirmi?

Cavab: Yox. Müsəlmanın, cadunu aradan qaldırmaq üçün, sehrbazın yanına getməsi qadağandır. Müsəlman ancaq, imtahana məruz qaldığı şeylərə dözməli və Allaha sığınmalıdır. Cadunun təsirini, ancaq Böyük və Qüdrətli olan Allah dayandıra bilər. Çünki, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Kim, bir falçı və ya kahinin**

yanına gedib, onun söylədiklərini təsdiq edərsə, Muhəmmədə ﷺ nazil ediləni inkar etmiş olar". ("Səhih əl-Cami" 5939)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **"Kim, (düşər-düşməzlik, nəhs gətirmək və sair mövhumatı) sınaq etsə, yaxud etdirsə, kim baxıcılıq etsə, yaxud öz falına baxdırsa, kim sehr etsə, yaxud sehrbaza müraciət etsə — bizdən deyildir".** ("Səhih əl-Cami" 5435)

Ey Allahdan kömək istəmək əvəzənə, sehrbazın yanına gedənlər, Rəsulullah ﷺ İbn Abbasa (Allah ondan razı olsun) demişdir: **"Əgər kömək diləmək istəsən, Allahdan istə".** ("Səhih əl-Cami" 7957)

Müsəlmanın, cadunu aradan qaldırmaq üçün, sehrbazın yanına getməsi, heç bir halda icazəli deyil. Əksinə, Allaha sığınmalı, Allahdan diləməlidir ki, bu sehrin təsirini dayandırsın – çünki Allah, o cadunu batil etməyə qadirdir. Bir çox insan, sehrbazların yanına getməkdən imtina edərək, gecə-gündüz, Böyük və Qüdrətli Allaha dua edirlər. Onlar dualarında, Allahdan kömək diləyirlər, Allaha təvəkkül edirlər, Böyük və Qüdrətli olan Allahın qarşısında ağlayırlar və Allah da onlara kömək edir.

Uca Allah buyurur: **"Darda qalan kimsə, yalvardığı zaman, ona cavab verən, şəri sovuşduran və sizi yer üzünün varisləri edən kimdir?"**

(«Nəml» surəsi, 62-ci ayə)

Ey Allahın bəndələri, məgər bu sehrbazdırmı cavab verən? Xeyr, Allahdır! Uca Allah buyurur: **"Əgər Allah, sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını, Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər sənə, bir xeyir toxundursa, (heç kəs Ona mane ola bilməz). O, hər şeyə qadirdir".** («Ənam» surəsi, 17-ci ayə)

İnsan, Allaha təvəkkül etməli, çətinliklərə dözməli, özünü cadudan qurtarmasını Allahdan istəməlidir. İnsan, cadudan ölsə də belə, genişliyi yerin və göyün eni qədər olan Cənnətə girib, nıcat tapmaq üçün və tövhid üzərində Allaha qovuşmaq üçün, heç vaxt sehrbazın yanına getməməlidir. İnsan, bunun vasitəsilə sınaqdan keçirilir və buna görə də, dözməli və bilməlidir ki, başına gələnlər, ondan yan keçə bilməzlər, ondan yan keçənlər də onun başına gələ bilməzlər.

Ey Allahın qulları! Müsəlman üçün, cadunu öyrənmək icazəlidirmi? Bu aşağısaki, yalan və uydurma hədisi, Allah Rəsuluna ﷺ nisbət edənlər var: **"Cadugərliyi öyrənin, amma onunla məşğul olmayın".** Əgər Rəsulullah ﷺ bizə

sehrbazların yanına getməyi qadağan etmişdisə, onda necə onu öyrənməyimizi əmr edə bilərdi? Bu mümkün deyil. Müsəlmanın evində, cadu öyrədən kitabın olması, cadugərin yanına getməsi, onu dinləməsi icazəli deyil və əgər bunu etsə, o adam, insanlardan olan şeytandır.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Hər kim, ulduzların (hərəkətini müşahidə etməklə) elm əldə etsə, cadu növlərindən biri ilə məşğul olar və bu elmi nə qədər çox olarsa, bir o qədər caduya qərq olar”***. (“Səhih əl-Cami” 6074)

Burada, cadugərliyi öyrənməyin, haram olmasına dəlil vardır. Uca Allah buyurur: **“Süleyman kafir olmadı. Lakin şeytanlar, sehri və Babildə Harut və Marut adlı, iki mələyə nazil olanı, insanlara öyrədərək, kafir oldular”**. («Bəqərə» surəsi, 102-ci ayə) Onlar, insanlara deyirdilər: **“Biz, ancaq bir sınağıq, sən gəl kafir olma!”** («Bəqərə» surəsi, 102-ci ayə) Rəbb olaraq Allaha, din olaraq İslama, peyğəmbər və elçi olaraq Muhəmmədə ﷺ iman gətirən hər kəsə, cadunu öyrənmək və sehrbazların yanına getmək qadağandır.

Ey Allahın qulları! Şeytan, insana toxunurmu, yəni insan cinli ola bilərmə? Və toxunmanın və cinli olmanın müalicəsi nədir? Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bunu biləcəyik.

Allahım, İslam vasitəsilə, bizləri şeytanın hiyləsindən, cadugər və şarlatanların hiylələrindən qoru.

30. ŞEYTANIN İNSANA TOXUNMASI

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, cadudan danışdıq və bizə məlum oldu ki, cadu — şeytanın əməlidir. Bizə aydın oldu ki, sehr — insanlardan və cinlərdən olan, şeytanlar arasında bir razılaşmadır. Onlardan bəziləri, digərlərinə bəzədilmiş, aldadıcı sözlər təlqin edirlər. Cinlərdən olan şeytanlar, Adəm övladlarına zərər vermək üçün, insanlardan olan, şeytanların üzərinə nazil olurlar. Həmçinin, bizə aydın oldu ki, bu cadu vasitəsilə, ər-arvadı ayırırlar. Və dedik ki, onlar, Allahın izni olmadan, heç kimə zərər verə bilməzlər.

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, insanlar arasında yayılan, səbəbkarı şeytan olan, başqa bir xəstəliklə bağlı olacaq. Bu da, şeytanın toxunuşudur.

Şeytanın toxunması, o deməkdir ki, şeytan — insanın bədəninə daxil olur, onu dəli və divanə edir. Bu, itaətsizlik və günahlar etdiklərinə görə, bir çox insanlar arasında yayılmışdır.

Ey müsəlmanlar! Şeytanın toxunmasını təsdiq etmək məsələsində, cadu məsələsində olduğu kimi, insanlar iki ifrat yola və bir orta yola bölünmüşlər.

Bir ifrat — şeytanın toxunmasını, inkar edən bir qrup insandır. Onlar deyirlər ki, şeytan, insan bədəninə girmir. Bunlar, mötəzilə və onların yolu ilə gedənlərdirlər. Və hətta, bizim dövrümüzdə də, elm onlara aid olmasa da, özlərinin elm sahibi olduğunu iddia edən insanlardan, şeytanın insan bədəninə toxunmasını inkar etdikləri haqqında, kitablar yazdıqlarını eşidirik. Bununla onlar, Allahı və Onun Rəsulunu ﷺ yalançılıqda ittiham edirlər. Çünki şeytanın, insan bədəninə girməsi haqqında, Allahu Təalə Öz Kitabında bizə xəbər vermiş və Rəsulullah da ﷺ öz sünnəsində bildirmişdir. Başqa bir qrup isə — şeytanın toxunmasını təsdiq edir

və inkar etmir. Onlar, şeytanın insana toxunduğunu və insanın bədəninə girdiyini etiraf edir. Lakin bunda həddi aşırırlar və bu toxunuşu müalicə etməkdə, Allahın dəlil endirmədiyi bir yola əl atırlar. Və mən düşünürəm ki, bu işlər, sadəcə şeytanın fitnəsidir və şeytan, onları bu yollara çəkir.

Haqqın tərəfdarı olan qrupa gəlincə, bu qrup insanlar, həddi aşmaq və səhlənkarlıq arasında, orta yolu tutan qrupdur. Onlar, Quran və Sünnənin dəlillərində gələnlərə uyğun olaraq, şeytanın toxunmasını təsdiq edənlərdir. Onlar, bunu təsdiq edərkən və müalicə edərkən, həddi aşmadan və səhlənkarlıq etmədən, Allah Rəsulundan ﷺ gələn dəlillərlə kifayətlənirlər. Onlar əmindirlər ki, şeytan insana toxunur, insanın bədəninə girir və onu dəli edir. Və bunun dərmanı, yalnız Allah Rəsulunun ﷺ sünnəsində gələnlərdir. Onlar, şeytanın toruna düşməmək üçün, sünnəyə heç nə əlavə etmirlər.

Ey müsəlmanlar! Bunlar, Quran və Sünnənin dəlilləridir ki, şeytanın toxunuşunu inkar edənlər üçün təkzib olsun, bəlkə tövbə edib, düz yola qayıdalar. Əgər onlar, Allahın sözlərini və Allah Rəsulunun ﷺ sözlərini qəbul etməsələr, onların yanına gedib, onlara ruqyə oxumaq lazımdır, çünki şeytan onlara toxunmuşdur.

BİRİNCİSİ: QURANDAN DƏLİLLƏR

Uca Allah buyurur: **“Sələm yeyənlər (qəbirlərindən) şeytan toxunub, dəli etmiş kimsənin qalxdığı kimi qalxarlar. Bu onların: “Alış-veriş də sələmçilik kimidir!” – demələrinə görədir”**. («Bəqərə» surəsi, 275-ci ayə)

İmamlar; ət-Təbəri, əl-Qurtubi və İbn Kəsir (Allah onlara rəhmət etsin) demişlər ki, bu ayədə, şeytanın insana toxunmasına dair, insanın bədəninə daxil olmasına və onu dəli etməsinə dair dəlil var. Həqiqətən, Böyük və Qüdrətli Allah, sələm yeyən adamı — Qiyamət günü, qəbirdən qalxdığı zaman, şeytan toxunmuş və dəli etmiş, cinli birinə bənzətmişdir və bu cür vəsf etmişdir. Buna görə də, bundan sonra, inkar üçün, heç bir əsas yoxdur, çünki Rəbbimiz, bunu bizə, Öz kitabında açıqlamışdır.

İKİNCİSİ: PEYĞƏMBƏRİN SÜNNƏSİNDƏN, SƏHİH DƏLİLLƏR

Birinci dəlil: Osman ibn Əbi əl-Asdan (Allah ondan razı olsun) rəvayət olunur ki, o demişdir: “Allahın Rəsulu ﷺ məni Taifə məsul şəxs təyin etdikdə, namazda mənimlə elə şeylər baş verirdi ki, nə etdiyimi belə bilmirdim. Və mən, bunu fərq edəndə, Rəsulullahın ﷺ yanına getdim və o dedi ki: **“Sən, İbn Əbi əl-Assan?”** Dedim: “Bəli, ya Rəsulullah”. O dedi: **“Səni bura nə gətirib?”** Mən cavab verdim ki: “Ey Allahın Rəsulu, namazda mənə elə bir şey olur ki, nə etdiyimi bilmirəm”. O dedi: **“Bu şeytandır. Mənim yanıma gəl”**. Mən də, onun yanına yaxınlaşdım və oturdum. O, ﷺ əli ilə sinəmə yüngülcə vurdu, ağzıma tüpürdü və: **“Çıx ey Allahın düşməni!”** – dedi. O, üç dəfə bunu etdi, sonra dedi: **“İşinə qayıt”**. Osman dedi: “Canım əlində Olana and olsun! Düşünürəm ki, şeytan bundan sonra, nə vaxtsa mənə yaxınlaşa bildi”. (İbn Macə 3548)

Bu hədisdə, şeytanın insan bədənində daxil olmasının, dəqiq və aydın göstəricisi var. Kişiyədə, qadına da daxil olur. Saleh olsadamı belə? Bəli! İnsan, Allahı zikr etməkdə səhlənkarlıq etdiyi an, şeytan onun bədənində daxil olur. Bu hədisdə, həmçinin bunun müalicə üsuluna dəlil vardır. Rəsulullah ﷺ şeytana: **“Çıx, ey Allahın düşməni”** deməsindən başqa, heç nə əlavə etmədi.

Biz eşitməmişik ki, Rəsulullah ﷺ onu kəndirlə bağlayırdı, çubuqla və ya sandalla döyürdü. Ya da, onu elektrik cərəyanı ilə şoka salırdı, təhdid edirdi və ya bu günümüzdə eşitdiyimiz, hər hansı bir şeyi etdiyini bilmirik. Yox, amma sadəcə yüngül bir zərbə ilə sinəsindən vurdu, zədələnəcək qədər döymədi!

Elə adamlar var ki, cin vurmuş insanı elə müalicə edirlər ki, o adam ölür, onu qəbirə qoyurlar, müalicə edən isə həbsə düşür! Allah sizə, bunu əmr edibmi? Cavab: Həqiqətən, bu şeytanın fitnəsindəndir. Hədisdə dəlil vardır ki, müalicə edən şəxs **“Çıx, ey Allahın düşməni”** deməsinə, heç bir şey əlavə etməməlidir.

İkinci dəlil: İbn Abbasdan rəvayət olunur ki, bir gün, bir qadın, oğlunu Rəsulullahın ﷺ yanına gətirib dedi: “Ey Allahın Rəsulu, onun bir az dəliliyi var və bu hal, yemək yediyimiz zaman, onun başına gəlir və bununla da yeməyimizi xarab edir”. O (İbn Abbas) dedi: “Sonra, Allahın Rəsulu ﷺ onun sinəsinə məsh çəkdi və onun üçün dua etdi. Onda, uşaq bir dəfə qusdu və ağzından qara it balasına bənzər

bir şey çıxdı və beləliklə uşaq sağaldı".¹ Hədisdə dəlil var ki, hətta kiçik bir uşaq olsa belə, şeytan insanın bədəninə daxil olur.

Üçüncü dəlil: "Bir qadın, Rəsulullahın ﷺ yanına gəlib, demişdir ki: "Mənim epilepsiya xəstəliyim var və özümdən gedəndə, örtüyüm açılaraq, bədənım görünür. Mənim üçün, Allaha dua et!" Peyğəmbər ﷺ ona belə cavab verdi: **"İstəyirsənsə səbr et və Cənnətlik ol. Ya da istəyirsənsə Allaha dua edim, sənə şəfa versin!"**

Bunu eşitdikdə, qadın dedi: "Mən səbr edəyəm, amma bədənım açılır, heç olmasa açılmaması üçün dua et!" Peyğəmbər ﷺ də dua etdi". (əl-Buxari, 5652; Muslim, 2576) Bu hədisdə, dəlil vardır ki, şeytan, qadınların da bədəninə daxil olur.

Bu qadın, epilepsiya xəstəsi idi və özündən gedirdi, lakin o qədər utancaq idi ki, özündən getdiyi zaman, bədəninin açılmasını istəmirdi. Bəs onda, bizim qadınlarımıza nə olub ki, özündən getmədən və dəlillikləri olmadan, bədənələrini açırlar? Ey Allahın qulu, ey arvadına və qızına öz gözəlliklərini nümayiş etdirməyə və üzlərini açmağa icazə verən şəxs, qorxmursanmı ki, o qadın, hücumlara məruz qalar, şeytan onun bədəninə daxil olar, ondan və gözəlliyindən məhrum qalarsan?

Özündən gedən qadın, özündən getdiyi zaman, bədəninin açılmasından qorxaraq dedi: "Ey Allahın Rəsulu, mən səbr edəyəm, amma bədənım açılır. Heç olmasa, açılmaması üçün, dua et!"

Sahablərinin biri, digərinə dedi ki: "Sənə, cənnət əhlindən olan bir qadını göstərimmi?" Sahəbə: Bəli! - dedi. O zaman o ﷺ dedi ki: "Bu zənci qadındır...."

O, özündən getdiyi zaman, bədəninin açılmasından qorxurdu! Həqiqətən də, bu həyadır, bu tərbiyədir. Bəs, özündən getmədən və dəliliyi olmadan, bədənini açan, qadınlar haqqında nə demək olar! Yoxsa onları, insanların və Allahın qarşısında utanmadan, öz gözəlliklərini nümayiş etdirməyə vadar edən - dəb dalğası və onların dəlillikləridirmi?

Dördüncü dəlil: Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **"Əgər, sizdən hər hansı biriniz, əsnəmək istəsə, əli ilə ağzını bağlasın, əks halda əsnəməklə bərabər, mütləq şeytan onun bədəninə daxil olar".** ("Səhih əl-Cami" 426)

¹ Əhməd 2133, zəif hədis!

Nə qədər insan var ki, əsnəyərkən ağzını əli ilə örtmür və bununla da şeytanın daxil olmasına şərait yaradır.

Biz, mötəzilərə və onların yolu ilə gedənlərə bununla bağlı deyirik ki: “Siz bu haqda nə deyirsiniz?”

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurur: **“*Həqiqətən, şeytan, insanın (bədəninə) qan kimi hərəkət edir*”**. (Muslim 2174)

Səhih, aydın dəlillər, şeytanın insan bədəninə daxil olduğunu göstəririlər.

Şeyxül-islam (Allah ona rəhmət etsin) demişdir: “Cinlərin, insan bədəninə daxil olması, *Əhli-sünnə vəl-cəmaənin* yekdil rəyi ilə təsdiq edilmişdir”. Həmçinin o, (Allah ona rəhmət etsin) demişdir ki: “Sünnə imamlarından heç biri, bunu inkar etməz”.¹

Əgər bunu bildinsə, şeytandan çəkin. Ey Allahın bəndəsi, aylar keçir və biz şeytanlardan danışırıq ki, sənə aydın olsun ki, bu aşkar düşmənlə şiddətli döyüş meydanındasan.

Ey Allahın qulları! Biri soruşacaq: şeytanın, insan bədəninə girməsinin səbəbləri nədir?

Birinci səbəb — aşiq olmasıdır.

Cin qadın, bir kişiye aşiq olur və onu sevdiyi üçün, onun bədəninə daxil olur. Kişi cin isə, qadına aşiq olur və onu sevdiyi üçün, onun bədəninə daxil olur. Səbəblərdən biri budur.

İkinci səbəb — ədalətsizlikdir.

Bəzən insanlar, bilərəkdən və ya bilməyərəkdən, cinlərə zülm edirlər. Məsələn, bir kəs Allahın adını zikr etmədən, qaynar suyu harasa tökərsə və bu su, cinin üzərinə düşərsə və ona əziyyət verərsə, ola bilsin ki, belə bir anda, cin ondan qisas almaq üçün, onun bədəninə daxil olar. Buna görə də, qaynar su tökən şəxs, cinlərdən qorunmaq üçün “Bismilləh” deməlidir.

¹ “Məcmu əl-fətava” 24/276–277.

Yaxud bir şəxs, Allahın adını çəkmədən, hündürlükdən tullanarsa; ya da Allahın adını çəkmədən, hündür yerdən ağır bir şey atarsa və bu ağır şey, cinin üzərinə düşərsə və ona zərər verərsə, bu halda, cin ona qəzəblənib, ona hücum edib, məğlub edə bilər. Buna görə də: “Bismilləh” deməyi unutmayın.

Üçüncü səbəb — şeytanın insana qarşı ədalətsizliyidir.

Şeytan, insanla birlikdə yeməyi, içməyi, gecələməyi sevir. Bəli, o bir parazitdir və səni pusquda gözləyir. Əgər o içəri girmək üçün, fürsət tapsa, girər ki, sənənlə yesin, içsin, cinsi əlaqəyə girsin və yatsın.

Şeytan, hansı hallarda insan bədənində daxil ola bilər?

Birincisi: şiddətli qəzəb zamanı.

Əgər insan çox qəzəblidirsə, o zaman adam, öz bədənində şeytanın daxil olmasına icazə verir.

Ona görə də, görürsən ki, qəzəbli insan, küfrə düşə bilər, öldürə bilər, kəsə bilər, çünki onun içində şeytan girib. O şeytan, uşaq topla oynadığı kimi, insanla oynamaya başlayır. Məncə, hər biriniz, elə əsəbiləşirsiniz ki, nəyisə sındırırsınız. Buna görə də, bir nəfər, Allah Rəsulunun ﷺ yanına gəlib, dedi: “Ey Allahın Rəsulu, mənə nəsihət et”. O, ﷺ dedi: **“Qəzəblənmə”**. O adam, bu xahişi bir neçə dəfə təkrar etdi, Peyğəmbər ﷺ isə belə cavab verdi: **“Qəzəblənmə”**. (əl-Buxari 6116) Bu adam dedi: “Mən, qəzəb haqqında düşündüm və gördüm ki, o, bütün pislilikləri özündə cəmləyib”.¹

İkincisi: Şiddətli qorxu halında.

Üçüncüsü: Özünü şəhvətlərə və günahlara təslim edərkən.

Əgər insan, günaha can atırsa və günah üçün yaşayırsa, ona şeytan daxil olur, hətta bir neçə şeytanlar da daxil olurlar. Zina edən, zina etdiyi zaman, şeytan onun içində girə bilər. Oğurluq edən də, eynilə belədir.

Dördüncüsü: Səhlənkarlıq.

¹ Bu, Əhməd 5/373 hədisinə və sair əlavədir.

O zaman ki, insan itaətdə, Allahı zikr etməkdə səhlənkərlilik edir — görürsən ki, o adam, günlərcə dünyanın dalınca qaçır, gecələrini fəsiqlərlə keçirir, Allahı çox az zikr edir. Bu səhlənkərlilik, şeytanın daxil olmasının səbəbidir.

Uca Allah buyurur: **“Kim, Mərhəmətli (Allahın) zikrindən üz döndərsə, Biz, şeytanı ona calayırıq və o da ona yoldaş olar”.** («Zuxruf» surəsi, 36-cı ayə) Şeytan, səni pusquda gözləyir və o, açıq-aşkar düşməndir. Əgər Allahı zikr etməkdə səhlənkərlilik etsən, şeytan sənin bədəninə daxil olar. Və əgər şeytan, sənin bədənində daxil olarsa, səni məğlub edər və səni dəli edər.

Ey müsəlmanlar! Şeytan toxunub, bədənində daxil olan birinin, müalicə üçün və cini çıxarmaq üçün, sehrbaz və ya şarlatanın yanına getməsi caizdirmi? Cavab: Xeyr! Heç vaxt cadugərlərin və şarlatanların yanına getmək icazəli deyil, hətta sual vermək belə olmaz. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Fəlcinin yanına gəlib, ondan bir şey soruşan və ona inanan şəxs, qırx gün namazı qəbul olunmaz”.** (Muslim 2230) Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Kim, aybaşı olan qadınla və ya qadına arxa orqanından yaxınlıq edərsə, yaxud sehrbazın yanına gəlib, onun dediklərini təsdiqlə-yərsə, artıq Muhəmmədə ﷺ nazil olanı inkar etmişdir”.** (“Səhih əl-Cami” 5942) Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Kim bir fəlcə və ya kahinin yanına gedib, onun söylədiklərini təsdiq edərsə, Muhəmmədə nazil ediləni inkar etmiş olar.”** (“Səhih əl-Cami” 5939)

Allahdan qorxun, ey Allahın qulları! Şəfa tapacaqlarını zənn edərək, sehrbazların və şarlatanların yanına gedənlər, özləri üçün Allahdan uzaqlaşmaqdan başqa heç nə əlavə etmirlər. Lakin, ey Allahın qulları, şeytanın toxunduğu şəxs nə etməlidir?

Şeytanın toxunduğu şəxs, aşağıdakıları etməlidir.

Birincisi: Allah qarşısında, səmimi tövbə ilə tövbə etmək, Allaha sığınmaq və Allaha təvəkkül etmək.

Divarları şəkillərlə dolu, günahlarla və fəsiqlilə, musiqi və videolarla dolmuş bir evdən, xəstə adam gəlir və deyir ki: «Mən sağalmağ istəyirəm». Əvvəlcə, Allaha tövbə et, yaşadığın evi, Allaha asi olmaqdan təmizlə. Bundan sonra isə, dində qanuni səbəb axtar və qəlbində əmin ol ki, başına gələnlər, səndən yan keçə bilməzlər, yan keçənlər də başına gələ bilməzlər. Bil ki, səni başına gələnlərdən, Allahdan başqa, heç kəs xilas edə bilməz.

Uca Allah buyurur: **“Əgər Allah, sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını, Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər sənə, bir xeyir toxundursa, (heç kəs Ona mane ola bilməz). O, hər şeyə qadirdir”.** («Ənam» surəsi, 17-ci ayə)

İkincisi: Xəstə, özü üçün, Qurandan bir şey oxumalıdır, şeytanları qovan, «Bəqərə» surəsi kimi. Ayət əl-Kürsi də, şeytanları qovur. Quranın, son üç surəsini və Allah Rəsulundan ﷺ nəql olunan, dində qanuni ruqyanı oxumalıdır. Və səbirli olmalı, Qurana qulaq asmalı və səhər-axşam ruqya olaraq, öz üzərinə oxumalıdır. İstər kişi olsun, istər qadın, Böyük və Qüdrətli Allah qarşısında, Onu zikr etməli, ağlayaraq və dua edərək gecə namazını qılmalıdır və deməlidir ki: “Ya Rəbbim! Həqiqətən, Sən şəfa verənsən. Mən, ancaq Səndən şəfa istəyirəm”. Böyük və Qüdrətli Allah, şəfa verəndir və insan ilk növbədə, özü-özünü ruqya etməlidir. Əgər o sağalarsa, Allaha həmd olsun. Əgər sağalmarsa, saleh hesab etdiyi birinin yanına getsin ki, ona Quran oxusun, şəriətdə qanuniləşdirilmiş, ruqyaları oxusun, amma heç nə əlavə etmədən bunları etsin: “Çıx, Allahın düşməni!” desin. Və qoy onlar məclislərdə olduqda deməsin ki: “Filankəs, bizim yanımıza gəldi, onda cin var idi və biz onu çıxartdıq”. Həqiqətən bu sözlər, göstəriş və riya sayılır, ona görə də bunu gizlətmək lazımdır.

Bu, saleh bir əməldir, ona görə də, bunu ancaq özünlə, Böyük və Qüdrətli Allah arasında et və qiyamət günü, bunun əvəzini, Allah yanında görəcəksən. Əgər məclislərdə: “Mən, rüqyə və cin çıxarmaq üzrə ustayam” deməyə başlasan, bunu söyləyən və bunu edən şəxs, ancaq öz əməli ilə, şöhrət və izzət istəyir, çünki öz əməli ilə, Allahın razılığını istəməz. Onlar, əməllərinə görə, maddi bir şey istəyirlərmi? Yaxud maddi olmayan bir şey istəyirlərmi, yəni insanların onları barmaq ilə göstərmələrini istəyirlərmi?

Müalicə edən adam, Allahdan qorxmalı, əməlini gizləməli və deməlidir ki: “Çıx, ey Allahın düşməni”.

Əgər bunu, bir peşə və vəzifə kimi edirsə, missal üçün; İmam Əhməd kimi, biz eşitmişik ki, əvvəllər az adamlar bunu edirdi və onlardan olan, sünnə imamı İmam Əhməd, özündən gedənlərə ruqyə oxuyurdu və onlar, Allahın izni ilə sağalırdılar.

Lakin biz, İmam Əhməd ibn Hənbəlin, heç bir kitabında oxumamışıq ki, o adam, hər hansısa bir gündə, ruqyə ustası olub, yada bunu, özünə sənət olaraq götürüb.

Sən, qurani bilmək və əzbərləməklə məşğul olmalısan. Əgər, bununla sınağa çəkilmiş, bir kəs sənin yanına gəlsə, ona ruqya oxu və bunda səmimi ol, bəlkə Allah səni, bu xəstənin sağlmasına səbəb edər.

Allahım, bizə sözdə və əməldə ixlas nəsib et. Allahım, bizləri şeytanın hiyləsindən qoru.

31. MÖMİNİN, ŞEYTANA QARŞI SİLAHLANMALI OLDUĞU SİLAH

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, biz cinlər və şeytanlar aləmindən danışdıq və dedik ki, bu — gizli bir aləmdir və biz onu görməsək belə, ona inanırıq. Həmçinin, bizə aydın oldu ki, İblis cənnətdən qovulduğu zaman, Adəm və onun övladlarından intiqam alacağına, Allaha and içdi. Bizə aydın oldu ki, İblis özü, Adəmin övladları ilə olan mübarizəyə rəhbərlik edir. İblis, öz döyüşündə, Adəm oğullarını aldatmaq, azdırmaq, pis işləri gözəl göstərmək kimi, hər cür silahdan istifadə edir. O, bununla, onları cəhənnəm əhlindən olmağa çağırır. Bugünkü məclisimiz, Allah izn verərsə, möminin bu düşməne, yəni İblisə qarşı, hansı silahı hazırlamalı olduğunu aydınlaşdırmaqla bağlı olacaq.

Ey Allahın qulları! İnsan, Böyük və Qüdrətli Allaha qovuşana qədər, bu dünyada, İblislə amansız döyüş meydanındadır.

Bu səbəbdən hər bir mömin üçün vacibdir ki, iman silahı ilə silahlanıb, Allahın və Onun Rəsulunun ﷺ göstərdiyi qalalarda qorunmağa çalışsın ki, şeytandan amanda qalsın və bu dünyadan imanla ayrılı bilsin.

Ey Allahın qulları! Birinci silah, Böyük və Qüdrətli Allah qarşısında ixlasdır.

İnsanın etdiyi, hər bir əməldə, Böyük və Qüdrətli Allah qarşısında olan ixlas. Bu möhkəm qaladır. Əgər ona sığınsan, ey Allahın qulu, şeytan sənə heç vaxt çata bilməz.

Şeytan, bunu bilir və buna görə də, Uca Allah şeytan haqqında belə buyurur: **“(İblis) dedi: “Ey Rəbbim! Sən məni yoldan çıxartdığını görə, mən də yer**

üzündə, onlara (pis işləri) gözəl göstərib, onların hamısını azdıracağam. Yalnız, Sənin sadıq qullarından başqa”. («Hicr» surəsi, 39-40-cı ayələr) Ey Allahın qulu, şeytanın hiyləsindən qorunmaq üçün, iklas sənin qalandır.

Bəs iklas nədir və iklaslı olan kimdir?

İklas odur ki - bəndə öz niyyətində və əməlində, Böyük və Qüdrətli Allaha qarşı doğru olsun. Namaz qılarkən, Allah rızası üçün qılsın. Zəkat verəndə, rüku və ya səcdə etdikdə, bunları Allah rızası üçün etsin. O verdikdə də, saxladıqda da yalnız Allah rızası üçün verir və saxlayır. Necə ki, Uca Allah buyurur: **«De: “Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də aləmlərin Rəbbi Allaha məxsusdur! Onun heç bir şəriki yoxdur. Mənə belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanların birincisiyəm”».**

(«Ənam» surəsi, 162-163-cü ayələr)

İklaslı olan kəs, qəlbi və əməli ilə, Allaha doğru səy edən, yəni əməli ilə, Allahın razılığını və əbədi həyatı arzulayandır. İklas — şeytanın hiylələrinə qarşı möhkəm qaladır. İklas — səni, bu dünyanın çətinliklərindən və onun kədərindən xilas edər.

Bu, Yusufdur (aleyhissalam) ki, ağasının arvadı ilə fitnə baş verən zaman, qadın qapını bağlayıb, ona demişdir ki: “Yanıma gəl”. Qadın onu, yoldan çıxartmağa başladı, alicənab xanım olduğu halda, ona zina etməyi təklif etdi, amma Yusuf (aleyhissalam) dedi ki: "Allaha sığınırım!" Allah onu bu çirkin əməldən, iklaslı olduğuna görə, xilas etdi.

Uca Allah buyurur: **“(Qadın) ona meyl etmişdi. Əgər (Yusuf) Rəbbinin dəlilini görməsəydi, o da ona meyl edərdi. Beləcə, Biz, pisliyi və çirkin əməli ondan uzaqlaşdırdıq. Həqiqətən, o (Yusuf) Bizim seçilmiş qullarımızdandır”.**

(Yusuf, surəsi, 24-cü ayə)

Həmçinin, mağaranın çıxışını, önünə düşən daş bağladığı zaman, mağaraya daxil olan, üç nəfəri xatırla. Onlar dedilər: “Sizi bu daşdan, ancaq saleh əməllərinizdən, yəni Böyük və Qüdrətli Allah qarşısında iklasla, Allaha dua etməyinizdən başqa heç bir şey xilas edə bilməz. Birinci adam, ata-anasına qarşı xeyirxah əməllərinin iklaslı olması vasitəsilə, Allaha dua etdi və Allah da, ona

cavab verdi. İkinci adam, zinadan uzaqlaşmaqda ixtlaslı olması ilə, Allaha dua etdi və Allah da, ona cavab verdi. Üçüncü adam, Böyük və Qüdrətli Allah qarşısında, ixtlası ilə, sahibinə haqq verməsi barədə danışdı və dua etdi — Allah da, ona cavab verdi və onları açıq-aşkar, ölümdən xilas etdi.

Böyük və Qüdrətli olan Allah, bəndələrinə ixtlaslı olmağı əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, həniflər kimi, ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də elə budur!”** («Beyyinə» surəsi, 5-ci ayə) Allah, Öz Elçisinə ﷺ ixtlaslı olmağı əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Biz, Kitabı sənə bir həqiqət kimi nazil etmişik. Sən də, dinin yalnız Allaha məxsus olduğuna (iman gətirərək) Ona ibadət et!”** («əz-Zumər» surəsi, 2-ci ayə) Peyğəmbərimiz ﷺ səhabələrini və ümmətini, Allah qarşısında ixtlaslı olmağa tərbiyələndirmişdir. O, ﷺ bir gün, İbn Abbasa (Allah ondan razı olsun) ixtlaslı olmağı öyrədərkən, dedi ki: **“Ey oğul! Mən, sənə bir neçə kəlimə öyrədəcəyəm. Allahı qoru ki, Allah da səni qorusun. Allahı qoru ki, onu öz qarşında tapasan. Bir şey dilədikdə, Allahdan dilə. Kömək istədikdə, Allahdan kömək istə. Bil ki, əgər bütün insanlar, sənə xeyir vermək üçün, bir yerə toplansalar da, Allahın yazdığından artıq, heç bir xeyir verə bilməzlər. Bunu da bil ki, əgər sənə zərər vermək üçün, bir yerə toplansalar da, Allahın yazdığından artıq, sənə zərər verə bilməzlər. (Çünkü) qələmlər qaldırılmış, səhifələrin (mürəkkəbi) qurumuşdur”.** (“Səhih əl-Cami” 7957) Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Həqiqətən də əməllər, niyyətlərə görədir. Hər bir insana, onun niyyət etdiyi verilir. Kimin hicrəti, Allaha və Onun Peyğəmbərinə tərəfdirsə, onun hicrəti Allaha və Onun Peyğəmbərinə tərəf olar. Kimin də hicrəti dünya və onun əldə edilməsi və ya qadınla nikahlanmaqdırsa, o hicrət etdiyinə tərəf yönələr”.** (Əl-Buxari 1, Muslim 1907) Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Həqiqətən Uca Allah, cisminizə və surətinizə baxmaz. Barmaqları ilə sinəsinə işarə etdi və dedi, Allah, sizin qəlbinizə və əməllərinizə baxar”.** (Muslim 2564)

Həmçinin, Peyğəmbərə ﷺ bir adam haqqında sual verildi ki: başqaları onun cəsarəti barədə danışsınlar deyə vuruşan, qəzəbin təsiri ilə vuruşan və özünü göstərmək üçün vuruşan — bunlardan hansı Allah yolundadır? Allahın Elçisi ﷺ

dedi: ***“Kim, Allahın adı yüksəlsin deyə döyüşərsə, o adam, Allah yolundadır”.***

(Əl-Buxari 7458, Muslim 1904)

Ey Allahın qulları, bildiyiniz kimi, İxlas, bu dünyada və əbədi aləmdə, uğur qazanmağın sirridir. Qiyamət günü, odu-alovu ilk alovlandıracaq şəxslər isə — özünü göstərməklə məşğul olan və əməllərini, Allahdan başqasına həsr edənlər olacaqlar.

İkinci silah – Uca və Qüdrətli Allaha tam itaət və qul kimi təslim olmaqdır.

Bu, ona görədir ki, sən Allahın qulu olasan. Böyük və Qüdrətli Allah, İblisi cənnətdən qovduğu zaman, İblis dedi ki: “Mən, onların hamısını, mütləq yoldan çıxaracağam”. Allah ona cavab verdi və ona xəbər verdi ki, Onun elə qulları var ki, İblis onlara heç vaxt yaxınlaşa bilməz. Uca Allah buyurur: **“Əslində, Mənim (ixlaslı) qullarımın üzərində, sənin hökmün olmayacaqdır. Qoruyan olaraq, Rəbbin yetər”.** («İsra» surəsi, 65-ci ayə) Əgər sən, ey Allahın bəndəsi, əgər sən Allaha qul olduğuna görə, bu ayədə deyilənlərə aid olsan, o zaman İblis heç vaxt sənə yaxınlaşmaz.

Kimsə soruşa bilər ki: ibadət nədir?

İbadət — həm aşkar, həm də gizli, söz və əməllərdə, Allahın sevdiyi və razı qaldığı şeylərin, ümumi adıdır. Bu ibadət müxtəlif növlərdə olur.

Birinci növ: Qulun bədənini ilə etdiyi ibadətlərdir — namaz, oruc, həcc və cihad kimi.

İkinci növ — Qəlblə olan ibadətlərdir — qorxu, ümid, sevgi, Allaha qayıdış və Allaha təvəkkül kimi.

Üçüncü növ: Mal-dövlət vasitəsilə olan ibadətdir — qurban, nəzir, zəkat və sədəqə kimi.

Dördüncü növ: Sözlərlə ibadət etməkdir — dua, Böyük və Qüdrətli Allaha and içmək və Allahdan kömək istəmək kimi.

Qul bilir ki, başına gələn müsibətlər Allahdandırılar və onu, Allahdan başqa heç kim qurtara bilməz. Uca Allah buyurur: **“Əgər Allah, sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını, Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər sənə bir xeyir**

toxundursa, (heç kəs Ona mane ola bilməz). O, hər şeyə qadirdir". («Ənam» surəsi, 17-ci ayə)

Bu, bizim Peyğəmbərimizdir ﷺ. Yəhudi onu sehlədikdə, o nə etdi? Onu öldürdümü? Allah Rəsulu ﷺ Allaha dua etdi, sonra yenidən Allaha dua etdi və Allah da onun duasını qəbul etdi və onu zərərli şeylərdən xilas etdi.

Böyük və Qüdrətli Allah, ona cadunun yerini göstərdi və Öz Elçisinə ﷺ şəfa verdi. Biz, cadu olunan kəsə deyirik ki: şarlatanların yanına qaçma, gecələr qalx, Allah rizası üçün namaz qıl və Allah qarşısında ağla. De ki: "Ey Rəbbim! Mənə bəla toxundu və Sən, rəhm edənlərin ən mərhəmətlisisən". Sizi bu cadudan xilas edən və şeytanın hiyləsindən qoruyan, yalnız Allahdır.

Bu isə, Əyyubdur (aleyhissalam) ona bəla üz vermişdi və o da, Rəbbinə üz tutmuş və qəlbini Pak və Uca olan Allaha çevirmişdir.

Uca Allah buyurur: **"Əyyubu da (yada sal!) Bir zaman o, Rəbbinə yalvarıb, demişdi: "Mənə, həqiqətən də, bəla düçar olubdur. Sən rəhmlilərin ən rəhmlisisən!"** («Ənbiya» surəsi, 83-cü ayə) Ey Allahın qulları, başınıza bir müsibət və ya pislik gəldikdə, nə etməli olduğunuzu bilin.

Allahu Təalə, Əyyub haqqında belə buyurdu: **"Həqiqətən, Biz onu, səbr edən gördük. Necə də gözəl qul idi!"** («Sad» surəsi, 44-cü ayə)

Bizdən birimizə isə, cadu və ya xəstəlik üz verdikdə, o adam, səbr etməz. Görürsən ki, Allahın rəhm etdiyi şəxslər istisna olmaqla, hər kəs şarlatanların yanına qaçır.

Bu isə, Yunusdur (aleyhissalam). O, balinanın qarnında, uzaq və məhdud məkanda saxlanılmışdı. O, yalnız öz Rəbbinə yalvarıb, yalnız Ona dua etdi. Uca Allah buyurur: **"Zün-Nunu da (yada sal!) Bir zaman o, qəzəbli halda (qövmündən) ayrılıb, getmiş və ona gücümüz çatmayacağını güman etmişdi. Sonra da zülmətlər içində yalvarıb, demişdi: "Səndən başqa, heç bir ilah yoxdur! Sən paksan, müqəddəssən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!" Biz onun duasını qəbul etdik".** («Ənbiya» surəsi, 87-88-ci ayələr)

Üçüncü silah — elm, əməl və *mənḥəc* məsələlərində, Quran və Sünnəyə riayət etməkdir: “Allahın Rəsulu ﷺ qarşısına bir xətt çəkdi və dedi ki: **“Bu, Allahın yoludur”** və həmçinin onun sağına və soluna çoxlu cizgilər çəkdi və dedi ki: **“Bunlar isə, şeytanın yollarıdır və onların hər birində, şeytan oturub və bu yollara dəvət edir”**. Sonra isə o, bu ayəni oxudu: **“Bu, Mənim doğru yolumdur, onu tutub, gedin. Başqa yollara uymayın. Çünki, (o yollar) sizi Allahın yolundan uzaqlaşdırar. Allah, bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə (pis əməllərdən) çəkinəsiniz”**. («Ənam» surəsi, 153-cü ayə)¹

Quran və Sünnəyə əməl edin, çünki bunlar, sizi şeytanın dəvət etdiyi azgınlıqdan qoruyarlar.

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur: **“Mən, sizin aranızda, iki şey qoyub getmişəm, əgər onlara möhkəm yapışsanız, o zaman doğru yoldan çıxmayacaqsız: Bunlar - Allahın kitabı və mənim sünnəmdir. Onlar, mənim su hovuzuma gəlməyincə, bir-birindən ayrılmayacaqlar”**. (“Səhih əl-Cami” 2937)

Əgər sən, səhabələrin (Allah onlardan razı olsun) yolu ilə getsən, Allah səni azgınlıqdan və ölümdən qoruyar.

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **“Yəhudilər — yetmiş bir firqəyə bölünəcəklər, onlardan yalnız biri Cənnətə, qalanları isə, Cəhənnəmə düşəcəkdir. Xristianlar - yetmiş iki firqəyə bölünəcəklər, onlardan yalnız biri Cənnətə qalanları isə, Cəhənnəmə düşəcəkdir. Qəlbim əlində olan Allaha and olsun ki, mənim ümmətim, yetmiş üç firqəyə bölünəcəkdir, onlardan yalnız biri Cənnətə, qalanları isə, Cəhənnəmə düşəcəkdir”**. İnsanlar soruşdular: **“Onlar kimlərdir, ey Allahın Rəsulu?!”** O cavab verdi ki: **“O, da camaat olanlardır”**.

(“Səhih əl-Cami” 1082)

Həmçinin, başqa bir rəvayətdə nəql olunur ki: “Ümmətim - yetmiş üç firqəyə bölünəcəkdir. Birindən başqa, hamısı cəhənnəmə daxil olacaqlar” Səhabələr: “Ey Allahın elçisi onlar kimlərdir?” – deyə soruşdular. Peyğəmbər ﷺ dedi: **“Onlar, mənim və səhabələrimin tutduqları yolu tutanlardır”**. (“Səhih əl-Cami” 5343)

¹ Əhməd 1/435.

Əgər sən, Quranı və Sünnəni tərk edib, bu müxtəlif yollarla getmisənsə, sonra şeytan səni dəvət edib, pis işləri gözəl göstəribsə və sən də ona cavab vermisənsə, onda sən, açıq-aydın azğınlıqdasan və şeytanın firqəsindənsən.

Uca Allah buyurur: **“Şeytan, onları üstələmiş və Allahı zikr etməyi onlara unutdurmuşdur. Onlar, şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər, ziyana uğrayanlardır”**. («Mucadilə» surəsi, 19-cu ayə)

Dördüncü silah — şeytanın əmr etdiyi hər şeydə, ona zidd olmaqdır.

Bu təsirli silahdır, şeytanın, sizə yaxınlaşmasına mane olan, möhkəm bir qaladır. Niyə? Çünki şeytan, insana küfrü əmr edir.

Uca Allah buyurur: **“(Münafıqlər) şeytana bənzəyirlər. Şeytan insana: “Kafir ol!” – deyir. (İnsan) kafir olan kimi: “Mən, səndən uzağam. Mən, aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram!” – deyir. Onların, hər ikisinin aqibəti, atəş içində, əbədi qalmaqdır. Zalımların cəzası budur”**.

(«Həşr» surəsi, 16-17-ci ayələr)

Şeytan, öz firqəsini, cəhənnəm əhlindən olmağa dəvət edir. Şeytan, alçaq və pis şeyləri əmr edir. Buna görə də, şeytanın əmr etdiyi və etdiyi hər bir işdə ona qarşı çıxmaq sənin üçün vacibdir. Məsələn: şeytan, sol əli ilə yemək yeyirsə, onda sən sol əlinlə yemə. O, sol əli ilə içir, sən isə sol əlinlə içməməlisən. Şeytan, sol əli ilə alır və vərir, sən isə sol əlinlə alıb, verməməlisən. Peyğəmbərimiz ﷺ şeytana zidd olaraq, sağ əlimizlə yeyib, sağ əlimizlə içməyimizi, sağ əlimizlə verib, almağımızı əmr etmişdir. Şeytanın əmr etdiyi hər şeydə, ona zidd olmaq, sənə vacibdir — hətta o, etibarlı bir məsləhətçi sifətində gəlsə də belə. O, öz firqəsini Cəhənnəm əhlindən olmağa çağırır.

Beşinci silah — Böyük və Qüdrətli Allaha sığınmaqdır.

«Sığınmaq» (ərəbcə الاستعاذة *istiʾāza*) sözünün mənası, şeytanın hiyləsindən, Allah tərəfindən qorunmaq üçün, Allaha sığınmaqdır. Burada, nəzərdə tutulur ki, sən belə deməlisən: “Lənətlənmiş şeytandan, Allaha sığınıram”, yəni “Səndən kömək istəyirəm, ya Rəbbim. Şeytanın hiyləsindən, Sənə sığınıram”. Əgər Allah, şeytanın hiylələrini, səndən uzaqlaşdırmazsa, heç kim onları səndən uzaqlaşdırı bilməz. Şeytan, bütün işlərdə, sənə şərikdir və sənə vacibdir ki, Allaha sığınıb:

“Lənətlənmiş (qovulmuş) şeytandan — hər şeyi Eşidən və Bilən Allaha sığınırım” deyəsən. Allah, Öz kitabında, bunu bizə əmr etmişdir – Uca Allah buyurur: **“Əgər şeytandan, sənə bir vəsvəsə gəlsə, Allaha sığın. Şübhəsiz ki, O, Eşidəndir, Biləndir”**. («Əraf» surəsi, 200-cü ayə). Yəni, Allahın himayəsinə sığın.

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«De: “Ey Rəbbim! Şeytanların vəsvəsələrindən, Sənə sığınırım! Onların mənə yaxınlaşmalarından, Sənə sığınırım, ey Rəbbim!”»** («Muminun» surəsi, 97-98-ci ayələr)

Allah Rəsulu ﷺ şeytanın hiyləsindən, Allaha necə sığınacağımızı, bizə öyrətmişdir. Məsələn, əgər insan namazda, birinci təkbirini (Allahu akbar) dedisə, istiftah duasından sonra deməlidir ki: ***(Allahım şeytandan, (ağlıma) xətər yetirməsindən, (köksümə üfürdüüyü) təkəbbürlükdən və (təlqin etdiyi batil) şerlərindən Sənə sığınırım). /Allahummə inni əuzu bikə minəş-şeytan, min həmzihi və nəfxihi və nəfsihi/***¹

Allahın Rəsulu ﷺ bizə öyrətmişdir ki, əgər bizdən biri, ayaqyoluna girərsə, girməzdən öncə belə desin: ***“Allahım, dişi və erkək cinlərin şərrindən, Sənə sığınırım”*** (Əl-Buxari 6322, Muslim 375). Bu yerə girərkən, Allaha sığınırıq, çünkü bu yer şeytanlarla doludur.

Rəsulullah ﷺ qəzəbləndiyimiz zaman, Allaha sığınmağı bizə öyrətmişdir. İnsan, qəzəbləndiyi zaman, Allaha sığınıb, deməlidir ki: “Mən, lənətlənmiş şeytandan, Allaha sığınırım”. Bir nəfər, Allah Rəsulunun ﷺ yanında, bir şəxsin qəzəblənməsi haqqında danışarkən, dedi ki: “Bir dəfə mən, Peyğəmbərin ﷺ yanında olarkən, iki nəfər bir-biri ilə mübahisə etdi, bu səbəbdən, onlardan birinin üzü qızardı və boynundakı damarlar şişdi. Bunu görən Peyğəmbər ﷺ dedi ki: ***“Həqiqətən, mən elə sözlər bilirəm ki, əgər o adam, bu sözləri desəydi, mütləq sakitləşərdi. Əgər o adam: “Lənətlənmiş şeytandan, Allaha sığınırım (Əuzu billəhi minəş-şeytanir-racim)” desəydi, qəzəbi keçərdi***”. Və insanlar ona dedilər ki: “Peyğəmbər ﷺ deyir ki: ***“Lənətlənmiş şeytandan Allaha sığın”***, o adam isə, dedi ki: “Məgər mən dəliyəm?” (Əl-Buxari 3282)

¹ Əbu Davud 775, Ət-Tirmizi 242, Əhməd 3/50, “Səhih Əbi Davud” 701.

Həmçinin, Allahın Rəsulu ﷺ gecələr, uzunqulağın anqırtısını və itlərin hürməsini eşitdiyimiz zaman, şeytandan Allaha sığınmağı bizə öyrətmişdir.¹ O, ﷺ bizə izah edib ki, itlər və uzunqulaqlar — şeytanları görürlər.²

Həmçinin, bizdən birimiz, Quran oxuduğu zaman, lənətlənmiş şeytandan, Allaha sığınmalıyıq. Uca Allah buyurur: **“Quran oxuduqda, qovulmuş şeytandan, Allaha sığın!”** («Nəhl» surəsi, 98-ci ayə)

Ey Allahın qulları, bu sözlər, şeytanın hiyləsindən qorunmaq üçün, hazırlanmalı olan bir silahdır.

Ey müsəlmanlar! Bizdən birimiz, bir əlçatmaz qalada, şeytanın hiyləsindən necə gizlənə bilərik?

Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bunu biləcəyik.

Allahım, bizi şeytanın hiyləsindən qoru!

¹ Bu fayda, Şeyx əl-Albanidən (Allah ona rəhmət etsin), bu hədisin gecə vaxtı ilə bağlı olması, müəyyən edildikdən sonra, əldə edilmişdir.

² Bax “Səhih əl-vəbil əs-seyyib min əl-kəlam ət-təyyib” səhifə 244.

32. İNSAN ÖZÜNÜ, ŞEYTANDAN NECƏ QORUYA BİLƏR?

Ey Allahın qulları! Ötən cümə günü, möminin bu düşmənə qarşı, hazırlamalı olduğu, silahlardan danışdıq.

1) İxlas. 2) Yalnız Allaha ibadət etmək. 3) Elmdə, əməldə və mənəhəcdə, Quran və Sünnəyə riayət etmək. 4) Şeytanın əmr etdiyi hər şeydə, ona zidd olmaq. Çünki o, ancaq pis və məzəmmətli şeyləri əmr edir. 5) Şeytandan, Allaha sığınmaq.

Bizim bugünkü görüşümüz, Allahu Təalə izn versə, insanın gecə-gündüz, lənətlənmiş (qovulmuş) şeytandan, özünü necə qoruya biləcəyi haqqında olacaq. İnsan, evini şeytandan necə qoruya bilər? İnsan, özünü və övladlarını, şeytandan necə qoruya bilər?

Ey tövhid ümməti! İnsan, gecə-gündüz, Allahı zikr etməklə, özünü şeytandan qoruya bilər. Allahı zikr etmək, şeytanı zəiflədir, imanı gücləndirir və Rəhmanı razı salır. Bu əməl — imn edən mömin üçün, lənətlənmiş şeytandan qoruyan möhkəm dayaq, qüvvətli qaladır.

Peyğəmbər ﷺ bizə izah edib ki, Allahı zikr edərək, özünü qoruyan insanın misalı; düşmənləri onun ardınca düşən insana bənzəyir ki, həhim insan, onlardan qorunmaq üçün, əlçatmaz və möhkəm bir qalaya sığınır. Yəni, Allahın adı ilə qorunmaq, insanı hər cür pis təsirlərdən və şeytandan uzaqlaşdırır, onu güclü bir müdafiə ilə əhatə edir. Yəni, Allahın zikri, insanı pis niyyətlərdən, şeytanın təsirindən qoruyan güclü bir qaladır. O şəxs, bu qalada, özünü düşməndən müdafiə etmiş olur. Və həmin insan, Böyük və Qüdrətli olan Allahı zikr etməklə, keçilməz bir qalada, lənətlənmiş şeytandan qorunur.

Uca Allah buyurur: **“Kim, Mərhəmətli (Allahın) zikrindən üz döndərsə, Biz şeytanı ona calayırıq və o da ona yoldaş olar”**. («Zuxruf» surəsi, 36-cı ayə) Yəni Allahı zikr etməkdə, səhlənkərləşməyə yoldaş olar.

Uca Allah buyurur: **“Şeytan, onları üstələmiş və Allahı zikr etməyi, onlara unutdurmuşdur. Onlar, şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər, ziyana uğrayanlardır”**. («Mucadilə» surəsi, 19-cu ayə)

Allahı zikr etməkdə, böyük fəzilətlər vardır. Allah Rəsulundan ﷺ nəql olunduğu kimi, müsəlmana vacibdir ki, bütün məqamlarda Allahı zikr etməyi öyrənsin.

Peyğəmbər ﷺ buyurdu ki: ***"Sizə, əməllərinizin ən xeyirlisini, Sahibiniz yanında ən təmiz olanını, dərəcələriniz içində ən yüksəyini, sizin üçün, qızıl-gümüş xərcləməkdən daha xeyirlisini, düşməninizlə qarşılaşıb, onların boyunlarını vurmağınızdan, onların da sizin boyunlarınızı vurmasından, daha xeyirlisini sizə bildirimmi?"*** Səhabələr dedilər: "Bəli!" O ﷺ dedi ki: ***"Bu — Uca Allahı zikr etməkdir"***.¹

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Rəbbini yad edənlə, yad etməyən kimsənin misalı, diri ilə ölünün misalına bənzəyir"***. (əl-Buxari, 6407)

Böyük və Qüdrətli Allahı zikr etməyi qoruyan kişi — diri insandır. Allahı zikr etməkdə, səhlənkərləşməyə edən kişi isə ölüdür, qadın üçün də eynilə belədir. Böyük və Qüdrətli olan Allahın adı zikr edilən ev — diri evdir. Allahın adı zikr olunmayan ev isə — şeytanın yerləşdiyi, xaraba evdir. Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***Kim, gündə 100 dəfə: "Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq məbud yoxdur, O təkdir, Onun şəriki yoxdur. Mülk Onundur və həmd Onadır! O hər şeyə Qadirdir! (Ləə İlahə, İlləllahu, Vahdəhu Lə Şərikə Ləhu, Ləhul Mulku Və Ləhul Həmdü Və Huvə Alə Kulli Şeyin Qadir)" deyərsə, bu söz onun üçün, 10 köləni azad etməyə bərabər olar. Ona, yüz savab yazılar və onun yüz günahı silinər. O gün, axşama qədər, şeytandan qorunur. (Qiyamət günü) ondan daha çox söyləyəndən başqa, heç kəs onun gətirdiyindən fəzilətli heç bir şey gətirə bilməz"***. (əl-Buxari 3293)

¹ Ət-Tirmizi 3377, Əhməd 5/195, "Səhih ət-tərgib və ət-tərhib" 1493.

Ey Allahın qulu! Bununla, özünü şeytanın hiyləsindən qoru. Ey Allahın qulları, gəlin bir misala baxaq ki, Allahı zikr etməyin - şeytana və onun əməllərinə nələr etdiyi bizə aydın olsun.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Sizlərdən, hər hansı biriniz, yuxuya getdiyi zaman, şeytan başının arxasına, üç düyün bağlayır və hər birinə düyün vurduqda deyir ki: “Sənin gecən uzun olacaq, yat!” Və əgər insan oyanıb, Allahı zikr etsə, bir düyün açılar, dəstəməz alsa, ikinci düyün açılar, namaz qılsa, üçüncü düyün də açılar və həmin insan, səhər gümrah və məmnun qalxar, əks halda yuxudan pis əhval-ruhiyyə ilə qalxar və solğun olar”***. (əl-Buxari 3269; Muslim 776)

Ey Allahın qulu, bax gör, Allahı zikr etmək, şeytanın işlərini necə korlayır. Ona görə də, deyirəm ki: Kim, cinlərdən olan şeytanla, yaxud insanlardan olan şeytanla, yaxud xəstəliklə, yaxud başqa bir şeylə imtahana düşərsə - qoy o adam, Allahı zikr etməklə məşğul olsun və Allaha müraciət etsin. Allah, şeytanın əməllərinə son qoymağa qadirdir.

Ey Allahın qulları! Həmçinin, Rəsulullah ﷺ öyrətmişdir ki, biz yuxudan oyananda belə deyək: ***“Bədənimə salamatlıq verən, ruhumu mənə qaytaran və mənə Onu yad etməyə izin verən, Allaha həmd olsun!”*** (ət-Tirmizi 3401)

Huzeyfə ibn əl-Yəman (radıyallahu ənhu) demişdir ki: ***“Peyğəmbər ﷺ yatdığı zaman, belə deyərdi: “Allahım! Sənin adınla ölür və dirilirəm! (Allahummə, Bismikə əmutu və əhyə)” – oyandıqda isə belə deyirdi: “Bizi öldürdükdən sonra, dirildən Allaha, həmd olsun. Ölüb, dirildikdən sonra isə, qayıdış Onadır” (Əlhəmdulilləhi-l-ləzi əhyənə, bə'də mə əmətənə və ileyhi-n-nuşur”***. (əl-Buxari 6314).

İnsan, yuxudan oyanıb, Allahı zikr etdikdə, bir düyün açıldı. Dəstəməz alıb, Allahı zikr etdikdə və dəstəməzin əvvəlində: “Allahın adı ilə”, axırda isə: “Şəhadət edirəm ki, Allahdan başqa, ibadətə layiq, haqq ilah yoxdur” dedikdə, başqa bir düyün açıldı. Əgər namaz qıldısa, üçüncü düyün açıldı. O, oturub sübh vaxtına qədər, Allahdan bağışlanma diləməyə başladıqda, sonra məscidə gedib, sübh namazını qılsa, daxil olmazdan əvvəl, Peyğəmbərin ﷺ bizə öyrətdiyi kimi deyərsə ki: ***“Daşqalaq olunmuş [Allahın rəhmətindən qovulmuş, lənətə gəlmiş]***

şeytandan, Böyük Allaha, Onun kəramətli Üzünə və əzəli hökmünə pənah aparıram". Şeytan deyər ki: ***"O, bu günün sonuna qədər məndən qorunacaqdır"***.

("Səhih əl-Cami" 4715)

İnsan, camaat namazı qıldıqda, lənətlənmiş şeytandan, Allaha sığınır — və həqiqətən də, Allahın Rəsulu ﷺ demişdir ki: ***"Hər kim, sübh namazını qılarsa, Allahın himayəsi altında olar və onun haqq-hesabı Allah yanında"***.¹ Yəni, Allah onu qoruyur, qayğısına qalır. Yatan və səhərə qədər oyanmayan, digər şəxsə gəlincə isə, Peyğəmbər ﷺ onun haqqında demişdir ki: ***"Şeytan, bu adamın qulağına idrar edir"***. (Əl-Buxari 3270, Muslim 774)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: "Üç dəfə bunu oxu: ***«De: "O, Allah Təkdir..."***, ***həmçinin sonuncu iki surəni, səhər və axşam oxu, bu da səni bütün pisliliklərdən qoruyar"***". ("Səhih əl-Cami" 4406)

Ey Allahın qulları, bunları öyrənin və övladlarınıza da öyrədin, onları korlayan bir şey verməkdənsə bunları öyrədin. Ailənizə, bunu öyrətdiyiniz müddətdə, malınızı itirməyəcəksiniz.

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Hər səhər və axşam, bu kəlmələri üç dəfə təkrar edən, Allahın quluna, heç nə zərər gətirməz: "Göylərdə və yerlərdə, heç bir şeyin zərər gətirə bilməyəcəyi, Allahın adı ilə, O eşidən və biləndir"***".²

İnsan, iş üçün evdən çıxıb, Allahı zikr etdikdə, Allahın himayəsində olar.

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***"Kim, evindən çıxdığı zaman: "Allahın adı ilə! Allaha təvəkkül etdim. Qüdrət və güc, yalnız Allahdadır! (Bismilləh, təvəkkəltu aləllahi və ləə həulə və lə quvvətə illə billəh) deyərsə, ona deyilər: Kifayət etdi, qorundun, hidayət edildin. Şeytan, ondan uzaqlaşar. Digər şeytan deyər ki: Sən hidayət olunan, kifayət olan və qorunan kimsə ilə nə edə bilərsən?"***"³ Evdən çıxan, bir çox insan, küçədə su görüb, deyir ki: "Ola bilsin ki, bu su cadulanıb!" Elə kitablar var ki, bazarlarda həddindən artıq çoxdurlar və o kitablarda yanlış məlumatlar var – guya ki, kimsə sənə cadu etmək istədikdə, suya cadu edir və bu

¹ "Səhih ət-tərgib və ət-tərhib" 458.

² Ət-Tirmizi 3388, Əhməd 1/62, "Səhih ət-Tirmizi" 2698.

³ Əbu Davud 5095, "Səhih ət-tərgib və ət-tərhib" 1605.

suyu sənin evinin yanına tökür. Sən evdən çıxanda isə, bu suyun üstünə ayaq basıb, caduya düşürsən! Bil ki, bütün cadugərlər, sənin yanına gəlib, evinin qapısı önündə cadugərlik etsələr, sonra sən çıxıb desən ki: ***“Allahın adı ilə, mən Allaha təvəkkül edirəm və Allahdan başqa, heç bir güc və qüdrət yoxdur”*** (“Səhih əl-Cami” 499) o zaman sən, Allahın himayəsi və qoruması altında olarsan və buna görə də, heç nədən qorxma.

Həmçinin, əgər insan, evinə qayıtdığı zaman, Allahı zikr edərsə və yemək yeməzdən əvvəl, Allahı zikr edərsə, şeytan, öz köməkçilərinə deyir ki: “Sizin nə gecələmək üçün yeriniz var, nə də ki, şam yeməyiniz var”. Əgər bir şəxs, paltarını çıxarmaq istəsə, cinlər onun övrətinə (müsəlmanların başqa insanlar qarşısında örtmək məcburiyyətində olduqları bədən hissəsinə) baxar, amma mömin isə, öz övrətini qoruyar, onu insanlardan və cinlərdən gizlətməyə çalışır. Fasiqlərə və günahkarlara gəldikdə isə, onlar bu haqda düşünmürlər və öz övrətlərini, insanlara göstərməkdən çəkinmirlər və övrətlərini, cinlərə göstərdiklərini düşünmürlər!

Övrət, o zaman cinlərdən gizlənir ki, insan: “Allahın adı ilə” deyir və ayaqyoluna girmək istədikdə: “Allahın adı ilə!” deyir. Arvadı ilə yaxınlıq etmək istədikdə deyir ki: ***“Allahın adı ilə! Allahım! Bizi şeytandan uzaqlaşdır, şeytani da bizə bəxş etdiyin şeydən uzaqlaşdır!”*** (Bismilləh. ***Allahummə cənnib-nə-ş-şeytanə, və cənnibi-ş-şeytanə mə razəq-tə-nə***) (Əl-Buxari 141, Muslim 1434). Əgər insan, yatmaq istəyirsə, o zaman, yatmazdan əvvəl, Allahı zikr etməklə, özünü qorumalı və dəstəmazla yatmalıdır. Bu halda, şeytan insanın bədəninə girməz və ona zərər verməz.

Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Bədənlərinizi təmizləyin ki, Allah da sizi təmizləsin, çünki, həqiqətən, Allahın elə bir bəndəsi yoxdur ki, gecəni təmiz (dəstəmaz halında) keçirsin və onun köynəyində, onunla birlikdə, bir mələk gecələməsin. Və insan, gecənin hansı saatında, bir tərəfdən o tərəfə çevrilirsə də, mələk mütləq deyir ki: “Allahım, bu bəndəni bağışla, çünki o, paklanmış halda yatıb!”*** (“Səhih əl-Cami” 3936) – yəni, dərini təmizləyərək.

Dəstəmazlı halda yuxuya getdiyin zaman, mələk səninlə birlikdə paltarının içində yatır.

Ey Allahın bəndəsi, sən necə bir insansan ki, Uca və Qüdrətli Allah, sənə dərinin üstündə, paltarının altında yatan bir mələk göndərir?

İkincisi: “əl-Kürsi” ayəsini oxu. Onu oxuyanın, Allah tərəfindən himayədarları vardır və şeytan ona yaxınlaşmaz. Şeytan, Əbu Hureyrəyə demişdir ki: “Yatan zaman, əl-Kursi ayəsini, əvvəldən axıra qədər oxu: **“...Allah, Ondan başqa ilah yoxdur, (əbədi) Yaşayandır, (bütün yaratdıqlarının) Qəyyumudur...”** – o zaman, sənin yanında, həmişə Allah tərəfindən bir himayədar olar və səhər oyanana qədər, şeytan sənə yaxınlaşa bilməz”. Və Peyğəmbər ﷺ ona demişdir ki: **“O, sənə doğrunu söylədi, halbuki özü qatı yalançıdır....”** Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: **“Bu şeytandır”** (Əl-Buxari 5010).

Üçüncüsü: Peyğəmbərin ﷺ sözləri. Aişənin (Allah ondan razı olsun) sözlərindən rəvayət olunur ki, Peyğəmbər ﷺ hər gecə, yatağına uzandıqda, əllərini cütləşdirib, onların içinə üfürər, sonra ora **“əl-İxlas”, “əl-Fələq”** və **“ən-Nas”** surələrini oxuyar, daha sonra isə, əllərini baş və üz nahiyəsindən başlayaraq, bacardığı qədər, bədəninin hər yerinə sürtdi. Beləcə, peyğəmbər ﷺ bunu üç dəfə təkrar edərdi”. (Səhih əl-Bu-xari, 5017)

İNSAN, EVİNİ ŞEYTANDAN NECƏ QORUYA BİLƏR?

1. Allahı zikr etmək. Əgər sizdən biriniz, evə gəlib, içəri girmək istəsə, “Allahın adı ilə” desin. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **“Evinə girən adam, həm evə daxil olarkən, həm də yemək yeyərkən, Allahı zikr etsə, şeytan öz əlaltılarına deyər ki: “Sizin gecələməyə yeriniz, nə də şam yeməyiniz var”. Əgər insan, evə girəndə, Allahı zikr etmədən, evə daxil olarsa, şeytan deyər: “Sizin gecələməyə yeriniz var”, yemək yeyərkən, Allahı zikr etməzsə, şeytan deyər ki: “Sizin həm gecələməyə yeriniz, həm də şam yeməyiniz var”** (Muslim 2018).

2. «Bəqərə» surəsini oxumaq. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Evlərinizi qəbiristanlığa çevirməyin. Həqiqətən şeytan «Bəqərə» surəsi, oxunan evdən qaçar”.** (Muslim 780) O, ﷺ həmçinin buyurub ki: **«Evlərinizdə «Bəqərə» surəsini oxuyun! Həqiqətən, şeytan, içində «Bəqərə» surəsi, oxunan evə daxil olmaz»** (“Səhih əl-Cami” 1170)

3. Divarlardan asılan şəkillərdən qurtulmaq. Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **“İçində köpək və surət olan evə, (rəhmət) mələkləri girməzlər”**. (Əl-Buxari 3225, Muslim 2106) Müsəlmanların vəziyyətinə baxın! Rəbbimin rəhm etdiyi kəslər istisna olmaqla, heç kəs evini qorumur. Amma müsəlmanlar, evlərini haram şeylərlə qorumağa çalışırlar! Vay o qulların halına ki, evlərində şəkil asırlar. Allahın Rəsulu ﷺ bunu bizə əmr edibmi?

İNSAN, ÖZ ÖVLADLARINI, ŞEYTANDAN NECƏ QORUYA BİLƏR?

1. Peyğəmbərin ﷺ buyurduğu kimi; **“Dininə üstünlük versən, əlin xeyirə çatar”**. (Əl-Buxari 5090, Muslim 1466) Saleh, müsəlman qadınla evlənmək lazımdır!

2. Toy gecəsində, zövcə ilə yaxınlıq edərkən, əlini onun alnına qoymaq, Allaha dua etmək və onunla iki rükət namaz qılmaq.¹

3. Həyat yoldaşınızla ilə yaxınlıq edərkən, belə deyın: **“(Allahın adı ilə! Allahım, şeytani bizdən və bizə verdiyin ruzidən (övlad nəzərdə tutulur) uzaq et).” Əgər qismətinizdə, övlad sahibi olmaq varsa, şeytan ona zərər verə bilməz**”. (Əl-Buxari 6388, Muslim 1434)

4. Hər gün, şeytandan, bəd nəzərdən və paxıllıqdan övladlarınız üçün, Allahdan sığınacaq istəyin. Necə ki, Peyğəmbər ﷺ Həsən və Hüseyin üçün, sığınma dualarını oxuyaraq, belə deyirdi: **“Allahın kamil, tam kəlimələri ilə, hər bir şeytandan, hər zəhərli sürünəndən, hər pis gözdən, sizin hər ikiniz barədə, sizi Allaha sığındırıram”**. (Əl-Buxari 3371)

Ey müsəlmanlar! Beləliklə, cinlər və şeytanlar aləmi haqqında söhbətimizi bitirdik. Kim, bundan sonra, özünü şeytana həvalə edərsə, ancaq özünü günahlandırır. Bu, aşkar düşmənlə, şiddətli döyüş meydanında olduğunuzu öyrəndiniz.

Ya o, sənə qalib gələcək və səni cəhənnəm əzabına çağıracaq, ya da ki, Allaha təslim olmaqla və Allahı zikr etməklə, sən ona qalib gələcəksən və cəhənnəm əzabından xilas olacaqsan. Və gələn cümə günü, məclisimizdə, Allahu Təalə izn versə, imanın əsaslarının, üçüncü əsasından danışmağa qayıdacağıq.

Allahım, biz Səndən faydalı elm, müttəqi qəlb, saleh və qəbul edilən əməllər diləyirik.

¹ Şeyx əl-Albaninin, Allah ona rəhmət etsin, “Ədəb əl-Zifaf” əsərinə baxın. (Səhifə 22).

33. SƏMAVİ KİTABLARA İMAN

Ey Allahın qulları! Daha əvvəl dedik ki, düzgün iman — altı əsas üzərində qurulur və bunlar — Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına, elçilərinə, Axirət gününə, qədər in xeyrinə və şərinə qəti inanmaqdır. Əvvəl, imanın əsaslarından, birincisi haqqında danışdıq, da -Allaha imandır. Və həmçinin ikincisi haqqında danışdıq, o isə - mələklərə imandır. Və biz dedik ki, mələklər aləmi — görmədən inandığımız, gizli bir dünyadır. Həmçinin biz, cinlər və şeytanlar aləmindən danışdıq və dedik ki, bu aləm — bizim görmədiyimiz, amma iman etdiyimiz, gizli bir dünyadır.

Bugünkü görüşümüz, əgər Allahu Təalə izn verərsə, imanın əsaslarının, üçüncüsü olan - Səməvi kitablara imandır.

Ey müsəlmanlar! Səməvi kitablara iman — imanın əsaslarından biridir. Çünkü, Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **«Peyğəmbər ﷺ öz Rəbbindən, ona nazil edilənə iman gətirdi, möminlər də iman gətirdilər. Hamısı — Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. (Onlar dedilər): “Biz, Onun elçiləri arasında fərq qoymuruq!” Onlar dedilər: “Eşitdik və itaət etdik! Ey Rəbbimiz! Səndən bağışlanma diləyirik, dönüş də yalnız Sənədir!”»**

(«Bəqərə» surəsi, 285-ci ayə)

Cəbrail (aleyhissalam) Peyğəmbərimizdən ﷺ iman haqqında soruşduqda, o dedi ki: ***“İmanın mahiyyəti budur ki - Allaha, mələklərinə, kitablarına, elçilərinə və axirət gününə iman gətirəsən və həmçinin qədər in xeyrinə və şərinə iman gətirəsən”.*** (Muslim, 8)

Ey Allahın qulları! Səməvi kitablara küfr etmək və onları inkar etmək və ya onlardan birini inkar etmək — Allahu Təaləyə küfr və uzaq bir azgınlıqdır. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Allaha, Onun Elçisinə və Elçisinə nazil etdiyi, Kitaba və ondan əvvəl nazil etdiyi kitablara iman gətirin! Allahı, Onun**

mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü inkar edən şəxs — dərin bir azgınlığa düşmüşdür.” («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, ayələrimizi yalan sayanlara və onlara təkəbbürlüklə yanaşanlara, göyün qapıları açılmayacaq və dəvə iynənin gözündən keçməyincə, onlar Cənnətə girməyəcəklər. Biz, günahkarları belə cəzalandırırıq”.** («Əraf» surəsi, 40-cı ayə)

Səməvi kitablara küfr etmək, Uca Allaha küfr etməkdir və uzaq bir azgınlıqdır.

Ey Allahın qulları! Allahu Təalə — Adəmi, Həvvanı və İblisi, bu yer üzünə endirmişdir ki, onlar bir-birinə düşmən olaraq, müəyyən bir vaxta qədər, orada yaşasınlar. Uca Allah, Öz peyğəmbərlərinə və elçilərinə, səməvi kitablar nazil etdi ki, insanlara haqq və azgınlıq yolunu, Cənnətə və Cəhənnəmə aparan yolu, xeyir və şər yolunu izah etsinlər ki, ölən adam tam aydınlıqla ölsün, sağ qalan isə, tam aydınlıqla sağ qalsın. Adəm övladlarına olan, bu İlahi göstərişlərə qulaq asın!

Uca Allah Öz kitabında buyurur ki: **«Allah buyurdu: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək, hamınız buradan (yerə) enin. Məndən sizə, doğru yolu göstərən rəhbər gəldiyi zaman, o kəs ki, Mənim doğru yol göstərən, bələdçimin ardınca getsə, nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar. Kim, Mənim Zikrimdən üz döndərsə, onun güzəranı sıxıntılı olacaq və Biz, Qiyamət günü, onu kor kimi hüzzurumuza gətirdəcəyik”. O deyəcək: “Ey Rəbbim! Mən (dünyada) görürdüksə, indi nə üçün məni kor olaraq gətirdin?” (Allah) deyəcək: “Elədir! Çünki sənə, ayələrimiz gəldi, sən isə onları unutdun. Bu gün də, sən beləcə unudulacaqsan!” Biz həddi aşanı və Rəbbinin ayələrinə inanmayı, belə cəzalandırırıq. Axirət əzabı isə, daha şiddətli və daha sürəklidir”».**

(«Ta ha» surəsi, 123-127-ci ayələr)

Uca Allah buyurur: **“Ey Adəm oğulları! Sizə, ayıb yerlərinizi örtəcək libas və bəzək-düzək nazil etdik. Təqva libası isə, daha xeyirlidir. Bu, Allahın dəlillərindəndir. Bəlkə düşünüb, (onlardan) ibrət alasınız”.** («Əraf» surəsi, 26-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey Adəm oğulları! Şeytan, əcdadınızın ayıb yerlərini, özlərinə göstərmək məqsədilə, (aldadaraq) libaslarını**

soyundurub, Cənnətdən çıxartdığı kimi, sizi də aldatmasın. Şübhəsiz ki, o və onun nəslı, sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən sizləri görürlər. Həqiqətən Biz, şeytanları - iman gətirməyənlərin dostları etdik”.

(«Əraf» surəsi, 27-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: “Ey Adəm oğulları! Məscidlərə (gedərkən) gözəl geyimlərinizi geyin. Yeyin-için, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, (Allah) israf edənləri sevmir”. («Əraf» surəsi, 31-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: “Ey Adəm oğulları! Sizə, aranızdan elçilər gəlib, ayələrimi bəyan edərkən, (Məndən) qorxub, öz (əməllərini) islah edən şəxslərin, heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər”.

(«Əraf» surəsi, 35-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: “Ey insanlar! Sizi və sizdən öncəkiləri yaratmış, Rəbbinizə ibadət edin ki, bəlkə (Allahdan) qorxasınız”.

(«Bəqərə» surəsi, 21-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: “Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun. Valideynin övlada, övladın da valideynə, heç bir fayda verə bilməyəcəyi gündən çəkinin. Həqiqətən, Allahın vədi bir həqiqətdir. Qoy bu (fani) dünya, sizi çaşdırmasın, hiyləgər (şeytan) da, sizi Allahın (əzabından) arxayınlaşdırıb, tovlamasın”. (Loğman surəsi, 33-cü ayə)

Ey Allahın qulları! Bizim, Səməvi Kitablara olan inancımız, ümumilikdə ondan ibarətdir ki, bildiyimiz və bilmədiyimiz, bütün Səməvi Kitablara inanırıq. Necə ki, Uca Allah buyurur: «Deyin: “Biz Allaha, bizə nazil olana, İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə nazil olana, Musa və İsaya verilənlərə, özlərinin Rəbbi tərəfindən, peyğəmbərlərə verilənlərə iman gətirdik. Biz, onların arasında fərq qoymuruq. Biz, yalnız Ona təslim olanlarıq!”» («Bəqərə» surəsi, 136-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: «De: “Mən, Allahın nazil etdiyi Kitaba iman gətirdim”». («əş-Şura» surəsi, 15-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: “Ey iman gətirənlər! Allaha, Onun Elçisinə və Elçisinə nazil etdiyi Kitaba və ondan əvvəl nazil etdiyi kitablara iman

gətirin! Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü inkar edən şəxs - dərin bir azğınlığa düşmüşdür". («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Bütün Səməvi kitablara iman gətirmək, bizim üçün vacibdir. Ey Allahın qulları, həmçinin səməvi kitablara olan imanımızdandır ki, biz Quranda, İbrahim və Musanın səhifələri haqqında, bizə deyilənlərə iman edirik.

Uca Allah buyurur: **"Həqiqətən də bu, əvvəlki səhifələrdə bildirilmişdir – İbrahimin və Musanın səhifələrində".** (Əla surəsi, 18-19-cu ayələr). Və həmçinin, Davuda (aleyhissalam) nazil edilən Zəbur haqqında, Uca Allah buyurur: **"Davuda da Zəburu verdik".** («Nisa» surəsi, 163-cü ayə) Biz bilməliyik ki, Quran - bu kitabların qoruyucusu kimi gəlib. Biz, bu Kitablara və onların adlarına inanırıq, çünki Allah Öz Kitabında, onlar haqqında, bizə xəbər vermişdir. Əgər, hansısa kitab haqda, Quranda xəbər verilməyibsə, biz Böyük və Qüdrətli Allaha, hər hansısa bir kitabı nisbət edə bilmərik.

Ey Allahın qulları! Bütün bu Səməvi kitabların — haqq-həqiqətlə, düz yol ilə və nurla gəldiyinə əmin olmaq və inanmaq bizim üçün vacibdir. Və onların hamısı, Allahın rəbbliyində, ad və sifətlərində və ilahiliyində, tək olduğuna əmin olmağı əmr edirlər. Məsələn; Böyük və Qüdrətli olan Allah, Quranda - Musaya Tövrəti nazil etdiyini və onun içində hidayət və nur olduğunu bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **"Şübhəsiz ki, Tövrəti Biz nazil etmişik. Onda hidayət və nur vardır".**

(«Maidə» surəsi, 44-cü ayə)

Allah Quranda bizə xəbər vermişdir ki, İsayə İncili nazil etmişdir və onda hidayət və nur vardır. Uca Allah buyurur: **"Onların ardınca, Məryəm oğlu İsanı, özündən əvvəlki Tövrəti təsdiqləyici olaraq göndərdik. Ona, içərisində hidayət və nur olan, özündən əvvəlki Tövrəti təsdiqləyən, müttəqilər üçün, doğru yol göstəricisi və öyüd-nəsihət olan, İncili verdik".** («Maidə» surəsi, 46-cı ayə)

Eyni zamanda, biz həmçinin inanırıq ki, Allahu Təalə, Əzəmətli Quranı bu kitabların qoruyucusu və onlarda gələnlərin təsdiqi olaraq nazil etmişdir. Uca Allah buyurur: **"Biz sənə, özündən əvvəlki kitabları təsdiqləyən və onları mühafizə edən Kitabı, haqq olaraq nazil etdik. Elə isə, onların arasında, Allahın (sənə) nazil etdiyi (Kitabla) hökm ver. Sənə gələn haqdan ayrılıb, onların istəklərinə tabe olma. Sizlərdən hər biriniz üçün, bir şəriət və bir yol**

təyin etdik. Əgər Allah istəsəydi, sizi tək bir ümmət edərdi. Lakin (başqa-başqa olmanız) sizə verdikləri ilə, sizi imtahan etməsi üçündür. Yaxşı işlər görməkdə, bir-birinizlə yarışın. Hamınızın qayıdışı Allaha olacaq və O, ziddiyyətə düşəcəyiniz şeylər barəsində, sizə xəbər verəcəkdir”.

(«Maidə» surəsi, 48-ci ayə).

Biz həmçinin inanırıq ki, Uca və Qüdrətli Allah, bu Qurani-Kərimi, təhrifdən və dəyişdirilməkdən qoruyur. Çünki Qurani-Kərim — yer üzünə və oradakı hər kəsə, Allah varis olana qədər, insan həyatını tənzimləyən əsas qanundur.

Uca Allah buyurur: “Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq”. («Hicr» surəsi, 9-cu ayə)

Uca Allah buyurur: “Şübhə yox ki, Zikr onlara gəldiyi zaman, onu yalan sayanlar (cəzalandırılacaqlar). Həqiqətən bu, əzəmətli bir Kitabdır. Nə önündən, nə də arxasından, batil ona girişə bilməz. O, Müdrik, Tərifəlayiq, (Allah) tərəfindən nazil edilmişdir”. («Fussilət» surəsi, 41-42-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Biz inanırıq ki, Qurandan başqa səmavi kitablar, təhrif edilmiş və dəyişdirilmişdir — bunu, insanlar etmişdirlər və Allah bunu etmək üçün, heç bir dəlil nazil etməmişdir.

Məsələn: Tövrət və İncildə edilən dəyişiklik və təhriflər. Bütün bunları, yəhudilər və xristianlar ediblər.

Böyük və Qüdrətli Allah Öz kitabında – Tövrəti, yəhudilərin təhrif etdiklərini, bizə bildirmişdir.

Uca Allah buyurur: «Yəhudilərdən bəziləri, kəlmələrin yerini dəyişdirir, dillərini əyərək və dinə tənə vuraraq: “Eşitdik və asi olduq!” - deyirlər».

(«Nisa» surəsi, 46-cı ayə) **Həmçinin Uca Allah buyurur: “Siz, (yəhudilərin) sizə inanacaqlarınımı ümid edirsinizmi? Halbuki, onlardan bir zümrə var idi ki, Allahın Sözüünü eşidib, anladıqdan sonra, bilə-bilə onu təhrif edirdilər”.**

(«Bəqərə» surəsi, 75-ci ayə)

Beləliklə, Tövrət - yəhudilər tərəfindən təhrif edilmişdir.

Həmçinin Allah Öz kitabında, xristianların öz kitabı olan İncili təhrif etdiklərini, bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Biz xaçpərəstik!” — deyənlərlə də əhd bağlamışdıq. Onlar da, (özlərinə) öyrədilənin bir hissəsini unutdular. Buna görə də, onların arasına Qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq. Allah onlara nə etdikləri barədə xəbər verəcəkdir. Ey Kitab əhli! Artıq sizə Kitabdan gizlətdiyiniz şeylərin, bir çoxunu bəyan edən və bir çoxunun da üstündən keçən, Elçimiz gəlmişdir. Artıq sizə, Allahdan bir nur (Mühəmməd) və açıq-aydın bir Kitab gəldi”.** («Maidə» surəsi, 14-15-ci ayə)

Beləliklə, Səməvi kitabların hər biri — haqq ilə, düz yol ilə və nurla gəlmiş, yaxşılığı əmr edib, məzəmmət olunanı qadağan edib, tövhidi əmr edib, şirki qadağan etmişdir.

Ey Allahın qulları! Tövrat və İncilə edilən təhrifdən biri — yəhudilərin belə demələridir: “Üzeyir Allahın oğludur”, xristianların isə, belə demələridir: “Məsih, Allahın oğludur” demələridir. Lakin, Böyük və Qüdrətli Allah, Quranda onları, yalançılıqda ittiham etmiş və bu məsələdə, doğru etiqadı, onlara izah etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Yəhudilər: “Üzeyr, Allahın oğludur” – dedilər. Xaçpərəstlər də: “Məsih, Allahın oğludur” – dedilər. Bu, onların ağızlarından çıxan sözlərdir. (Bu,) daha əvvəlki kafirlərin sözlərinə oxşayır. Allah, onları məhv etsin! Gör necə də (haqdan) döndərilirlər!”** («Tövbə» surəsi, 30-cu ayə)

Allah onları, Ona övlad nisbət etdiklərinə və dediklərinə görə, yalan danışmaqda ittiham etdi. Allah - Böyük Ucalıqla, onların dediklərindən çox ucadır.

Uca Allah buyurur: **«De: “O Allah Təkdir! Allah Möhtac deyildir. O, nə doğub, nə doğulub, Onun bənzəri də yoxdur”».** («İxlas» surəsi, 1-4-cü ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«O, göyləri və yeri (yoxdan) var edəndir. Allahın necə övladı ola bilər ki, Onun heç bir yoldaşı (zövcəsi) yoxdur. Hər şeyi O yaratmışdır. O, hər şeyi biləndir!»** («Ənam» surəsi, 101-ci ayə)

Həmçinin xristianların, İncili təhrif etmələri və dəyişdirmələrindən biri də: “Həqiqətən, Allah Məryəm oğlu Məsihdir” demələridir. Lakin Allah, onları yalan danışmaqda ittiham etmiş, dediklərini təkzib etmiş və dediklərinə görə, onları küfrdə ittiham etmişdir.

Uca Allah buyurur: **«“Şübhəsiz ki, Allah - Məryəm oğlu Məsihdir” – deyənlər, artıq kafir oldular. Məsih isə, demişdir ki: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şərik qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”».** («Maidə» surəsi, 72-ci ayə)

Həmçinin xristianların, dini təhrif etmələri - onların, “Allah, üçlüyün üçüncüsüdür” sözləridir. Buna görə, Allah, onları küfrdə ittiham etdi.

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allah, üçlüyün üçüncüsüdür!” – deyənlər artıq kafir oldular. Halbuki, Bir olan İlahdan başqa, heç bir ilah yoxdur. Əgər onlar, dediklərinə son qoymasalar, onlardan kafir olanlara, mütləq üzücü bir əzab toxunacaqdır”.** («Maidə» surəsi, 73-cü ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Kitabında onların dediklərini düzəltdi və Özünə nə oğul, nə də həyat yoldaşı götürmədiyini açıqladı. Və İsa ibn Məryəmin, bir elçi olduğunu, ondan əvvəl də elçilərin olduğunu və onun sadəcə Allahın qulu olduğunu bildirmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Məryəm oğlu Məsih, ancaq bir elçidir, ondan əvvəl də elçilər gəlib-getmişlər. Onun anası isə (Allaha) sidq ürəkdən iman edən, bir qadın idi. Hər ikisi də adi insanlar kimi yemək yeyirdilər. Bax gör, ayələrimizi onlara necə bəyan edirik, sonra da gör onlar (haqdan) necə döndərilirlər”.** («Maidə» surəsi, 75-ci ayə) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, Allah yanında, İsanın məsəli Adəmin məsəli kimidir. (Allah) onu torpaqdan yaratdı, sonra isə ona “Ol!” – dedi, o da oldu”.** («Ali İmran» surəsi, 59-cu ayə)

İsa (aleyhissalam) öz qövmünə dedi ki: “Məsih isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şərik qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”.

Ey müsəlmanlar! Yer üzündə Qurandan başqa, elə bir kitab yoxdur ki, orada təhrif və dəyişiklik olmasın. Sizi, Quran ümmətindən etdiyinə görə, Böyük və Qüdrətli Allaha həmd edin. Allahdan, Quran vasitəsilə sizi qorumasını və Quranı sizin üçün, qorumasını istəyin. Gələn cümə günü, Allahu Təalə izn versə və

yaşamağa davam etsək, Qurandan danışacayıq. Allahdan diləyirik ki, bizi və sizi Quran tərəfdarlarından etsin.

Allahım, bizlərə onu gecə və gündüz oxumağı nəsib et. Bəlkə Sən, bizdən razı olarsan, ey Böyüklük və Səxavət Sahibi!

34. QURANİ-KƏRİM

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz, imanın əsaslarından olan, üçüncü əsas haqqında danışdıq və bu əsas — Səmavi kitablara imandır. Və biz dedik ki, Səmavi kitablara iman — imanın əsaslarından biridir. Və biz dedik ki, kim bu kitablara və ya onlardan birinə küfr etsə, Allahu Təaləyə küfr etmiş olur və İslam dinindən çıxmış olur.

Uca Allahın, bu sözləri də buna işarə edir: **“Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü inkar edən şəxs — dərin bir azğınlığa düşmüşdür”**. («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Və biz dedik ki, bizim bildiyimiz və bilmədiyimiz, bütün Səmavi kitablara iman gətirmək — mömin üçün vacibdir. Həmçinin Quranda, digər kitablar haqqında deyilənlərə də iman etmək lazımdır, misal üçün: Tövrat və İncil haqqında olan, İbrahim və Musanın səhifələri kimi. Hər bir mömin üçün, iman etməsi vacib olan məsələlərdən biri də budur: bütün bu Kitablar, insanlara həqiqəti, hidayəti və nuru çatdırmaq üçün nazil edilib. Onlara edilən təhrif və dəyişiklikləri isə, yalnız insanlar ediblər.

Bunlardan biri — Tövratda edilən təhrif və dəyişiklik, yəhudilən tərəfindən edilmişdir. İncildə olan təhrif və dəyişimi isə, xristianlar ediblər. Allah, onların təhrif etdiklərini, Quranda bizə açıqladı. Və Allah, qarşımızda olan bir Kitabda, doğru olanı nazil edib və bu kitab — Qurani-Kərimdir.

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, Allahu Təalə izn versə, Qurani-Kərim haqqında olacaq.

Ey İslam ümməti! İndi biz, Qurani-Kərimlə bağlı, etiqadımızı aydınlaşdıracağıq, çünki, onun səbəbi ilə, biz, Allahın dininə bağlanırıq və əgər Allah izn verərsə, onun üzərində öləcəyik.

BİRİNCİSİ: Biz inanırıq ki, qarşımızda olan Quran, yeganə kitabdır ki, Böyük və Qüdrətli Allah, onu qorumağı, Öz üzərinə götürdüyünə görə, təhrif və dəyişikliyə məruz qalmamışdır.

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq”**. («Hicr» surəsi, 9-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şübhə yoxdur ki, Zikr onlara gəldiyi zaman, onu yalan sayanlar (cəzalandırılacaqlar). Həqiqətən bu, əzəmətli bir Kitabdır. Nə önündən, nə də arxasından, batil ona girişə bilməz. O, Müdrik, Tərifəlayiq (Allah) tərəfindən nazil edilmişdir”.** («Fussilət» surəsi, 41-42-ci ayələr) «Fatihə» surəsi, ilə başlayan və «Nas» surəsi, ilə bitən, qarşımızda olan, Qurana olan etiqadımız, ondan ibarətdir ki, onların hamısı, Allahın kəlamlarıdır. Və kimliyindən asılı olmayaraq, heç kəs ona bir ayə və ya bir hərf artırma bilməz. Hətta kimsə bunu etsə də belə, hər yerdə olan, Quran hafizləri, onların dediklərini təkzib edərlər. Böyük və Qüdrətli Allah, bir çox mömin bəndələrinə, Onun Kəlamlarını, qəlblərində saxlamaq və gecə-gündüz oxumaq qabiliyyəti bəxş etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Əksinə, bu (Quran) elm verilmiş kəslərin kökslərində olan, açıq-aydın ayələrdir. Bizim ayələrimizi, ancaq zalımlar inkar edirlər”.** («Ənkəbut» surəsi, 49-cu ayə)

Qurani, bizim üçün, qoruyub, saxlayan Allaha həmd olsun. Əks halda, yəhudi və xristianlar kimi, çoxumuz, Qurani itirmiş olardıq. Lakin, Allaha həmd olsun ki, dünyanın harasına getsəniz, görərsiniz ki, qarşımızda olan bu Qurani-Kərim — Allahu Təalə yer üzünə və onun üzərində olanlara, miras olaraq, sahib olana qədər, yəni qiyamət gününə qədər, Allahın himayəsində olacaq.

İKİNCİSİ: Biz inanırıq ki, Quran, hər zaman və hər yerdə, bütün insanlara yol göstərən yeganə kitabdır. Tövrat — yalnız yəhudilərə, İncil isə — yalnız xristianlara nazil olmuşdur. Lakin Quran, Allahu Təalə yer üzünə və yer üzündə olanlara miras olaraq, sahib olana qədər, yəni qiyamət gününə qədər, bütün insanlar üçün nazil olmuşdur. Üstəlik, bu kitab, insanlara və cinlərə nazil olmuşdur. O ki, qaldı mühakimə üçün, Qurana müraciət etməyin — inkişaf və sivilizasiyası ilə, dövrümüze uyğun olmadığını söyləyənlərə gəlincə — Uca Allah buyurur: **“Bu haqda, nə onların, nə də atalarının heç bir biliyi yoxdur. Ağızlarından çıxan söz, necə də ağırdır. Onlar, yalandan başqa, bir şey danışmırlar”.**

(«Kəhf» surəsi, 5-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Aləmləri xəbərdar etməsindən ötrü, Öz quluna Furqanı (Qurani) nazil edən (Allah) necə də xeyirxahdır!”** («Furqan» surəsi, 1-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey insanlar! Sizə, Rəbbinizdən bir dəlil gəldi və Biz sizə, parlaq bir nur (Quran) nazil etdik”.** («Nisa» surəsi, 174-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey insanlar! Rəbbinizdən, sizə bir öyüd-nəsihət, kökslərdə olana bir şəfa, möminlərə doğru yolu göstərən rəhbər və mərhəmət gəlmişdir”.** («Yunus» surəsi, 57-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«De: “Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə (Qurani) dinlədikdən sonra, (öz tayfalarına qayıdıb) dedilər: “Həqiqətən, biz, heyretəmiz bir Quran dinlədik! O, doğru yola yönəldir. Biz**

ona inandıq və (bundan sonra) əsla kimsəni, Rəbbimizə şərik qoşmayacağıq”». («Cinn» surəsi, 1-2-ci ayələr)

ÜÇÜNCÜSÜ: Biz əminik ki, Quran - Allahın kəlamıdır. Quran - Allahdan elə bir nitq olaraq gəlib ki, onun haqqında “necə?” deyə soruşmaq olmaz. Allahu Təalə, onu Öz Elçisinə ﷺ vəhy olaraq nazil edib. Möminlər bunu, mütləq həqiqət kimi qəbul edir və əmindirlər ki, bu nitq, həqiqətən də Allahu Taalənin sözüdür və heç də insanların sözü kimi yaradılmamışdır. Onu eşidən və onun insan sözü olduğunu bəyan edən — kafir olar. Allahu Təalə, belə kimsəni məzəmmət edər, lənətləyər və cəhənnəmlə qorxudar¹.

DÖRDÜNCÜSÜ: Biz əminik ki, bu sözlər — etibarlı Cəbrail (aleyhissalam) vasitəsilə, doğru danışan, etibarlı Peyğəmbərimizə ﷺ aydın ərəbcə, Allahın nazil etdiyi kəlamdır. Buna, Allah Rəsulunun ﷺ sözləri dəlalət edir, çünki o şəxs, Uca Allahın bu aşağıdakı sözünə cavab verərək, bu Qur'anı bütün insanlara çatdırmış: **“Ey Elçi! Rəbbindən sənə nazil ediləni təbliğ et! Əgər (belə) etməsən, Onun göstərişini (sənə tapşırdığı elçilik vəzifəsini) yerinə yetirmiş olmazsan. Allah, səni insanlardan qoruyar. Şübhəsiz ki, Allah kafir tayfanı doğru yola yönəltməz”.** («Maidə» surəsi, 67-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir. Şübhəsiz ki, bu - aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir”.** («əş-Şuəra» surəsi, 190-192-ci ayələr)

Quran, şeytanlara nazil olmayıb və bu onlara yaraşmaz, onlar buna qadir deyillər və onu dinləməkdən uzaqlaşdırılıblar.

BEŞİNCİSİ: Biz əminik ki, Quran - bizdən əvvəl olanların hekayəti və bizdən sonra olacaqların xəbəridir. Bu, aramızda olan qanundur və zarafat deyil, əksinə bu, fərqləndirici sözdür. Kim, onu təkəbbürünə görə tərک edərsə, Allah onu məhv edər və kim də, ondan başqa bir yerdə düz yol axtararsa, Allah onu azdırar. Bu, Allahın möhkəm ipidir, Onun aydın nuru, hikmətli nəsihətidir. Kim, ona görə hökm edərsə, ədalətlidir, kim ona uyğun davranarsa, savab qazanar, kim ona dəvət edərsə düz yola yönələr.

ALTINCI: Biz əminik ki, kim ona əməl edərsə və ona uyğun əməllər edərsə, dünyada heç vaxt azmaz və axirətdə bədbəxt olmaz. Kim, onu tərک edib, ondan üz döndərsə, bu dünyada sıxıntılı bir həyat sürəcək və Qiyamət günü, kor olaraq diriləcək.

¹ “Əl-əqidət ət-təhaviyyə” səh 24.

Uca Allah buyurur: «Allah buyurdu: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək, hamınız buradan (yerə) enin. Məndən sizə, doğru yolu göstərən, rəhbər gəldiyi zaman, o kəs ki, Mənim doğru yol göstərən, bələdçimin ardınca getsə, nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar. Kim, Mənim Zikrimdən üz döndərsə, onun güzəranı, sıxıntılı olacaq və Biz, Qiyamət günü, onu kor kimi, hüzzurumuza gətirdəcəyik”. O deyəcək: “Ey Rəbbim! Mən (dünyada) görürdüksə, indi nə üçün məni kor olaraq gətirdin?” (Allah) deyəcək: “Elədir! Çünki sənə ayələrimiz gəldi, sən isə onları unutdun. Bu gün də, sən beləcə unudulacaqsan!”» («Ta ha» surəsi, 123-126-cı ayələr)

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: *“Mən, sizin aranızda, iki şey qoyub gedirəm, əgər onlara möhkəm yapışsanız, o zaman doğru yoldan çıxmıyacaqsız. Bunlar - Allahın kitabı və mənim sünnəmdir. Onlar mənim, su hovuzuma gələnə qədər, bir-birindən ayrılmıyacaqlar”.* (“Səhih əl-Cami” 2937)

YEDDİNCİSİ: Bu — bəşəriyyəti zülmətdən işığa çıxarmaq üçün, Allahdan nazil olan nurdur. İnsanlıq, zülmət içindədir, biri o birindən üstün olan — cəhalət qaranlığı, şirk qaranlığı içindədir. Və onlar, bu zülmətlərdən - ancaq, bu ummətin saleh sələflərinin, sünnə vasitəsi ilə anladıkları, Qurani-Kərim vasitəsilə çıxa bilirlər.

Uca Allah buyurur: “Ey Kitab əhli! Artıq sizə, Kitabdan gizlətdiyiniz şeylərin, bir çoxunu bəyan edən və bir çoxunun da üstündən keçən, Elçimiz gəlmişdir. Artıq sizə, Allahdan bir nur (Muhəmməd) və açıq-aydın bir Kitab gəldi. Allah, Onun rızasını arayan şəxsləri, (bu Kitabla) əmin-amanlıq yollarına yönəldir, onları, Öz izni ilə, zülmətlərdən nura çıxarır və düz yola yönəldir.” («Maidə» surəsi, 15-16-cı ayələr)

Hara gedirsən, ey İslam ümməti, hara qaçırsan? Kafirlərin sivilizasiyasının dalınca qaçırsınızmı?

SƏKKİZİNCİSİ: Quran - etiqad, ibadət, hökm, əlaqə və əxlaq məsələlərində, ən düz yol ilə aparandır. Uca Allah buyurur: “**Həqiqətən, bu Quran, (insanları) ən doğru yola yönəldir və yaxşı işlər görən möminlərə, özləri üçün böyük mükafat olacağı ilə, müjdə verir**”. («İsra» surəsi, 9-cu ayə)

DOQUZUNCU: Quran - evdə oxunan zaman, şeytanlar ordan qaçarlar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: *“Evlərinizi qəbiristanlığa çevirməyin, şübhəsiz ki, şeytan «Bəqərə» surəsi, oxunan evdən qaçar”.* (Muslim, 780)

ONUNCUSU: Quran oxunan zaman, onu dinləyənlərin yanına mələklər enirlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: *“Bir qövəm, Allahın evlərindən birinə toplaşib, Allahın kitabını oxuyurlar və öz aralarında, onu öyrənərlərsə, mütləq onların üzərinə sükunət enər, rəhmət onları bürüyər, mələklər onları əhatəyə alar və Allah onları, Öz dərğahındakıların yanında xatırlayar”.* (Muslim 2699)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Həqiqətən insan, dişlərini diş çubuğu ilə fırçalayıb, sonra durub, namaz qılarsa, bir mələk onun arxasında durub, onun oxuduğu (Qurani-Kərimi) diqqətlə dinləyir, sonra ona elə yaxınlaşır (və ya buna bənzər bir söz deyir) ki, ağzını onun ağzına tutur və onun ağzından çıxan, Qurandan olan hər şey, mütləq mələyin içinə düşər. Elə isə, ağzınızı, Quran üçün təmizləyin!”***¹

ON BİRİNCİ: Onu öyrənən və insanlara öyrədən, bununla Allahın razılığını istəyən və bununla nə şöhrət, nə də izzət istəməyən şəxs, insanların ən yaxşısı olar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Sizin ən xeyirliniz, Qurani öyrənən və onu başqalarına öyrədəninizdir”***. (əl-Buxari, 5027)

Allah, Qurana uyğun əməllər edən və daim onunla olan şəxsin, insanlar qarşısında dərəcəsini ucaldar. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Həqiqətən Allah, bu kitab vasitəsilə, insanların bir qismini ucaldar, bəzilərini isə zəlil edər”***. (Muslim 817) Həmçinin, bəzi insanları, Quranın vasitəsilə Allahın ucaltmasına dəlil — Peyğəmbərin ﷺ bu sözləridir: ***“Allahın kitabını ən çox bilən şəxs, camaat namazında, insanlara imamlıq etməlidir”***. (Muslim 673) Həmçinin, peyğəmbərin ﷺ bu sözləri: ***«Quran bilənə deyilər ki: “Oxu, yüksəl və kəlmələri dünya həyatında etdiyən kimi, açıq-aşkar tələffüz et və şübhəsiz ki, sən yerin, oxuduğun son ayəyə qədər olacaq”»***. (“Səhih əl-Cami” 8122)

Ey Allahın qulları! Quran – Allahın Kəlamıdır və O, yaradılmış deyil. Bəs Allah, onu bizə nə üçün nazil etmişdir? Qəbirlərin üstündə oxumağımız üçünmü? Ölülərə oxumağımız üçünmü? Hədiyyə kimi vermək üçünmü? Oxumazdan əvvəl və sonra, onu öpmək üçünmü?

Cavab: Xeyr! Əksinə, Quran diriləri xəbərdar etmək üçün nazil edilmişdir. O, həyat üçün bir qanundur. Elə buna görə də, səhabələr Qurana sarıldıda və onunla əməl etdikdə, Allah onları Quranın səbəbi ilə ucaltdı. Biz isə Qurani arxamıza atdıq, dünya malına və fəsiqlərə tərəf yönəldik. Həqiqətən biz, Allahın və şübhəsiz, Ona dönəcəyik.

Yadınızdadırmı ki, Rəsulullah ﷺ şikayət etdi və dedi ki: ***“Ey Rəbbim! Qövmüm, bu Qurani tərk etdi!”*** («Furqan» surəsi, 30-cu ayə)

Ey müsəlmanlar! Qoy hər birimiz evindəki fəsad gətirən şeylərə və eyni zamanda Qurana baxsın – hansına daha çox diqqət yetirilir? Hansına daha çox vaxt ayrılır? Hansına daha çox pul sərf olunur? Əgər bunu soruşsanız, görərsiniz ki, İslam ümməti, Allahın Kitabından daha çox, fəsad gətirən şeylərlə məşğuldur. Əgər, Rəbbimizin kitabına qayıtmasaq, Peyğəmbərin ﷺ bizə dedi ki - məhvə baxın.

¹ “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 215.

O, ﷺ buyurdu ki: **“Məscidlərinizi və Quran səhifələrini bəzəməyə başlayanda, məhv olacaqsınız!”** (“Səhih əl-Cami” 585)

Quran haqqında vacib olan nədir?

1. Onun içində gələnləri anlamaq və onların üzərində düşünmək. Uca Allah buyurur: **“(Bu) mübarək Kitabı, (insanların) onun ayələrini düşünüb, anlaması və ağıl sahiblərinin də, ondan ibrət götürməsi üçün, sənə nazil etdik”.** («Sad» surəsi, 29-cu ayə)

İbrət götürmək — düşüncədən sonra gəlir. Lakin, müsəlmanların bir çoxu, Quranı oxuyurlar, öpürlər, onun tərəfdarı olduqlarını bəyan edirlər, amma görürsən ki, sələmçilik haqqında ayələri oxuyur və ondan əl çəkmirlər. Gözəlliyi nümayiş etdirmək ilə bağlı ayələri oxuyurlar, lakin qadınlara bunu etməyə icazə verirlər. Hicabla bağlı ayələr oxuyurlar, amma hicab taxmağı əmr etmirlər. Allah, Quran haqqında düşünməyənləri məzəmmət edir.

Uca Allah buyurur: **“Məgər onlar, Quran haqqında düşünmürlərmi? Yoxsa, qəlbləri qıfıllıdırmi?”** («Mühəmməd» surəsi, 24-cü ayə)

2. Möminlərə, Qurana uyğun davranmaq vacibdir: Allah, onlara nəyisə əmr edəndə, itaət etməlidirlər, hər hansısa bir şeyi qadağan etdikdə isə, onu tərk etməlidirlər. Şərabın haram olması ilə bağlı ayə nazil olanda, dünyanı şərqindən qərbinə qədər, fəth edən səhabələrə baxın. Onlar, onu içirdilər, evlərində saxlayırdılar və bu ayə nazil olanda: **“Siz (buna) son qoyacaqsınızmı?”**

(«Maidə» surəsi, 91-ci ayə) əllərindəki qədəhlərin içindəkini, yerə töküüb, dedilər: “Biz, buna son qoyduq, ya Rəbbimiz!” Hicab haqqında ayə nazil olanda, Rəsulullah ﷺ onu səhabələrə oxudu. Sonra onlar, öz evlərinə qayıtdılar və hər biri, öz qızlarına, arvadlarına, analarına, bacılarına, bu ayəni oxudular və onların hamısı, hicab bağladılar. Rəbbimizin kitabına, biz nə vaxt qayıdacayıq? Uca Allah buyurur: **“Onlar, cahiliyyə (dövrünün) hökmünümü istəyirlər? Qəti inanan bir camaat üçün, Allahdan daha yaxşı hökm verən, kim ola bilər?”** («Maidə» surəsi, 50-ci ayə)

Allahım, müsəlmanları öz kitabına, gözəl tərzdə qaytar.

Allahım, bizə haqqı, haqq olaraq göstər və ona əməl etməyə bizi qüvvətləndir.

Və bizə xətanı, xəta olaraq göstər və onu tərk etməyi bizə nəsib et.

35. ELÇİLƏRƏ İMAN

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, biz səmavi kitablara imandan danışdıq və dedik ki, Uca və Qüdrətli Allah bu kitabları, hidayət və nur olaraq nazil etmişdir ki, insanlar bu kitablar vasitəsilə nicat yoluna yönəlsinlər. Və bildirdik ki, bu kitablarda baş vermiş dəyişikliklər və təhriflər, insanların əli ilə edilmişdir. Necə ki, bu Tövratda olub və bunu yəhudilər ediblər. İncildə də belə olub və bunu da, xristianlar ediblər. Allah, Öz Əzəmətli Kitabında, onların nəyi dəyişdirdiyini və təhrif etdiyini açıqlamışdır. Həmçinin, ötən cümə günü, biz dedik ki, Qurani-Kərim yeganə kitabdır ki, orada təhrif, dəyişiklik, nəyinsə əlavə edilməsi və ya çıxarılması yoxdur. Çünki, Böyük və Qüdrətli Allah, Quranın mühafizəsini, Öz üzərinə götürüb. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq”**. («Hicr» surəsi, 9-cu ayə)

Həmçinin biz dedik ki, Quran — Allahın kəlamıdır və yaradılmamışdır. O, Allahdan gəlmişdir və Ona da qayıdacaqdır. Allah onu, Cəbrail (aleyhissalam) vasitəsilə, peyğəmbərimiz Muhəmmədin ﷺ qəlbinə, açıq-aydın ərəbcə nazil etdi ki, o, xəbərdar edənlərdən olsun. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, bu - aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir. Onu, sadıq Ruh (Cəbrail) endirdi – sənə qəlbinə ki, xəbərdar edənlərdən olasan. (Bu Quran) açıq-aydın, ərəb dilində (nazil edildi)”**. («əş-Şuəra» surəsi, 192-195-ci ayələr)

Dediyimiz kimi, bu Quran, Rəbbimizin izni ilə, insanları zülmətlərdən nura çıxarmaq üçün, nazil edilmişdir. Nə ölümlərə oxumaq, nə qəbirlərdə oxumaq, nə də hər hansısa bir səbəbdən hədiyyə olmaq üçün nazil edilməmişdir. Lakin bu kitab, bəşəriyyətin həyat yoludur və Allah yer üzünə və yer üzündə olanlara miras olaraq sahib olana qədər, yəni Qiyamət gününə kimi, insanlar bu yolda olduqları müddətcə, xoşbəxt olacaqlar. Quran, onlar üçün nurdur və Uca Allah bu haqda buyurur ki: **“Ey Kitab əhli! Artıq sizə, Kitabdan gizlətdiyiniz şeylərin, bir çoxunu bəyan edən və bir çoxunun da üstündən keçən, Elçimiz gəlmişdir.**

Artıq sizə, Allahdan bir nur (Muhəmməd) və açıq-aydın bir Kitab gəldi. Allah, Onun rizasını arayan şəxsləri, (bu Kitablə) əmin-amanlıq yollarına yönəldir, onları Öz izni ilə, zülmətlərdən nura çıxarır və düz yola yönəldir”.

(«Maidə» surəsi, 15-16-cı ayə)

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, imanın əsaslarının, dördüncüsü haqqında olacaq və bu əsas — elçilərə imandır. Elçilərə iman, imanın əsaslarından və etiqadın əsaslarından biridir, çünki Böyük və Qüdrətli Allah, belə buyurmuşdur: **“Peyğəmbər, öz Rəbbindən, ona nazil edilənə iman gətirdi, möminlər də (iman gətirdilər). Hamısı — Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. (Onlar dedilər): “Biz, Onun elçiləri arasında fərq qoymuruq!” Onlar dedilər: “Eşitdik və itaət etdik! Ey Rəbbimiz! Səndən bağışlanma diləyirik, dönüş də yalnız Sənədir!”** («Bəqərə» surəsi, 285-ci ayə)

Həmçinin, Peyğəmbərimizdən ﷺ iman haqqında soruşduqda, o ﷺ belə demişdir: ***“İmanın mahiyyəti — Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına, elçilərinə, Axirət gününə, qədər inə xeyrinə və şərinə — qəti inanmaqdır”.***

(Muslim 8)

Ey Allahın qulları! Elçilərə küfr etmək, Uca Allaha küfr etməkdir və uzaq bir azğınlıqdır, çünki Böyük və Qüdrətli Allah belə buyurmuşdur: **“...Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü inkar edən şəxs - dərin bir azğınlığa düşmüşdür”.** («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Kim Allaha, Onun mələklərinə və kitablarına iman gətirib, dirilməyə və toplanmağa, haqq-hesab gününə inanıb, lakin elçiləri inkar edirsə, o adam - Allaha küfr edərək, İslamdan çıxmış olur.

Hər kim, bir elçiyə iman gətirib, digərini inkar etsə, o adam — Qurani-Kərimin ayələrinə əsaslanaraq, kafirlərdəndir. Çünki, Uca Allah belə buyurur: **“Allahı və Onun elçilərini inkar edənlər, Allahı Onun elçilərindən ayırmaq istəyib: “Biz (o elçilərin) bəzisinə inanır, bəzilərinə isə inanmırıq!”- deyənlər və bunun arasında, bir yol tutmaq istəyənlər – məhz onlar əsl kafirlərdir. Biz, kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışıq”**

(«Nisa» surəsi, 150-151-ci ayələr)

Kim, bir peyğəmbəri inkar etsə, onların hamısını inkar etmiş olur.

Uca Allah, Nuh peyğəmbərin qövmü haqqında, belə buyurmuşdur: **“Nuhun tayfası da, elçiləri yalançı saydı”**. («əş-Şuəra» surəsi, 105-ci ayə)

Uca Allah, Hud qövmü haqqında da belə buyurmuşdur: **“Ad tayfası da, elçiləri yalançı saydı”**. («əş-Şuəra» surəsi, 123-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah, Səməd qövmü haqqında, belə buyurmuşdur: **“Səməd tayfası da, elçiləri yalançı saydı”**. («əş-Şuəra» surəsi, 141-ci ayə)

Məsələn, kim bütün elçilərə iman gətirib, Musaya küfr edərsə, bütün elçilərə küfr etmiş və İslamdan çıxmış olur. İsayə və ya Muhəmmədə ﷺ küfr edənlərin də, hökmü belədir. Ey müsəlman ümməti, bizə gəlincə, həqiqətən biz, bütün elçilərə — Musaya, İsayə, Muhəmmədə ﷺ və bütün digər elçilərə iman gətirmişik.

Ey müsəlmanlar! Böyük və Qüdrətli Allah, bəndələrinə qarşı mərhəmətlidir. Həlak olan şəxs, aydın şəkildə həlak olsun deyə və qurtulan isə, aydın şəkildə qurtulsun deyə, Allah - insanlara Kitabı nazil etdi və elçilər göndərdi ki, düz yolu və azgınlıq yollarını, Cənnətə və Cəhənnəmə aparan yolu, xeyir və şər yollarını izah etsinlər ki, peyğəmbərlərdən sonra, insanların Allaha qarşı dəlilləri olmasın. Bütün bunlar üçün, Böyük və Qüdrətli Allah, bütün ümmətlərə elçilər göndərdi.

Uca Allah buyurur: **“Elə bir ümmət yoxdur ki, ona xəbərdar edən (bir peyğəmbər) gəlmiş olmasın”**. («Fətir» surəsi, 24-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Hər ümmətin bir elçisi vardır”**. («Yunus» surəsi, 47-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Hər qövmün, bir yol göstərəni vardır”**. («Rad» surəsi, 7-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Biz, hər ümmətə elçi göndərdik”**. («Nəhl» surəsi, 36-cı ayə)

Ey müsəlmanlar! Bizim, elçilər haqqında etiqadımız budur ki, onlar insanlardan olublar. Onlar, nə tanrı, nə də mələk deyillər. Və əgər belədirsə, əgər elçilər insandırlarsa, onda onlar, başqa insanlar kimi yeyirlər, içirlər, bazara

gedirlər, evlənilər, xəstələnilər, imtahan olunurlar, çətinliklər yaşayırlar və ölürlər.

Rəbbimizin Kitabından, elçilərin insanlardan olması ilə bağlı dəlil, Uca Allahın, Öz Elçisinə ﷺ dediyi kəlamdır: **«De: “Mən də, sizin kimi, bir insanam”»**.

(«Kəhf» surəsi, 110-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«Elçiləri (onlara) dedilər: “Biz də, sizin kimi bir insanıq”»**. («İbrahim» surəsi, 11-ci ayə).

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Səndən öncəki elçilərimiz də, yemək yeyər, bazarları gəzib, dolanardılar. Sizin bəzilərinizi, digərlərinizlə sınaqdan keçirdik ki, (görək) səbr edə biləcəksinizmi? Sənin Rəbbin - Görəndir”**. («Furqan» surəsi, 20-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Məryəm oğlu Məsih, ancaq bir elçidir, ondan əvvəl də, elçilər gəlib-getmişlər. Onun anası isə, (Allaha) sidq ürəkdən inanan, bir qadın idi. Hər ikisi də, yemək yeyirdi. Bax gör, ayələrimizi onlara necə bəyan edirik, sonra da gör, onlar (haqdan) necə döndərilirlər”**.

(«Maidə» surəsi, 75-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah, İbrahimin dili ilə, buyurur: **“O Rəbb ki, məni yedirdir və içirdir”**. («əş-Şuəra» surəsi, 79-cu ayə)

Həmçinin, həqiqətən elçilər evlənilər və özlərindən sonra övladlar qoyurlar. Uca Allah buyurur ki: **“Biz, səndən əvvəl də, elçilər göndərdik və onlara zövcələr və övladlar verdik. Heç bir elçi, Allahın izni olmadan, bir ayə gətirə bilməzdi. Hər vaxtın, bir yazısı var”**. («Rad» surəsi, 38-ci ayə)

Həmçinin, Rəsulullah ﷺ belə buyurmuşdur: **“Lakin mən, gecənin bir qismində ibadət edir, bir qismində isə dincəlirəm, ilin müəyyən günlərində oruc tutur və müəyyən günlərində isə tutmuram və mən həmçinin evlənirəm. Bu yolu tutmayanlar, məndən deyildirlər”**. (Əl-Buxari 5063, Muslim 1401)

Bu da, İbrahimdir ki, duasında belə demişdir: **“Ey Rəbbim! Məni də, nəslimdən olanları da, namaz qılan et! Ey Rəbbimiz! Duamı qəbul elə!”**

(«İbrahim» surəsi, 40-cı ayə).

Bu dua, elçilərin övladlarının olmasına bir dəlildir. Yaqub (aleyhissalam) ölümçül xəstəliyə düşər olduqdan sonra, uşaqlarını çağırır, onlara dedi ki: **«Məndən sonra, nəyə ibadət edəcəksiniz?» Onlar dedilər: “Sənin İlahına, atalarının – İbrahimin, İsmailin və İshaqın İlahı olan, Tək İlahı ibadət edəcəyik. Biz, yalnız Ona təslim olanlarıq!”»** («Bəqərə» surəsi, 133-cü ayə)

Və Zəkəriyyəni (aleyhissalam) xatırlayın. Uca Allah onun haqqında belə buyurmuşdur: **“Elə oradaca, Zəkəriyyə, Rəbbinə dua edərək, dedi: “Ey Rəbbim! Öz tərəfindən, mənə pak bir nəsil bəxş et! Şübhəsiz ki, Sən duaları Eşidənsən”** («Ali İmran» surəsi, 38-ci ayə)

Həmçinin, həqiqətən, elçilər də, insanlar öldüyü kimi ölürlər. Uca Allah buyurur: **“Əslində, sən də öləcəksən, onlar da öləcəklər!”** («əz-Zumər» surəsi, 30-cu ayə) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Səndən əvvəl də, heç bir bəşərə, ölümsüzlük nəsis etmədik. Məgər sən öləcəksən, onlar həmişəlik qalacaqlarmı?!”** («Ənbiya» surəsi, 34-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Mühəmməd, ancaq bir elçidir. Ondan əvvəl də, elçilər gəlib-getmişlər. Məgər o ölərsə və ya öldürülərsə, siz gerimi dönəcəksiniz? Kim geri dönərsə, Allaha heç bir zərər yetirməz. Allah - şükür edənləri mükafatlandırır”.** («Ali İmran» surəsi, 144-cü ayə)

Bu isə, ölüm döşəyində olan və şiddətli qızdırması olan, Peyğəmbərimizdir. Abdullah ibn Məsud (Allah ondan razı olsun) onun yanına gəlib dedi: “Ey Allahın Rəsulu, sənin yüksək qızdırman var!” O isə dedi ki: **“Bəli, həqiqətən mənim üçün (ikiqat savab yazılır)...!”** (əl-Buxari 5647, Muslim 2571)

Uzun illər xəstə olan və sınaqlara səbir edən, Əyyubu xatırlayın. Böyük və Qüdrətli Allah, onun haqqında buyurur: **“Həqiqətən, Biz onu səbr edən gördük. Necə də gözəl qul idi! O, daima Allaha üz tutardı”.** («Sad» surəsi, 44-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«Əyyubu da (yada sal!) Bir zaman o, Rəbbinə yalvarıb, demişdi: “Mənə, həqiqətən də, bəla düşər olubdur. Sən, Rəhmlilərin ən Rəhmlisisən!” Biz, onun duasını qəbul etdik və ona düşər olmuş bəlanı aradan qaldırdıq. Öz tərəfimizdən, bir mərhəmət və ibadət**

edənlərə bir ibrət olsun deyə, ailəsini ona qaytardıq, üstəlik bir o qədər də əlavə etdik”». («Ənbiya» surəsi, 83-84-cü ayələr)

Peyğəmbərlər və elçilər xəstələnirdilər, çətinliklər çəkirdilər. Onlardan, zindana göndərilənlər də var idi, zindanda bir neçə il olmuş Yusif (aleyhissalam) kimi. Yunus (aleyhissalam) isə, böyük bir balığın qarnında oldu — başqa heç kimin olmadığı zindanda idi. İbrahim (aleyhissalam) dəmirlə qandallanıb, oda atıldı. Peyğəmbərimizi ﷺ elə daşqalaq etdilər ki, ayaqları qan oldu.

Onlardan, sınağa məruz qalanlar və şəhərlərindən qovulanlar da var idi.

Uca Allah buyurur: **«Kafir olanlar, öz elçilərinə dedilər: “Sizi ya öz torpağımızdan qovacağıq, ya da mütləq dinimizə qayıdacaqsınız!” Rəbbi də, onlara belə vəhy etdi: “Biz, zalımları mütləq məhv edəcəyik.” və onlardan sonra sizi, o yerdə sakit edəcəyik. Bu, hüzzurunda durmaqdan qorxanlar və təhdidimdən çəkinənlərə aiddir”».** («İbrahim» surəsi, 13-14-cü ayələr)

İbrahim (aleyhissalam) öz dinini qorumaq məqsədilə doğma yurdundan başqa bir diyara hicrət etmişdi.

Və həmçinin Peyğəmbərimiz ﷺ onun qəlbinə yer üzünün ən sevimli yeri olan Məkkədən çıxdı və buyurdu: ***“Əgər səni tərk etməyə məcbur olmasaydım, səni tərk etməzdim!”*** (“Səhih əl-Cami” 7089)

Bizim, peyğəmbərlər və elçilər haqqında etiqadımız, onların insanlardan olmasıdır. Lakin, Böyük və Qüdrətli olan Allah, Öz risaletini harada yerləşdirəcəyini daha yaxşı bilir. O, peyğəmbərləri ən fəzilətli, ən doğru danışan və ən gözəl xasiyyətli insanlardan seçdi. Allah, onları bu dini insanlara çatdırmaq üçün, elçi seçmişdir. Bu, elə bir iş idi ki, onu həmin kişilərdən başqa heç kim edə bilməzdi.

Ey iman gətirənlər! Peyğəmbərlər və elçilər, Quran və Sünnədə qeyd olunan müəyyən xüsusiyyətlərə görə, insanlardan fərqlənirlər.

BİRİNCİ: VƏHY. Böyük və Qüdrətli Allah, Öz peyğəmbərlərini və elçilərini, digər insanlardan fərqli olaraq, yalnız onlara vəhy almaları ilə fərqləndirmişdir. Uca Allah buyurur: **«De: “Mən də sizin kimi bir insanam. Mənə vəhy olunur ki,**

sizin ilahınız Tək olan İlahdır. Kim, Rəbbi ilə qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, yaxşı işlər görsün və icra etdiyi ibadətlərində Rəbbinə heç kəsi şərik qoşmasın!”» («Kəhf» surəsi, 110-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Biz səndən əvvəl də, onlara vəhy nazil etdiyimiz ancaq kişilər göndərmişdik. Əgər bilmirsinizsə, Zikr əhlindən soruşun”**. («Ənbiya» surəsi, 7-ci ayə)

Müqəddəs və nəcib ayədə qeyd olunduğu kimi, Böyük və Qüdrətli Allahdan olan vəhy, Allah Rəsuluna ﷺ üç şəkildə nazil olmuşdur.

Uca Allah buyurur: **“Allah, insanla ancaq vəhy ilə və ya pərdə arxasından danışır, yaxud bir elçi göndərir və o da (Allahın) izni ilə, Onun istədiyini vəhy edir. Həqiqətən O, Ucadır, Müdrikdir”**. («əş-Şura» surəsi, 51-ci ayə)

Birinci yol, Böyük və Qüdrətli Allah tərəfindən, Onun Rəsuluna ﷺ olan birbaşa vəhydir.

Bu, Uca və Qüdrətli Allahın vəhyi birbaşa olaraq, Peyğəmbərin qəlbinə ilham etməklə nazil etməsidir. Peyğəmbər ﷺ öz ruhunda və qəlbində olanların, ancaq Allahdan olduğunu bildirmişdir. Yaxud, vəhy ona yuxuda gəlirdi, eynilə İbrahim (aleyhissalam) İsmayılı qurban kəsməsi əmr edildiyi kimi.

Uca Allah buyurur: **«O, böyüyüb (atası ilə) bərabər çalışmaq həddinə çatdıqda (İbrahim) dedi: “Oğlum! Yuxuda gördüm ki, səni qurban kəsirəm. Bax gör, nə düşünürsən!” O dedi: “Atacan! Sənə buyurulanı yerinə yetir. Allah qoysa, mənim səbrilərdən olduğumu görəcəksən”**». («Səffat» surəsi, 102-ci ayə)

İkinci yol budur ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah, peyğəmbəri ﷺ ilə, pərdə arxasından danışır, eynilə Musa (aleyhissalam) ilə danışdığı kimi: **“Və Allah, Musa ilə, sözlə (vasitəsiz) danışdı”**. («Nisa» surəsi, 164-cü ayə)

Və Allah, eyni o cür, Peyğəmbərimizlə ﷺ merac gecəsində danışmışdır.

Üçüncü vəhy üsulu — Uca və Qüdrətli Allahın mələyi, məsələn, Cəbrail (aleyhissalam) kimi bir elçini, insanlardan olan Rəsuluna göndərməsi idi. Bu şəkildə Cəbrail (aleyhissalam) vəhyi Peyğəmbərimizə ﷺ gətirirdi. Beləliklə,

peyğəmbərlər, vəhylərin onlara gəlməsi ilə, digər insanlardan fərqlənirlər. Və belə olduğu halda, onlar bunun vasitəsi ilə, qeybdən nələrsə görürdülər, qəbr əzabı, Cənnət və Cəhənnəm əzabı, Qiyamət günü nələrin olacağı kimi şeyləri görürdülər. Bunlar — Allahın onlara nazil etdikləridirlər, amma onlar öz-özlüyündə bunları bilmirdilər, çünki qeybi, Allahdan başqa heç kəs bilmir.

İKİNCİSİ: GÜNAHSIZ OLMAQ. İslam ümməti yekdildir ki, risaleti çatdırmaqda və gətirməkdə, peyğəmbərlər və elçilər himayə olunublar, qorunubular. Allah, onları qorudu və onlar da Allahdan gələn vəhyi çatdırdılar. Onlar, Allahdan gələn əmanəti olduğu kimi yerinə yetirdilər. Onlar, Allahla görüşənə qədər, Onun yolunda həqiqi cihad etdilər.

Uca Allah buyurur: **“Ey Elçi! Rəbbindən sənə nazil ediləni təbliğ et! Əgər (belə) etməsən, Onun göstərişini (sənə tapşırdığı elçilik vəzifəsini) yerinə yetirmiş olmazsan. Allah səni insanlardan qoruyar. Şübhəsiz ki, Allah kafir tayfanı doğru yola yönəltməz”.** («Maidə» surəsi, 67-ci ayə)

İnsanların başına gələnlərdən, onların başına gələnlərə gəlincə isə, bu hadisələr, onların günahsızlığına heç bir təsir göstərmir. Bu, yalnız onların insan olduqları üçün baş vermişdir. Lakin onlar, risaleti çatdırmaqda və Allaha çağırmaqda, heç vaxt yanılmamışlar.

ÜÇÜNCÜSÜ: ONLAR YATANDA GÖZLƏRİ YATIRDI, AMMA QƏLBLƏRİ YATMIRDI.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Biz, peyğəmbərlər beləyik: gözlərimiz yatar, amma qəlbimiz yatmaz”.*** (“Səhih əl-Cami” 2287)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Mənim gözlərim yatır, amma qəlbim yatmır”.*** (əl-Buxari 1147; Muslim 738)

DÖRDÜNCÜSÜ: ONLAR ÖLƏCƏKLƏRİ BİR XƏSTƏLİYƏ TUTULDUQLARI ZAMAN, ONLARA - DÜNYA VƏ ƏBƏDİ HƏYAT ARASINDA SEÇİM VERİLİR.

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Peyğəmbərlərdən hansı xəstələnərdisə, ona mütləq dünya ilə əbədi həyat arasında seçim etmək imkanı verilərdi”.*** Həmçinin Aişə (Allah ondan razı olsun) demişdir ki: “Bundan başqa, mən onun vəfat etdiyi xəstəlik zamanı, boğuq səslə belə dediyini eşitdim: **“Allaha və (onun) Elçisinə itaət edənlər, onlara nemət olaraq bəxş etdiyi peyğəmbərlərlə, sidq ürəkdən inananlarla, şəhidlərlə və əməlisalehlərlə birlikdə olacaqlar. Onlar necə də gözəl dostlardır”.** («Nisa» surəsi, 69-cu ayə)

Və mən anladım ki, ona belə bir seçim verilmişdi”. (əl-Buxari 4435) Və o ﷺ Yüksək olan, Ali cəmiyyəti seçdi.

BEŞİNCİSİ: ONLAR ÖLDÜKLƏRİ YERDƏ DƏFN OLUNURLAR.

Hər bir vəfat edən peyğəmbər, öldüyü yerdə dəfn edilmişdir. Buna görə də səhabələr, Peyğəmbəri ﷺ Aişənin otağında dəfn etməkdə, yekdil oldular. Çünki peyğəmbər ﷺ xəstə olanda, onun otağında idi, onun otağının içində öldü və onun otağında dəfn edildi.

Ey Allahın bəndələri, bilin ki, Peyğəmbər ﷺ məscidin içində dəfn olunmamışdır və onun qəbri üzərində məscid tikilməmişdir. Qoy peyğəmbərə qarşı yalan söyləyənlər, bunu bilsinlər və bilsinlər ki, hər hansısa məsciddə dəfn edilən hər hansısa bir kəs, bundan razı qalaraq orda dəfn olunmağı vəsiyyəət edibsə, peyğəmbərin ﷺ bununla heç bir əlaqəsi yoxdur. Həqiqətən, bu qadağandır, çünki Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***"Allah, yahudi və xaçpərəstlərə lənət etsin. Onlar, öz peyğəmbərlərinin qəbirlərini səcdəgah ediblər"***. (Əl-Buxari 1330, Muslim 529)

ALTINCISI: TORPAQ, PEYĞƏMBƏRLƏRİN CƏSƏDLƏRİNİ YEMİR.

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***"Həqiqətən Allah — torpağa, peyğəmbərlərin cəsədlərini yeməyi qadağan etmişdir"***. ("Səhih əl-Cami" 2212)

Və bir peyğəmbər və ya elçi vəfat edib, torpağa basdırıldıqda, Allahu Təalə yer üzünə və onun üzərində olanlara miras olaraq, sahib olana qədər (qiyamət gününə kimi) o peyğəmbər, olduğu kimi orda qalır. Biz, iman etməli və qəti şəkildə inanmalıyıq ki, Peyğəmbərimiz ﷺ vəfat etdikdən sonra da, olduğu kimi qalmışdır. Onun cəsədi, qəbrində ölüdür, amma torpaq qiyamətə qədər onun cəsədini yeməyəcək.

YEDDİNCİSİ: ONLARIN, MƏZARLARINDA SAĞ OLMALARI.

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***"Peyğəmbərlər — qəbirlərində diridirlər və namaz qılırlar"***. ("Səhih əl-Cami" 2790) Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurub: ***"Merac gecəsi, qırmızı təpənin yanında olan Musanın yanından keçdim və o, qəbrində namaz qılırdı"***. (Muslim 2375)

Bəs bu necə bir həyatdır? Onu ən yaxşı bilən, yalnız Allahdır. Onlar necə namaz qılırlar? Allah daha yaxşı bilir. Bu, Bərzəx aləmidir, gizli bir dünyadır və biz də, bunun necə bir həyat olduğunu, necə namaz olduğunu düşünmədən, ona inanırıq. O, bizim yaşadığımız həyatdan fərqlidir. Deməli insanların, bəzi elçilərin ilah olduğunu söyləmələri - səhvdir, çünki peyğəmbərlər və elçilər, bəşərdirlər, amma qətiyyəən onlar ilah deyillər. Qiyamət günü onlar, Böyük və Qüdrətli Allahın hüsuruna çıxacaqlar. Və həmin peyğəmbər, onun barəsində, ilah deyən kəslərin qarşısında olacaqdır. Allah onun, onlara "mən ilaham" demədiyini bilir – Uca Allah

buyurur: **“Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənmi insanlara: “Allahı qoyub, məni və anamı iki tanrı qəbul edin!” – demişdin?” İsa deyəcək: “Sən Pak və Müqəddəssən! Haqqım olmayan, bir şeyi demək, mənə yaraşmaz. Əgər bunu demiş olsaydım, əlbəttə, Sən onu bilərdin. Sən, mənim qəlbimdə olanları bilirsən, mən isə Sənin Özündə olanları bilmirəm. Şübhəsiz ki, qeybləri bilən Sənsən!”** («Maidə» surəsi, 116-cı ayə)

İsa (aleyhissalam) bu barədə danışmayıb və bununla əlaqəsi yoxdur. O, axır zamanda nazil olacaq, İslam şəriətinə uyğun hökm edəcək, sonra da elçilər öldüyü kimi, o da öləcək. Uca Allah buyurur: **“Kitab əhlindən, elə kimsə yoxdur ki, (öz ölümündən, yaxud İsanın) ölümündən əvvəl, ona iman gətirməsin. Qiyamət günü isə (İsa) onların əleyhinə şahid olacaqdır”.** («Nisa» surəsi, 159-cu ayə)

Və hər bir elçi demişdir: “Mən, gizli olanı bilmirəm və demirəm ki, məndə Allahın xəzinələri var və mən sizə demirəm ki, mən hökmdaram”.

Lakin indi, cahil müsəlmanlar var ki, bu aləmi idarə edənlərin - guya Allaha yaxın olanların və salehlərin olduqlarını deyirlər. Halbuki, Allah yanında, məxluqların ən sevimlisi olan Allahın Rəsulu ﷺ belə buyurmuşdur: **“Mənim özümə, heç bir zərər və ya faydam yoxdur!”** Elçilər — nə tanrıdırlar, nə dəki mələk, lakin onlar, yalnız Allahın, insanlara göndərdiyi insanlardır.

Böyük Allahdan diləyirik ki, bizə dini anlayışı nəsib etsin.

36. ALLAH, BƏŞƏRİYYƏTƏ NƏ ÜÇÜN ELÇİLƏR GÖNDƏRİB?

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, imanın dördüncü sütunu olan, elçilərə iman haqqında, danışmağa başladıq. Biz dedik ki, elçilərə iman - imanın əsaslarından və etiqadın əsaslarındandır. Və biz dedik ki, kim bir peyğəmbəri inkar etsə, bütün peyğəmbərləri inkar etmiş olar.

Uca Allah buyurur: **“Allahı və Onun elçilərini inkar edənlər, Allahı Onun elçilərindən ayırmaq istəyib: “Biz (o elçilərin) bəzisinə inanır, bəzilərinə isə inanmırıq!” – deyənlər və bunun arasında, bir yol tutmaq istəyənlər – məhz onlar əsl kafirlərdir. Biz, kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışıq”.**

(«Nisa» surəsi, 150-151-ci ayələr)

Həmçinin biz dedik ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah, insanlara Öz elçilərini göndərdi və onların hamısı kişi idi.

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, əgər Allahu Təalə izn versə, vacib bir suala cavab verməklə bağlı olacaq və bu da — Allah, bəşəriyyətə nə üçün elçilər göndərdi?

BİRİNCİSİ: İNSANLARI, TƏK OLAN ALLAHA İBADƏT ETMƏYƏ DƏVƏT ETMƏK ÜÇÜN.

Bu, onların əsas məsuliyyətidir. Allahın Öz elçilərini göndərməkdə ən böyük məqsədi də budur.

Uca Allah buyurur: **“Biz, hər ümmətə: “Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun” – (deyə) elçi göndərdik. Onlardan kimisini, Allah hidayət yoluna yönəltmiş, kimisinə də azmaq nəсіб etmişdir. Yer üzündə, gəzib-dolaşın və görün (haqqı) yalan sayanların aqibəti necə oldu!”** («Nəhl» surəsi, 36-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Səndən əvvəl, elə bir elçi göndərməmişik ki, ona: “Məndən başqa, heç bir ilah yoxdur, Mənə ibadət edin!” – deyə vəhy etməyə”.** («Ənbiya» surəsi, 25-ci ayə)

Hər bir ümmətin, xəbərdar edən peyğəmbəri var idi və ümmətinə deyirdi ki: “Ey qövmüm, Allaha ibadət edin! Sizin, Ondən başqa məbudunuz yoxdur. Ey qövmüm, həqiqətən, mən sizin üçün etibarlı bir elçiyəm. Allahdan qorxun və Ona itaət edin”. Və həmin peyğəmbər, insanları Allaha ibadət etməyə çağırırdı, Yaradan

haqqında onlara danışdı, yalnız Ona ibadət etməyi əmr edirdi. Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Rəbbiniz göyləri və yeri, altı gündə yaradan, sonra da, Ərşə ucalan Allahdır. İşləri yoluna qoyan Odur. Yalnız Onun icazəsindən sonra, kimsə şəfaətçi ola bilər. Budur, Rəbbiniz Allah. Ona ibadət edin. Məgər düşünüb ibrət almırsınız?”** («Yunus» surəsi, 3-cü ayə)

İKİNCİSİ: İNSANLARA, ALLAHIN DİNİNİ ÇATDIRMAQ ÜÇÜN.

Böyük və Qüdrətli olan Allah, Öz elçilərinə vəhy risalətini aşlamışdır. Onlar, heç nə əlavə etmədən və ya çıxarmadan, bu çatdırılma ilə məşğul olurdular. Uca Allah buyurur: **“Ey Elçi! Rəbbindən sənə nazil ediləni təbliğ et! Əgər (belə) etməsən, Onun göstərişini (sənə tapşıracağı, elçilik vəzifəsini) yerinə yetirmiş olmazsan. Allah, səni insanlardan qoruyar. Şübhəsiz ki, Allah kafir tayfanı doğru yola yönəltməz”.** («Maidə» surəsi, 67-ci ayə)

Bu ona dəlildir ki, əgər insan, Allahdan Öz Elçisinə nazil olan Kitaba və etibarlı Sünnəyə sadıq qalır və onları insanlara çatdırırsa, Uca və Qüdrətli Allah, onu insanlardan və onların zülmündən qoruyar və öz himayəsinə götürər.

Uca Allah, Nuh (aleyhissalam) haqqında buyurur ki, Nuh (aleyhissalam) öz qövmünü, Allaha ibadət etməyə çağırdığı zaman: **«Xalqının zadəganları dedilər: “Həqiqətən də, biz, səni açıq-aydın azgınlıq içində görürük!” O dedi: “Ey qövmüm! Mən, heç də azmamışam. Lakin mən, aləmlərin Rəbbi tərəfindən (göndərilmiş) bir elçiyəm. Mən, Rəbbimin mənə vəhy etdiklərini, sizə təbliğ edir və sizə öyüd-nəsihət verirəm. Allahdan (nazil olanlar sayəsində) sizin bilmədiklərinizi bilirəm”».** («Əraf» surəsi, 60-62-ci ayələr)

Həmçinin, qövmünün onu yalançı hesab etdiyi və Allah da onları məhv etdiyi zaman, Uca Allah, Saleh aleyhissalam haqqında buyurur: **“(Saleh) onlardan üz çevirib, dedi: “Ey qövmüm! Mən, Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmünü, sizə çatdırdım və sizə öyüd-nəsihət verdim. Lakin siz, nəsihət verənləri sevmirsiniz”.** («Əraf» surəsi, 79-cu ayə)

Həmçinin, Şüeyb (aleyhissalam) haqqında, qövmü onu yalançı hesab etdiyi və Allah da onları məhv etdiyi zaman, Uca Allah buyurdu: **“(Şüeyb) onlardan üz çevirib, dedi: “Ey qövmüm! Mən, Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmlərini, sizə**

çatdırdım və sizə öyüd-nəsihət verdim. Kafir tayfadan ötrü, mən necə heyfsilənə bilərəm?” («Əraf» surəsi, 93-cü ayə)

Bütün elçilər deyiblər ki: **“Biz sizə, Allahın risalətini çatdırdıq və sizə qarşı səmimi idik...”** («Əş-Şura» surəsi, 15-ci ayə)

Ey müsəlmanlar! Risaləti çatdırmaq, cəsərat və şücaət, yalnız Allaha təvəkkülü tələb edir — və buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz peyğəmbərlərini, Allahdan başqa heç kimdən qorxmadıqlarını söyləyərək, təsvir edir. Uca Allah buyurur: **“Onlar, Allahın risalətini təbliğ edir, Ondan qorxur və Allahdan başqa, heç kəsdən qorxmurdular. Allah, Özü haqq-hesab çəkməyə kifayətdir”.** («Əhzab» surəsi, 39-cu ayə)

Ey İslam ümməti! Elçilər, onlara nazil olanı, necə çatdırırdılar?

Onlar, Rəbbindən onlara nazil olanı, insanlara oxumaqla, çatdırırdılar. Uca Allah buyurur: **“Rəbbinin Kitabından, sənə vəhy olunanları oxu. Onun kəlmələrini, heç kəs dəyişdirə bilməz. Ondan başqa, heç bir sığınacaq tapa bilməzsən”.** («Kəhf» surəsi, 27-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Həmçinin, öz içərinizdən, ayələrimizi sizə oxuyan, sizi (günahlardan) təmizləyən, Kitabı və hikməti (sünnəni) sizə öyrədən, habelə bilmədiklərinizi də sizə öyrədən, bir Elçi göndərdik”.**

(«Bəqərə» surəsi, 151-ci ayə)

Peyğəmbərlər, insanlar üçün nazil olanı, insanlara izah edirdilər ki, bəlkə onlar bu haqda fikirləşələr.

Uca Allah buyurur: **“(Biz onları) aydın dəlillər və kitablarla (göndərdik). Sənə də, Zikri nazil etdik ki, insanlara, onlara nazil olanı izah edəsən və bəlkə onlar fikirləşələr”.** («Nəhl» surəsi, 44-cü ayə)

Elçilər söz, əməl və təsdiqlə, hər şeyi insanlara izah edirdilər. İnsanlar, elçilərdən üz döndərdikdə, elçilərin üzərinə xəbər verməkdən başqa nə düşür?

Uca Allah buyurur: **“Əgər üz çevirsələr, (bil ki,) sənin vəzifən, ancaq aşkar təbliğat aparmaqdır”.** («Nəhl» surəsi, 82-ci ayə)

Və Uca Allah buyurur: **“Biz onlara vəd etdiyimizin bir qismini, sənə göstərsək və ya (ondan öncə) səni öldürsək (bil ki,) sənin öhdənə düşən, ancaq təbliğ etməkdir. Haqq-hesab çəkmək isə, Bizə aiddir”.** («Rad» surəsi, 40-cı ayə)
 Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Əgər Rəbbin istəsəydi, yer üzündə, olanların hamısı iman gətirərdi. İnsanları mömin olmağa, sənmi məcbur edəcəksənmi? Allahın icazəsi olmadan, heç kəs iman gətirə bilməz. (Allah) anlamayanları, qəzəbə uğradar”.** («Yunus» surəsi, 99-100-cü ayələr)

Dində məcburiyyət yoxdur. Din qarşınızdadır, istəyən iman gətirsin, istəyən küfr etsin. Elçilərə, ancaq risaləti çatdırmaq həvalə edilmişdir. Eləcə də, dəvət edənlərə, ancaq risaləti çatdırmaq həvalə edilmişdir. Onlar deməlidirlər: “Cənnətə gedən yol budur, Cəhənnəm yolu isə, budur. Bu düz yoldur, bu da azgınlıq yoludur”.

ÜÇÜNCÜSÜ: İNSANLARI, QARANLIQDAN NURA ÇIXARMAQ ÜÇÜN.

Elçisiz insanlar - qaranlıqdadırlar. İnsanlar, küfr və şirk zülmətində, cəhalət və azgınlıq zülmətindədirlər. Allah, insanları qaranlıqdan nura çıxaran elçilər göndərdiyini, açıq şəkildə bildirmişdir.

Uca Allah bildirmişdir ki: **“Əlif. Ləm. Ra. (Bu) insanları, öz Rəbbinin izni ilə, qaranlıqdan nura – Qüdrətli, Tərifəlayiq (Allahın) yoluna çıxartmaq üçün, sənə nazil etdiyimiz bir Kitabdır”.** («İbrahim» surəsi, 1-ci ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Biz, Musanı möcüzələrimizlə göndərüb, (ona): “Xalqını, qaranlıqdan nura çıxart və Allahın günlərini, onların yadına sal”. Şübhəsiz ki, bunda çox səbr və şükür edənlər üçün, dəlillər vardır”.**

(«İbrahim» surəsi, 5-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey Peyğəmbər! Həqiqətən, Biz səni şahid, müjdəçi və xəbərdar edən olaraq göndərdik. (Səni) həm də Allahın izni ilə, Ona tərəf çağıran və nur saçan bir çıraq kimi (göndərdik)”.**

(«Əhzab» surəsi, 45-46-cı ayələr)

O, düz yol ilə getmək istəyənlərin yolunu işıqlandırır. Uca Allah buyurur: **“Artıq sizə, Allahdan bir nur (Muhəmməd) və açıq-aydın bir Kitab gəldi. Allah, Onun rızasını arayan şəxsləri, (bu Kitabla) əmin-amanlıq yollarına**

yönəldir, onları Öz izni ilə, zülmətlərdən nura çıxarır və düz yola yönəldir”.

(«Maidə» surəsi, 15-16-cı ayələr)

Elçilər, Rəbbinin izni ilə, insanları qaranlıqdan nura çıxarmaq üçün, onların yanına gəldilər. Ey Allahın qulları, bu heyvətamiz zamanda, dünyamıza mənimlə baxın. Dünya inkişafa, sivilizasiyaya nail olub, amma eyni zamanda insanlar qaranlıqdadırlar. Niyə? Çünki onlar, elçilərin yolu ilə getmirlər və elçilərə cavab verməmişlər. Görürsən ki, hər yerdə qətlər, dağıntılar, xəstəliklər geniş yayılıblar. Qətlə yetirilən şəxs, nə üçün öldürüldüyünü, qatil də niyə öldürdüyünü bilmir. İntiharlar, zina, şərab, yoxsulluq — bunun səbəbi isə, insanların öz ağıllarından uydurduğu yolla getmələridir. Məgər onlar inkişaf edirlərmi? Bəli, amma yalnız dünyəvi şeylərdə inkişaf edirlər. Onlar xoşbəxtdirlərmi? Cavab: Xeyr, çünki onlar dünyəvi şeylərdə inkişaf etmişlər, lakin qəlbləri qaranlıqdadır və özləri də qaranlıqda qalıblar.

DÖRDÜNCÜSÜ: İNSANLARI SEVİNDİRMƏK VƏ XƏBƏRDAR ETMƏK ÜÇÜN.

Böyük və Qüdrətli Allah, möminləri və itaət edənləri, dünyada və əbədi aləmdə xeyirlə sevindirmək, asi olanları və günahkarları isə, dünyada və əbədi aləmdə əzabla qorxutmaq üçün, insanlara Öz elçilərini göndərmişdir. Uca Allah buyurur: **“Biz elçiləri, yalnız müjdə verən və xəbərdarlıq edənlər kimi göndəririk. İman gətirib, (əməllərini) islah edənlərin, heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər”.** («Ənam» surəsi, 48-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, elçilərini göndərmişdir ki, möminləri və itaət edənləri, bu dünyada gözəl həyat yaşayacaqları xəbəri ilə sevindirsin. Uca Allah buyurur: **«Allah buyurdu: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək, hamınız buradan (yerə) enin. Məndən sizə, doğru yolu göstərən rəhbər gəldiyi zaman, o kəs ki, Mənim doğru yol göstərən bələdçimin ardınca getsə, nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar. Kim, Mənim Zikrimdən üz döndərsə, onun güzəranı sıxıntılı olacaq və Biz, Qiyamət günü onu kor kimi hüvurumuza gətirdəcəyik”.** O deyəcək: **“Ey Rəbbim! Mən, (dünyada) görürdüm sə, indi nə üçün məni kor olaraq gətirdin?”** (Allah) deyəcək: **“Elədir! Çünki, sənə ayələrimiz gəldi, sən**

isə, onları unutdun. Bu gün də, sən beləcə unudulacaqsan!”»

(«Ta ha» surəsi, 123-126-cı ayələr)

O, həmçinin itaət edənlərə, yer üzündə hakimiyyət verəcəyini vəd edib.

Uca Allah buyurur: **“Allah, sizlərdən iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri, varislər etdiyi kimi, onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün, onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar, Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra, küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir!”**. («Nur» surəsi, 55-ci ayə)

Bu, dünya həyatındadır.

Əbədi həyat haqqında isə, Uca Allah buyurur: **“Bunlar, Allahın hüdudlarıdır. Kim, Allaha və Onun Elçisinə itaət edərsə, (Allah) onu (ağacları) altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları, Cənnət bağlarına daxil edir. Bu, böyük uğurdur”**. («Nisa» surəsi, 13-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Rəbbinin dəvətini qəbul edənlər üçün, ən gözəl nemət (Cənnət) hazırlanmışdır. Onun dəvətini qəbul etməyənlərə gəlincə, yer üzündə olan, (var-dövlətin) hamısı, üstəlik bir o qədəri də, onların olsaydı, (əzabdan) (qurtarmaq) (üçün) onu mütləq fidyə verərdilər. Onlarla dəhşətli bir haqq-hesab çəkiləcəkdir. Onların sığınacaqları yer — Cəhənnəmdir. Ora nə pis yataqdır!”** («Rad» surəsi, 18-ci ayə)

Ən yaxşısı — gözəl nemətlərlə dolu Cənnətdir.

Elçilər, asi olanları və günahkarları, dünyadakı sıxıntılardan xəbərdar etmək üçün də gəlmişdirlər. Uca Allah buyurur: **“Kim, Mənim Zikrimdən üz döndərsə, onun güzəranı sıxıntılı olacaq”**. («Ta ha» surəsi, 124-cü ayə)

İnsanların, bu gün yaşadıkları sıxıntılı həyatın səbəbi, Allahın elçilərinin yolundan sapmalarıdır. Elçilər, onları xəbərdar etdilər və əbədi aləmdən əvvəl bu dünyada olan əzab ilə qorxutdular.

Uca Allah buyurur: **«Əgər üz döndərsələr, de: “Mən, sizi də, Ad və Səmuđu saran ildırıma bənzər bir ildırımın (sarsıda) biləcəyindən xəbərdar edirəm”»**. («Fussilət» surəsi, 13-cü ayə)

Təbii fəlakətlər, Allahdandır, zəlzələlər də Allahdandır, bunlar xəbərdarlıq olaraq baş verirlər ki, bəlkə insanlar tövbə edib, Allaha dönərlər. Bu — dünya həyatında belədir. Əbədi həyat haqqında, Uca Allah buyurur: **“Kim, Allaha və Onun Elçisinə asi olub, Onun hüdudlarını aşarsa, (Allah) onu içində əbədi qalacağı (Cəhənnəm) oduna vasil edər. Onun üçün alçaldıcı bir əzab vardır”**.

(«Nisa» surəsi, 14-cü ayə)

Təbrik edirəm o kəsi ki, elçiyə cavab verib. Ola bilsin ki, o adam gözəl həyat yaşasın və ona yer üzündə hakimiyyət verilsin. Sonra Qiyamət günü o, Cənnətə daxil olaraq nicat tapacaq. Elə bir Cənnət ki, onun genişliyi göylər və yer qədərdir. Allaha və Onun Elçisinə asi olan kəs isə, ziyana uğramışdır.

BEŞİNCİSİ: ALLAHDAN GƏLƏN DƏLİLLƏR, İNSANLARA ÇATDIRILSIN Kİ, MƏHV OLAN ŞƏXS AYDIN ŞƏKİLDƏ MƏHV OLSUN, SALAMAT QALAN İSƏ AYDIN ŞƏKİLDƏ SALAMAT QALSIN.

Uca Allah buyurur: **“(Biz) müjdə verən və qorxudan elçilər (göndərdik) ki, insanların elçilərdən sonra, Allaha qarşı bir bəhanəsi olmasın. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir”**. («Nisa» surəsi, 165-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Biz elçi göndərməmiş, (heç kəsə) əzab vermirdik”**. («İsra» surəsi, 15-ci ayə)

Allahın qullarına qarşı rəhmətindəndir ki, Qiyamət günü, Allaha qarşı bəhanələri olmasın deyə — onların içində, elə bir ümmət yoxdur ki, onlara qorxudan bir elçi gəlməsin. Niyə? Çünki əgər Allah, insanlara peyğəmbər göndərməzdən əvvəl, onları əzabla bu dünyada məhv etsəydi, o zaman: “Onlar belə deyərdilər: **«Ey Rəbbimiz! Nə üçün bizə bir peyğəmbər göndərmədin ki, biz də zəlil və rüsvay olmazdan əvvəl, Sənin ayələrinə tabe olaq?»**

(«Ta ha» surəsi, 134-cü ayə) Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Biz, bu Quranda, insanlar üçün, hər cür məsəli, ətraflı izah etdik. İnsan isə, ən çox mübahisə edəndir”**.

(«Kəhf» surəsi, 54-cü ayə)

Allah qarşısında bəhanələri olmasın deyə, elə bir ümmət olmamışdır ki, onların içindən Allaha ibadətə çağıran bir dəvətçi göndərilməsin. Buna görə də, Qiyamət günü və toplaşdıqları yerdə, elə bir ümmət olmayacaq ki, ona göndərilmiş elçisi, onunla birlikdə olmasın. Uca Allah buyurur: **“Hər ümmətin, bir elçisi vardır. Elçiləri gəldikdə, onların arasında, ədalətlə hökm verilər və onlara zülm edilməz”**. («Yunus» surəsi, 47-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Biz, hər ümmətdən bir şahid gətirəcəyimiz və səni də onlara şahid gətirəcəyimiz zaman, (onların halı) necə olacaq?”**

(«Nisa» surəsi, 41-ci ayə)

Əgər bu dünyada, Allah bəzi insanlara, Öz əzabını göndərsə, o zaman onlar, zalım olduqlarını və Allah tərəfindən bu cəzaya layiq olduqlarını etiraf edərlər. Uca Allah buyurur: **“Onlar: “Vay halımıza! Biz, doğrudan da zalım olmuşuq”– deyirdilər. Biz onları, yanmış küləşə döndərənəcən, fəryad qoparırdılar”**.

(«Ənbiya» surəsi, 14-15-ci ayələr)

Onlar, dünya həyatında zülm etdiklərini etiraf etdilər, çünki onlar, Allahın elçilərinin (Allahın salavatı və salamı onların üzərinə olsun) yolundan dönmüşdülər. Cəhənnəmin qapılarında və cəhənnəmin özündə də, onlar peşman olacaqlar, amma o zaman bu peşmançılıq fayda verməyəcək. Uca Allah buyurur: **“Cəhənnəm, qəzəbindən az qala parçalansın. Hər dəfə, bir dəstə oraya atılarkən, (Cəhənnəmin) gözətçiləri onlardan soruşacaqlar: “Məgər sizə, xəbərdarlıq edən (bir peyğəmbər) gəlməmişdi?” Onlar deyəcəklər: “Əlbəttə, bizə qorxudan (bir peyğəmbər) gəlmişdi. Amma biz, (onu) yalançı sayıb: “Allah, heç bir şey nazil etməyib, siz də ancaq böyük bir azgınlıq içindəsiniz”– demişdik. Onlar deyəcəklər: “Əgər biz, dinləsəydik və ya anlasaydıq, alov (şölələri saçan) od sakinlərinin içində olmazdıq!”** (Mulk surəsi, 8-10-cu ayələr) Həmçinin Uca Allah, cəhənnəm oduna düşən, asi olanlar və günahkarlar haqqında, belə buyurmuşdur: **«Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Sən bizi iki dəfə öldürüb, iki dəfə diriltidin. Biz, öz günahlarımızı etiraf etdik. (Oddan) çıxmağa bir yol varmı?”»** («Ğafir» surəsi, 11-ci ayə)

Cəhənnəmdə olduqları zaman, onlar Cənnətdən daha çox cəhənnəmə layiq olduqlarını etiraf edirlər. Çünki onlar bilirlər ki, elçilərin yolundan dönmüşlər. Uca

Allah buyurur: **«Odda olanlar, Cəhənnəm gözətçilərinə deyəcəklər: “Rəbbinizə yalvarın ki, heç olmasa, bircə gün əzabımızı yüngülləşdirsən!” (Mələklər) deyəcəklər: “Məgər elçiləriniz, açıq-aydın dəlillər gətirməmişdilərmi?” Onlar: “Əlbəttə (gətirmişdilər)!” – deyəcəklər. (Mələklər) (də:) “Elə isə, özünüz yalvarın!” – deyəcəklər. Kafirlərin yalvarması isə, boş şeydir”».** («Ğafir» surəsi, 49-50-ci ayələr)

Ey müsəlmanlar! Peyğəmbərlər, insanları necə Allaha dəvət edirdilər? Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bunu öyrənərik.

Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə öz dinlərinə qaytar.

37. PEYĞƏMBƏRLƏRİN DƏVƏTİNİN FƏRQLƏNDİRİCİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, biz dedik ki, Böyük və Qüdrətli olan Allah, insanlara elçiləri göndərib.

Birincisi, insanları Tək Allaha ibadət etməyə dəvət etmək üçün göndərib.

İkincisi, Allahın dinini insanlara çatdırmaq üçün göndərib.

Üçüncüsü, Rəbbimizin izni ilə, insanları qaranlıqdan nura çıxarmaq üçün göndərib.

Dördüncüsü, itaətkar möminləri dünya və axirət xoşbəxtliyi ilə sevindirmək, asi və günahkarları dünya əzabından xəbərdar etmək üçün göndərib.

Beşincisi, Allahın dəlilini insanlara çatdırmaq üçün ki, elçilərdən sonra insanların, Allaha qarşı bəhanələri olmasın deyə.

Ey müsəlmanlar! Bugünkü görüşümüz, Uca Allah izn versə, elçilərin dəvəti ilə bağlı olacaq.

Ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli Allah, insanları yalnız Ona ibadət etməyə dəvət etmək üçün, hər bir ümmətə, xəbərdar edən elçi göndərmişdir. Böyük və Qüdrətli Allah, bizə peyğəmbərlərin dəvətində, onlara tabe olmağı əmr etmişdir. Uca Allah, Öz kitabında, peyğəmbərlərini xatırladıqdan sonra, buyurur: **“Biz, onun duasını qəbul etdik, ona Yəhyanı bəxş etdik və zövcəsini ona (uşaq doğmağa) qadir etdik. Həqiqətən, onlar yaxşı işlər görməyə tələsər, ümid və qorxu ilə, Bizə yalvarardılar. Onlar, Bizə müti (qullar) idilər”.**

(«Ənbiya» surəsi, 90-cı ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Allahın Elçisi, sizlərə – Allaha və Axirət gününə ümidini bağlayanlara və Allahı çox zikr edənlərə, gözəl nümunədir”.**

(«Əhzab» surəsi, 21-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Peyğəmbərlərin çağırışının, özünəməxsus xüsusiyyətləri var idi və mən də, bu heyvətamiz zamanda, bunları sizə danışacağam, çünki öyüdnəsihət möminlərə fayda verir. Ola bilsin ki, Allaha çağırışda, peyğəmbərlərin yoluna qayıdaraq, çünki qarışıqlıq və azgınlıq yayılıb.

Allaha dəvətdə, peyğəmbərlərin yolu ilə getməlisiz və onların dəvəti, aşağıdakılar ilə fərqlənir.

BİRİNCİSİ: ONLARIN DƏVƏTİ — ALLAHDANDIR.

Yəni — nə özlərindən, nə də öz nəfslərindən deyil. Lakin, peyğəmbərlərin dəvəti — Allahdan gələn vəhydir. Böyük və Qüdrətli Allah, insanlara bir elçi göndərdikdə, ona bir risalət vəhy (təlqin) edirdi. Uca Allah buyurur: **“Ey Elçi! Rəbbindən sənə nazil ediləni təbliğ et! Əgər (belə) etməsən, Onun göstərişini (sənə tapşırdığı elçilik vəzifəsini) yerinə yetirmiş olmazsan. Allah səni, insanlardan qoruyar. Şübhəsiz ki, Allah kafir tayfanı doğru yola yönəltməz”.**

(«Maidə» surəsi, 67-ci ayə) Həmçinin Uca Allah, Öz peyğəmbəri haqqında buyurur: **“O, öz istəyi ilə danışmır. Bu, ona təlqin edilən bir vəhydir”.** («Nəcm» surəsi, 3-4-cü ayələr)

Buna görə də, Rəsulullah ﷺ Məkkə sakinlərini, Tək Allaha ibadət etməyə çağırırdıqda, kafirlər: “Bizə, başqa Quran gətir və ya onu dəyişdir!” – dedilər. Rəsulullah ﷺ onlara dedi: **“Mən, onu öz istəyimlə dəyişə bilmərəm. Mən, ancaq mənə vəhy olunana tabe oluram və əgər Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxaram”.** Uca Allah buyurur: **«Açıq-aydın ayələrimiz, onlara oxunduğu zaman, Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər deyərlər: “Bizə, bundan başqa bir Quran gətir və ya onu dəyişdir!” De: “Mən, onu öz istəyimlə dəyişdirə bilmərəm. Mən, yalnız mənə vəhy olunana tabe oluram. Əgər Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxaram”. De: “Əgər Allah istəsəydi, mən onu sizə oxumazdım, O da onu sizə bildirməzdi. Mən axı bundan öncə də sizin aranızda yaşamışam. Məgər bilmirsiniz?”»**

(«Yunus» surəsi, 15-16-cı ayələr)

Rəsulullah ﷺ bir ayəni, başqa bir ayə ilə dəyişdirə bilməz, çünki vəhy Allahdandır.

Və peyğəmbərlərin dəvəti, Allah tərəfindən vəhy olduğu üçün, dəvət məsələsində güzəştə getmək və heç bir şeydən əl çəkmək istəmirdilər.

Bu səbəbdən, Peyğəmbər ﷺ Məkkə kafirlərini, yalnız Allaha ibadət etməyə və bützlərə ibadəti tərk etməyə çağırırdıqda, onlar onu bu dəvətdən döndərmək ümidi ilə, ona dünya malı və nemətləri təklif etməyə başladılar". Və ona dedilər: "Səni, özümüzlə rəhbər edəcəyik", yəni hansısa dünyəvi məqam sahibi. "Ey Muhəmməd, səni dünyada olan qadınlardan, istədiyini biri ilə evləndirəcəyik". Peyğəmbər ﷺ onları rədd etdi və bunların heç birini qəbul etmədi. Niyə? Çünki dəvət — Allahdan gələn vəhydir. Dünya həyatına bağlı olanların etdiyi kimi, onlar onun yanına qayıtdılar və ona hər iki tərəfin razı qalacağı, bir həlli təklif etdilər. Onlar, ortaq bir qərara gəlmək üçün, hər birinin nəyəsə güzəşt edəcəyi ilə razılaşırlar. Amma Rəsulullah ﷺ onların qərarını qəbul etmədi və güzəştə getmədi. Onlar dedilər: "Ey Muhəmməd! Gəl bir gün, sənin tanrına ibadət edək, bir gün də bizim tanrımıza ibadət edək?" Allah Rəsulu ﷺ nə etdi? Ona, yeddi səmanın yüksəkliyindən vəhy vasitəsilə cavab gəldi.

Uca Allah buyurur: **«De: "Mənə, Allahdan qeyrisinə ibadət etməyi əmr edirsinizmi, ey cahillər?" Sənə və səndən əvvəlkilərə belə vəhy olunmuşdur: "Əgər şərik qoşsan, əməlin puç olacaq və mütləq ziyana uğrayanlardan olacaqsan"»**. («əz-Zumər» surəsi, 64-65-ci ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«De: "Ey kafirlər! Mən, sizin ibadət etdiklərinizə ibadət etməyəm, siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz. Mən sizin ibadət etdiklərinizə ibadət edən deyiləm, siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz. Sizin dininiz sizə, mənim dinim də mənədir!"»** (Kafirun surəsi, 1-6-cı ayələr)

Beləliklə, bu sözlər, Rəbbimizin çağırışıdır. Peyğəmbərlər, onlara vəhy ilə gələnə çatdırırlar, yəni Allaha qarşı yalan danışmaz, heç nəyi təhrif etməz, dəyişdirməzlər. Əgər Böyük və Qüdrətli Allah, Öz peyğəmbərinə, sələmin haram

olduğunu vəhy etmişsə, o zaman elçiyə sələmin haram olduğunu insanlara çatdırmaq vacib idi. Və o, heç vaxt bir növ sələmin caiz, digərinin isə haram olduğunu deyə bilməzdi. Amma bizim dövrümüzdə insanlar deyirlər ki: “Həqiqətən, sələmçilik caizdir” onu “fayda” adlandırdıqlarını eşidirik. **“Ağızlarından çıxan söz, necə də ağırdır. Onlar, yalandan başqa bir şey danışmırlar”.** («Kəhf» surəsi, 5-ci ayə)

Biz deyirik: Ey dəvət edənlər, Qurana və Sünnəyə əməl edin!

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Mən, sizin aranızda, iki şey qoyub getmişəm, əgər onlara möhkəm yapışsanız, o zaman, doğru yoldan çıxmıyacaqsız: Onlar - Allahın kitabı və mənim sünnəmdir. Onlar mənim, su hovuzuma gələnə qədər, bir-birindən ayrılmayacaqlar”*** (“Səhih əl-Cami” 2937)

İKİNCİSİ: PEYĞƏMBƏRLƏR, DƏVƏTLƏRİNƏ GÖRƏ MÜKAFAT İSTƏMİRDİLƏR.

Ey dəvət edənlər! Peyğəmbərlər, dəvətlərinə görə mükafat istəməmişlər və dəvət vasitəsilə dünyəvi şeyləri istəməmişlər.

Vay o kəsin halına ki, öz dəvəti ilə, mal-dövlət əldə etmək üçün çalışırlar. Yaxud, insanlar arasında hörmət qazanmağa çalışırlar. Həqiqətən də, peyğəmbərlərin hər biri, Allah yanında bir məqama sahib olmağa çalışmışdır. Hansı peyğəmbər gəlirdisə, toplantılarda öz qövmünə, hündür səslə xitab edərdi və deyərdi: “Ey qövmüm! Mən, bunun əvəzinə, sizdən mükafat istəmirəm. Həqiqətən, mənim mükafatım, Allah yanındadır”.

Belə, Nuh (aleyhissalam) qövmünün yanında 950 il yaşadıqdan sonra, qövmünə dedi: **“Ey qövmüm! Mən, bunun əvəzinə, sizdən var-dövlət istəmirəm. Mənim mükafatım, ancaq Allaha aiddir”.** («Hud» surəsi, 29-cu ayə)

Uca Allah, Hud (aleyhissalam) peyğəmbərin dili ilə buyurur: **“Ey qövmüm! Mən, bunun əvəzinə, sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım, ancaq məni yaradana aiddir. Məgər anlamırsınız?”** («Hud» surəsi, 51-ci ayə)

Allah, bizim elçimizə ﷺ belə buyurdu: **«De: “Mən, bunun əvəzinə, sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Təkcə onu istəyirəm ki, insanlar, Rəbbinə tərəf aparan bir yol tutsunlar”»**. («Furqan» surəsi, 57-ci ayə)

Bütün peyğəmbərlər, Allahdan mükafat qazanmaq üçün çalışmışlar. Bu günümüzdə isə, dəvətlə məşğul olmaq — rəsmi vəzifə kimi olub, dəvətçi ancaq nəyinsə müqabilində, Allaha tərəf dəvət edir — bizim halımız belədir: **“Yoxsa axirətdən vaz keçib dünya həyatına razı oldunuzmu? Halbuki dünya malı, axirət yanında (axirətlə müqayisədə) yalnız cüzi bir şeydir!”** («Tövbə» surəsi, 38-ci ayə)

Dəvət, hər bir şəxs üçün, imkanına uyğun olaraq vacibdir. Və o, bunun üçün pul almamalı, ancaq bununla, Allahın razılığını və əbədi həyatı arzu etməlidir. Niyə? Çünki bu dünyada olan hər şey yox olacaq, Allahın yanında olanlar isə qalacaqlar. Allahdan qorxanlar üçün, axirətdə xeyir vardır. Məgər başa düşmürsünüzmü?

ÜÇÜNCÜSÜ: DƏVƏTDƏ OLAN ASANLIĞIN VƏ ÇƏTİNLİYİN OLMAMASI

Peyğəmbərlər, çətin yol ilə getmədən, insanlara öz anlayışlarına uyğun olaraq xitab edirdilər. Peyğəmbərlər, hikmət yolu ilə gedirdilər. Uca Allah buyurur: **“(İnsanları) Rəbbinin yoluna hikmətlə, gözəl öyüd-nəsihətlə dəvət et və onlarla ən gözəl tərzdə mübahisə et. Şübhəsiz ki, Rəbbin, azgınlığa düşənləri də, doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır”**. («Nəhl» surəsi, 125-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ insanlara Quran oxuyur və onlar da, Allahın dininə daxil olurlar. Onun ﷺ hüzuruna, mal-mülk sevən şəxs gəlirdi və peyğəmbər ﷺ ona çoxlu mal-mülk verirdi. O şəxs İslamı qəbul edirdi, ailəsinin yanına qayıdırdı və deyirdi ki: “İslamı qəbul edin. Həqiqətən Muhəmməd, yoxsulluqdan qorxmayan biri kimi, var-dövləti bölüşür”.

Bu isə, İbrahimdir ki, (aleyhissalam) Nəmrudla mübahisə edirdi və ilk anda, onu rahatlıqla məğlub etmişdi.

Uca Allah buyurur: **“Allahın verdiyi hakimiyyətə görə, İbrahim ilə Rəbbi barəsində höcətləşən kəsin (əhvalatını) bilmirsənmi? İbrahim: “Mənim Rəbbim, həm dirildir, həm də öldürür!” – dedikdə (padşah): “Mən də, həm**

dirildir, həm də öldürürəm!” – demişdi. İbrahim: “Allah günəşi məşriqdən gətirir. Sən də onu məğribdən gətir!” – dedikdə, o kafir, çaşıb qalmışdı. Allah, zalım qövmü doğru yola yönəltməz”. («Bəqərə» surəsi, 258-ci ayə)

Dəvət — ağırlaşdırmadan və çətinləşdirmədən, öz fitrət yolu həyata keçir.

DÖRDÜNCÜSÜ: PEYĞƏMBƏRLƏRİN DƏVƏTİ VƏ YOLU - AYDINDIR.

Bir çox qrupların etdiyinin əksi olaraq, Peyğəmbərlər, insanlardan heç nəyi gizlətmirlər. Peyğəmbərlər, insanlara deyirlər ki: “Bu, mənim yolumdur və mən Allaha tərəf çağırıram”.

Necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz Elçisinə ﷺ insanlara belə deməyi əmr etmişdir: **«De: “Bu, mənim yolumdur. Mən və mənə tabe olanlar, mötəbər dəlillərə əsasən, (insanları) Allaha tərəf çağırıraq. Allah pakdır, müqəddəsdir. Mən də, müşriklərdən deyiləm”»**. («Yusuf» surəsi, 108-ci ayə)

Məqsəd, Allaha tərəf dəvət etməkdir. Mən, nə firqəpərəstliyə, nə millətçiliyə, nə təkəbbürlüyə, nə də müəyyən bir partiyaya çağırıram. Həqiqətən, mən və mənim tərəfdarlarım, yalnız etiqad-əqidə və elm əsasında Allaha dəvət edirik. Bu, bizim peyğəmbərimizdir ﷺ o, bunu praktikada izah edir. Bir gün o, uzun bir xətt çəkdi və dedi ki: **“Bu, bizim getdiyimiz, Allahın yoludur”**. O, sağa və sola qısa xətlər çəkərək dedi: **“Bunlar, hər birində şeytanın oturduğu və çağırdığı yollardır”**. Abdullah ibn Məsud, Allah ondan razı olsun, demişdir: “Allahın Elçisi ﷺ əli ilə bir xətt çəkdi və dedi: **“Bu, Allahın düz yoludur”**. Sonra o, sağa və sola xətlər çəkdi və dedi ki: **“Bunlar isə yollardır ki, hər birinin başında bir şeytan oturmuş və insanları o yola çağırır”** və sonra bunu oxudu: **“Bu, Mənim doğru yolumdur, onu tutub, gedin. Başqa yollara uymayın”**.¹ (“Ənam surəsi”, 153-cü ayə) Peyğəmbər ﷺ belə deyərək, bizim getməli olduğumuz yolu açıq şəkildə bildirmişdir: Ümmətim, yetmiş üç firqəyə bölünəcəkdir. Birindən başqa, hamısı Cəhənnəmdədir. **«İnsanlar dedilər: “Ey Allahın Rəsulu! Onlar kimlərdir?” O ﷺ belə buyurdu: “Mənim və səhabələrimin yolu üzərində olanlar”»**.

(“Səhih əl-Cami” 5343)

¹ Əhməd 1/465.

Səhabələr, peyğəmbərə ﷺ dediklərində ki: “Ya Rəsulullah! Bu vidalaşan insanın, öyüd-nəsihətinə bənzəyir. O zaman bizlərə tövsiyyələr ver!” Rəsulullah ﷺ buyurdu ki: ***“Sizə, Allahdan qorxmağı və bir həbəşi köləsi, sizə əmirlik etsə belə, ona tabe olmağı tövsiyyə edirəm. Sizin içinizdən, çox yaşayan olsa, o adam çoxlu ixtilaflar görəcəkdir. O zaman, mənim və haqq yolda olan Rəşidi xəlifələrin yolu ilə gedin. Azı dişlərinizlə, bu yoldan yapışın. Bidətlərdən çəkinin. Çünki hər bir bidət — zəlalətdir!”***¹

Rəsulullah ﷺ düz yolu aydınlaşdırdı, mənhəcləri aydınlaşdırdı və bizi aydın bir yolda qoydu. Və bu yolda həlak olmuş və ya azmışdan başqa heç kəs sapmaz. Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Dində hamını ötüb, keçən ilk mühacirlərə və ənsarlara, həmçinin yaxşı işlər görməkdə, onların ardınca gedənlərə gəlincə, Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. (Allah) onlar üçün (ağacları) altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları, Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur”**. («Tövbə» surəsi, 100-cü ayə)

Allah, Onun yolu ilə gedənlərdən razıdır, onlar da Ondan razıdırlar.

BEŞİNCİSİ: ONLAR İNSANLARI DƏVƏT EDƏRKƏN, DÜNYAVİ ŞEYLƏRİ İSTƏMİRDİLƏR, ANCAQ ALLAHIN RİZASINI VƏ CƏNNƏTİ İSTƏYİRDİLƏR

Çünki, əgər onlar dünyavi şeylər istəsəydilər, ona təslim olar və əbədi həyat üçün edilən əməlləri tərk edərdilər. Bugünkü vəziyyətimizdə olduğu kimi, çox adam əbədi həyat üçün edilən əməlləri tərk edib. Rəbbimin rəhm etdiyi kimsələr istisna olmaqla, lakin onlar azdırlar. Uca Allah buyurur: **“Bu dünya həyatı, əyləncə və oyundan başqa bir şey deyildir. Axirət yurdu isə, əsl həyatdır. Kaş ki, biləydilər!”** («Ənkəbut» surəsi, 64-cü ayə)

Həmçinin Uca Allah, Rəsuluna ﷺ buyurdu: **“(Kafirlərdən) bəzisini sınamaq üçün, onlara dünya həyatının bərbəzəyi kimi, verdiyimiz şeylərə gözüünü dikmə. Rəbbinin ruzisi daha xeyirli və daha davamlıdır”**. («Ta ha» surəsi, 131-ci ayə)

Dünya həyatı bir çiçəkdir, çiçək isə tez solur.

¹ Əbu Davud 4607, Ət-Tirmizi 2676, İbn Macə 42, Əhməd 4/126, “Səhih Ət-tərgib və Ət-tərhib” 37.

Ey Allahın qulları! Dünya həyatı, aldadıcı bir zövqdür. Buna görə də, Rəsulullahın zövcələri, ondan özlərinə daha çox xərcləməsini tələb edib, belə dedikləri zaman: “Ey Allahın Rəsulu, bizə daha çox yemək və mal-dövlət ver. Biz qadınların yaşadığı kimi yaşamaq istəyirik” – və bu zaman yeddi qat göydən seçim ayəsi nazil oldu.

Uca Allah buyurur: **“Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə de: “Əgər siz dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsinizsə, gəlin sizi (dünya malıyla) məmnun edib, gözəl tərzdə sərbəst buraxım. Yox, əgər Allahu, Onun Elçisini və Axirət yurdunu istəyirsinizsə, (bilin ki) Allah aranızdan yaxşı işlər görənlər üçün, böyük bir mükafat hazırlamışdır”.** («Əhzab» surəsi, 28-29-cu ayələr)

Ey Allahın qulları! Dünya həyatı minik heyvanına bənzəyir: əgər sən onu minərsənsə, səni aparar. Əgər o səni minərsə, səni məhv edər. Dünyanın, neçə-neçə insanı məhv etdiyini görmədinmi?

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Bilin ki, dünya həyatı, oyun və əyləncə, bəzək-düzək, bir-birinizin yanında öyünmək, var-dövləti və oğul-uşağı çoxaltmaq istəyindən ibarətdir. Bu elə bir yağışa bənzəyir ki, ondan əmələ gələn bitki əkinçiləri heyran edir. Sonra o quruyur və sən onun sapsarı olduğunu görürsən. Sonra isə, o çör-çöpə dönür. (Kimisini) axirətdə şiddətli əzab, (kimisini də) Allahdan bağışlanma və razılıq gözləyir. Dünya həyatı isə, aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir”.** («Hədid» surəsi, 20-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ buyurub: ***“Bu dünyadan mənə nə? Mən, bu dünyada ağacın kölgəsinə sığınan, sonra yolunu davam etmək üçün, onu tərk edən atlı kimiyəm!”*** (“Səhih əl-Cami” 5668)

ALTINCISI: PEYĞƏMBƏRLƏR, TÖVHİD ETİQADININ QAYĞISINA QALIRDILAR.

Peyğəmbərlər, ilk növbədə, əqidənin-etiqadın qayğısına qalmışlar. Hər zaman dediyimiz kimi, Allahla görüşənə qədər, etiqad-əqidə hər şeydən öncədir, kaş onlar bilsəydilər! Və elə bir peyğəmbər yox idi ki, öz qövmünə gələrkən, ilk növbədə insanları əqidəyə dəvət etməsin.

Uca Allah buyurur ki: **«(Musa) onlara, Bizim dərgahımızdan həqiqəti bəyan etdikdə, onlar dedilər: “Onunla birlikdə iman gətirənlərin oğullarını öldürün, qadınlarını isə sağ buraxın!” Amma (bilin ki,) kafirlərin hiyləsi boş çıxar”»**. («Ğafir» surəsi, 25-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Biz, Nuhu öz xalqına (elçi) göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin, Ondan başqa ilahınız yoxdur. Mən, sizə üz verəcək, Böyük günün əzabından qorxuram”**. («Əraf» surəsi, 59-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ad qövmünə də, qardaşları Hudu (göndərdik). O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa ilahınız yoxdur. Yoxsa qorxmursunuz?”** («Əraf» surəsi, 65-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Səməd qövmünə də, qardaşları Salehi (göndərdik). O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin! Sizin, Ondan başqa ilahınız yoxdur”**. («Əraf» surəsi, 73-cü ayə)

Peyğəmbərimiz ﷺ buyurdu ki: ***“Ey insanlar, «Lə iləhə illəllah» deyin, nicat tapacaqsınız”***¹

Qəlbə etiqad-əqidə möhkəmlənəndə, insan islah olur. Ona bir şey əmr ediləndə, onu yerinə yetirir, qadağan olduqda isə, onu tərk edir.

Uca Allah buyurur: **“Aralarında hökm vermək üçün, Allahın və Onun Elçisinin yanına çağırıldıqda, möminlərin sözü ancaq: “Eşidirik və itaət edirik!” – demələridir. Nicat tapanlar da, məhz onlardırlar”**. («Nur» surəsi, 51-ci ayə)

Məsələn, əqidəsi pozulmuş biri, sehrbazların və şarlatanların yanına gedə bilər. Qəlbində doğru əqidə olan isə, heç vaxt onların yanına getməz, çünki o, əmindir ki, verən də, alan da Allahdır və qeybi bilən, yalnız Odur.

YEDDİNCİSİ: PEYĞƏMBƏRLƏRİN SÖZLƏRİ, ONLARIN ƏMƏLLƏRİNƏ ZİDD DEYİLDİ.

Onlar nümunədirlər. Onlar, ən doğru danışan, Allahdan ən çox qorxan, Allahdan ən çox çəkinən insanlardırlar. Bütün peyğəmbərlər, onlara vəhy

¹ “Səhih mavarid əz-zaman”, 1401.

göndərilməmişdən əvvəl, öz qövmələri arasında, doğruluğu ilə tanınırdılar. Peyğəmbərimizi isə ﷺ doğru danışan və etibarlı adlandırırdılar.

Uca Allah buyurur: «O dedi: “Ey qövmüm! Bir deyin görək, əgər mən, Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlilə istinad edirəmsə, O da, Öz tərəfindən mənə gözəl bir ruzi veribsə, onda necə olsun?” Sizə qadağan etdiyim şeyləri etməklə, sizin əleyhinizə çıxmaq istəmirəm. Mən, ancaq bacardığım qədər islah etmək istəyirəm. Mən, ancaq Allahın sayəsində uğur qazanıram. Mən, yalnız Ona təvəkkül edir və yalnız Ona üz tuturam”». («Hud» surəsi, 88-ci ayə)

Peyğəmbər, öz dediklərinə zidd əməllər etmirdi. Ona görə də, biz deyirik ki: “Ey dəvət edənlər, dediklərinizə zidd əməllər etməyin. Ey dəvətçi, sələmin haram olduğunu dedikdən sonra, onu yeməyə utanmalısan. Ey dəvətçi, saqqal qırmağın haram olduğunu dedikdən sonra, saqqalını qırmağa utanmalısan. Ey dəvətçi, sənin arvadın, öz gözəlliyini nümayiş etdirərkən, sən təbliğat apardığın zaman, gözəlliyn nümayiş edilməsinin qadağan olduğunu insanlara söyləməyə utanmalısan! Ey dəvətçi, sən özün insanlara yalan danışırınsansa, o zaman yalan danışmağın qadağan olduğunu söyləməyə utanmalısan!”

Ey Allahın qulları! Bu, peyğəmbərlərin Allaha dəvət etmələrinin mənhəcidir və bütün bunlar, onların dəvətinin özəlliyidir.

Ona görə də, deyirəm ki, bizim dövrümüzdə, Allaha doğru dəvətdə, peyğəmbərlərin mənhəclərinə qayıtmağa, islam dünyasının çox ehtiyacı var. Ona görə də, xatırlatma möminlərə fayda verdiyi üçün, bu xatırlatmadan sonra, Allahu Taalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günündən başlayaraq, Allaha doğru dəvətdə, peyğəmbərlərin yolu haqqında danışmağa qərar verdik.

Böyük Allahdan, müsəlmanları gözəl şəkildə, öz dinlərinə qaytarmasını diləyirik.

38. ALLAHA DOĞRU DƏVƏTDƏ, PEYĞƏMBƏRLƏRİN YOLU

Nuhun (aleyhissalam) dəvəti.

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz peyğəmbərlərin dəvətindən danışdıq və onun aşağıdakı xüsusiyyətləri olduğunu söylədik:

1. Bu, Allahdan gələn vəhy əsasında, Rəbbimiz tərəfindən bir çağırışdır.
2. Onlar, çağırışlarına görə mükafat istəmirdilər.
3. Onlar, dəvətlərində hikmət yolu ilə gedirdilər.
4. Onların məqsədləri, aydın və qüsursuzdur.

Uca Allah buyurur: **«De: “Bu, mənim yolumdur. Mən və mənə tabe olanlar, mötəbər dəlillərə əsasən, (insanları) Allaha tərəf çağırırıq. Allah pakdır, müqəddəsdir. Mən də, müşriklərdən deyiləm”»**. («Yusuf» surəsi, 108-ci ayə)

5. Onlar, dəvətləri ilə, dünyəvi şeyləri istəmirdilər, əksinə, bununla, yalnız Allahın razılığını və əbədi həyatı istəyirdilər.

6. Onlar, öz çağırışlarında, tövhid etiqadına-əqidəsinə diqqətlərini cəmləşdirirdilər.

7. Onların sözləri, əməlləri ilə ziddiyyət təşkil etmirdi. Və biz dedik ki, Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında, peyğəmbərlərin yolu ilə getməyi, bizə əmr etmişdir.

Uca Allah, Rəsuluna ﷺ buyurdu: **“Bunlar, Allahın doğru yola yönəltdiyi kəslərdirlər. Sən də, onların haqq yoluna yönəl. De: “Mən bunun əvəzinə, sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Bu (Kitab) aləmlər üçün, yalnız bir xatırlatmadır”**. («Ənam» surəsi, 90-cı ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“Sonra sənə vəhy etdik: “Hənif, İbrahim dininə tabe ol. O, müşriklərdən deyildi”.** («Nəhl» surəsi, 123-cü ayə)

Böyük və Qüdrətli olan Allah, bizə hər işdə Peyğəmbərimizə ﷺ tabe olmağı əmr etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Allahın Elçisi, sizlərə — Allaha və Axirət gününə ümidini bağlayanlara və Allahı çox zikr edənlərə, gözəl nümunədir”.** («Əhzab» surəsi, 21-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, Allahu Təalə izn versə, peyğəmbərlərin Allaha doğru dəvətdə, mənhəcləri haqqında olacaq.

Ey müsəlmanlar! Zaman azdır və ömür qısadır. Biz, bütün peyğəmbərlər haqqında danışa bilməyəcəyik, lakin elçilər arasında, möhkəm əzm sahibi olanlar haqqında, danışmaqla kifayətlənəcəyik. Bu, Rəbbimizin öz kitabında qeyd etdiyi — Muhəmməd ﷺ Nuh, İbrahim, Musa və İsa ibn Məryəmdir.

Ey müsəlmanlar! Allah yolunda dəvətdə, qəti qərarlı olanların mənhəcindən, danışmağa başlamazdan əvvəl bilməliyik ki:

1. Böyük və Qüdrətli Allah, bəzi peyğəmbərləri, digərlərindən üstün etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Rəbbiniz, göylərdə və yerdə olanları, çox yaxşı tanıyır. Biz, peyğəmbərlərin bəzisini, digərlərindən üstün etdik və Davuda Zəbur verdik”.** («İsra» surəsi, 55-ci ayə).

2. Böyük və Qüdrətli Allah, bəzi peyğəmbərləri, digərlərindən üstün etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Biz, o elçilərin bəzisini, digərlərindən üstün etdik. Onlardan bəzisi ilə, Allah danışmış, bəzisini isə, dərəcələrə yüksəltmişdir. Biz, Məryəm oğlu İsaya, açıq-aydın dəlillər verdik və onu müqəddəs Ruh (Cəbrail) ilə qüvvətləndirdik. Əgər Allah istəsəydi, onlardan sonra gələnlər, özlərinə açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra, bir-biriləri ilə vuruşmazdılar. Lakin onlar, ixtilaf etdilər. Onlardan kimisi iman gətirdi, kimisi də inkar etdi. Əgər Allah istəsəydi, onlar bir-biriləri ilə vuruşmazdılar. Lakin Allah istədiyini edir”.** («Bəqərə» surəsi, 253-cü ayə)

3. Böyük və Qüdrətli olan Allah, iradəsi möhkəm olan elçiləri, bütün elçilər arasından ən üstün etmişdir. Və Peyğəmbərimizi ﷺ bütün peyğəmbərlərin və elçilərin ən yaxşısı etdi.

Ey müsəlmanlar! Böyük və Qüdrətli Allah, öz Peyğəmbərinə buyurdu ki: **“Elçilərdən, möhkəm iradə sahiblərinin səbr etdiyi kimi, sən də səbr et! Onlara (əzabın) tez gəlməsini istəmə. Onlar, vəd olunduğunu görəcəkləri gün, gündüzün bircə saati qədər qaldıqlarını sanacaqlar. (Bu) bir təbliğatdır. Heç fasiq adamlardan başqası, məhv edilərmə?”** («Əhqaf» surəsi, 35-ci ayə)

Allah, Öz kitabında, bizə bildirmişdir ki, beş nəfər möhkəm əzm sahibidir.

Uca Allah buyurur: **“(Allah) Nuha tövsiyə etdiyini, sənə vəhy etdiyimizi, İbrahimə, Musaya və İsayə tövsiyə etdiyimizi, sizin üçün də dində qanun etdi: “Dinə, doğru-düzgün etiqad edin və onda bölünüb, firqə-firqə olmayın!” Sənin dəvət etdiyin (tövhid) müşriklərə ağır gəldi. Allah, istədiyi kəsi, Özü üçün seçər və (Ona) üz tutanı, Özünə tərəf yönəldər”.** («əş-Şura» surəsi, 13-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Bir zaman Biz, peyğəmbərlərdən əhd almışıq; səndən də, Nuhdan da, İbrahimdən də, Musadan da, Məryəm oğlu İsadən da! Biz, onlardan möhkəm bir əhd almışıq”.** («Əhzab» surəsi, 7-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Bunlar, elçilərdən olan, möhkəm qətiyyət sahibləridirlər. Allah onları, bütün elçilərdən üstün tutmuş və Peyğəmbərimizi ﷺ bütün peyğəmbərlərdən və elçilərdən üstün etmişdir. Məsələn; Allah, Muhəmmədi ﷺ bütün insanlara göndərməklə, üstün etdi.

Onu ﷺ peyğəmbərlərin və elçilərin möhürü olaraq, üstün etdi və Quranı, ona nazil etməyi ilə, onu üstün etdi. Böyük və Qüdrətli olan Allah, peyğəmbərləri və elçiləri, başqa insanlardan üstün etmişdir. O, risaləti çatdırmaq üçün, onları seçdi. Böyük və Qüdrətli Allah, Öz risalətini harada yerləşdirəcəyini daha yaxşı bilir.

Ey Allahın qulları! Bilin ki, Allah bəzi peyğəmbərlərinə, digərlərinə vermədiklərini bəxş etməklə və bəzilərinin dərəcəsini, digərlərindən üstün etməklə, bəzilərinə digərlərindən üstün etmişdir.

Bəzi peyğəmbərləri, digərlərindən üstün tutaraq, bəzilərini aşağılayaraq: “filan peyğəmbər, filan peyğəmbərlərdən daha yaxşıdır” deyərək, digərlərini alçaltmağımız - heç vaxt icazəli deyil və hətta qadağandır. Bu qadağandır! Hədislərdə, bunu qadağan edən dəlillər gəlmişdirlər. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Allahın bəzi peyğəmbərlərini, digərlərindən üstün tutmayın!”**

(əl-Buxari 3408, Muslim 2373)

Bəzilərini digərlərindən üstün tutmaq qadağandır — bu, təhqiramiz və alçaldıcı şəkildə üstün tutmaqdır. Məsələn, kimsə deyir ki: «Filan peyğəmbər, filan peyğəmbərdən daha üstündür».

Ey Allahın qulları! Bilin ki, Allah qarşısında, bir din vardır. Kim, qiyamət günü, Allahın qəbul edəcəyi, başqa dinlərin olduğunu zənn edərsə, Allaha iftira atmış olar.

Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, Allah dərgahında (qəbul olunan) din, İslamdır! Kitab verilənlər, ancaq özlərinə elm gəldikdən sonra, aralarındakı zülm və həsəd üzündən, ixtilafa düşdülər. Kim, Allahın ayələrini inkar edərsə, (bilsin ki,) Allah tez haqq-hesab çəkəndir”**. («Ali İmran» surəsi, 19-cu ayə)

Ey Allahın qulları! Adəmdən (aleyhissalam) Nuha (aleyhissalam) qədər, on nəsil var idi ki, onların hamısı İslam dinində idilər. İbn Abbasdan (radiyallahu ənhu) rəvayət olunur ki, o belə demişdir: “Adəmdən (aleyhissalam) Nuha (aleyhissalam) qədər, on nəsil olmuşdur ki, onların hamısı həqiqi şəriətdə olmuşdurlar”.¹

Nuh (aleyhissalam) İslamla gəlmişdi və müsəlmanlardan idi.

Uca Allah buyurur: **“Onlara, Nuhun əhvalatını oxu. Bir zaman o, öz qövmünə demişdi: “Ey qövmüm! Əgər (aranızda) qalmağım və Allahın ayələrini xatırlatmağım, sizə ağır gəlirsə, mən Allaha təvəkkül edirəm. (Allaha) qoşduğunuz şəriklərlə birləşib, sözü bir yerə qoyun, sonra da işinizi aşkarda görün. Bundan sonra, mənə qarşı bacardığınızı edin və mənə möhlət verməyin. Əgər üz çevirsəniz, (bilin ki,) mən sizdən heç bir mükafat**

¹ “Əs-Silsilə əs-səhihə” 7/2/854.

istəmirəm. Mənim mükafatım, ancaq Allaha aiddir. Mənə, müsəlmanlardan olmaq əmr edilmişdir”. («Yunus» surəsi, 71-72-ci ayələr)

Nuh (aleyhissalam) İslamla gəldi və insanları İslama dəvət etdi. Və o, İslam üzərində vəfat etdi.

İbrahim (aleyhissalam) İslamla gəldi. Və siz bilməlisiz ki, Allah yanında din — yalnız İslamdır.

Uca Allah buyurur: **“İbrahim, nə yəhudi, nə də nəsrani idi. O, ancaq hənif bir müsəlman idi və müşriklərdən deyildi”.** («Ali İmran» surəsi, 67-ci ayə)

İbrahimin, yəhudi və ya xristian olduğunu zənn edən yalançılar, kimlərdir? Allah Quranda, onların yalanlarını qeyd etmişdir. Uca Allah buyurur: **“İbrahim də, Yaqub da bunu oğullarına vəsiyyət etdilər: “Ey oğullarım! Həqiqətən Allah, bu dini sizin üçün seçmişdir. Siz də, ancaq müsəlman olaraq ölməlisiniz!”**

(«Bəqərə» surəsi, 132-ci ayə)

Həmçinin Musa (aleyhissalam) İslamla gəlmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Musa dedi: “Ey qövmüm! Əgər, Allaha iman gətirmişsinizsə və müsəlman olmuşsunuzsa, Ona təvəkkül edin!”**

(«Yunus» surəsi, 84-cü ayə)

Həmçinin, İsa (aleyhissalam) İslamla gəlmişdir.

Uca Allah buyurur: **“İsa, onlardakı küfrü hiss etdikdə, dedi: “Allah yolunda, kimlər mənə yardımçı olacaq?” Həvarilər dedilər: “Bizik Allahın (dininin) yardımçıları! Biz, Allaha iman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!”** («Ali İmran» surəsi, 52-ci ayə)

Həmçinin, Muhəmməd ﷺ İslamla gəlmişdir və müsəlmanların birincisidir.

Uca Allah buyurur: **«De: “Mənə, dini yalnız Allaha məxsus edərək, Ona ibadət etmək əmr olunmuşdur. Mənə, həm də müsəlmanların birincisi olmaq əmr olunmuşdur”».** («əz-Zumər» surəsi, 11-12-ci ayələr)

Həmçinin Yusif (aleyhissalam) öyrəndiyiniz duasında belə demişdir: **“Ey Rəbbim! Sən, mənə hakimiyyət verdin və mənə yuxuları yozmağı öyrətdin.**

Ey göyləri və yeri yaradan! Sən dünyada da, axirətdə də, mənim Himayədarımsan. Mənim canımı müsəlman kimi al və məni əməlisalehlərə qovuşdur”. («Yusuf» surəsi, 101-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, bütün bəndələrinə, İslam üzərində ölməyi əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Allahdan, Ona layiq olan tərzdə qorxun və ancaq müsəlman olduğunuz halda ölün!”**

(«Ali İmran» surəsi, 102-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Yalnız tək bir din mövcuddur, o da İslamdır. Və bütün peyğəmbərlər, öz qövmlərinə, şəriət və mənhəclə gəlmişdilər.

Uca Allah buyurur: **“Sizlərdən hər biriniz üçün, bir şəriət və bir yol təyin etdik”.** («Maidə» surəsi, 48-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında, Qiyamət günü, İslamdan başqa, heç bir dini, qəbul etməyəcəyini, bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“İslamdan başqa, bir din axtaran şəxsdən, o (din) heç vaxt qəbul olunmaz və o, axirətdə ziyana uğrayanlardan olar”.** («Ali İmran» surəsi, 85-ci ayə)

Vay o kəsin halına ki, İslam üzərində ölməmişdir! O kəs, həm bu dünyada, həm də Əbədi aləmdə, ziyana uğramışdır. Və bu da, açıq-aşkar itkidir!

Ey iman gətirənlər! İnsanlar, Adəmdən - Nuha qədər, bir ümmət idilər. On nəsil boyunca, insanlar İslam üzərində sabit qaldılar, yalnız bir olan Allaha ibadət edirdilər və Allahın onları yaradarkən qoyduğu fitrət üzərində idilər. Sonra Nuh qövmündə, insanlar haqq yoldan sapmağa başladılar və şirk aralarında yayılmağa başladı. Bilirsiniz niyə, ey Allahın qulları? Elmin azalması, cəhalətin artması, Allaha yaxın olanlara və salehlərə münasibətdə həddi aşmaq səbəbindən. Sonra Allah, insanların, Allaha ibadət etməyə qayıtması üçün müjdələyən və xəbərdarlıq edən peyğəmbərlər göndərirdi. Bəşəriyyətə göndərilən ilk elçi Nuh (aleyhissalam) idi və o, qətiyyəti və güclü olanlardan biri idi. Allah Nuhu, onun qövmünə göndərdi ki, onları tövhid etiqaadına-əqidəsinə dəvət etsin.

Uca Allah buyurur: **«Biz, Nuhu öz xalqına (elçi) göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa, ilahınız yoxdur. Mən, sizə üz verəcək, Böyük günün əzabından qorxuram”».** («Əraf» surəsi, 59-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«Həqiqətən, Biz Nuhu, öz qövmünə göndərdik (və dedik): “Sən, öz qövmünü, onlara ağırılı-acılı bir əzab gəlməmişdən əvvəl, xəbərdar et!” O dedi: “Ey qövmüm! Şübhəsiz ki, mən sizi, aydın bir tərzdə, xəbərdar edənəm! Allaha ibadət edin, Ondan qorxun və mənə itaət edin!”»** (Nuh surəsi, 1-3-cü ayələr)

Ey müsəlmanlar! Nuh (aleyhissalam) öz qövmünü necə tövhidə dəvət edirdi?

BİRİNCİSİ: Böyük və Qüdrətli olan Allah, onu öz qövmünə göndərdikdə, Nuh (aleyhissalam) öz qövmünü bir yerə topladı və onların arasında moizə söyləmək üçün dayandı. O, özünü aləmlərin Rəbbinin elçisi kimi təqdim etdi, yəni onlara söylədiklərinin özündən olmadığını və dediklərinin, Allahdan gələn vəhy olduğunu bildirdi. Və onlara, etibarlı məsləhətçi olduğunu söylədi.

Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə buyurur: **«O dedi: “Ey qövmüm! Mən, heç də azmamışam. Lakin mən, aləmlərin Rəbbi tərəfindən (göndərilmiş) bir elçiyəm. Mən, Rəbbimin mənə vəhy etdiklərini, sizə təbliğ edir və sizə öyüd-nəsihət verirəm. Allahdan (nazil olanlar sayəsində) sizin bilmədiklərinizi bilirəm”».** («Əraf» surəsi, 61-62-ci ayələr)

Dəvətçinin, Allaha tərəf çağırdığı şəxsə qarşı səmimi və etibarlı olması vacibdir.

Uca Allah buyurur: **“Nuh tayfası da, elçiləri yalançı saydı. Qardaşları Nuh, onlara o vaxt deyəndə ki: “Məgər qorxmursunuzmu? Həqiqətən mən, sizin üçün etibar edilməli bir elçiyəm”.** (“Şuəra” surəsi, 105-107-ci ayələr)

İKİNCİSİ: Nuh (aleyhissalam) öz qövmünə dedi ki: **“Mən, bunun əvəzinə, sizdən var-dövlət istəmirəm”.**

Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə buyurur: **“Ey qövmüm! Mən, bunun əvəzinə, sizdən var-dövlət istəmirəm. Mənim mükafatım, ancaq Allaha aiddir. Mən, iman gətirənləri qovan deyiləm. Çünki onlar, öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlar. Mən, sizi cahil adamlar görürəm”.** («Hud» surəsi, 29-cu ayə)

Dəvət edənin, çağırışına görə, var-dövlət və məqam, şöhrət arzu etməməsi vacibdir, çünki Allah yanında olan, daha xeyirli və daha davamlıdır.

ÜÇÜNCÜSÜ: Nuh (aleyhissalam) onlara xəbər verdi ki, ona cavab verənlərə, var-dövlət vermir.

Bir çoxları, elə düşünürlər və əmindirlər ki, əgər Quran və Sünnəyə əməl etsələr, onlara hardansa var-dövlət gələcək! Bu yalan fikirdir. Və bu, kafirlərin və İslam düşmənlərinin yalanlarındandır. Xeyr, ey Allahın qulları! Kim, bu dinə daxil olarsa və ona əməl edərsə, Qiyamət günü, Allahın yanında olandan başqa, heç bir mükafatı olmaz.

Nuh (aleyhissalam) onlara dedi: «Mən, bunun əvəzinə, sizdən var-dövlət istəmirəm, həmçinin, mənə cavab verənə mükafat da verməyəcəyəm». O, onlara gizli olanı bilmədiyini açıqladı və onlara bildirdi ki, özü də onlar kimi bir insandır və mələk deyil.

Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə buyurur: **“Mən, sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri mənim yanımdadır. Mən, qeybi də bilmirəm. Mən, sizə demirəm ki, mən mələyəm. Mən, sizin xər baxdığınız kəslərə demirəm ki, Allah onlara əsla xeyir verməyəcəkdir. Onların canında nələr olduğunu, Allah daha yaxşı bilir. Əks təqdirdə, sözsüz ki, mən zalımlardan olardım”.**

(«Hud» surəsi, 31-ci ayə)

DÖRDÜNCÜSÜ: Nuh (aleyhissalam) öz qövmünü, Allahın əzabı haqqında xəbərdar etdi və onlar üçün qorxduğunu onlara izah etdi.

Uca Allah buyurur: **“Biz, Nuhu öz xalqına (elçi) göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin, Ondan başqa ilahınız yoxdur. Mən, sizə üz verəcək, Böyük günün əzabından qorxuram”.** (“Əraf” surəsi, 59-cu ayə) Həmçinin Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə buyurur: **“Allahdan başqasına ibadət etməyin! Mən, sizi yaxalayacaq, məşəqqət gününün əzabından qorxuram”.**

(«Hud» surəsi, 26-cı ayə)

Bu, dəvət etməyin bir üsuludur, yəni insanların, Allah qarşısında tövbə etmələri üçün, Allahın cəzası ilə qorxutmaq üslubu.

BEŞİNCİSİ: Həmçinin, Nuhun (aleyhissalam) öz qövmünə, çağırış-dəvət üsullarından biri də odur ki, Nuh (aleyhissalam) öz qövmünün nəzərini - göylərə, yerə və onların arasında olanlara yönəltməsidir. Həmçinin, günəşə və aya tərəf

yönəltməsidir ki, ola bilsin qəflətlərindən oyanıb, Allaha tərəf dönüb - göyləri, yeri və onların arasında olanları yaradan, Allaha ibadət etməyə başlasınlar.

Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə, buyurur: **“Necə olub ki, siz Allahın böyüklüyünü layiqincə uca tutmursunuz Axı O, sizi mərhələlərlə yaratdı. Məgər Allahın, yeddi göyü təbəqə-təbəqə, necə yaratdığını görmürsünüz? Ayı bir nur, günəşi də çıraq etmişdir. Allah, sizi torpaqdan, bir bitki kimi bitirmişdir. Sonra O, sizi ora qaytaracaq və yenidən çıxardacaqdır. Allah, yeri sizin üçün xalı tək döşədi (Belə etdi) ki, orada geniş yollarla hərəkət edəsiniz”**. (“Nuh” surəsi, 13-20-ci ayələr)

Nuh (aleyhissalam) onlara, Allahın ayələrini, Onun qüdrətini və Onun nemətlərini xatırlatdı. Həmçinin onlara, Allahın günlərini yad etdi ki, bəlkə doğru yola qayıdalar.

Böyük və Qüdrətli olan Allah, göyləri dayaqsız yaratmışdır. Və O, dünya sizlərlə birlikdə titrəməsin deyər, yer üzərində sarsılmaz dağlar yaratdı. Lakin onlar, bunu xatırlamadılar. Həqiqətən də, gözlər kor olurlar, lakin sinələrdəki qəlblər kor olurlar.

ALTINCISI: Nuh (aleyhissalam) dəvətində, insanları xeyrilərə təşviq edirdi. O, qövmünü inandırırırdı ki, əgər onlar, Allaha və Onun elçisinə itaət etsələr, Allahın yanında olan nemətlərə nail olacaqlar.

Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə, buyurur: **«Dedim: “Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin! Həqiqətən O, çox Bağışlayandır! O, sizin üzərinizə, bol-bol yağış göndərər, var-dövlət və oğul-uşaqla, sizin imdadınıza çatır, sizin üçün bağlar salar və çaylar yaradar”»**. (“Nuh” surəsi, 10-12-ci ayələr)

Nuh (aleyhissalam) öz qövmünü, axirətdə bağışlanmaya və bu dünyada isə, göydən və yerdən gələn bərəkətə təşviq edirdi.

Ey Allahın qulları! Bağışlanma istəmək, tövbə və Allaha itaət — göydən xeyir və bərəkətin enməsinə səbəb olur. Lakin rəqs, musiqi, sələm (faiz) namazın tərk edilməsi və günahkarlıq kimi əməllər — yağışların qarşısını alır və bərəkətin kəsilməsinə səbəb olur.

Allah, niyə bizi yağışdan məhrum edib? Çox böyük, Allah qorxumuza görəmi yağışdan məhrum olmuşuq?

Səbəbini bilirsinizmi? Günahlar, üfuku bağlayıblar. Biz itaətsizliklə, Allaha qarşı çıxdıq, Allah da bizi, həyat mənbəyi olan, yağışdan məhrum etdi. İndi, yer üzündə olanlardan, kim bizə yağış yağdırma bilər?

Uca Allah buyurur: **“Əgər, o ölkələrin əhalisi iman gətirib, (Allahdan) qorxsaydı, əlbəttə, Biz onların üstünə göydən və yerdən bərəkət (qapılarını) açardıq. Lakin onlar, (peyğəmbərləri) yalançı hesab etdilər. Biz də onları, qazandıqları günahlara görə, (əzabla) yaxaladıq”**. (“Əraf” surəsi, 96-cı ayə)

Yağış yağmır, amma onlar isə - səlam yeyir, namazı tərk edir və Allahla vuruşurlar.

Ey Allahın qulları! Bizim - tövbəyə, bağışlanmaya və peşmanlığa ehtiyacımız var. Nuh (aleyhissalam) öz qövmini, Rəbbindən bağışlanma diləməyə çağırırdı ki, onlara göydən və yerdən bərəkət ensin.

Nuh (aleyhissalam) öz çağırışında yorulmadı və həvəsdən düşmədi. O, öz xalqını gecə-gündüz, gizli və açıq-aşkar çağırırdı və heç vaxt ümidini kəsmirdi.

Uca Allah, onun dili ilə, belə buyurur: **«O dedi: “Ey Rəbbim, mən xalqımı gecə də, gündüz də dəvət etdim. Amma dəvətim, onların (haqdan) qaçmalarını daha da artırdı”»**. (“Nuh” surəsi, 5-6-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Doqquz yüz əlli il (950) Nuh (aleyhissalam) bu vəziyyətdə oldu — gecə və gündüz, gizli və aşkar, öz xalqını Allaha tərəf çağırırdı. O, yorulmadan, usanmadan xalqını dəvət edirdi. Nəticə necə oldu? Xalqı, ona nə dedi? Ona nə etdilər? Onu, nədə ittiham edirdilər? Və onların sonu nə oldu? Allahu Təalə izn versə, yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü bunu bilərik.

Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə, Öz dininə qaytar.

Allahım, aramızdakı cahillərin etdiklərinə görə, bizi cəzalandırma, azmışların etdiklərinə görə, bizi həlak etmə.

39. NUHUN (ƏLEYHİSSALAM) QÖVMÜ, ONA NƏ DEDİ? VƏ ONLAR, ONU NƏDƏ İTTİHAM ETDİLƏR?

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, Nuhun (aleyhissalam) öz qövmünü çağırmasından danışdıq və dedik ki, Nuh, doqquz yüz əlli il (950) ərzində, gecə-gündüz, gizli və aşkar şəkildə, öz qövmünü həvəsləndirərək və qorxudaraq dəvət etdi. Amma xalqı tərəfindən - tıxanmış qulaqlar, möhürlənmiş ürəklər, daşlaşmış ağıllardan başqa bir şey görmədi. Və Nuh (aleyhissalam) onlara nə qədər çox yol göstərsə də, onlar bir o qədər də ondan uzaqlaşdılar. O, hər dəfə onlara, Böyük və Qüdrətli Allah haqqında danışdıqda, onlar daha çox azğınlaşdılar və küfrə düşər oldular. Ey Allahın qulları, Nuha (aleyhissalam) qulaq asın, qövmü ona əziyyət verirdi və o da, onlardan Allaha şikayət etdi.

Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə buyurur: **«O dedi: “Ey Rəbbim, mən xalqımı gecə də, gündüz də dəvət etdim. Amma dəvətim, onların (haqdan) qaçmalarını daha da artırdı. Sən onları bağışlayasan deyə, mən hər dəfə, onları (imana) dəvət etdikdə, onlar barmaqlarını qulaqlarına tıxayır, paltarlarına bürünür, (küfrlərində) israr edir və ötkəm-ötkəm təkəbbürlənirdilər. Sonra mən, onları aşkarcasına dəvət etdim. Sonra mən, onlara (həm uca səsə) (həm də) gizlicə bildirib, dedim: “Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin! Həqiqətən, O, çox Bağışlayandır! O, sizin üzərinizə, bol-bol yağış göndərər, var-dövlət və oğul-uşaqla, sizin imdadınıza çatar, sizin üçün bağlar salar və çaylar yaradar. Necə olub ki, siz Allahın Böyüklüyünü, layiqincə Uca tutmursunuz?”»** (“Nuh” surəsi, 5-13-cü ayələr)

Ey Allahın qulları! Əgər Uca Allah istəsə, bu gün biz Nuh peyğəmbərdən (aleyhissalam) danışacağıq. O, öz qövmünə nə dedi? Onlar onu nədə günahlandırdılar? Allah onlara nə etdi? — Bütün bunlar ağıl sahibləri üçün, ibrət olsun deyə xatırlanır.

Ey İslam ümməti! Nuh (aleyhissalam) öz qövmünə, bütələrə ibadət etdikləri zaman göndərilmişdir. O (aleyhissalam) onları Allaha və doğru-düzgün etiqada itaət etməyə, çağırmağa başladı.

Uca Allah, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə buyurur: **“Biz Nuhu, öz xalqına (elçi) göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin, Ondan başqa ilahınız yoxdur. Mən, sizə üz verəcək Böyük günün əzabından qorxuram”.**

(“Əraf” surəsi, 59-cu ayə)

Nuha (aleyhissalam) nə dedilər və ona necə etiraz etdilər?

Birincisi: Onun tövhid çağırışına cavab vermədilər. Onlar inad etdilər, təkəbbürlü oldular, küfr və inkarda israr etdilər.

Uca Allah, onlar haqqında belə buyurdu: **«Və (özlərinə tabe olanlara) dedilər: “Öz məbudlarınızı tərk etməyin: Vəddi, Suvai, Yəğusu, Yəuqu və Nəsri tərk etməyin!”»** (“Nuh” surəsi, 23-cü ayə)

Həmçinin Uca Allah, onlar haqqında, Nuhun (aleyhissalam) dili ilə buyurur ki: **“Sən, onları bağışlayasan deyə, mən hər dəfə, onları (imana) dəvət etdikdə, onlar barmaqlarını qulaqlarına tıxayır, paltarlarına bürünür, (küfrlərində) israr edir və ötkəm-ötkəm təkəbbürlənirdilər”.** (“Nuh” surəsi, 7-ci ayə)

İkincisi: Dəvətinə son qoymayacağı halda, onu daşqalaq edəcəkləri ilə hədələyirdilər. Uca Allah, onlar haqqında buyurdu ki: **«Onlar dedilər: “Ey Nuh! Əgər, (dəvətinə) son qoymasan, mütləq daşqalaq ediləcəksən”».**

(“Şuəra” surəsi, 116-cı ayə)

Üçüncüsü: Onlar ona dedilər ki: **«Biz sənə, necə tabe ola bilərik ki, sən bizim kimi bir insansan və sənə tabe olanlar da aramızdakı, ən aşağı təbəqədən olanlardır?»**

Uca Allah, onlar haqqında buyurdu: **«Onun (Nuhun) qövmünün, kafir zadəganları dedilər: “Biz səni, özümüz kimi sadəcə bir insan hesab edir və içimizdən ancaq düşüncəsiz olan, ən rəzil adamların sənə qoşulduğunu görürük. Həmçinin sizin, bizdən üstün olduğunuzu da görmürük. Əksinə, biz sizi, yalançı hesab edirik”».** («Hud» surəsi, 27-ci ayə)

Dördüncüsü: Onlar, onu ittiham etdilər ki, Nuh (aleyhissalam) öz dəvəti ilə, yalnız onlara böyüklük etmək istəyir, yəni əllərində olanı almaq istəyir.

Uca Allah, onlar haqqında buyurdu: **«(Nuhun) Qövmünün kafir zadəganları dedilər: “O da, sizin kimi sadəcə bir insandır. Sizə böyüklük etmək istəyir. Əgər Allah, (elçi göndərmək) istəsəydi, mələklər göndərərdi. Biz bunu, ulu babalarımızdan eşitməmişik”»**. (“Muminun” surəsi, 24-cü ayə).

Ey müsəlmanlar! Onlar, onu nədə ittiham etdilər?

Birincisi: azgınlıqda. Uca Allah, onlar haqqında buyurur ki: **«(Nuhun) Xalqının zadəganları dedilər: “Həqiqətən də, biz, səni açıq-aydın azgınlıq içində görürük!” O dedi: “Ey qövmüm! Mən, heç də azmamışam. Lakin mən, aləmlərin Rəbbi tərəfindən (göndərilmiş) bir elçiyəm”»**. (“Əraf” surəsi, 60-61-ci ayələr)

İkincisi: yalançılıqda. Uca Allah buyurur: **“Həmçinin sizin, bizdən üstün olduğunuzu da görmürük. Əksinə, biz sizi yalançı hesab edirik”**
(«Hud» surəsi, 27-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur ki: **«(Nuh) dedi: “Ey Rəbbim! Qövmüm, məni yalançı hesab etdi”»**. (“Şuəra” surəsi, 117-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur ki: **“(Kafirlər) onu yalançı hesab etdilər. Biz, onu və onunla birlikdə, gəmidə olanları xilas etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə (suya) qərq etdik. Doğrudan da, onlar, kor adamlar idilər”**.
(“Əraf” surəsi, 64-cü ayə)

Üçüncüsü: dəlilikdə. Onlar dedilər ki: “Bu adam dəlidir.”

Uca Allah buyurur: **“Onlardan əvvəl, Nuhun qövmü (elçiləri) yalançı hesab etmişdi. Onlar, qulumuzu yalançı sayıb: “O, dəlidir!” – dedilər və ona hədə-qorxu gəldilər”**. (“Qamər” surəsi, 9-cu ayə)

Uca Allah həmçinin buyurur ki: **“Bu, ancaq cinli bir adamdır. Odur ki, ona münasibətdə, bir müddət gözləyin!”** (“Muminun” surəsi, 25-ci ayə)

Dördüncüsü: çoxlu söz-söhbətdə və mübahisələrdə. Uca Allah buyurur: **«Onlar dedilər: “Ey Nuh! Sən, bizimlə mübahisə etdin və mübahisəmizi də**

çox uzatdın. Əgər doğru danışanlardansansa, bizə vəd etdiyin (əzabı) gətir”».

(“Hud” surəsi, 32-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Onun haqqında, belə dedilər və onu bunda ittiham etdilər. Nuh (aleyhissalam) onları doqquz yüz əlli il (950) dəvət etdi, amma bununla belə onlar, onu eşitmədilər. Onlar, ona tərəf baxmadılar, düşmənçilik etdilər, hətta onlardan biri, özündən sonra qalacaq, övladına belə vəsiyyəət etdi: “Ey oğul! Bu adama tabe olmaqdan çəkin” - Nuha işarə edərək, bunu dedi. Onların etdiklərini gördükdə, Nuh (aleyhissalam) əziyyəət çəkirdi və o (aleyhissalam) Allaha şikayət etdi. Uca Allah, onun dilində buyurdu: **«O dedi: “Ey Rəbbim, mən xalqımı gecə də, gündüz də dəvət etdim. Amma dəvətim, onların (haqdan) qaçmalarını daha da artırdı. Sən, onları bağışlayasan deyə, mən hər dəfə onları (imana) dəvət etdikdə, onlar barmaqlarını qulaqlarına tıxayır, paltarlarına bürünür, (küfrlərində) israr edir və ötkəm-ötkəm təkəbbürlənirdilər. Sonra, mən onları aşkarcasına dəvət etdim. Sonra, mən onlara (həm uca səsle) (həm də) gizlicə bildirib, dedim: “Rəbbinizdən bağışlanmağınızı diləyin! Həqiqətən, O, çox Bağışlayandır!”»** («Nuh» surəsi, 5-10-cu ayələr)

Uca Allah buyurur: **«(Nuh) dedi: “Ey Rəbbim! Qövmüm, məni yalançı hesab etdi. Mənimlə, onlar arasında, qəti hökm ver, məni və mənimlə birlikdə olan möminləri (əzabdan) qurtar!”»** («Şuəra» surəsi, 117-118-ci ayələr)

Həmçinin, Uca Allah onun dili ilə buyurur: **«O, Rəbbinə yalvarıb: “Məni üstələdilər! (Mənə) kömək et!” – dedi».** («Qamər» surəsi, 10-cu ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, Nuha (aleyhissalam) belə vəhy etdi:

Uca Allah buyurur ki: **«Nuha belə vəhy olundu: “Qövmündən, daha əvvəl iman gətirənlər istisna olmaqla, artıq heç kəs iman gətirməyəcək. Elə isə, onların etdikləri əməllərə görə kədərlənmə”».** («Hud» surəsi, 36-cı ayə)

Nuhla (aleyhissalam) birlikdə, yalnız bir neçə nəfər iman gətirdi. Nuh (aleyhissalam) öz qövmündə, əvvəllər iman gətirənlər istisna olmaqla, artıq heç kəsin iman gətirməyəcəyini bildikdə, Rəbbinə dua edərək, kafirlərdən, fasiqlərdən və zalımlardan intiqam alması üçün dua etdi. Onun duası, Quranda yazılıb və Qiyamət gününə qədər oxunacaq.

Uca Allah onun dili ilə buyurur: **«Nuh dedi: “Ey Rəbbim, kafirlərdən, yer üzündə bir nəfəri belə sağ qoyma! Əgər Sən, onları (sağ) qoysan, onlar qullarını azdıracaq və yalnız günahkar, kafir (övladlar) doğub-törədəcəklər”»**. («Nuh» surəsi, 26-27-ci ayələr)

Onlara qarşı, bu cür dua etdi. Biz isə, Böyük və Qüdrətli Allaha ümid edirik və diləyirik ki, kafirlər - İslam dininə daxil olsunlar və müsəlman olduqlarına görə, Allahın əzabından xilas olsunlar. Lakin onlar, inadkarlıqlarında israr edib, İslam və müsəlmanlara qarşı vuruşsalar. Biz də, Nuhun (aleyhissalam) dediyi kimi deyəcəyik: “Ey Rəbbim, kafirlərdən, yer üzündə bir nəfəri belə sağ qoyma!”

Allah, öz qulu Nuha (aleyhissalam) cavab verdi. Uca Allah buyurur ki: **“Biz, onu və ailəsini, böyük sıxıntıdan qurtardıq”**. («Saffat» surəsi, 76-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Nuhu da (yada) (sal!) Daha öncə, o dua etmişdi. Biz, onun duasını qəbul etmiş, onu və onun ailəsini, böyük qəm-qüssədən qurtarmışdıq!”** («Ənbiya» surəsi, 76-cı ayə)

Allah, öz qulu Nuha (aleyhissalam) cavab verdi və yer üzündə, bir nəfər də olsun belə, kafiri sağ qoymadı.

Ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli Allah, öz qulu Nuha (aleyhissalam) xilas olmaq üçün, bir gəmi tikməyi vəhy etdi. Və Pak olan Allahdan, nazil olan vəhy ilə və Onun əmri ilə, o (aleyhissalam) gəmini tikməyə başladı. Qövmü, onun yanından keçəndə, istehza edərək deyirdilər ki: “Ey Nuh! Dünən peyğəmbər idin və Allaha tərəf çağırırdın, bu gün isə dülgərsənmi, gəmi düzəldirsənmi?”

Uca Allah buyurur: **“Gözlərimizin önündə və vəhyimiz üzrə, gəmini düzəlt. Zalım olanlardan ötrü, Mənə müraciət etmə. Şübhəsiz ki, onlar (suda) batırılacaqlar”**. (Nuh) gəmini düzəldir, qövmünün zadəganları isə, hər dəfə yanından keçdikcə, onu ələ salırdılar. O isə, deyirdi: “Əgər siz, bizi ələ salırsınızsa, biz də sizi, siz bizi ələ saldığınız kimi ələ salacağıq. Siz, rüsvayedicə əzabın, kimə gələcəyini və daimi əzabın, kimə üz verəcəyini mütləq biləcəksiniz”. («Hud» surəsi, 37-39-cu ayələr)

Ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli Allah, öz qulu Nuha (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənlərə, vəhy etdi ki, əlamətləri gördükləri zaman, heyvanların hər növündən, bir cüt götürərək gəmiyə minsinlər.

Uca Allah buyurur: **“Nəhayət, əmrimiz gəldiyi və təndir qaynadığı zaman, Biz (Nuha) dedik: “(Heyvanların) hər növündən bir cüt, barələrində söz keçmiş kəslər istisna olmaqla, öz ailəni və bir də iman gətirənləri gəmiyə mindir”. (Əslində) onunla birlikdə az adam iman gətirmişdi”.** («Hud» surəsi, 40-cı ayə)

Böyük və Qüdrətli olan Allah, öz qulu Nuha (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənlərə, zalım insanlardan onları xilas etdiyi üçün, gəmiyə mindikləri zaman, Allahı zikr etməyi və Allaha həmd etməyi onlara əmr etdi.

Uca Allah buyurur: **“Sən, yanında olanlarla birlikdə, gəmiyə mindiyin zaman, de: “Bizi, zalım adamlardan xilas edən, Allaha həmd olsun!”**

(“Muminun” surəsi, 28-ci ayə)

Ey müsəlmanlar! Nuh (aleyhissalam) gəmini inşa etdi, o və onunla birlikdə iman edənlər hazırlıq gördülər, su təndirdən coşaraq, axmağa başlayanda isə, onlar gəmiyə mindilər. Allahdan əmr gəldi və yerdən su çıxmağa və göydən su tökülməyə başladı, Nuh (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənlər, gəmidə idilər və o (aleyhissalam) heyvanların hər növündən bir cüt götürmüşdü.

Ey Allahın qulları! Allahın, zalımlara və kafirlərə olan adətinə baxın ki, onları necə yaxalayır və onlardan necə intiqam alır ki, ağıl sahibləri, bu öyüd nəsihəti xatırlasınlar. Göylərdən su tökülür, yerdən su axır — Nuh (aleyhissalam) isə gəmidədir. Kafirlər, su ilə əhatə olunublar və hər yerə qaçırırlar — biri, sudan xilas olmaq üçün dağa qaçır. Digər biri, özünü qorumaq və boğulmaqdan xilas olmaq üçün, qalaya daxil olur. Amma, təəssüf! Artıq qaçmaq üçün çox gec idi.

Uca Allah buyurur: **“Rəbbin, haqsızlıq edən məmləkətləri, yaxaladığı zaman, belə yaxalayır. Onun yaxalaması, həqiqətən də, üzücüdür, şiddətlədir”.** («Hud» surəsi, 102-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Bu hadisəni, bizə xəbər verən və kafirləri necə yaxalayaraq, onlara necə əzab verdiyini bildirən Rəbbimizin, sözlərinə qulaq asaqla.

Uca Allah buyurur: **“Onlardan əvvəl, Nuh qövmü (elçiləri) yalançı hesab etmişdi. Onlar, qulumuzu yalançı sayıb: “O, dəlidir!” – dedilər və ona hədə-qorxu gəldilər. O, Rəbbinə yalvarıb: “Məni üstələdilər! (Mənə) kömək et!” – dedi. Biz, göyün qapılarını, leysan yağışı ilə açdıq. Yeri yarıb, bulaqlar qaynatdıq. (Göydən tökülən və yerdən çıxan) sular, əzəldən yazılmış bir iş üçün, bir-birinə qovuşdu. Biz onu, taxtalardan pərçimlənib, mismarlanmış gəmidə daşdıq. İnkār edilmiş (peyğəmbərə) mükafat olaraq o (gəmi) Gözlərimiz önündə, üzüb gedirdi. Biz onu (həmin hadisəni) (nəsillərə) ibrət üçün saxladıq. Amma heç, bir yada salan varmı? (Görəydin) Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!”** (Qamər surəsi, 9-16-cı ayələr).

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«(Nuh) dedi: “Gəmiyə minin! Onun üzüb, getməsi də, dayanması da, Allahın adı ilədir. Şübhəsiz ki, Rəbbim Bağışlayandır, Rəhmlidir”. (Gəmi) onları, dağlar kimi dalğalar içərisində apardığı zaman, Nuh kənarda duran oğlunu, səsləyib dedi: “Oğlum! Bizimlə birlikdə (gəmiyə) min, kafirlərdən olma!” O dedi: “Məni sudan qoruyacaq, bir dağa sığınacağam!” (Nuh) dedi: “Bu gün, Allahın rəhm etdiklərindən başqa, heç kəs Onun əmrindən qoruna bilməz!” Sonda, dalğa onları bir-birindən ayırdı və o, suda boğulanlardan oldu”».** («Hud» surəsi, 41-43-cü ayələr)

Ey müsəlmanlar! Beləliklə, Allah, kafirlərin evlərini viran etdi və kafirlərdən yer üzündə olanları suda boğdu. Uca Allah buyurur: **«(Sonra) deyildi: “Ey yer, suyunu ud! Ey göy, (yağışını) saxla!” Su çəkildi, iş bitdi və gəmi Cudi (dağı) üzərində qərar tutdu. (Sonra) deyildi: “Məhv olsun zalım adamlar!”»**

(“Hud” surəsi, 44-cü ayə)

Ey Allahın qulları! Su, Allahın qoşunudur.

Uca Allah buyurur: **“...Sənin Rəbbinin qoşunları barədə, yalnız Özü bilir”.**

(«Muddəssir» surəsi, 31-ci ayə)

Bu qoşunlar vasitəsilə, Uca Allahu Təalə, Nuhun (aleyhissalam) qövmünü məhv etdi, Fironu suda boğdu, Musa (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənlər isə, xilas oldular. Və bu qoşunlar vasitəsilə, yer üzü Bədr günü, möminlərin ayaqları altında möhkəmləndi.

Ey Allahın qulları! Biz, Allaha və dinimizə qayıtdığımız zaman, Onun düşmənlərinə qarşı, bizimlə birlikdə döyüşmək üçün, Allah Öz ordusundan istədiyini, bizim tabeçiliyimizə verəcək. Bəs biz, Allaha nə vaxt qayıdacağıq?

Nuhla (aleyhissalam) birlikdə, iman gətirənlərə gəldikdə isə, Allahu Təalə, onlar haqqında belə buyurmuşdur: **«(Sonra) deyildi: “Ey Nuh! Sənə və səninlə birlikdə olan ümmətlərə, Bizim (bəxş etdiyimiz) əmin-amanlıq və bərəkətlərlə (gəmidən) en! Özlərinə bir (müddət) güzəran verəcəyimiz, sonra da, Öz tərəfimizdən, üzücü bir əzaba düçar edəcəyimiz, ümmətlər də olacaqdır”. Bunlar, sənə vəhy yolu ilə, bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Bundan əvvəl, onları nə sən, nə də sənin ümmətin bilirdi. Səbr et! Şübhəsiz ki, (gözəl) aqibət müttəqilərindəndir”».** («Hud» surəsi, 48-49-cu ayələr)

Ey İslam ümməti! Nuhun (aleyhissalam) öz qövmünə dəvətindən, biz hansı ibrət və dərsləri götürürük? Allah izn verərsə, gələn cümə günü, bunu öyrənəcəyik.

Ya Rəbb, yer üzündə bir nəfər də olsa da belə, kafiri sağ buraxma!

Allahım! Bizə haqqı, haqq olaraq göstər və ona əməl etməyə bizi qüvvətləndir. Və bizə xətanı, xəta olaraq göstər və onu tərk etməyi bizə nəsib et.

40. NUHUN, ÖZ XALQINA ETDİYİ DƏVƏTİNDƏN GÖTÜRÜLƏN DƏRSLƏR VƏ FAYDALI NƏSİHƏTLƏR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, Nuhun (aleyhissalam) qövmü haqqında danışdıq və bizə aydın oldu ki, onlar öz peyğəmbərlərinə nə dedilər, onu nədə ittiham etdilər və onların aqibəti necə oldu.

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, Nuhun (aleyhissalam) öz qövmünə dəvətindən, aldığımız öyüd-nəsihətlər və dərslər haqqında olacaq.

Ey İslam ümməti! Nuhun (aleyhissalam) öz qövmünə dəvətində, Allahdan başqa heç kimin bilmədiyi, çoxlu öyüd-nəsihətlər vardır. Müsəlmanın, bu əhvalatdan, ibrət və öyüd-nəsihət götürməsi üçün, onun üzərində dayanması vacibdir.

Uca Allah buyurur: **“Onların rəvayətlərində, ağıl sahibləri üçün, bir ibrət vardır. (Bu Quran) uydurulmuş bir kəlam deyildir. Ancaq, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən və hər şeyi, müfəssəl izah edəndir; iman gətirən bir camaat üçün hidayət və mərhəmətdir”**. («Yusuf» surəsi, 111-ci ayə)

BİRİNCİSİ: DƏVƏT EDƏN ŞƏXSİN, İNSANLARI DƏVƏT EDƏRKƏN SƏBİRLİ OLMASI VƏ NƏTİCƏYƏ HEÇ VAXT ƏHƏMİYYƏT VERMƏMƏSİ VACİBDİR.

Nuh (aleyhissalam) öz qövmünü, (950) doqquz yüz əlli il ərzində, gecə-gündüz, gizli və aşkar, xəbərdar edərək, qorxudaraq və mükafatını Allahdan diləyərək dəvət etdi. O, nəticələrə fikir vermirdi. Əgər fikir versəydi, dəvətini dayandırardı.

Lakin Allah, ona bu ayəni **“...Qövmündən, daha əvvəl iman gətirənlər istisna olmaqla, artıq heç kəs iman gətirməyəcək. Elə isə, onların etdikləri əməllərə görə kədərlənmə”**». («Hud» surəsi, 36-cı ayə) vəhy edənədək o, insanlara etdiyi dəvətini dayandırmadı.

Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz Elçisi, Muhəmmədə ﷺ səbr etməyi əmr etdi.

Uca Allah buyurur: **“Ailənə, namaz qılmağı əmr et, özün də, onu səbrlə yerinə yetir. Biz, səndən ruzi istəmirik, (əksinə) sənə ruzi verən Bizik. (Gözəl) aqibət, təqvaya bağlıdır”**. (“Ta ha” surəsi, 132-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Sən, öz Rəbbinin hökmünə səbr et! Həqiqətən, sən, Bizim Gözlərimiz önündəsən. (Yuxudan) qalxdıqda Rəbbini həmd ilə zikr et!”** (“Tur” surəsi, 48-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“(Müşriklərin) dediklərinə səbr et və onlardan xoşluqla uzaqlaş”**. (“Muzzəmmil” surəsi, 10-cu ayə)

Allah, Öz kitabında, həmçinin bizə səbirli olmağı əmr etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Səbr etmək və namaz qılmaqla (Allahdan) kömək diləyin. Həqiqətən Allah, səbr edənlərlədir!”**
(«Bəqərə» surəsi, 153-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Səbr edin, dözümlü olun, (sərhəd boyu) növbə ilə keşik çəkin və Allahdan qorxun ki, bəlkə nicat tapasınız!”** (“Ali İmran” surəsi, 200-cü ayə)

Ey İslam ümməti! Dəvətçi, öz çağırışında, səbrinə görə uğur qazanar, amma tələskənlik və səbirsizliyə görə, özü və onun ardından gedənlər ziyana uğrayar. Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz Elçisinə ﷺ tələsməyi və səbirsizlik etməyi qadağan etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Sən, səbrli ol! Həqiqətən də, Allahın vədi haqdır. Qoy (axirətə) yəqinliklə inanmayanlar, səni qeyri-ciddi olmağa (dindən dönməyə) sövq etməsinlər”**. (“Rum” surəsi, 60-cı ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Allah, sizlərdən iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri, varislər etdiyi kimi, onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün, onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonradan arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar, Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şəriq qoşmurlar. Bundan sonra, küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir”**. («Nur» surəsi, 55-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Allahın, Öz elçilərinə verdiyi vədə, xilaf çıxacağını sanma. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, intiqam almağa qadirdir”.**

(«İbrahim» surəsi, 47-ci ayə) Ey Allahın elçisi, ehtiyat et o şəxslərdən ki, səni etiqaddan uzaqlaşdıracaqlar və tələskənliyə sürükləyəcəklər və sən də onlara görə tələsəcəksən! Ey İslam dəvətçiləri, tələsməkdən və səbirsizlikdən çəkinin.

Uca Allah, öz Rəsuluna ﷺ buyurdu: **“Elçilərdən, möhkəm iradə sahiblərinin, səbr etdiyi kimi, sən də səbr et! Onlara (əzabın) tez gəlməsini istəmə. Onlar, vəd olunduğunu, görəcəkləri gün, gündüzün bircə saati qədər qaldıqlarını sanacaqlar. (Bu Quran, Allah dərgahından sizə olan) bir xəbərdarlıqdır. Heç fasiq adamlardan başqası, məhv edilərmə?”**

(«Əhqaf» surəsi, 35-ci ayə)

Bu ayələrə əməl etməkdə, biz hansı vəziyyətdəyik?

Uca Allah buyurur: **“Sən, öz Rəbbinin hökmünə səbr et və balıq sahibi (Yunus) kimi olma! O zaman o, qəm-qüssə içində (Rəbbinə) dua etmişdi”.**

(Qaləm surəsi, 48-ci ayə)

Yunus (aleyhissalam) qövmünü tərk etdi və Allah da, onu balığın qarnına həbs etdi.

Uca Allah buyurur: **“Odur ki, onlardan ötrü (əzab diləməyə) tələsmə. Biz, onların (günlərini) bir-bir sayırıq”.** («Məryəm» surəsi, 84-cü ayə)

Peyğəmbərimiz ﷺ ümmətini səbir və tələskənlik etməməklə tərbiyələndirmişdir.

Əbu Abdullah Xəbbab ibn əl-Əratdan (radiyallahu ənhu) rəvayət edilir ki:

“Peyğəmbər ﷺ libasına bürünüb, Kəbənin kölgəsində dincələrkən, biz onun yanına gəldik və ona şikayət edib, dedik ki: “Bizim üçün, Allahdan kömək diləməyəcəksənmi? Bizim üçün, Allaha dua etməyəcəksənmi?” O ﷺ buyurdu: “Sizdən əvvəl yaşayanlar arasında, elələri var idi ki, onları torpağa basdırardılar, sonra da mişar gətirib, onun başının tən ortasına qoyar və onu iki hissəyə bölərdilər, lakin bu işgəncə onu dinindən döndərməzdi. Elələri də var idi ki, bədənini dəmir daraqlarla daranar, əti sümüklərindən (və ya

sinirlərindən) ayrılardı, lakin bu əzab onu dinindən döndərməzdi. Vallahi ki, Allah, bu dini tamamlayacaq, hətta iş o yerə gəlib çatacaq ki, atlı insan, Səna şəhərindən Həzrəməvt şəhərinə səfər edəcək və yalnız Allahdan və ya canavarın onun qoyunlarına hücumundan başqa, heçnədən qorxmayacaqdır. Lakin siz, tələsirsiniz!" (Əl-Buxari 3612)

Ey İslama dəvət edənlər! Ey İslam gəncləri! Tələsən dəvətçilərdən ehtiyatlı olun. Ümmətin gəlib düşdüyü vəziyyət bizə bəsdir — həqiqətən də tələsənlər, meyvələri yetişməmiş yığırlar, zəhmətlərini, vaxtlarını, mallarını boş yerə sərf edirlər.

Şəriət hökmü buyurur ki: “Hər kim, vaxtından əvvəl, bir işə tələsirsə, ondan məhrum edilməklə cəzalandırılır”.

Bu, Loğman əl-Həkimdir ki, övladını tərbiyyə edərkən, belə demişdir: **“Oğlum! Namaz qıl, yaxşı işlər görməyi əmr et, pis işləri qadağan et. Başına gələn çətinliklərə səbr et. Həqiqətən, bu, əzm (tələb edən) əməllərdəndir”.**

(“Loğman surəsi,” 17-ci ayə)

İndi, haqqında bəhs etdiyimiz, Nuh (aleyhissalam) (950) doqquz yüz əlli il, gecə və gündüz, xalqını çağırırdı. Bu vəhy nazil olana qədər, Nuh (aleyhissalam) heç vaxt tələsməzdi: “Qövmündən, daha əvvəl iman gətirənlər, istisna olmaqla, artıq heç kəs iman gətirməyəcək”, və bu zaman, Nuh (aleyhissalam) kafirlərə qarşı dua etdi və Allah onları məhv etdi.

İKİNCİSİ: DƏVƏT EDƏN ŞƏXS, ALLAHA TƏVƏKKÜL EDƏRƏK, YALNIZ ALLAHDAN GÜC VƏ QÜDRƏT İSTƏMƏLİDİR.

Allaha təvəkkül etmək, gücdür və Allaha təvəkkül edən şəxs, tək adam olsa da, ümmət sayılır.

Bu, Nuhdur (aleyhissalam) o, bizə, Allaha təvəkküldə, ən yüksək nümunə göstərmişdir. Budur, o özü, təkbaşına, kafirlərin qarşısında, güc və əminliklə dayanaraq, onlara deyir ki: “Həqiqətən, mən, Allaha təvəkkül edirəm.”

Uca Allah buyurur: **“Onlara Nuhun əhvalatını oxu. Bir zaman o, öz qövmünə demişdi: “Ey qövmüm! Əgər (aranızda) qalmağım və Allahın**

ayələrini xatırlatmağım, sizə ağır gəlirsə, mən Allaha təvəkkül edirəm. (Allaha) qoşduğunuz şəriklərlə birləşib, sözü bir yerə qoyun, sonra da işinizi aşkarda görün. Bundan sonra, mənə qarşı bacardığınızı edin və mənə möhlət verməyin”. («Yunus» surəsi, 71-ci ayə)

Onlar, ona bir şey edə bilərdilərmə? Xeyr! Edə bilməzdilər!

Bu da, Huddur (aleyhissalam) ki, o da bizə təvəkküldə, ən yüksək nümunəni göstərdi.

Böyük və Qüdrətli Allah, onun dilində, belə buyurmuşdur: **“Biz, ancaq onu deyə bilərik ki, bəzi tanrılarımız, səni bəlaya düşər edib”.** O dedi: **“Həqiqətən mən, Allahı şahid çağırıram, siz də şahid olun ki, mən sizin şərik qoşduqlarınızdan uzağam. Ondan başqa (tapındıqlarınızın hamısından uzağam). Hamılıqla, mənə qarşı hiylə qurun və mənə heç möhlət də ver-məyin. Mən, Rəbbim və Rəbbiniz olan, Allaha təvəkkül etdim. Elə bir canlı yoxdur ki, (Allah) onun kəkilindən tutmuş olmasın. Həqiqətən, Rəbbim ədalətlidir”.** («Hud» surəsi, 54-56-cı ayələr)

Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz Peyğəmbərinə, Allaha təvəkkül etməyi əmr etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Ey Peyğəmbər! Allahdan qorx, kafirlərə və münafıqlərə itaət etmə. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir. Rəbbindən, sənə vəhy olunana tabe ol! Həqiqətən Allah, nə etdiklərinizdən xəbərdardır. Allaha təvəkkül et! Allahın Qoruyan olması (sənə) bəsdir”.**

(«Əhzab» surəsi, 1-3-cü ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Ey Peyğəmbər! Həqiqətən Biz, səni şahid, müjdəçi və xəbərdar edən olaraq göndərdik. (Səni) həm də Allahın izni ilə, Ona tərəf çağırən və nur saçan bir çıraq kimi (göndərdik). Möminlərə müjdə ver ki, onlara, Allah tərəfindən böyük bir lütf nəsim olacaqdır”.**

(«Əhzab» surəsi, 45-47-ci ayələr)

Bilirsinizmi niyə, ey Allahın qulları? Çünkü, kim Allaha təvəkkül etsə, Allah ona kifayət edər. Uca Allah buyurur: **“Kim Allaha təvəkkül etsə, (Allah) ona**

kifayət edər. Allah Öz əmrini yerinə yetirəndir. Allah, hər şey üçün, bir ölçü qoymuşdur”. («Talaq» surəsi, 3-cü ayə)

Allah kifayət edər, yəni Allah onu qoruyar, ona kömək edər — Allahdan istəyirik ki, bizi də, sizi də, Ona təvəkkül edənlərdən etsin.

ÜÇÜNCÜSÜ: MÖMİNLƏR, AZ SAYDA OLSALAR DA - QÜDRƏT, QƏLƏBƏ, UĞUR VƏ HAKİMİYYƏT ƏLDƏ EDƏCƏKLƏR. KAFİRLƏR İSƏ, ÇOX OLSALAR DA, DAĞILACAQLAR, MƏHV OLACAQLAR VƏ MƏĞLUB OLACAQLAR.

Uca Allah buyurur: **“Əvvəllər, olub-gedənlər barəsində də, Allahın hökmü belə idi. Sən, Allahın qanunlarında heç bir dəyişiklik tapa bilməzsən”.**

(“Əhzab” surəsi, 62-ci ayə)

Bu, Nuhdur ki (aleyhissalam) öz qövmünü doqquz yüz əlli il Allaha tərəf çağırırdı, lakin onlardan, yalnız bir neçəsi, onunla birlikdə iman gətirdi. Nəticə necə oldu? Və kimin sonu yaxşı oldu? Allah, Nuhu (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənləri, sayca az olduqları halda, xilas etdi. Və kafirlərin sayı çox olsa da, Allah, kafirləri məhv etdi.

Uca Allah buyurur: **“Biz, səndən əvvəl də, onların qövmünə elçilər göndərmişdik. (Elçilər) onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdilər. Biz, günahkarlardan intiqam aldığımız. Möminlərə yardım etmək, Bizim borcumuz idi”.** (“Rum” surəsi, 47-ci ayə)

Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Allah, Nuhu (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etdikdə, nəsihət istəyənlər üçün, bu hadisə bir ibrətdir dedi.

Uca Allah buyurdu: **“Biz Nuhu, öz qövmünə (peyğəmbər) göndərdik. O, min ildən əlli il az, bir müddət ərzində, onların arasında qaldı. Tufan, onları zülm etdikləri zaman yaxaladı. Biz, onu və gəmidə olanları xilas edib, bu möcüzə ilə, aləmlərə ibrət dərsi verdik”.** (“Ənkəbut” surəsi, 14-15-ci ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Biz Öz elçilərimizə və möminlərə, həm dünya həyatında, həm də şahidlərin şəhadət verəcəyi gün, yardım edəcəyik”.** («Ğafir» surəsi, 51-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Sonra, elçilərimizi və möminləri xilas edərək. Möminləri xilas etmək, Bizə vacibdir”**. («Yunus» surəsi, 103-cü ayə)

Uca Allah buyurur: **“Biz, Zikrdən (Lövh-i-məhfuzdakı yazıdan) sonra, (nazil etdiyimiz) kitablarda da yazmışdıq ki, yer üzünə, Mənim əməlisaleh qullarım varis olacaqlar”**. (“Ənbiya” surəsi, 105-ci ayə)

Ey İslam ümməti! Mən, sizə xatırladıram, çünkü xatırlatmaq, möminlərə fayda verir.

Muhəmməd ﷺ və onun səhabələri, Bədr günü, zəif olduqları bir vaxtda, onlara kim kömək etdi? Böyük və Qüdrətli olan Allah!

Uca Allah buyurur: **“Siz, zəif olduğunuz halda Allah, Bədrdə sizə yardım etdi. Elə isə, Allahdan qorxun ki, bəlkə şükür edəsiniz”**. (“Ali İmran” surəsi, 123-cü ayə)

Əhzab günü, Muhəmmədə ﷺ və onun səhabələrinə kim kömək etdi? Böyük və Qüdrətli Allah!

Uca Allah buyurur: **“Allah, kafirləri qəzəbli olduqları halda, geri qaytardı və onlar heç bir xeyrə nail olmadılar. Döyüşdə, Allah möminlərə kifayət etdi. Allah, Qüvvətlidir, Qüdrətlidir”**. (“Əhzab” surəsi, 25-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Allahu Təalə, kafirlərə necə qalib gəldi? Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Allahın, sizə göstərdiyi iltifatını xatırlayın. O zaman ki, (düşmən) ordusu, sizin üstünüzə (hücuma) keçmişdi, Biz də, onların üstünə külək və görmədiyiniz qoşunlar göndərmişdik. Allah, sizin nə etdiyinizi görür”**. (“Əhzab” surəsi, 9-cu ayə)

Huneyn günündə, Muhəmmədə ﷺ və onun səhabələrinə kim kömək etdi? Böyük və Qüdrətli Allah!

Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, Allah əksər döyüşlərdə, habelə Huneyn günündə də, sizə kömək etmişdi. O zaman, çoxluğunuza aludə oldunuz, amma (bu) sizin karınıza gəlmədi. Yer üzü, genişliyinə baxmayaraq, sizə dar gəldi, sonra geriye çevrilib, qaçdınız. Sonra Allah, Öz Elçisinə və möminlərə**

əminlik nazil etdi, görə bilmədiyiniz döyüşçülər göndərdi və kafirlərə əzab verdi. Budur kafirlərin cəzası”. («Tövbə» surəsi, 25-26-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Bilirsinizmi ki, köməklik - qərbdən və ya şərqdən deyil, əksinə o yalnız, Allahdan gəlir?

Uca Allah buyurur: **«Neçə-neçə az saylı dəstələr, Allahın izni ilə, çox saylı dəstələrə qalib gəlmişdir!” Allah səbr edənlərlədir».**

(“əl-Bəqərə” surəsi, 249-cu ayə)

DÖRDÜNCÜSÜ: MÖMİN, HƏTTA ƏGƏR HƏBƏŞ QULU OLSA BELƏ, ALLAHIN ƏZABINDAN XİLAS OLACAQ. KAFİR İSƏ, PEYĞƏMBƏRLƏRDƏN BİRİNİN OĞLU OLSA DA BELƏ, ALLAHIN ƏZABINDAN XİLAS OLABİLMƏYƏCƏK.

Bu, Nuhdur (aleyhissalam). O, öz oğluna nə demişdir? **“(Gəmi) onları dağlar kimi, dalğalar içərisində apardığı zaman, Nuh, kənarda duran oğlunu səsləyib dedi: “Oğlum! Bizimlə birlikdə (gəmiyə) min, kafirlərdən olma!” O dedi: “Məni sudan qoruyacaq, bir dağa sığınacağam!” (Nuh) dedi: “Bu gün, Allahın rəhm etdiklərindən başqa, heç kəs Onun əmrindən qoruna bilməz!” Sonda, dalğa onları bir-birindən ayırdı və o, suda boğulanlardan oldu”.**

(«Hud» surəsi, 42-43-cü ayələr)

O, rədd etdi və kafirlərə qoşuldu, ona görə də kafirlərlə birlikdə öldü. Kafirləri sevən və ya onlara oxşayan, həmçinin onlarla dostluq edənlərin - vay halına!

«Nuh, Rəbbini çağırıb dedi: “Ey Rəbbim! Axı oğlum da mənim ailəməndir. Sənin vədin, şübhəsiz ki, haqdır. Sən, hakimlərin ən hikmətlisisən!” O dedi: “Ey Nuh! O, sənin ailəndən deyildir. Doğrusu bu, pis bir işdir. Elə isə, bilmədiyin bir şeyi, Məndən istəmə. Həqiqətən də, Mən sənə cahillərdən olmamağı tövsiyə edirəm”. O dedi: “Ey Rəbbim! Bilmədiyim bir şeyi, Səndən istəməkdən, Sənə sığınıram. Əgər məni bağışlamasan, mənə rəhm etməsən, ziyana uğrayanlardan olaram”». («Hud» surəsi, 45-47-ci ayələr)

Yəni, ey Nuh! Həqiqətən, bu oğlan, sənin dinində, imanında olanlardan deyildir. Xilas edən isə — imandır. Və bizim aramızdakı əlaqə də — imandır.

Uca Allah buyurur: **“Allah - kafirlərə, Nuhun arvadı ilə, Lutun arvadını misal çəkdi. Onlar, Bizim əməlisaleh qullarımızdan, iki qulun nikahı altında idilər. Onlar, ərlərinə xəyanət etdilər və bunlar, onları Allahdan heç cür xilas edə bilmədilər. Onlara: “Girənlərlə birgə ikiniz də oda girin!”– deyildi”.**

(“Təhrim” surəsi, 10-cu ayə)

Buradakı xəyanət, küfr xəyanətidir, halbuki o qadınlar, peyğəmbərlərin zövcələri idilər! Bəli, lakin o qadınlar, küfrlərinə görə, cəhənnəmdədirlər və peyğəmbərlərin zövcələri olmaları da, onlara heç bir fayda vermədi.

Uca Allah buyurur: **«Elçilərimiz, İbrahimə müjdə gətirdikləri zaman, dedilər: “Biz, bu şəhərin sakinlərini məhv edəcəyik. Həqiqətən, oranın sakinləri zalımlardır”. (İbrahim) dedi: “Orada, Lut da var!” Onlar dedilər: “Biz, orada kimin olduğunu yaxşı bilirik. Biz onu da, onun ailəsini də mütləq xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq”».**

(“Ənkəbut” surəsi, 31-32-ci ayələr)

Və Peyğəmbərimiz ﷺ demişdir ki: **“Ey Muhəmmədin qızı Fatimə, mənim malımdan nə istəyirsən istə, amma Allahdan (Allahın əzabından) mən səni, heç bir şeylə xilas edə bilməyəcəm!”** (“Əl-Buxari” 4771, Muslim 206)

Ey Allahın qulları! Uca Allah buyurur: **«Heç bir günahkar, başqasının günah yükünü daşımaz. Yüku ağır olan kimsə, öz yükünü daşımaq üçün (başqasını köməyə) çağırırsa və çağırdığı kimsə, yaxın qohumu olsa belə, o yükdən heç nə daşınmaz».** (“Fətir” surəsi, 18-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“İnsan, can atdığı şeyə nail olar. Əlbəttə, onun can atdığı (əməl) ona nəsib olacaqdır”.** (“Nəcm” surəsi, 39-40-cı ayələr)

BEŞİNCİSİ, ŞƏKİLLƏR VƏ HEYKƏLLƏR, İNSANLARIN ŞİRKƏ DÜŞMƏSİNƏ SƏBƏB OLURLAR.

Adəmdən (aleyhissalam) Nuha (aleyhissalam) qədər, insanlar tövhid üzərində idilər və bu hal, Nuh (aleyhissalam) qövmünə, şəkillər və heykəllər vasitəsilə şirk nüfuz edəne qədər davam etdi. Nikah gecəsi, yadigar qalsın deyə, toy fotosunu çəkənlərə ibrət olsun bu. Və valideynlərinin şəkillərini, xatirə kimi asanlar da, ibrət alsınlar! Dinləyin və anlayın, ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli

Allah buyurur: «**Nuh dedi: “Ey Rəbbim! Onlar, mənə asi oldular və var-dövləti, övladı, özünə zərərdən başqa bir şey artırmayan bir adama tabe oldular. Onlar (mənə qarşı) böyük bir hiylə işlətdilər və (özlərinə tabe olanlara) dedilər: “Öz məbudlarınızı tərk etməyin; Vəddi, Suvai, Yəğusu, Yəuqu və Nəsri tərk etməyin!” Artıq onlar, çoxlarını azdırmışlar. Sən də zalımlara, azğınlıqdan başqa bir şey artırma”**»». (“Nuh” surəsi, 21-24-cü ayələr)

Həmçinin, imam əl-Buxari, öz “Səhih” kitabında, bu ayənin təfsirində, İbn Abbasın, bu uydurma tanrılar haqqında, belə dediyini nəql etmişdir: *“Bunlar, Nuh (aleyhissalam) qövmündən olan, əməlisaleh kəslərin adları idi. Onlar öldükdə, şeytan onların qövmlərinə vəsvəsə etdi ki, heykəl düzəldib, onların oturub-durduqları yerlərə qoysunlar və bu heykəllərə, əməlisaleh kəslərin adlarını versinlər. O zaman, insanlar hələ onlara tapınmırdılar. Həmin nəsil ölüb, getdikdən və elm (tövhid elmi) aradan qalxdıqdan sonra, insanlar həmin heykəllərə tapınmağa başladılar”*. (əl-Buxari 4920) Gələcəkdə isə, bu bütlər ərəblər arasında peyda oldular.

Buna görə də, İslam şirk qapılarını bağlayaraq, şəkilləri və heykəlləri qadağan edib.

Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Həqiqətən, canlıların rəsmlərini çəkənlərə (Qiyamət günü) əzab veriləcək. Onlara: “Çəkdiyin rəsmə, can ver!” deyiləcək”***. (əl-Buxari 3225, Muslim 2107)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurmuşdur ki: ***“Mələklər, it və şəkil olan evə daxil olmazlar”***. (əl-Buxari 3225, Muslim 2106)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurdu: ***“Kim (canlıya aid) bir şəkil çəksə, Qiyamət günü, ona həmin şəklə ruh vermək buyurular və özünə də əzab verilər. Lakin o, heç vaxt, həmin şəklə ruh verə bilməyəcək. Kim, özündən bir yuxu uydursa, Qiyamət günü, ona iki arpa dənəsini bir-birinə calaşdırmaq buyurular və özünə də əzab verilər. Ancaq o, bu dənələri heç vaxt calaşdırma bilməyəcək. Həmçinin, kim insanların gizli danışığını dinləyərsə — halbuki onlar istəmirlər ki, kimsə onları eşitsin — Qiyamət günü onun qulağına aridilmiş qurğuşun töküləcək”***. (Əbu Davud 5024)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ canlı təsvir yaradanlar haqqında, belə buyurmuşdur: ***“Qiyamət günü, Allah yanında, məxluqatın ən pisi olacaqlar”***.

(əl-Buxari 427, Muslim 528)

Allah Rəsulu ﷺ: ***«Sələmi (faizi) alana və verənə, döymə döyənə və döydürənə və şəkil (canlı varlıqların təsvirini yaradan) çəkənlərə lənət etmişdir»***. (əl-Buxari 5962)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***“Qiyamət günü, cəhənnəmdən alovlu bir varlıq çıxacaq, onun görən iki gözü, eşidən iki qulağı və danışan bir dili olacaq və o, belə deyəcək: “Mənə üç adama əzab vermək əmr edilib: hər bir inadkar, təkəbbürlüyə, hər bir Allahla yanaşı başqa bir ilaha ibadət edənə və hər bir şəkil çəkənə”***. (“Səhih əl-Cami” 8051)

Ey iman gətirənlər! Əgər, yenə də şəkil çəkmək istəyirsinizsə, o zaman ruhu olmayan şeyləri, məsələn; təbiət mənzərələrini təsvir etməlisiniz. Ey şəkil çəkən insan! Əgər sən? bunu etməyə məcbursansa, bu yalnız zərurət halında icazəlidir. Və bəlkə də kimsə deyəcək ki: “Biz iyirminci əsrdə yaşaya-yaşaya heykəllərə və təsvirlərə ibadət edəcəyimizi düşünmək olarmı?” Yəni, bu inkişaf və sivilizasiya əsrində, bunu necə təsəvvür etmək olar?

Biz deyəcəyik ki: “Ey iman gətirən, bu inkişaf və sivilizasiya dövründə, hələ də inəyə sitayiş edənlər var. Və eləsi var ki, oda-atəşə ibadət edir, bəziləri isə, Uca və Qüdrətli Allahın varlığını inkar edir”.

İslam dini, şəkilləri və heykəlləri, ciddi ehtiyac olduğu hallar istisna olmaqla, qadağan etmişdir. Məcburi zərurət, qadağan edilənə icazə verir, məcburi zərurət isə, onun ölçüsü ilə müəyyən edilir.

Ey iman gətirənlər! Beləliklə biz, Nuhun (aleyhissalam) öz qövmünü dəvət etməsi haqqında hekayəsini tamamladıq.

Allahım, bizə haqqı, haqq olaraq göstər və ona əməl etməyə bizi qüvvətləndir. Və bizə xətanı, xəta olaraq göstər və onu tərk etməyi bizə nəsib et.

41. İBRAHİMİN (ƏLEYHİSSALAM) DƏVƏTİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz Nuh (aleyhissalam) və onun Allaha tərəf dəvət etməkdə göstərdiyi, səbr haqqında danışdıq. Və bizə aydın oldu ki, bu peyğəmbər - yorulmadan, usanmadan, doqquz yüz əlli il (950) gecə və gündüz, gizli və aşkar qövmünə qarşı necə səbir göstərərək, tövhidə dəvət etmişdir. Onunla birlikdə, çox az adam iman gətirdi, lakin Nuh (aleyhissalam) Allah kafirləri məhv edənə qədər, öz yolunda və dəvətində səbir etdi.

Və Allah, onu və onunla birlikdə iman gətirənləri xilas etdi. Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, əgər Allahu Təalə izn versə, rəsullar arasından, əzm sahibi olan, ikinci elçi haqqında olacaq ki, bu da Rəhmanın sevimlisi — İbrahimdir (aleyhissalam).

Ey İslam ümməti, siz onu tanıyırsız mı?

1. O, peyğəmbərlərin atasıdır və ondan sonra, peyğəmbər olaraq gələn hər kəs, onun nəslindəndir.

Uca Allah buyurur: **“Biz ona İshaqı və Yəqubu bağışladıq. Onun nəslinə peyğəmbərlik və Kitab verdik. Dünyada, onun mükafatını verdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə əməlisalehlərdən olacaqdır!”** (“Ənkəbut” surəsi, 27-ci ayə)

2. O, tövhid əhlinin imamıdır.

Uca Allah buyurur: **“Rəbbi İbrahimi (bəzi) kəlmələrlə sınadığı zaman o, bunları tamamilə yerinə yetirdi. (Allah:) “Mən, səni insanlara imam edəcəyəm!” – dedi. (İbrahim:) “Nəslimdən də (imam et)!” – dedi. (Allah:) “Zalımlar, Mənim (onlarla) əhd (bağlamağıma) nail olmazlar!” – dedi”.**

(«Bəqərə» surəsi, 124-cü ayə)

3. Muhəmməd ﷺ Allahın sevimlisi olduğu kimi, İbrahim (aleyhissalam) da Rəhmanın sevimlisidir.

Uca Allah buyurur: **“Yaxşı işlər görərək, Allaha təslim olan və hənif olaraq, İbrahim dininin ardınca gedən şəxsdən, din baxımından daha gözəl kim ola bilər? Allah, İbrahimi sevimli dost tutmuşdur”**. («Nisa» surəsi, 125-ci ayə)

Ey İslam ümməti! Bilin ki, İbrahim (aleyhissalam) tək idi, amma yenədə ümmət idi.

Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən İbrahim, Allaha müti və batildən haqqa tapınan bir imam (rəhbər) idi. O, müşriklərdən deyildi. O, Allahın nemətlərinə şükür edən idi. Allah, onu seçmiş və doğru yola yönəltdi”**.

(«Nəhl» surəsi, 120-121-ci ayələr)

Bilin ki, İbrahim (aleyhissalam) bir an belə yəhudi və xristian olmamışdır. Lakin o, həniflərdən və müsəlmanlardan idi. Uca Allah buyurur: **“İbrahim nə yəhudi, nə də nəsrani idi. O, ancaq hənif bir müsəlman idi və müşriklərdən deyildi”**. («Ali İmran» surəsi, 67-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında, İbrahimin (aleyhissalam) dininə tabe olmağı, bizə əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **«De: “Allah doğru söylədi. Odur ki, İbrahimin hənif dininin ardınca gedin. O, müşriklərdən deyildi”»** («Ali İmran» surəsi, 95-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Peyğəmbərinə, Quranda hənif olaraq, İbrahimin (aleyhissalam) dininə tabe olmağı əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Hənif İbrahim dininə tabe ol. O, müşriklərdən deyildi”**. («Nəhl» surəsi, 123-cü ayə)

Allah bizə, İbrahimi (aleyhissalam) və onunla birlikdə iman gətirənləri, nümunə götürməyi, Quranda əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **“İbrahim və onunla birlikdə olanlarda, sizin üçün gözəl bir nümunə vardır...”**

(«Mumtəhənə» surəsi, 4-cü ayə)

İbrahim (aleyhissalam) tövhidə və “Lə iləhə illəllah”-a dəvət etmişdir. O, öz atasından başladı, onu tövhidə dəvət etdi. Sonra o, qövmünü tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etdi, sonra da, dövrünün zalım hökmdarı olan Nəmrudu, tövhidə dəvət etdi. İbrahim, onu tövhidə dəvət edirdi və onunla söhbət edirdi.

Allah, tövhidə dəvət etməkdə, İbrahimi (aleyhissalam) nümunə götürməyi bizə əmr etmişdir.

Ey Allahın qulları, ey İslam gəncləri, gəlin bu gün, İbrahimin (aleyhissalam) öz atasını, necə tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etdiyini öyrənək ki, özümüzü bununla tərbiyə edək və ata-anamızı necə dəvət edəcəyimizi öyrənək.

Ey ata-anasını döyən və ya söyən kəs! Ey ata-anasını boykot edən kəs!

Gəlin, bizimlə birlikdə, bütlərə ibadət edən kafir atasını, dəvət edən İbrahimin (aleyhissalam) ədəb-ərkanını öyrənək. Üstəlik, İbrahimin (aleyhissalam) atası Azər, öz əlləri ilə bütləri yonub, düzəldib, insanlara satırdı. Qulaq asın, görün ki, İbrahim (aleyhissalam) onu danlayıbmı, söyübmü? Onu döyübmü? Xeyr! **“Lə iləhə illəllah”** ilə tərbiyə olunduğu halda, o bunu necə edə bilərdi? İbrahimin (aleyhissalam) atasına etdiyi dəvəti haqqında, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, bizə Öz kitabında xəbər verib.

Uca Allah buyurur: **“Kitabda, İbrahimi də xatırla! Həqiqətən, o, sadıq insan və peyğəmbər idi. Bir zaman o, atasına demişdi: “Atacan! Nə üçün eşitməyən, görməyən və sənə heç bir faydası olmayan, bir şeyə sitayiş edirsən? Atacan! Həqiqətən, sənə gəlməyən bir elm, mənə gəlmişdir. Arxamca gəl ki, səni doğru yola yönəldim. Atacan! Şeytana ibadət etmə! Həqiqətən, şeytan ər-Rəhməna çox asi oldu. Atacan! Qorxuram ki, ər-Rəhməndən, sənə bir əzab toxunsun və beləcə şeytana yoldaş olasan”. (Atası) dedi: “Sən, mənim tanrılarımdan üzümü çevirirsən, ey İbrahim!? Əgər (buna) son qoymasan, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm. Uzun müddət, məndən uzaq ol!” (İbrahim) dedi: “Sənə salam olsun! Mən, Rəbbimdən sənə üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən O, mənə qarşı çox lütfkardır. Mən, sizi və Allahdan başqa, sitayiş etdiyiniz (bütləri) tərk edir və öz Rəbbimə dua edirəm. Ola bilsin ki, mən Rəbbimə dua etməklə, heç vaxt bədbəxt olmayım”. İbrahim, onları və onların Allahdan başqa yalvardıqlarını tərk etdiyi zaman, Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Biz, onların hər ikisini peyğəmbər etdik. Biz, onlara öz mərhəmətimizdən əta etdik və (gələcək nəsillər həmişə yada salsın deyə) onlara yaxşı ad qismət elədik”.** («Məryəm» surəsi, 41-50-ci ayələr)

Rəbbimiz, Qurani-Kərimdə, tövhidə dəvət etməyi bizə öyrətdi.

Ey Allahın qulları! Azər, kafir idi. Amma siz, o kəslərə baxın ki, valideynləri kafir olmadığı halda, onlarla düşmənçilik edirlər!

Azər, kafir idi və bütlərə olan sevgisi, İbrahimə (aleyhissalam) olan sevgisindən daha artıq idi. O, bütləri öz əlləri ilə yonur və insanlara satırdı! Vay halımıza! Biz, bu heyvətamiz zamanda, əxlaq və ədəb öyrənməkdənsə, bizə fitnə-fəsad gətirənlərdən ədəb öyrənirik — bizi dərin bir azğınlığa sürükləyənlərdən! Səhabələrin, Quran və Sünnə ilə, tərbiyə olunduqları gün isə, bu dünya onlara açıldı.

Quranı və Sünnəni tərk edib, fitnə-fəsad daşıyan televiziya ekranlarından, tərbiyə almağa başladığımız gün, bu dünyanı itirdik, təslim olduq və İslam ölkələri bir-birinin ardınca kafirlərin əlinə keçdi, halbuki bizim sayımız onlardan çoxdur. Lakin biz axında üzən çör-çöp kimiyik.

Ey Allahın Qulları! Uca Allah buyurur: **“Kitabda, İbrahimi də xatırla! Həqiqətən, o, sadıq insan və peyğəmbər idi”**. («Məryəm» surəsi, 41-ci ayə)

Allah, İbrahimi (aleyhissalam) peyğəmbər kimi təsvir etməmişdən əvvəl, onu sadıqlığı ilə vəsf etmişdir. Allahu Təalə, sadıq və etibarlı şəxs kimi təsvir olunmayan - imanda, etiqadda və dəvətdə doğru olmayan, peyğəmbər göndərməmişdir. İbrahim (aleyhissalam) peyğəmbərlikdən əvvəl də, peyğəmbərlik verildikdən sonra da, sadıq insan idi. Və Peyğəmbərimiz Muhəmməd də ﷺ peyğəmbərliyindən əvvəl, insanlar arasında, sadıqlığı və etibarlılığı ilə məşhur idi. İbrahim (aleyhissalam) atasını dəvət etməsində sadıq idi və atasının, bütlərə ibadət etməsindən əl çəkməsini və Allahın əzabından xilas olmasını istəyirdi.

Sonra o, öz dəvətinə, bu yumşaq müraciətlə başladı: **“Atacan”** deyirdi. Bəli! Azər, onun atası idi və Allahdan sonra, İbrahimin (aleyhissalam) var olmasına səbəb olduğu üçün, İbrahimin (aleyhissalam) üzərində hörmət sahibi idi. Bu müraciətlə o, atasının qəlbini qazandı və əgər sən, insanların qəlbini qazansan, onlara sahib olacaqsan, onlar da, səni sevecəklər. Sən, danışdığın zaman, səni dinləyəcəklər. Əgər sənə, nifrət edərlərsə, səndən qaçarlar və qulaq asmazlar.

"Atacan" — İbrahim (aleyhissalam) necə "Atacan" deməsin? Axı o, islam dini üzərində tərbiyə almışdı?"

Məgər, Yusufu (aleyhissalam) unutmusuzmu? O, yuxu gördüyü zaman, atasına nə dedi?

"Bir zaman, Yusuf atasına dedi ki: "Atacan! Mən, (yuxuda) on bir ulduz, günəş və ay gördüm. Onların, mənə baş əydiyini də gördüm" («Yusuf» surəsi, 4-cü ayə)

Məgər, İsmaili (aleyhissalam) unutmusuzmu? O zaman, atası ona dedi ki: "Oğlum! Yuxuda gördüm ki, səni qurban kəsirəm. Bax gör, nə düşünürsən!" O dedi: **"Atacan! Sənə buyurulanı yerinə yetir. Allah qoysa, mənim səbrlilərdən olduğumu görəcəksən"**. («Saffat» surəsi, 102-ci ayə)

İslam dini və **"Lə iləhə illəllah"** kəlməsi üzərində tərbiyə.

Qoy hər birimiz, valideynlərimizə və hansı tərbiyə üzərində böyüdüyümüzə baxaq. Biz gecə-gündüz, övladlarımızı və qadınlarımızı məhv edən televizorları, evlərimizə gətirdik. Biz hər şeydə, kafirlərə bənzəməyə başladıq — geyimlərimizdə, zəhəri görkəminizdə, yatmaqda və yeməkdə!

"Atacan! Nə üçün eşitməyən, görməyən bir şeyə sitayiş edirsən?"

(«Məryəm» surəsi, 41-ci ayə)

İbrahim (aleyhissalam) atasının düşünməsini istəyirdi, çünki əgər o, düşünsəydi, qafil olmazdı. Allaha and olsun ki, "əgər sələm yeyənlər düşünsəydilər, o zaman onu yeməzdilər. Əgər gözəlliyini nümayiş etdirən şəxs düşünsəydi və ətini küçələrdə canavarlara satdığını başa düşsəydi, gözəlliyini nümayiş etdirməzdi. Əgər siqaret çəkən şəxs, özünü öldürdüyünü düşünsəydi, Allaha and olsun ki, siqaret çəkməzdi. İbrahim (aleyhissalam) atasının düşünməsini istəyirdi. **"Atacan! Nə üçün eşitməyən bir şeyə sitayiş edirsən?"** («Məryəm» surəsi, 41-ci ayə)

Azər bilirdi ki, onlar nə eşidirlər, nə də görürlər və ona heç bir şəkildə kömək etməyəcəklər. Və o bilirdi ki, onlar onu görmürlər, amma bu haqda düşünmürdü. **"Biz, Cəhənnəm üçün, bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla**

eşitməzlər. Onlar, heyvan kimidirlər, hətta daha çox azgınlıqdadırlar. Qafil olanlar da məhz onlardır”. («Əraf» surəsi, 179-cu ayə)

İbrahim (aleyhissalam) ona dedi ki: **“Atacan! Həqiqətən, sənə gəlməyən bir elm, mənə gəlmişdir”.** («Məryəm» surəsi, 43-cü ayə)

Elmə baxın. O (aleyhissalam) öz atasına, indiki gənclərin dediyi kimi, “Ata, sən cahil adamsan” demədi. Və o (aleyhissalam) öz atasına demədi ki: “Atacan, mən səndən daha elmliyəm. “Həqiqətən, atacan, mənim sənə dediklərim, Allahdan bir vəhydir!” Və bu da, tövhid elminin doğru yola aparmasına bir işarədir. Kim, tövhidi öyrənər və insanlara tövhidi öyrədərsə, o adam doğru yola yönəldilər.

Üçüncü dəfə o, atasına dedi ki: **“Atacan! Şeytana ibadət etmə! Həqiqətən, şeytan, ər-Rəhmana çox asi oldu”.** («Məryəm» surəsi, 44-cü ayə)

İbrahimin (aleyhissalam) atası, bütlərə ibadət edirdi, bütlərə tapınmaq isə, şeytana ibadət etməkdir. Allahdan qeyrisinə yaxınlaşıb, Allahdan başqasına ibadət edən şəxs, şeytana ibadət etmiş olur. Allah - Adəm oğullarından, şeytana ibadət etməyəcəkləri ilə bağlı əhd-peyman aldı, amma bununla belə, onlar şeytana ibadət edirlər. Buna görə də, Qiyamət günü, Böyük və Qüdrətli Allah, Adəm oğullarını, şeytana ibadət etdiklərinə görə, məzəmmət edəcəkdir.

Uca Allah buyurur: **“Ey Adəm övladları! Məgər Mən, sizə buyurmadımmı ki, şeytana ibadət etməyin, o sizin açıq-aydın düşməninizdir, Mənə ibadət edin! Doğru yol budur! Artıq (şeytan) içərinizdən bir çoxlarını yoldan çıxartmışdır. Məgər dərk etmirdiniz? Bu, sizə vəd edilmiş Cəhənnəmdir”.**

(“Ya sin” surəsi, 60-63-cü ayələr)

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) dördüncü dəfə atasına dedi: **“Atacan! Qorxuram ki, ər-Rəhmandan sənə bir əzab toxunsun və beləcə, şeytana yoldaş olasan”.** («Məryəm» surəsi, 45-ci ayə)

Atasını ədəb-ərkanla qorxudaraq, deyirdi: “Qorxuram ki, ər-Rəhmandan sənə bir əzab toxunsun və beləcə, şeytana yoldaş olasan”. Ey Allahın qulları! Əgər kimsə, Allahı qoyub, şeytanı özünə himayədar edərsə, o adam açıq-aydın ziyan uğrayar.

Uca Allah buyurur: **“Allahı qoyub, şeytanı özünə himayədar tutan şəxs, açıq-aşkar ziyana uğramışdır”**. («Nisa» surəsi, 119-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şeytan, onları üstələmiş və Allahı zikr etməyi onlara unutturmuşdur. Onlar, şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər ziyana uğrayanlardır”**. (“Mucadilə” surəsi, 19-cu ayə)

Baxın bu cahil ataya, bütlərin yanında böyüyüb, tərbiyə almışdır. O, Yəqubun (aleyhissalam) Yusifə (aleyhissalam) dediyi kimi, İbrahimə (aleyhissalam): “Oğlum” demədi, lakin dedi ki: **“Sən, mənim tanrılarımdan üzmü çevirirsən, ey İbrahim!?”** Yəni bu bütlərdən! Bu, ona dəlalət edir ki, tövhidə edilən dəvətin düşmənləri, qədim zamanlardan bəri mövcuddurlar və onlar, Allah yer üzünə və yer üzündə olanlara, miras olaraq, sahib olana qədər, mövcud olacaqlar.

Daha sonra, İbrahimi (aleyhissalam) öldürməklə, evdən qovmaqla hədələdi. Bəs İbrahim (aleyhissalam) nə dedi? İbrahim (aleyhissalam) ona dedi ki **“Sənə salam olsun! Mən, Rəbbimdən, sənin üçün bağışlanma diləyəcəyəm”**. Bəli, İbrahim (aleyhissalam) Rəhmanın həmin qullarındandır ki, Allah onları belə vəsf etmişdir: **“Ər-Rəhmanın qulları, o kəslərdir ki, onlar yer üzündə təvazökarlıqla gəzər, cahillər onlara (xoşagəlməz) bir söz dedikdə: “Salam!”-deyərlər”**. (“Furqan” surəsi, 63-cü ayə)

Yəni, mən sənə heç bir əziyyət vermərəm. Bu ona görə idi ki, İbrahim (aleyhissalam) atasının, İslama hidayət olunacağına ümid edirdi.

Bundan sonra, İbrahim (aleyhissalam) yalnız deyirdi ki: **“Mən, sizi və Allahdan başqa sitayiş etdiyiniz (bütləri) tərk edirəm...”**. (“Məryəm” surəsi, 48-ci ayə) İbrahim (aleyhissalam) bütləri və bütlərə ibadət olunan yığıncaqları tərk etdi. **“İbrahim (aleyhissalam) onları və onların, Allahdan başqa yalvardıqlarını tərk etdiyi zaman...”**. (“Məryəm” surəsi, 48-ci ayə) Yəni, İbrahim (aleyhissalam) onları boykot etdi və tərk etdi və Allah onun bu ailəsini daha xeyirlisi ilə əvəz etdi.

“...Mən, sizi və Allahdan başqa sitayiş etdiyiniz (bütləri) tərk edirəm. İbrahim, onları və onların, Allahdan başqa yalvardıqlarını tərk etdiyi zaman, Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Biz onların hər ikisini peyğəmbər etdik.

Biz onlara, öz mərhəmətimizdən əta etdik və (gələcək nəsillər həmişə yada salsın deyə) onlara yaxşı ad qismət elədik". ("Məryəm" surəsi, 48-50-ci ayələr)

Və peyğəmbərimiz Muhəmməd ﷺ demişdir ki: ***"Sən, Allahdan qorxaraq nəyi tərk etsən, Uca və Qüdrətli Allah, sənə mütləq ondan daha xeyirlisini verər".***¹

İbrahimin (aleyhissalam) atasına, tövhid dəvətindən, hansı dərs və nəsihətlər alırıq?

BİRİNCİSİ: valideynlərimizi, tövhidə necə dəvət etməliyik?

1. İbrahimin (aleyhissalam) dəvət hekayəsindən eşitdiyimiz kimi, valideynlərə qarşı, övlad mülayimliyini və ədəbini göstərməliyik. Bu, qəlbdən gələn - əxlaqdan, ağıldan və düzgün ədəb-ərkanla yoğrulmuş, səmimi və coşqun bir çağırış idi. Uşaq, valideyninə deməlidir ki: "Atacan! Bu haramdır, bunun dəlili isə, filan-filan şeylərdir. Atacan! Bu zərərliyə, bunun dəlili isə, filan filan şeylərdir" — bunu, ədəb göstərərək etmək lazımdır. Əgər onlar, itaətsizlikdə israr etsələr belə, biz bu dünyada, onlara qarşı yaxşı davranmalıyıq və bu mövzuda, Allaha tərəf dönənlərin yolunu izləməliyik. Yəni biz, möminlərin yolunu izləyirik və Allah, bizə bunu "Loğman" surəsində öyrətmişdir.

Uca Allah buyurur: **"Biz insana, ata-anasının qayğısına qalması əmr etdik. Anası, onu (bətində) gündən-günə zəiflədiyinə baxmayaraq, daşımışdır. Onun, süddən kəsilməsi isə, iki il ərzində olur. Mənə və valideynlərinə şükür et! Axır dönüş Mənədir. Əgər onlar, bilmədiyin bir şeyi, Mənə şərik qoşmağın üçün (səni məcbur etməyə) cəhd göstərsələr, onlara güzəştə getmə! Dünyada, onlarla gözəl davran. Mənə, üz tutanların yolu ilə get! Sonra isə, dönüşünüz Mənə olacaq, Mən də, nə etdikləriniz barədə sizə xəbər verəcəyəm".** ("Loğman" surəsi, 14-15-ci ayələr)

İnsanlara təşəkkür etməyən, Allaha da şükür etməmiş olar.

2. Əgər valideyn sənə, Allaha asilik olan bir işi əmr edərsə, Yaradana asi olan bir işdə, məxluqata itaət olunmaz. Əgər atan, saqqalını qırmağı əmr edərsə,

¹ Əhməd 5/78.

Yaradana asi olmaqda, məxluqata itaət olunmaz. Və əgər o, məsciddə namazı tərk etməyi əmr edərsə, Yaradana asi olmaqda, məxluqata itaət olunmaz. Əgər sənə, siqaret çəkməyi və səlām yeməyi əmr edərsə, Yaradana asi olmaqda, məxluqata itaət olunmaz.

Əgər ana, qızına öz gözəlliyini nümayiş etdirməyi əmr edərsə, bu zaman, Yaradana asi olan bir işdə, məxluqa itaət etmək olmaz.

Amma bununla belə: **“Dünyada, onlarla gözəl davran”**. (“Loğman” surəsi, 15-ci ayə)

İKİNCİSİ: bizim tövhid etiqaadına-əqidəsinə, xüsusi qayğı göstərməyimiz vacibdir. Biz, tövhid etiqaadından danışmalı və insanlara izah etməliyik ki, Allahdan başqa ibadət edilən bütələr nə eşidirlər, nə zərər, nə də fayda verə bilirlər — necə ki, bunu İbrahim (aleyhissalam) etmişdi. Biz — qəbirlərə, günəşə, aya, tağutlara və ya şeytanlara ibadət edənlərə deyirik ki, bu uydurma tanrılar eşitmirlər. Əgər görsən ki, bir insan qəbirdə olan bir övliyaya və ya ölmüş birinə dua edir (yalvarır) ona de: “Həqiqətən, o səni eşitmir”.

Uca Allah buyurur: **“Əgər siz, onları çağırırsanız, onlar sizin duanızı eşitməzlər, eşitsələr də, cavab verə bilməzlər. Özləri də, Qiyamət günü, sizin (onlara) ibadət etdiyinizi danacaqlar. Heç kəs, (hər şeydən) Xəbərdar olan (Allah) kimi, sənə xəbər verə bilməz”**. (“Fətir” surəsi, 14-cü ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, sən nə ölümlərə (haqqı,) nə də üz çevirib gedən karlara, çağırışı eşitdirə bilməzsən”**. (“Rum” surəsi, 52-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Ölən, artıq ölüb və eşitmir, görmür, heç bir fayda və zərər gətirmir.

Uca Allah buyurur: **«Əgər sən, onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, onlar mütləq: “Allah!” – deyəcəklər. De: “Bir deyən görək, əgər Allah, mənə bir zərər toxundurmaq istəsə, sizin, Allahdan başqa ibadət etdikləriniz, Onun zərərini aradan qaldıra bilərlərmə? Ya da, O mənə bir mərhəmət göstərmək istəsə, onlar, Onun mərhəmətinin qarşısını ala bilərlərmə?” De: “Mənə Allah yetər. Təvəkkül edənlər, yalnız Ona təvəkkül edirlər!”»** (“əz-Zumər” surəsi, 38-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Əgər Allah, sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını, Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər sənə, bir xeyir toxundursa, (heç kəs Ona mane ola bilməz). O, hər şeyə qadirdir”**. (“Ənam” surəsi, 17-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Nə qədər müsəlman var ki, kömək üçün Allahdan başqasına müraciət edir və Allahdan başqasına dua edir?!

ÜÇÜNCÜSÜ: hər kim, bir şeyi, Allah rizası üçün tərk edərsə, Allah onun yerinə daha yaxşısını verir. İbrahim (aleyhissalam) atasını və qövmünü tərk etdikdə, Allah onların yerinə, saleh və mömin övladlar gətirdi ki, onların da arasında peyğəmbərlər bərqərar olunsunlar.

Peyğəmbərimiz Muhammad ﷺ Məkkəni və ona düşmənçilik edən və əziyyət verən, əhlini tərk etdikdə, Allah onları Mədinədə, ənsarlarla əvəz etdi. Onlar, ona yardım etdilər və hörmət göstərdilər, onun gətirdiyi nurun ardınca getdilər, onunla birlikdə ayağa qalxdılar və islam dövləti qurdular. Kim, bir şeyi, Allah rizası üçün tərk edərsə, Allah onu daha yaxşısı ilə əvəz edir. Yusuf (aleyhissalam) Allahdan qorxaraq, zina etməkdən uzaq durduqda və zindana düşdükdə, zindanın içində tövhidə dəvət etməyə başladı. O, bunu etdikdə, Allah onu zindandan çıxardı və ona yer üzündə hakimiyyət verdi. Musa (aleyhissalam) firondan qorxaraq, Misirdən çıxdıqda, Allah ona mərhəmət göstərdi və köç etdiyi ölkədə, ona vəhyini nazil etdi. Allah ona bir həyat yoldaşı, təhlükəsizlik və saleh bir şəxsin yanında iş nəsis etdi. Əgər sən, tövhidə dəvət etdiyin üçün, bir ölkədən digərinə qovulsan, yaxud bu səbəblə, səni zindana salsalar və əziyyət versələr, başa düş və bil ki, Allah sənə çıxış yolu verəcəkdir. O, sənə evindən daha xeyirli bir ev və ailəndən daha xeyirli bir ailə nəsis edəcəkdir. O — sənin Himayədarındır, və O, buna qadirdir.

Allahdan diləyirəm ki, hiylə quranların hiylələrindən, bizləri qorusun.

42. İBRAHİM (ƏLEYHİSSALAM) ÖZ QÖVMÜNÜ DƏVƏT EDİR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, İbrahimin (aleyhissalam) öz atasını, hikmət və gözəl nəsihətlə, doğru etiqada dəvət etməsindən danışdıq. Bugünkü görüşümüz isə, Allahu Təalə izn versə, öz qövmünü tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edən, İbrahimlə (aleyhissalam) bağlı olacaq.

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) öz xalqının yanına daxil olduqda, onlar bütələrinin ətrafında toplanmışdılar və Allahdan başqalarına ibadət edirdilər. O (aleyhissalam) onları, öz dillərində, düzgün etiqada dəvət etməyə başladı. Elə isə, dinləyin və ondan öyrənin ki, dəvətdə ondan nümunə götürəsiniz, çünki Allah, bizə bunu əmr etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“İbrahim və onunla birlikdə olanlarda, sizin üçün gözəl bir nümunə vardır”**. («Mumtəhənə» surəsi, 4-cü ayə)

Baxın, ey İslama dəvət edənlər. Baxın, ey duyğulara və tələskənliyə çağıranlar! İbrahim (aleyhissalam) öz dəvətinə, iqtisadi vəziyyəti dəyişməkləmi başladı? Yoxsa ideyaları dəyişməklə? Yaxud o, zamanının zalımına qarşı çevriliş etmək üçün partlayışlar törətmək istədimi? Əgər İbrahim (aleyhissalam) bunu istəsəydi, görərdi ki, bir çox insanlar onun ətrafına toplanar və ona alqışlayardılar. Lakin o, öz xalqını, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etməklə başladı ki, hamı bilsin ki, əqidə hər şeydən öncədir. Kaş ki, bunu bilərdilər.

Ey Allahın qulları! Gəlin birlikdə “əş-Şuəra” surəsini oxuyaq. Bu surədə, Uca və Qüdrətli Rəbbimiz, bizə ilk növbədə, etiqada necə dəvət etməyi öyrədir.

Uca Allah buyurur: **“Onlara, İbrahimin əhvalatını da oxu. Bir zaman o, öz atasına və tayfasına: “Nəyə ibadət edirsiniz?” – demişdi. Onlar dedilər: “Biz, bütələrə ibadət edir və onlara tapınmaqda davam edirik”. O dedi: “Onlara yalvardığınız zaman, sizi eşidirlərmi? Yaxud sizə xeyir və ya zərər verirlərmi?” Onlar dedilər: “Xeyr, amma biz, öz atalarımızın belə etdiklərini gördük”**. (“Şuəra” surəsi, 69-74-cü ayələr)

Bu, İbrahimin (aleyhissalam) dəvətinin birinci hissəsidir.

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Elçisinə ﷺ buyurdu: **“Onlara, İbrahimin əhvalatını da oxu”**. (“Şuəra” surəsi, 69-cu ayə)

Kafirlərə və müsəlmanlara, İbrahimin (aleyhissalam) əhvalatını, onun bütlərə ibadət edən qövmünü, doğru etiqada dəvət etdiyini söylə ki, ondan nümunə götürsünlər.

«Bir zaman o, öz atasına və tayfasına: “Nəyə ibadət edirsiniz?” – demişdi». (“Şuəra” surəsi, 70-ci ayə) – Bu sual, sadəcə sual xatirinə deyil, təsdiq etmək üçün verilən sualdır.

İbrahim (aleyhissalam) bilirdi ki, qövmü nə xeyir, nə də zərər gətirməyən, bütlərə ibadət edir. Onun qövmü də, bundan xəbərdar idi. Lakin İbrahim (aleyhissalam) istəyirdi ki, qövmü onun nəyə ibadət etdiyini anlasın – bəlkə bu, onların qəflətdən ayılmasına səbəb olar və bəlkə də, azğınlıqlarından oyanarlar. İbrahim (aleyhissalam) onlara dedi ki: “Nəyə ibadət edirsiniz?”

«Onlar dedilər: “Biz bütlərə ibadət edir və onlara tapınmaqda davam edirik”». (“Şuəra” surəsi, 71-ci ayə) Onlar, bütlərə sitayiş etdiklərini etiraf etdilər. **«O dedi: “Onlara yalvardığınız zaman sizi eşidirlərmi? Yaxud sizə xeyir və ya zərər verirlərmi?”»**. (“Şuəra” surəsi, 72-73-cü ayələr)

Bu uydurma tanrılar, onları çağırduğunuz zaman, sizi eşidirlərmi və ya sizə xeyir və ya zərər verirlərmi? Onlar nə cavab verdilər? **«Onlar dedilər: “Xeyr, amma biz öz atalarımızın belə etdiklərini gördük”**». (“Şuəra” surəsi, 74-cü ayələr) Onlar etiraf etdilər ki, bu bütlər eşitmirlər və nə xeyir, nə də zərər verə bilmirlər. Əgər onlar eşitsəydilər və ya xeyir və zərər verə bilsəydilər, o zaman, cavab verə bilərdilər, lakin **«Onlar dedilər: “Xeyr, amma biz, öz atalarımızın belə etdiklərini gördük”**». (“Şuəra” surəsi, 74-cü ayələr) Bu əməl - dəlil və açıq-aydın sübut olmadan, atalara və babalara kor-koranə tabe olmaqdır. Dəlilsiz və açıq-aydın sübutsuz olan kor ardıcılar - orda-burda otlayan mal-qara kimidirlər və bilmirlər ki, niyə görə bəzən burada, bəzən isə orada otarırlar. Kor-koranə tabe olmaq, onlara mane oldu ki, İbrahimə (aleyhissalam) cavab versinlər. Bu isə, bizim dövrümüzdə, bir çox insanı, Allaha asi olmağa sövq edən, kor tabeçilikdir.

Nə qədər insan, başqalarının ardınca, kor-koranə getdiyi üçün, sələm yeyir? Biri gedib, bankdan kredit götürüb, ev tikir, o biri cahil ondan nümunə götürüb, o da kredit götürüb, ev tikir. Kor-koranə nəyinsə, kiminsə ardınca getməkdir bu! Və ya onlar fikirləşmirlərmə ki, bu icazəlidir, yoxsa qadağandır? Eləcə də, heç bir dəlil və sübut olmadan, kor-koranə başqalarının ardınca gedərək, cahillər tərəfindən, öz evlərinə gətirilən televizorlar, icazəlidirmi, yoxsa qadağandır? Cahil, onu evə gətirdi ki, bu dünyanın, bütün ölkələrində məzəmmət olunanları evinə gətirsin və onun evi küfrlə dolsun — bu, kor-koranə nəinsə ardınca getməkdir. Həmçinin, geyim və kafirlərə bənzəmək! Biz — geyimdə, görkəmdə, evdə, kor-koranə, onların ardınca gedirik. Kor-koranə tabeçiliyin problem olması, bizim üçün xüsusi bir dərstdir — bu əməl, nə qədər insanı, Allaha asi olmağa sövq edib?!

Nə qədər insana, kor-koranə itaət etmək, möminlərin yolu ilə getməyə mane oldu?

Baxırsan ki, zehni daşlaşmış gənclər, cahilcəsinə, elmsiz, Allaha ibadət edirlər. Onlar, möminlərin yolu ilə getmirlər, sən isə ona: "Ey din qardaşım! Bu səhvdir" deyəndə, o cavab verir ki, "Mənim şeyxim belə edir! Mənim firqəm belə edir! Əmirim, bizə bunu əmr edir!".

Uca Allah isə, buyurur: **"Üzləri odda, o yan-bu yana döndəriləcəyi gün, onlar deyəcəklər: "Kaş biz, Allaha ibadət edəydik, Onun Elçisinə müti olaydıq!" Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Biz, başçılarımıza və böyüklərimizə itaət etdik, onlar da bizi haqq yoldan azdırdılar. Ey Rəbbimiz! Onları, ikiqat əziyyətə sal və onları müdhiş bir lənətə məruz qoy!"**

("Əhzab" surəsi, 66-68-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Bu isə, İbrahimdir (aleyhissalam). O, saxta tanrılara qarşı düşmənçiliyini, insanlara xəbər verdi, çünki insanlar onun bütldən qorxdığını zənn etmişdilər.

Uca Allah buyurur: **«O dedi: "Siz, nəyə ibadət etdiyinizi görürsünüzmü – həm siz, həm də ulu babalarınız? Aləmlərin Rəbbindən başqa, onların hamısı, mənim düşmənimdir. O Rəbb ki, məni yaratmış və məni doğru yola yönəltdi; O Rəbb ki, məni yedirdir və içirdir; O Rəbb ki, xəstələndiyim zaman mənə şəfa verir; O Rəbb ki, məni öldürəcək, sonra dirildəcəkdir; O**

Rəbb ki, Haqq-hesab günü, xətalarımı bağışlayacağını Ondan umuram. Ey Rəbbim! Mənə hikmət ver və məni əməlisalehlərə qovuşdur! Sonra gələnlər arasında (həmişə yad edilim deyə) mənə yaxşı ad qismət elə! Məni, Nəim bağının varislərindən et! Atamı bağışla! Çünki o, azanlardandır. Onların dirildiləcəyi gün, məni rüsvay etmə! O gün ki, nə var-dövlət, nə də oğul-uşaq bir fayda verməyəcək. Ancaq, sağlam bir qəlblə, Allahın hüzuruna gələnlərdən başqa!”» (“Şuəra” surəsi, 75-89-cu ayələr)

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) onlara dedi ki: **“Siz, nəyə ibadət etdiyinizi görürsünüzmü – həm siz, həm də ulu babalarınız? Onların hamısı, mənim düşmənimdir”**. (“Şuəra” surəsi, 75-77-ci ayələr) O, insanları tövhid etiqladına-əqidəsinə dəvət etməyə və izah etməyə başladı ki, ibadətə layiq olan yalnız Allahdır və yalnız O, zərər və ya xeyir gətirə bilər. O dedi: **“Aləmlərin Rəbbindən başqa, onların hamısı mənim düşmənimdir, o Rəbb ki, məni yaratmış və məni doğru yola yönəltdir”**. (“Şuəra” surəsi, 77-78-ci ayələr) Baxın, ey İslama dəvət edənlər, o necə onları tövhidə dəvət edirdi?

“O Rəbb ki, məni yedirdir və içirdir, O Rəbb ki, xəstələndiyim zaman, mənə şfa verir”. (“Şuəra” surəsi, 79-80-ci ayələr) O (aleyhissalam) onlara izah etdi ki, bunu edən bütələr deyillər, yalnız Allahdır. O, Yaradandır və yalnız O, ibadətə layiqdir. Kafirlərdən, onları kimin yaratdığı soruşulduqda: “Allah!” dedilər.

Uca Allah buyurur: **“Əgər onlardan, özlərini kimin yaratdığını soruşsan, əlbəttə: “Allah!” – deyərlər. (Gör) necə də (haqdan) döndərilirlər!”** (“Zuxruf” surəsi, 87-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«De: “Göylərdən və yerdən, sizə ruzi verən kimdir?” De: “Allahdır!”»** («Səba» surəsi, 24-cü ayə)

Yaradan, ruzi verən, bəxş edən və məhrum edən, dirildən və öldürən — ibadətə layiq olan yalnız O deyilmi? Lakin kor olan gözlər deyil, kökslərdə olan qəlblər kor olurlar!

“Qoy ölsün (kafir) insan! O necə də nankordur!” («Əbəsə» surəsi, 17-ci ayə)

İbrahim (aleyhissalam) öz qövmünü, tövhid etiqladına-əqidəsinə dəvət etdi və duaları yalnız Allahın eşitdiyini onlara izah etdi. O, dua edənin duasına cavab

verəndir. İbrahim (aleyhissalam) Rəbbinə, onların qarşısında dua etdi ki, onlara öyrətsin və biz — ey Allahın bəndələri, ey o kəs ki, Allahla öz arasına vasitəçi qoyur — bilək ki, ehtiyac içində olana cavab verən, yalnız Allahdır. O dedi: “Ey Rəbbim! Mənə hikmət ver və mənə əməlisalehlərə qovuşdur!” İbrahim (aleyhissalam) onların qarşısında, Rəbbinə dua edirdi ki, onlar bilsinlər ki, dua edilməyə layiq olan, yalnız Allahdır. O, Allaha dua edirdi ki, Ona hikmət bəxş etsin. **“Kimə hikmət verilmişsə, ona çoxlu xeyir nəsib edilmişdir”**. («Bəqərə» surəsi, 269-cu ayə)

O, Allaha dua edirdi ki, Ona faydalı elm bəxş etsin, eynilə necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz Elçisi Muhammədə ﷺ buyurmuşdur: **«De: “Ey Rəbbim! Elmimi artır!”»** («Ta ha» surəsi, 114-cü ayə) və mənə Nəim cənnətində, peyğəmbərlərlə, doğru danışanlarla, şəhidlərlə və salehlərlə birlikdə qovuşdur — nə gözəl bir yoldaşlıqdır bu!

İbrahim (aleyhissalam) Rəbbinə dua edirdi ki, Onu salehlərlə qovuşdursun. Həmçinin bu Yusufun (aleyhissalam) duasıdır, o demişdir ki: **“Ey Rəbbim! Sən, mənə hakimiyyət verdin və mənə, yuxuları yozmağı öyrətdin. Ey göyləri və yeri yaradan! Sən, dünyada da, axirətdə də mənim Himayədarımsan. Mənim canımı, müsəlman kimi al və mənə əməlisalehlərə qovuşdur”**

(«Yusuf» surəsi, 101-ci ayə)

Peyğəmbərimiz Muhammədin ﷺ vəfatından əvvəl, ona bu dünya və ya o biri dünyada ali cəmiyyətə qoşulmaq arasında seçim ixtiyarı verildikdə, o belə buyurdu: **“Allahım, mənə uca cəmiyyətlə birlikdə et!”**

“Sonra gələnlər arasında (həmişə yad)(edilim)(deyə) mənə yaxşı ad qismət elə!!” (“Şuəra” surəsi, 84-cü ayə) ki, gələcək nəsillər onu yaxşı xatırlasınlar. Qiyamət gününə qədər, Allahın kitabında, İbrahimin (aleyhissalam) adı çəkilir. Biz namazlarda təşəhhüddə oturarkən, İbrahimi (aleyhissalam) xatırlayırıq. Ölənlərimizin cənazə namazında, İbrahim (aleyhissalam) yad edilir. Gözəl bir xatırlama! Allah isə, Qiyamət gününə qədər, tövhidə dəvət etməkdə, bizə onu nümunə götürməyi əmr etmişdir.

“Mənə, Nəim Cənnətinin varislərindən et!” (“Şuəra” surəsi, 85-ci ayə) İbrahim (aleyhissalam) Rəbbindən, onu Cənnətə aparmasını istədi. Dövrümüzün cahil

sufiləri isə, deyirlər ki: “Biz, Allaha cəhənnəm qorxusundan və cənnətini istəmədiyimiz üçün ibadət etmirik” – onlar, daha yaxşı başa düşürlərmə, yoxsa İbrahim (aleyhissalam)? Onlar, daha yaxşı başa düşürlərmə, yoxsa hər səcdədə, Allahdan Cənnəti diləyən və Cəhənnəmdən Ona sığınan Peyğəmbərimiz ﷺ?

İbrahim (aleyhissalam) deyirdi ki: **“Atamı bağışla! Çünki o, azanlardandır!”** (“Şuəra” surəsi, 86-cı ayə) O, atasına söz vermişdi ki, onun üçün bağışlanma diləyəcək, lakin atasının Allaha düşmən olduğu İbrahimə aydın olduqdan sonra, ondan uzaqlaşdı.

Uca Allah buyurur: **“İbrahimin, öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə, sadəcə ona verdiyi vədə görə idi. Atasının, Allaha düşmən olduğu, ona bəlli olduqdan sonra isə, ondan uzaqlaşdı. Həqiqətən, İbrahim (Allaha) çox yalvaran, həlim bir kimsə idi”.** («Tövbə» surəsi, 114-cü ayə)

“Onların dirildiləcəyi gün, mənə rüsvay etmə” (“Şuəra” surəsi, 87-ci ayə) dua edən şəxs — peyğəmbərlərin atası, güclü qətiyyət sahiblərindəndir və o, Qiyamət gününün rüsvayçılığından qorxur. Sirlərin açıldığı gün: **“O gün, siz (məhşərə) gətiriləcəksiniz və heç bir sirriniz gizlədilməyəcəkdir”.** («Haqqə» surəsi, 18-ci ayə) Böyük rüsvayçılıq günü, gizli olanın üzə çıxacağı gün. Və o gün, elələri olacaq ki, Allah onları gizlədəcək, elələri də olacaq ki, Allah onları rüsvay edəcək. Allahın rüsvay edəcəyi kəslər olacaqlar — və onlar rüsvay ediləcəklər. İndi sən, qəlbində gizlədiyini, zahirdə göstərməyə bilərsən, lakin Qiyamət Günündə, gizlətdiklərin aşkara çıxarılacaqlar. Bəs Allah, günahlarımızı aşkara çıxaranda, bizim halımız necə olacaq?

“O gün ki, nə var-dövlət, nə də oğul-uşaq bir fayda verməyəcək. Ancaq, sağlam bir qəlblə, Allahın hüzuruna gələnlərdən başqa!” (“Şuəra” surəsi, 88-89-cu ayələr)

Sonra o, qövmünə, Qiyamət hadisələrindən birini danışmağa başladı və onlara, yalnız Allaha ibadət edənlərin, Cənnətə daxil olacaqlarını başa saldı. Bütlərə ibadət edənlərin isə, Cəhənnəmə girəcəklərini bildirdi. Onlar, oraya daxil olduqları zaman, bir-birlərinə lənət edəcəklər. Uca Allah buyurur: **“Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılır. Cəhənnəm də azğınlar göstərilər. Onlara deyilər: “Hanı sizin sitayiş etdikləriniz – Allahdan başqa (pənah**

apardıqlarınız)? Onlar, sizə kömək edə bilərlərmə, yaxud özlərinə köməkləri dəyə bilərmə?" Onlar, azğınlarla birlikdə oraya (Cəhənnəmə) atırlar, İblisin bütün əsgərləri də habelə. Onlar, orada höcətləşərək deyərlər: "Allaha and olsun ki, biz, açıq-aydın azğınlıq içində idik – o vaxt ki, biz sizi, aləmlərin Rəbbinə tay tuturduq. Bizi ancaq, günahkarlar azdırdı. İndi isə, bizim nə şəfaətçilərimiz, nə də (bizə) canıyanan bir dostumuz var! Bir də (dünyaya) qayıda bilsəydik, möminlərdən olardıq!" Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin, onların əksəriyyəti, yenə iman gətirmədi. Həqiqətən, sən Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir". ("Şuəra" surəsi, 90-104-cü ayələr).

"Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılır". ("Şuəra" surəsi, 90-cı ayə) Cənnət yaxınlaşdırılır! O yer, gözlərin görmədiklərini, qulaqların eşitmədiklərini, insan qəlbinin ağına belə gətirmədiklərini ehtiva edir. O, öz sakinləri üçün parıldayır, Allahdan istəyirik ki, bizi və sizi onun əhlindən etsin.

Od gətiriləcək və onun sakinlərinə açıq-aydın göstəriləcəkdir. Uca Allah buyurur: **"Və o gün, Cəhənnəm gətiriləcək. O gün, insan (günahlarını) xatırlayacaqdır. Lakin (bu) xatırlamanın ona nə faydası? O: "Kaş (axirət) həyatım üçün, əvvəlcədən hazırlıq görəydim!" – deyəcəkdir".**

("Fəcr" surəsi, 23-24-cü ayələr)

"Cəhənnəm də, azğınlara göstərilər". ("Şuəra" surəsi, 91-ci ayə) Allahdan başqasına ibadət edənlər haradadırlar? Onların tanrıları haradadırlar? **"Onlar sizə kömək edə bilərlərmə, yaxud özlərinə köməkləri dəyə bilərmə?"** ("Şuəra" surəsi, 93-cü ayə) Cəhənnəm gətiriləcək, günahkarlar Cəhənnəmi görəcəklər və onun, onlar üçün qalacaqları yer olduğunu, yəni onun, yalnız onlara gətirildiyini düşünəcəklər.

Günahkarlara deyiləcək ki, Allahdan başqa ibadət etdiyiniz məbudlar haradadırlar? Onlar sizi, Oddan qurtara bilərlərmə? Və ya özlərini, Oddan qoruya bilərlərmə?

Uca Allah buyurur: **O gün Allah onlara səslənərək: "Mənim şəriklərim olduğunu iddia etdikləriniz haradadır?" – deyəcəkdir.** ("əl-Qasas surəsi" surəsi, 74-cü ayə)

Uca Allah buyurur: **O gün (Allah) onları çağırıb deyəcəkdir: “İddia etdiyiniz şəriklərim haradadırlar?”** (“əl-Qasas surəsi” surəsi, 62-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“(Ey kafirlər!) Siz və Allahdan başqa tapındıqlarınız, Cəhənnəm odunusunuz. Siz (mütləq) ora girəcəksiniz”.** («Ənbiya» surəsi, 98-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Onlar, azğınlarla birlikdə, oraya (Cəhənnəmə) atırlarlar”** (“Şuəra” surəsi, 91-ci ayə) — vay o kəslərin halına ki, Allahdan başqasına dua edirlər! Vay o kəslərin halına ki, Allahdan başqasına, səcdə və rüku edirlər! Allaha and olsun ki, onlar Qiyamət günü, peşman olacaqlar!

“Biz sizi, aləmlərin Rəbbinə tay tuturduq”. (“Şuəra” surəsi, 98-ci ayə) Onlar, Cəhənnəmdə olarkən, deyəcəklər: **“Bir də (dünyaya) qayıda bilsəydik, möminlərdən olardıq!”** (“Şuəra” surəsi, 102-ci ayə) Yəni, əgər ikinci dəfə, bu dünyaya qayıtsaydıq, mömin olardıq. Peşmanlıq, heç bir fayda vermədikdə, onlar peşman olacaqlar.

Onlar, Cəhənnəmdə bir-birinə lənət oxuyacaqlar. Bəs lənətlər, onlara kömək edəcəkmi? İblis və ordusu, Cəhənnəm atəşinə toplanacaq və hər kim, şeytanın firqəsinə qoşulsa, həm bu dünyanı, həm də əbədi həyatı itirər.

Uca Allah buyurur: **“Allahı qoyub, şeytanı özünə himayədar tutan şəxs, açıq-aşkar ziyana uğramışdır”.** («Nisa» surəsi, 119-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Şeytan, onları üstələmiş və Allahı zikr etməyi onlara unutturmuşdur. Onlar, şeytanın firqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın firqəsindəkilər, ziyana uğrayanlardır”.** (“Mucadilə” surəsi, 19-cu ayə) Onlar, nəyə görə ziyana uğradılar? Çünki onlar, İblisin bütün qoşunu ilə birlikdə, oda atılmışdılar.

Ey müsəlmanlar! İbrahim (aleyhissalam) öz qövmünü, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edirdi, lakin onlar, ona cavab vermədilər. O, bunu etməyə davam edirdi, çünki bilirdi ki, onun üzərinə düşən, ancaq çətdırmaqdır. Lakin hidayət, yalnız Allahdandır və O, istədiyini doğru yola yönəldər, istədiyini də azdırar.

Son ayədə, Rəbbimiz belə buyurmuşdur: **“Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin, onların əksəriyyəti, yenə iman gətirmədi”**, yəni xatırlayan və Allahın əzabından xilas olmaq istəyən üçün.

Ey müsəlmanlar! İbrahim (aleyhissalam) öz əlləri ilə, bütləri sındıraraq, qövmünü tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etmişdir. O bütleri necə sındırdı? Allahu Təalə, izn versə, yaşasaq, gələn cümə günü, bunu öyrənəcəyik.

Allahım, bizi imana hidayət et və bizi salehlərlə qovuşdur.

43. İBRAHİM (ƏLEYHİSSALAM) BÜTLƏRİ SINDIRIR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz İbrahimin (aleyhissalam) öz qövmünü hikmətlə və gözəl öyüd-nəsihətlə, dəvətindən danışdıq. Bugünkü görüşümüz, Allahu Təalə izn versə, qövmünü yeni tərzdə, tövhid etiqladına-əqidəsinə dəvət edən — İbrahimplədir. Allah, bizə ondan nümunə götürməyi əmr etmişdir, Uca Allah buyurur: **“İbrahim və onunla birlikdə olanlarda, sizin üçün gözəl bir nümunə vardır”**. («Mumtəhənə» surəsi, 4-cü ayə)

Ey müsəlmanlar! Gəlin, Rəbbimizin kitabında, «Ənbiya» surəsini dinləyək ki, bu ayələrə uyğun yaşayaq və tövhid etiqladına, əqidəsinə, necə dəvət edəcəyimizi də bilək.

Uca Allah buyurur: **“Biz, daha öncə İbrahimə də özünə layiq, doğru bir yol bəxş etmişdik. Biz, onu tanıyırdıq. Bir zaman o, öz atasına və tayfasına: “Bu, nə heykəllərdir ki, siz onlara sitayiş edirsiniz?” – demişdi. Onlar: “Biz atalarımızı onlara ibadət edən görmüşük!” – demişdilər. (İbrahim) demişdi: “Doğrusu, siz də, atalarınız da, açıq-aydın bir azğınlıq içindəsiniz”. Onlar: “Sən bizə haqq gətirmisən, yoxsa oyunbazlardansan?” – demişdilər. (İbrahim) demişdi: “Xeyr, sizin Rəbbiniz, yaratdığı göylərin də, yerin də Rəbbidir. Mən də, buna şahidlik edənlərdənəm”**». («Ənbiya» surəsi, 51-56-cı ayələr)

Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, İbrahimə (aleyhissalam) daha əvvəl elm, hikmət, hidayət və dəlil verdiyini xəbər vermişdir. İbrahim (aleyhissalam) öz qövmünün yanına, gənc ikən gəldi. O gördü ki, onlar bütələrə sitayiş edirlər, öz əlləri ilə, nə zərər, nə də xeyir gətirməyən şeylər yonub düzəldirlər. O (aleyhissalam) onlara nə dedi? **“Bu, nə heykəllərdir ki, siz onlara sitayiş edirsiniz?”**

(«Ənbiya» surəsi, 52-ci ayə)

O (aleyhissalam) onlara başa saldı ki, bu heykəllər - nə zərər, nə də xeyir verə bilmirlər. Bəs onlar, nə cavab verdilər?

“Onlar: “Biz, atalarımızı onlara ibadət edən görmüşük!” – demişdilər.”

(«Ənbiya» surəsi, 53-cü ayə)

Ataların və babaların arxasınca kor-koranə getmək məhs budur. İbrahim isə onlara dedi ki: **“Doğrusu, siz də, atalarınız da, açıq-aydın bir azgınlıq içindəsiniz”.** («Ənbiya» surəsi, 54-cü ayə) O (aleyhissalam) onların və atalarının, açıq-aydın azgınlıq içində olduqlarını, onlara bildirdi və bütlərə ibadət etməyin açıq-aşkar bir azgınlıq olduğunu, onlara bildirdi. Onlar, bir az düşündülər, sonra dedilər: **“Sən bizə haqq gətirmisən, yoxsa oyunbazlardansan?”** («Ənbiya» surəsi, 55-ci ayə) İbrahim (aleyhissalam) onlara belə cavab verdi: **“...Xeyr, sizin Rəbbiniz, yaratdığı göylərin də, yerin də Rəbbidir. Mən də buna şahidlik edənlərdənəm”.**

(«Ənbiya» surəsi, 55-ci ayə)

Ey Allahın qulları, Allahdan qeyrisinə ibadət edənlə, Allaha ibadət edən arasındakı böyük fərqlə baxın. İbrahim (aleyhissalam) onlara: **“Doğrusu, siz də, atalarınız da, açıq-aydın bir azgınlıq içindəsiniz”** dediyi zaman, onlar İbrahimə dedilər: **“Sən bizə haqq gətirmisən, yoxsa oyunbazlardansan?”** Onlar, şübhə etdilər və tərəddüd etdilər. Böyük və Qüdrətli Allaha ibadət edən, imanı və tövhidi qəlbində sabit olan şəxsə gəlincə, o insan, belə deyər: **“Xeyr, sizin Rəbbiniz, yaratdığı göylərin də, yerin də Rəbbidir...”**. («Ənbiya» surəsi, 56-cı ayə) O (aleyhissalam) onlara belə deyərək, izah etdi: **“...Mən də, buna şahidlik edənlərdənəm”.** («Ənbiya» surəsi, 55-ci ayə) O (aleyhissalam) onları dili ilə Allaha ibadətə, tövhidə çağırdı, amma sonra düşündü ki, özü bir gənctir, əlində heç nə yoxdur, yalnız özü və imanı var. O (aleyhissalam) Allahdan başqa ibadət edilən bu bütləri necə məhv edəcəyini düşünürdü. Fikirləşirdi ki, onları sındırsa, müşriklər onları sındırılmış halda görəndə, ağıl-şüurlarına təsir edər və bir qədər düşünüb ayırlarlar. Və bilərlər ki, bu bütlərin - nə özlərinə, nə də başqaları üçün, nə bir zərəri, nə də bir xeyiri yoxdur.

Və o dedi: **“Allaha and olsun ki, siz geriye dönüb, getdikdən sonra bütələrinizə bir kələk gələcəyəm!”** («Ənbiya» surəsi, 57-ci ayə) Ancaq onlardan, yalnız bir neçəsi bunu eşitdi.

Onlar, bayramlarında yemək hazırlayar, ən yaxşı yeməkləri, uydurma tanrılarının yanına qoyardılar ki, onların yeməklərinə bərəkət ensin. Sonra onlar, bayramlarına gedirdilər və ilahi bərəkət endiyini güman etdikləri yeməklərinə

qayıdırdılar. Onlar, belə etdikdə, İbrahim (aleyhissalam) onların bütələrinə yaxınlaşdı: **“O, xəlvətcə, onların məbudlarının yanına gəlib, (istehza ilə) dedi: “Siz (bu təamları) yemirsinizmi? Sizə nə olub ki, danışmırsınız?” Sonra, onlara yaxınlaşıb, sağ əli ilə bir zərbə endirdi”.** (“əs-Saffat” surəsi, 91-93-cü ayələr) Yəni, yemək, onların qabağında idi və o (aleyhissalam) onlara üz tutaraq, dedi ki: **“Siz (bu təamları) yemirsinizmi?”** Bu bütələrə istehza edərək və onları məsxərəyə qoyaraq dedi bu sözləri. İnsanlar tərəfindən yedizdirilən tanrılar! Axı yalnız Allah, öz yaratdıqlarını yedizdirəndir. Və İbrahim (aleyhissalam) onlara dedi ki: **“Siz (bu təamları) yemirsinizmi? Sizə nə olub ki, danışmırsınız?” Sonra onlara yaxınlaşıb, sağ əli ilə bir zərbə endirdi”.** (“əs-Saffat” surəsi, 91-93-cü ayələr)

Və Böyük və Qüdrətli Allah, buyurur ki: **“(Nəhayət İbrahim) bütələri sındırıb, qırıq-qırıq edərək, yalnız onların, ən irisini saxladı ki, bəlkə, ona müraciət edələr”.** («Ənbiya» surəsi, 58-ci ayə)

Bu, Allah rızasını qazanmaq və xalqının azğınlıqdan və qəflətdən ayılaraq, düşünməsi üçün, arzuladığı bir niyyət idi. Onlar, tanrıları ilə bayramdan qayıtdılar ki, yemək yesinlər və bütələrinin yanında dayansınlar — və bu mənzərə, onlar üçün gözlənilməz oldu. Onlar, Allahdan başqa ibadət etdikləri bütələri, hər yerdə dağıdılmış halda gördülər.

«Onlar dedilər: “Tanrılarımızı, kim bu kökə salıb? Şübhəsiz ki, o, zalımlardandır!”» («Ənbiya» surəsi, 59-cu ayə)

Lakin onları, dağıdılmış halda görsələr də, azğınlıqları səbəbilə, onlara tanrı deməkdən əl çəkmədilər. Bu azğınlıqdan sonra, başqa bir azğınlıq varmı?

«(Bəziləri:) “İbrahim deyilən bir gəncin, onları pislədiyini eşitmişik” – dedilər”». («Ənbiya» surəsi, 60-cı ayə)

Onlar toplaşıb, İbrahimə (aleyhissalam) qarşı hiylə qurmağa qərar verdilər.

“(Digərləri də:) “Onu camaatın gözü qabağına gətirin ki, şahidlik etsinlər” – dedilər”. («Ənbiya» surəsi, 61-ci ayə)

“Biz, hər yerdən, insanlar gətirəcəyik, İbrahimi gətirib soruşacağıq ki: “Tanrılarımızı, sənmi bu kökə saldın, ey İbrahim?” Biz ona, insanların gözü

qarşısında cəza verəcəyik ki, bu əməl, başqalarına da, tanrılarımıza düşmənlik etməyi qəlbindən keçirən hər kəsə, bir ibrət olsun". İbrahimi (aleyhissalam) bütlərin dağıldığı yerə gətirdilər və hər tərəfdən, insanlar toplandı. **«Onlar dedilər: “Tanrılarımızı, sənmi bu kökə saldın, ey İbrahim?”»** (“Ənbiya” surəsi, 62-ci ayə) Bu sualın cavabını, İbrahimdən (aleyhissalam) gözləmədilər. Lakin, Uca Allah buyurur: **“Biz, daha öncə İbrahimə də, özünə layiq doğru bir yol bəxş etmişdik. Biz, onu tanıyırdıq”**. («Ənbiya» surəsi, 51-ci ayə)

Yəni İbrahimə (aleyhissalam) hikmət, bəlağət, elm, açıq-aydın dəlil, cəsarət verdi. Bəs o nə cavab verdi? (İbrahim) dedi: **“Xeyr, bunu, onların bu böyüyü etmiş olar. Əgər danışa bilirlərsə, özlərindən soruşun”**. («Ənbiya» surəsi, 63-cü ayə)

O (aleyhissalam) onları dəlil vasitəsilə susdurdu. O (aleyhissalam) istəyirdi ki, öz qövmünün insanları, buna diqqət yetirsinlər və düşünsünlər. Dedi ki, soruşun onlardan: kim onları məhv edib? Onların böyüyündən soruşun, bəlkə də, o, böyük olduğu üçün, onlara qarşı düşmənçilik üzündən bunu edib? Soruşun onlardan, əgər danışmağa qadirdirlərsə.

“Onlar öz-özlərinə müraciətlə: “Həqiqətən də, siz zalımlarsınız” – dedilər”. («Ənbiya» surəsi, 64-cü ayə)

Onlar düşündülər, fikirləşdilər, oyandılar və dedilər: “Siz nə zərər, nə də xeyir verə bilməyən tanrılara ibadət edirsinizmi?”

Lakin onlar, tezliklə, yenidən zəlalətə döndülər və ağılları pozuldu. Sonra yenə, öz bildikləri (batil əqidələrinə) qayıdıb, dedilər: **“Axı sən, bilirsən ki, bunlar danışmırlar”**. («Ənbiya» surəsi, 65-ci ayə)

Və İbrahim (aleyhissalam) tərəfindən edilən bu əməllər, onun, insanlar qarşısında etmək istədiyi bir şey idi və o (aleyhissalam) belə deyərək, onlara nəsihət etməyə başladı: **«(İbrahim) dedi: “Elə isə, Allahı qoyub, sizə heç bir fayda və zərər verə bilməyən (bütlərəmi) tapınırsınız? Tfu sizə də, Allahdan başqa tapındıqlarınıza da! Doğurdandamı, siz dərk etmirsiniz?”»**

(“Ənbiya” surəsi, 66-67-ci ayələr)

Ey müsəlmanlar! Təsəvvür edin, bu sözlər İbrahimin (aleyhissalam) ağzından çıxırlar — o cür cəmiyyətdə, təkbaşına qalan gənc, hər kəsin ona quyu

qazdığı bir yerdə. Kaş ki, onlar, ibadət etdikləri şeylər barəsində, ağilları ilə düşünə bilsəydilər. Amma, kor olan gözlər deyillər, kökslərdəki qəlblərdir kor olan.

Uca Allah buyurur: **“Biz, Cəhənnəm üçün, bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəbləri var, onunla anlamazlar, gözləri var, onunla görməzlər, qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar, heyvan kimidirlər, hətta daha çox azğınlıqdadırlar. Qafil olanlar da, məhz onlardırlar”.**

(“Əraf” surəsi, 179-cu ayə)

Onlar, İbrahimin (aleyhissalam) dəlinə, dəlil ilə cavab verə bilmədilər, lakin cinayət törətmək qərarına gəldilər və dedilər ki: “Ya onu öldürün, ya da yandırın!” O, ya öldürüləcək, ya da odda yandırılacaq! Onlar, toplaşdılar və dedilər ki: “Biz, onu öldürüb, odda yandıracağıq”, özlərinin hər iki pis əməllərini birləşdirmək üçün. **«Onlar dedilər: “Əgər, ondan əvəz çıxmaq istəyirsinizsə, onu yandırın ki, tanrılarınıza kömək edəsiniz”».** («Ənbiya» surəsi, 68-ci ayə)

Onlar, İbrahimə (aleyhissalam) yaxınlaşıb, paltarını yandıra bilərdilər ki, yalnız o yansın. O, tək idi, onlar isə, bir dəstə idilər. Lakin İbrahimə (aleyhissalam) qarşı kin və paxıllıq onların qəblərini doldurdu və onlar dedilər: “Onun üçün bir bina tikin və onu, alovlandırılan odun içinə atın!” Məgər bu dəlilər, bilmirdilərmiki, od Allahın ordusundan olan, Allahın əmri ilə yanan və Allahın əmri ilə yanmayan bir döyüşçüdür?

Uca Allah buyurur: **“Biz, bir şeyi (yaratmaq) istədikdə, ona ancaq: “Ol!” – deyirik, o da olur”.** («Nəhl» surəsi, 40-cı ayə)

«Biz: “Ey od! İbrahim üçün, sərin və zərərsiz ol!” – dedik. Onlar İbrahimə, qəsd etmək fikrinə düşdülər, lakin Biz, onları daha şiddətli cəzaya məruz qoyduq”». («Ənbiya» surəsi, 69-70-ci ayələr)

Digər ayədə isə deyilir: **“Biz də, onları rüsvay etdik”.** (“əs-Saffat” surəsi, 98-ci ayə)

Onlar — ən çox ziyana uğrayanlardır və onlar — alçaqların ən alçaqlarıdır. Onlar, bu dünyada və Əbədi aləmdə ziyana uğradılar, bütlərə ibadət etməkdə qaldılar. Onlar, bu dünyada, alçaqların ən alçaqlarıdırlar, çünki heyvanlar səviyyəsinə enmişlər. Lakin heyvanlar, Allahdan başqasına səcdə etməzlər. Heç kim, Allahdan

başqasına səcdə etməz, Adəm oğlundan başqa. O, səcdə edir və ibadətini, Allahdan başqasına edir.

“Qoy ölsün (kafir) insan! O, necə də nankordur!” («Əbəsə» surəsi, 17-ci ayə)

Onlar, **“...Cəhənnəmin ən aşağı mərtəbəsindədirlər”**. («Nisa» surəsi, 145-ci ayə)

“Qiyamət günü Biz onları kor, lal və kar olduqları halda üzü üstə bir yerə toplayacağıq. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. (Onun alovu) azaldıqca onlar üçün alovu artıracağıq”. («İsra» surəsi, 97-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Onlar, hiylə qurdular və Allah da, onları ziyana uğrayanlardan etdi. Bu, yaşadığımız bir dərsdir ki, bizə aydın olsun ki, pislilər ancaq hiylə quranların başına gələr.

Ey Allahın qulları! Tövhidə dəvət edən, dünya və axirət səadətinə sevinisin. Əbədi aləmə düşməzdən əvvəl, bu dünyada, tövhidə dəvət edən, hər kəs üçün, tövhidin nəticəsi - ucalıq olacaqdır. Allaha, doğru etiqadla ibadət edən və dünyadan *“Lə iləhə illəllah”* üzərində köçən hər kəs, dünya və axirət xoşbəxtliyinə qovuşar. Mənimlə birlikdə, İbrahim (aleyhissalam) haqqında danışılanlara qulaq asın, o öz qövmünü *“Lə iləhə illəllah”*-a dəvət edirdi, onlar isə, ona qarşı hiylə qurdular, onu yandırmaq istədilər – bəs Allah, İbrahim (aleyhissalam) üçün nə etdi?

Birincisi; Allah, onu oddan xilas etdi. Uca Allah buyurur: **“Qövmünün cavabı isə, ancaq: “Ya onu öldürün, ya da yandırın!” – demələri oldu. Lakin Allah, onu oddan qorudu. Doğrudan da, bunda mömin adamlar üçün (mənimləməli bir) ibrət vardır”**. («Ənkəbut» surəsi, 24-cü ayə)

İkincisi; Allah, onun torpağını daha yaxşı bir torpaqla əvəz etdi. Uca Allah buyurur: **“Biz onu da, Lutu da (zalımlardan) xilas edib, aləmlər üçün bərəkət verdiyimiz yerə gətirdik”**. («Ənbiya» surəsi, 71-ci ayə)

Bu — Şam torpağıdır, Allahın bərəkət verdiyi mübarək torpaqdır. Ey Şam əhli! Həqiqətən mələklər, Şam diyarında qanad açır. Məgər Şam əhli, Böyük və Qüdrətli olan Allaha, asi olmaqdan həya etməirlərmə? O, bütperəst olan öz xalqının

yaşadığı, İraq torpağındakı şəhərindən çıxdı və Allah ona onun torpağını daha xeyirli bir torpaqla əvəz etdi.

Üçüncüsü; Allah, onun ailəsini, daha yaxşı bir ailə ilə əvəz etdi. Uca Allah buyurur: **“Biz ona, İshaqı və bir də Yaqubu bağışlayıb, hamısını əməlisaleh insanlar etdik. Biz, Öz hökmümüzlə, onları doğru yolu göstərən rəhbərlər etdik. Onlara, xeyirli işlər görməyi, namaz qılmağı və zəkat verməyi vəhy etdik. Onlar, yalnız Bizə ibadət edirdilər”**. («Ənbiya» surəsi, 72-73-cü ayələr)

Allah, İbrahimi və onun nəslini, Özünə ibadət etməklə nemətləndirdi. Bu, insanın ən yüksək dərəcəsidir ki, insan Allaha qul olur və Allaha rüku və səcdə edir. Əgər səcdə etdiyiniz şey - vəzifə, pul və ya dünyəvi nemətlərdirsə, o zaman bil ki, ey Allahın qulu, sən zərərdə olanlardansan. Əgər görsən ki, Allaha rüku və səcdə edirsən və yalnız Allaha ibadət edirsən, o zaman bil ki, ən yüksək mərtəbədəsən, çünki sən, Allahın qulu sayılırsan.

Ey İslama dəvət edənlər! Əvvəlcə, insanları tövhidə (Allahın təkliyinə) dəvət etməklə məşğul olun, insanları tövhid əqidəsi üzərində tərbiyə edin. Qeybət və söz gəzdirməkdən uzaq olun, dini olmayanların arxasınca, kor-koranə getməyin. Böyük və Qüdrətli Allah, sizi insanların ən yaxşı ümməti edib. Ey İslama dəvət edənlər! Qeybət etməkdən çəkinin, həqiqətən qeybət - iyrəncdir. Divarların arxasında, firqələrə və qruplara bölünməkdən uzaq durun. Bizim dinimiz, açıq-aşkardır və qüsursuzdur. Allah, Öz dinini qoruyacaq və İslam dövlətini quracaq, amma nə vaxt? O zaman ki, Uca və Qüdrətli Rəbbimiz – görəcək ki, biz buna layiq olmuşuq. Heç bir işə tələsməyin, tələskənlikdən çəkinin, çünki tələskənlik, ümməti məhv edir və onu parçalayır. Nə vaxta qədər bu azgınlıq və Qurandan və Sünnədən uzaqlaşma, davam edəcək?

Budur, Rəbbimizin Kitabı qarşıımızdadır, və budur, Peyğəmbərimizin ﷺ Sünnəsi qarşıımızdadır.

Peyğəmbərimiz ﷺ buyurmuşdur ki: ***"Mən, sizin aranızda, iki şey qoyub, gedirəm, əgər onlara möhkəm yapışsanız, o zaman, doğru yoldan çıxmıyacaqsız. Bunlar: Allahın kitabı və mənim sünnəm. Onlar, mənim su hovuzuma gələnə qədər, bir-birindən ayrılmıyacaqlar"***. ("Səhih əl-Cami" 2937)

Əgər biz, Quran və Sünnəni tərk etsək, o zaman azmış olarıq. Əgər Quran və Sünnəyə əməl etsək, o zaman düz yol ilə gedərik. Bu yol, Rəsulullahın səhabələrinin ardınca getdikləri və bağlı olduqları, Allahın rızasına və cənnətinə nail olduqları *mənhəcdir*. Allah onlardan, onlar da Allahdan razıdırlar.

Uca Allah buyurur: **“Dində, hamını ötüb keçən, ilk mühacirlərə və ənsarlara, həmçinin yaxşı işlər görməkdə, onların ardınca gedənlərə gəlincə, Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. (Allah) onlar üçün (ağacları) altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur”**. («Tövbə» surəsi, 100-cü ayə)

Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə Öz dininə qaytar.

44. İBRAHİM (ƏLEYHİSSALAM) ÖZ QÖVMÜ İLƏ HÖCƏTLƏŞİR

Ey Allahın qulları! Biz İbrahimin (aleyhissalam) tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvəti haqqında, danışmağı dayandırmadıq. İbrahim (aleyhissalam) öz xalqını, dili ilə, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edir, onlara izah edirdi ki, Allahdan başqasına ibadət etdikləri bütələr - nə xeyir nə də zərər verə bilmirlər. İbrahim (aleyhissalam) öz xalqını, tövhid inancına əlləri ilə də çağırırdı — Allahdan başqa ibadət etdikləri bütələri dağıtdı ki, onlara izah etsin ki: bu bütələr nə özlərinə, nə də başqalarına heç bir zərər və ya fayda verə bilməzlər.

Uca Allah buyurur: «(İbrahim) dedi: “Elə isə Allahı qoyub, sizə heç bir fayda və zərər verə bilməyən (bütələrəmi) tapınırsınız? Tfu sizə də, Allahdan başqa tapındıqlarınıza da! Doğurdandamı, siz dərk etmirsiniz?”»

(“Ənbiya” surəsi, 66-67-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Bugünkü görüşümüz, Allahu Təalə izn versə, qövmünü tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edərək, onlarla höcətləşən, İbrahimlə (aleyhissalam) bağlı olacaq.

Ey müsəlmanlar! İbrahimin (aleyhissalam) qövmü açıq-aşkar azgınlıq içində idi. Onlar, öz əlləri ilə oyub, düzəltdikləri bütələrə sitayiş edirdilər. İbrahim (aleyhissalam) onlara izah etdi ki, onlar nə zərər, nə də fayda verə bilmirlər. O insanlar, həmçinin ulduzlara, planetlərə, Günəşə və Aya sitayiş edirdilər və İbrahim (aleyhissalam) onları tövhidə dəvət etməkdən yorulmaz, usanmazdı. O, onlara başa salırdı ki, bütələr - nə fayda nə də zərər verə bilmirlər. O, həmçinin onlara, planetlərin və ulduzların da heç bir faydası olmadığını izah etdi. Və onlar, heç vaxt, Allahdan başqa ibadət olunan ilah ola bilməzlər.

Ey Allahın qulları! Gəlin bizimlə birlikdə, “Əl-Ənam” surəsini dinləyək. Rəbbimiz, Öz kitabında İbrahimin (aleyhissalam) öz qövmü ilə, necə höcətləşdiyini, onları susdurduğunu və onları məğlub etdiyini izah edir. Ey İslam ümməti, dinləyək ki, həmişə və hər yerdə, tövhid etiqadına-əqidəsinə necə dəvət etməyi, İbrahimdən (aleyhissalam) öyrənək.

Uca Allah buyurur: «Bir zaman, İbrahim atası Azərə demişdi: “Sən, bütələri tanrılarmı qəbul edirsən? Mən, səni və sənin camaatını açıq-aydın azgınlıq içində görürəm”. Beləcə, Biz, İbrahimə göylərin və yerin səltənətini göstərdik ki, yəqinliklə inananlardan olsun. Gecənin qaranlığı, onu bürüdükdə o, ulduz görüb: “Bu mənim Rəbbimdir!” – dedi. O, batdıqda isə: “Mən batanları sevmirəm!” – dedi. Doğən ayı gördükdə: “Bu mənim

Rəbbimdir!” – dedi. O, batdıqda isə: “Əgər Rəbbim məni doğru yola yönəltməsəydi, mən azmış adamlardan olardım” – dedi. Doğan günəşi gördükdə: “Bu, mənim Rəbbimdir, bu daha böyükdür!” – dedi. O, batdıqda isə dedi: “Ey qövmüm! Həqiqətən, mən sizin (Allaha) şərikinizdən uzağam! Doğrudan da mən, həlif olaraq, üzümü göyləri və yeri yaradana çevirdim. Mən, müşriklərdən deyiləm”». («Ənam» surəsi, 74-79-cu ayələr)

Bu ayələrdə, İbrahim (aleyhissalam) öz qövmü ilə höcətləşir. Bu üsul — mübahisənin, möhtəşəm bir üsuludur. Yəni, bu üsul ilə, mübahisə edən şəxs, qarşı tərəflə, onların öz sözləri ilə danışır və onların azgınlıq üzərində olduqları haqqında danışır. Bu, ona görədir ki, onların azgınlığı üzə çıxsın, onun içərisinə haqq atılsın və o, məhv olub etibarsız olsun. İbrahim (aleyhissalam) bu üsuldən istifadə edərək, öz xalqı ilə höcətləşirdi. Ulduzlar və planetlər arasından olan, həmin tanrılara ibadət etmək üçün, gecəni gözlədikləri zaman, o, onlarla oturdu. **“Gecənin qaranlığı onu bürüdükdə o, ulduz görüb: “Bu, mənim Rəbbimdir!” – dedi”** - yəni, onların düşündükləri kimi. **“...O, batdıqda isə: “Mən, batanları sevmirəm!” – dedi”**. O, qövmünün düşünməsinə istəyirdi: “Bəzən yoxa çıxıb, bəzən də ortaya çıxan tanrılara, necə ibadət edirsiniz? Bu, heç bir halda tanrı ola bilməz”. **“Doğan ayı gördükdə: “Bu, mənim Rəbbimdir!” – dedi...”**. Yəni, demək istəyir ki, siz təsəvvür etdiyiniz kimi, ey qövmüm. **“...O, batdıqda isə: “Əgər Rəbbim, məni doğru yola yönəltməsəydi, mən, azmış adamlardan olardım” – dedi”**. O, qövmünün bu haqda düşünməsinə istəyirdi. Hər bir insan, şübhəsiz ki, Allahın ona bəxş etdiyi və onu heyvanlardan fərqləndirən, öz ağılı ilə düşünməlidir. **“Doğan günəşi gördükdə: “Bu mənim Rəbbimdir – dedi”** — yəni, demək istəyir ki, siz təsəvvür etdiyiniz kimi, ey qövmüm. **“Bu daha böyükdür!” «O, batdıqda isə dedi: “Ey qövmüm! Həqiqətən mən, sizin (Allaha) şərikinizdən uzağam! Doğrudan da mən, həlif olaraq, üzümü göyləri və yeri yaradana çevirdim. Mən müşriklərdən deyiləm!”»** Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Qövmü, onunla höcətləşdi”**, yəni, onlar bu məclisdə, onunla höcətləşməyə başladılar, çünki o, bütləri dağıtmış, ulduzlar və planetlər haqqında olan, inanclarının batil olduğunu göstərmiş və onlara heç vaxt ibadət edilə biləcək ilahlar ola bilməyəcəklərini, izah etmişdi. O, öz qövmü ilə höcətləşirdi, yəni onların dediklərinə görə, onlarla mübahisə edirdi.

«O dedi: “Allah, məni doğru yola yönəltdiyi halda, siz Onun barəsində, mənimlə höcətləşirsinizmi?”» Onlar, onu öz tanrıları ilə, qorxutmağa başladılar və dedilər: “Onlar, səni əzablara məruz qoyacaqlar, ey İbrahim”. İbrahim (aleyhissalam) isə, onlara dedi: **“Mən, sizin Ona şərikinizdən qorxmuram. Yalnız, Rəbbimin istədiyi şey, istisnadır. Rəbbim, elmi ilə, hər şeyi əhatə etmişdir. Məgər düşünüb, ibrət almayacaqsınız?”** Sonra, İbrahim (aleyhissalam) dedi: **“Siz, Allahın sizə, haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi şeyləri (bütleri) Ona şərikinizdən qorxmursunuzsa, o zaman, sizin şərikinizdən uzağam! Doğrudan da mən, həlif olaraq, üzümü göyləri və yeri yaradana çevirdim. Mən müşriklərdən deyiləm!”»** Yəni, əgər siz, Allah tərəfindən

haqqlarında heç bir dəlil nazil olunmyan bütləri, Ona şərikin qoşmaqdan qorxmursunuzsa, o zaman, sizin öz əllərinizlə oyub, düzəltdiyiniz bu uydurma məbudlardan, mən necə qorxacağam? Sonra, İbrahim (aleyhissalam) onlara dedi ki: **“Əgər bilirsinizsə, (deyin görüm) iki dəstədən hansı, əmin-amanlıqda olmağa daha haqlıdır?”** Yəni bu iki dəstədən hansının, əmin-amanlığa daha çox haqqı var — yalnız, Allaha ibadət edənlər, yoxsa Allahdan qeyrisinə ibadət edib, Allahdan qeyrisinə rüku edənlər? Və o dedi ki **“İman gətirdikdən sonra, imanlarına zülm qatışdırmayanları”** - yəni şirk qatmayanları - **əmin-amanlıq gözləyir. Doğru yola yönəlmişlər də, məhz onlardır.**” (“Ənam” surəsi, 80-82-ci ayələr)

Uca Allah buyurur: **“Bunlar, öz qövmünə qarşı, İbrahimə verdiyimiz dəlillərimizdir. Biz, istədiyimiz kəsi, dərəcə-dərəcə ucaldırıq. Şübhəsiz ki, Rəbbin Müdrikdir, Biləndir.”** (“Ənam” surəsi, 83-cü ayə)

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) öz qövmü ilə, höcətləşirdi və onlara dəlil və açıq-aydın, möhkəm sübut ilə izah edirdi ki, ulduzlar və planetlər heç vaxt, ibadət olunan məbud ola bilməzlər, çünki ilah, heç vaxt yaratdıqlarından gizlənmir.

Ey müsəlmanlar! Quranın təfsiri ilə bağlı, kitablardakı bəzi təfsirçilər, belə hesab etmişlər ki, İbrahim (aleyhissalam) bu ayələrdə, Allahını və Rəbbini axtarmaq üçün, ulduzlara baxıb. Onların, təsəvvür etdikləri şey, İbrahimin (aleyhissalam) Rəbbinə doğru, düz-haqq yola gəlməzdən əvvəl, müşrik olduğunu göstərir, lakin bu sözlər batil və yanlışdır. Çünki bu, Quran və Sünnədən gələn dəlillərə ziddir. Mənimlə sizin aranızda, daim olan səmimi niyyətlərə əsaslanaraq, istədim ki, Quran və Sünnədən dəlilləri izah edim. Bu dəlillər göstərir ki, İbrahim (aleyhissalam) bir an belə müşrik olmayıb və “əl-Ənam” surəsinin bu ayələrində o, sadəcə olaraq, öz xalqı ilə höcətləşib və heç ulduzlara da baxmayıb.

BİRİNCİ DƏLİL: İbrahim (aleyhissalam) bizə xəbər verdi ki, o, heç vaxt, müşriklərdən olmayıb. Uca Allah, onun dili ilə buyurur: **“Doğrudan da mən, hənif olaraq, üzümü göyləri və yeri yaradana çevirdim. Mən, müşriklərdən deyiləm.”** (“Ənam” surəsi, 79-cu ayə)

İKİNCİ DƏLİL: Böyük və Qüdrətli Allah, buyurmuşdur ki, İbrahim (aleyhissalam) bir an belə, müşriklərdən olmamışdır. Uca Allah buyurur: **“İbrahim, nə yəhudi, nə də nəsrani idi. O, ancaq hənif bir müsəlman idi və müşriklərdən deyildi.”** («Ali İmran» surəsi, 67-ci ayə) Yuxarıda və burada qeyd olunan inkarda, bütünlüklə hər şey nəzərdə tutulur, yəni o (aleyhissalam) bu mübahisədən əvvəl, bir an belə müşriklərdən olmamışdır. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, İbrahim Allaha müti, hənif bir rəhbər idi. O, müşriklərdən deyildi.”** (“Nəhl” surəsi, 120-ci ayə) Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz Elçisinə ﷺ hənif olan, İbrahimin (aleyhissalam) dininə tabe olmağı əmr etdi. Uca Allah buyurur: **“Sonra,**

sənə vəhy etdik: “Hənif, İbrahim dininə tabe ol. O, müşriklərdən deyildi”.

(“Nəhl” surəsi, 123-cü ayə)

Uca Allah buyurur: **“Biz, daha öncə, İbrahimə də, özünə layiq, doğru bir yol bəxş etmişdik. Biz, onu tanıyırdıq”.** («Ənbiya» surəsi, 51-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, İbrahim onun ardıcıllarından idi. Bir zaman o, öz Rəbbinin yanına, pak bir qəlblə gəldi”.** (“Saffat” surəsi, 83-84-cü ayələr) Pak bir qəlb — yəni, heç vaxt, şirk bilməyən.

ÜÇÜNCÜ DƏLİL: Sünnədən olan dəlil. Peyğəmbərimiz ﷺ buyurur: **“Hər bir doğulan uşaq, fitrət üzrə doğulur. Sonra, onun ata-anası onu, yəhudi, ya xristian, ya da məcusi (zərdüş) edir”.** (Səhih əl-Cəmi 4559)

Yəni, insan bilir ki, Allah onu yaradıb. Odur ki, zəlalətə çağıranlar, uşaqlıqdan, insanları öz fitrətində buraxsaydılar, onda onların hamısı, İslama və tək olan Allaha ibadətə yönələrdilər. Niyə? Çünki Allah, bu qeyb aləmində olan, Adəmin (aleyhissalam) belindən törəyən ruhları, özlərinin əleyhinə şahid tutmuşdur: **“Mən, sizin Rəbbiniz deyiləmmi?”** və onlar hamısı, cavab verdilər: **“Əlbətdə”.**

Ey müsəlmanlar! İbrahim (aleyhissalam) peyğəmbərlərin atası, tövhid əhlinin imamı, aləmlərin Rəbbinin sevimlisidir və heç vaxt müşriklərdən olmamışdır.

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) bizə hikmət və gözəl öyüd-nəsihətlə, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etməyi öyrətdi. O (aleyhissalam) öz atasını və qövmünü, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edirdi. O (aleyhissalam) öz qövmü ilə höcətləşirdi və bununla da, onları tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edirdi. Sonra isə, onu Nəmrud çağırdı, o zaman ölkəni idarə edən, öz hökmranlığını iddia edən bir zalım Nəmrud. Və xalqın bütələrini qıran, İbrahim (aleyhissalam) haqqında eşidəndə, onunla görüşmək üçün, onu yanına çağırdı. İbrahim (aleyhissalam) Allahdan ona bəxş edilən dəlillərlə gəldi. İbrahim (aleyhissalam) onunla mübahisə etmək və ibadətə layiq olanın, yalnız Allah olduğunu, ona izah etmək üçün, onun qarşısında dayandı. Gəlin, mənimlə birlikdə baxaq, İbrahim (aleyhissalam) Nəmruddan hakimiyyətdən imtina etməsini tələb edibmi ya yox, “Mən, səndən daha çox hakimiyyətə layiqəm” deyibmi? İbrahim (aleyhissalam) bu tirana, son qoymaq üçün, camaatın onun ətrafına toplaşmasını tələb edibmi? Bilin, ey tələskən dəvətçilər! O, bunu etməmişdir, çünki ilk növbədə, imana və mənhəccə dəvət edirdi. Bundan sonra, Allah istədiyi zaman və xalqın buna layiq olduğunu gördüyü zaman, İslam dövləti qurulacaq.

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) Nəmrudun qarşısında dayandı, Nəmrud isə, onunla mübahisə edirdi və İbrahimin (aleyhissalam) insanları dəvət etdiyi, Rəbbi haqqında soruşurdu.

Uca Allah buyurur: **“Allahın verdiyi hakimiyyətə görə, İbrahim ilə Rəbbi barəsində höcətləşən kəsin (əhvalatını) bilmirsənmi? İbrahim: “Mənim Rəbbim, həm dirildir, həm də öldürür!” – dedikdə (padşah): “Mən də, həm dirildir, həm də öldürürəm!” – demişdi. İbrahim: “Allah, günəşi məşriqdən gətirir. Sən də onu məğribdən gətir!” – dedikdə, o kafir çaşıb, qalmışdı. Allah, zalım qövmü doğru yola yönəltməz”.** («Bəqərə» surəsi, 258-ci ayə)

Namrud, İbrahimdən (aleyhissalam) insanları çağırdığı Rəbbi barədə soruşanda, (aleyhissalam) İbrahim ona: **«Mənim, Rəbbim həm dirildir, həm də öldürür! – dedi»**. Nəmrud isə, onun qövmünün axmaqlarını aldatmaq istəyərək, dedi ki: “Mən də, həm dirildir, həm də öldürürəm!” Bu zaman, iki nəfəri həbsxanadan gətirdilər və o, birini edam etmək qərarına gəldi, digərini buraxdı. Biri haqqındakı fərman, yerinə yetdi, sonra isə o, dedi: “Ey İbrahim, mən bunu diriltim, onu da öldürdüm”. Bu həтта, uşağa belə iyrənc görünər. Allahdan, dəlil və açıq-aydın, möhkəm bir nişanə verilmiş İbrahim (aleyhissalam) Nəmrudun etdiyi işin, diriltmək və öldürmək olmadığını izah etmək üçün, onunla, diriltmək və öldürmək məsələsində höcətləşmədi. Lakin o, sahib olduğu haqq ilə, onun azgınlığını məhv etdi və onu, xalqının qarşısında susdurdu.

Uca Allah buyurur: **“Allah, günəşi məşriqdən gətirir. Sən də, onu məğribdən gətir!”** («Bəqərə» surəsi, 258-ci ayə) Allah, günəşi şərqdən gətirdiyi zaman, mələklərdən və ya cinlərdən, hər hansı biri, günəşi qərbdən gətirə bilərmidi? Cavab: Xeyr və ona görə də, Nəmrud heç nə deyə bilmədi və İbrahim (aleyhissalam) onu xalqının qarşısında susdurdu.

Uca Allah buyurur: **“O kafir çaşıb, qalmışdı. Allah, zalım qövmü doğru yola yönəltməz”.** («Bəqərə» surəsi, 258-ci ayə)

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) atasını dəvət etdi, amma o cavab vermədi. İbrahim (aleyhissalam) öz qövmünü dəvət etdi, amma onlar cavab vermədilər. O, Nəmrudu dəvət etdi, amma o, cavab vermədi. Lakin onun üzərinə düşən, ancaq çatdırmaq idi və dəvətçinin əlində çatdırmaqdan başqa bir şey yoxdur. Böyük və Qüdrətli Allah, istədiyini doğru yola yönəldər, istədiyini də azdırar. Odur ki, ey İslama dəvət edənlər, gərək insanları tövhid etiqađına-əqidəsinə dəvət edəsiniz. Bəs insanlar nə vaxt düz yola yönələcəklər? Allah daha yaxşı bilir. İslam dövləti nə vaxt qurulacaq? Allah daha yaxşı bilir. İnsanlar, bu zülmətlərdən nə vaxt çıxacaqlar? Allah daha yaxşı bilir. Biz, insanları tövhid etiqađına-əqidəsinə dəvət edib, izah etməliyik ki: “Bu, haqq yoludur, bu da azgınlıq yoludur”. Kim istəsə, iman etsin, kim də istəsə küfr etsin. Dəvətçinin, elmlı olması lazımdır ki, elm əsasında, insanları dəvət edə bilsin.

Rəbbinin Kitabını bilən və Peyğəmbərinin ﷺ sünnəsini bilən xatib — bilir ki, Peyğəmbərlərin, Allaha tərəf dəvətlərində olan mənhəcləri, açıq-aşkar bir mənhəcdir. Kim, Quran və Sünnə elminə bağlı olsa, peyğəmbərlərin mənhəcindən

kənara çıxmaz. Lakin, cahillik üzərində insanları dəvət edən xatib, nəsihətlərinin başlıqlarını - gündəlik qəzetlərdən, xütbələrini isə - televiziya baxdıqları bir filmdən götürürlər.

Bu isə, insanların azğınlığını daha da artırır və xatiblərin çoxu, gedib, minbərlərdə dayanıb, həftəlik xəbərləri, insanlara danışır, amma camaatın artıq bundan xəbəri var. Və ola bilsin ki, camaat arasında, bu xatiblərdən daha çox məlumatı olanlar var. Onlar, sələm yeyirlər, qadınları gözəlliklərini nümayiş etdirirlər və zahirən kafirlərə bənzəyiblər. Onların evləri, kafirlərin evlərinə bənzəyir — niyə? Çünki bu xatiblər, o adamları, islam dini ilə yox, indiki zamanda baş verənlərlə məşğul ediblər! Mən deyirəm ki: bu ümmətin sonuncu nəsilləri, onun əvvəlki nəsillərinin, islah olduğu şeydən başqa, heç nə ilə islah olmayacaqlar. Bu isə, Qurana və Sünnəyə qayıdış və onlara əməl etməkdir. Əgər, bundan sonra, biz Allaha qayıtsaq, Allah, bizə kömək edər və düşmənlərimizə qarşı, bizə zəfər bəxş edər.

Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Əgər siz, Allaha (Onun dininə) kömək göstərsəniz, O da, sizə kömək göstərər və ayaqlarınızı möhkəmlədir”**. («Muhəmməd» surəsi, 7-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Allahı unudan, buna görə də, (Allahın) onları, özlərinə unutdurduğu kəslər kimi olmayın! Onlar, fasiqlərdir”**.

(“Həşr” surəsi, 19-cu ayə)

Ey Allahın qulları! Beləliklə, biz, İbrahimin (aleyhissalam) tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvəti haqqındakı, söhbətimizi tamamladıq ki, bundan sonra, İbrahimin (aleyhissalam) mənhəcindən və onun tövhidə dəvətindən götürdüyümüz dərslərə və nəsihətlərə əməl edək.

Allahdan diləyirəm ki, bizə və sizə, dinimizi dərk etməyi nəsib etsin.

Allahım! Müsəlmanları, gözəl bir şəkildə, Sənin dininə qaytar!

45. İBRAHİMİN (ƏLEYHİSSALAM) DƏVƏTİNDƏN ALINAN DƏRSLƏR VƏ NƏSİHƏTLƏR

1. KOR-KORANƏ TƏQLİD ETMƏK

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz İbrahim peyğəmbərin (aleyhissalam) öz qövmünü dəvət etməsi haqqında, hekayəni tamamladıq. Bu gün isə, əgər Uca Allah izn versə, görüşümüz, İbrahim peyğəmbərin (aleyhissalam) öz qövmünü dəvət etməsindən, çıxardığımız ilk dərs haqqında olacaq. Və bu da, kor-koranə itaət adlanır — bu əməl, dünyada bir azgınlıq, Qiyamət günündə isə, peşmançılıqdır.

Ey Allahın qulları! *Təqlid* sözünün, lüğəvi mənası — boyuna boyunbağı taxmaqdır.

Şəriətdə, kor-koranə nəyinsə ardınca getmək (*təqlid etmək*) isə, insanın heç bir dəlil və sübuta əsaslanmadan, başqa birinə, hər şeydə kor-koranə tabe olmasıdır.

İbrahim (aleyhissalam) gecə-gündüz, qövmünü tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edirdi. O (aleyhissalam) onlara elm, dəlil, hikmət və ağıl əsasında izah edirdi ki, onların, Allahdan başqa ibadət etdikləri bütələr, nə bir fayda verə, nə zərər verə bilmirlər, nə bir şey verə, nə də bir şeyi ala bilmirlər, həmçinin duaları eşitmirlər. O (aleyhissalam) bütələri onların gözü önündə dağıtdı ki, onlara bununla izah etsin ki, onlar nə özlərinə, nə də başqalarına zərər və ya fayda vermək gücünə malik deyillər.

Bununla yanaşı, tayfa yoldaşları, ona cavab vermədilər, bəs siz, ey Allahın qulları, bunun səbəbini bilirsinizmi? Bunun səbəbi — atalarına və babalarına kor-koranə itaət etmələridir. İbrahim (aleyhissalam) atasına və qövmünə dedi: «**Bir zaman o, öz atasına və tayfasına: “Nəyə ibadət edirsiniz?” – demişdi. Onlar dedilər: “Biz bütələrə ibadət edir və onlara tapınmaqda davam edirik”. O dedi: “Onlara yalvardığınız zaman, sizi eşidirlərmi? Yaxud sizə xeyir və ya zərər verirlərmi?” Onlar dedilər: “Xeyr, amma biz, öz atalarımızın belə etdiklərini gördük».** (“Şuəra” surəsi, 70-74-cü ayələr) Dəlil və sübut olmadan, kor-koranə nəyinsə ardınca getmək, təqlid etmək - budur.

“Bir zaman o (İbrahim) öz atasına və tayfasına: **“Bu nə heykəllərdir ki, siz onlara sitayiş edirsiniz?” – demişdi. Onlar: “Biz, atalarımızı, onlara ibadət edən görmüşük!” – demişdilər**”. («Ənbiya» surəsi, 52-53-cü ayələr) Atalara kor-koranə tabe

olmaları — bu əməl, onların özlərinin azmasına və başqalarını da azdırmasına səbəb olmuşdur. Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, dəlil və sübut olmadan, kor-koranə tabe olanları, təqlid edənləri, Öz Kitabında qınamışdır.

Uca Allah buyurur: **«Onlara: “Allahın nazil etdiyinə tabe olun!” – deyildikdə, onlar: “Xeyr, biz atalarımızın tutduğu yolu tutacağıq!” – deyirlər. Bəs ataları bir şey anlamayıb, doğru yola yönəlməyiblərsə necə?»**

(“Bəqərə” surəsi, 170-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **«Onlara: “Allahın nazil etdiyinə və (göndərdiyi) Elçiyə tərəf gəlin” – deyildikdə: “Atalarımızın tutduğu yol, bizə bəsdir” – deyirlər. Əgər ataları, bir şey bilməyib, doğru yola yönəlməyiblərsə (onda) necə olsun?»** («Maidə» surəsi, 104-cü ayə)

Uca Allah buyurur: **«Onlara: “Allahın nazil etdiyinə itaət edin!” – deyildikdə, onlar: “Yox! Biz əcdadımızın getdiyi yolu tutub, gedəcəyik!” – deyirlər. Əgər şeytan, onları (Cəhənnəm) odunun əzabına doğru sürükləyirsə, necə olsun?»** (“Loğman” surəsi, 21-ci ayə)

Bəs ataları bir şey anlamayıb, doğru yolda deyildilərsə necə? Yenədəmi onlara tabe olacaqlar? Bəli! Hətta onları, bu yola çağırən, şeytan olsa da belə? Bəli! Bax məhs bu, kor-koranə tabe olmaqdır, təqlid etməkdir.

Ey İslam ümməti! Kor-koranə tabe olmaq, təqlid etmək — bu, bir çox insanı bürümüş, təhlükəli bir bələdir ki, onlar dəlil və sübut olmadan, hər şeydə, başqalarına tabe olurlar, hətta yaramaz əməllərdə belə.

Allahın bizə bu haqda xəbər verdiyi kimi.

Uca Allah buyurur: **«Onlar, yaramaz əməl etdikləri zaman: “Atalarımızı belə gördük. Allah da, bizə bunu əmr etmişdir” – deyirlər. De: “Allah, yaramaz əməlləri əmr etməz. Yoxsa, Allaha qarşı bilmədiyinizi danışırınsınız?»**

(“Əraf” surəsi, 28-ci ayə)

İslam dini gəlməmişdən əvvəl, həmin insanlar, analarının onları dünyaya gətirdiyi gündə olduğu kimi, tam çılpaq halda, Beytül-hərəmin ətrafında təvaf edirdilər — həm kişilər, həm də qadınlar. Onlara, bunun qadağan olduğu deyildikdə isə, onlar dedilər: “Atalarımızı belə gördük”. Hətta yaramaz əməllərdə belə, kor-koranə tabe olmaq - təqlid etmədir.

Bəli, sonra biz görəcəyik ki, hər şeydə, kafirləri kor-koranə təqlid edirdik — hətta, yaramaz əməllərdə belə.

Ey Allahın qulları! Kor-koranə təqlid etmək — bu, İslam ümmətindən, bir çoxlarını bürümüş, bir xəstəlikdir və Peyğəmbərimiz ﷺ bizə, bu barədə xəbər vermişdir.

Peyğəmbər ﷺ buyurub ki: **«Siz özünüzdən əvvəlkilərin yolunu tutub, qarış-qarış, arəş-arəş gedəcəksiniz. Hətta onlar, kərtənkələ yuvasına girsələr belə, siz də ora girəcəksiniz»**. Səhabələr dedilər ki: "Ya Rəsulullah, yəhudiləri və xristianları qəsd edirsənmi?" Peyğəmbər ﷺ cavab verdi ki: **"Başqa kim (ola bilər ki)?!"** (Muslim 2669)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ buyurub: **«Mənim ümmətim, özlərindən əvvəlkilərin ardınca, qarış-qarış, arşın-arşın getmədikcə, o Saat (Qiyamət) qopmayacaq»**. İnsanlar soruşdular ki: "Ya Rəsulallah! Sən, Yəhudi və Xristianları nəzərdə tutursanmi?" Peyğəmbər ﷺ buyurdu: **"Onlardan başqa kimlər olacaq"**.

(əl-Buxari 7319)

Və seçilmiş Peyğəmbərin ﷺ xəbər verdiyi şey, baş verdi. Allaha and olsun ki, biz onlara, hər şeydə kor-koranə təqlid edirik, hətta yaramaz əməllərdə belə. Və məsələlər nümunələr vasitəsilə izah olunur.

BİRİNCİ NÜMUNƏ: Biz, yəhudilər və xristianlar kimi, qəbirlərin üzərində məscid tikməkdə, onları kor-koranə təqlid edirik. Bu gün, bir çox müsəlman ölkəsində, qəbirlərin üzərində məscidlərin tikilməsi, yəhudilərə və xristianlara kor-koranə təqlid etmənin nəticəsidir. Və bizim peyğəmbərimiz ﷺ yəhudilər və xristianlar haqqında, bizə xəbər verdi və buyurdu ki: **"Onlar, elə kimsələrdir ki, içərilərindən əməlisaleh bir kişi vəfat etdikdə, qəbrinin üstündə məscid tikər, içərisini də şəkillərlə bəzəyərdilər. Onlar, Qiyamət günü, Allah yanında məxluqatın ən pisi olacaqlar"**. (əl-Buxari 427, Muslim 528)

Həmçinin, peyğəmbər ﷺ buyurur: **"Allah yəhudilərə və nəsrənilərə lənət eləsin! Onlar, peyğəmbərlərinin qəbirlərini ibadətgaha çevirmişlər"**. (əl-Buxari 1330, Muslim 529) Biz isə, onlar kimi davranırıq.

Və elə cahillər də var ki, ölməzdən əvvəl, Allah rizası üçün tikdikləri məsciddə, dəfn olunmağı vəsiyyəət edirlər. Hər kim bunu etsə, günah etmiş olar, Allaha və Onun Elçisinə asi olmuş sayılar.

İKİNCİ NÜMUNƏ: Biz, qəbirləri qaldırmaqda, kor-koranə kafirləri təqlid edirik.

Biz, qəbirlərimizi dirsəkdən də yuxarı ucaltmışıq, qəbirlərimiz üçün yazılar düzəldirik, mərmər plitələr qoyuruq, qəbiristanlıqlarda zeytun ağacları əkirik. Ey Allahın qulları, mənimlə birlikdə baxın, axı həqiqət bunları göstərir! Bu, müsəlmanların qəbirləridir, bu da kafirlərin qəbirləridir. Bu isə, Mədinədə əl-Bəqi qəbiristanlığıdır ki, orada insanların ən yaxşısı, Rəsulullahın ﷺ səhabələri dəfn edilmişdir. Oraya gedən bir kimsə, Bəqidəki qəbirlər üzərində, əkilmiş ağaclar görərmi? Əgər bunda bir xeyir olsaydı, səhabələr bunu edə, qəbirləri ucaldar,

üzərinə mərmər lövhələr qoyar, adlar yazardılar. Lakin onlar bilirdilər ki, onların Peyğəmbəri ﷺ bunu qadağan etmişdir.

Ey Allahın qulları! Qəbirləri ziyarət etmək — qəlbləri yumşaltmaq və insanlara əbədi həyatı xatırlatmaq üçün, dində icazəli olaraq qanuniləşdirilib. Əgər qəbirlər - bağçalara bənzəyirlərsə, bəs öyüd-nəsihət haradadır? Onların üzərində bağçalar yetişdirmək, onları ucaltmaq və tikmək — bütün bunlar şəriətə ziddir.

ÜÇÜNCÜ NÜMUNƏ: Biz, sələmçilikdə - kor-koranə kafirləri təqlid edirik.

Bizim ticarət əlaqələrimiz - sələmçilik əsasında, Allahın rəhm etdiyi şəxslərdən başqa. Və hətta, insanların çoxu əmindirlər ki, sələmdən başqa ticarət etmək olmaz, banklardan başqa heç bir yerdə pul saxlamaq olmaz.

Ey Allahın qulları! Müsəlman ölkələrində, kredit verən bankların binaları, qeyri-müsəlman ölkələrində olanlardan hündürdür. Müsəlman ölkələrindəki banklar, küfr ölkələrindəki banklardan daha yüksək faiz dərəcələri verirlər. Niyə? Çünki biz, onların yolunu qarış-qarış, arşın-arşın izlədik. Biz, dəlil və sübut olmadan, sələm yeməyə başladıq. Allaha and olsun ki, sələm yeyən və sələmçiliklə əlaqə quran şəxs, bir az fikirləşsəydi, o zaman, sələm yeməzdi. Əgər o bilsəydi ki, Uca Allah, Öz kitabında buyurur: **“Halbuki, Allah alış-verişi halal, sələmçiliyi isə, haram etmişdir”**. (“Bəqərə” surəsi, 275-ci ayə) onda o, öz-özünə deyərdi ki: “Mən, haram olanı necə edim?” Əgər o, Allahın Kitabını oxusaydı, görərdi ki, Allah, sələm yeyənlərə qarşı müharibə elan etmişdir ki, onlar bu əməli tərk etsinlər.

Uca Allah buyurur: **«Bunu etməsəniz, Allahın və Onun Elçisinin, sizə müharibə elan etdiyini bilin. Yox, əgər tövbə etsəniz, sərmayəniz sizindir. Nə siz, zülm edərsiniz, nə də sizə zülm olunar. Əgər borclu olan adam, ağır şərait içindədirsə, onun vəziyyəti düzəlməyə qədər, ona möhlət verin. Bilin ki, borcu bağışlamaq sizin üçün daha xeyirlidir»**. («Bəqərə» surəsi, 279-280-ci ayələr)

Əgər sələm yeyən şəxs, bilsəydi ki, Allahın Elçisi ﷺ **“sələmi yeyəni və onu verəni”** lənətləmişdir (Muslim, 1598) o adam sələmi yeməzdi.

Əgər sələm yeyən şəxs, bilsəydi ki, Allahın Elçisi ﷺ belə buyurmuşdur: **“Kişinin, bilərəkdən yediyi, bir dirhəm sələm, otuz altı dəfə edilən zinadan daha pisdir”** (“Sahih əl-Cami” 3375) o adam sələmi yeməzdi. Amma biz, kafirləri kor-koranə təqlid edərək, sələm yeyirik.

DÖRDÜNCÜ NÜMUNƏ: Biz, qadınların gözəlliyini nümayiş etdirməsində və cinslərin bir birinə qarışmasında, kafirləri, kor-koranə təqlid edirik.

Ey Allahın qulları! Biz, qadınların gözəlliyini nümayiş etdirmək məsələsində, kafirləri kor-koranə təqlid edirik və reallığımız da, buna şahidlik edir. Müsəlmanların küçələrində, gördüklərimiz haqqında, heç iki nəfər mübahisə etməz, həqiqətən də bu əməllər, kafirləri kor-koranə təqlid etməkdir.

Uca Allah buyurur: **“İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi, açıq-saçıq gəzməyin”**. (“Əhzab” surəsi, 33-cü ayə)

Və mən deyirəm ki: Allaha and olsun ki, ilk cahiliyyə dövründə, gözəlliyi nümayiş etdirmək, indiki iyirminci əsrdə nümayiş etdirməkdən daha təvazökar və daha ləyaqətli idi. Allaha and olsun ki, bu təəccüblüdür!

İslam üzərində tərbiyə olunmuş bir insan, özü də ərəb olduğu halda, qızının və ya arvadının, hal-hazırda, onları gördüyümüz şəkildə, küçəyə çıxmasına, necə icazə verə bilər!? Bizim başımıza nə gəlib, ey Allahın qulları!? Bilirsinizmi, bizə nə olub? Bu — pislik gətirən, televizor ekranlarında gördüyümüz şeyləri, kor-koranə təqlid etməkdir.

Peyğəmbər ﷺ cəhənnəm əhlindən olan, bəzi qadınlar haqqında, belə demişdir: ***“Cəhənnəm əhlindən, mənim (hazırda) görmədiyim, iki sinif insan var: İnak quyruğuna bənzər, qamçıları olan, onunla insanları vuran kəslər və kişiləri başdan çıxaran və özləri də azmış, geyindiği halda, çılpaq olan qadınlar, onların başları dəvə hörgücləri kimidir. Bu qadınlar, cənnətə girməyəcəklər, onun qoxusunu belə hiss etməyəcəklər. Halbuki, onun qoxusu, filan qədər uzaq məsafədən hiss edilir”***. (Muslim 2128)

Bu — bizim iyirminci əsrdə, gördüyümüzdür.

İndiki müsəlman gənclərə baxın — onlar, saçlarını necə kəsdirlər? Ey Allahın qulları, siz bunu müsəlman ölkələrində görürsünüz, onlar saçlarının alt hissəsini yarıya qədər qırxırlar, halbuki Peyğəmbərimiz ﷺ bunu qadağan etmişdir. Lakin bu əməl — kor-koranə təqliddir. Evlərə, fəsadın girməsinin səbəbi — evlərdə peyk televiziyalarıdır. Bu, kafirləri dəlil və sübut olmadan, kor-koranə təqlid etməkdir ki, evlərə azgınlıq və fəsad bol-bol axsın. Məsciddə beş vaxt namaz qılmağa diqqət edən və Peyğəmbərin ﷺ belə buyurduğunu: ***“Kim bir qövmə bənzəyərsə, o da onlardandır”*** (“Səhih əl-Cami”, 6149) bilən ağıl sahibləri varmı? Amma onlar, bu cihazları, evlərinə gətirirlər.

Ey Allahın qulları! Allaha and olsun ki, müsəlman heç vaxt, belə cihazların olduğu bir evdə, yaşamaz! Onları almağa cürət edənlər, peşman olacaqlar.

Allaha and olsun ki, onlar, öz əlləri ilə, tikanlar yığacaqlar. Bu, o zaman olacaq ki, o adam evində, azgınlığın yetişib, böyüdüynü görəcək, amma o adam, yalnız onun tikanlarını yığacaq, başqa heç nə əldə etməyəcək. Çünki o, tikanlar əkməmişdi və öz tərəfdaşlarına qarşı xəyanətkarlıq etmiş oldu. Bu — ümməti məhv edən və onu parçalayan, kor-koranə təqliddir. Biz isə, sadəcə deyə bilərik ki: “Biz, Allaha məxsusuq və Ona da qayıdacağıq!”

Ey Allahın qulları! Kor-koranə təqlid etmək - bu dünyada azgınlıq, Qiyamət günü isə, peşmançılıqdır.

Bu dünyanın azğınlığı — sizə artıq izah edilmişdir. Bəs bundan sonra, gəldiyimiz azğınlıq necə olacaq?

Və bu, Qiyamət günündəki peşmançılıqdır. Ağıllı insan odur ki, başqalarının nümunəsindən ibrət alır. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, bizə heç bir dəlil və sübut olmadan, kor-koranə təqlid edənlər haqqında, xəbər vermişdir.

Pak və Uca olan Allah buyurur: **“İnsanlardan, elələri də vardır ki, Allahdan qeyrilərini (Ona) tay tutur, onları da, Allahı sevdikləri kimi sevirlər. İman gətirənlərin isə, Allaha olan sevgisi, daha güclüdür. Kaş zülm edənlər, əzabı gördükləri zaman, bütün qüdrət və qüvvətin, Allaha məxsus olduğunu və Allahın, şiddətli əzab verdiyini görəydilər. O zaman, tabe olunmuş (başçılar) tabe olunanlardan uzaqlaşacaq, (hamısı) əzabı görəcək və aralarındakı əlaqələr kəsiləcəkdir. Tabe olanlar, deyəcəklər: “Əgər bizim üçün (dünyaya) dönüş olsaydı, (indi) onlar bizdən uzaqlaşdıqları kimi, biz də onlardan uzaqlaşardıq!” Beləcə, peşman olsunlar deyə, Allah, onlara özlərinin əməllərini göstərəcək və onlar (heç vaxt Cəhənnəm) odundan çıxma bilməyəcəklər”**. («Bəqərə» surəsi, 165-167-ci ayələr)

Yəni, tabe olanlar deyəcəklər ki: “Əgər bizim üçün (dünyaya) dönüş olsaydı” - yəni bu dünyaya, ikinci dəfə gəlmək üçün dönüş olsaydı - “biz də, onlardan uzaqlaşardıq”.

Uca Allah buyurur: **«Kafirlər dedilər: “Biz, nə bu Qurana, nə də bundan əvvəlkilərə, əsla inanmayacağıq!” Kaş sən, o zalımları, öz Rəbbinin hüsurunda saxlanılıb, bir-birinə söz qaytardıqları anda görəydin. Zəiflər, öz şəxsiyyətləri haqda, yüksək rəydə olanlara deyəcəklər: “Əgər siz olmasaydınız, biz iman gətirərdik”. Özləri haqda, yüksək rəydə olanlar da, zəiflərə belə deyərlər: “Sizə doğru yol göstəricisi gəldikdən sonra, sizi ondan bizmi yayındırdıq? Xeyr, siz özünüz günahkar idiniz”. Zəiflər, özləri haqda yüksək rəydə olanlara deyərlər: “Xeyr! (İşiniz) gecə-gündüz, hiylə qurmaq idi. Siz, bizə Allahı inkar etməyi və Ona şəriklər qoşmağı əmr edirdiniz”. Onlar əzabı gördükdə, peşmançılıq hissini gizlədirlər. Kafirlərin boyunlarına zəncirlər vuraraq. Onlar, ancaq etdikləri əməllərə görə cəzalandırılırlar»**. (“Səba” surəsi, 31-33-cü ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«Üzləri odda, o yan-bu yana döndəriləcəyi gün, onlar deyəcəklər: “Kaş biz, Allaha ibadət edəydik, Onun Elçisinə müti olaydıq!” Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Biz, başçılarımıza və böyüklərimizə itaət etdik, onlar da bizi haqq yoldan azdırdılar. Ey Rəbbimiz! Onları, iqiqat əziyyətə sal və onları, müdhiş bir lənətə məruz qoy!”»**

(“Əhzab” surəsi, 66-68-ci ayələr)

Onlar, o zaman peşman olacaqlar ki, o vaxt peşmançılıq heç bir fayda verməyəcək.

Ey İslam ümməti! Kor-koranə təqlid — ümməti parçalayır.

Bu günkü müsəlmanlara baxın — hər kəs, sübut və dəlil olmadan, öz şeyxinə kor-koranə tabe olur. Hər kəs, sübut və dəlil olmadan, öz firqəsinə və dəstəsinə tabe olur. Sən, onlardan birinə deyirsən ki: “Allahın Elçisi ﷺ belə buyurmuşdur”, amma o adam, bütün cahilliyi ilə, səni təkzib edir və deyir ki: “Mənim şeyxim belə deyib!” Sən ona deyirsən ki: “Allahın Elçisi ﷺ buyurub ki: **“Saqqal saxlayın”**, amma o sənə cavab verir ki: “Mənim dəstəm və ya firqəm deyir ki: “Saqqalları qırın!” Sübut və dəlil olmadan, kor-koranə təqlid - budur.

Allaha and olsun ki, mən elmi dərəcəsi olan və o adama bağlı olan, gənclər tanıyıram. Lakin onlar, özlərini zəlalətə dəvət edənlərlə birlikdə oldular və heç bir dəlil və sübut olmadan, onlara tabe oldular. Onlar, saqqallarını qırmağa, kəsməyə və qısaltmağa başladılar və kafirlərə bənzədilər. Onlar, camaat namazlarını, elm dərslərini buraxırlar və düşünürlər ki, bu dərslər, hazırda diqqət yetirilməsi vacib olmayan, boş şeylərdir. Onlar, özləri azdılar və başqalarını da azdırdılar.

Ey İslam gəncləri! Cəhənnəm qapılarında durub, sizi çağırdıqları zaman, çağırış edənlərdən uzaq durun!” Onlara deyin ki: “Əgər doğru danışırırsınızsa, dəlillərinizi gətirin!”

Ey Allahın qulları! Biz, hər şeydə kafirlərə tabe olduğumuz gün azdıq — və niyə də olmasın? Axı Peyğəmbərimiz ﷺ belə buyurmuşdur: **“Mən, sizin aranızda, iki şey qoyub, getmişəm, əgər onlara möhkəm yapışsanız, o zaman, doğru yoldan çıxmıyacaqsız: bunlar — Allahın kitabı və mənim sünnəm. Onlar — mənim, su hovuzuma gələnə qədər, bir-birindən ayrılmıyacaqlar!”**

(“Səhih əl-Cami” 2937)

Bu təhlükəli xəstəliyin müalicəsi - şəriət elmi, Quran və Sünnə elmindən ibarətdir. Şəriət elmi vasitəsilə - halal ilə haram, Sünnə ilə bidət, şirk ilə tövhid, küfr ilə iman bir-birindən seçilir. Səninlə birlikdə bir nur olmalıdır ki, onun vasitəsilə seçə biləsən. Lakin cahillik səbəbilə, sən kor-koranə şəkildə, sələmlə məşğul olar, gözəlliyini nümayiş etdirər, bütün günahlarda iştirak edərsən — və sən, ey bədbəxt, elə zənn edərsən ki, yaxşı iş görürsən.

Uca Allah buyurur: **«De: “Sizə əməlləri baxımından, ən çox ziyana uğrayanlar barəsində xəbər verimmi? O kəslər haqqında ki, onların dünya həyatındakı səyləri boşa çıxmışdır. Çünki onlar, özlüyündə yaxşı işlər gördükləri gümanında idilər”»**. (“Kəhf” surəsi, 103-104-cü ayələr)

Allahım, bizə dini anlamaq qabiliyyəti bəxş et!

46. İBRAHİMİN (ƏLEYHİSSALAM) DƏVƏTİNDƏN ALINAN DƏRSLƏR VƏ NƏSİHƏTLƏR (2)

2. SINAQLAR — ALLAHIN, ÖZ MƏXLUQATINA QARŞI ADƏTLƏRİNDƏN (SÜNNƏLƏRİNDƏN) BİRİDİR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, İbrahimin (aleyhissalam) öz qövmünü, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvətindən çıxardığımız, ilk dərstdən danışdıq. Bu gün isə, əgər Uca Allah izn verərsə, görüşümüz, bu dərslərdən ikincisi barəsində olacaq. Bu dərsin adı belədir: “Sınaqlar — Allahın, Öz məxluqatına qarşı adətlərindən biridir”.

Ey Allahın qulları! Bu dünyada bir çox insanlar, iman və saleh əməllər sahibi olduqlarını iddia edirlər, lakin həqiqətdə, onlar nə mömin, nə də saleh insanlar deyillər. Lakin onlar — yalançıdırlar və bu haqda, bizə aləmlərin Rəbbi xəbər vermişdir.

Uca Allah buyurur: **“İnsanlar arasında, elələri də vardır ki, mömin olmadıqları halda: “Allaha və Axirət gününə inanırıq” — deyirlər. Onlar, Allahu və iman gətirənləri aldatmağa çalışırlar. Halbuki, yalnız özlərini aldadır və (bunu) anlamırlar. Onların qəlblərində xəstəlik vardır və Allah da onların xəstəliyini artırmışdır. Yalan söylədiklərinə görə də, üzücü bir əzab çəkəcəklər”**. («Bəqərə» surəsi, 8-10-cu ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **«İnsanların arasında: “Allaha iman gətirdik!” – deyənləri də vardır. Amma, Allah yolunda əziyyətə məruz qaldıqda, insanların fitnəsini, Allahın əzabı ilə eyni tuturlar. Əgər Rəbbindən, bir zəfər gəlmiş olsa, mütləq: “Biz də sizinlə idik!” – deyərlər. Məgər Allah, yaradılmışların kökslərində olanları ən yaxşı bilən deyilmi?»**

(«Ənkəbut» surəsi, 10-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“İnsanlardan eləsi də vardır ki, Allaha şübhə ilə ibadət edir. Əgər ona bir xeyir çatsa, onunla rahatlıq tapar. Yox, əgər başına bir iş gəlsə, üz döndərüb (küfrə) qayıdar. O (şəxs) dünyanı da itirər, axirəti də. Gerçək zərər də elə budur”**. («əl-Həcc» surəsi, 11-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Bu ona görədir ki, bu dünyada, elə insanlar var ki, dilləri ilə “Biz iman gətirdik” deyirlər, lakin qəlbləri ilə, iman etmirlər. Bu dünyada, mütləq sinaqlar olmalıdır ki, Allah - pisi yaxşıdan ayırsın.

Buna görə də, Uca Allah buyurur ki: **«İnsanlar, elə güman edirlər ki, təkçə: “İman gətirdik!” – demələri ilə, onlardan əl çəkiləcək və onlar imtahan edilməyəcəklərimi? Biz, onlardan öncəkiləri də, sınaqdan keçirmişdik. Sözsüz ki, Allah, doğru danışanları da, yalançıları da aşkara çıxardacaqdır».**

(“Ənkəbut” surəsi, 2-3-cü ayələr)

Yəni, onların iman və saleh əməllər barədə iddia etdikləri şeyin, əslində iman və saleh əməllərlə heç bir əlaqəsi yoxdur.

Ey Allahın qulları! Bilin ki, bu dünyada, insanlar arasında, ən böyük sınağa - peyğəmbərlər məruz qalırlar, sonra isə, onlara (imanı ilə) daha yaxın olanlar, sonra isə, onlara daha yaxın olanlar.

Peyğambər ﷺ belə buyurmuşdur: ***“İnsanlar arasında, ən çox sınaqlara məruz qalanlar — peyğəmbərlərdirlər, sonra imanda onlara ən yaxın olanlar, sonra isə, onlara yaxın olanlardır. İnsanlar, dinlərinin dərəcəsinə (səviyyəsinə) uyğun olaraq, sınaqlardan keçirilirlər. Kimin dini kamildirsə, onun imtahanları (sınaqları) daha çox olar, kimin dini zəifdirsə, onun sınaqları da daha yüngül olar. Həqiqətən insan, günahlardan təmizlənmiş halda, insanlar arasında gəzənədək, sınaqlara düşər olacaq”.*** (“Səhih əl-Cami” 993)

Və misallar vasitəsilə, suallar izah olunur.

Bu, uzun sürən və onu iztirabla sınağa çəkən, bir xəstəliklə imtahan olunan Əyyubdur (aleyhissalam). Və o, mal-dövlətini və övladlarını itirməklə, sınağa çəkildi, lakin Əyyub (aleyhissalam) bu sınaqlara qarşı, gözəl bir səbir göstərdi. Belə ki, Uca və Qüdrətli Allah, onun barəsində belə buyurdu: **«(Biz ona dedik:) “Əlinə bir dəstə (çubuq) götür və onunla (arvadını) vur. Andını pozma”. Həqiqətən Biz, onu səbr edən gördük. Necə də gözəl qul idi! O, daima Allaha üz tutardı».**

(“Sad” surəsi, 44-cü ayə)

Bu isə — Yusifdən (aleyhissalam) qurtulmaq üçün, onu quyunun dibinə atan, qardaşları ilə sınağa çəkilən, Yusifdir (aleyhissalam). Və o (aleyhissalam) onu yoldan çıxarmağa çalışan, ağasının arvadı ilə sınağa çəkildi. O (aleyhissalam) bir neçə il zindanda qalmaqla sınağa çəkildi, lakin o (aleyhissalam) gözəl səbr göstərdi və Uca və Qüdrətli Allah, onun barəsində belə buyurdu: **«Onlar dedilər: “Yoxsa sən, özün Yusufsan?” O dedi: “Mən Yusufam, bu da qardaşımdır. Allah, bizə mərhəmət etmişdir. Kim (Allahdan) qorxsə və səbr etsə, (bilsin ki,) Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını, puç etməz»** («Yusuf» surəsi, 90-cı ayə).

Bu isə — balığın qarnına düşməklə, sınağa çəkilən Yunus peyğəmbərdir (aleyhissalam). Allah, ona bir çıxış yolu göstərənə və onu qəm-qüssədən xilas edənə qədər, Yunus (aleyhissalam) bu işdə böyük səbir göstərdi. Möminlər də, eyni şəkildə xilas olunacaqlar.

Bu isə — hal-hazırda, haqqında danışdığımız İbrahimdir (aleyhissalam). O (aleyhissalam) imtahanlar qarşısında, səbir göstərməkdə, bizə gözəl bir nümunə verdi ki, siz də imtahanlar qarşısında, səbirli olasınız, ey İslam ümməti!

Bu barədə, heç kəsin mübahisə etmədiyi, indiki reallıq göstərir ki, İslam ümməti, böyük bir sınağa məruz qalıb: ona qarşı, gecə-gündüz hiylələr qurulur, həmçinin o, gecə-gündüz əzab və işgəncələrə düçar olur. Bəs belə bir vəziyyətdə, bizim üzərimizə düşən vacib olan nədir? Biz, zəiflik ucbatından, düşdüyümüz bu vəziyyətə görə, onlardan qisas almalıyıq mı, yoxsa dinimizə tam şəkildə qayıdana qədər səbir edib bu sınaqlara dözməliyik? Və o zaman, Allah, peyğəmbərlərə və salehlərə, çıxış yolu göstərdiyi kimi, bizə də bir çıxış yolu göstərəcəkmik? Biz, bunu deyirik və xatırladıyıq, həqiqətən, xatırlatmaq möminlərə fayda verir.

Ey Allahın qulları! Bu, İbrahimdir (aleyhissalam). Birincisi, o (aleyhissalam) kafir valideynlə sınağa çəkildi. İnsan üçün ən böyük sınaq isə, kafir valideyni ilə sınağa çəkilməsidir.

Atası, İbrahimə (aleyhissalam) küfrü əmr edir, İslam dinini isə, qadağan edir. Bununla yanaşı, İbrahim (aleyhissalam) bu sınağa qarşı səbir göstərirdi və atasını tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edirdi. O (aleyhissalam) atası tərəfdən gələn çətinliklərə qarşı səbir göstərirdi. Atası ona bunları deyirdi:

Allahu Təal Quranda buyurur: **«(Atası) dedi: “Sən, mənim tanrılarımdan üzümü çevirirsən, ey İbrahim!? Əgər (buna) son qoymasın, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm. Uzun müddət, məndən uzaq ol!”** («Məryəm» surəsi, 46-cı ayə)

Atası, onu daşqalaq və sürgün etməklə hədələyirdi, amma buna baxmayaraq, İbrahim (aleyhissalam) sınaqlara qarşı səbir göstərirdi.

İkincisi: İbrahim (aleyhissalam) bütlərə, ulduzlara və planetlərə, gecə-gündüz ibadət edən, kafir bir qövmlə sınağa çəkilmişdi. Bununla yanaşı, İbrahim (aleyhissalam) onları tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edərkən, səbir göstərirdi və onlar tərəfindən gələn əziyyətlərə qarşı da səbir edirdi.

Üçüncüsü: İbrahim (aleyhissalam) fasiqlərin yandırıdığı oda atılmaqla, imtahana çəkildi. Onun üçün, qaynar od yandırır, onu alovun içinə atdılar. Bununla belə, o (aleyhissalam) sınaqlar qarşısında, səbir göstərərək, deyirdi ki: “Allah mənə yetər. O, nə gözəl Qoruyandır!”

Dördüncüsü: İbrahim (aleyhissalam) vətəninə və ailəsinə hicrət etməklə, imtahana çəkildi. Bununla belə, o (aleyhissalam) səbr edib, mükafatını umaraq, Allahın rızasını diləyirdi.

Beşincisi: İbrahimə (aleyhissalam) verilən sınaqlardan biri də, oğlu İsmaili (aleyhissalam) qurban vermək əmr olunmuşdu. Bu — ağır bir sınaqdır. Hətta, Uca və Qüdrətli Allah, Öz Kitabında, bizə xəbər verərək, buyurdu ki: **“Həqiqətən də bu, açıq-aydın bir imtahandır”**. (“Saffat” surəsi, 106-cı ayə)

Ey İslam ümməti! Gəlin, İbrahimin (aleyhissalam) oğlunu, qurban kəsmək əmri ilə, necə sınaqdan keçirildiyinə baxaq ki, özümüz imtahanlara məruz qaldıqda, onların qarşısında səbr etməyi və Allaha təslim olmağı öyrənək.

Uca Allah buyurur: **«(O dedi): “Mən, Rəbbimə doğru gedirəm. O, məni doğru yola yönəldəcəkdir”. O dedi: “Ey Rəbbim! Mənə əməlisalehlərdən olan (övlad) bəxş et!” Biz də onu, həlim xasiyyətli, bir oğlan uşağı ilə müjdələdik. O, böyüyüb (atası ilə) bərabər çalışmaq həddinə çatdıqda, (İbrahim) dedi: “Oğlum! Yuxuda gördüm ki, səni qurban kəsirəm. Bax gör, nə düşünürsən!” O dedi: “Atacan! Sənə buyurulanı yerinə yetir. Allah qoysa, mənim səbrilərdən olduğumu görəcəksən”. Hər ikisi (Allahın əmrinə) tabe olduqları və (İbrahim) onu üzüstə yerə yıxdığı zaman, Biz onu çağıraraq, dedik: “Ey İbrahim! Artıq sən, yuxunu təsdiq etdin!” Biz, yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. Həqiqətən də bu, açıq-aydın bir imtahandır. Biz, onun əvəzinə böyük bir qurbanlığı fidyə verdik. Sonradan gələnlər arasında, ona (gözəl xatirə) qoyduq”»**. (“Saffat” surəsi, 99-108-ci ayələr)

İbrahimin (aleyhissalam) qocalıq çağında, Allahu Təalə ona (aleyhissalam) övlad bəxş etdi. Atanın qoca yaşlarında, dünyaya gələn uşağa olan sevgisi daha dərin və güclü olur. İsmail (aleyhissalam) böyüyüb, yetkinlik yaşına çatanda, İbrahim (aleyhissalam) ona sevinirdi və bir gün, yuxu gördü, peyğəmbərlərin yuxuları isə haqdır. Yuxuda gördü ki, bir sınaq və təmizlənmə olaraq — oğlu İsmaili (aleyhissalam) qurban verir.

Bəs oğlu nə dedi? **“Atacan! Sənə buyurulanı yerinə yetir. Allah qoysa mənim səbrilərdən olduğumu görəcəksən”**. Allah böyükdür! İsmail (aleyhissalam) hansı süfrə ətrafında tərbiyə olunmuşdu? Tövhid süfrəsi ətrafında, elə bir süfrə ətrafında ki, orada, etiqad-əqidə hər şeydən üstündür kaş ki, insanlar bunu bilsəydilər! **“Hər ikisi (Allahın əmrinə) tabe olduqları və (İbrahim) onu üzüstə, yerə yıxdığı zaman”**. İbrahim (aleyhissalam) və İsmail (aleyhissalam) Rəbbinin əmrinə tabe oldular. İbrahim (aleyhissalam) İsmailin (aleyhissalam) boynuna bıçaq dayayaraq, onu qurban vermək qərarına gəldi, lakin hər zaman, sınaqlara qarşı göstərilən səbrdən sonra, rahatlıq gəlir. **“Biz, onu çağıraraq, dedik: “Ey İbrahim! Artıq sən, yuxunu təsdiq etdin!” Biz, yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq. Həqiqətən də bu, açıq-aydın bir imtahandır. Biz, onun əvəzinə, böyük bir qurbanlığı fidyə verdik”,** yəni böyük quzu.

Ey Allahın qulları! İbrahim (aleyhissalam) imtahanlar qarşısında, səbir göstərdi. Nəticə nə oldu?

Birincisi: Böyük və Qüdrətli Allah, onun (aleyhissalam) oğlu İsmaili (aleyhissalam) qurban kəsilməkdən xilas etdi və qorudu ki, o (aleyhissalam) peyğəmbərlərdən və salehlərdən olsun. Onun (aleyhissalam) övladları dünyaya gəldi və onların arasında, sonradan gələn peyğəmbərimiz də var idi.

İkinci: Allahu Təalə, İbrahimin (aleyhissalam) oğlu İsmaili (aleyhissalam) qurbanlıqdan xilas etdi və İbrahimə (aleyhissalam) başqa bir oğlanla müjdə verdi, o da İshaqdır (aleyhissalam).

Üçüncüsü: Böyük və Qüdrətli Allah, İbrahim (aleyhissalam) haqqında şahidlik etdi ki, o (aleyhissalam) yaxşı işlər görənlərdəndir. Və Allahu Təalə, şahid olaraq, kifayətdir hər kəs üçün. *Ehsanın* dərəcəsi, *imanın* dərəcəsindən yüksəkdir. Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən Biz, yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq”**.

(“Saffat” surəsi, 110-cu ayə)

Dördüncüsü: Allah, İbrahimin (aleyhissalam) sadıqlıyinə şahidlik etdi. Yəni, onun tövhidə çağırışında, imanında və sınaqlara qarşı göstərdiyi səbrində sadıq olmasına.

Uca Allah buyurur: **“Kitabda, İbrahimi də xatırla! Həqiqətən o, sadıq insan və peyğəmbər idi”**. (“Məryəm” surəsi, 41-ci ayə)

Beşinci: Allahu Təalə, ondan sonrakı nəsillərdə, onu (aleyhissalam) gözəl zikr etmişdir. Onun haqqında, qiyamət gününə qədər oxunan, Quran ayələri nazil olmuşdur. Quranı oxuyun, o zaman onun (aleyhissalam) tövhidindən və insanları tövhid etiqaadına-əqidəsinə dəvət etməsindən bəhs edən, bir çox ayələri görəcəksiniz.

Biz, təşəhhüdə oturanda, onu namazlarımızda xatırlayırıq. Ey müsəlmanların məclisi, biz hər il, Qurban bayramında, onu (aleyhissalam) xatırlayırıq. Və biz, atamız İbrahimin (aleyhissalam) sünnəsi olan, qurbanı kəsməklə, Allaha yaxınlaşırıq.

Ey İslam ümməti, siz bilməlisiniz ki, qələbə — tələskənlikdən deyil, səbrdən sonra gəlir.

Ey İslam gəncləri! Ey tələskənliyə və emosiyalara tərəf çağıranlar!

Ey peyğəmbərlərin yolu ilə getməyənlər! Bilin ki, yer üzündə, yalnız çətinliklər qarşısında səbir etməklə, hakimiyyətə nail olunur.

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Elçisinə ﷺ buyurur: **“Səndən əvvəlki elçiləri də yalançı saymışdılar. Lakin Bizim köməyimiz, onlara gələndə, yalançı sayılmalarına və onlara əziyyət verilməsinə səbr etdilər. Heç kəs, Allahın kəlmələrini dəyişə bilməz. Artıq, peyğəmbərlərə aid bəzi xəbərlər, sənə gəlib, çatdı”**. (“Ənam” surəsi, 34-cü ayə)

Yəni, qələbə heç vaxt - tələskənlik, emosiyalar və ya insanları coşduran və ruhlandırıcı nitqlərlə gəlmir.

Meyvələr tam yetişməmişdən əvvəl, onları toplamağa vadar edən yüksək nitqlər və ruhlandırıcı çağırışlar - bizə lazım deyillər. Tələskənlik və düşüncəsizlik

ucbatından, gənclər itirildilər, həbsxanalar isə, müsəlman gənclərlə doldular. Buna görə də, Peyğəmbərimiz ﷺ öz ümmətini, sınaqlar qarşısında səbirli olmağa və tələskənlikdən uzaq durmağa, tərbiyə edirdi.

Ey Allahın qulları dinləyin! Peyğəmbərimiz ﷺ öz ümmətini, sınaqlar qarşısında, səbirli olmağa tərbiyə edirdi.

Birincisi: Peyğəmbərimiz ﷺ möminlərə, özlərindən daha yaxın idi. Allahu Təalə, onu aləmlər üçün mərhəmət olaraq göndərdi. O ﷺ kafirlərin və zalımların əlləri ilə, əzab-əziyyətə məruz qalan, bəzi səhabələrinin yanından keçirdi. Eyni zamanda, onlara belə deyirdi: ***"Səbir edin, ey Yasirin ailəsi! Səbir edin, ey Yasirin ailəsi! Şübhəsiz ki, sizə vəd olunan yer — Cənnətdir!"***¹

Ey tələskənliyə çağıranlar, məgər siz, Allahın Peyğəmbərindən ﷺ ümmətə, daha mərhəmətlisiniz?

İkincisi: Peyğəmbərimiz ﷺ, Həbbab ibn əl-Ərratı və İslam ümmətini, sınaqlar qarşısında, səbir etməyə tərbiyə edirdi. Onlara izah edirdi ki, qələbə yalnız sınaqlar qarşısında, səbir etdikdən sonra verilir.

Xabbəb ibn əl-Ərat demişdir: ***«Bir dəfə biz, Peyğəmbərə ﷺ şikayət edib, dedik ki: "Bizim üçün, kömək diləməyəcəksənmi? Bizim üçün, Allaha dua etməyəcəksənmi?" O buyurdu: "Sizdən əvvəl yaşamış (möminlərdən) birisini, tutub, torpağa basdırardılar, sonra da, mişar gətirib, onun başının tən ortasına qoyar və onu iki hissəyə bölərdilər, lakin bu (işgəncə) onu dinindən döndərə bilməzdi. Kimisinin də, başını dəmir daraqlarla, sümüyədək və ya sinirindək darayardılar, lakin bu (əzab) onu dinindən döndərə bilməzdi. Vallah, Allah bu dini tamamlayacaq, hətta iş o yerə gəlib çatacaq ki, atlı insan, Səna şəhərindən, Hədrəmövtdə qədər səfər edəcək və yolda, Allahdan başqa, heç kəsdən və ya canavarın, onu qoyunlarına hücum edəcəyindən başqa, heç nədən qorxmayacaq, lakin siz tələsirsiniz!"***» (Əl-Buxari 3612)

Gənclərdən bir çoxu, kiçik bir sınaqla qarşılaşdıqda və ya bir neçə günlüyünə, haqsız yerə həbsə düşdükdə, həbsdən çıxdıqdan sonra, intiqam almağa çalışır və insanları küfrdə ittiham edirlər, xeyr! Həqiqətən, bu — Allahdan olan bir sınaq və təmizlənmədir. Siz, heç qızılı görmüsünüzmü? Qızılı çirkədən təmizləmək üçün, onu oda salırlar. Eləcə də, iman etdiyi halda, sınağa çəkilən mömin insan, bu sınaqlardan, güclü mömin olaraq çıxır.

Allaha and olsun ki, tələsən xatiblər, bu hədisi tam şəkildə nəql edirlər, lakin ***"Lakin siz, çox tələsirsiniz"*** sözlərini qeyd etmirlər. Bəs bilirsinizmi niyə? Çünki bu sözlər, onların etdiklərinin hamısını təkzib edir. Elə bil ki, bu sözləri qeyd

¹ "Əl-Müstədrək" əl-Hakim, 3/432

etməməklə, o demək istəyir ki, bu sözlər, Allahın Elçisi ﷺ tərəfindən deyilmiş olmamalı idi! Məgər biz, şərləri görmədikmi? Hisslərə əsaslanan, tələskənlik səbəbilə, zindanlar dolmadıarmı?

Ey Allahın qulları! Sınaqlar qarşısında, mütləq səbr göstərmək lazımdır.

Uca Allah buyurur: **«Yoxsa siz, elə güman edirdiniz ki, sizdən əvvəlkilərin başına gələnlər, sizin başınıza gəlmədən, Cənnətə daxil olacaqsınız? Onlara, elə sıxıntı və xəstəlik üz vermiş, elə sarsılmışdılar ki, hətta Peyğəmbər və onunla birlikdə olan möminlər də: “Allahın köməyi nə vaxt (gələcək)?” – dedilər. Həqiqətən, Allahın köməyi yaxındır».**

(“Bəqərə” surəsi, 214-cü ayə)

Ey Allahın qulları! Bilin ki, bu dünyadakı bəla və çətinliklər, Allahu Təalənin, Onun məxluqatına qarşı olan, adətlərindən biridir.

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz kitabında, insanları imtahan etmək üçün, yaratdığını, bizə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“İnsanı, qarışdırılmış nütfədən yaradaraq, onu sınaqdan keçirmək məqsədilə, eşidən və görən etdik”.**

(“İnsan” surəsi, 2-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Əməl baxımından, hansınızın daha yaxşı olduğunuzu, sınamaq üçün, ölümü və həyatı yaradan Odur. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır”.** (“Mulk” surəsi, 2-ci ayə)

Bu dünyadakı sınaq — sevincdə və kədərdə, yaxşıda və pisdə, xeyirdə və şərdə, yoxsulluqda və zənginlikdə, sağlamlıqda və xəstəlikdə olur.

Uca Allah buyurur: **“Biz onları, yaxşılıq və pisliklə sınaдық ki, bəlkə (doğru yola) dönələr”.** (“Əraf” surəsi, 168-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Hər kəs ölümü dadacaqdır. Biz, sizi sınamaq üçün, şəər və xeyirlə imtahana çəkirik. Siz, ancaq Bizə qaytarılacaqsınız!”**

(«Ənbiya» surəsi, 35-ci ayə)

Bu isə, Əyyubdur (aleyhissalam) o - çətinliklərlə, xəstəliklə, yoxsulluqla, övladlarını itirməklə, sınağa çəkildi, lakin səbr göstərdi.

Uca Allah buyurur: **“Necə də gözəl qul idi! O, daima Allaha üz tutardı”.**

(“Sad” surəsi, 44-cü ayə)

Bu isə — Süleymandır (aleyhissalam). O, nemətlə sınağa çəkildi və şükür etdi. Uca Allah, onun haqqında buyurur: **“O, necə də gözəl qul idi! Daima (Allaha) üz tutardı”.** (“Sad” surəsi, 30-cu ayə)

Mömin, bu dünyada, nemətlə sınağa çəkildikdə, şükür edir. Çətinliklərlə sınağa çəkildikdə isə, səbr göstərir.

Peyğəmbərimiz ﷺ demişdir: ***“Möminin işi qəribədir! Həqiqətən, onun bütün işləri xeyirdir. Bu, mömindən başqa, heç bir kəsə məxsus deyildir. Ona, sevindirici bir şey gəldikdə, şükür edər və bu onun üçün xeyir olar. Ona, xoşagəlməz bir şey gəldikdə isə, səbr edər və bu da, onun üçün xeyir olar”***

(Muslim, 2999).

Biz, bu dünyada, sevinc və çətinlik arasında yaşayırıq.

Ey mömin! Əgər sən, yoxsulluqla sınağa çəkilmisənsə, o zaman, gözəl səbir göstərməli və ruzini, halal yollarla axtarmalısan. Kredit almaq üçün, sələmçilərin qapısına qaçmamalısan. Bir çox insanlar, yoxsulluq qarşısında səbr göstərmirlər və sələmə bulaşırlar.

Əgər sən, övladının və nəsilinin olmaması ilə sınağa çəkilmisənsə, o zaman, səbr etməli və övladının olması üçün, şəriətin icazə verdiyi yollardan istifadə etməlisən. Sehrbazların və yalançıların qapısına getmə!

Əgər sən, malını itirmək və ya onun oğurlanması ilə, sınağa çəkilmisənsə, buna qarşı səbirli olmalı və onun, kim tərəfindən oğurlandığını öyrənmək üçün, şəriətin icazə verdiyi vasitələrdən, istifadə etməlisən. Oğrunun, kim olduğunu öyrənmək üçün — sehrbazların, falçıların və şarlatanların qapısına qaçmaqdan çəkin, çünki həqiqətən, onlar — qeybi (gizli) bilməzlər.

Əgər sən, xeyirlə sınağa çəkilmisənsə və Allah sənə, çoxlu mal-dövlət bəxş etmişsə, şükür et. Şükür odur ki, sən bu çoxsaylı mal-dövlətin, Allahdan olduğunu biləsən və bu neməti, Allaha itaətdə istifadə edəsən, onu günah gətirən şeylərə, Böyük və Qüdrətli Allaha isyan edərək, gözəlliyi nümayiş etdirən geyimlərə, sərf edərək, istifadə etməyəsən. Həmçinin, sənə vacibdir ki, Allahın, bu mal-dövlətlə sənə bəxş etdiyi, nemətlərindən danışasan.

Uca Allah buyurur: ***“Və Rəbbinin nemətindən danış”***. (“Duha” surəsi, 11-ci ayə)

Sənin üzərində, bu nemətin əlamətləri görünməlidir və sən, onu Allah yolunda istifadə etməlisən.

Əgər sən, bu dünyada, hansısa bir vəzifə ilə sınağa çəkilmisənsə, bil ki, bu bir sınaqdır. Və bu vəzifə, daimi səndə olmayacaq. Bu vəzifə barəsində, Allahdan qorx, onunla, Allahın əmrlərinə qarşı çıxma, onu, İslama və müsəlmanlara xidmət etməkdə istifadə et. Vəzifəni istifadə edərək, İslama və müsəlmanlara qarşı mübarizə aparmaqdan çəkin.

Ey Allahın qulları! Hər bir kəs, Allaha qayıdacaq, hər kəs, Allahın hüzuruna çıxarılacaq və hər kəs, etdiyi əməllərin qarşılığını alacaq.

Uca Allah buyurur: ***“Zərrə qədər yaxşılıq edən (əvəzini) alacaqdır. Zərrə qədər pislilik edən də (əvəzini) alacaqdır”***. (“Zəlzələ” surəsi, 7-8-ci ayələr)

Uca Allah buyurur: **“Hər bir kəs, ölümü dadacaqdır. Lakin Qiyamət günü, mükafatlarınız, sizə tam veriləcəkdir. Kim, Oddan uzaqlaşdırılıb, Cənnətə daxil edilərsə, o uğur qazanmış olar. Dünya həyatı isə, aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir”**. (“Ali İmran” surəsi, 185-ci ayə)

Ey müsəlmanlar! Beləliklə, biz, İbrahimin (aleyhissalam) dəvəti haqqında olan, hekayəmizi tamamladıq.

Böyük Ərşin Rəbbi olan, Uca Allahdan diləyirəm ki, bizi və sizi, onunla və Peyğəmbərimiz ﷺ ilə birlikdə, Nəim cənnətlərində bir araya gətirsin.

47. MUSA (ƏLEYHİSSALAM)

Ey Allahın qulları! Keçən cümələrdə, bizə aydın oldu ki, Nuh (aleyhissalam) öz xalqını, yorulmadan, usanmadan, gecə-gündüz, gizli və aşkar, doqquz yüz əlli il, tövhid etiqađına-əqidəsinə necə dəvət etdi. Həmçinin, bizə aydın oldu ki, İbrahim (aleyhissalam) öz xalqını, tövhid etiqađına-əqidəsinə necə dəvət edirdi və öz xalqı tərəfindən gələn əziyyətlərə necə səbr edirdi. Uca və Qüdrətli Allah, Öz Elçisi, Muhəmmədə ﷺ əmr etdi ki, o da möhkəm iradə sahibi olan, peyğəmbərlər kimi, səbr göstərsin.

Uca Allah buyurur: **“Elçilərdən, möhkəm iradə sahiblərinin, səbr etdiyi kimi, sən də səbr et! Onlara (əzabın) tez gəlməsini istəmə”**. (“Əhqaf” surəsi, 35-ci ayə)

Həmçinin Uca Allah, Rəsuluna ﷺ buyurdu: **“Səndən əvvəlki elçiləri də, yalançı saymışdılar. Lakin, Bizim köməyimiz, onlara gələndək, yalançı sayılmalarına və onlara əziyyət verilməsinə, səbr etdilər. Heç kəs, Allahın kəlmələrini dəyişə bilməz. Artıq, peyğəmbərlərə aid, bəzi xəbərlər, sənə gəlib, çatdı”**. (“Ənam” surəsi, 34-cü ayə)

Və bizim Peyğəmbərimiz ﷺ öz ümmətini, səbirli və təmkinli olmağa tərbiyə edirdi. Keçən cümədə, qeyd etdiyimiz kimi, Peyğəmbərimiz ﷺ buyurmuşdur: **“Lakin siz, tələsirsiniz”**. (əl-Buxari, 3612)

Ey Allahın qulları! Bu günkü görüşümüz, möhkəm iradə sahibi olan peyğəmbərlərdən, üçüncüsü haqqında olacaq. Ey Allahın qulları, bilirsinizmi bu kimdir?! Bu — Allahla danışan Musa peyğəmbərdir (aleyhissalam). **“Və Allah, Musa ilə, sözlə (vasitəsiz) danışdı”**. (“Nisa” surəsi, 164-cü ayə)

Ey İslam ümməti! Musa (aleyhissalam) çox çətin şəraitdə, dünyaya gəldi. Firon — Allah ona və Qiyamət gününə qədər, bu dünyanın bütün fironlarına, lənət etsin — İsrail oğullarından olan, bütün oğlan uşaqlarını öldürürdü. Və Musa (aleyhissalam) da bu dövrdə dünyaya gəlmişdi. Musanın (aleyhissalam) anası, onun üçün çox qorxdı, amma görün ey Allahın qulları, Allahu Təalə öz qullarını necə qoruyur və mömin bəndələrini necə müdafiə edir: **«Biz, Musanın anasına: “Onu əmizdir. Ondan ötrü qorxduqda isə, onu çaya at. Qorxma və kədərlənmə. Çünki Biz, onu sənə qaytaracaq və onu elçilərimizdən biri edəcəyik” (deyə) təlqin etdik”**». (“Qasas” surəsi, 7-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Gəlin, ağlımızı və hisslərimizi, bu sözlərə tabe edək, hisslərimizə qapanaq: **“Ondan ötrü qorxduqda isə, onu çaya at”**. Amma bu —

göylərin və yerin Yaradıcısının əmridir. Ey Allahın qulları! Rəbbi ona, uşağı atmağı əmr etdikdə, əzəmətli Rəbb, ona vəd etdi ki: **“Çünki Biz, onu sənə qaytaracaq və onu elçilərimizdən biri edəcəyik”**. (“Qasas” surəsi, 7-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Baxın, Musa (aleyhissalam) harada tərbiyə almışdır? İsrail oğullarının uşaqları öldürülən evdə — fironun evində.

Musanın (aleyhissalam) anası, onu çaya atdı və çay onu Allahın istədiyi yerə apardı. **“Fironun ailəsi, onu tapıb, götürdülər ki, axırda onlara düşmən və başlarına bəla olsun. Həqiqətən Firon, Haman və onların əsgərləri, günahkar idilər”**. (“Qasas” surəsi, 8-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Fironun zövcəsi dedi: “(Bu) (uşaq) həm mənim, həm də sənin üçün, gözaydınlığıdır. Onu öldürməyin. Ola bilsin ki, o bizə bir fayda verər, yaxud da onu oğulluğa götürərik”**. Onlar (bu işin sonunu) bilmirdilər”. (“Qasas” surəsi, 9-cu ayə)

Kim, Fironun zövcəsini “Onu öldürməyin!” deməyə məcbur etdi? Mömin bəndələrini qoruyan — Allah.

Ey Allahın qulları! Musa (aleyhissalam) Fironun evində tərbiyə almaq üçün, Fironun evinə düşdü. O (aleyhissalam) anasının südündən bəsləndi ki, anasının gözləri sevinсин və o, kədərlənməsin. Və o qadın, Uca və Qüdrətli Allaha təvəkkül etdi. Baxın, Allah Öz qullarını necə qoruyur.

Uca Allah buyurur: **“(Musa) yetkinləşib, kamillik dövrünə çatdıqda, Biz ona hökmranlıq (peyğəmbərlik) və elm əta etdik. Biz, xeyirxah işlər görənləri, belə mükafatlandırırıq”**. (“Qasas” surəsi, 14-cü ayə)

Ey Allahın qulları! Musa (aleyhissalam) bir gün, Fironun evindən çıxıb, şəhərə getdi. **“O, şəhərə, əhalisi xəbərsiz ikən, daxil oldu və orada, bir-biri ilə vuruşan iki kişi gördü. Biri, onun tərəfdarlarından, o biri isə, düşmənlərindən idi. Tərəfdarlarından olan kəs, onu düşməninə qarşı köməyə çağırırdı. Musa, onu vurub öldürdü”** (“Qasas” surəsi, 15-ci ayə).

O (aleyhissalam) etdiyi əməldən peşman oldu, Allaha tövbə etdi və Allah, onun tövbəsini qəbul etdi. Musa (aleyhissalam) şəhərdə qorxmağa və ətrafa baxmağa başladı, insanlar isə, onu öldürmək üçün, onu axtarmağa başladılar. Lakin şəhərin kənarından, bir kişi, qaça-qaça gəlib, dedi: **“Ey Musa! Zadəganlar, səni öldürmək barəsində məşvərət edirlər. Çıx get! İnan ki, mən sənə yaxşılığını istəyənlərdənəm!”** (“Qasas” surəsi, 20-ci ayə)

Musa (aleyhissalam) Misirdən çıxdı və günlərlə, gecələrlə səhranı keçərək, Mədyən şəhərinə yönəldi və dedi ki: **“Ola bilsin ki, Rəbbim, mənə doğru yolu göstərsin!”** (“Qasas” surəsi, 22-ci ayə)

Ey Allahın qulları, burada — Mədyən şəhərində — Allah, onu qorxudan xilas etdi. Və bir qoca insan, Musaya (aleyhissalam) dedi ki: **“Qorxma! Sən, zalım adamların əlindən, xilas olmusan!”** (“Qasas” surəsi, 25-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, Musaya (aleyhissalam) qazanc əldə edə biləcəyi, halal bir iş verdi ki, siz ey Allahın qulları, biləsiniz ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Ondan qorxan və Ona iman gətirən kəsin, işini necə asanlaşdırır. Allah, ona əmin-amanlıq bəxş edir, şəriətlə müəyyən olunmuş, halal iş vasitəsilə, halal ruzilər nəsib edir.

Uca Allah buyurur: **«Qızlardan biri dedi: “Atacan! Onu, muzzla işə götür, çünki o, muzzla işə götürdüklerinin ən yaxşısı, güclü və etibarlı olanıdır”».** (“Qasas” surəsi, 26-cı ayə)

Allah, ona saleh bir zövcə bəxş etdi.

Uca Allah buyurur: **(Şüeyb Musaya) dedi: “Səkkiz il mənə işləmək şərti ilə, qızlarımdan birini sənə əvə vermək istəyirəm. Əgər sən, (bu müddəti) on ilə çatdırsan, bu, sənənin tərəfindən (bir lütf) olar. Mən, sənə əziyyət vermək istəmirəm. Allah qoysa, mənim əməlisalehlərdən olduğumu görəcəksən”** (“Qasas” surəsi, 27-ci ayə). **(Musa) dedi: “Bu, ikimizin arasında (olan) (razılıqdır). Bu, iki müddətdən, hansını başa çatdırsam, mənə qarşı haqsızlıq olmamalıdır. Allah da, dediyimizə Şahiddir!”** (“Qasas” surəsi, 28-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Biz, əvvəlki xütbələrimizdə, etiqad-əqidə məsələsinə dair, danışdığımız kimi, Musadan (aleyhissalam) və onun hekayəsindən, ətraflı danışmaq istəmirik. Lakin peyğəmbərlərin, Allaha tərəf dəvətdə, *mənəclərindən* bəhs etmək istəyirik ki, ey İslama dəvət edənlər, elm əsasında, Allaha tərəf necə dəvət edə biləcəyimizi bilək. Biz, meyvələr yetişməzdən əvvəl, onları toplamağa tələsməməliyik, çünki sonra, buna görə, peşman olacağıq, amma peşmanlıq, o zaman fayda verməyəcək.

Uca Allah buyurur: **“Musa, müddətini başa vurub, ailəsi ilə birlikdə, yola çıxdığı zaman, dağın yanında, bir od gördü”** (“Qasas” surəsi, 29-cu ayə).

O, dağlar arasındakı səhraya getdi və ailəsi ilə birlikdə gedərkən, bir od gördü: **“O zaman o, bir od görüb ailəsinə demişdi: “Dayanın! Mən bir od gördüm. Bəlkə, ondan sizə bir köz gətirdim, ya da odun yanında, bir bələdçi tapdım!”** Oda yaxınlaşdıqda, bir səda gəldi: **“Ey Musa! Həqiqətən, Mən sənənin Rəbbinəm. Başmaqlarını çıxart. Çünki sən, müqəddəs Tuva vadisindəsən! Mən, səni seçmişəm. (Sənə) vəhy olunanı dinlə! Həqiqətən, Mən Allaham. Məndən başqa, heç bir ilah yoxdur. Mənə ibadət et və Məni xatırlamaq üçün, namaz qıl, həmin Saat, hökmən gələcək! Hər kəsə, törətdiklərinin əvəzi verilsin deyə, Mən onu, az qala Özümdən belə gizlədirəm. Qoy ona inanmayan və nəfsinin istəklərinə uyan bir kəs, səni ondan yayındırmasın, yoxsa məhv olarsan!”** (“Ta ha” surəsi, 10-16-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Musa, həmin andan etibarən, Allah ona vəhy göndərdikdən sonra, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etməyə başladı.

Uca Allah, Musaya (aleyhissalam) buyurdu:

“Həqiqətən, Mən Allaham. Məndən başqa, heç bir ilah yoxdur. Mənə ibadət et və Məni xatırlamaq üçün, namaz qıl! Həmin Saat, hökmən gələcək! Hər kəsə, törətdiklərinin əvəzi verilsin deyə, Mən onu, az qala Özümdən belə gizlədirəm”. (“Ta ha” surəsi, 14-15-ci ayələr)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Sağ əlindəki nədir, ey Musa?” (Musa) dedi: “Bu mənim əsamdır. Ona söykənir və onunla qoyunlarıma yarpaq silkələyirəm. Bu, mənim üçün başqa işlərə də yarıyır”.** (“Ta ha” surəsi, 17-18-ci ayələr)

Musa (aleyhissalam) bundan bir qədər əvvəl, ailəsi ilə yola çıxmazdan əvvəl, qoyun otarırdı. Elə bir peyğəmbər olmayıb ki, qoyun otarmasın, çünki qoyun otaran şəxs, səbirli olur və onları qoruyur. Və məhz belə bir şəxs, ümmətə qayğı göstərə və onu qoruya bilər.

Küfr süfrəsi arxasında, kafirlərin əhatəsində tərbiyə olunanlara gəlincə isə, onlar nə qoyun otara, nə də ümmətə qayğı göstərə bilərlər.

Uca Allah buyurur: **«(Allah) buyurdu: “At onu (yerə) ey Musa!” (Musa) onu (yerə) atdı və o, dərhal ilan olub sürətlə sürünməyə başladı. (Allah) buyurdu: “Götür onu, qorxma! Biz onu, əvvəlki halına qaytaracağıq. Əlini qoynuna sal ki, (əlin oradan) başqa bir möcüzə kimi ləkəsiz, ağappaq çıxsın. (Belə etdik) ki, sənə ən böyük möcüzələrimizdən (bir neçəsini) göstərək. Fironun yanına get! Çünki o, həddini aşmışdır”».** (“Ta ha” surəsi, 19-24-cü ayələr)

Ey Allahın qulları! Məgər Musa (aleyhissalam) yalnız firona görə, Misirdən çıxmışdı? Uca Allah, Musaya (aleyhissalam) buyurdu: **“Fironun yanına get! Çünki o, həddini aşmışdır”.** Bu məsələ — həm təhlükəlidir, həm də asan iş deyil. Məgər Musa (aleyhissalam) “Xeyr” deyə bilərdimi? Cavab: Xeyr. Bəs Musa (aleyhissalam) nə etdi? Musa (aleyhissalam) Allaha dua etdi: **«(Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Köksümü açıb, genişlət! İşimi yüngülləşdir! Dilimdəki düyünü aç ki, sözümü anlasınlar! Mənə, öz ailəmdən bir köməkçi ver — Qardaşım Harunu! Onun sayəsində, mənim gücümü artır! Onu, işimə ortağ et (ona da peyğəmbərlik ver) ki, Sənə çoxlu təriflər deyək və Səni çox zikr edək. Şübhəsiz ki, Sən bizi görürsən!”** (Allah) buyurdu: **“Dilədiyin, sənə verildi, ey Musa!”»** (“Ta ha” surəsi, 25-36-cı ayələr)

Sonra, Uca Allah buyurur: **“Fironun yanına yollan! O, həddini çox aşmışdır. De: “(Günahlardan) xilas olmaq istəyirsənmi? Səni, Rəbbinə doğru yönəldimmi ki, (Ondan) qorxub, çəkinəsən?”** (“Naziat” surəsi, 17-19-cu ayələr)

Musa (aleyhissalam) Rəbbinə bunu dedi: **“Qardaşım Harun, dildə məndən daha bəlağətlidir. Onu da, (dediklərimi) təsdiqləyən, bir köməkçi kimi,**

mənimlə birlikdə göndər. Mən, həqiqətən də, onların məni yalançı sayacaqlarından qorxuram". (Allah) dedi: "Biz, səni qardaşınla qüvvətləndirəcək, ikinizə də dəlil verəcəyik. Onlar, sizə heç bir pislik toxundura bilməyəcəklər. Möcüzələrimiz sayəsində, siz və sizə tabe olanlar, mütləq qalib gələcəksiniz". ("Qasas" surəsi, 34-35-ci ayələr)

Sonra, Musa (aleyhissalam) Misirə getdi. Nə üçün, ey Allahın qulları? Fironu, tövhid etiqadına-əqidəsinə və *"Lə iləhə illəllah"*-a dəvət etmək üçün!

Musa (aleyhissalam) fironun yanına daxil oldu. O (aleyhissalam) onu tövhid etiqadına-əqidəsinə necə dəvət etməyə başladı? Firon, ona necə cavab verdi? Əgər Uca Allah izn verərsə, bunu, növbəti cümə günü öyrənəcəyik.

Ey Allahın qulları! Biz, eşitdiklərimizdən, hansı dərsləri və nəsihətləri götürürük?

BİRİNCİSİ: Allahı xatırlasan, O da, səni qoruyacaq. Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***"Ey oğul! Mən, sənə bir neçə kəlmə öyrədəcəyəm. Allahı xatırla ki, Allah da səni qorusun..."*** ("Səhih əl-Cəmi" 7957)

Ey Allahın qulları! Baxın ki, Musa (aleyhissalam) Allahı necə xatırlayırdı və Allah da onu necə qoruyurdu.

Kim, Musanı (aleyhissalam) edam olunmaqdan qorudu? Allah! Kim, Musanı (aleyhissalam) çayda olarkən qorudu? Allah! Kim, Musanı (aleyhissalam) fironun evində qorudu? Allah! Kim, Musanı (aleyhissalam) qətlə yetirilməkdən qorudu? Allah! Kim, Musanı (aleyhissalam) Misirdən, Mədyənə gedən yolda qorudu? Allah! Kim, Musanı (aleyhissalam) Mədyəndə qorudu, ona halal ruzi və saleh bir həyat yoldaşı bəxş etdi? Allah! Buna görə də, Allah, Musadan (aleyhissalam) fironun yanına getməsinə istədikdə, Musa (aleyhissalam) belə dedi: ***"Ey Rəbbim! Köksümü açıb, genişlət! İşimi yüngülləşdir! Dilimdəki düynü aç"***. ("Ta ha" surəsi, 25-27-ci ayələr)

(Musa aleyhissalam) Rəbbinə dua edərək, yalvardı.

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***"Bir şey dilədikdə, Allahdan dilə. Kömək istədikdə, Allahdan kömək istə"***. (Səhih əl-Cəmi 7957)

İKİNCİSİ: Allah, Öz vədinə xilaf çıxmaz.

Uca və Qüdrətli Allah, Musanın (aleyhissalam) anasına vəd etmişdi ki, Musanı (aleyhissalam) ona qaytaracaq. Uca Allah buyurur: ***"Çünki Biz, onu sənə qaytaracaq və onu elçilərimizdən biri edəcəyik"***. ("Qasas" surəsi, 7-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, digər süd verən qadınları, Musadan (aleyhissalam) uzaqlaşdırdı və anasından başqa, heç kim, onu əmizdirə bilmədi. Uca Allah buyurur: ***"Beləliklə, Biz onu öz anasına qaytardıq ki, gözü aydın olsun,***

kədərnlənməsin və Allahın vədinin haqq olduğunu bilsin. Lakin, onların çoxu (bunu) bilmir”. (“Qasas” surəsi, 13-cü ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, həqiqi iman sahiblərinə, qələbə vəd etmişdir. Və Allah, Öz vədinə xilaf çıxmaz.

Uca Allah buyurur: **“Allah, sizlərdən iman gətirib, yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri, varislər etdiyi kimi, onları da, yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün, onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar, Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şərik qoşmurlar. Bundan sonra, küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir”.** («Nur» surəsi, 55-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Biz səndən əvvəl də, onların qövmünə elçilər göndərmişdik. (Elçilər) onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdilər. Biz, günahkarlardan intiqam aldığımız. Möminlərə yardım etmək, Bizim borcumuz idi”.** (“Rum” surəsi, 47-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Biz, Zikrdən (Lövh-i-məhfuzdakı yazıdan) sonra, (nazil etdiyimiz) kitablarda da yazmışdıq ki, yer üzünə, Mənim əməlisaleh qullarım varis olacaqlar”.** («Ənbiya» surəsi, 105-ci ayə)

Allah, Öz vədini pozmaz, amma siz tələsirsiniz!

ÜÇÜNCÜSÜ: Böyük və Qüdrətli Allah, qullarına dəlil gətirir ki, bununla - məhv olan şəxs, aydın şəkildə məhv olsun, salamat qalan isə, aydın şəkildə salamat qalsın.

Böyük və Qüdrətli olan Allah, Göylər və Yer yaradılmamışdan, əlli min il əvvəl, Fironun heç vaxt, iman etməyəcəyini bilirdi.

Bununla belə O, Musanı (aleyhissalam) ona göndərdi. Nə üçün? Allah bəndələrinə dəlili çatdırırsın deyə.

Uca Allah buyurur: **“Elə bir ümmət yoxdur ki, ona xəbərdar edən (bir peyğəmbər) gəlmiş olmasın”** (“Fətir” surəsi, 24-cü ayə)

Yəni, onları Allaha ibadət etməyə çağıran peyğəmbər. Həmin ümmətlərin içində, iman gətirənlər də var idi, haqqı inkar edənlər də var idi. Kafir - öz elminə və istəyinə (arzusuna) görə kafir oldu, mömin isə - öz elminə və istəyinə (arzusuna) görə iman gətirdi. Qiyamət günü isə, Uca və Qüdrətli Allah, həmin gün üçün, ədalətli tərəzilər quracaq və heç kəsə haqsızlıq edilməyəcək.

Uca və Qüdrətli Allah, Öz bəndələrinə daim xatırladır, onları qorxudur və nəsihət verir ki, bəlkə onlar düz yola qayıdalar. Günahlar yayılanda, Allah, xalqlara və insanlara zəlzələlər göndərir ki, bəlkə onlar haqqa qayıdalar.

Ey Adəm oğlu! Günahlar yayılıblar, elə isə, Allaha tövbə edin, Allaha qayıdın. Mömin, zəlzələlər haqqında eşitdikdə, Allaha yönəlir (qayıdır). Kafir isə, uzunqulaq kimidir, bu zəlzələnin səbəbini bilmir. Həmçinin, Günəş tutulması da, Ay tutulması da — Allahın əlamətlərindən iki əlamətdir, Allah, bu əlamətlərlə, Öz bəndələrini qorxudur.

Günəş tutulması, Allahın Elçisinin ﷺ dövründə baş vermişdi və o ﷺ insanları məscidlərə çağırdı, insanlar toplaşdılar və Uca və Qüdrətli Allahın rızası üçün, namaz qıldılar. Allahın Elçisi ﷺ onlara izah etdi ki, Günəş və Ay — Allahın əlamətlərindən, iki əlamətdir və günəşin və ya ayın tutulması, heç kimin ölümünə və ya doğulmasına görə baş vermir. Lakin bu — Allahdan bir xəbərdarlıq və Allahdan bir qorxutmadır. Və əgər bunu görsəniz, namaz qılın və tutulma bitənə qədər, Allaha dua edin.

Ey İslam ümməti! Mən sizi, Allahın adına and verirəm! Dünən bunu, yaxından gördüyünüzdə, sizdən kim məscidə qaçdı, namaza yönəldi və Allah qarşısında tövbə etdi? Bir çox müsəlman var ki, bu haqda heç düşünmürlər belə.

İtaətsizlik — əvvəlki kimi eynidir, fitnə-fəsad yayan televiziyanın başına toplaşmaq — əvvəlki kimi eynidir, gözəlliyi nümayiş etdirmək — əvvəlki kimi eynidir, içki — əvvəlki kimi eynidir, sələm yemək də — əvvəlki kimidir.

Allah, xəbərdarlıq edir, ey Adəm oğulları — zina yayılıb və siz də namazı tərk etmisiniz.

Allaha qayıdın! Qiyamət günündə, Rəbbinə nə deyəcəksən, ey namazı tərk edən, ey sələm yeyən, ey öz qızına və zövcəsinə, gözəlliyini nümayiş etdirməyə icazə verən!?

Allahdan gələn xəbərdarlıq, o kəslər üçündür ki, məhv olan şəxs — aydın şəkildə məhv olsun, salamat qalan isə — aydın şəkildə salamat qalsın.

Allahım, müsəlmanları, dinlərinə gözəl şəkildə qaytar.

48. MUSA, FİRONU DƏVƏT EDİR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, Qurani-Kərimin ayələrini dinlədik. Bu ayələrdə, Uca və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz elçisi Musaya (aleyhissalam) əqidənin gücünü xatırladırdı.

Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən Mən, sənin Rəbbinəm. Başmaqlarını çıxart. Çünki sən, müqəddəs Tuva vadisindəsən!”** (“Ta ha” surəsi, 12-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, Mən Allaham. Məndən başqa, heç bir ilah yoxdur. Mənə ibadət et və Məni xatırlamaq üçün, namaz qıl! Həmin Saat, hökmən gələcək! Hər kəsə, törətdiklərinin əvəzi verilsin deyə, Mən onu, az qala Özümdən belə gizlədirəm. Qoy, ona inanmayan və nəfsinin istəklərinə uyan bir kəs, səni ondan yayındırmasın, yoxsa məhv olarsan!”**

(“Ta ha” surəsi, 14-16-cı ayələr).

Ey Allahın qulu, bunu bil ki, səni yaradan Allahdır və Allah səni, Özünə ibadət etmək üçün yaratmışdır. Və bu dünyadan sonra, sən Allaha qayıdacaqsan, Allahın hüsurunda duracaqsan ki, Allah pis əməllər edənlərə, etdiklərinin cəzasını versin, yaxşı əməllər edənlərə isə, ən gözəl şəkildə mükafatını versin.

Ey Allahın qulları! Allah, Öz elçisi Musa (aleyhissalam) peyğəmbəri, "etiqa-əqidə" silahı ilə silahlandırdıqdan sonra, iki böyük möcüzə ilə, ona dəstək verdi. Bu möcüzələr, Musanın (aleyhissalam) doğruluğuna və onun Allah tərəfindən göndərilmiş bir elçi olduğuna, açıq-aşkar dəlil və sübut idi.

Birinci möcüzə — onun əlindəki əsa idi.

Uca Allah buyurur: **“Sağ əlindəki nədir, ey Musa?”** (Musa) dedi: **“Bu, mənim əsamdır. Ona söykənir və onunla, qoyunlarıma yarpaq silkələyirəm. Bu, mənim üçün başqa işlərə də yarıyır”.** (Allah) buyurdu: **“At onu (yerə) ey Musa!”** (Musa) onu (yerə) atdı və o, dərhal ilan olub, sürətlə sürünməyə başladı. (Allah) buyurdu: **“Götür onu, qorxma! Biz, onu əvvəlki halına qaytaracağıq”.** (“Ta ha” surəsi, 17-21-ci ayələr)

İkinci möcüzə — onun əli idi.

Uca Allah buyurur: **“Əlini qoynuna sal ki, (əlin oradan) başqa bir möcüzə kimi ləkəsiz, ağappaq çıxsın”.** (“Ta ha” surəsi, 22-ci ayə)

Həmçinin, Böyük və Qüdrətli Allah, bundan sonra, Musaya (aleyhissalam) dedi: **“Bu, Firona və onun əyanlarına qarşı, sənin Rəbbindən olan, iki tutarlı dəlidir. Həqiqətən onlar, fasiq adamlardır!”**. (“əl-Qasas” surəsi, 32-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli Allah, Öz elçisi Musa peyğəmbəri (aleyhissalam) etiqad-əqidə və iki böyük möcüzə ilə silahlandırdıqdan sonra, Uca Allah Musaya (aleyhissalam) belə buyurdu: **“Fironun yanına get! Çünki o, həddini aşmışdır”**. (“Ta ha” surəsi, 24-cü ayə)

Ey Allahın qulları! Bu — böyük bir sınaqdır, ağır bir vəzifədir və onu, yalnız qətiyyət sahibi olan elçilərdən başqa, heç kim yerinə yetirə bilməzdi. Allah — Ondan başqa, ibadətə layiq, heç bir məbud olmayandır. Həqiqətən, göylər, yer və dağlar bu vəhyi daşımağa qadir olmazdılar. Lakin Musa (aleyhissalam) Allahdan kömək istədi, Ona təvəkkül etdi və Uca və Qüdrətli Allaha, Quranda qeyd olunan bu duanı etdi: **«(Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Köksümü açib, genişlət! İşimi yüngülləşdir! Dilimdəki düynü aç ki, sözümü anlasınlar! Mənə, öz ailəmdən, bir köməkçi ver — Qardaşım Harunu! Onun sayəsində, mənim gücümü artır! Onu, işimə ortaq et (ona da peyğəmbərlik ver) ki, Sənə çoxlu təriflər deyək və Səni çox zikr edək. Şübhəsiz ki, Sən bizi görürsən!”»**

(“Ta ha” surəsi, 25-35-ci ayələr)

(Allah) buyurdu: **“Dilədiyin sənə verildi, ey Musa!”** (“Ta ha” surəsi, 36-cı ayə)

Allahu Təalə, Musanın (aleyhissalam) istəyinə cavab verdi.

Ey Allahın qulları! Musa (aleyhissalam) risaləti insanlara çatdırması üçün, Allaha nə dedi?

Uca Allah, Musanın (aleyhissalam) dili ilə buyurdu: **«(Musa) dedi: “Ey Rəbbim! Qorxuram ki, onlar məni yalançı hesab edələr, (belə olduqda) ürəyim sıxılar, dilim də söz tutmaz. Buna görə, Haruna da (vəhy) göndər. Onların, məndən əvəzini çıxmaq istədikləri bir günahım da var. Buna görə, məni öldürəcəklərindən qorxuram”. (Allah) dedi: “Xeyr, (bu mümkün deyil)! İkiniz də, möcüzələrimizlə (onların yanına) gedin! Şübhəsiz ki, Biz də sizinləyik, (hər şeyi) eşidirik”»**. (“əş-Şuəra” surəsi, 12-15-ci ayələr)

Böyük və Qüdrətli Allah, Musanı (aleyhissalam) sakitləşdirdi və ona buyurdu ki, Uca Allah, Öz eşitməsi və görməsi ilə daim onunladır, onu dəstəkləyir və qoruyur. Əgər Allah sənirlədirsə, deməli sənirlə sarsılmaz bir qüvvə vardır.

Ey Allahın qulları! Musa (aleyhissalam) indi müqəddəs vadidən geri qayıtdı. Musa (aleyhissalam) indi müqəddəs bir məkandan, öz zövcəsinin yanına qayıtdı. O, bundan əvvəl, zövcəsinə belə demişdi: **“Dayanın! Mən, bir od gördüm. Bəlkə, ondan sizə bir köz gətirdim, ya da odun yanında, bir bələdçi tapdım!”**

(“Ta ha” surəsi, 10-cu ayə)

Musa (aleyhissalam) zövcəsinin yanına qayıtdı, onu götürdü və onunla birlikdə, Misirə getdi. Burada, Musa (aleyhissalam) öz qardaşı, Harun (aleyhissalam) ilə görüşdü və gətirdiyi xəbərləri ona danışdı. O, Haruna (aleyhissalam) danışdı ki, Allah, ona vəzifə verib ki, onlar birlikdə, Fironun yanına getsinlər. Uca və Qüdrətli Allah, Musaya (aleyhissalam) vəhy edərək, buyurdu: **“Sən və qardaşın, möcüzələrimlə gedin və Məni zikr etməkdə, zəiflik göstərməyin. Fironun yanına gedin. Çünki o, həddini aşmışdır. Onunla yumşaq danışın. Bəlkə, öyüd-nəsihət qəbul etsin, yaxud qorxsun!”**

(“Ta ha” surəsi, 42-44-cü ayələr)

Musa (aleyhissalam) Harun (aleyhissalam) ilə birlikdə, Fironun sarayına yollandı və bir müddət sonra, həqiqət - azgınlıqla, iman - küfrə qarşı-qarşıya gəldilər. Bir müddət sonra, Rəhmanın yaxınları ilə, şeytanın yaxınları qarşılaşdılar.

Bəli, həqiqət və iman Musanın (aleyhissalam) tərəfində idi, azgınlıq və küfr isə, Fironun tərəfində.

Bu — firondur. Ey Allahın qulları, siz onu tanıyırsınızmı? O, həddi aşıb və zülmündə o qədər irəli getdi ki, öz xalqına belə dedi: **“Sizin ən uca rəbbiniz mənəm!”** (“ən-Naziat” surəsi, 24-cü ayə)

O həmçinin, öz xalqına dedi ki: **“Mən, sizin üçün, özümdən başqa bir məbud tanımıram”.** (“əl-Qasas” surəsi, 38-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Musa (aleyhissalam) fironun sarayına necə gəldi və oraya necə daxil oldu? Bu, bizim üçün vacib deyil. Vacib olan odur ki, Musa (aleyhissalam) hal-hazırda, fironun qarşısındadır. Bəs, Musa (aleyhissalam) firon nə dedi? Musa dedi ki: **“Ey Firon! Həqiqətən mən, aləmlərin Rəbbi tərəfindən (göndərilmiş) bir elçiyəm. Mənim borcumdur ki, Allah barəsində, yalnız həqiqəti deyim. Mən, Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişəm. Elə isə, İsrail oğullarını mənimlə göndər”.** (“əl-Əraf” surəsi, 104-105-ci ayələr)

Həmçinin, Musa (aleyhissalam) firona dedi ki: **«...“Biz, sənə Rəbbinin elçiləriyik. İsrail oğullarını, bizimlə göndər və onlara əziyyət vermə. Biz, sənə yanına, Rəbbindən dəlillə gəlmişik. Doğru yolla gedənlərə salam olsun! Bizə, vəhy olundu ki, əzab, (haqqı) yalan sayıb, üz döndərənlərə veriləcəkdir!”»** (“Ta ha” surəsi, 47-48-ci ayələr)

Həmçinin, Musa (aleyhissalam) ona dedi: **“(Günahlardan) xilas olmaq istəyirsənmi? Səni, Rəbbinə doğru yönəldimmi ki, (Ondan) qorxub, çəkinəsən?”** (“ən-Naziat” surəsi, 18-19-cu ayələr)

Ey Firon, günahlardan xilas olmaq vaxtı çatmadımı?

Ey Allahın qulları! Firon, öz ətrafındakılarla oturub, Musanın (aleyhissalam) sözlərini dinləyib, deyirdi ki, bunlar — heyretəmiz sözlərdirlər. O, Musaya (aleyhissalam) baxaraq, düşünürdü və öz-özünə deyirdi ki: “Bu, bizim evimizdə

böyüyən, Musa deyilmi? Onu, biz bəslədik və o, aramızdan birini öldürdü. Sonra o, qaçdı və indi gəlib, bu heyretəmiz sözləri deyir!” Firon, eşitdiklərinə inanmadı. Bəs, fironun cavabı nə oldu? Və Musanın (aleyhissalam) ona cavabı nə oldu? Ey Allahın qulları, gəlin bizimlə birlikdə “əş-Şuəra” surəsini dinləyək. Bu surədə, Rəbbimiz Musa (aleyhissalam) ilə firon arasında, baş verənləri, bizə danışır. O, bizə danışdı ki, Musaya (aleyhissalam) fironla mübarizədə, hər yerdə dəlil və aydın sübutlarla kömək etdi.

Uca Allah, Musanın (aleyhissalam) dili ilə, buyurdu: **“Fironun yanına gedib, deyin: “Biz, aləmlərin Rəbbinin elçiləriyik! İsrail oğullarını, bizimlə birgə burax!”** (“əş-Şuəra” surəsi, 16-17-ci ayələr)

Firon, istehza və məsxərə ilə, cavab verdi: **“(firon) dedi: “Biz, səni körpə ikən (götürüb, saxlayıb) boya-başa çatdırmadıqmı? Sən, ömrünün bəzi illərini, bizimlə yaşamadınmı? Elədiyin (pis) əməli də elədin. (Doğrudan da,) sən bir nankorsan!”** (Musa) dedi: **“Mən, onu edəndə nadan olmuşam. Mən, sizdən qorxduğum üçün, yanınızdan qaçıb, getdim. Amma sonradan, Rəbbim mənə hökmranlıq (peyğəmbərlik) verdi və məni elçilərdən etdi. Başıma qaxdığın, o qayğılarınız isə, İsrail oğullarını kölə etmək məqsədi ilə edilirdi”.**

(“əş-Şuəra” surəsi, 18-22-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Musa (aleyhissalam) dedi ki: “Ey firon, sən — Bəni İsrail tayfasından olan, bir adama, yəni mənə göstərdiyin qayğını başıma qaxırsan, halbuki sən bütöv bir xalqı əsarət altına almısan!?” Firon istehza ilə, bir sual verdi: **“Aləmlərin Rəbbi nədir?”** (Musa) dedi: **“Əgər yəqinliklə inanırsınızsa, (bilin ki,) O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir!** Musa (aleyhissalam) fironu məğlub etdi və ona, həmçinin insanlara izah etdi ki, firon, onların Rəbbi deyil. Bu firon və ya digər fironlar, deyə bilərlərmi ki, məhz onlar göyləri və yeri yaratmışdırlar? İnsanlardan kimsə, bunu demişdirmi? Cavab: Xeyr, çünki onlar, buna nə qadir deyillər, nə də buna gücləri çatmaz. “Firon, ətrafındakılara dedi: **“(Onun nə danışdığını) eşitmirsinizmi?”** (Musa) dedi: “O sizin də, ulu babalarınızın da Rəbbidir!” (firon) dedi: “Sizə göndərilmiş bu elçi, sözsüz ki, dəlidir!” (Musa) dedi: **“Əgər anlayırsınızsa, (bilin ki,) O, şərqin, qərbin və bunların arasında olanların Rəbbidir!”** (“əş-Şuəra” surəsi, 24-28-ci ayələr).

Musa (aleyhissalam) onu məğlub etdi və firona, həmçinin onun ətrafındakılara izah etdi ki, firon, özü iddia etdiyi kimi, insanların Rəbbi deyil. Bundan sonra firon, ilk mərhələdə məğlub olduqdan sonra, hədələrə əl atdı. **“(firon) dedi: “Əgər məndən başqasını özünə tanrı qəbul etsən, səni məhbusların yanına ataram!”** Bu, daim fironların və pislik edənlərin etdikləridir — hədələyir və insanları həbsə atırlar. Firon qəzəbləndi və həyəcanlandı. Lakin, **“(Musa) dedi: “Bəs sənə, açıq-aşkar bir şey göstərsəm necə?”** **“(firon) dedi: “Əgər doğru danışarlarsansa, göstər onu!”** (“əş-Şuəra” surəsi, 23-31-ci ayələr)

Göstər görək, aləmlərin Rəbbindən, elçi olduğunu sübut edən, hansı dəlillərin var. **“(Musa) əsasını (yerə) atdı və o, dərhal açıq-aşkar bir ilan oldu. Əlini (qoynundan) çıxartdı və o, baxanlar üçün ağappaq (parlaq bir əl) oldu”.** (“əl-Əraf” surəsi, 107-108-ci ayələr)

Firon ikinci dəfə məğlub oldu və bu zaman, belə deyərək, ittihamlara keçdi: **“Həqiqətən bu, bilikli bir sehrbazdır”.** (“əl-Əraf” surəsi, 109-cu ayə)

Təhdidlərdən sonra o, yalan ittihamlara keçdi, sonra isə, belə deyərək, insanları, Musaya (aleyhissalam) qarşı qızıışdırmağa başladı: **“O öz sehri ilə sizi torpağınızdan çıxartmaq istəyir. Nə təklif edirsiniz?”** (“əş-Şuəra” surəsi, 35-ci ayə)

Musa (aleyhissalam) on ildən sonra, geri qayıdıb və sizin torpaqlarınızı əlinizdən almaq istəyir, bəs siz nə təklif edirsiniz? **“Onlar dedilər: “Onu qardaşı ilə bir qədər gözlət və şəhərlərə (adam) yığanlar göndər ki, bütün bilikli sehrbazları sənənin yanına gətirsinlər”.** («əş-Şuəra» surəsi, 36-37-ci ayələr)

«(firon) dedi: “Sən, öz sehrinlə, bizi öz torpağımızdan qovub, çıxartmağamı gəlmisən, ey Musa? Biz də sənə, buna bənzər bir sehr göstərə bilərik. Bizimlə, öz aranda, görüş vaxtı təyin et. Nə biz, nə də sən vədə xilaf çıxmayaq. (Bu hamımız üçün) münasib bir yerdə olsun”. (Musa) dedi: **“Görüş vaxtınız bayram günü, camaatın (bir yerə) toplaşacağı səhər vaxtıdır!”»**

(«Ta ha» surəsi, 57-59-cu ayələr)

Həmin gün, onlar bir yerə yığışıb, camaatı bir təpəyə yığmağa razılaşıdılar ki, hər bir sehrbaz, Musa (aleyhissalam) ilə yarışa bilsin. Və onlar elə güman edirdilər ki, Musanı (aleyhissalam) məğlub edib, onun gətirdiyi məsələni bağlaya biləcəklər. Onlar hiylə qurdular, Allah da hiylə qurdu, lakin Allah hiylə quranların ən yaxşısıdır.

Ey Allahın qulları! Firon, sehrbazları necə topladı? Sehrbazlar, firona nə dedilər? Musa (aleyhissalam) sehrbazlara nə dedi? Və mübarizənin nəticəsi nə oldu? Allah izn verərsə, gələn cümə günü, bunu öyrənəcəyik.

Ey Allahın qulları! Yuxarıdakılardan hansı dərsləri alırıq?

BİRİNCİSİ: Xatib - daima Allahı zikr etməli, Allah təvəkkül etməli və Ondan kömək istəməlidir. O, Allaha tərəf dəvətdə, səmimi və müdrik olmalı, sözlərini uyğun zamanda və uyğun məkanda söyləməlidir.

Bunu, Uca Allahın, Musaya (aleyhissalam) və onun qardaşı Haruna (aleyhissalam) söylədiyi, sözlərdən anlayırıq: **“Sən və qardaşın, möcüzələrimlə gedin və Məni zikr etməkdə zəiflik göstərməyin. Fironun yanına gedin. Çünki o, həddini aşmışdır. Onunla, yumşaq danışın. Bəlkə, öyüd-nəsihət qəbul etsin, yaxud qorxsun!”** («Ta ha» surəsi, 42-44-cü ayələr)

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Elçisinə ﷺ belə buyurdu: **“(İnsanları) Rəbbinin yoluna hikmətlə, gözəl öyüd-nəsihətlə dəvət et və onlarla, ən gözəl tərzdə mübahisə et. Şübhəsiz ki, Rəbbin azgınlığa düşənləri də, doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır”**. (“ən-Nəhl” surəsi, 125-ci ayə)

Əgər sən, dəvət etdiyin şəxs, zalım və pislik edən birisi olarsa, sən yenə də yumşaq və müdriklik göstərməlisən. Minbərlərdən, söyüş və təhqirə gəlincə, biz bunu, nə Allah Rəsulunun ﷺ yolunda görürük, nə də Allah Rəsulunun ﷺ səhabələrinin və Qiyamət gününə qədər, onlara gözəlliklə tabe olanların, *sünnəsində* görürük. Minbərlər - söyüş və təhqir üçün, uyğun bir yer deyil. Onlar, insanlara, Allahı və Axirət gününü xatırlatmaq üçündürlər.

Ey Allahın qulları! Allah, Fironun zalım olduğunu bilir və onun zülmü, o həddə çatmışdı ki, Firon, insanlara belə demişdir ki: **“Sizin ən uca rəbbiniz mənəm!”** (“ən-Naziat” surəsi, 24-cü ayə) Həmçinin o, xalqına demişdir: **“Mən, sizin üçün, özümdən başqa bir məbud tanımıram”**. (“əl-Qasas” surəsi, 38-ci ayə)

Eyni zamanda Allah, Musaya (aleyhissalam) və Haruna (aleyhissalam) dedi ki: **“Fironun yanına gedin. Çünki o, həddini aşmışdır. Onunla yumşaq danışın. Bəlkə, öyüd-nəsihət qəbul etsin, yaxud qorxsun!”** («Ta ha» surəsi, 43-44-cü ayələr)

İKİNCİSİ: xatib - elm silahı ilə silahlanmalıdır. Yəni onlar, vaxtlarını elm axtarışına sərf etməli və insanları dəvət etdikləri məsələlərdə, elmə əsaslanmalıdırlar. İnsan - özündə olmayan bir şeyi başqasına verə bilməz. Xatiblərin bir çoxu, cümə namazından yarım saat əvvəl, qəzetlərdəki məqalələrin başlıqlarını oxuyur və xütbələrini həmin başlıqlar əsasında qururlar. Beləliklə, onların xütbələrində “Allah buyurdu”, “Allahın Elçisi buyurdu” sözləri olmur və insanlar heç bir fayda götürmədən, oradan ayrılırlar. Halbuki, Böyük və Qüdrətli olan Allah buyurur: **«De: “Bu, mənim yolumdur. Mən və mənə tabe olanlar, mötəbər dəlillərə əsasən, (insanları) Allaha tərəf çağırırıq. Allah pakdır, müqəddəsdir. Mən də, müşriklərdən deyiləm”»**. («Yusuf» surəsi, 108-ci ayə)

Yəni, elm əsasında, Allaha təfər çağırmaq lazımdır.

Ey İslama dəvət edənlər, elmlə silahlanın, çünki əgər siz, insanları elm əsasında dəvət etməsəniz və sizə hər hansı şübhələr gələrsə, onda bu şübhələri təkzib edə bilməyəcəksiniz. Firon, Musaya (aleyhissalam) qarşı şübhələr irəli sürürdü, amma Musa (aleyhissalam) onları dəlillərlə məğlub etdi — çünki, elmlə silahlanmışdı.

Ey Allahın qulları! Əgər bir xatib, Quran və Sünnədən olan biliklərə malikdirsə və ona hər hansısa bir şübhə gələrsə, o adam, bu şübhələri — “Allah buyurur” və “Allahın Elçisi ﷺ demişdir” sözləri ilə, aradan qaldıra bilər.

ÜÇÜNCÜSÜ: sülh, əmin-amanlıq, təhlükəsizlik və xeyirli həyat — Allahdan gələn, doğru yol ilə getməklə, əmələ gəlirlər. Cəza, çətinliklər, əziyyət və alçaldılma isə — küfrlə və Allahdan gələn, doğru yoldan üz döndərdikdə, baş verirlər.

Biz bunu, Uca Allahın, Musa (aleyhissalam) və Harunun (aleyhissalam) dili ilə, söylədiyi sözlərdən götürdük: **“Doğru yolla gedənlərə salam olsun! Bizə vəhy olundu ki, əzab (haqqı) yalan sayıb, üz döndərənlərə veriləcəkdir!”**

(“Ta ha” surəsi, 47-48-ci ayələr)

Uca Allah buyurur: «Allah buyurdu: **“Bir-birinizə düşmən kəsilərək, hamınız buradan (yerə) enin. Məndən sizə, doğru yolu göstərən rəhbər gəldiyi zaman, o kəs ki, Mənim doğru yol göstərən bələdçimin ardınca getsə, nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar. Kim, Mənim Zikrimdən üz döndərsə, onun güzəranı, sıxıntılı olacaq və Biz, Qiyamət günü, onu kor kimi, hüzzurumuza gətirəcəyik”. O deyəcək: “Ey Rəbbim! Mən (dünyada) görürdüksə, indi nə üçün məni kor olaraq gətirdin?” (Allah) deyəcək: “Elədir! Çünki sənə, ayələrimiz gəldi, sən isə, onları unutdun. Bu gün də, sən beləcə unudulacaqsan!” Biz, həddi aşanı və Rəbbinin ayələrinə inanmayı, belə cəzalandırırıq. Axirət əzabı isə, daha şiddətli və daha sürəklidir”».**

(“Ta ha” surəsi, 123-127-ci ayələr)

Heç kimdən gizli olmayan, hər kəsə məlum olan vəziyyətimiz budur — sıxıntılar, alçaldılmalar, xəstəliklər.

Biz, bu həyatda, dincliyin-rahatlığın dadını bilmirik! Niyə? Çünki biz, Quran və Sünnədən üz çevirmişik, sələm yeyirik və qadınlarımız isə, gözəlliklərini nümayiş etdirirlər. İslam — bizdən aralı başqa bir vadidədir, biz isə, digər bir vadidəyik. İnsanlar, özlərini dəyişməyincə, Uca və Qüdrətli Allah, bir qövmin halını dəyişməz. Məgər, Allaha qayıtmağın, Qurana və Sünnəyə sarılmağın vaxtı çatmadımı?

Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: ***Mən, sizin aranızda, iki şeyi qoyub, gedirəm, əgər onlara möhkəm yapışsanız, o zaman, doğru yoldan çıxmayacaqsız: bunlar — Allahın kitabıdır və mənim sünnəmdir. Onlar — mənim, su hovuzuma gələnə qədər, bir-birindən ayrılmayacaqlar”.*** (“Səhih əl-Cami” 2937)

Məgər biz, yalnız Qurana və Sünnəyə qayıtmaqla, vahid ümmətə çevrilməyəcəyikmi?

Məgər, Allaha itaət etməyə və dinimizə qayıtmağımız səbəbilə, bizə yenidən - ucalıq, hakimiyyət, sakitlik və təhlükəsizlik qayıtmayacaqmı?

Biz, ümitsizliyə qapılmırıq və deyirik ki:

— Allahım, müsəlmanları dinlərinə, gözəl bir şəkildə qaytar!

49. MUSA VƏ SEHRBAZLAR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz Musa (aleyhissalam) haqqında danışdıq — o zaman ki, Rəbbi ona, fironun yanına getməyi əmr etdi.

Allah, ona dedi ki: fironu, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etmək üçün, onun yanına get.

“Fironun yanına yollan! O, həddini çox aşmışdır”. (“Naziat” surəsi, 17-ci ayə)

Musa (aleyhissalam) Rəbbinin əmrinə cavab verdi, fironun yanına getdi və onu, hikmətlə və gözəl nəsihətlə, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etdi. Musa (aleyhissalam) firona, dəlillər və aydın sübutlar gətirdi. Musa (aleyhissalam) özünün, Allahın elçisi olduğunu göstərən, bütün nişanələri, firona izah etdi. Bununla belə, firon, bütün nişanələri inkar etdi, üz çevirdi və təkəbbür göstərdi — necə ki, bu haqda, Uca Allah buyurur: **“Biz, dəlillərimizin hamısını (firon) göstərdik. O isə (bu dəlilləri) yalan sayıb, qəbul etmədi”.** (“Ta ha” surəsi, 56-cı ayə).

Ey Allahın qulları! Gəlin bu gün, birlikdə, fironu və onun xalqını dinləyək. Musa (aleyhissalam) onları, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etdikdən və onları dəlil və sübutla məğlub etdikdən sonra, ona nə dedilər? Onlar, onu sehrbazlıqda ittiham edərək, dedilər ki: **“Həqiqətən bu, bilikli bir sehrbazdır”.**

(«Əraf» surəsi, 109-cu ayə)

Həmçinin, **“(firon) dedi: Sən, öz sehrinlə, bizi öz torpağımızdan qovub, çıxartmağamı gəlmisən, ey Musa?”** (“Ta ha” surəsi, 57-ci ayə)

Musa dedi: **“Görüş vaxtınız, bayram günü, camaatın (bir yerə) toplaşacağı, səhər vaxtıdır!”** (“Ta ha” surəsi, 59-cu ayə)

Onlar, həmin gün üçün, razılaşıdılar — bu isə, bayram günüdür. O, həmin dövrlərdə, hamının bildiyi, məşhur bir gün idi — həmin vaxt, onlar razılaşıdılar ki, sehrbazlar, Musa ilə (aleyhissalam) görüşsünlər.

Ey İslam ümməti! Bu firon, görüşmək üçün razılaşıdıqdan sonra, Musanı (aleyhissalam) hiylə ilə, məğlub etmək üçün, görüşə hazırlaşmağa başladı. Firon istəyirdi ki, sehrbazlar Musanı (aleyhissalam) məğlub etsinlər və onu, eləcə də onun gətirdiyi haqqı, aradan qaldırsınlar. **“Firon, üz çevirdi, sonra da bütün hiyləgərlik vasitələrini (sehrbazlarının hamısını) toplayıb gəldi”.**

(“Ta ha” surəsi, 60-cı ayə)

Və o, toplaşma yerində, nida edərək, dedi ki: **“Bütün bilikli sehrbazları, yanıma gətirin!”** («Yunus» surəsi, 79-cu ayə)

Ey Allahın qulları! Fironun əmrilə, bütün şəhərlərdən, sehrbazlar gəldilər ki, bu görüşə qatılmaq üçün yetişsinlər. O dövrün kütləvi informasiya vasitələri - insanları, Musaya (aleyhissalam) qarşı qaldırır və deyirdilər ki: “Əgər sehrbazlar qələbə çalsalar, biz onlara tabe olmalıyıq”.

Necə ki, bu barədə bizə, Uca və Qüdrətli Rəbbimiz xəbər vermişdir: **“Beləliklə, sehrbazlar, bəlli bir günün, müəyyən edilmiş vaxtında toplandılar. Camaata deyildi: “Siz də yığılmırsınız mı? Əgər sehrbazlar qalib gəlsələr, ola bilsin ki, biz də onlara tabe olaq”** («əş-Şuəra» surəsi, 38-40-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Çox sayda sehrbazlar gəldilər və bu haqqda, Quranın təfsir kitablarında bildirilir ki, onların sayı səksən minə çatmışdı. Musa (aleyhissalam) ilə görüşməzdən əvvəl, onlar firona müraciət etdilər. Bilirsinizmi, onlar nə istəyirdilər, ey Allahın qulları? Onlar, Musanı (aleyhissalam) məğlub edəcəkləri halda, fironun idarə etdiyi dövlətdə, mal-mülk, mükafat, vəzifə arzu edirdilər. Bu, dünyavi şeyləri istəyənlərin, hər dövrdə və hər yerdə olan halıdır — onlar, dünyavi şeylərdən başqa, heç nə istəmirlər və dünyavi şeylərdən başqa, heç nəyə səy etmirlər.

Uca Allah, sehrbazlar haqqında buyurur: **“Sehrbazlar gələn kimi, firona dedilər: “Əgər qalib gəlsək, bizə mükafat veriləcəkmi?” (firon) dedi: “Bəli! Belə olacağı təqdirdə, sizi (özümə) yaxın adamlardan edəcəyəm”.**

(«əş-Şuəra» surəsi, 41-42-ci ayələr)

Ey firon, əgər biz, qalib gələ bilsək, bizə mükafat veriləcəkmi? Firon, onlara dedi ki: “Bəli, böyük mükafat olacaq. Sizi, özümə yaxın adamlardan edəcəyəm”, yəni siz, böyük vəzifələr əldə edəcəksiniz. Firon, onlara mal-dövlət, vəzifələr vəd edərək, təlqin etməyə başladı ki, onlar bütün sehrbazlıq gücləri və qüdrətləri ilə birlikdə, Musaya (aleyhissalam) və onun gətirdiyi haqqa qalib gəlsinlər.

Ey Allahın qulları! Görüş günü gəldi çatdı. Bayram günü gəldi və hər yerdən sehrbazlar toplaşdılar. Hər yerdən insanlar gəldilər və onlar belə deyirdilər: “Ola bilsin ki, sehrbazlar qalib gəlsələr, biz onlara tabe olarıq”. Sehrbazlar, yarış yerində, bir sıraya oturdular, Musa (aleyhissalam) isə, Allaha təvəkkül edərək, əlindəki əsası ilə tək oturdu.

“Kim, Allaha təvəkkül etsə, (Allah) ona kifayət edər”. («Talaq» surəsi, 3-cü ayə)
“Məgər Allah, Öz qulunu qane etmirmi?” («əz-Zumər» surəsi, 36-cı ayə)

Ey Allahın qulları! İndi isə, mənimlə birlikdə, geniş bir ərazini təsəvvür edin — hər tərəfdən insanlar toplaşaraq, bu görüşə tamaşa edirlər. Firon, taxtında oturub, ətrafında isə, onun saray müşayitçi əyyənləri və pis əhatəsi var. Onlar, sehrbazların Musaya (aleyhissalam) nə edəcəyini gözləyirlər. Sehrbazlar, bir sıraya düzüldülər.

Bu isə, Musadır (aleyhissalam) o indi görüşdən əvvəl, irəli çıxıb ki, sehrbazlarla danışsın. Bilirsinizmi, Musa (aleyhissalam) sehrbazlara nə dedi? O (aleyhissalam) onlara nəsihət verdi və görüşdən əvvəl, onları xəbərdar etdi — bu isə vacibdir. Musa (aleyhissalam) sehrbazlara yaxınlaşıb, onlara böyüklük və hörmətlə dedi ki: **“Ey sehrbazlar toplumu! “Sizin gördüyünüz iş sehrdir. Həqiqətən Allah, onu boşa çıxaracaq. Çünki Allah, fitnə-fəsad törədənlərin işini düzəltməz”**. («Yunus surəsi», 81-ci ayə)

“Vay halınıza! Allaha qarşı yalan uydurmayın, yoxsa O, sizi əzabla məhv edər. İftira yaxan, ziyana uğrayar”. («Ta ha» surəsi, 61-ci ayə)

Lakin sehrbazlar, Musanın (aleyhissalam) öyüdünə cavab vermədilər və özlərində olanları yığıb, Musa (aleyhissalam) əleyhinə, qərar vermək üçün topladılar. Bilirsinizmi onlar, Musa (aleyhissalam) və Harun (aleyhissalam) haqqında nə dedilər? **«Onlar dedilər: “Bu ikisi, doğrudan da, sehrbazdır. Onlar, öz sehləri ilə, sizi torpağınızdan qovub, çıxartmaq və sizin ən gözəl yolunuzu, aradan götürmək istəyirlər. Odur ki, bütün hiylələrinizi cəmləşdirib, (meydana) dəstə-dəstə gəlin. Bu gün, qələbə çalan, xilas olacaqdır”**». («Ta ha» surəsi, 63-64-cü ayələr)

Onlar, Musa ilə görüşmək qərarına gəldilər, çünki firon, onları çoxlu mal-dövlət və yüksək vəzifələrlə aldatmışdı.

Ey müsəlmanlar! Sehrbazlar, Musaya (aleyhissalam) yaxınlaşdılar, sonra nə dedilər? **«(Sehrbazlar) dedilər: “Ey Musa! Ya sən (əsanı birinci) at, ya da biz (əlimizdəkiləri) ataq!”**» («Əraf» surəsi, 115-ci ayə)

«Fironun qüdrətinə and olsun ki, biz qalib gələcəyik!» («Şuəra» surəsi, 44-cü ayə)

Ey Allahın qulları! Böyük bir hadisədir ki, insanların gözləri, buna heyran olmuşdur. Necə ki, Uca Allah buyurur: **«(Musa) dedi: “Siz (əvvəl) atın!” Onlar (əllərindəkiləri) atdıqda, insanların gözlərini sehləyib, canlarına qorxu saldılar və böyük bir sehr göstərdilər”**. («Əraf» surəsi, 116-cı ayə)

Düşünürəm ki, siz indi mənimlə birlikdə, hər şeyi təsəvvür etdiniz. Onlar, etdiklərini etdilər və Quran bizə deyir ki, onlar böyük bir sehr göstərdilər. İnsanlar, səslərini qaldırdılar və mən, sanki fironun gülümsədiyini görürəm, çünki o, Musanın (aleyhissalam) məğlub olduğunu düşünərək rahatlanmışdı. Musa (aleyhissalam) tək başına olduğu halda, böyük sehri gördükdə nə edəcək? Səslər, adətən sadə xalq arasında olduğu kimi, yüksəldi. Onlar, elə düşündülər ki, Musanı (aleyhissalam) məğlub ediblər və ona qalib gəliblər, çünki, bu heyvətamiz bir şey idi. Lakin, Uca və Qüdrətli Allah, həmin anda, Musaya (aleyhissalam) vəhy etdi: **“Biz Musaya: “Əsanı (yerə) at!” – deyə vəhy etdik. Elə bu an (əsa ilana çevrilib) onların düzəltdikləri şeyləri uddu”**. («Əraf» surəsi, 117-ci ayə)

Nə qədər gözlənilməz və təəccüblüdür! Elə bil, fironla birgə olan adamları görürəm — onlar böyük təəccübdən və dərin kədərdən, əllərini başlarına qoyublar. Musanın (aleyhissalam) əsası onların düzəltdikləri şeyləri uddu.

Musanın (aleyhissalam) əsası, onların ağına belə gətirmədikləri bir işi gördü. Bilirsinizmi, bu qarşılaşmanın aqibəti nə oldu və bu görüş necə bitdi?

Uca Allah buyurur: **“Artıq, haqq üzə çıxdı, onların etdikləri isə, batil oldu. (Sehrbazlar) orada məğlub oldular və rüsvay olaraq, geri döndülər. Sehrbazlar, səcdəyə qapandılar. Onlar dedilər: “Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik! Musa və Harunun Rəbbinə!”** («Əraf» surəsi, 118-122-ci ayələr)

Yəni, həqiqət gəldi və yalan yox oldu. Beləliklə, ey Allahın qulları, yalan nə qədər ucalsa da, nə qədər yayılsa da, əgər həqiqət ortaya çıxarsa, yalan yox olub, gedər. Gündüz gələndə, gecə harada olur? Harada? Eləcə də, həqiqət gələndə, yalan və azğınlıq yoxa çıxır.

Ey Allahın qulları! İnsanların təsəvvür belə edə bilmədikləri nəticə. Sehrbazlar dedilər: **“Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik! Musa və Harunun Rəbbinə!”** Bilirsinizmi, firon nə etdi? Həmin an, hər zaman olduğu kimi, firon, məğlub edildiyi zaman, təhdidlərdən başqa heç nəyə sahib deyildi. Onlar, təhdidlərdən başqa, bir şeyə sahibdirlərmi? Bu, onların silahıdır: **«Firon dedi: “Mən, sizə izn verməmişdən əvvəl, siz ona iman gətirdinizmi? Şübhəsiz ki, bu, şəhərdə qurduğunuz, bir hiylədir ki, əhalisini oradan çıxarasınız. Tezliklə biləcəksiniz. Əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsəcək, sonra da hamınızı çarmıxa çəkəcəyəm”».** («Əraf» surəsi, 123-124-cü ayələr)

Ey firon, sən yazıqsan! Məgər iman, icazəyə ehtiyac duyur? İmanı qəbul etmək üçün, kim icazə istəyəcək? **“Allah, kimi doğru yola yönəltmək istəsə, onun köksünü İslam üçün açar”.** («Ənam» surəsi, 125-ci ayə)

Sehrbazlar, bu hədədən sonra, nə dedilər? **“Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq”.** («Əraf» surəsi, 125-ci ayə)

Allah Böyükdür. Qəlbə iman möhkəmlənəndə, belə olur! Onlar dedilər: **“Ey firon! Əgər sən, edəcəyini etsən – çarmıxa çəkər və əzab versən, onda şübhəsiz ki, bundan sonra (yəni can bədəndən çıxdıqda) biz Rəbbimizə qayıdacağıq”.** Yəni, onlar, Allahın yanında, gözlərin görmədiyi, qulaqların eşitmədiyi və insanların qəlbinin təsəvvür belə etmədiyi şeyi tapacaqlar.

Sonra onlar, ona dedilər:

“Sən sadəcə, Rəbbimizin möcüzələri, bizə gəldikdə, onlara iman gətirməyimizə görə, bizdən intiqam alırsan. Ey Rəbbimiz! Bizə çoxlu səbr ver və bizi müsəlman olaraq öldür”. («Əraf» surəsi, 126-cı ayə)

Firon, çarmıxa çəkməklə və ağır işgəncələrlə, hədələməkdən əl çəkmirdi.

Amma eyni zamanda, iman gətirən sehrbazlar, firona müraciət etdilər:

«Onlar dedilər: “Biz, heç vaxt səni, bizə gələn bu aydın dəlillərdən və bizi yaradandan üstün tutmayacağıq. İndi, nə hökm verəcəksənsə, ver. Sən, ancaq bu dünyada hökm verə bilərsən! Həqiqətən biz, Rəbbimizə iman gətirdik ki, O, bizi, günahlarımıza və sənin bizi məcbur etdirdiyin sehrə görə, bağışlasın. Allahın (mükafatı) daha xeyirli, (cəzası) isə, daha daimidir!”»

(«Ta ha» surəsi, 72-73-cü ayələr)

Sehrbazlar, dünya malına can atdıqdan sonra, fironu və insanları, Allaha və Axirət gününə iman gətirməyə dəvət edən, xatiblərə tərəf yönəldilər. Uca Allah, sehrbazların dili ilə, buyurdu:

“Kim, Rəbbinin hüzuruna, günahkar kimi gələrsə, cəhənnəmlik olar. O, orada nə ölər, nə də yaşayar. Kim (Onun hüzuruna) yaxşı əməllər etmiş, bir mömin kimi gələrsə, onlara, ən yüksək dərəcələr nəsib olar – (ağacları) altından çaylar axan, Ədn bağları. Onlar, orada əbədi qalarlar. Bu, (günahlardan) təmizlənənlərin mükafatıdır”. («Ta ha» surəsi, 74-76-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Pis hiylələr, yalnız hiylə quranlardan başqa heç kəsin başına gəlməz. Firon, Musaya (aleyhissalam) qarşı hiylə qurdu, amma özü hiyləyə düşdü. Firon, Musanı (aleyhissalam) məğlub etmək istədi, lakin Allah, onu rüsvay etdi və sehrbazlar iman gətirdilər. Beləliklə, bütün insanlar bildilər ki, həqiqət Musanın (aleyhissalam) tərəfindədir, yalan isə, fironla birlikdədir. Uca və Qüdrətli Allah, istədiyi kəslərə, Öz köməyi ilə dəstək olur.

Həqiqətən bunda, ağıl sahibləri üçün bir ibrət vardır.

Ey İslam ümməti! Firon, bu məğlubiyyətdən sonra, nə etdi? O nə dedi? Musa (aleyhissalam) bu qələbədən sonra, nə etdi?

Bu barədə, biz gələn cümə günü, öyrənəcəyik, əgər Uca Allah izn verərsə.

Ey müsəlmanlar! Eşitdiklərimizdən, hansı ibrət və nəsihətlər götürürük?!

BİRİNCİSİ: Bu dünyada, imanı olmayan insanın, dünyəvi işlərdən başqa, heç bir dərdi olmur və o adam, yalnız dünya naminə çalışır. O, yalnız bu dünyanın, fani ləzzətləri üçün çalışır. Əgər onun qəlbinə, iman daxil olub, orada möhkəmlənərsə, mömin, iman gətirdikdən sonra, əbədi həyatdan başqa, heç nə üçün çalışmaz. Əbədi həyat üçün edilən əməllərdən başqa, heç bir əməl etmir. Biz, bunu sehrbazların iman etmələrindən əvvəlki və iman gətirəndən sonrakı halından başa düşürük.

İman etməmişdən əvvəl, onlar hər tərəfdən gəlib, firona deyirdilər ki:

“Əgər qalib gələk, doğrudanmı, bizim üçün mükafat olacaq?”

(«Əraf» surəsi, 113-cü ayə)

Onlar, dünyavi şeylərdən başqa, heç nə istəmədilər. Lakin, iman gətirdikdən sonra, firon onları çarmıxa çəkilmə və işgəncə ilə hədələyəndə, baxın görün, onlar nə dedilər?

«Onlar dedilər: “Şübhəsiz ki, biz, Rəbbimizə qayıdacağıq”».

(«Əraf» surəsi, 125-ci ayə)

O zaman onlar, əbədi həyatdan başqa heç nə arzulamırdılar.

Onlar, dedilər: **“Həqiqətən, biz Rəbbimizə iman gətirdik ki, O, bizi günahlarımıza görə, bağışlasın”** («Ta ha» surəsi, 73-cü ayə)

Və onlar əbədi həyatdan başqa, heç nə arzulamırdılar.

Onlar, firona dedilər: **“Allahın (mükafatı) daha xeyirli, (cəzası) isə, daha daimidir”**. («Ta ha» surəsi, 73-cü ayə)

Ey Allahın qulları, insanın qəlbində imanı artarsa, o adam, bu dünyada belə olur, dünya əzabından qorxmur və Allahın mükafatına ümid edir. Biz görürük ki, o adam, əbədi həyatdan başqa, heç nə arzulamır, namazlarını qoruyur, yaxşı işləri əmr edir və pis işləri qadağan edir, sədəqə və zəkat verir, valideynlərinə yaxşılıq edir. O, yaxşılığa can atır və hər dəfə, onun imanı artdıqca, o adam, daha da çox, əbədi həyata doğru yönəlir. Hər dəfə, onun imanı azaldıqca, o adam, əbədi həyatdan üz çevirir və belə deyir ki:

“Qiyamət günü, nə vaxt olacaq?” («Qiyamə» surəsi, 6-cı ayə)

Baxın görün, dünya ilə məşğul olanların çoxu, necə də namazlarını buraxırlar.

Uca Allah buyurur: **“Onların arxasınca, namazı buraxıb, şəhvətə uyan, bir nəsil gəldi. Onlar ziyana uğrayacaqlar”**. («Məryəm» surəsi, 59-cu ayə)

Ey müsəlman! Özünə bir bax, namazlarını qoruyursanmı? Xeyirli əməlləri yerinə yetirməyə, tələsirsənmi? Allahın razılığını və Cənnəti qazanmağa, səy edirsənmi? Əgər bu belədirsə, deməli sən xeyir üzərindəsən. Amma əgər sən, camaat namazlarını qaçıranlardansansa, yalnız cümə günü məscidi tanıyanlardansansa və ya haram yeyənlərdənsənsə, bil ki, böyük bir təhlükə içindəsən. Gec olmadan, vaxtın var ikən, tez Allah qarşısında, iklasla, tövbə etməyə tələs!

İKİNCİSİ: Qiyamət günü, insanlar iki dəstəyə ayrılacaqlar: bir dəstə Cənnətdə, bir dəstə isə, cəhənnəmdə olacaq. Cənnətdə olan dəstə — möminlərdir, cəhənnəmdə olan dəstə isə — günahkarlardır. Qiyamət günü, insan - ya mömin olaraq, ya da kafir olaraq gələcək. Bunu Biz, Uca Allahın, sehrbazların dili ilə, söylədiyi kəlamlardan anlayırıq:

“Kim, Rəbbinin hüzuruna, günahkar kimi gələrsə, cəhənnəmlik olar. O, orada nə ölər, nə də yaşayar. Kim (Onun hüzuruna) yaxşı əməllər etmiş, bir mömin kimi gələrsə, onlara ən yüksək dərəcələr nəsib olar”.

(«Ta ha» surəsi, 74-75-ci ayələr)

Ey müsəlmanlar! Bu dünyadan, imanla ayrılıb, mömin olaraq, Allahla görüşməyə çalışın. Bu dünyanı, asi olaraq tərک etməkdən və günahkar kimi, Allahla qarşılaşmaqdan çəkinin.

Böyük və Qüdrətli Allah, Cəhənnəmi günahkarlar üçün hazırlamışdır, necə ki, Uca Allah buyurur: **“Günahkarlar atəşi görən kimi, oraya düşəcəklərini yəqin edəcək və oradan qaçmağa bir yer tapa bilməyəcəklər”.**

(«Kəhf» surəsi, 53-cü ayə)

Ey Adəm oğlu! Qiyamət günü, günahkar olan şəxs, o günün əzabından qurtulmaq üçün, öz övladlarını, həyat yoldaşlarını, qardaşlarını və nəslini fəda verməyi arzu edəcək. Və xilas olmaq üçün, yer üzündə olan hər kəsi verməyi arzu edəcək. Amma ona deyiləcəkdir: "Xeyr!"

Uca Allahdan, Uca Ərşin Sahibindən, bizləri və sizləri, Cənnət bağlarında, bir araya gətirməsini diləyirəm. Allahım, həqiqətən Səndən, Sənin razılığını və Cənnətini istəyirəm və Sənin qəzəbindən və Cəhənnəm odundan, Sənə sığınırım.

50. MUSA (ƏLEYHİSSALAM) VƏ FİRON

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz Musanın (aleyhissalam) sehrbazlarla qarşılaşmasından danışdıq. Bu görüşün nəticəsi, bizə aydın oldu. Uca və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz Kitabında, belə buyuraraq, bizə bunu xəbər verdi: **«Artıq, haqq üzə çıxdı, onların etdikləri isə batil oldu. (Sehrbazlar) orada məğlub oldular və rüsvay olaraq, geri döndülər. Sehrbazlar, səcdəyə qapandılar. Onlar dedilər: “Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik! Musa və Harunun Rəbbinə!”»** («Əraf» surəsi, 118-122-ci ayələr)

Həmçinin, sehrbazlar Musa (aleyhissalam) və Harunun (aleyhissalam) Rəbbinə iman gətirdikləri zaman, fironun, onlara hədə-qorxu gəldiyini də eşitdik. Uca Allah, fironun dili ilə buyurur: **«Firon dedi: “Mən, sizə izn verməmişdən əvvəl, siz ona iman gətirdiniz? Şübhəsiz ki, bu, şəhərdə qurduğunuz bir hiylədir ki, əhalisini oradan çıxarasınız. Tezliklə biləcəksiniz. Əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsəcək, sonra da hamınızı çarmıxa çəkəcəyəm”»**.

(«Əraf» surəsi, 123-124-cü ayələr)

Biz həmçinin, sehrbazların Musa (aleyhissalam) və Harunun (aleyhissalam) Rəbbinə iman gətirdikdən sonra, fironun hədələrinə cavablarını da eşitdik. **«Onlar dedilər: “Biz, heç vaxt səni, bizə gələn bu aydın dəlillərdən və bizi yaradandan üstün tutmayacağıq. İndi, nə hökm verəcəksənsə, ver. Sən, ancaq bu dünyada hökm verə bilərsən! Həqiqətən, biz Rəbbimizə iman gətirdik ki, O, bizi günahlarımıza və sənin, bizi məcbur etdirdiyin sehrə görə, bağışlasın. Allahın (mükafatı) daha xeyirli, (cəzası) isə, daha daimidir!”»**

(«Ta ha» surəsi, 72-73-cü ayələr).

Ey Allahın qulları! Firon, bu məğlubiyyətdən sonra, çaşqın vəziyyətə düşdü və Musaya (aleyhissalam) və onun gətirdiklərinə qarşı, nə etməli olduğunu düşünməyə başladı. O, bu vəziyyətdə düşünərkən, yanına əyanları gəldi ki, Musaya (aleyhissalam) qarşı, bir hiylə qursunlar və ona pislik etsinlər. Onun əyanları nə dedilər?

“Firon tayfasının, əyan-əşrafı dedi: “Sən, Musanı və onun qövmünü buraxırsan ki, yer üzündə fəsad törətsinlər, həm səni, həm də sənin tanrılarını bir kənara atsınlarmı?” («Əraf» surəsi, 127-ci ayə)

Yəni, onun əyanları dedilər ki: “Sən, Musanı (aleyhissalam) və onun qövmünü buraxacaqsan ki, yer üzündə fitnə-fəsad törətsinlər, səni və sənin tanrılarını, kənara atsınlarmı?”

Bəs firon nə dedi?

“(Firon onlara) belə cavab verdi: “Biz, hökmən onların, oğlan uşaqlarını öldürəcək, qadınlarını isə sağ buraxacağıq. Şübhəsiz ki, onların üzərində, sarsılmaz hökmranlığa malik olan bizik”. («Əraf» surəsi, 127-ci ayə)

Ey zülm edən! Uşaqların və qadınların nə günahı var?

Ey Allahın qulları! Bu xəbərlər, Musaya (aleyhissalam) çatdı. Bəs Musa (aleyhissalam) öz xalqına nə dedi?

«Musa, öz qövmünə dedi: “Allahdan kömək diləyin və səbr edin. Şübhəsiz ki, yer üzü Allahındır. O, qullarından dilədiyini, onun varisləri təyin edir. (Gözəl) aqibət müttəqilərindir”». («Əraf» surəsi, 128-ci ayə)

Mömin bir kəsə, hədə-qorxu gələndə, o belə etməlidir — yalnız Allahdan kömək istəməlidir. Kim, Allahdan kömək istəsə, Allah ona kömək edər. Amma kim, Allahdan qeyrisindən kömək diləsə, Allah onu rüsvay edər.

Ey Allahın qulları! Firon, o dövrün mətbuat vasitələri ilə, öz qövmünü qorxutmağa başladı, Musanı (aleyhissalam) ələ salırdı və məsxərəyə qoyurdu. Bütün bunlar, insanları, ondan uzaqlaşdırmaq üçün idi. Fironun nə dediyinə qulaq asın. Rəbbimiz, bu haqqda, Öz kitabında belə buyurur.

Uca Allah buyurur: **«Firon, qövmünü çağırıb dedi: “Ey xalqım! Məgər Misir səltənəti və altımdan axan bu çaylar mənim deyilmi? Məgər görmürsünüzmü? Ya da mən, bu aciz və az qala (sözünü) belə aydın başa sala bilməyən adamdan daha üstün deyiləmmi? Nə üçün, ona qızıl bilərziklər taxılmayıblar və onunla birlikdə bir-birinin ardınca mələklər gəlməyiblər?” (Firon) öz xalqını aldatdı, onlar da ona itaət etdilər. Həqiqətən, onlar fasiq adamlar idilər”».** («Zuxruf» surəsi, 51-54-cü ayələr)

Firon, onunla (aleyhissalam) məsxərə edib, ələ salırdı, lakin bununla kifayətlənmədi. Hətta o, yer üzündə təkəbbür göstərdi və Musanı (aleyhissalam) insanların qarşısında yalançılıqda ittiham etdi. Eyni bu günlərimizdə gördüyümüz kimi, o vaxt — İslama və müsəlmanlara qarşı informasiya müharibəsi gedirdi. Firon, Böyük və Qüdrətli Rəbbimizin, bizə bildirdiyi kimi belə dedi:

«Firon dedi: “Ey əyanlar! Mən, sizin üçün, özümdən başqa, bir məbud tanımıram. Ey Haman! Mənim üçün, palçıqın üzərində, od qala və bir qüllə düzəlt ki, Musanın məbudunun yanına qalxım. Mən, həqiqətən də, onu yalançılardan hesab edirəm. Firon və onun əsgərləri, yer üzündə, haqsız

yerə, təkəbbür göstərdilər və elə güman etdilər ki, hüzurumuza qaytarılmayacaqlar”». (“Qasas” surəsi, 38-39-cu ayələr)

Firon, öz xəbis vəziri olan, Hamana əmr etdi ki, onun üçün, uca bir qala tiksin ki, firon onun üzərinə qalxa bilsin.

O dedi: “Musanın məbudunun yanına qalxım”. Burada işarə vardır ki, Musa (aleyhissalam) firona xəbər vermişdir ki, Onu göndərən Allah, Öz Ərşinin üzərində, yeddi göyün üzərində ucalmışdır — məxluqatının ucalığına bənzəməyən, Onun əzəmətinə yaraşan bir ucalıqla. O, nə Ərşə, nə də Ərşin altındakı şeylərə möhtac deyil. Firon, bunu istehza və məsxərə ilə söylədi. Və bu, onun göstəricisidir ki, Rəhmanın, Öz əzəmətinə yaraşan bir ucalıqla, Ərş üzərində yüksəldiyini - xatib camaata xütbə verdiyi zaman, öyrətməli olduğu, etiqad-əqidə məsələlərindən biridir.

Ey Allahın qulları! Firon, Musaya (aleyhissalam) istehza və məsxərə edərək, deyəcəyini dedi və onu hədələdi. Xəbərlər, Musaya (aleyhissalam) çatdı, bəs o (aleyhissalam) nə etdi? O (aleyhissalam) nə ilə silahlandı? Musa (aleyhissalam) hər gün və hər saat, fironun gələn təhdidlərə qarşı, yalnız bir silahdan istifadə etdi. Silahın nə olduğunu bilirsinizmi? Bu duadır! Musa (aleyhissalam) Rəbbini çağırmağa, Harun (aleyhissalam) isə, onun duasından sonra “Amin” deməyə başladı. Allah, onun duasını, öz kitabında bizə bildirmişdir.

Uca Allah buyurur: **«Musa dedi: “Ey Rəbbimiz! Sən, firona və onun əyanlarına, dünya həyatında, zinət və mal-dövlət bəxş etdin. Ey Rəbbimiz! Onlar (insanları) Sənin yolundan sapdırırlar. Ey Rəbbimiz! Onların mal-dövlətini məhv et və qəlbini sərtləşdir ki, üzücü əzabı görməyincə, iman gətirməsinlər”».** («Yunus surəsi», 88-ci ayə)

Harun: “Amin” dedi və Böyük və Qüdrətli Allah, bunu nazil etdi: **«(Allah) dedi: “Hər ikinizin duası qəbul olundu. (Dəvətinizdə) möhkəm olun və nadanların yoluna uymayın!”»** («Yunus surəsi», 89-cu ayə)

Musa (aleyhissalam) firona qarşı dua edərək, Allaha üz tutdu. Rəbbimiz nə vaxt Musanın (aleyhissalam) duasını qəbul edib, fironu və onun qövmünü məhv etdi? Allah daha yaxşı bilir. Vacib olan odur ki, Musa (aleyhissalam) Allaha dua etmişdir və Allah ona cavab verdiyini bildirmişdir. Yəni Böyük və Qüdrətli Allah, fironu və onun xalqını məhv edəcəyini bildirmişdir. Necə? Nə vaxt? Musa (aleyhissalam) bunu bilmirdi.

Ey Allahın qulları! Firon, bununla kifayətlənmədi, dərhal insanları toplanmağa çağırırdı ki, Musa (aleyhissalam) ilə bağlı yekun qərar verilsin. Bilirsinizmi, bu qərar nə idi? Musanı (aleyhissalam) öldürmək və ondan qurtulmaq.

Uca Allah buyurur: **«Firon dedi: “Buraxın məni, Musanı öldürüm! Qoy o da, Rəbbinə yalvarsın. Çünki mən, onun sizin dininizi dəyişdirəcəyindən, yaxud yer üzündə fəsad törədəcəyindən qorxuram”».** (Ğafir surəsi, 26-cı ayə)

Təəccüblüdür! Tarazlıq itibmi? Firon, Musaya (aleyhissalam) görə, insanlar üçün qorxurmu? Bəli, çünki Musa (aleyhissalam) onları Allaha ibadətə dəvət edir, Musa (aleyhissalam) onları *“Lə iləhə illəllah”*-a, göylər və yer qədər geniş olan, Cənnətə dəvət edir. Firon, insanlara deyir ki, o haqq üzərindədir, Musa (aleyhissalam) isə, azgınlıq içindədir, guya firon o islah edir, Musa (aleyhissalam) isə, fitnə-fəsad yayır. Və guya firon, insanların dini üçün qorxur ki, Musa (aleyhissalam) isə onların dinini dəyişəcək! Ey Allahın qulu, təəccüblənmə! Əgər insanların ağıl pozular, qəlbləri qaralar və onlar Rəbbinin yolundan azarlarsa, onda fasiqlər, onları aldadarlar və insanlar da onlara itaət edirlər.

Uca Allah buyurur: **“(Firon) öz xalqını aldatdı, onlar da ona itaət etdilər. Həqiqətən, onlar fasiq adamlar idilər”.** («Zuxruf» surəsi, 54-cü ayə)

Firon, onları topladı və Musanı (aleyhissalam) öldürməyə qərar verdi, bu xəbər, Musaya (aleyhissalam) çatdı. Ey Allahın qulları, Quranı öyrənin və ondan faydalanın. Elə bir gün gələcək ki, Quran, Allah dərgahına qaldırılacaq və siz artıq, qarşınızda Quranı tapmayacaqsınız. Həmin gün gəlməzdən əvvəl, Onu öyrənin. Musa (aleyhissalam) bu qərarı eşitdikdən sonra, nə dedi – “Firon səni öldürməyə qərar verdi”? Uca Allah Musanın (aleyhissalam) dili ilə buyurdu:

«Musa dedi: “Mən, Hesablaşma gününə inanmayan hər bir təkəbbürlüdən, həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbiniz (olan Allaha) sığınırım!”» (Ğafir surəsi, 27-ci ayə)

Musa (aleyhissalam) Allaha üz tutdu. Nə şərqə, nə qərbə, nə gücünə, nə qövmünə, nə də ailəsinə üz tutmadı. Lakin o, Allaha yönəldi və Ondan yardım istədi. Və Musa (aleyhissalam) məğlub edilməyəcək bir qüvvə ilə, özünü müdafiə etdi.

Ey Müsəlmanlar! Fironun topladığı bu məclisdə, bir şəxs vardı ki, Musaya (aleyhissalam) iman gətirmişdi, amma Fironun qorxduğu üçün, imanını gizlətdi. İmanını gizlətməmiş olan bu şəxs, Musanın (aleyhissalam) öldürülməsi barədəki bu cinayətkar qərarı, Fironun eşidəndə, dözə bilmədi. İman, onu səmimi münasibət göstərməyə vadar etdi, çünki iman — insanı xeyirli əməlləri əmr etməyə və pis əməllərdən çəkinməyə sövq edir. O zaman, bu iman etmiş şəxs, bu cinayətkar məclisdə, nəsihət verməyə başladı. Və o, nə dedi? Bunun haqqında, bizə Rəbbimiz «Ğafir» surəsində xəbər vermişdir.

Uca Allah buyurur: **“Fironun ailəsindən olub, imanını gizlədən mömin bir kişi, dedi: “Siz bir adamı: “Rəbbim Allahdır!” – dediyinə görə öldürəcəksinizmi? Halbuki o, Rəbbinizdən, sizə açıq-aydın dəlillər gətirib. Əgər o, yalan danışarsa, onun yalanı - ancaq öz əleyhinədir. Yox, əgər doğru**

danışsın, onun vəd etdiyinə bəzisi - sizə toxunur. Həqiqətən, Allah həddi aşanı, yalançıyı doğru yola yönəltməz". («Ğafir» surəsi, 28-ci ayə)

O dedi: "Ey insanlar, siz Musanı (aleyhissalam) öldürməyi qərarlaşdırdınız, amma o, hansı günahı işləyib? O, yalnız "Rəbbim Allahdır" deməsindən başqa nə edib? Məgər bir insan "Rəbbim Allahdır" desə, o cinayətkar olurmu? Musa (aleyhissalam) nə dedi? O dedi: "Rəbbim Allahdır". Musa (aleyhissalam) sehrbazlara iman gətirmələrini tələb etdimi? Musa (aleyhissalam) sehrbazlara, onu sevmələrini tələb etdimi? Xeyr! Ey xalq, bu insan, sizə Rəbbinizdən açıq-aydın dəlillərlə gəlib!"

Ey Allahın qulları! Bu mömin şəxs, onlara, öz elçilərini yalançılıqda ittiham edən, əvvəlki ümmətlərin üzərinə gələn, əzabı xatırlatdı. Uca Allah buyurur: **"Mömin kişi dedi: "Ey xalqım! Mən sizə, əlbir dəstələrin başına gəlmiş (dəhşətli) günün bənzərinin, sizin də başınıza gəlməsindən qorxuram. Nuhun qövmünə, Ad və Səməd (tayfalarına) və onlardan sonra gələnlərə bənzər bəlanın (gəlməsindən qorxuram). Allah, bəndələrə zülm olunmasını istəməz".** («Ğafir» surəsi, 30-31-ci ayələr)

"Ey xalqım! Mən, başınıza gələcək, fəryad qoparacağınız gündən qorxuram. Geriyə dönüb, qaçaacağınız gün, sizi Allahdan qoruyan tapılmaz. Allahın, azğınlığa saldığı kimsəyə isə, yol göstərən olmaz". («Ğafir» surəsi, 32-33-cü ayələr)

Qiyamət günü — Allahın hüsuruna qayıdacağınız gündür. Bu, Allahın hüsuruna çılpq, yalınayaq və sünnətsiz şəkildə çıxacağınız gündür.

Və bu iman etmiş şəxs, həmin yığıncaqda, öz xalqına belə dedi:

"O mömin kişi dedi: "Ey qövmüm! Mənim ardımca gəlin, sizi doğru yola çıxardım. Ey qövmüm! Bu dünya həyatı, ancaq fani bir zövqdür, axirət isə, qərar tutacağınız yurddur. Kim, pis bir iş tutsa, o ancaq işinin həddi qədər cəza alar. Mömin olmaqla bərabər, yaxşı iş görənlər və qadınlar, Cənnətə daxil olub, orada hesabsız ruziyə nail olurlar. Ey qövmüm! Nə üçün mən, sizi nicat tapmağa çağırıram, siz isə mənə oda çağırırsınız? Siz, mənə Allahı inkar etməyə, bilmədiyim bir şeyi Ona şərik qoşmağa çağırırsınız, mən isə, sizi Qüdrətli və Bağışlayan (Allaha) çağırıram. Heç şübhəsiz ki, sizin mənə çağırışlarınızın - nə dünyada, nə də axirətdə çağırılmağa haqqı yoxdur. Bizim dönüşümüz Allahdır. Həddi aşanlar isə, od sakirləridirlər. Sizə dediklərimi, mütləq xatırlayacaqsınız. Mən, öz işimi Allaha həvalə edirəm. Həqiqətən, Allah qullarını görür". («Ğafir» surəsi, 38-44-cü ayələr)

Sizə, bu dünyada, əzablar gəldikdə, Qiyamət günündə isə, cəza ilə üzləşdikdə, bunları xatırlayacaqsınız. Sonra həmin şəxs, öz işini Allaha həvalə etdi, imanını camaatın qarşısında elan etdi və onlar isə, onun Musaya (aleyhissalam) iman gətirdiyini və Musanı (aleyhissalam) müdafiə etdiyini anladılar. Lakin o, onlara

səmimi münasibət göstərdi. Bu, onun, haqqa əsaslanaraq, ədalətsiz hökmdarın qarşısında, yumşaq və gözəl nəsihətlə söylədiyi doğru sözdür. Bilin, ey İslama dəvət edənlər, bu iman etmiş şəxs, bu sözləri dedi: **“Sizə dediklərimi, mütləq xatırlayacaqsınız. Mən, öz işimi Allaha həvalə edirəm”**. («Ğafir» surəsi, 44-cü ayə)

Ey müsəlmanlar! Firon, bu iman etmiş şəxs, Musaya (aleyhissalam) iman gətirdiyini anladıqdan sonra, bu şəxs nə etdi? Firon, bu yığıncaqdan sonra, Musaya (aleyhissalam) nə etdi? Və Musa (aleyhissalam) bundan sonra, nə etdi? Əgər Uca Allah izn verərsə, bunu növbəti cümə günü öyrənəcəyik.

Ey müsəlmanlar! Eşitdiklərimizdən, hansı dərsəri və nəsihətləri alırıq?

BİRİNCİSİ: Əgər bu dünyada, mömin üçün, çətinliklər və kədərlər üz verərsə, əgər ona təhdidlər edilərsə və ədalətsizliklər olunarsa, o adam, Allaha yönəlməli və yalnız Tək olan Allahdan kömək istəməlidir. Bunu biz, Musanın (aleyhissalam) etdiyindən başa düşürük, o zaman ki, firon Musaya (aleyhissalam) belə demişdi:

“Biz, hökmən, onların oğlan uşaqlarını öldürəcək, qadınlarını isə, sağ buraxacağıq. Şübhəsiz ki, onların üzərində sarsılmaz hökmranlığa malik olan bizik”. («Əraf» surəsi, 127-ci ayə)

Musa (aleyhissalam) isə, öz qövmünə dedi: **“Allahdan kömək diləyin və səbr edin”**. («Əraf» surəsi, 128-ci ayə)

Firon, dedikdə ki: **“Buraxın mənə, Musanı öldürüm! Qoy o da Rəbbinə yalvarsın. Çünki mən, onun sizin dininizi dəyişdirəcəyindən, yaxud yer üzündə fəsad törədəcəyindən qorxuram”**. (Ğafir surəsi, 26-cı ayə)

Musa (aleyhissalam) nə dedi? **“Mən, Hesablaşma gününə inanmayan, hər bir təkəbbürlüdən, həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbiniz (olan Allaha) sığınırım!”** («Ğafir» surəsi, 27-ci ayə)

Yunus (aleyhissalam) çətinliklərə düşdüyü və hər tərəfdən kədər onu əhatə etdiyi zaman, nə etdi və kimə müraciət etdi? O (aleyhissalam) öz peyğəmbər qardaşlarına müraciət etdimi? Peyğəmbərlərə və salehlərə yalvardımı? Allahdan başqasına sığındımı? Xeyr!

Uca Allah buyurur: **“Zün-Nunu da (yada sal!) Bir zaman o, qəzəbli (qövmündən) ayrılıb, getmiş və ona gücümüz çatmayacağını güman etmişdi. Sonra da, zülmətlər içində yalvarıb, demişdi: “Səndən başqa, heç bir ilah yoxdur! Sən paksan, müqəddəssən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!” Biz, onun duasını qəbul etdik və onu qəm-qüssədən qurtardıq. Biz, möminləri belə xilas edirik!”** («Ənbiya» surəsi, 87-88-ci ayələr)

İbrahim (aleyhissalam) oda atıldığı zaman — kimə müraciət etdi? Kimə təvəkkül etdi? O dedi: **“Allah bizə yetər. O nə gözəl Qoruyandır!”** (Əl-Buxari 4563).

Və Allah, onu xilas etdi.

İnsanlar, Muhəmmədə ﷺ və onun səhabələrinə dedikdə ki: “Həqiqətən insanlar, sizə qarşı toplanıblar, buna görə onlardan qorxun!” — bu, onların imanlarını daha da artırdı və onlar belə dedilər: **“Allah bizə yetər. O, nə gözəl Qoruyandır!”** («Ali İmran» surəsi, 173-cü ayə)

Həmçinin Yaqub (aleyhissalam) Yusufun (aleyhissalam) canavar tərəfindən yeyildiyi xəbəri, ona çatanda. O nə dedi? **“(Mənə) gözəl səbr gərəkdir. Söylədiklərinizin müqabilində, Allahdan kömək diləmək lazımdır”.** («Yusuf» surəsi, 18-ci ayə). O, bu kədərdən dolayı, Allahdan kömək istədi.

Aişə (Allah ondan razı olsun) çətinliyə düşəndə və onun barəsində deyilənlər danışılanda, sola və sağa, önə və arxaya baxırdı, lakin, onunla bir yerdə duran, heç kimi görmürdü və hamı ondan üz çevirmişdi. O nə dedi? O dedi: “Vallahi, mən həm özümə, həm də sizə, ancaq Yusufun atası, Yaqubun dediyini, misal çəkə bilərəm. Bir zaman o, belə demişdir:

“Mənə gözəl səbir gərəkdir. Söylədiklərinizin müqabilində, Allahdan kömək diləmək lazımdır”. (əl-Buxari 4141, Muslim 2770)

Bunda, böyük dərs vardır. Buna, azı dişlərimizlə yapışmaq, bizim üçün vacibdir — bu da odur ki, kədərlənəndə, Allaha sığınmalıyıq. Əgər biz, Allaha sığınsaq, sarsılmaz bir qüvvə bizimlə olacaq.

İKİNCİSİ: Qəlbdə iman möhkəmlənərsə, sahibini ixlaslı olmağa, yaxşı işlər görməyi buyurar, pis əməlləri qadağan etməyə təşviq edir. Mömin - daim ixlas göstərir, münafiq isə - daima pislik edir. Buna görə də, əgər mömin, sənə nəsihət edərsə, bunu mülayimliklə, yumşaqılıqla edir, səninlə özü arasında edir.

Lakin münafiqə gəldikdə isə, səni rüsvay etmək istədiyinə görə, görürsən ki, o adam, nəsihəti, insanların qarşısında və hər yerdə deyir. Onun qəlbi qaradır və o adam imanı tanımır. O, dediklərində yalan danışdığını özü də bilir. Münafıqlərə deyiləndə ki: “İnsanlar kimi iman gətirin, səhabələr kimi iman gətirin”, onlar deyirlər: “Biz, səfehlər kimi iman gətirəkmi?” Lakin onlar bilirlər ki, səfehlər elə özləridir.

Mömin, həmçinin nəsihət edir, yaxşı işlər görməyi əmr edir və pis əməlləri qadağan edir. Bunu biz, fironun ailəsindən olan, imanını gizlədərək, o məclisdə oturan, mömin şəxsin vəziyyətindən anlayırıq. Lakin o, Musanın (aleyhissalam) öldürülməsi ilə bağlı, bu cinayət qərarını eşitdikdə, danışdı və onlara öyüd-nəsihət etməyə başladı, çünki bunu etməyə, onun imanı onu vadar etmişdi. Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, mömin kişi və qadınları, yaxşı işlər görməyi əmr edən, pis əməlləri qadağan edən kəslər kimi, vəsf etmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Mömin kişilərlə, mömin qadınlar, bir-birinin dostlarıdır. Onlar, (insanlara) yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməllərə qadağa qoyur, namaz qılır, zəkat verir, Allaha və Onun Elçisinə itaət edirlər. Allah onlara rəhm edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir”.**

(«Tövbə» surəsi, 71-ci ayə)

Peyğəmbərimiz ﷺ yaxşı əməllər görməyi əmr etməyi və pis əməllərə qadağa qoymağı — imanla əlaqələndirmişdir. Əgər, insanın qəlbində iman varsa, o adam, yaxşı əməllər görməyi əmr edər və pis əməlləri qadağan edər. Əgər, qəlbə iman yoxdursa, o adam, nə yaxşı əməllər görməyi əmr edər, nə də pis əməllərdən çəkindirər. Və ola bilər ki, onun qəlbi qaralsın və o adam, pis əməllər etməyi əmr etməyə, yaxşı əməllər görməyi isə, qadağan etməyə başlasın. Buna görə də, peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Sizdən bir kimsə, münkər (pis, günah) iş görərsə, bacarırsa onu əli ilə dəf etsin, bacarmazsa dili ilə, onu da bacarmazsa qəlbi ilə dəf etsin, bu da imanın ən aşağı – və ya ən zəif dərəcəsidir"***. (Muslim 49)

Mömin bir insanın, qəlbində iman olan bir kişinin arvadı, öz gözəlliyini nümayiş etdirmək, yad kişilərlə qaynayıb, qarışmaq üçün çölə çıxmaq istədiyi zaman, əgər o kişinin imanı güclüdirsə, bütün mümkün vasitələrlə, bu hal dəyişməyə çalışar. Lakin əgər, onun qəlbində iman yoxdursa, bu hal, ona təsir etməz, o adam qəzəblənməz, əksinə, sevinər. Ola bilsin ki, əgər onun zövcəsi, gözəlliyini nümayiş etdirirsə, o adam, bunda heç bir problem görmür. Və sonra isə, o qadın geyinmiş olsada, amma eyni zamanda soyunmuş sayılır. Və əgər məhz o kişi, onun gözəlliyini nümayiş etdirməsini əmr etmişdirsə, bu böyük bir cinayət olar. Biz deyirik ki, bu əməl, kişinin, öz arvadında olan iyrənc əməllərinə qarşı qeyrətsizliyidir – Allah, bizi və sizi, bundan qorusun.

Əgər iman, qəlblərdən yox olarsa, günahlar yayılmağa başlayarlar. Günahlar, yaxşı işlər görməyi əmr etməklə və pis əməlləri qadağan etməklə əlaqədirlər. Əgər biz, yaxşı əməlləri görməyi əmr edib, pis əməlləri qadağan etsək, o zaman - günahlar azalarlar. Əgər biz, yaxşı əməlləri görməyi əmr etməyi və pis əməlləri qadağan etməyi tərk etsək, o zaman - günahlar artarlar. Düşünürəm ki, bu zamanəmizdə, günahların artdığı barədə, heç iki nəfər belə ixtilaf etməz.

Uca Allah buyurur: **“İnsanların, öz əlləri ilə etdiyi əməllərinin, nəticəsi olaraq, quruda və dənizdə fəsad törəyir ...”** («Rum» surəsi, 41-ci ayə)

Çünki hamı, “Mənim nəfsim, mənim nəfsim” deyir, buna görə də, insanlar həlak olurlar.

Ey İslama dəvət edənlər! Yaxşı əməllər görməyi əmr edin və pis əməlləri qadağan edin ki, günahlar sizin aranızda yayılmasın. Çünki, əgər günahlar yayılsalar və sayları artarsa, o zaman, aləmlərin Rəbbi tərəfindən cəza enəcəkdir.

Peyğəmbərdən ﷺ soruşduqda ki: "Ya Rəsulullah, aramızda əməlisaleh insanlar ola-ola, biz həlakmı olacağıq?" Peyğəmbər ﷺ dedi ki: ***"Əgər günah işlər artarsa, bəli!"*** (əl-Buxari 3346, Muslim 2880)

Allahım, bizlərə dini anlamağı nəsib et. Allahım, müsəlmanları gözəl şəkildə Öz dininə qaytar.

51. FİRONUN HƏLAKI

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz fironun ailəsindən olan, mömin bir şəxs haqqında eşitdik. O, öz xalqına nəsihət etməyə başladı və sözlərinin sonunda belə dedi: **“Sizə dediklərimi mütləq xatırlayacaqsınız. Mən, öz işimi, Allaha həvalə edirəm. Həqiqətən, Allah qullarını görür”**. («Ğafir» surəsi, 44-cü ayə)

Ey müsəlmanlar! Lakin firon və onun xalqı, bu iman etmiş şəxsə cavab vermədilər, küfrlərində və təkəbbürlərində elə israr etdilər ki, firon öz məclisini bu sözlərlə tamamladı: **“Mən sizə, ancaq öz düşündüyümü bildirirəm, mən sizə, ancaq doğru yolu göstərirəm”**. («Ğafir» surəsi, 29-cu ayə)

Yəni mən, yalnız sizə bu dediyimi, vacib hesab edirəm: Musanı (aleyhissalam) öldürmək lazımdır və biz ondan sonra rahatlanarıq. Bu məclisdən sonra, firon və onun xalqı, həmin iman etmiş şəxsə qarşı hiylə qurdular, lakin Böyük və Qüdrətli Allah, onu onların qurduqları şərdən qorudu.

Uca Allah buyurur: **«Allah (Musanı) onların qurduğu hiylələrin şərindən qorudu»**. («Ğafir» surəsi, 45-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Təkəbbürlük, fironu günaha sövq etdi və o, öz küfründə, inadkarlığında, yalançılıqda və Musaya (aleyhissalam) qarşı istehza etməkdə israr etdi. Böyük və Qüdrətli Allah, ona bir öyüd-nəsihət göndərirdi. Onlar, quraqlıq və məhsul qıtlığına məruz qaldılar və Allah, onlara xəbərdarlıq olsun deyə, əzab göndərirdi – bəlkə düşünüb, ibrət alsınlar və etdiklərindən əl çəksinlər.

Uca Allah buyurur: **“Biz, fironun xalqını, quraqlıq illərinə və məhsul qıtlığına məruz qoyduq ki, bəlkə düşünüb ibrət alsınlar. Onlara, bir yaxşılıq üz verəndə: “Bu, bizə məxsusdur!” – deyərdilər. Onlara, bir pislik üz verdikdə isə, Musa və onunla birlikdə olanları, uğursuzluq əlaməti sayardılar. Əslində, onların uğursuzluğu Allah yanında, lakin onların çoxu (bunu) bilmir. (Kafirələr) dedilər: “Sən, bizi sehləmək üçün nə qədər möcüzə gətirsən də, biz sənə inanan deyilik!” Biz də, onların üstünə müxtəlif möcüzələr olaraq tufan, çəyirtkələr, bitlər, qurbağalar və qan göndərdik. Onlar isə, təkəbbürlük göstərdilər və günahkar bir tayfa oldular”**. («Əraf» surəsi, 130-133-cü ayələr)

Uca və Qüdrətli Allahın bəndələrinə qarşı, adətlərindən biri də budur ki, O, insanları bəlalər və çətinliklərlə üz-üzə qoyur ki, onların doğru yola qayıtmasına səbəb olsun. Həmçinin, onların mal-dövlətini və ruzisini artırır ki, onların dönüşünə səbəb olsun. Allah, onları xəstəliklərlə sınağa çəkir ki, onların Allaha tərəf qayıtmasına səbəb olsun. Lakin firon, heç bir fayda götürmədən, inadkarlıqla

öz yolunda israr etdi və Musaya (aleyhissalam) dedi: **“Sən, bizi sehlrləmək üçün nə qədər möcüzə gətirsən də, biz sənə inanan deyilik!”** («Əraf» surəsi, 132-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Firon və xalqının üzərinə əzab endikdə, onlar Musaya (aleyhissalam) üz tutub dedilər: **“Ey Musa! Bizim üçün, Rəbbinə, sənə verdiyi əhd ilə dua et! Əgər əzabı bizdən sovuşdursan, biz hökmən sənə iman gətirəcək və İsrail oğullarını mütləq sənənlə birlikdə göndərəcəyik”.**

(«Əraf» surəsi, 134-cü ayə)

Ey Allahın qulları, fironlar və fasiqlər, hər zaman və hər yerdə belədirlər. Onlar, İslama və onun tərəfdarlarına qarşı mübarizə aparırlar, lakin çətinliyə düşəndə və ya sağalmaz xəstəliklərə tutulanda, bütün ölkələri gəzib, dərman tapa bilməyəndə - belə deyirlər: "Dindarlara müraciət etmək lazımdır. Onlar, Quran oxuyurlar, çünki onda şəfa var". Fironun xalqı da eyni cür davrandı: Böyük və Qüdrətli Allahdan, onlara əzab gəldiyi zaman, onlar Musaya (aleyhissalam) müraciət etdilər. Böyük və Qüdrətli Allah, buyurur: **“Biz, çatacaqları müəyyən vaxta qədər, əzabı onlardan sovuşdurduqda isə, dərhal (əhdi) pozdular”.**

(«Əraf» surəsi, 135-ci ayə)

Ey Allahın qulları! Firon, tutduğu yoldan dönmədi. Allah, Öz qulu və elçisi Musaya (aleyhissalam) buyurdu ki, iman gətirənlərlə birlikdə, Misirdən çıxsın. Musa (aleyhissalam) Rəbbinin əmrini yerinə yetirdi. Musa (aleyhissalam) və onunla birlikdə olanlar — kişilər, qadınlar və uşaqlar hazırlaşdılar və gecənin bir vaxtında yola çıxdılar.

Ey Allahın qulları! Bu — Musadır (aleyhissalam) gecə vaxtı öz qövmü ilə birlikdə yola çıxdı. O (aleyhissalam) gecə vaxtı necə yola çıxdı? Bəs hara yönəldi? Böyük və Qüdrətli Allah, ona əmr etdi və o da bu əmri yerinə yetirdi. Səhər açılanda, Firona xəbər çatdı ki, Musa (aleyhissalam) və onunla birlikdə olanlar, şəhərdən çıxıblar. Bu xəbər onu dəli etdi, qəzəbləndirdi və o, Musanı (aleyhissalam) və onunla birlikdə olanları tutmaq üçün hər tərəfə, bütün şəhərlərə, əsgər toplamaq üçün, adamlar göndərməyə başladı. Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, Öz kitabında, bu haqqda bizə belə bildirmişdir. Uca Allah buyurur: **“Firon, şəhərlərə (əsgər) toplayanlar göndərdi. (O dedi:) “Bunlar, kiçik bir dəstədir. Onlar, bizi qəzəbləndirmişlər. Biz hamımız, ayıq-sayıq olmalıyıq”.**

(«Şuəra» surəsi, 53-56-cı ayələr).

Ey Allahın qulları! Firon, bənzəri olmayan, böyük bir ordu topladı və onun başında özü durdu! Ertəsi gün, günəş çıxanda iki dəstə, bir-birini gördülər.

Uca Allah buyurur: **“Günəş üfüqdən qalxarkən (Firon öz) (əsgərləri) (ilə) onları izləməyə başladılar. İki dəstə, bir-birini görünə, Musanın səhabələri: “Biz yaxalanacağıq!” – dedilər. (Musa) dedi: “Xeyr, Rəbbim mənimlədir. O, mənə doğru yol göstərəcəkdir!”** («Şuəra» surəsi, 60-62-ci ayələr)

Həqiqətən, etiqad-əqidə hər şeydən üstündür, kaş ki, onlar bunu bilsəydilər! Yəni, Rəbbim mənimlədir. O, məni qoruyur, qayğı göstərir, dəstək olur və kömək edir.

Uca Allah buyurur: **“Günəş üfüqdən qalxarkən (Firon öz) (əsgərləri) (ilə) onları izləməyə başladılar. İki dəstə, bir-birini görüncə, Musanın səhabələri: “Biz yaxalanacağıq!” – dedilər. (Musa) dedi: “Xeyr, Rəbbim mənimlədir. O, mənə doğru yol göstərəcəkdir!” Biz Musaya: “Əsanla dənizə vur!” (deyə) vəhy etdik (Dəniz) dərhal yarıldı, (on iki yol açıldı) və hər biri nəhəng bir dağ kimi oldu”.** («Şuəra» surəsi, 60-63-cü ayələr)

Sən Pak və Ucasan, ey Allah! Biz, şəhadət edirik ki, Sən — ibadətə layiq olan Allahsan.

“Biz Musaya: “Əsanla, dənizə vur!” (deyə) vəhy etdik”. («Şuəra» surəsi, 63-cü ayə)

Musa (aleyhissalam) əsası ilə vurdu və dəniz yarıldı və onun hər bir hissəsi, nəhəng bir dağa bənzədi.

Ey Allahın qulları, Quranda təsvir edilən, bu böyük hadisəyə baxın. Bu, Musanın (aleyhissalam) qarşısındakı dənizdir ki, Allahın əmri ilə, yarılmış və onun hər bir hissəsi, nəhəng bir dağ kimi olmuşdur. Allah onlar üçün dənizdə quru bir keçid açdı və Musa (aleyhissalam) yanındakılarla birlikdə, fironun və onun ordusunun əlindən qurtulmaq üçün, həmin yolla keçdi.

Ey Allahın qulları! Bu — dənizi keçən Musadır (aleyhissalam). O və onunla birlikdə olanlar asanlıqla digər sahilə çıxdılar. “Ol!” dedikdə olan, Əmr Sahibinin əmri ilə, bu iş onlar üçün asanlaşdırıldı. Ey Allahın qulları! Dəniz, Allahın ordusundandır və Allahın ordusunu Ondan başqa, heç kim bilmir. Firon, dənizə çatdı, amma Musanın (aleyhissalam) ardınca getməyə qorxdu. Musa (aleyhissalam) digər sahilə çatdıqdan sonra, Firon ona çatmasın deyə, dənizə çubuqla vurub, onu əvvəlki halına qaytarmaq istədi. Amma Allah, Musaya (aleyhissalam) belə vəhy etdi: **“Dənizi də sakit burax! Onlar, suda batırılacaq əsgərlərdir!”** («Duxan» surəsi, 24-cü ayə)

Ey Musa (aleyhissalam) dənizi, olduğu kimi burax. Nə üçün? İndi biləcəksən! Musanın (aleyhissalam) ardınca, firon da dənizi keçməyə başladı və qoşunu da, pis niyyət və düşmənçilik göstərərək, zülmündə ona kömək edərək, onun yanında idi. Amma onlar, dənizin ortasında olanda, Uca və Qüdrətli Allah, dənizə yenidən, əvvəlki kimi olmağı əmr etdi və onlar suyun altında qaldılar.

Uca Allah buyurur: **“Biz, İsrail oğullarını, dənizdən keçirtdik. Firon və onun qoşunu, zülm və düşmənçilik məqsədilə, onları təqib etdilər. Nəhayət (firon) (dənizdə) batdığı vaxt, dedi ki: “İsrail oğullarının, iman gətirdiklərindən başqa, ilahın olmadığına inandım. Mən də müsəlmanlardanam!” (firon deyildi:) “İndimi? Sən ki, əvvəllər, asilik etmiş və**

fəsad törədənlərdən olmuşdun. Bu gün, sənin bədəninə xilas edəcəyik (səhilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə, ibrət olasan". Həqiqətən də, insanların çoxu ayələrimizdən xəbərsizdir". («Yunus» surəsi, 90-92-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Dəniz, hələ də eynidir. Allahın adəti (sünnəsi) dəyişmir və geri çəkilmir. İndi, elə bil ki, Musaya (aleyhissalam) və onunla birlikdə, qarşı tərəfdə olanlara baxıram — onlar, boğulan firona baxırlar. Düşünürəm ki, siz bilirsiniz ki — insan boğulanda, suda necə batıb-çıxır. İndi isə firon, hər dəfə suyun üzünə çıxanda, belə deyirdi: «İnanıram ki, ibadətə layiq tanrı yoxdur, yalnız...», o bu sözü tam demək istəyirdi, yəni «Allahdan başqa» deməyə çalışırdı. Amma bu sözlər, fironların ağzından çıxarmı? Xeyr! Biraz əvvəl, bu ağzı ilə deyirdi ki: **"Sizin, ən uca rəbbiniz mənəm!"** («Nəziat» surəsi, 24-cü ayə)

Həmçinin, o xalqına demişdir: **"Mən, sizin üçün, özümdən başqa bir məbud tanımıram".** («Qasas» surəsi, 38-ci ayə)

«İndi isə, sən deyirsən: «İnanıram ki, ibadətə layiq tanrı yoxdur, yalnız ...» «İnandım ki, ibadətə layiq, heç bir məbud yoxdur, yalnız...» Sən, "Allah" demək istəyirsənmi?

Xeyr, lakin son anda o dedi: **"İsrail oğullarının, iman gətirdiklərindən başqa, ilah olmadığına inandım. Mən də müsəlmanlardanam!"**

(«Yunus» surəsi, 90-cı ayə)

İslamın, sənənlə heç bir əlaqəsi yoxdur, ey firon. Və Allah, ona belə buyurdu: **"İndimi? Sən ki, əvvəllər, asilik etmiş və fəsad törədənlərdən olmuşdun".**

(«Yunus» surəsi, 91-ci ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **"Onlar, əzabımızı daddıqda: "Biz, Vahid Allaha iman gətirdik, Ona orta qoşduqlarımızı isə, inkar edirik!" Lakin o zaman əzabımızı gördükdə, iman gətirmələri onlara heç bir fayda vermədi. Bu, Allahın, Öz qulları barəsində, əzəldən bəri, qüvvədə olan qanunudur. Onda, kafirlər ziyana uğradılar"». (»Gafir» surəsi, 84-85-ci ayələr)**

Bu dünyada, nə qədər insan var ki, firona çevrilir, fironluq edir, lakin ölüm onu yaxalayanda deyir ki: "İman gətirdim"? Bir çoxları belədirlər.

Ey Adəm oğlu! Əgər Allah sənə, bu dünyada məqam və mal-dövlət versə, sən firona çevrilə bilərsən.

Uca Allah buyurur: **"Ey insan! Səni, öz Səxavətli Rəbbinə qarşı qoyan nədir? O ki, səni yaradıb, kamilləşdirdi və sənə gözəl bir surət verdi".**

(«İnfitar» surəsi, 6-7-ci ayələr)

Ey Allahın qulları, baxın indi fironun cəsədinə — firon və onun ordusu, suyun üzərində idilər və onların nə gücü, nə də qüdrəti var idi.

Uca Allah buyurur: **“Bu gün, sənin bədənini xilas edəcəyik (sahilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə ibrət olasan”.** («Yunus» surəsi, 92-ci ayə)

Bəli, Allaha and olsun ki, bu — öyüd-nəsihət almaq istəyənlər üçün, bir ibrətdir. İndi o, suyun üzərindədir və batmaqdadır, halbuki əvvəllər belə deyirdi: **“Sizin, ən uca rəbbiniz, mənəm!”** (“Naziat” surəsi, 24-cü ayə) Və bundan biraz əvvəl, o deyirdi ki: **“Mən, sizin üçün, özümdən başqa bir məbud tanımıram”.** («Qasas» surəsi, 38-ci ayə)

Həmçinin, o demişdir ki: **«“Ey xalqım! Məgər, Misir səltənəti və altımdan axan bu çaylar mənim deyillərmi? Məgər görmürsünüzmü?”»** (Zuxruf surəsi, 51-ci ayə)

Altımdan axan! Bu, həmin o firondur ki, biraz əvvəl demişdir: **“Buraxın məni, Musanı öldürüm! Qoy o da, Rəbbinə yalvarsın. Çünki mən, onun, sizin dininizi dəyişdirəcəyindən, yaxud yer üzündə fəsad törədəcəyindən qorxuram”.** («Ğafir» surəsi, 26-cı ayə)

Və bundan biraz əvvəl, o demişdir ki: **“Mənim üçün, palçıqın üzərində od qala və bir qüllə düzəlt ki, Musanın məbudunun yanına qalxım. Mən, həqiqətən də, onu yalançılarından hesab edirəm”.** («Qasas» surəsi, 38-ci ayə)

Həqiqətən, bunda, öyüd-nəsihət almaq istəyən kimsə üçün, bir ibrət vardır. Ey Allahın qulları, baxın, Allaha və Onun bəndələrinə qarşı, fironluq edənlərə. Bu — onların aqibətidir: bu dünyada, suya qərq edilməklə cəzalanarlar, bərzəxdə isə, qəbir əzabı ilə.

Uca Allah buyurur: **“Onları, səhər və axşamüstü oda salırlar. O Saat gələcəyi gün isə; fironun nəslini ən şiddətli əzaba salın!”** («Ğafir» surəsi, 46-cı ayə)

Sonra onlar, Qiyamət günü, şiddətli əzaba düçar olacaqlar.

Ey Allahın qulları! Eşitdiklərimizdən, hansı dərsləri və ibrətləri çıxarıyıq?

BİRİNCİSİ: Böyük və Qüdrətli Allah, bir zalımı həlak etdikdə, ona yardım edənləri də onunla birlikdə həlak edir. Biz, bunu Böyük və Qüdrətli Allahın, fironu və onunla birlikdə Musaya (aleyhissalam) və onunla iman gətirənlərə qarşı çıxan, ordusunu həlak etməsindən anlayırıq. Əgər bir şəxs, zülm etdiyini görsən, bu işdə ona köməklik etməkdən çəkin, çünki zülm — Qiyamət günü zülmətdir.

Peyğəmbərimiz ﷺ demişdir: **“Qardaşın, zalım və ya məzlum olarkən, ona kömək et!”** Bir nəfər soruşdu ki: «Əgər ona zülm olunursa, mən ona kömək edə bilərəm. Bəs əgər, o özü zalımdırsa, mən ona necə kömək edə bilərəm? Peyğəmbər ﷺ dedi ki: **“Onu, zülm etməkdən çəkindirirsən, bu, ona kömək etməkdir”.**

(Əl-Buxari 6952)

Yəni, əgər sən zülm olunan birini görsən, onu o zülmədən xilas et. Və əgər sən, kimsəni zülm edərkən görsən, onu bundan çəkindir — çünki zülm, Qiyamət günündə zülmət olacaq.

Uca Allah buyurur: **“Rəbbin, haqsızlıq edən məmləkətləri, yaxaladığı zaman, belə yaxalayır. Onun yaxalaması, həqiqətən də, üzücüdür, şiddətlədir”**. («Hud» surəsi, 102-ci ayə)

Zülm edənin üzərinə, Allahdan əzab endikdə, bu əzab, o adamın zülm etməsində ona yardım edənləri də əhatə edir.

Uca Allah buyurur: **“Zalımların etdikləri əməllərdən, Allahın xəbərsiz olduğunu sanma. (Allah) sadəcə onları (cəzalandırmağı) gözlərin bərələ qalacağı günə saxlayır. (O gün) onlar, başlarını yuxarı qaldıraraq (carçıya doğru) tələsəcəklər. Onlar, özlərinə belə dönüb, baxmayacaq və onların qəlbi də bomboş qalacaqdır (qorxudan, bütün başqa duyğulardan xali olacaqdır). İnsanları, onlara əzab gələcəyi günlə qorxut. (O gün) zalımlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bizə, yaxın bir vaxta qədər möhlət ver ki, sənin dəvətini qəbul edək və elçilərin arxasınca gedək”. (Onlara)(deyiləcəkdir:) “Məgər əvvəllər, siz (dünyadan köçməyəcəyiniz) barədə and içməmişdiniz?! Siz, özlərinə zülm edənlərin yurdlarında, sakit oldunuz. Onlara nələr etdiyimiz, sizə aydın oldu və sizə misallar da çəkdik”. (Zalımlar) öz hiylələrini qururdular. Halbuki, onların hiyləsi, Allaha bəlli idi. Onların hiyləsi ilə, dağlar yerindən tərpənən deyildirlər”**. («İbrahim» surəsi, 42-46-cı ayələr)

Necə ki, Allah: fironun, Ad və Səməd qövmləri ilə etdi.

Ey Allahın qulları! Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Zalımlara meyl etməyin, yoxsa sizə od toxunar. Sizin, Allahdan başqa dostlarınız yoxdur. Sonra, sizə kömək də olunmaz”**. («Hud» surəsi, 113-cü ayə)

Zalımlara, onların zümlərində yardım etməkdən çəkin. Allaha and olsun ki, mən sənə üçün qorxuram! Dünya həyatına aldanma və qoy yoldan azdıran, səni Allah barəsində aldatmasın. Ölüm gəldikdə və cəza sənə çatdıqda, sən: “Mən, iman gətirdim” deyəcəksənmi? Sənə, belə cavab veriləcək: «İndimi? Sən ki, əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənlərdən olmuşdun».

İKİNCİSİ: Yaxşı əməllər etməyi əmr edib, pis əməlləri qadağan edən və bununla da Allahın razılığını diləyən şəxsləri, Allah qoruyar, himayə edər, dünya və axirətdə ona kömək edər. Əgər insanlar və cinlər, ona zərər vermək üçün birləşsələr, heç vaxt ona zərər verə bilməzlər, çünki Allah onunladır. Allah kimin tərəfindədirsə, o, sarsılmaz bir qüvvəyə sahib olar.

Dəlil budur ki, Böyük və Qüdrətli Allah, Musanı (aleyhissalam) Fironun qoruyub, Musaya (aleyhissalam) firona qarşı kömək edib. Həmçinin, Böyük və Qüdrətli Allah, Fironun ailəsindən olan, iman etmiş o kişini qorudu, o zaman ki,

yaxşı əməllər etməyi əmr edib, pis əməlləri qadağan etməyə başladı. Onlar, onu öldürmək istədilər, lakin Allah, onların qurduqları pisləkdən, onu qorudu.

Ey Allahın qulları! Yaxşı əməllər etməyi əmr edin, pis əməlləri isə qadağan edin ki, fəsad yayılmasın. Və müsəlmanlar arasında, pis fikirlər yayılmasın. İndi elə bir gün olmur ki, qarşımıza müsəlman olduğunu iddia edən bir dəstə çıxmasın, halbuki İslamın onlarla heç bir əlaqəsi yoxdur. Allahın, dəlil nazil etmədiyi fikirlər əmələ gəliblər — bunun səbəbini bilirsinizmi, ey Allahın qulları?

Çünki biz, yaxşı əməllər etməyi əmr etməyi və pis əməlləri qadağan etməyi buraxmışıq. Hər bir xatib və hər bir alim, öz imkanına uyğun olaraq, yaxşı işlər görməyi əmr etməli, pis əməllər etməyi qadağan etməlidir.

Allahdan, mənim və sizin üçün doğru yol göstərməsini və möhkəmlik diləyirəm.

52. FİRONUN VƏ ONUN XALQININ, HƏLAK OLMA SƏBƏBLƏRİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, bizim hamımıza aydın oldu ki, Böyük və Qüdrətli Allah, fironu və onun xalqını necə həlak etdi. Biz öyrəndik ki, firon ölüm əzabı içində olarkən, belə dedi: **“İsrail oğullarının, iman gətirdiklərindən başqa, ilahın olmadığına inandım. Mən də, müsəlmanlardanam!”**

(«Yunus» surəsi, 90-cı ayə).

Allah isə, ona belə buyurdu: **“İndimi? Sən ki, əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənərdən olmuşdun. Bu gün, sənin bədənini xilas edəcəyik (sahilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə ibrət olasan”.** Həqiqətən də, **insanların çoxu, ayələrimizdən xəbərsizdirlər”.** («Yunus» surəsi, 91-92-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Allah, fironlardan bu cür intiqam aldı!

Ey Allahın qulları! Allah, zülm edənlərdən bu cür intiqam alır!

Necə ki, Uca Allah buyurur: **“Onlar, Bizi qəzəbləndirdikdə, onlardan intiqam alıb, hamısını (dənizdə) batırdıq. Biz onları, sonradan gələn (nəsillər) üçün, izi-tozu itirilib, yox edilmiş, bir millətə və ibrət alınmalı, bir həqiqətə çevirdik”.** («Zuxruf» surəsi, 55-56-cı ayələr)

Əbu Musadan (Allah ondan razı olsun) rəvayət edilir ki, bir dəfə, Allahın Elçisi ﷺ belə buyurdu: **“Həqiqətən, Allah, zalıma möhlət verir, lakin onu yaxaladığı zaman, artıq buraxmaz”.** Əbu Musa dedi ki: **“Sonra isə o, bu ayəni oxudu: “Rəbbin, haqsızlıq edən məmləkətləri, yaxaladığı zaman, belə yaxalayır. Onun yaxalaması, həqiqətən də, üzücüdür, şiddətlədir”.**

(«Hud» surəsi, 102-ci ayə)

Firon kimi davranmağa cəhd edən hər bir zalımı, sənin Rəbbin belə yaxalayır.

Ey Allahın qulları! Burada indi, özü-özlüyündən, ağılımıza gələn bir sual var: Böyük və Qüdrətli Allah, fironu və onun xalqını niyə məhv etdi? Bu sualın cavabını verən, bizim Rəbbimizdir. Bu, Onun doğru danışan Kitabıdır.

Uca Allah buyurur: **“Ayələrimizi inkar edib, onlardan qafil olduqlarına görə, Biz (o tayfadan) intiqam alaraq, onları dənizdə qərq etdik”.**

(«Əraf» surəsi, 136-cı ayə)

Yəni, fironu və onun xalqını.

BİRİNCİ SƏBƏB: Onların, Allahın ayələrini inkar etmələridir.

Ey Allahın qulları! Allahın ayələrini inkar etmək, ümmətlərin məhv olmasına və onların üzərinə, göylərin və yerin Rəbbi tərəfindən əzabın enməsinə səbəb olur.

Ey müsəlmanlar! Bir az geriye — Musa (aleyhissalam) ilə, fironun ilk görüşünə qayıdaq.

Musanın (aleyhissalam) firona nə dediyini bilirsinizmi? O, firona dedi ki: **“Bizə vəhy olundu ki, əzab, (haqqı) yalan sayıb üz döndərənlərə veriləcəkdir!”** («Ta ha» surəsi, 48-ci ayə)

Yəni, göylərin və yerin Rəbbindən enən əzablar, haqqı yalan sayıb, ondan üz döndərən kimsənin üzərinə enəcək. Bununla belə, firon və onun xalqı Musa (aleyhissalam) ilə gələn, bütün möcüzələri yalan saydılar.

Uca Allah buyurur: **“Biz, dəlillərimizin hamısını (firona) göstərdik. O isə (bu dəlilləri) yalan sayıb, qəbul etmədi”.** («Ta ha» surəsi, 56-cı ayə)

Firon, öz xalqına dedi ki: **“Sən, bizi sehləmək üçün, nə qədər möcüzə gətirsən də, biz sənə inanan deyilik!”** («əl-Əraf» surəsi, 132-ci ayə).

Onlar, Allahın ayələrini yalan saydıqları zaman, Allah onların hamısını həlak etdi, hamısını suya qərq etdi. Ey Adəm oğlu, Allahın ayələrini yalan sayanlardan, olmaqdan çəkin, yoxsa sən də, həlak olanlardan və əzaba düçar olanlardan olarsan. Ağillı olan kəs, başqalarının başına gələnlərdən ibrət alır. Buna görə də, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz buyurur:

«De: “Yer üzündə gəzib, dolaşın və görün (haqqı) yalan sayanların aqibəti necə oldu”» («Ənam» surəsi, 11-ci ayə)

Nuh qövmünün, Ad qövmünün, Səhud qövmünün və fironun aqibəti necə oldu?

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Biz, hər birini, öz günahına görə yaxaladıq. Onlardan, kimisinin üstünə (qasırğa ilə birgə) daşlar göndərdik, kimisini qorxunc səs yaxaladı, kimisini yerə batırdıq, kimisini də (suya) qərq etdik. Allah, onlara zülm etmədi, onlar ancaq əməlləri ilə, özləri-özlərinə zülm edirdilər”.** («Ənkəbut» surəsi, 40-cı ayə)

Fironun və onun qövmünün, həlak olmasının, ikinci səbəbi — laqeydlik (etinasızlıq) idi.

Laqeydlik (etinasızlıq) həlakın və əzabın səbəblərindəndir.

Uca Allah buyurur:

“Ayələrimizi inkar edib, onlardan qafil olduqlarına görə, Biz (o tayfadan) intiqam alaraq, onları dənizdə qərq etdik”. («əl-Əraf» surəsi, 136-cı ayə)

Allahın dininə, Allahın Kitabına və Allah Rəsulunun Sünnəsinə qarşı qafil olmaq, axirət gününə, Sirat körpüsünə və Tərəzilərə, Cənnətə və Cəhənnəmə qarşı laqeydlilik — həlak olmağın və əzabın səbəbidir.

Əgər biz, bu heyvətamiz dövrümüzdə, çoxsaylı insanlara baxsaq, görərik ki, onlar qəflət içindədirlər, Allahın dinindən uzaqlaşblar — necə ki, Uca Allah buyurur: **“İnsanların hesaba çəkiləcəkləri gün yaxınlaşdı. Amma onlar, hələ də qəflət içində (imandan) üz çevirirlər”**. («əl-Ənbiya» surəsi, 1-ci ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **“(Budur) Allahın vədi. Allah, Öz vədinə xilaf çıxmaz. Amma insanların əksəriyyəti (bunu) bilmir. Onlar, dünya həyatının görünən tərəfini bilir, axirətdən isə, büsbütün qafildirlər”**. («Rum» surəsi, 6-7-ci ayələr)

Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən də, insanların çoxu, ayələrimizdən xəbərsizdirlər”**. («Yunus» surəsi, 92-ci ayə)

Ey Adəm övladı! Qafil olanlardan, olmaqdan çəkin. Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Kitabında, qafil olanları - heyvanlara bənzətmiş, hətta onlardan da azğın olduqlarını bildirmişdir.

Uca Allah buyurur:

“Biz, Cəhənnəm üçün bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların, qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar, heyvan kimidirlər, hətta daha çox azğınlıqdadırlar. Qafil olanlar da, məhz onlardırlar”. («Əraf» surəsi, 179-cu ayə)

Ey Adəm oğlu! Qafil olanların sırasında, olmaqdan çəkin.

Qiyamət günü, peşmançılığın, heç bir fayda vermədiyi gün, onlar peşmançılıq çəkəcəklər.

Uca Allah, onların dilində buyurur, onlar toplaşma yerində olduqları zaman: **“Vay halımıza! Biz, bundan qafil idik. Üstəlik zalım da olmuşuq!”**

(«Ənbiya» surəsi, 97-ci ayə)

Ey Allahın qulları, Allahın ayələrini yalan saymaqdan çəkinin. Qafil olmaqdan çəkinin, çünki bu - həlak olma səbəblərindəndir. Allah, fironu və onun xalqını məhv etdi, çünki onlar, Allahın ayələrini yalan saydılar və qafil olanlardan oldular.

Ey İslam ümməti! Fironun həlak olması hekayəsindən, hansı dərsləri və nəsihətləri götürürük?

BİRİNCİSİ: Yer üzü, Allaha məxsusdur və O, onu Öz qullarından istədiyinə verir.

Necə ki, Uca Allah buyurur: **“Biz, Zikrdən (Lövh-i-məhfuzdakı yazıdan) sonra (nazil etdiyimiz) kitablarda da yazmışdıq ki, yer üzünə Mənim**

əməlisaleh qullarım varis olacaqlar. Həqiqətən bunda, ibadət edənlər üçün bir bildiriş vardır". («Ənbiya» surəsi, 105-106-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Gəlin bir anlıq, firona qayıdaq – o zaman ki, insanlar ona belə dedilər: **"Sən, Musanı və onun qövmünü buraxırsan ki, yer üzündə fəsad törətsinlər, həm səni, həm də sənin tanrılarını bir kənara atsınlar".**

(«Əraf» surəsi, 127-ci ayə)

Firon dedi: **"Biz hökmən, onların oğlan uşaqlarını öldürəcək, qadınlarını isə, sağ buraxacağıq. Şübhəsiz ki, onların üzərində, sarsılmaz hökmranlığa malik olan bizik".** («Əraf» surəsi, 127-ci ayə)

Bəs, Musaya (aleyhissalam) xəbərlər çatdıqda, o (aleyhissalam) öz qövmünə nə dedi? O dedi: **"Allahdan kömək diləyin və səbr edin. Şübhəsiz ki, yer üzünü Allahındır. O, qullarından, dilədiyini onun varisləri təyin edir. (Gözəl) aqibət müttəqilərindir".** Onlar dedilər: **"Sən, bizə (peyğəmbər) gəlməzdən əvvəl də, sənin gəlişindən sonra da, bizə əziyyət verildi".** (Musa) dedi: **"Ola bilsin ki, Rəbbiniz düşməninizi məhv edib, sizi yer üzünün varisləri təyin etsin, sonra da necə hərəkət edəcəyinizə baxsın".** («Əraf» surəsi, 128-129-cu ayələr)

Ey müsəlmanlar! Gəlin Musanın (aleyhissalam) və fironun arasındakı, mübarizədən sonra, bizim üçün aydın olan, nəticəyə nəzər salaq. Gəlin baxaq, nəticə kimin tərəfində oldu? Nəticə, haqq üzərində olan, Musanın (aleyhissalam) tərəfində idi mi? Yoxsa, azğınlıq üzərində olan, fironun tərəfində idi mi?

Bu sualın cavabı, Rəbbimizin Kitabındadır. Uca Allah buyurur: **"Ayələrimizi inkar edib, onlardan qafil olduqlarına görə, Biz (o tayfadan) intiqam alaraq, onları dənizdə qərq etdik. (Musa ilə olan) zəif camaatı isə, yer üzünün xeyir-bərəkət verdiyimiz, məşriqlərinə və məğriblərinə, varislər təyin etdik. Səbr etdiklərinə görə, Rəbbinin İsrail oğulları barəsindəki, gözəl Sözü yerinə yetdi. Biz, fironun və onun xalqının, qurduqlarını və tikib, ucaltdıqlarını, darmadağın etdik".** («Əraf» surəsi, 136-137-ci ayələr)

Nəticədə, Böyük və Qüdrətli Allah, fironun və onun xalqından intiqam aldı. O, onların hamısını, suya qərq etdi. Böyük və Qüdrətli Allah, fironun qurduqlarını və onunla birlikdə olan xalqının etdiklərini məhv etdi, onlar isə bunu hiss etmədilər. Və Allah, fironun hökmranlıq etdiyi torpağı, Musaya (aleyhissalam) və onun xalqına verdi.

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur:

"Dənizi də sakit burax! Onlar, suda batırılacaq əsgərlərdir!" Onlar, neçə-neçə bağlar, çeşmələr qoyub, getdilər; (Habelə) əkinlər, möhtəşəm yerlər və içində həzz aldıkları nemətləri də (qoyub getdilər). Bax belə! Biz, o (nemətlərə) başqalarını varis etdik. Nə göy, nə də yer, onlardan ötrü ağlamadı. Onlara, möhlət də verilmədi. Artıq, İsrail oğullarını alçaldı

əzabdan qurtardıq – firondan. Həqiqətən o, özünü yüksək tutan və həddi aşanlardan idi". («əd-Duxan» surəsi, 24-31-ci ayələr)

Xeyirli nəticə kimindir? Allahdan qorxanlarıdır! Və qalibiyyət də, Uca Allah izn verərsə, İslamın və müsəlmanların olacaqdır.

Peyğəmbərimiz ﷺ bizi bununla müjdələdi. O, öz nəfsi ilə danışmadı — bu, yalnız nazil olunan bir vəhydir. Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Həqiqətən Allah, yer üzünü mənim üçün бүkdü, mən onun məşriqini də, məğribini də gördüm. Ümmətimin hökmranlığı, mənə göstərilən yerlərə qədər çatacaqdır ..."***

(Muslim 2889)

Həmçinin Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***«Bu iş, mütləq ki, gecə ilə gündüzün çatdığı hər yerə çatacaqdır¹»,*** yəni islam dini.

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir: ***"Allaha and olsun ki, Allah bu dini tamamlayacaq, hətta iş o yerə gəlib çatacaq ki, atlı bir şəxs, Səna şəhərindən, Hədrəmövta səfər edəcək və (yolda) Allahdan başqa, heç kəsdən və ya canavarın, qoyunlara hücum edəcəyindən, başqa heç nədən qorxmayacaq, lakin siz tələsirsiniz"***. (Əl-Buxari 6943)

Lakin siz, ey Allahın qulları, çox tələsirsiniz! Allah, Öz Kitabında bizi müjdələdi.

Uca Allah buyurur: ***"Şübhəsiz ki, Biz Öz elçilərimizə və möminlərə həm dünya həyatında, həm də şahidlərin şəhadət verəcəyi gün, yardım edəcəyik. O gün, zalımlara üzr diləmələri heç bir fayda verməyəcəkdir. Onları həm lənət, həm də pis yurd gözləyir"***. («Ğafir» surəsi, 51-52-ci ayələr)

Ey İslam ümməti! Harada olursunuzsa olun, Allahdan kömək diləyin və səbirli olun. Həqiqətən, yer üzü Allahındır və O, onu Öz qullarından istədiyinə miras verər. Axırda, xeyirli aqibət isə, müttəqilərinindir.

İKİNCİSİ: Əgər ölüm, artıq gəlib çatıbsa və insan həlak olubsa, onun tövbəsi qəbul olunmaz.

Firona baxın! Başqalarının aqibətindən ibrət alan kəs, ağıl sahibidir.

Bu, həmin o firondur ki, belə demişdir:

"İsrail oğullarının, iman gətirdiklərindən başqa, ilah olmadığına inandım. Mən də, müsəlmanlardanam!" («Yunus» surəsi, 90-cı ayə)

Amma, Allah, onun tövbəsini qəbul etmədi, çünki həmin tövbə, yalan idi. Və Allah, onun imanını qəbul etmədi, çünki həmin iman, yalan idi. Və Allah, ona

¹ Əhməd 4/103, "əs-Silsilə əs-səhihə" 3416.

buyurdu ki: **“İndimi? Sən ki, əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənlərdən olmuşdun”**. («Yunus» surəsi, 91-ci ayə)

Allah, bizə xəbər vermişdir ki, əgər qul, ölüm ona gəldiyi zaman, tövbə edərsə, Allah, onun tövbəsini qəbul etməz.

Uca Allah buyurur: **“Günah işlər görməkdə, davam edənlərdən birinə, ölüm gəldiyi zaman: “Mən, indi tövbə etdim!” – deyənlərin də, kafir kimi ölənlərin də, tövbəsi qəbul deyildir. Biz, onlar üçün, üzücü bir əzab hazırlamışıq”**. («Nisa» surəsi, 18-ci ayə)

Və bizim Peyğəmbərimiz ﷺ demişdir ki: **“Allah, qulun tövbəsini, canı boğazına yetişməyə qədər, qəbul edər”**. (Səhih əl-Cəmi 1903)

Ey Allahın qulu! Ölüm, qəfil gəlir. Əgər sənə, ölüm gəlsə və sən desən ki: “Mən, iman gətirdim”, o zaman, sənə deyiləcək ki: “İndimi? Sən ki, əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənlərdən olmuşdun”.

Ey Allahın qulları, ölüm anında, peşman olub, həddi aşmış bu kəsdən ibrət alın.

Uca Allah buyurur: **“Nəhayət, onlardan birinə, ölüm gəldiyi zaman, deyər: “Ey Rəbbim! Məni, geri qaytar. Bəlkə, tərk etdiyim, yaxşı əməlləri (indi) edəm”. Xeyr!”** («Muminun» surəsi, 99-100-cü ayələr)

Ölüm, qəfil gəlir və əgər sən, səhəri qarşılamısan, axşamı gözləmə. Əgər axşamı qarşılamısan, səhəri gözləmə. Sağlamlığından — xəstəliyin gələnə kimi istifadə et və həyatından — ölümün gələnə kimi faydalan. Özünü, qəbr əhlindən say, çünki həqiqətən, sabah, sənə necə səslənəcəklərini bilmirsən. Həqiqətən bunda, qəlbi olan, diqqətlə qulaq asan və burada olan kimsə üçün, bir öyüd-nəsihət vardır.

Ey Allahın qulları! Beləliklə, biz Musa ilə (aleyhissalam) firon haqqında, söhbətimizi tamamladıq.

Əgər Uca Allah, izn verərsə və biz yaşamağa davam etsək, İsa (aleyhissalam) haqqında danışmağa başlayacağıq.

Böyük Allahdan, Uca Ərşin Rəbbindən, bizi peyğəmbərlərlə, sədaqətli olanlarla, şəhidlərlə və salehlərlə, bir araya gətirməsini diləyirik. Həqiqətən O, buna sahibdir və buna qadirdir.

53. BİZİM, İSA (ƏLEYHİSSALAM) İLƏ BAĞLI ETİQADIMIZ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz, Musanın (aleyhissalam) fironu dəvət etməyi haqqında, danışmağımızı bitirdik. Allah, Qiyamət gününə qədər, firona lənət etsin.

Bizə aydın oldu ki, dünya Allahındır və O, onu Öz qullarından istədiyinə, miras olaraq verir və xeyirli nəticə, yalnız Allahdan qorxanlarındır.

Əgər Uca Allah izn versə, bu günkü görüşümüz, möhkəm qətiyyət sahibi olan, peyğəmbərlərdən, dördüncü peyğəmbər — İsa (aleyhissalam) haqqında olacaq.

Ey Allahın qulları, bilin ki!

BİRİNCİ: bütün əzəmətli elçilərə iman etmək, düzgün və sağlam imanın əsaslarından biridir ki, Uca Allahın bu kəlamı da, buna işarə edir: **“Peyğəmbər, öz Rəbbindən, ona nazil edilənə iman gətirdi, möminlər də (iman gətirdilər). Hamısı - Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. (Onlar dedilər): “Biz Onun elçiləri arasında fərq qoymuruq!”**

(«Bəqərə» surəsi, 285-ci ayə)

Həmçinin Peyğəmbər ﷺ iman haqqında soruşulduqda, onun söylədiyi, bu sözlər də, buna dəlalət edirlər: **“İmanın əsası, Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına, elçilərinə, Axirət gününə, qədərini xeyrinə və şərinə qəti inanmaqdır”.** (Muslim 8)

Bilin ki, hər kim, hətta bir peyğəmbəri belə inkar etsə, bütün peyğəmbərləri inkar etmişdir. Və peyğəmbərlərdən, yalnız birini yalançı hesab edən şəxs, bütün elçiləri yalançı hesab etmiş olur.

Uca Allah buyurur:

“Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirət gününü inkar edən şəxs, dərin bir azğınlığa düşmüşdür”. («Nisa» surəsi, 136-cı ayə)

Bilin ki, Allahın elçilərindən, birinə iman gətirib, digərini inkar edən və Allahın elçiləri arasında fərq qoymağa çalışan şəxs - həqiqi kafirdir.

Uca Allah buyurur: **“Allahı və Onun elçilərini inkar edənlər, Allahı Onun elçilərindən ayırmaq istəyiblər: “Biz (o elçilərin) bəzisinə inanır, bəzilərinə isə inanmırıq!” – deyənlər və bunun arasında, bir yol tutmaq istəyənlər –**

məhz onlar əsl kafirlərdir. Biz, kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışıq”.

(«Nisa» surəsi, 150-151-ci ayələr)

Bütün peyğəmbərlərə iman gətirib, lakin İsayə (aleyhissalam) qarşı küfr edən şəxs, Allaha qarşı küfr etmiş olur. Bütün peyğəmbərlərə iman gətirib, lakin Musaya (aleyhissalam) qarşı küfr edən şəxs - Allaha qarşı küfr etmiş olur. Bütün peyğəmbərlərə iman gətirib, lakin Muhəmmədə ﷺ qarşı küfr edən şəxs - Allaha qarşı küfr etmiş olur.

İKİNCİSİ: Ey Allahın qulları, bilin ki, İsa ibn Məryəm (aleyhissalam) barəsində, bizim etiqadımız, Rəbbimizin Kitabından və Peyğəmbərimizin ﷺ sünnəsindən anlaşılır.

Ey müsəlmanlar cəmiyyəti! Biz inanırıq ki, İsa ibn Məryəm — Allahın qulu və Onun elçisidir. Böyük və Qüdrətli Allah, onu Öz xalqına göndərmişdir ki, onları tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət edib, şirkdən çəkindsin.

Uca Allah buyurur:

“Məryəm oğlu Məsih, ancaq bir elçidir, ondan əvvəl də, elçilər gəlib, getmişlər. Onun anası isə (Allaha) sidq ürəkdən inanan, bir qadın idi. Hər ikisi də, yemək yeyirdi. Bax gör, ayələrimizi onlara necə bəyan edirik, sonra da gör, onlar (haqdan) necə döndərilirlər”. («Maidə» surəsi, 75-ci ayə)

Məryəm oğlu Məsih — elçidir və ondan əvvəl də elçilər olmuşdurlar. O gəlmişdir ki, öz xalqını, Allaha ibadət etmək üçün dəvət etsin. Bu haqda, Rəbbimiz bizə belə bildirmişdir.

Uca Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allah — Məryəm oğlu Məsihdir” – deyənlər artıq kafir oldular. Məsih isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şərik qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”.** («Maidə» surəsi, 72-ci ayə)

Məryəm oğlu İsa — Allahın elçisidir. O, insanları tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etmək üçün gəlmişdi və onunla, ondan əvvəlki elçilər arasında heç bir fərq yoxdur.

Biz müsəlmanların, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) haqqında etiqadımız odur ki, Böyük və Qüdrətli Allah – onu “Ol!” deməklə yaratdı və o da oldu, necə ki, bundan əvvəl Adəmi də (aleyhissalam) o cür yaratmışdı.

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz qüdrəti ilə, Məryəm oğlu İsanı (aleyhissalam) kişisiz olaraq, bir qadından yaratdı. Və Allahu Təalə, Həvvanı qadınsız (anasız), bir kişidən yaratdı. Və bundan əvvəl də, Adəmi də (aleyhissalam) kişi və qadınsız yaratdı. Digər insanlar isə, kişi və qadından yaradılmışdırlar. Allah, bir işə hökm verdikdə, yalnız “Ol!” deməsi kifayətdir — oda dərhal olur. Buna görə də, Uca Allah

buyurmuşdur: **“Həqiqətən, Allah yanında, İsanın məsəli, Adəmin məsəli kimidir. (Allah) onu, torpaqdan yaratdı, sonra isə, ona “Ol!” – dedi, o da oldu”.**

(«Ali İmran» surəsi, 59-cu ayə)

Həmçinin, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) barəsində olan etiqadımız odur ki — o, bu dünyadan, diri halda, göyə qaldırılmışdır. Sonra o (aleyhissalam) axır zamanda, yenidən enəcək və insanlar arasında, İslam şəriəti ilə hökm verəcək və xaçları da sındıracaq. Necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz bizə bu haqda xəbər vermişdir: **“Ey İsa! Mən, sənin həyatına son qoyub”** yəni, səni yuxuya qərq edəcəyəm, **“Özümə tərəf qaldıracağam”.** («Ali İmran» surəsi, 55-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Əksinə, Allah onu Özünə tərəf qaldırmışdır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir. Kitab əhlindən elə kimsə yoxdur ki, (öz ölümündən, yaxud İsanın) ölümündən əvvəl ona iman gətirməsin. Qiyamət günü isə (İsa) onların əleyhinə şahid olacaqdır”.** («Nisa» surəsi, 158-159-cu ayələr)

Ey Müsəlmanlar! Kitab əhli, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) barəsində, ya həddindən artıq ifrat etməklə və ya həddindən artıq az hörmət etməklə, ixtilafa düşüblər. Yəhudilər, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) haqqında dedilər ki, o (aleyhissalam) zina nəticəsində doğulmuş uşaqdır və onun pak, şərəfli anasını, zina etməkdə ittiham etdilər! Onların ağızlarından çıxan sözlər ağırdır və o insanlar yalnız yalan danışirlər.

Böyük və Qüdrətli Allah, İsa (aleyhissalam) haqqında, yəhudilərin dediklərini və Məryəmlə bağlı ittihamlarını, bizə xəbər verdi: **“Onlar (həm də) küfr etdiklərinə və Məryəmə qarşı böyük bir böhtan dediklərinə görə”.**

(«Nisa» surəsi, 156-cı ayə).

Yəhudilər, Məryəm oğlu İsanı (aleyhissalam) öldürdüklerini dedilər, lakin Böyük və Qüdrətli Allah, onları yalançılıqda ittiham etdi. Uca Allah buyurur: **“Halbuki onu, nə öldürdülər, nə də çarmıxa çəkdilər. Onlara, ancaq (İsanın) bənzəri göstərildi”.** («Nisa» surəsi, 157-ci ayə)

Xristianlara gəlincə, onlar, İsa (aleyhissalam) haqqında həddi aşdılar və onun haqqında deyəcəklərini dedilər. Onların arasında, "İsa Allahın oğludur" söyləyənlər var. Böyük və Qüdrətli Allah, onlar haqqında buyurur: **“Xaçpərəstlər də: “Məsih, Allahın oğludur” – dedilər”.** («Tövbə» surəsi, 30-cu ayə)

Onların arasında, onun Allah olduğunu söyləyənlər də var. Böyük və Qüdrətli Allah, buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allah — Məryəm oğlu Məsihdır” – deyənlər, artıq kafir oldular”.** («Maidə» surəsi, 72-ci ayə)

Onların arasında, İsaya (aleyhissalam) "o, üçlüyün üçüncüsüdür" deyənlər də var. Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allah üçlüyün üçüncüsüdür!” – deyənlər, artıq kafir oldular”.** («Maidə» surəsi, 73-cü ayə)

Allah, zalımların dediklərindən ucadır, çox ucadır. Yəhudi və xaçpərəstlərdən olan kitab əhli, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) barəsində ixtilaf etdilər.

Yəhudilər dedilər ki, o zina nəticəsində doğulmuş bir uşaqdır və Məryəmi zinada ittiham etdilər.

Xristianlar isə, İsa (aleyhissalam) ilə bağlı həddi aşdılar və dedilər: o — Allahın oğludur. Və onlar dedilər ki, o — Allahdır. Və dedilər ki, – “o, üçlüyün üçüncüsüdür”. Ey Allahın qulları, həqiqət isə, İsa (aleyhissalam) haqqında eşitdikləriniz, Quran və Sünnədə gəldiyi kimidir.

Ey müsəlmanlar! İndi, etiqa-d-əqidə məsələlərindən danışarkən, bizim üçün vacibdir ki, Məryəm və İsanı (Allah onlardan razı olsun) müdafiə edərək, onlar barəsində həqiqəti aydınlaşdıraq. Çünki biz, İsanın (aleyhissalam) elçilərdən olduğuna inanırıq. Kim, bütün elçilərə iman gətirib, İsanı (aleyhissalam) inkar edərsə, kafirdir. Və biz, ey müsəlmanlar toplumu, inanırıq ki, İsa (aleyhissalam) Allahın göndərdiyi peyğəmbərdir. Biz, onu sevirik və Allahdan diləyirik ki, bizi İsa (aleyhissalam) Muhəmməd ﷺ və digər peyğəmbərlərlə birlikdə, Nəim cənnətlərində, bir yerə toplansın. Lakin, İsa və Musaya iman gətirib, Muhəmmədə ﷺ iman gətirməyənlər, qınanmağa layiqdirlər. Beləliklə, onlar, bu küfrü göstərmiş oldular və uzaq bir azgınlığa düşdülər.

Ey müsəlmanlar! Həqiqəti müdafiə edərkən, mütləq Quran və Sünnə əsasında izah etməliyik ki, Məryəm necə doğuldu, necə tərbiyə olundu, beləliklə yəhudilərin - onun zinaya bulaşdığı və İsanı (aleyhissalam) zina nəticəsində dünyaya gətirdiyi haqda sözlərindən, onu müdafiə etmiş olaq. Ey Allahın qulları! Gəlin “Ali İmran” surəsini oxuyaq. Orada, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, bizə Məryəmin necə doğulduğunu, harada və hansı tərzdə tərbiyə aldığını və onun iffətli olub-olmadığını izah edib. Qoy, məhv olan şəxs, aydın şəkildə məhv olsun, salamat qalan isə, aydın şəkildə salamat qalsın.

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Allah - Adəmi, Nuhu, İbrahimin nəslini və İmranın nəslini seçib, aləmlərdən üstün etdi. Onlar, biri digərindən olan (hənif) bir nəsil idilər. Allah Eşidəndir, Biləndir. Bir zaman, İmranın arvadı demişdi: “Ey Rəbbim! Mən, bətnimdəkini, Sənə qul olmaq üçün nəzir etdim. Məndən qəbul et! Həqiqətən, Sən Eşidənsən, Bilənsən”. Ondan azad olduğu zaman demişdi: “Ey Rəbbim! Mənim qızım oldu” – Allah, onun nə doğduğunu daha yaxşı bilirdi, – “axı oğlan, qız kimi deyildir. Mən, onun adını Məryəm qoydum, onu və onun nəslini, lənətlənmiş şeytandan (qorunmağı) Sənə həvalə edirəm”. Rəbbi, onu yaxşı tərzdə qəbul etdi, onu gözəl bir bitki kimi yetişdirdi və onu, Zəkəriyyaya həvalə etdi. Zəkəriyya, hər dəfə onun yanına, ibadətgha daxil olduqda, onun yanında ruzi olduğunu görərdi. O dedi: “Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?” (Məryəm) dedi: “Bu, Allah**

tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah - istədiyi kimsəyə, hesabsız ruzi verir”.

(«Ali İmran» surəsi, 33-37-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Allahın seçdiyi, Məryəm ailəsinə, Mənimlə birlikdə baxın! **“Allah - Adəmi, Nuhu, İbrahimin nəslini və İmranın nəslini seçib, aləmlərdən üstün etdi”.** («Ali İmran» surəsi, 33-cü ayə)

Seçib, aləmlərdən üstün etdi. Məryəmə baxın, o harada tərbiyə olunmuşdu? Beytül-Məqdisin həyətində, çünki anası, onu bətnində daşıyarkən, nəzir etmişdi ki, bətnindəki uşaq, Allahın evinə xidmət edəcək. Və o, Beytül-Məqdisin həyətində tərbiyə olmuşdu.

Baxın, Məryəm necə tərbiyə olunmuşdu: **“Rəbbi, onu yaxşı tərzdə qəbul etdi, onu gözəl bir bitki kimi, yetişdirdi”.** («Ali İmran» surəsi, 37-ci ayə)

Kim, onu gözəl şəkildə yetişdirdi? Allah! Baxın Məryəmə — onun tərbiyəsi, kimə həvalə edilmişdi? Onun qayğısına, kim qalırdı? Bu, Allahın peyğəmbəri, Zəkəriyyə (aleyhissalam) idi.

Uca Allah buyurur: **“Və onu Zəkəriyyaya həvalə etdi”.** («Ali İmran» surəsi, 37-ci ayə)

Baxın Məryəmə. O, Allaha yaxın olanlardan idi və onun ibadətghahına ruzi nazil olunurdu. **“Zəkəriyyə, hər dəfə, onun yanına, ibadətghaha daxil olduqda, onun yanında ruzi olduğunu görərdi”.** («Ali İmran» surəsi, 37-ci ayə)

Yay meyvələri, qışda və qış meyvələri yayda gəlirdilər.

Zəkəriyyə, ondan soruşdu: **“Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?” (Məryəm) dedi: “Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən Allah, istədiyi kimsəyə, hesabsız ruzi verir”** («Ali İmran» surəsi, 37-ci ayə)

Ey Allahın qulları, bundan sonra, Rəbbimiz, Məryəmi təriflədi.

Uca Allah buyurur: **“Həmçinin, ismətini qoruyan, İmran qızı Məryəmi də (misal çəkdi)”.** («Təhrim» surəsi, 12-ci ayə)

Və mələklər, Məryəm üçün, göydən endilər ki, Böyük və Qüdrətli Allahın buyurduğu bu sözləri ona desinlər: **«...“Ey Məryəm! Həqiqətən Allah, səni seçdi, təmizlədi və seçib, aləmlərin qadınlarından üstün etdi. Ey Məryəm! Rəbbinə itaət et, səcdə qıl və rükuya gedənlərlə birlikdə, rükuya get!”»**

(«Ali İmran» surəsi, 42-43-cü ayələr)

Yəni, Allah onu və onun ailəsini seçdi.

Mələklərin - ikinci dəfə Məryəmə enməsi, Allahın kəlamı ilə yaradılmış olan, Allahın elçisi, Məryəm oğlu İsa barədə, müjdə ilə oldu.

Uca Allah buyurur: **«O zaman, mələklər dedilər: “Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni, Öz tərəfindən, adı - Məryəm oğlu İsa Məsih olan, bir kəlimə ilə**

müjdələyir. O, bu dünyada və axirətdə şan-şöhrətli və (Allaha) yaxınlaşdırılmışlardan olacaqdır. O, (həm) beşikdə ikən, (həm də) yetkin çağında insanlarla danışacaqdır və salehlərdən olacaqdır”».

(«Ali İmran» surəsi, 45-46-cı ayələr)

Ey Allahın qulları! Məryəm - İsayə (aleyhissalam) necə hamilə qaldı? Məryəm - İsanı (aleyhissalam) necə dünyaya gətirdi? Məryəm - İsanı (aleyhissalam) dünyaya gətirdikdə nə dedi? O, öz xalqının yanına necə qayıtdı? Onun xalqı, bu oğlan uşağını necə qarşıladı? Və İsa (aleyhissalam) beşikdə olarkən, nə dedi? Əgər, Uca Allah izn versə və biz yaşamağa davam etsək, bu haqda, gələn cümə günü öyrənəcəyik.

Ey Allahın qulları! Eşitdiklərimizdən, hansı ibrət və dərsləri götürürük?

BİRİNCİSİ: Uca və Qüdrətli Allah, Özünə yaxın olanlara, möcüzələr bəxş edir. Biz, müsəlmanlar isə, inanırıq ki, Allahın yaxın bəndələrinin, möcüzələri ola bilər.

Bunun dəlili isə, sizin Məryəm haqqında eşitdiklərinizdir. **“Zəkəriyyə, hər dəfə, onun yanına, ibadətgaha daxil olduqda, onun yanında, ruzi olduğunu görərdi. O dedi: “Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?” (Məryəm) dedi: “Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah, istədiyi kimsəyə, hesabsız ruzi verir”.** («Ali İmran» surəsi, 37-ci ayə)

Bunlar — möcüzələrdirlər və Məryəmin, Allaha yaxın bəndələrindən (övlilərindən) olduğuna dair dəlildirlər.

Böyük və Qüdrətli Allahın, Özünə yaxın olan bəndələri var ki, Allah, onlara möcüzələr bəxş etmişdir. Lakin, ey Allahın bəndələri, onlar kimlərdirlər? Allaha yaxın olanlar kimlərdirlər? Onlar, yaşıl çalmalar taxanlardırlarmı? Özlərini bıçaqla vuranlardırlarmı? Şüşə yeyənlərdirlərmı? Havada uçanlardırlarmı? Suyun üzərində gəzənlərdirlərmı? Kimlərdirlər onlar? Onlar, Allahın, Öz Kitabında təsvir etdiyi kəslərdirlər. Allah buyurur: **“Şübhəsiz ki, Allahın dostlarının, heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər. Onlar, iman gətirmiş və (Allahdan) qorxmuşlar”.** («Yunus» surəsi, 62-63-cü ayələr)

Hər bir, Allahdan qorxan mömin — Allaha yaxın olanlardandır.

Ey Allahın qulları! Allaha yaxın olanlar, hər hansısa xüsusi bir geyim geyinməzlər ki, o geyimə görə tanınsınlar. O kəs ki, Allaha iman gətirib və Böyük və Qüdrətli Allahdan qorxursa, o adam, Allaha yaxın olanlardandır.

Allaha yaxın olanlar, insanlara “Biz, Allahın dostlarıyıq” deməzlər, özlərini, videoya çəkib, sonra onu yaymazlar. Özlərini bıçaqla vurarkən, şüşə və mismar yeyərkən, özlərini video çəkib, bu videoları insanlara yayaraq, “Biz, Allahın dostlarıyıq” deyənlər, əslində Allaha yaxın olanlar deyillər. Xeyr, ey Allahın qulları! Bütün bunlar, Qurana və Sünnəyə ziddir və beləliklə onlar, özlərini təmizə çıxardılar.

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Özünüzü təmizə çıxartmayın! Çünki O, kimin (Allahdan) qorxduğunu yaxşı bilir”**. («Nəcm» surəsi, 32-ci ayə)

Bu isə, Məryəmdir (ona salam olsun). O, ibadətghahda olarkən, onun ruzisi gəlirdi. Biz, heç eşitməmişik ki, o qadın Beytül-Məqdisdə, desin ki: “Ey Zəkəriyyə! Gəl və möcüzələrə bax. Bunlar, hər yerdən gələn meyvə və yeməklərdir!” Məryəm, bunu demədi, hətta Zəkəriyyə ondan soruşanda da, o demədi ki: “Bu möcüzələrdən biridir”, lakin o dedi ki: “Bu Allahdandır.” Ona görə də, yaşıl çalma bağlayanlara, özlərini bıçaqla vuranlara, insanları toplayıb “Biz, Allahın dostlarıyıq” deyənlərə, biz belə deyirik: “Onların, ağızlarından çıxan sözlər, ağırdır və onlar yalnız yalan danışrlar”.

Uca Allah buyurur: **«...Ağızlarından çıxan söz necə də böyükdür! Onlar yalandan başqa bir şey söyləməirlər»**. («Kəhf» surəsi, 5-ci ayə)

Allahın yaxınları (dostları) özlərində möcüzələrinin olduğunu söyləməirlər.

Və bir saleh şəxs demişdir ki: “Əgər sən, havada uçan və ya suyun üzərində gəzən birini görsən; və biz əlavə edək: aya ucan görsən — onun əməllərini, Kitab və Sünnə ilə müqayisə et. Əgər onlar, uyğun gəlirlərsə - o adam, Allaha yaxın olanlardandır. Əgər onlar, ziddiyyət təşkil edirsə - o adam, şeytana yaxın olanlardandır.

İKİNCİSİ: İnsan, əmin olmalıdır ki, ruzi Allahın əlindədir. Necə ki, Məryəm anamız, Zəkəriyyənin bu sualına cavab verdi: **«“Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?” (Məryəm) dedi: “Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən Allah, istədiyi kimsəyə hesabsız ruzi verir”**». («Ali İmran» surəsi, 37-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, bizə xəbər vermişdir ki, ruzi verən Odur!

Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, Allah ruzi verəndir, qüvvət sahibidir, Mətinidir”**. («Zəriyət» surəsi, 58-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Kitabında, bizə bildirmişdir ki, ruzi artıq vəd olunmuşdur.

Uca Allah buyurur: **“Sizin ruziniz və sizə vəd olunan şeylər - göydədirlər. Göyün və yerin Rəbbinə and olsun ki, bu (vəd) sizin danışmağa qüdrətiniz olduğu kimi - həqiqətdir”**. («Zəriyət» surəsi, 22-23-cü ayələr)

Lakin, ey Allahın qulları, biz ruzini necə qazanırıq? Təvəkkül edərəkmi? Yoxsa aldatmaq, hiyləgərlik və oğurluq yolu iləmi? Yaxud sələm yeməkləmi? Bizə vəd olunmuş ruzini, necə əldə edirik?

Biz, onu Böyük və Qüdrətli Rəbbimizin Kitabında, bizə öyrətdiyi şəkildə və Rəsulunun ﷺ sünnəsində, bizə öyrətdiyi kimi əldə edirik.

1. Biz ruzimizi, təqva ilə əldə edirik.

Uca Allah buyurur: **“Allahdan qorxana, (Allah) çıxış yolu göstərər və ona təsəvvürünə gətirmədiyi bir yerdən ruzi bəxş edər. Kim, Allaha təvəkkül etsə, (Allah) ona kifayət edər. Allah, Öz əmrini yerinə yetirəndir. Allah hər şey üçün bir ölçü qoymuşdur”**. («Talaq» surəsi, 2-3-cü ayələr)

2. Biz ruzimizi, yalnız Allaha təvəkkül etməklə əldə edirik.

Necə ki, peyğəmbərimiz ﷺ buyurur: **“Əgər siz, Allaha tam şəkildə təvəkkül etsəniz, Allah mütləq şəkildə, evdən ac qarınla çıxıb, tox qarınla qayıdan quşlara verdiyi ruzi kimi sizi də, ruziləndirər”**. (“Səhih əl-Cəmi” 5254)

3. Biz, onu Allaha şükür etməklə, əldə edirik və bu, yalnız Allaha ibadət etməklə mümkündür.

Uca Allah buyurur: **“Elə isə, ruzini Allahdan diləyin, Ona ibadət edin və Ona şükür edin”**. («Ənkəbut» surəsi, 17-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Rəbbinizin ruzisindən, yeyin və Ona şükür edin”**. («Səba» surəsi, 15-ci ayə)

Uca Allah buyurur: **“Əgər şükür etsəniz, sizə (olan nemətimi) artıraram”**. («İbrahim» surəsi, 7-ci ayə)

4. Biz, bizə vəd olunmuş ruzini, yer üzündə gəzməklə və şəriətlə qanuniləşdirilmiş səbəblərdən istifadə etməklə, əldə edirik.

Necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, buyurur: **“Onun, hər səthində gəzin və (Allahın) ruzisindən yeyin”**. («Mulk» surəsi, 15-ci ayə)

Yəni, səbəblərdən istifadə edin və ruzinizi axtarın, lakin bunu, şəriətdə qanuniləşdirilmiş yollarla edin.

Ey Adəm oğlu! Ruzin, Allahın Əlindədir və o, sənə vəd olunmuşdur. Allaha and olsun ki, ruzin – ölümün, səni izlədiyi kimi, sən harada olursansa ol, səni izləyir. Ölüm, səni izlədiyi kimi, ruzin də səni izləyir. Ruzin, vəd olunmuşdur və Böyük və Qüdrətli Allah, sənin ruzini, sənə əvvəlcədən təqdir etmişdir. Allaha and olsun ki, sən bu ruzini almayınca, ölməyəcəksən. Buna görə də, ona gözəl bir şəkildə səy et.

Ey o kəslər ki, ruziyə görə, namazlarını buraxırlar! Ey ruziyə görə, sələm yeyənlər! Ey ruzini əldə etmək üçün, bir-birlərini öldürənlər! Ey ruzini əldə etmək üçün, Allaha qarşı çıxaraq, Onun əmrinə qarşı gələnlər! Ruzi, vəd olunmuşdur, Allahdan qorxub, onun üçün səy göstərin! Böyük Ərşin Rəbbi olan, Böyük Allahdan diləyirəm ki, bizə və sizə təqva nəsib etsin.

Və O, mənə və sizə yalnız Ona təvəkkül etməyi nəsib etsin. Həqiqətən, O, buna sahibdir və buna qadirdir.

54. İSA İBN MƏRYƏMİN, ANA BƏTNİNDƏ DAŞINMASI, DOĞULMASI VƏ BEŞİYİNDƏ DANIŞMASI

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, bizə aydın oldu ki, kitab əhli, İsa (aleyhissalam) barəsində həddi aşmaq və səhlənkarlıq arasında ixtilafdadırlar. Yəhudilər dedilər ki, o (aleyhissalam) zinadan doğulmuş uşaqdır və onun anasını da, zina etməsində günahlandırdılar! Onların ağızlarından çıxan sözlər, ağırdırlar və onlar, yalnız yalan danışırlar.

Xristianlar isə, İsa (aleyhissalam) ilə bağlı, həddini aşdılar. Onların arasında, elələri var ki, onun (aleyhissalam) Allahın oğlu olduğunu iddia edirlər. Və onların arasında, elələri də var ki, onun (aleyhissalam) Allah olduğunu iddia edirlər. Həmçinin, onların arasında, elələri də var ki, o (aleyhissalam) “üçlüyün üçüncüsüdür” deyirlər. Lakin Allah, Onun barəsində zalımların söylədiklərindən ucadır.

Ey Allahın qulları! Doğru etiqad-əqidə budur ki, o (aleyhissalam), Məryəmə göndərilmiş, Allahın qulu və Onun elçisidir, Onun kəlamıdır, Onun ruhudur — bütün bunlar, etiqadın əsas məsələləridir və cənnətə daxil olmağın səbəbidir.

Buna, Peyğəmbərin ﷺ bu sözləri işarə edirlər: ***“Kim, şahidlik etsə ki, Allahdan başqa, ibadət olunmağa layiq olan, məbud yoxdur, təkdir və Onun şəriki yoxdur və Muhəmməd Allahın qulu və elçisidir, İsa (aleyhissalam) Allahın qulu, elçisi və Allahın yaratdığı və Məryəmə göndərdiyi ruhdur, Cənnət haqqdır və Cəhənnəm haqqdır, o kəsin etdiyi əməlləri nəzərə alaraq, Allahu Təalə onu Cənnətə daxil edəcək”***. (Əl-Buxari 3435, Muslim 28)

Allahın bu Elçisi — etiqad-əqidə məsələlərindəndir və Cənnətə daxil olmağın səbəblərindən biridir.

Ey Allahın qulları! Keçən cümə, bizə aydın oldu ki, İmranın qızı Məryəm — aləmlərin qadınları arasından, Böyük və Qüdrətli Allah tərəfindən seçilmişdir. Bizə aydın oldu ki, İmranın qızı Məryəm, Beytül-Məqdisin hüduqlarında, iman, əxlaq və ismət süfrəsi ətrafında tərbiyə olunmuşdur. Onun tərbiyəsi ilə məşğul olmaq, Zəkəriyyə peyğəmbərə (aleyhissalam) həvalə olunmuşdu.

Keçən cümə, günü biz dedik ki, mələklər göylərdən enərək, İsanın (aleyhissalam) müjdəsini Məryəmə verdilər. Məryəm, İsaya (aleyhissalam) necə hamilə oldu? Məryəm, İsanı (aleyhissalam) necə dünyaya gətirdi? Məryəm, İsanı

(aleyhissalam) dünyaya gətirdikdə nə dedi? İsa (aleyhissalam) doğulduqdan sonra, anasına nə dedi? Məryəm, İsa (aleyhissalam) ilə birlikdə ailəsinin yanına necə qayıtdı? Onlar, Məryəmə nə dedilər və o onlara nə cavab verdi? Və həmçinin İsa (aleyhissalam) onlara nə cavab verdi? Bunlar, bizə özü özlüyündə gələn suallardır və onların cavabı isə, Rəbbimizin Kitabındadır.

Ey Allahın qulları! Gəlin cavabları tapacağımız “Məryəm” surəsi, nə müraciət edərk.

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Kitabda, Məryəmi də yada sal. O zaman o, ailəsindən (ayrılıb) şərq tərəfdə olan bir yerə çəkilməmiş və (ibadət vaxtı) onlardan (gizlənmək üçün) pərdə tutmuşdu. Biz, Öz Ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında tam insan surətində peyda oldu. (Məryəm) dedi: “Mən, səndən ər-Rəhmana sığınırım! Əgər müttəqisənsə, (mənə toxunma)”. (Mələk) dedi: “Mən, sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün Rəbbinin elçisiyəm”. (Məryəm) dedi: “Mənə bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?” (Mələk) dedi: «Elədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu, Mənim üçün asandır. Biz onu, insanlar üçün bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. (Bu,) hökmü verilmiş bir işdir”». (Məryəm) uşağa qaldı və bətnindəki ilə birlikdə, gedib uzaq bir yerə çəkildi. Doğuş sancıları, onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi. O dedi: “Kaş bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!” (Məryəmin) aşağı tərəfindən (İsa və ya Cəbrail) onu səsləyib dedi: “Qəm yemə, Rəbbin sənə (ayağının) altından bir bulaq axıtdı. Xurma ağacının gövdəsinə özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun! Əgər insanlardan kimisə görsən, de: “Mən ər-Rəhmana oruc tutmağı nəzir etmişəm. Odur ki, bu gün heç kimlə danışmayacağam”». (Məryəm) körpəni qucağına alıb, öz tayfasının yanına gətirdi. Onlar dedilər: “Ey Məryəm! Sən yaramaz (və ya görünməmiş) bir iş tutmusan. Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi, anan da pozğun deyildi”. (Məryəm) ona işarə etdi. Onlar dedilər: “Beşikdə olan körpə ilə, necə danışmaq?” (Körpə) (dil)(açıb) dedi: “Həqiqətən də, mən Allahın quluyam! O, mənə Kitab verdi və məni peyğəmbər etdi. Harada olursamsa olum, məni mübarək etdi və nə qədər ki sağam, mənə namaz qılıb, zəkat verməyi əmr etdi. Həm də (məni) anama qarşı qayğıkeş (etdi); məni lovğa və bədbəxt etmədi. Doğulduğum gün də, öləcəyim gün də, yenidən dirildiləcəyim gün də, mənə salam olsun!” Barəsində şübhəyə düşdükləri, haqq söz olan Məryəm oğlu İsa budur. Allaha övlad götürmək yaraşmaz. O, pak və müqəddəsdir! O, bir işin olmasını istədikdə, ona ancaq “Ol!” – deyər, o da dərhal olar. (İsa dedi:) “Həqiqətən Allah, həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbinizdir. Elə isə, yalnız Ona ibadət edin! Düz yol da budur”.**

(«Məryəm» surəsi, 16-36-cı ayələr)

İmranın qızı Məryəm, Beytul-Məqdis həyatında yaşayırdı, namaz qılır, dua edir və iman süfrəsi ətrafında tərbiyə alırdı. Bir gün o, məsciddən şərq tərəfə çıxdı və özünü ailəsindən pərdə ilə ayıraraq gizləndi ki, heç kim onu görməsin. Belə etdik ki, tək qalaraq, Uca və Qüdrətli Allaha ibadət edə bilsin. O, tək olduğu zaman, onun yanına bir nəfər gəlib, qarşısında dayandı. O, təəccübləndi, qorxdı və titrədi. Gənc bir qız təkdir, heç kimin olmadığı yerdədir və bir kişi onun yanına gəlir və qız — bu kişinin haradan gəldiyini bilmir.

Allaha and olsun ki, əgər aramızdan bir kişi, təkbaşına bir yerdə olsaydı və gözlənilmədən qarşısında, haradan gəldiyini bilmədiyi bir kişi peyda olsaydı, adam qorxar və titrəyərdi. Bəs tənha, səssiz bir yerdə, tək olan bir qız haqqında nə demək olar? O, bu kişini görəndə demədi ki: Sən haradan gəldin? Necə gəldin? Nə üçün gəldin? Nə istəyirsən?

Lakin o, Rəbbinə üz tutdu, Ona sığındı.

Uca Allah buurur: **“Kitabda, Məryəmi də yada sal. O zaman o, ailəsindən (ayrılıb) şərq tərəfdə olan bir yerə çəkilməmiş və (ibadət vaxtı) onlardan (gizlənmək üçün) pərdə tutmuşdu. Biz, Öz Ruhumuzu (Cəbraili) onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında, tam insan surətində peyda oldu”.**

(«Məryəm» surəsi, 16-17-ci ayələr)

Həqiqətən, bu Cəbraildir (aleyhissalam)! Mələklərə iman barədə, olan *xütbəmizdə* qeyd etdiyimiz kimi, mələklər insan surətinə girə bilirlər. Cəbrail (aleyhissalam) onun yanına, bir kişi surətində gəldi, lakin Məryəm, onun Cəbrail olduğunu bilmirdi. Məryəm ona dedi: **“Mən, səndən ər-Rəhməmə sığınırım! Əgər müttəqisənsə, (məne toxunma)”**. («Məryəm» surəsi, 18-ci ayə)

O, Allaha sığındı, Allaha üz tutdu, Allahdan qorunma istədi və bu adama, Allahdan qorxmağı xatırlatdı, çünki o bilirdi ki, Böyük və Qüdrətli Allahdan qorxan bir şəxs, zinaya düşməz.

O kişi, kim olduğunu açıqlayaraq, dedi ki: **“Mən, sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün, Rəbbinin elçisiyəm”**. («Məryəm» surəsi, 19-cu ayə)

Məryəm düşündü ki, ola bilər o şəxs, öz istədiyini əldə etmək üçün, bir hiyləyə əl atır. Məryəm təəccüblənərək, ona dedi ki: **“Mənə bir insan toxunmadığı halda, necə mənim övladım ola bilər?”** («Məryəm» surəsi, 20-ci ayə)

Uşaq, yalnız kişi ilə qadın, icazəli və ya qadağan olunmuş yol ilə, bir birinə yaxınlaşdıqları zaman yaranır. Məryəm ona dedi: **“Mənə, bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?”**

(«Məryəm» surəsi, 20-ci ayə)

Mələk ona dedi: **“Həqiqətən bu, Allahın əmridir”**: **“O dedi: “Elədir, lakin Rəbbin buyurdu”**. («Məryəm» surəsi, 21-ci ayə)

Məryəm, mömin idi və nə deməli olduğunu bilirdi: “Eşitdik və itaət etdik”.

“(Mələk) dedi: «Elədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu, Mənim üçün asandır. Biz onu, insanlar üçün, bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. (Bu,) hökmü verilmiş bir işdir” («Məryəm» surəsi, 21-ci ayə)

Hökmü verilmiş bir işdir ki, atasız dünyaya gələcək olan, Məryəmin oğlu İsa, Allahın qüdrətinin bir nişanəsi olsun. Necə ki, Böyük və Qüdrətli Allah, Öz qüdrəti ilə, Adəmi (aleyhissalam) kişi və qadın olmadan, torpaqdan yaratdı.

Həmçinin, Böyük və Qüdrətli Allah, Öz qüdrəti ilə, Həvvanı Adəmdən, yəni qadın olmadan yalnız kişidən yaratdı.

Böyük və Qüdrətli Allah, Öz qüdrəti ilə, bütün insanları, kişilərdən və qadınlardan yaradır. Böyük və Qüdrətli Allah istədi ki, Məryəm, insanlar üçün, bir nişanə olsun və İsanı (aleyhissalam) kişisiz, yalnız qadından yaratdı. “O, bir işi yaratmaq istədikdə ona ancaq: “Ol!” – deyər, o da olar”.

Cəbrail (aleyhissalam) onun köynəyinin yaxasında olan, kəsiyinə üfürdü və bu nəfəs, Allahın əmri ilə Məryəmin bətninə çatana qədər, öz yolunu davam etdirdi. O hamilə qaldı və yaşadığı Beyt əl-Məqdisə geri döndü.

Günlər keçdi və Məryəmdə hamiləlik əlamətləri özünü göstərdi. Günlər keçdi və onun qarnı böyüdü. Məsciddə, onunla birlikdə olanlar, Məryəmin salehliyi və təqvası haqqında bildikləri üçün, onun bu halını gördükdə təəccüblənirdilər — “Biz nə görürük?” Onlardan biri, gizli sual vermək istəyərək, yaxınlaşdı və dedi: “Ey Məryəm, sənə bir sual verim?” Məryəm dedi: “Soruş”. O dedi: “Ey Məryəm, toxum olmadan, ağac yaranarmı? Toxum olmadan, bitkilər bitər? Ey Məryəm, atası olmadan, uşaq doğularmı? Məryəm başa düşdü və ona dedi: “İlk bitkini və ağacı toxumsuz kim yaratdı?” Və həmçinin dedi ki: “Adəmi atasız-anasız, torpaqdan kim yaratdı?” Və onlar başa düşdülər ki, iş düşündükləri kimi deyil və onu tərk etdilər.

Bir gün o, ehtiyac üçün məsciddən çıxdı və doğuş sancıları başladı. Bəs sən bilirsənmi, doğuş sancıları nədir? **“Doğuş sancıları, onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi”**. Gənc qız, ilk dəfə, dünyaya uşaq gətirir. Vəziyyət ağırdır, ağrıları şiddətlidir və onun yanında heç kim yoxdur.

Eyni zamanda o, düşünür ki, uşağı qucağında, ailəsinin yanına qayıdanda, ailəsinə nə deyəcək. O dedi: **“Kaş, bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!”** («Məryəm» surəsi, 23-cü ayə)

O, ailəsinə nə deyəcək? Məryəm, bunu dediyi anda, İsa (aleyhissalam) dünyaya gəldi və ona bəlağətli şəkildə səsləndi: **“Qəm yemə!”** yəni: qəm yemə, anam! **“Rəbbin sənin (ayağının) altından bir bulaq axıtdı”**.

Allah, onun ayağının altından, kiçik bir çay axıtdı ki, oradan su içə bilsin.

Böyük və Qüdrətli Allah, ona xurma ağacının budağını silkələməyi əmr etdi ki, yemək əldə etsin. Uca Allah buyurur: **“Xurma ağacının gövdəsini, özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün. Ye, iç, gözün aydın olsun!”**

(«Məryəm» surəsi, 25-26-cı ayələr).

Onun qarşısında, doğuş edən qadının ehtiyac duyduğu bütün şeylər — dərhal yemək, içmək və sevinc peyda oldu. Bunların hamısı, Allahın əmri ilə gəldi və onun, heç kimin xidmətinə ehtiyacı yox idi. Ona deyildi: “Ye, iç, gözün aydın olsun!”

Ey Allahın qulları! Bircə problemi qalır ki, Məryəm, öz ailəsinə nə deyəcək? Və ona deyilmişdi ki: **“Əgər insanlardan kimisə görsən, de: “Mən, ər-Rəhməna oruc tutmağı nəzir etmişəm. Odur ki, bu gün, heç kimlə danışmayacağam”.**

(«Məryəm» surəsi, 26-cı ayə)

Yəni de: “Mən danışmayacağıma nəzir etmişəm”, bu əməl, əvvəlki şəriətlərdə caiz idi. Lakin bizim şəriətimizdə, danışmamağı nəzir etmək qadağandır.

Ey Allahın qulları! İmranın qızı Məryəm, hamilə idi və artıq İsa (aleyhissalam) indi onun qarşısındadır. O, ailəsinin yanına qayıtmaq üçün, ayağa qalxdı. Amma bu hadisənin, Allahın əmri olduğunu onlara necə başa salacaq? Bunu, onlara kim izah edəcək? Onlar, yalnız onun iyrənc bir iş — zina etməsindən şübhələnirdilər. **“(Məryəm) körpəni qucağına alıb, öz tayfasının yanına gətirdi”.** («Məryəm» surəsi, 26-cı ayə) Onlar, təəccübləndilər! Onlar, onun haqqında salehlik və təqvadən başqa, heç nə bilmirdilər. O, Allahın evində tərbiyə almışdı və onun tərbiyəsi, Zəkəriyyə peyğəmbərə (aleyhissalam) həvalə edilmişdi. **“Ey Məryəm! Sən yaramaz (və ya görünməmiş) bir iş tutmusan. Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi, anan da pozğun deyildi”.** («Məryəm» surəsi, 27 – 28-cı ayələr) Yəni, “Ey Harunun bacısı – təqvada və salehlikdə ona bənzəyən!” Harun, onların arasında təqvası və salehliyi ilə nümunə göstərilən, mömin bir şəxs idi. “Sən nə etdin? Sən nə etdin, ey Məryəm?” **“(Məryəm) ona işarə etdi. Onlar dedilər: “Beşikdə olan, körpə ilə necə danışaqsan?”** («Məryəm» surəsi, 29-cu ayə) İsa (aleyhissalam) hələ beşikdə olan körpə olmasına baxmayaraq, bəlağətli şəkildə danışdı. **“(Körpə) (dil) (açıb)dedi: “Həqiqətən də, mən, Allahın quluyam!”** («Məryəm» surəsi, 30-cu ayə) Nə üçün o: “Həqiqətən də, mən, Allahın quluyam” dedi? Nə üçün o, demədi ki: “Mən Allaham”? Nə üçün o, demədi ki: “Mən üçlüyün üçüncüsüyəm”. İsa (aleyhissalam) beşikdə danışdı: **“...O, mənə Kitab verdi və mənə peyğəmbər etdi. Harada oluramsa olum, mənə mübarək etdi və nə qədər ki sağam, mənə namaz qılıb, zəkat verməyi əmr etdi”.** («Məryəm» surəsi, 30-31-ci ayələr)

Eşidin və anlayın, ey namazı tərk edənlər! Ey sübh namazını tərk edənlər. İndi mənim qarşımda oturanlar arasında da, Rəbbimin rəhm etdiyi kimsələr istisna olmaqla, sübh namazını tərk edənlər çoxdur.

Ey Allahın qulları! **“Həm də (məni) anama qarşı qayğıkeş (etdi) məni lovğa və bədbəxt etmədi. Doğulduğum gündə, öləcəyim gündə, yenidən dirildiləcəyim gündə - mənə salam olsun!”** Budur, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam). Onların haqqında, mübahisə etdikləri haqq söz. **“Allaha övlad götürmək yaraşmaz. O, pak və müqəddəsdir! O, bir işin olmasını istədikdə, ona ancaq “Ol!” – deyər, o da dərhal olar”.** **«(İsa dedi:) “Həqiqətən, Allah, həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbinizdir. Elə isə, yalnız Ona ibadət edin! Düz yol da budur”».** (“Məryəm” surəsi, 32-36-cı ayələr)

Bu — hər kəs kimi, doğulmuş və zamanı çatanda öləcək olan, Məryəm oğlu İsadır. O, Qiyamət Günündə, bizimlə birlikdə dirildiləcəkdir. O, bütün elçilərin sorğu-sual olunacağı kimi, sorğu-sual olunmaq üçün, Allahın hüsuruna çıxacaq və bütün insanlar da toplanış yerində olacaqlar. O, yəhudilərin dediyi kimi, zinadan doğulmayıb. Və xristianların dediyi kimi, nə Allahın oğludur, nə də Allahdır, nə də ki “üçlüyün üçüncüsüdür”. Vay o kəsin halına ki, onun zina nəticəsində doğulduğunu deyir və vay o kəsin halına ki, onu Allahın oğlu adlandırır və vay o kəsin halına ki, onu Allah hesab edir və vay o kəsin halına ki, ona “üçlüyün üçüncüsü” deyir.

İsanın (aleyhissalam) Allahın qulu və elçisi olduğuna etiqad-əqidə edən kəsi, təbrik edirəm.

Ey müsəlmanlar! Eşitdiklərimizdən hansı ibrət və nəsihətləri götürürük?

BİRİNCİSİ: Əgər təqva qəlblərdə möhkəmlənsə, o zaman bu təqva – insanla, günah arasında bir maneə olar. Və insanın qəlbində, Allah qorxusu nə qədər güclü olarsa, o qədər də günahlardan uzaq olar. Buna dəlil isə, aşağıdakılardır.

Məryəmin yanına bir şəxs gəldiyi zaman, o, ona Allah qorxusunu xatırlatdı, çünki bilirdi ki, Allah qorxusu, insanın zina etməsinin qarşısını alır. O dedi: **“Mən səndən ər-Rəhmana sığınıram! Əgər müttəqisənsə, (məne toxunma)”.**

(“Məryəm” surəsi, 18-ci ayə)

Bir şəxs, öz yol yoldaşları ilə birlikdə, mağaraya daxil oldu və böyük bir daş onların mağaradan çıxışını bağladı. Onlar, saleh əməlləri ilə, Allahdan kömək diləmək istədilər və biri dedi ki: **“Allahım, həqiqətən də, mənim bir əmim qızı var idi, o bütün insanlar içərisində, mənə ən sevimlisi idi. Və mən, onu nəfsim üçün istədim, amma o, mənə qarşı çıxdı. Quraqlıq ili gələnə qədər, bu davam etdi. Çətin vəziyyətdə qalanda o, mənim yanıma gəldi və mən, ona yüz iyirmi dinar verdim və o, mənə təslim olmağa razılaşdı”.** Və o şəxs davam edərək, dedi ki: **“Mən onunla yaxınlıq edəcəyim zaman, o dedi: “Allahdan qorx və mənim bakirəlik möhürümü haqsız yerə pozma!”** O qadın, ona Allahdan qorxmağı

xatırlatdı. O kişi isə dedi ki: **“Mən, durdum və onunla zina etmədim”**.¹ Zina etməyə, ona nə mane oldu? Allah qorxusu.

Uca Allah buyurur: **“Allahdan qorxanlara, şeytandan bir vəsvəsə toxunduğu zaman, (Allahı) xatırlayar və dərhal (gerçəyi) görərlər”**.

(«Əraf» surəsi, 201-ci ayə).

Ağıllı insan, Allah qorxusu ilə silahlanmalıdır. Və buna görə də, Böyük və Qüdrətli Allah, ilk və sonuncu bəndələrinə, Allahdan qorxmağı əmr etmişdir. Uca Allah buyurur: **“Biz, sizdən əvvəl Kitab verilənlərə də, sizə də Allahdan qorxmanızı buyurduq”**. («Nisa» surəsi, 131-ci ayə).

Və bizim Peyğəmbərimiz ﷺ bəlağətli nəsihətindən sonra, səhabələri ona dedilər ki: “Ey Allahın Elçisi, bu danışiq, sanki vida edən bir şəxsin nəsihətinə bənzəyir, elə isə bizə bir öyüd ver!” O dedi: **“Budur sizə mənim nəsihətim: Allahdan qorxun”**.² Ağıllı insan, həyatdaykən, Allah qorxusu ilə silahlanır.

İKİNCİSİ: Zina, heç kəsin sevmədiyi, iyrənc bir işdir, çünki bu əməl, başları aşağı əyir, üzləri qaraldır, dili susdurur, çünki o, silinməyən bir rüsvayçılıqdır. Heç kim, zinanı sevmir və heç kim öz ailəsi üçün, onu uyğun görməz. Hətta, zinakar özü də, onu öz ailəsi üçün, uyğun bilməz. Əgər zinakar, evlənmək istəyirsə, o, zina etməmiş bir qız axtarır, baxmayaraq ki, özü zina etmişdir. İnsanların çoxunun, zinanı sevmədiklərinə dəlil — Məryəmdir, o qadın, tək olduğu zaman, yanına bir kişi daxil olanda, belə demişdi: **“Mən, səndən ər-Rəhmana sığınırım! Əgər müttəqisənsə, (məne toxunma)”**. Məryəm ona dedi: **“Mənə, bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?”** O, zinanın pisliyindən qorxdı və titrədi. Eləcə də, onun ailəsi, zinanın pisliyini sevmirdi — və Məryəm, hamilə halda, İsa (aleyhissalam) ilə qayıtdıqda: **“Onlar dedilər: “Ey Məryəm! Sən yaramaz (və ya görünməmiş) bir iş tutmusan. Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi, anan da pozğun deyildi”**.

Zina, elə bir cinayətdir ki, onu çox adam sevmir. Ona görə də, Rəbbimiz bizi xəbərdar etdi və bizə, zinaya yaxınlaşmağı qadağan etdi.

Uca Allah buyurur: **“Zinaya yaxınlaşmayın. Çünki bu, iyrənc bir əməl və murdar bir yoldur!”** («İsra» surəsi, 32-ci ayə)

Bu yol, murdar bir yoldur, zinanın yolu murdar bir yoldur.

Ey müsəlmanlar! Allaha and olsun ki, mən sizin etibarlı məsləhətçinizəm. Şərəfiniz barədə, Allahdan qorxun, qadınlarınız barədə Allahdan qorxun.

Allaha and olsun ki, həqiqətən, zinanın iyrəncliyi bir evə daxil olarsa, o evi dağıdar, başları aşağı əyər, üzləri qaraldar.

¹ Tam hekayəyə əl-Buxari 2272-də baxın.

² Əbu Davud 4607, ət-Tirmizi 2676, İbn Macə 42, “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 37.

Ey Allahın qulu, namusunla bağlı Allahdan qorx!

Hər birimiz, zövcəmiz və qızımız barəsində, Allahdan qorxaq. Allaha and olsun ki, həqiqətən, evinə əxlaqsızlıq mənbəyi olan televizoru gətirən, qızlarına və zövcələrinə, abırsız geyimlər alan, zövcələrinə və qızına istədikləri kimi və istədikləri vaxt çölə çıxmağa icazə verən şəxs, onları zinanın iyrəncliyinə yaxınlaşdırır. Əgər onlar, evlərimizdə iyrənc əməl işləsələr, biz peşman olacağıq — amma artıq gec olacaq.

Ey Adəm oğlu! Elə bir vaxtda peşman olacaqsan ki, artıq peşmanlıq fayda verməyəcək. Sən, bu günahı silmək istəyəcəksən, lakin o silinməyəcək. O, evlərinizdə baş vermədən əvvəl, zinaya yaxınlaşmayın və qadınları da ona yaxınlaşdırmayın. Əgər ər, arvadına hicab geyinməyi əmr edirsə, o qadın hicab geyinməlidir. Əgər ər, ona ximar geyinməyi əmr edirsə, o qadın onu geyinməlidir, yoxsa günah etmiş olar və Allaha qarşı asilik etmiş olar. Çünki Allah, qadına əmr etmişdir ki, ərinə itaət etsin və əgər qadın ona asi olsa, Allaha və Rəsuluna asi olmuş sayılar. Hər birimiz, namusumuzu şərəfimizi qorumalıyıq. Siz, şərəfin namusun dəyərini, yalnız onu kimsə sizdən alanda anlayarsız. Və o zaman, peşman olacaqsınız, amma peşmanlıq, artıq fayda verməyəcək.

Allahım, müsəlman qadınları qoru.

Allahım, müsəlmanları gözəl bir şəkildə Öz dininə qaytar.

55. İSANIN (ƏLEYHİSSALAM) DOĞUM HEKAYƏSİNDƏN DƏRSLƏR VƏ NƏSİHƏTLƏR

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, İsanın (aleyhissalam) doğulması haqqında danışdıq. Bizə aydın oldu ki, İsa (aleyhissalam) atası olmadan doğulmuşdur. Bu isə, Allahın bir nişanəsidir, Onun qüdrətinin nişanəsidir, Onun təkliyin nişanəsidir.

Uca Allah buyurur: **“Biz onu, insanlar üçün, bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. (Bu,) hökmü verilmiş bir işdir”.**

(«Məryəm» surəsi, 21-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, bir şeyi istədikdə, sadəcə “Ol!” deyər və o da dərhal olar.

Necə ki, Uca Allah buyurur: **“Həqiqətən, Allah yanında, İsanın məsəli Adəmin məsəli kimidir. (Allah) onu torpaqdan yaratdı, sonra isə ona “Ol!” – dedi, o da oldu”.** («Ali İmran» surəsi, 59-cu ayə)

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, İsanın (aleyhissalam) doğulması haqqında olan hekayədən, bizə aydın oldu ki, o (aleyhissalam) yəhudilərin iddia etdiyi kimi, zina nəticəsində doğulmamışdır. Və o (aleyhissalam) xristianların iddia etdiyi kimi — nə Allahın Oğlu, nə Allahın Özü, nə də üçlüyün üçüncüsü deyildir. Lakin o (aleyhissalam) Allahın qulu və Onun Elçisidir, Rəbbimizin Öz Kitabında, bizə bildirdiyi kimi.

Uca Allah buyurur: **“Məryəm oğlu Məsih, ancaq bir elçidir, ondan əvvəl də elçilər gəlib, getmişlər. Onun anası isə, (Allaha) sidq ürəkdən inanan bir qadın idi. Hər ikisi də, yemək yeyirdilər. Bax gör, ayələrimizi onlara necə bəyan edirik, sonra da gör, onlar (haqdan) necə döndərilirlər”.**

(«Maidə» surəsi, 75-ci ayə)

Və necə ki, İsa (aleyhissalam) özü haqqında demişdir və bu barədə Rəbbimiz, Öz Kitabında xəbər vermişdir: **“Həqiqətən də, mən Allahın quluyam! O mənə, Kitab verdi və mənə peyğəmbər etdi”.** («Məryəm» surəsi, 30-cu ayə)

Ey Allahın qulları! İsanın (aleyhissalam) öz xalqını, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etməsindən danışmağa başlamazdan əvvəl, biz istədik ki, sizə İsanın (aleyhissalam) doğulması ilə bağlı olan hekayədən dərslər və nəsihətlər barədə danışaq.

Ey müsəlmanlar!

Birinci dərs: Zina — İslam cəmiyyətində alovlanmış və yayılmış bir oddur.

İkinci dərs: İffətli və mömin, zinaya heç bir meyli olmayan qadınları ittiham etmək, böyük bir cinayətdir.

Üçüncü dərs: Dində ifrata varmaq, açıq-aşkar azğınlığa aparır.

Ey İslam ümməti! Birinci dərsə gəlincə, zina — alovlanmış bir oddur.

Bəli, Allaha and olsun! Zina — şərəfi, ləyaqəti və nəcibliyi yandırır, məhv edən bir oddur. Əgər insanlar, bu günaha düşsələr, başları aşağı əyilər, üzləri qaralar, dilləri lal olar. Zina — silinməyən bir rüsvayçılıqdır. Zina — ən pis yollardan biridir və bu yola yalnız əxlaqdan uzaq insanlar düşür.

Uca Allah buyurur: **“Zinaya yaxınlaşmayın. Çünki bu, iyrənc bir əməl və murdar bir yoldur!”** («İsra» surəsi, 32-ci ayə)

Keçən cümə günü, dediyimiz kimi, heç kim, zinanı sevməz və onu, öz ailəsi üçün uyğun görməz. Bu, Məryəmdir — onun yanına daxil olan şəxs gəldikdə, Məryəm tək idi. O, zinadan qorxaraq, dedi ki: **“Mən, səndən ər-Rəhmana sığınırım! Əgər müttəqisənsə, (mənə toxunma)”**. («Məryəm» surəsi, 18-ci ayə) Həmçinin Məryəm, ona dedi ki: **“Mənə, bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?”** («Məryəm» surəsi, 20-ci ayə).

O, uşağı ilə gəldiyi zaman, qövmü ona dedi: **“Ey Məryəm! Sən, yaramaz (və ya görünməmiş) bir iş tutmusan. Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi, anan da pozğun deyildilər”**. («Məryəm» surəsi, 27-28-ci ayələr)

Ey Allahın qulları! Biz, bu barədə, keçən cümə günü danışdıq, lakin mən, aşağıdakı səbəblərə görə, zina əməlinin iyrəncliyi barədə olan söhbətimizin üzərində dayanmaq istədim.

Birincisi: zina — islam cəmiyyətində yayılıb, bu isə, şərin və ağır cəzanın gələcəyindən xəbər verir. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Əgər bir bölgədə, zina və faiz meydana gələrsə, artıq o bölgənin camaatı, özlərinə Allahın əzabının gəlməsinə icazə vermişdir”**. (“Səhih əl-Cəmi” 679)

İkincisi: Zinanın yayılması - Qiyamətin əlamətlərindəndir və onun yaxınlaşmasına dəlalət edir.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Elmin azalması, cahilliyin meydana çıxması, zinakarlığın yayılması, insanların çoxlu şərab içməsi və əlli qadına bir kişi düşəcək qədər, qadınların çoxalıb, kişilərin isə, azalması - Qiyamət saatının əlamətlərindəndir”**. (Əl-Buxari 81)

Elm yox olacaq, cəhalət o qədər yayılacaq ki, insanlar, cahilləri rəhbər təyin edəcəklər. İnsanlar, onlarda nəsə soruşacaqlar, onlar isə elm olmadan fətva verəcəklər, özləri azacaqlar və başqalarını da azdıracaqlar. Və bu əlamətlər artıq baş veriblər ey Allahın qulları, deməli Qiyamət saati yaxınlaşıb.

Üçüncüsü: zinanın yayılması — əvvəlki nəsillər arasında olmayan, murdar xəstəliklərin yayılmasının səbəbidir.

Peyğəmbərimiz ﷺ demişdir: ***“Ey mühacirlər, beş əməl var ki, bunların aranızda baş verməsindən, Allaha sığınırım. Əgər bir qövmdə, zina açıq-aşkar yayılarsa, Allah onları vəbaya və ata-babalarının bilmədikləri xəstəliklərə düçar edər”.*** (“Səhih əl-Cəmi” 7978)

Müsəlmanlar arasında QİÇS xəstəliyi yayıldı, müsəlmanlar arasında vərəm yayıldı. Müsəlmanlar arasında süzənək və xərçəng kimi təhlükəli və məhvedici xəstəliklər yayılıb — bunlar, zina kimi günahın, müsəlman cəmiyyətində yayıldığını göstərən və bu pislikdən çəkindirən xəbərdaredici əlamətlərdir. Ey Allahın qulları! İslam - zinanın müsəlman cəmiyyətində yayılmaması üçün gəlmiş və ondan çəkirmişdir. Harada olurlarsa-olsunlar, zinakarlara sərhəd qoyaraq, onların əllərinə dəmir əli ilə vuraraq, cəzalandırmışdır ki, zina müsəlmanlar arasında yayılmasın. Çünki zina — murdar və pis bir yoldur.

İslam gəldi və zinanın, ən böyük günahlardan biri olduğunu izah etdi, çünki bu əməl, şirk və qətdən sonra qeyd olunmuşdur. Abdullah ibn Məsud (Allah ondan razı olsun) dedi: «Bir dəfə, Peyğəmbərdən ﷺ "Hansı günah, Allah yanında ən böyük günah sayılır?" deyə soruşdum. Peyğəmbər ﷺ dedi: ***"Səni yaratmış olduğu halda, başqa birisini Allaha tay tutmağındır!"*** Mən "Doğrudan da, bu əməl, böyük günahdır" dedim, sonra yenə soruşdum: "Bəs ondan sonra hansıdır?" O ﷺ dedi ki: ***"Övladının, sənin ruzindən yeyəcəyindən qorxub, onu öldürmək!"*** Mən soruşdum: "Bəs sonra hansıdır?" O ﷺ dedi ki: ***"Qonşunun zövcəsi ilə zina etmək!"***» (Əl-Buxari 6001, Muslim 86)

Peyğəmbər ﷺ - zinanı, qətli və şirki, hamısını birlikdə zikr etdi.

Həmçinin, Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Kitabında, onların hamısını birlikdə zikr etmişdir.

Uca Allah buyurur: ***“Onlar, Allahla yanaşı, başqa tanrıya yalvarmazlar, Allahın haram etdiyi cana, haqsız yerə qıymazlar və zina etməzlər. Bunu edən kimsə - cəzalandırılır. Qiyamət günü, onların əzabı qat-qat artırılır və onlar əzabın içində zəlil olub, əbədi qalar. Ancaq, tövbə edib, iman gətirən və saleh əməllər edənlərdən başqa. Allah, onların pis əməllərini yaxşı əməllərlə əvəz edər. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!”*** («Furqan» surəsi, 68-70-ci ayələr)

Həmçinin, Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Zinakar kişi, ancaq zinakar və ya müşrik bir qadınla evlənə bilər. Zinakar qadın da, yalnız zinakar və ya müşrik bir kişiylə ələ gedə bilər. Möminlərə isə bu, haram edilmişdir”**.

(«Nur» surəsi, 3-cü ayə)

Ey Allahın qulları! Zinanın, müsəlman cəmiyyətində yayılmaması üçün, Uca və Qüdrətli Allah, zinakarlara - bu dünyada, və bərzəx aləmində, həmçinin Qiyamət günündə, ağırılı-acılı bir əzabla xəbərdarlıq etmişdir.

Bu dünyaya gəlincə, Uca və Qüdrətli Allah, belə buyurmuşdur: **“Zinakar qadının və zinakar kişinin, hər birinə, yüz çubuq vurun. Əgər Allaha və axirət gününə inanırsınızsa, Allahın dininə görə, onlara yazığınız gəlməsin. Qoy möminlərdən bir dəstə, onların əzabına şahid olsun”**. («Nur» surəsi, 2-ci ayə)

Bu — dünya həyatında olan cəzadır. Əgər bir adam, evli olmuşdu halda zina etmişsə, o adam daşqalaq edilərək, öldürülür. Əgər bir adam, evli olmadığı halda zina etmişsə, ona yüz qamçı vurulur. Bu, dünya həyatındakı cəzadır.

Zinakarın, bərzəx aləmindəki cəzasına gəldikdə isə, əl-Buxari öz «Səhih» kitabında, rəvayət etmişdir ki, Allahın Elçisi ﷺ yuxusunda belə bir şey görmüşdü: **“Uzun hədisin davamında, deyilir ki, «... sonra biz, yola düşdük və təndirə bənzər bir çalanın yanına gəldik. Rəvayətçi deyir ki, mənə elə gəlir, o deyirdi ki: oradan, qərribə hay-küy və səslər gəlirdi. Sonra biz, oraya yaxınlaşdıq və orada lüt kişi və qadınların olduğunu gördük. Birdən, onların aşağısından od püskürdü. Odun alovu, onlara dəyən kimi, qışqırmağa başladılar. Mən dedim: “Bunlar kimlərdirlər?” Həmin iki mələk dedi: “Təndirə bənzər yerdə olan, lüt kişi və qadınlar, zina edən kişi və qadınlardır”»**. (əl-Buxari 7047)

Bu cəza, Qiyamət gününə qədərdir. Axirətə gəlincə isə, Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Üç kimsə vardır ki, Qiyamət günü, Allah onlarla danışmaz, onlara nəzər salmaz (baxmaz) onları təmizə çıxarmaz və onlar üçün şiddətli bir əzab vardır. Bunlar — zinakar yaşlı, yalançı dövlət başçısı və təkəbbürlü kasıbdır”**.

(Muslim 108)

Lakin, ey Allahın qulları, səmimi tövbə edən şəxs, tövbəsini, Allah qəbul edir.

Ey Allahın qulları! Zina — müsəlman cəmiyyətində yayılmasın deyə, İslam, qadınların fitnəsindən, bizi xəbərdar edib.

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Dünyadan və qadınlardan ehtiyatlı olun! Çünki, yəhudilərin ilk fitnəsi qadınlardan olmuşdur”**. (Muslim 2742)

Həmçinin Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Mən, özümdən sonra, kişilər üçün, ehtiyat etdiyim ən təhlükəli fitnə — qadın fitnəsidir”**. (əl-Buxari 5096, Muslim 2741)

Uca və Qüdrətli Rəbbimiz bizə qadın fitnəsi barədə xəbər vermişdir. O, insanların gözündə bəzədilmiş şəhvətlərin başlanğıcıdır.

Uca Allah buyurur: **“Qadınlar, uşaqlar, qızıl-gümüş yığınları, yaxşı cins atlar, mal-qara və əkin yerləri kimi nəfsin istədiyi və arzuladığı şeylər insanlara gözəl göstərilmişdir. (Lakin bütün) bunlar dünya həyatının keçici zövqüdür, gözəl dönüş yeri isə Allah yanındadır”**. («Ali İmran» surəsi, 14-cü ayə)

Qadın, bir fitnədir və İslam bu fitnədən çəkəndirmişdir.

Ona görə də, mənimlə birgə düşünün ey Allahın qulları: İslam gəldi və qadınlara yad kişilərlə danışarkən, səslərini incəltməyi qadağan etdi. Uca Allah buyurur: **“...(yad kişilərlə) nazlana-nazlana danışmayın, yoxsa qəlbində xəstəlik olan, tamaha düşər”**. («Əhzab» surəsi, 32-ci ayə)

İslam gəldi və qadına, yad kişilər üçün bəzənməyi qadağan etdi. Uca Allah buyurur: **“Qoy onlar – görünənlər istisna olmaqla, zinətlərini (naməhrəmə) göstərməsinlər”**. («Nur» surəsi, 31-ci ayə)

İslam gəldi - və qadınlara, ətilənərək evdən çıxmağı, məsciddə namaza durmağı qadağan etdi. Bəs, əgər qadınlarımız ətilənsələr, bəzənsələr, səslərini incəldib bazarlara, əxlaqsız və əyləncə məkanlarına getsələr, biz nə düşünəcəyik?

Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Hər göz, yad bir qadına baxıb, göz zinası etmişdir (edəcəkdir). Bir qadın da, gözəl ətilər vurub, kişilərin yanından keçsə, o da eynilə baxan kişilər kimi zina etmiş sayılar”**.¹

İslam gəldi və zərurət halları istisna olmaqla, qadına evdən çıxmasını qadağan etdi. Uca Allah buyurur: **“Evlərinizdə qərar tutun!”** («Əhzab» surəsi, 33-cü ayə)

Qadın — öz evində olmalıdır, qadın — ərinin yanında olmalıdır, qadın — uşaqları ilə birlikdə olmalıdır. Qadın — küçə üçün yaradılmayıb və yad insanlar üçün bəzənməyə yaradılmayıb. Həqiqətən, onun gözəlliyi, yalnız evində, ərinə aiddir. İslam gəldi və qadına, naməhrəm kişilərlə tək qalmasını qadağan etdi. Peyğəmbər ﷺ demişdir: **“Yad bir kişi, yad bir qadınla, qətiyyəən təklikdə qalmasın, yoxsa onların üçüncüsü şeytan olar”**.²

İslam gəldi və qadına, gözəlliyini nümayiş etdirməyi qadağan etdi.

Uca Allah buyurur: **“İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi, açıq-saçıq gəzməyin”**. («Əhzab» surəsi, 33-cü ayə)

Mən deyirəm: “Ondan başqa, ibadətə layiq, haqq məbud olmayan və Ondan başqa, heç bir Rəbb olmayan — Allaha and olsun ki, əgər biz, iyirminci əsrdə olan

¹ “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 2019.

² Ət-Tirmizi 1171, “Səhih ət-tərgib və ət-tərhib” 1908.

qadınların, gözəlliklərini nümayiş etdirməsinə və İslamdan əvvəl, cahillik dövründə, necə etdiklərinə baxsaq, görürük ki, İslamdan əvvəl, gözəllik nümayiş etdirmək, daha utancverici və qeyrət-namus məsələsi idi. Həqiqətən, biz Allaha məxsusuq və Ona qayıdacağıq”.

Ey müsəlmanlar! Səmimi bir nəsihət olaraq, bunu deyirəm ki, məhv olan şəxs, aydın şəkildə məhv olsun, salamat qalan isə, aydın şəkildə salamat qalsın. Əgər hansısa bir evdə, zina baş verərsə, qoy o evin sahibi, başqasını yox, yalnız özünü qinasın. Və mən deyirəm, ey İslam ümməti, müsəlman cəmiyyətində, zinakarlığın yayılmasına səbəb olan amillər bunlardır:

Birincisi: gözəlliyin nümayişi.

İkincisi: cinslərin qarışması.

Üçüncüsü: evlərə girən və onları korlayan - televizor, filmlər, videolar və peyk kanalları. Vəziyyət o yerə gəlib çatdı ki, zina bir çox evlərə girdi. Bizə verilən suallardan görürük ki, zinakarlığın baş verməsinə səbəb olan, amillərdən biri də, bu avadanlıqların, evlərdə mövcud olmasıdır.

Dördüncüsü: bahalı mehr səbəbi ilə, ya da guya təhsil almaq səbəbi ilə, gənc oğlan və qızların, evliliyi təxirə salmaları.

Beşincisi: müsəlmanların evlərində, çoxsaylı xidmətçi və qulluqçuların olması.

Bir qadın, mənimlə əlaqə saxladı və dedi ki: “Ərim, mənim doğuşumla bağlı, mənimlə birlikdə xəstəxanaya getdi, sonra isə, evə qayıdıb, xidmətçi ilə zina etdi!” Həqiqətən biz, Allaha məxsusuq və Ona da qayıdacağıq.

İKİNCİ DƏRS: iffətli, mömin və zinanı ağılından belə keçirməyən qadınlara, iftira atmaq, böyük bir cinayətdir.

Və siz bilirsiniz ki, yəhudilər (Allah onlara lənət etsin) Məryəmi zina etməkdə ittiham edənlərdir.

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Onlar (həm də) küfr etdiklərinə və Məryəmə böyük bir böhtan dediklərinə görə”**. («Nisa» surəsi, 156-cı ayə)

Ey Allahın qulları! Yəhudilərin etdiklərini etməkdən — məclislərinizdə yalan xəbərlər yaymaqdan, kimisə zina etməkdə ittiham etməkdən çəkinin, bu əməl, cinayətdir. Müsəlman cəmiyyətində, iyrənc əməllərin yayılmasının qarşısını almaq üçün, Böyük və Qüdrətli Allah, zinakarların imkanlarını məhdudlaşdırdı və iffətli, mömin, zinanı ağılından belə keçirməyən qadınlara, iftira atanları susdurdu.

Uca Allah buyurur: **“İsmətli qadınları (zinada) günahlandırıb, sonra dörd şahid gətirməyən kəslərə, səksən çubuq vurun və onların şahidliyini, heç vaxt qəbul etməyin. Onlar əsil fasiqlərdir”**. («Nur» surəsi, 4-cü ayə)

İnsanları, zinada ittiham edənləri, Allah bu dünyada və axirətdə lənətləyib. Uca Allah buyurur: **“(Murdar əməldən) xəbəri olmayan, ismətli, mömin qadınları (zinada) günahlandıranlar dünyada və axirətdə lənətə düçar olarlar. Onları, böyük bir əzab gözləyir”**. («Nur» surəsi, 23-cü ayə)

Həmçinin, Peyğəmbər ﷺ demişdir ki: **“Hələkədici, yeddi günahdan çəkinin”** və onların arasında qeyd etdi ki: **“zinadan xəbəri olmayan namuslu, ismətli, mömin qadınları zinada ittiham etmək”**. (Əl-Buxari 2766, Muslim 89)

Ey Allahın qulları! Belə sözləri, yaymaqdan çəkinin və qoy hər birimiz, dilimiz barəsində Allahdan qorxaq. Sənə, bu heç vaxt icazəli deyil, hətta bir qadının, zina etdiyini, öz gözlərinlə görsən belə — dörd şahid gətirmədən, bunu cəmiyyət içində danışmaqdan çəkin. Əks halda, Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“səksən çubuq vurun və onların şahidliyini heç vaxt qəbul etməyin. Onlar, əsil fasiqlərdir”**. («Nur» surəsi, 4-cü ayə)

Bütün bunlar, müsəlmanlar arasında, iyrənc əməllərin yayılmaması üçündür.

Ey Adəm oğlu, dilini saxla! İnsanlardan eşitdiklərinə görə, bir kişini, zinada ittiham etməkdən çəkin!

İnsanların dediklərini eşitdiyinə görə, qadını zinada ittiham etməkdən çəkin. Xeyr, ey Allahın qulu! Həqiqətən də, bu cinayətdir. Dörd şahid gətirmədən, heç nə barəsində danışma. Əks halda, dilini saxla ki, iyrənclik müsəlmanlar arasında yayılmasın, qəlblərə xəstəlik düşməsin, münafıqlərə fürsət verilməsin, yəhudilərə imkan yaranmasın — çünki onlar, möminlər arasında, iyrəncliyin yayılmasını arzulayırlar.

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Möminlər barəsində, iyrənc şeyiələrin yayılmasını istəyənlər üçün, dünyada və axirətdə, acılı-ağrılı bir əzab vardır. Allah bilir, siz isə, bilmirsiniz”**. («Nur» surəsi, 19-cu ayə)

ÜÇÜNCÜ DƏRS: dində ifrata varmaq, açıq-aşkar azğınlığa aparır.

Xristianlar, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) barəsində, o — Allahın oğludur, o — Allahdır, və o — “üçlüyün üçüncüsüdür” deyərək, ifrata vardılar.

Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **“Ey Kitab əhli! Dininizdə ifrata varmayın və Allah barəsində yalnız həqiqəti deyin. Məryəm oğlu İsa Məsih, ancaq Allahın elçisi, Onun Məryəmə göndərdiyi (“Ol!”) kəlməsi və Onun tərəfindən (göndərilən) bir ruhdur. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirin və: “(İlah) üçdür!” deməyin. (Batil əqidənizə) son qoyun! (Bu) sizin üçün xeyirli olar. Həqiqətən, Allah Tək İlahdır! O, pakdır, müqəddəsdir, övladı olmaqdan uzaqdır. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Qoruyan olaraq Allah yetər”**. («Nisa» surəsi, 171-ci ayə)

Peyğəmbər ﷺ gəldi və dində ifrata varmaqdan çəkirdi. O ﷺ dedi ki: ***“Nəsrənilər, Məryəm oğlunu şışirdikləri kimi, siz də məni şışirtməyin, mən sadəcə Allahın qulu və elçisiyəm”***. (əl-Buxari 3445)

Bununla yanaşı, bəzi cahil müsəlmanlar, Peyğəmbəri ﷺ peyğəmbərlik və elçilik dərəcəsiindən, ilahilik dərəcəsinə qaldıraraq, Allahı qoyub, Peyğəmbərə ﷺ dua etməyə, ondan yardım istəməyə başladılar. Peyğəmbər ﷺ onların etdiklərindən uzaqdır. Və hətta cahil müsəlmanların vəziyyəti, o dərəcəyə çatıb ki, onlar qəbir əhlini ilahilik dərəcəsinə yüksəldiblər. Onlar, qəbirlərdə olan, Allaha yaxın olan saleh şəxslərin, bütün bu aləmi idarə etməsinə, bəzi insnalara xeyri bəxş edib, bəzilərindən isə məhrum etdiyinə inandıqlarına görə, Peyğəmbər ﷺ onların etdiklərindən uzaqdır. Bu əməllər, açıq-aşkar azğınlıqdır.

Biz deyirik ki: “Ey İslam ümməti! Dində ifrata varmaqdan çəkinin. Həqiqətən, bu, açıq-aşkar azğınlığa aparır”.

Ey Allahın qulları! İsa (aleyhissalam) öz xalqını, tövhidə necə dəvət edirdi? O (aleyhissalam) onlara nə deyirdi? Və onlar, ona nə cavab verdilər? Onu öldürdülərmə və ya çarmıxa çəkdilərmə, yoxsa o (aleyhissalam) diri halda göylərə qaldırıldı mı? Əgər, Uca Allah izn verərsə və yaşamağa davam etsək, gələn cümə günü, bunu öyrənəcəyik.

Allahım imanımızı gücləndir.

56. İSANIN (ƏLEYHİSSALAM) ÖZ XALQINI, TÖVHİD ETİQADINA DƏVƏT ETMƏSİ

Ey Allahın qulları! Keçən cümə günü, biz İsanın (aleyhissalam) doğulmasından danışdıq.

Həmçinin, keçən cümə günü, biz İsanın (aleyhissalam) doğulması hekayəsindən çıxarılan, ibrət və dərsələr haqqında danışdıq. Və bizə aydın oldu ki, İsa (aleyhissalam) Allahın quludur və Onun elçisidir.

Bu günkü görüşümüz, əgər Uca Allah izn verərsə, İsa peyğəmbərin (aleyhissalam) öz xalqını, tövhid etiqaadına-əqidəsinə dəvəti barədə olacaq.

Ey Allahın qulları! İsa (aleyhissalam) böyüyüb, yetkinlik vaxtına çatanda, Uca və Qüdrətli Allah, ona Kitab və hikmət, Tövrət və İncil verdi. İsa (aleyhissalam) bəni İsrail arasında peyğəmbər oldu.

Birincisi: o (aleyhissalam) onlara, aləmlərin Rəbbindən göndərilmiş bir elçi olduğunu bildirdi.

Uca Allah buyurur: **“Bir zaman, Məryəm oğlu İsa demişdi: “Ey İsrail oğulları! Həqiqətən mən, Allahın sizə göndərdiyi, məndən əvvəl (nazil edilmiş) Tövrəti təsdiqləyən və məndən sonra gələcək, Əhməd adlı elçisi ilə (sizi) müjdələyən bir elçisiyəm!”** («Saff» surəsi, 6-cı ayə)

İkincisi: o (aleyhissalam) onlara, açıq-aşkar azgınlığa düşdükləri və ciddi şəkildə uzaqlaşdıqları, doğru yolu göstərməyə başladı. Zaman keçdikcə, onların qəlbləri sərtləşdi və onlar, artıq Allaha deyil, başqasına ibadət etməyə başladılar. İsa (aleyhissalam) onlara dedi ki: **“Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan, Allaha ibadət edin!”** («Maidə» surəsi, 72-ci ayə) və onlara dedi ki: **“Bu - düz yoldur”.**

Necə ki, Böyük və Qüdrətli Allah, İsanın (aleyhissalam) dili ilə buyurur: **“Həqiqətən, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir. Ona ibadət edin! (Çünki) bu, düz yoldur”.** («Ali İmran» surəsi, 51-ci ayə)

Üçüncüsü: İsa (aleyhissalam) öz xalqını, tək Allaha ibadət etməyə dəvət etdi və onları, şirkdən çəkindirirdi.

Uca Allah buyurur: **“Məsihi isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan, Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şərik qoşan kimsəyə,**

Allah, Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır". («Maidə» surəsi, 72-ci ayə)

Dördüncüsü: İsa (aleyhissalam) xalqını İslama dəvət etməyə başladı.

Həqiqətən, Allah yanında din İslamdır. Və insanlara gələn, elə bir peyğəmbər olmamışdır ki, onları İslama dəvət etməsin.

Uca Allah buyurur: **“Bir zaman, Mən həvarilərə: “Mənə və elçimə iman gətirin!”(deyə) təlqin etmişdim. Onlar da: “İman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!” – demişdilər”.** («Maidə» surəsi, 111-ci ayə)

Həvarilər, İsanın (aleyhissalam) ardıcılardırlar.

Ey Allahın qulları! İsa (aleyhissalam) öz qövmünü gecə və gündüz, yorulmadan və usanmadan, ibadətə və tövhidə dəvət edirdi. Böyük və Qüdrətli Allah, İsanı (aleyhissalam) möcüzələrlə dəstəklədi, necə ki, Böyük və Qüdrətli Rəbbimiz, bütün peyğəmbərlərə bu cür etmişdir. İsa (aleyhissalam) Allahın izni ilə, korları və cüzamlıları sağaldırdı. İsa (aleyhissalam) Allahın izni ilə, ölüləri dirildirdi. İsa (aleyhissalam) palçıq götürüb, ondan quş şəkli düzəldərdi, sonra isə ona üfürərdi və o quş, Allahın izni ilə uçub, gedərdi.

Uca Allah buyurur: **«Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənə və anana olan nemətimi xatırla! O zaman səni, müqəddəs ruhla qüvvətləndirmişdim. Sən, həm beşikdə ikən, həm də yetkin çağında, insanlarla danışırıdın. Sənə - yazmağı, hikməti, Tövrəti və İncili öyrətmişdim. Sən, Mənim iznimlə, palçıqdan quşa bənzər, bir şey düzəldib, ona üfürürdün, o da Mənim iznimlə quş olurdu. Sən, Mənim iznimlə, anadangəlmə koru və cüzam xəstəliyinə tutulanı, sağaldır və Mənim iznimlə, ölüləri dirildirdin. Sən, İsrail oğullarının yanına, açıq-aydın dəlillərlə gəldikdə, Mən onları, səndən dəf etmişdim. Onlardan, kafir olanlar isə, demişdilər: “Bu, açıq-aydın sehrdən başqa bir şey deyildir”».** («Maidə» surəsi, 110-cu ayə)

Ey Allahın qulları! İsanın (aleyhissalam) əli ilə, Allahın göstərdiyi bu möcüzələrə baxmayaraq, onun qövmü üçün, bu kifayət etmədi. Lakin onlar, ondan heyratamiz və qəribə bir şey istədilər və dedilər ki: **“Ey Məryəm oğlu İsa! Rəbbin bizə, göydən bir süfrə endirə bilərmimi?”** («Maidə» surəsi, 112-ci ayə)

Bu, bəni İsrail tərəfindən edilən, nə heyratamiz, nə də qəribə bir şey deyildir! Axı onlar, Musadan (aleyhissalam) bundan daha böyüyünü istəmişdilər və demişdilər ki: **“Allahı bizə, açıq-aşkar göstər!”** («Nisa» surəsi, 153-cü ayə)

Onlar, Musadan (aleyhissalam) bundan daha böyüyünü istəmişdilər — Allah, onları firondan xilas edib, dənizin obiri sahilinə keçirdikdən sonra, bützlərə ibadət edən, bir xalqın yanından keçərkən, onlar dedilər: **“Ey Musa! Onların tanrıları olduğu kimi, bizim üçün də bir tanrı düzəlt”.** («Əraf» surəsi, 138-ci ayə)

Və heç də təəccüblü deyil ki, bəni İsrail, İsadən (aleyhissalam) belə bir şey istədilər: **“Rəbbin, bizə göydən bir süfrə endirə bilərmi?”** («Maidə» surəsi, 112-ci ayə)

Necə ki, Rəbbimiz, Öz Kitabında, belə buyuraraq, bizə xəbər vermişdir ki: **«Bir zaman, həvarilər demişdilər: “Ey Məryəm oğlu İsa! Rəbbin, bizə göydən bir süfrə endirə bilərmi?” O da (onlara) demişdi: “Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun”. Onlar demişdilər: “Biz istəyirik ki, ondan yeyək, qəlblərimiz rahat olsun, bizə doğru söylədiyini bilək və o (möcüzəyə) şahidlik edənlərdən olaq”».** («Maidə» surəsi, 112-113-cü ayələr)

Və İsayə (aleyhissalam) yalnız, əllərini göylərə qaldıraraq, Uca və Qüdrətli Allaha dua etməkdən başqa, nə qalırdı ki? Uca Allah buyurur: **«Məryəm oğlu İsa dedi: “Ey Allahım! Ey bizim Rəbbimiz! Bizə, göydən bir süfrə endir ki, bizim həm birincimiz, həm də axırıncımız üçün, bir bayram və Səndən bir möcüzə olsun. Bizə ruzi ver, Sən ruzi verənlərin ən yaxşısısan!”»** («Maidə» surəsi, 114-cü ayə)

Həmçinin Uca Allah buyurur: **«Allah dedi: “Mən, onu sizə endirəcəyəm. Amma (bundan) sonra, aranızdan kafir olanlara, aləmlərdən heç kəsə vermədiyim, bir əzabı verəcəyəm”».** («Maidə» surəsi, 115-ci ayə)

Ey müsəlmanlar! Bununla belə, İsa (aleyhissalam) öz qövmünü, yorulmadan, usanmadan, tövhid etiqaadına-əqidəsinə dəvət etməyə başladı. Onların bir qismi, iman gətirdi, bir qismi isə küfr etdi.

Uca Allah buyurur: **“Ey iman gətirənlər! Allahın köməkçiləri olun. Necə ki, Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) həvarilərə: “Allah yolunda, kimlər mənə köməkçi olacaq?” – demiş, həvarilər də: “Bizik, Allahın köməkçiləri!” – demişdilər. İsrail oğullarından, bir zümrə iman gətirdi, digər bir zümrə isə, kafir oldu. Biz də, iman gətirənləri, düşmənlərinə qarşı, qüvvətləndirdik və onlar üstün gəldilər”.** («Saff» surəsi, 14-cü ayə)

Onların bir qismi küfr etdi, İsanı (aleyhissalam) düşmən bildilər və ona qarşı hiylələr qurmağa başladılar. Onlar hiylə qurdular, Allah da hiylə qurdu. Allah, hiylə quranların ən yaxşısıdır. Onlar, İsanı (aleyhissalam) öldürmək və ondan qurtulmaq üçün, planlar və hiylələr qurmağa başladılar. Onlar, hiylələr və planlar quraraq, İsanı (aleyhissalam) öldürmək və onu çarmıxa çəkmək üçün, hər tərəfdən gəldilər. Və bu xəbər İsayə (aleyhissalam) çatdı.

Uca Allah buyurur: **«İsa, onlardakı küfrü hiss etdikdə, dedi: “Allah yolunda, kimlər mənə yardımçı olacaq?” Həvarilər dedilər: “Bizik Allahın (dininin) yardımçıları! Biz, Allaha iman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq! Ey Rəbbimiz! Biz, sənin nazil etdiyinə iman gətirdik və (göndərdiyin) elçinin ardınca getdik. Bizi də, şahidlərlə bir yerdə yaz!” Onlar, hiylə qurdular, Allah da hiylə qurdu. Allah hiylə quranların ən yaxşısıdır”».** («Ali İmran» surəsi, 52-54-cü ayələr)

İsa (aleyhissalam) bu dəstədən ehtiyat etməyə başladı. Lakin bir gün o, səhabələri ilə birlikdə, evlərin birində olduğu zaman, onlar, İsanı (aleyhissalam) tutmaq, onu öldürmək və çarmıxa çəkmək üçün, gəlmiş kafirlərdən ibarət, bir dəstəni gördülər. Onlar, qapının yanında olarkən, Uca və Qüdrətli Allah, İsanın (aleyhissalam) səhabələrindən birinə, İsanın (aleyhissalam) surətini verdi. O Allah ki, sadəcə "Ol" deyər, o da olar. Sonra Allah, İsanın (aleyhissalam) üzərinə yuxu göndərdi və onu otağın damından göylərə qaldırdı. Beləliklə, onu kafirlərin hiylələrindən qurtardı: **"Onlar, hiylə qurdular, Allah da hiylə qurdu. Allah, hiylə quranların ən yaxşısıdır"**. («Ali İmran» surəsi, 54-cü ayə)

Necə ki, Uca Allah buyurur: **«O vaxt, Allah dedi: "Ey İsa! Mən, sənin həyatına son qoyub, Özümə tərəf qaldıracağam, səni kafirlərdən təmizləyəcək və sənin ardınca gedənləri, Qiyamət gününə qədər, kafirlərdən üstün edəcəyəm"»**. («Ali İmran» surəsi, 55-ci ayə)

Böyük və Qüdrətli Allah, İsanı (aleyhissalam) diri-diri göylərə qaldırdı. Kafirlərdən ibarət dəstə, içəri girdilər və İsanın (aleyhissalam) surəti verilmiş bu adamı gördülər, onu tutdular, öldürdülər və çarmıxa çəkdilər, lakin bu yalnız onlara elə göründü.

Uca Allah buyurur: **"Həqiqətən, biz Allahın elçisi Məryəm oğlu İsa Məsihi öldürdük!" – dediklərinə görə (lənətə düşər edildilər). Halbuki, onu nə öldürdülər, nə də çarmıxa çəkdilər. Onlara, ancaq (İsanın) bənzəri göstərildi. Şübhəsiz ki, bunda ixtilaf edənlər, onun barəsində şəkk-şübhə içindədirlər. Bu haqda onların, zənnə uymaqdan başqa, heç bir məlumatı yoxdur. Onlar, onu öldürdükəlinə, yəqinliklə əmin deyillər. Əksinə, Allah onu, Özünə tərəf qaldırmışdır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir"**. («Nisa» surəsi, 157-158-ci ayələr)

Böyük və Qüdrətli Allah, İsanı (aleyhissalam) diri olaraq, göylərə qaldırdı. Axır zamanda isə, o (aleyhissalam) bu dünyaya endiriləcək ki, insanların üzərində, Muhəmmədin ﷺ şəriətinə uyğun olaraq, hökm etsin. Bu haqda bizə, Rəsulumuz ﷺ xəbər vermişdir: **"Canım Əlində olan, Allaha and olsun ki, tezliklə Məryəm oğlu İsa (aleyhissalam) aranızda ədalətlə hökm vermək üçün, sizin yanınıza enib, xaçları sındıracaq, donuzları məhv edəcək və cizyəni aradan qaldıracaq. Həmin vaxt, mal-dövlət o qədər artacaq ki, heç kəs sədəqə götürmək istəməyəcək. O zaman, bircə dəfə səcdə etmək, bütün dünya və onun üzərindəkilərdən daha xeyirli olacaqdır"**. (əl-Buxari 3448)

Kitab əhlindən, elə bir kəs yoxdur ki, ölməmişdən əvvəl, ona (aleyhissalam) iman gətirməsin və İsa (aleyhissalam) Qiyamət günü, onların əleyhinə şahid olacaqdır.

Ey Allahın qulları, Böyük və Qüdrətli Allah buyurur: **"Qiyamət günü isə (İsa) onların əleyhinə şahid olacaqdır"**. («Nisa» surəsi, 159-cu ayə)

Bəs sən bilirsənmi, Qiyamət günü nədir? O, elə gündür ki, İsa (aleyhissalam) öz xalqına qarşı, Allah qarşısında şahidlik edəcək. Böyük və Qüdrətli Allah, Öz Müqəddəs Kitabında, bizə bildirmişdir ki, O, İsa ibn Məryəmi (aleyhimussalam) insanların hamısı bir yerə toplanacağı gün gətirəcək və ona sual verəcək. Allah bilir ki, İsa (aleyhissalam) öz xalqına, bu sözləri deməmişdir. Lakin xalqının “İsa Allahın oğludur”, “O, Allahdır” və ya “O, üçlüyün üçüncüsüdür” – kimi sözlər deməsi səbəbilə, Allah onlara qarşı, bir məzəmmət olaraq, bunu ortaya qoyacaq.

Böyük və Qüdrətli Allah, buyurur: **«Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənmi insanlara: “Allahı qoyub, məni və anamı iki tanrı qəbul edin!” – demişdin?” İsa deyəcək: “Sən pak və müqəddəssən! Haqqım olmayan bir şeyi demək, mənə yaraşmaz. Əgər bunu demiş olsaydım, əlbəttə, Sən onu bilərdin. Sən, mənim qəlbimdə olanları bilirsən, mən isə, Sənin Özündə olanları bilmirəm. Şübhəsiz ki, qeybləri bilən Sənsən! Mən, onlara ancaq Sənin mənə əmr etdiyini: “Mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbiniz olan, Allaha ibadət edin!” – demişəm. Nə qədər ki, onların arasında idim, mən onlara şahid idim. Sən, məni (onların arasından) götürdükdən sonra isə, onlara nəzarət edən, Özün oldun. Sən, hər şeyə Şahidsən. Əgər, onlara əzab versən, sözsüz ki, onlar Sənin qullarındırlar. Əgər onları bağışlasan, şübhəsiz ki, Sən Qüdrətlisən, Müdriksən!” Allah dedi: “Bu, doğru danışanlara, doğruluqlarının fayda verəcəyi gündür! Onlar, üçün (ağacları) altından çaylar axan və içində, əbədi qalacaqları, Cənnət bağları hazırlanmışdır”. Allah, onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. Bu, böyük uğurdur”».**

(«Maidə» surəsi, 116-119-cu ayələr)

İsaya (aleyhissalam) ibadət edənlər və “O, insanlar üçün, bir kəffarə olaraq, çarmıxa çəkildi” deyənlər, və İsa (aleyhissalam) haqqında iftira atıb “O, zina nəticəsində dünyaya gəlib” söyləyənlər — onu (aleyhissalam) nə öldürdülər, nə də çarmıxa çəkdilər! İsa (aleyhissalam) Qiyamət günündə, bütün bəşəriyyətin qarşısında, belə deyəcək: **«Mən, onlara ancaq, Sənin mənə əmr etdiyini: “Mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbiniz olan, Allaha ibadət edin!” – demişəm. Nə qədər ki, onların arasında idim, mən onlara şahid idim. Sən, məni (onların arasından) götürdükdən sonra isə, onlara nəzarət edən, Özün oldun. Sən, hər şeyə Şahidsən”».** («Maidə» surəsi, 117-ci ayə)

Ey Adəm oğlu! İsa (aleyhissalam) möhkəm qətiyyət sahibi olanlardandır və o (aleyhissalam) mal-dövlətin və övladların heç bir faydası olmayacağı bir gündə, zalımların qarşısına çıxarılacaq və digər elçilərin sorğu-sual edildiyi kimi, o da sorğu-sual olunacaqdır. Ey Adəm övladları! Oyanın! Qiyamət Günündə, elçilər Allah tərəfindən sorğu-sual olunacaqlar, sən isə, bu günə qarşı, laqeyid yanaşırsan!

Uca Allah buyurur: **“Allah, elçilərini toplayacağı gün deyəcəkdir: “Sizə, nə cavab verildi?”** («Maidə» surəsi, 109-cu ayə)

Həmçinin, Uca Allah buyurur: **“Biz, mütləq elçi göndərilən ümməti və göndərilmiş elçiləri, sorğu-suala tutacağıq”**. («Əraf» surəsi, 6-cı ayə)

Elçilər, Qiyamət günündə, sorğu-sual olunacaqlar! Ey Allahın bəndələri! Əgər Qiyamət günü, bütün günahlarımızı kürəyimizdə daşıyaraq, Rəbbimizin hüsuruna çıxsaq, bizim aqibətimiz necə olacaq?

Ey Adəm övladı! Allahın qarşısında duracağını unutma!

Ey Allahın qulları! İstədiyinizi edin, həqiqətən O, etdiklərinizi görür. İstədiyiniz kimi, itaətsizlik edin — siz, Allahın huzuruna qayıdacaqsınız. Allahın Kitabından və Peyğəmbərinizin sünnəsindən, istədiyiniz qədər üz çevirin, amma Allahın qarşısında durma — həqiqətən olacaqdır.

Kim, Allahın qulu olduğunu bilirsə, qoy anlasın ki, o adam, Allahın qarşısında duracaq. Kim bilirsə ki, Allahın qarşısında duracaq, o adam, anlasın ki, sorğu-sual olunacaq. Kim bilirsə ki, o adam, sorğu-sual olunacaq, o adam, sualların cavablarına hazırlaşsın.

Allahım, sirlərin açılacağı gün, bizi gizlət.

Allahım, tərəzimizi yaxşıqla doldur və bizi Qiyamət günü rüsvay etmə.

MÜNDƏRİCAT

Şeyx Məşhur İbn Həsən Əli Salmanın giriş sözü.....	3
Müəllifin giriş sözü	6
1. Etiqadın əhəmiyyəti	12
2. Niyə etiqad-əqidə çox mühümdür - 1?.....	22
3. Niyə etiqad-əqidə çox mühümdür -2?.....	31
4. Niyə etiqad-əqidə çox mühümdür -3?.....	39
5. Ölüm anında və əbədi dünyada, Allah bəndəsinin üzərində, olan düzgün etiqadın izləri	48
6. Etiqad-əqidə haradan götürülür və onun əsasları nədir?	54
7. Birinci əsas — Allaha imandır. Tövhid ər-Rububiyyə	64
8. Allahın Rəbblik tövhidində, şirkin təzahürləri.....	73
9. Allahın, İlahilikdə təkliyi (Tövhid əl-uluhiyyə).....	81
10. «Lə İləhə İlləllah» sözlərinin mənası və şərtləri	89
11. “Lə İləhə İlləllah”ın tələblərindən — Dostluq və düşmənçilik	97
12. “Lə İləhə İlləllah”ın tələblərindən – Rəhməyə yaxın və şeytanə yaxın olanları tanımaqdır	106
13. “Lə İləhə İlləllah”ın tələblərindən biri də — duadır	117
14. Tövhid əl-uluhiyyədə, şirkin bəzi təzahürləri	126
15. Tövhid əl-uluhiyyənin əhəmiyyəti və onun şəxsiyyət və cəmiyyət üzərindəki izləri.....	133
16. Allahın ad və sifətlərində tövhid, (Tövhid əl-əsməi vəs-sifat)	140
17. Ayət «əl-Kürsi» və tövhidin üç növü (1)	147
18. Ayət «əl-Kürsi» və tövhidin üç növü (2)	157
19. Mələklər	164
20. Mələklərin, Böyük və Qüdrətli Allahla əlaqəsi	173
21. Mələklərin ümumilikdə insanlarla əlaqəsi	180
22. Mələklərin möminlərlə xüsusi əlaqəsi	186
23. Cinlər, şeytanlar aləmi və onların bəzi təsvirləri	195
24. Cinlərin və şeytanların təsviri (1)	203
25. Cinlərin və şeytanların təsviri (2)	210
26. İblisin insana qarşı düşmən olması	217

27. İnsanları azdırmaq üçün şeytanın üsulları.....	225
28. Şeytanın, insanla doğulduğu andan etibarən, ölümünə qədər olan düşmənçiliyi.....	234
29. Cadugərlik	243
30. Şeytanın insana toxunması.....	253
31. Möminin şeytana qarşı silahlanmalı olduğu silah.....	262
32. İnsan özünü şeytandan necə qoruya bilər?.....	271
33. Səməvi Kitablara iman.....	278
34. Qurani-Kərim.....	286
35. Elçilərə iman	292
36. Allah bəşəriyyətə nə üçün elçilər göndərib?	302
37. Peyğəmbərlərin dəvətinin fərqləndirici xüsusiyyətləri	311
38. Allaha doğru dəvətdə, peyğəmbərlərin yolu.....	321
39. Nuhun (aleyhissalam) qövmü, ona nə dedi? Və onlar, onu nədə ittiham etdilər?	331
40. Nuhun öz xalqına etdiyi dəvətindən götürülən dərslər və faydalı nəsihətlər.....	339
41. İbrahim (aleyhissalam) dəvəti.....	350
42. İbrahim (aleyhissalam) öz qövmünü dəvət edir.....	360
43. İbrahim (aleyhissalam) bütələri sındırır.....	369
44. İbrahim (aleyhissalam) öz qövmü ilə höcətləşir	377
45. İbrahim (aleyhissalam) dəvətindən alınan dərslər və nəsihətlər	383
46. İbrahim (aleyhissalam) dəvətindən alınan dərslər və nəsihətlər (2)	390
47. Musa (aleyhissalam)	399
48. Musa Fironu dəvət edir	406
49. Musa və sehrbazlar	413
50. Musa (aleyhissalam) və firon.....	420
51. Fironun həlakı	429
52. Firon və onun xalqının həlak olma səbəbləri.....	436
53. Bizim, İsa (aleyhissalam) ilə bağlı etiqadımız.....	442
54. İsa İbn Məryəmin, ana bətnində daşınması, doğulması və beşiyində danışması.....	450
55. İsanın (aleyhissalam) doğum hekayəsindən dərslər və nəsihətlər	458
56. İsanın (aleyhissalam) öz xalqını, tövhid etiqadına-əqidəsinə dəvət etməsi	466